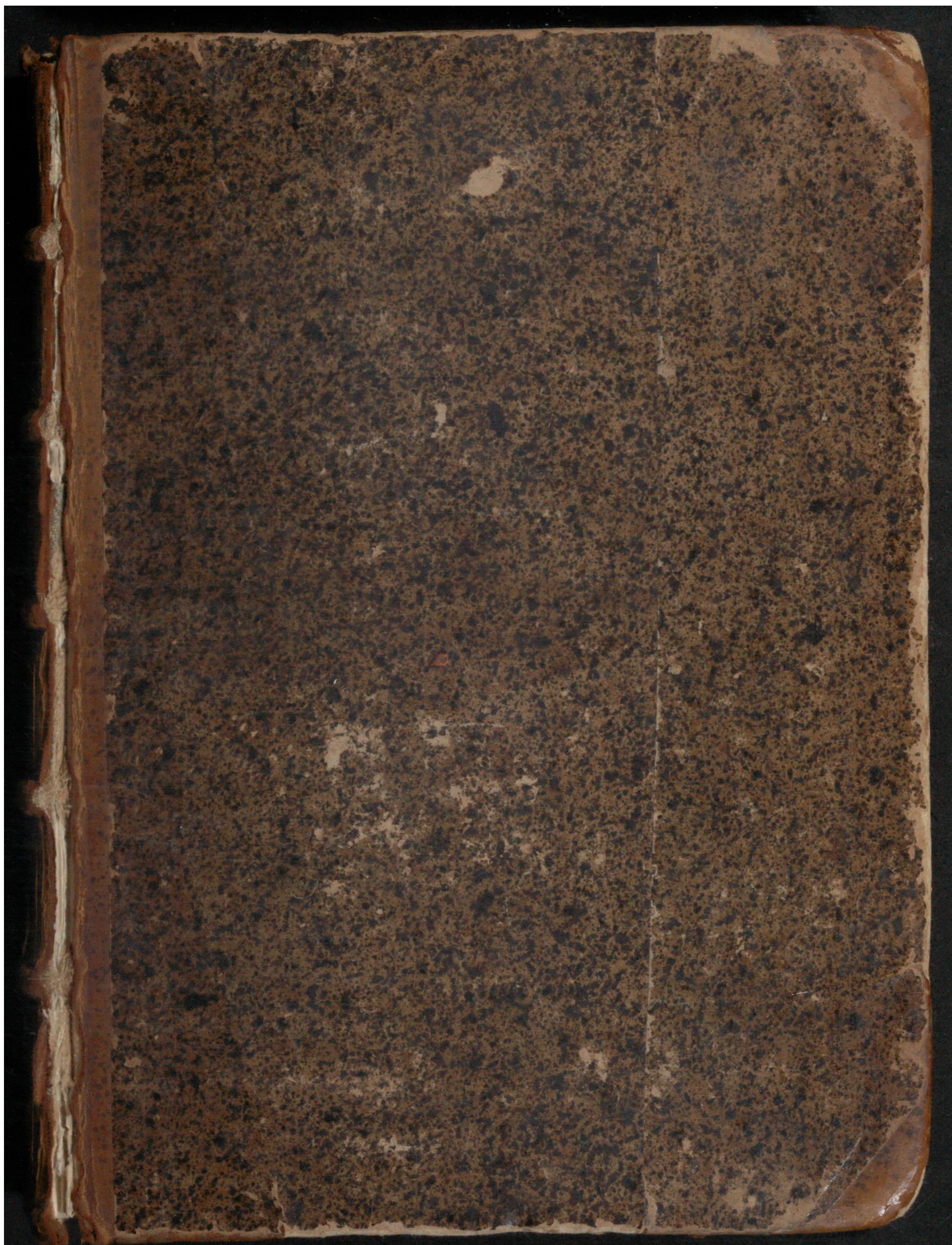

D Y E
CRONYCKE
AN ZEELAND
B
17

Num Zelus init damna?
Immanuus de Zuitlant. I.V.D.
Moermondiæ, Zuitlandiæ, et Remissæ
Dominus, Vasallus Illustrissimi et
Fortissimi Principis Aurasiæ,
Henrici, Frederici, Patris Patriæ,
eiusq nexus, et Servus. Vrbis
Ziricææ Consul Primarius. 1630
18 Octob. nec non a Feudis Zeelandiæ.

Silua Ducis ad prædictum D.
Principem

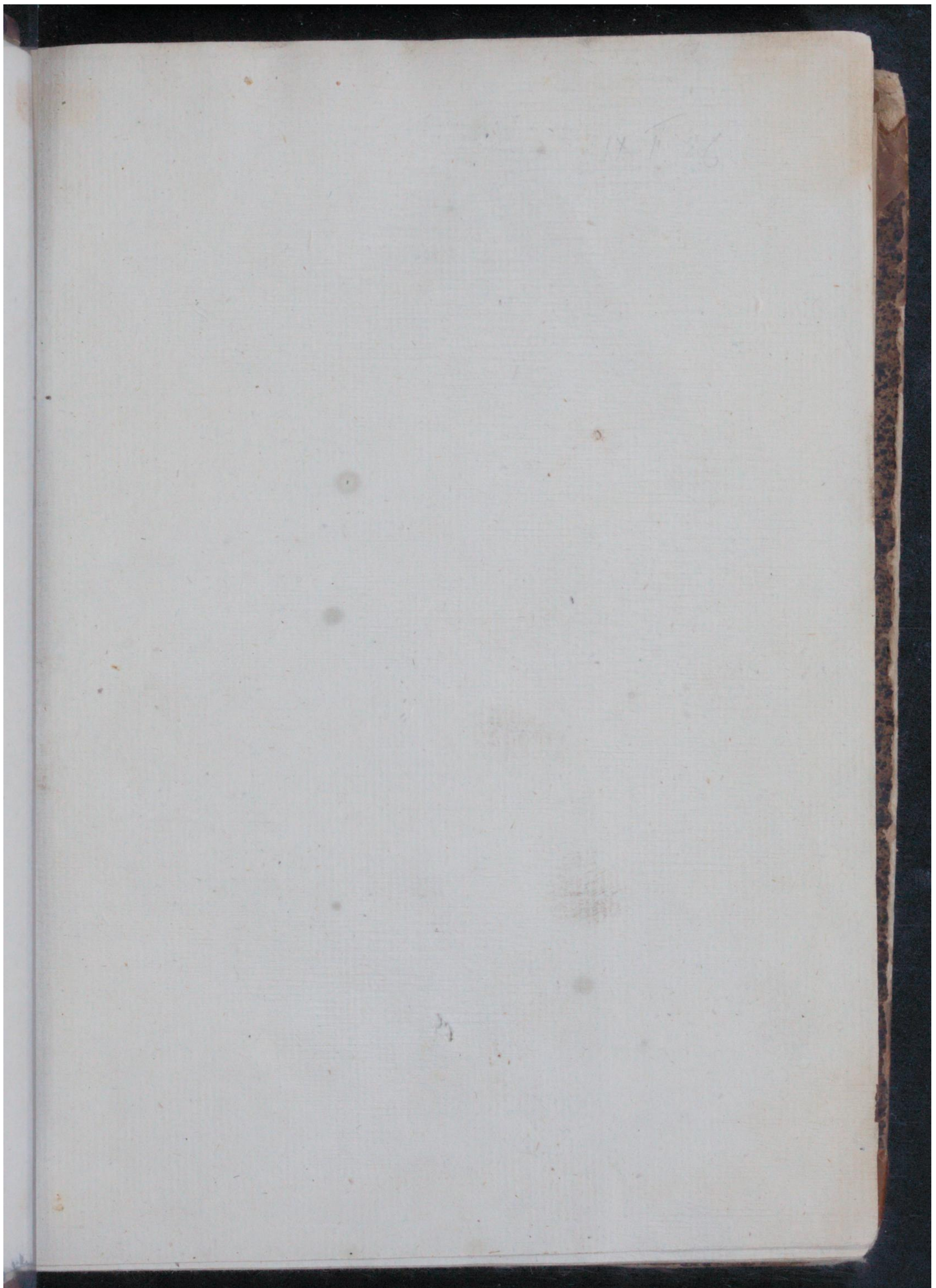
Quid petis inuictos, bis frustra a fratre petitos,
Si Frederice manes, Te tua fata manent.

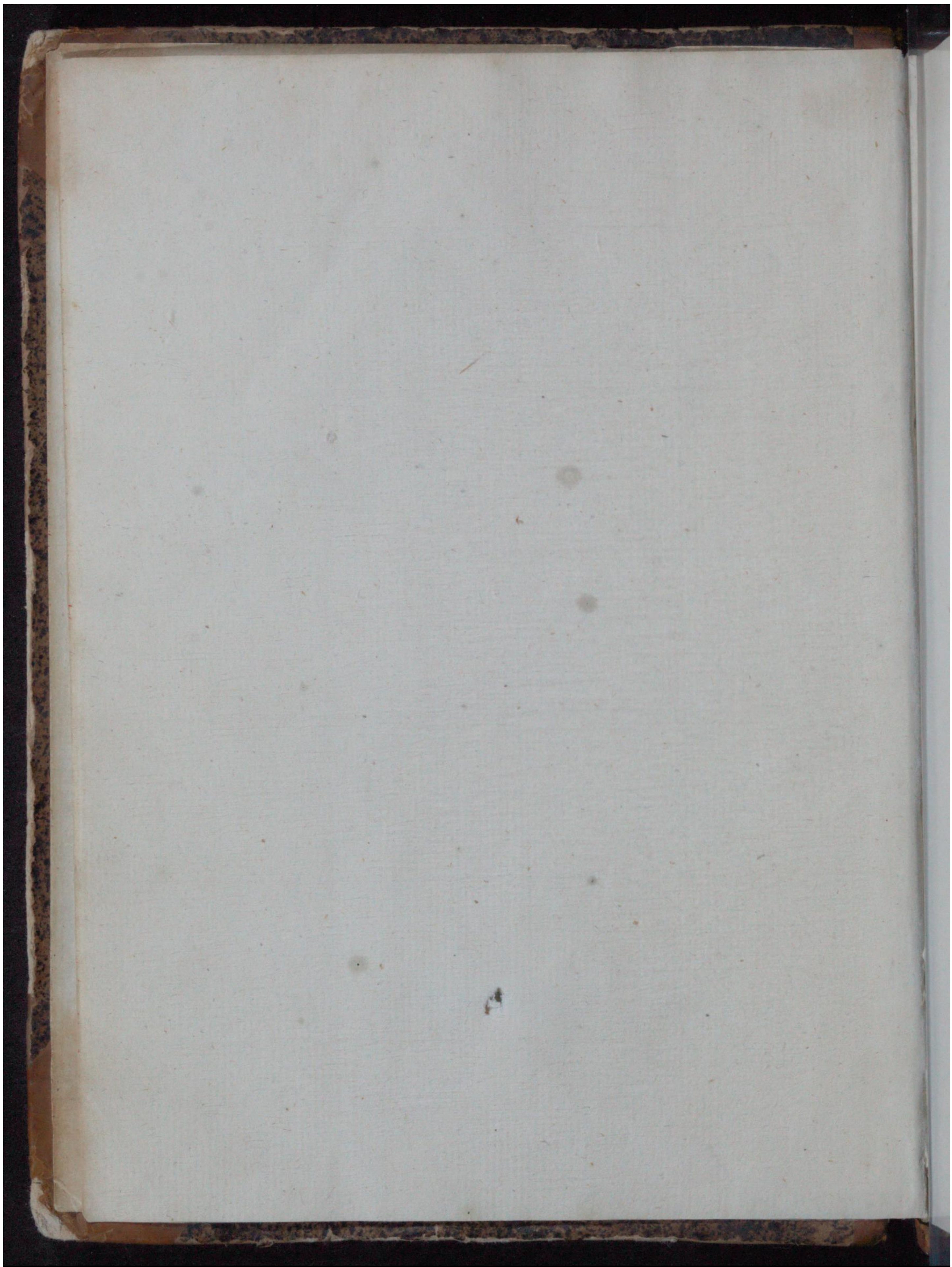
Responsio Principis

Non Mihi, sed vobis soluent sua stamina Parcæ
Parca Mihi parcet, Siluaq Duxq cadet.

Chronologicum liberationis Bergæ
Adsum Vinco Nassouius.
1622.

Vtrumq a præ[illegible]consule exaratum.

Dye Cronijcke van Zeelandt.

SENICA.
Natura varietate gaudet, ac noua rum rerum auida est.

Cum Gratia & Priuilegio.

¶ Copie vander Priuilegien.

KAerle bider gratien Goods Roomsch key
ser vermeerder Srijcx/Coninc vā Germa
nien/vā Castillien/van Leon/vā Grenadē/
van Arragon.&c. Allen den ghenen die dese
onse brieuen sullen sien oft hoorē lesen salupt. Wij heb
ben ontfangen die ootmoedighe supplicatie vā Jan
Jans Reygersberch van Cortgene/inhoudende hoe
hi suppliant ouer veel iarē groten cost/arbeyt/eñ di-
ligencie gedaen heeft/om die cronijcke ons lants eñ
graefschaps vā Zeelāt/die tot hertoe noyt geprint en
is geweest/in goedē formē/na die waerheyt eñ geschie
denissen vandē saken daer in genarreert/te redigerē
die welcke te meer stondē bi gescriften gestelt eñ ghe
corrigeert geweest zijnde/is ten lestē van sekere ghe-
leerde mānen eñ treffelike personnaigen geuisiteert
eñ geapprobeert geweest/ eñ beuondē n; alleē te zijn
tot voordeel lof prijs eñ eere van ons/ maer ooc van
onsen voors lande eñ graefschepe vā Zeelandt eñ an
dersins. Eñ hoe wel de voors cronijcke ooc niet en is
beuondē inne te houdene eenich erruer/dwalinghe/
oft propositie/onsen geloof cōtrarie oft suspect zijnde
blijckēde bider attestatie vādē visitateurs deselue cro
nijcke geuisitert eñ geapprobeert hebbende/ daer af
zijnde/ Eñ dat hi suppliāt hierōme ouer veel iarē gro
te moeyte cost eñ diligentie ghedaen heeft/ eñ op dat
hi daer af by eenige printers oft boecvercopers (dye
hen soudē mogen vorderē deselue cronijcke na te druc
ken) niet en werde gefrustreert/ So heeft hi ons oot-
moedelick ghebeden hem hier op te willen verleenē
voor eenē tijt vā iarē onsen oorlof/ ottroye eñ cōsent/
om by eenige gesworen boecprintere/ onser stadt vā
Antwerpē/ dient hē suppliāt ghelieuē sal daer toe te
nemene/ de selue cronijcke te mogē doen druckē/ vō-

pen eñ distribuerẽ / alomme daert hen goetduncken sal. Waerõ so eest dat wij de sakẽ voorß ouergemerct eñ hier op gehadt daduis vã onsen lieuẽ eñ ghetrou wen heere Cornelis Scepperus ridder here vã eycke raedt. etc. Nadien ons vand voorß visitacie gebleẽ is hebbẽ wij dẽ voorß Jan Janß Keygersberch suppliãt geneycht wesende tzijnd bede / gegunt / geottroyeert eñ gecõsenteert / Gunnẽ / ottroyerẽ / eñ cõsenterẽ wt sonderlinge gratien bi desen onsen brieue / dat hi dye selue cronijcke / nauolgende die correctie daer op ghe daen / indien daer eenige geschiet is / bi alsulcken ghe sworẽ boecprintere onser stadt vã Antwerpen alst hẽ gelieuẽ sal / alleene eñ met seclusie vã allẽ anderẽ / sal mogẽ doen printẽ / eñ deselue alomme binnẽ desen on sen lande v̄coopen oft doen vercoopẽ eñ distribueren daert hẽ goet dunckẽ eñ gelieuẽ sal / Interdicerende allẽ anderẽ boecprinters eñ boecuercoopers deselue cronijcke na te druckẽ / oft doen drucken / v̄coopen oft distribuerẽ binnen onsen voorß lande voor dẽ tijt van sesse iarẽ naestcomẽde / eñ ten date vã dese tegẽwoor dige innegaende / Op v̄buerte vandẽ voorß cronijcke eñ vand summe vã vijftich onser guldenẽ tot onsen be hoef betaelt te werdene / bidẽ genẽ eñ eenẽ yegelikẽ vã hen die beuondẽ sullẽ werdẽ tcontrarie vã dese on sen v̄boden gedaen te hebbẽ / eñ voorts arbitralijc te worden ghecorrigeert anderen ten exempele. Bree der blijckende inder priuilegien daer af zijnde. Want ons also believt. Ghegeuẽ in onser stadt vã Bruessel dẽ. xx. dach vã April / Int iaer ons Herẽ. M. CCCCC een ende vijftich.

¶ Biden Keyser in sinen rade:

¶ Onderteekent biden Secretaris Mee ster Philips de Lens.

MAXIMIL. A BVR-
GVN. D. BEVEREN.

IAY CAVSE.

¶ Den hooghen/edelen/ende seer mogenden hee
re/heere Maximiliaen van Bourgoingnen/ Rid-
der vander oorden vanden gulden Vliese/ Heere
van Beueren/vander Veere/ Vlissinghe/ Tonne-
hem/Duyuelant/Brouwershauen. ꝛc. Admirael
ende generael Capiteyn vander zee/Stadthouder
van Hollant/Zeelant/Westuriestant/ende der ste
de van Utrecht. ꝛc. wenscht Jan Reygersberch
van Cortgene salicheyt ende weluaert.

Ooghe/edele/ende seer mogende hee
re/tot uwer gunstighe G. is mijnen
dienst altijts bereyt/Nae dien datse in
Zeelandt noyt voor desen tijt geen cro
nijcke op haer seluen ghehadt en heb-
ben/ouermits dat in Zeelant bysonde
re by ons ghedachtenisse veel vreemdicheydts ende
wonders van inundatien ende hooghe vloeden ende
andersins gheschiet is/waer duere (God betert) Zee-
lant seer desolaet ghewoorden is/so is by goede vrien
den op my begheert daer af wat int licht te brengen/
ghemerct dat onse vooroudeꝛs daer af wat bi memo
rien/ende ons in ghescrifte achter ghelaten hebben.
Maer wij onse slechticheyt eñ cleynicheyt van stijle
ofte maniere vã scrijuẽ ouermerckẽde/en hebbẽ t sel
ue niet dorren doen/noch wtgeuen/hoe wel wij noch
tans daer inne veel diuersche lieden boecken in Zee-
landt achtergeuolcht hebben/ ten ware al vooren dat
wij eenen goeden Mecenas hadden/daer wij onder
schuylen mochten/wãt men hedensdaechs veel schim
pers eñ spotters vindt dye alle dinghen beghecken-
de zijn. Eñ also wij ghenadighe heere gheen edelder
van ouder afcoemste en weten /welcke in Zeelandt
naest den graue van Hollandt ende Zeelant. ꝛc. altijt
die moghenste eñ edelste gheweest zijt/ende nu noch

ter tijt dye meeste heerlicheden zijt besittende/soo en
hebben wij dese cronijcke op nyemants name bequa
mer weten wt te laten gaen/ dan op v hoochgeboren
edelheyts name/den welcken wij als nv dese cronijc-
ke dediceren/want v edelheyt vander eender sidē ge
sproten is wt dat coninclike geslachte van Vrancrijc
daer namaels afquamen die Hertoghen van Bour
goingnen/waer wt uwe Edelheyt gedescendeert is
Van die ander side is uwe edelheyts hoocheyt geco-
comen wt den huyse van Zwauen wt hooch Allema-
gien wt dat coninclike geslachte van Hongarien vā
den edelen stamme vā Borsselen/die welcke ouer se-
uen hondert iaren in Zeelant altijts die mogenste en
de edelste gheweest is/ die hier voormaels die Denē
ende ongeloouighe Gotthen wt Zeelandt verdreuē
hebben. Oock hebben wij dese tegenwoordighe cro-
nijcke int licht laten comen/om dat uwe Edelheyt dē
lande van Zeelandt seer ghetrouwe is/seer neerstich
ende voorsichtich wesende/om tselue lant met Gods
hulpen te bewaren van grontbraecselen ende dieptē
te ondersoecken/ende om dat dye inwoonders ende
lantsaten van Zeelandt sorghe draghen souden /;om
die dijcken sterck te maken/ende te hooghen eñ bree
dē/exēpel nemende aen die andere geinundeerde lā
den/dye bi faulte ende quade toesicht totten dijcken
aldus vergaen zijn. Daeromme hebben wij een me-
morie daer af ghescreuen/ende voor ooghen geleyt/
hoe dicwils in Zeelandt hooghe vloeden/grote stor-
men ende afbrekinghen van lande gheweest zijn. Eñ
hoe die sommige eylandē van Zeelant eensdeels ver
loopen zijn/ende eensdeels weder bedijct/wel weten
de die grote affectie/die uwe/ H. heeft om Historien
eñ louelike Cronijcken te lesen/wāt ghi grotelick be
gaeft zijt met geleertheyt eñ scientie daer toe bloepen

de in veel duechdē/ uwe H. ootmoedelikē biddende/ dit boecrkē in dancke te nemen/ eñ te vergeuen onse simpelheyt van style dwelc om gheen glorie eñ eere gedaen en is/ maer alleenlic wt goeder affectie / wāt uwe H. die oude historien eñ ghescchiedenissen dye in Zeelant geschiet zijn bet kent eñ weet/ dan wij die sel ue connen bescrijuen. Hier mede beuele ic mijnē goet willigen dienst in uwer H. genade. God almachtich beware uwe H. eñ verleene v gheluck/ weluaert / eñ salicheyt. In uwer stadt vander Veere in Zeelandt/ den. xv. dach Septembris/ Int iaer duysent vijfhondert ende vijftich.

D. IASON A PRATIS MEDICVS VERIENSIS AD AMICVM ET CANDIDVM LECTOREM.

EN breuibus complexa tomis narratio prodit
Terræ, quam tumidum cingit vbiq; fretum,
Paruus erit magni, si hanc censes, angulus orbis
Ipsaq; non longus terminat arua lapis,
Sunt tamen in tractu tantillo plurima, quæ te
Delectent, miris adficiantq; modis,
Vno prospectu sextam signauimus vrbem,
Et plures pagos quam numerare potes,
Crede mihi non est regio aspernabilis vlli,
Certat cum primis fertilitate locis,
Aeris innocui tanta est clementia, passim
Arborei fœtus vt genus omne ferat,
Si cupis ingenium gentis nouisse, docebit
Multa hic collectus sedulitate liber
Gens addicta Deo, cata, simplex, moribus aptis
Nec pauci castæ palladis arma colunt.

4

¶ Nota.

Dese Cronijcke is anderwernen verbetert ende wel gecorrigeert. Ende men sal in dese Cronijcke vinden die summarie van alle dye gesten ofte feyten / van alle dye principaelste Princen / Hertoghen ende Grauen van dese nederlanden / bisonder wat daer sonderlincx gheschiet is van dye nederlanden van Batauien / naest dese laetste drie hondert iaren / geduerende tot den Jare present duysent vijfhondert ende. li.

¶ Dese Cronijcke is geuisiteert ende geapprobeert by Meester Jasper de Mera / Cappellaen in onser vrouwen kercke binnen Antwerpen / Ghecommitteerde correctoor der Keyserlijcker Maiesteyt.

Aenden goetwillighen Leser.

Engemerct datter vele diversche vā des K. Ma. nederlanden zijn bemin-de leser/ die haer eyghen Cronijckē hebben/ als Vlaenderen/ Brabandt eñ Hollandt/ eñ dat Zeelant tot deser tijt toe noch gheene alleene ghehadt en heeft/ hoe wel men nochtās inde gesten vā Zeelandt soo veel vreemdicheyts vindt/ alsmen in eenighe andere Cronijcken vā desen voorgenoemde landen soude moghen vinden. Soo hebben wij ter begeerte van sommighe goede vriendē eñ liefhebbers der vreemder geschiedenissen/ wt vele diversche gheleerder mannen gescriften wt Zeelādt te samen vergadert / ende int corte by een Cronijcwijs gheuoecht tgeene dat wij in haer boeckē ofte scriften ghevonden hebben. Als inde boecken oft gescriften vā M. Pauwels a Mitelburgo. D. Cornelius Batthus/ Joānes Beecker Borssalus Hugo Bruys/ Hadrianus Cordatus/ Hadrianus Barlandus/ eñ meer andere die gescreuen hebbē/ van die antiquiteyt ende ouderdom des lants van Zeelandt/ Wat Zeelant eert bewoont was/ plach te sine/ Van sommighe oorsprongen der eylanden eñ steden van Zeelandt / Hoe dat die Denen ende Gotten eensdeels sommighe eylandē souden eerst bedijct hebben/ Van die oudtste stroomen/ waterē ende diepten van Zeelandt. &c.

Insghelijcx hebben wij bevonden in sommighe

Prologhe.

naghelaten geleerde mannen gescriften merckelike exempelen/hoe dat in verschepden plaetsen van zeelant groote coopmanschepe eñ van andere zee vaert neeringhe gheweest is/als van coopuaerders eñ buysen te reeden om den harinck te vanghen/also groot alsser nv ter tijt in eenighe plaetsen van zeelant soude moghen wesen/vande welcke plaetsen die sommighe haer hauens geheel eñ al verslijmt zijn/voor de sommighe is lant voorghe groept/die sommige bi gront breecselen geheel eñ al in diepten gheuallen /alsmen int veruolghẽ der cronijcken breeder hooren sal/so datse nv al v̄gaen eñ verloren zijn/ghelijck oude Westcappele/oude Armuyen/Out dreyschere/Westen schouwen eñ Vliete/int lant van Noortbeuelant/eñ meer andere. Ons tot eenen exempele ghelijc wij inder heyligher scriftueren lesen. Al dat ons ouercoẽt dat coẽt om onse sonden/eñ om ons quaet eñ vreeseloos leuen eñ quade wercken wille toe/want daer staet gescreuen. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Noch staeter op een ander plaetse gescreuen.

Psalmo.v.

i.Pet.iij.cap.

Vultus autem domini super facientes mala. Men sept oock een ghemeyn spreecwoort.

Deden wij wat wij souden/
Wij creghen wat wij wouden. Want waren der gheen sonden daer en waren gheen plaghen.

Jnghelijcx hebben wij beuonden wt den voorghenoemde gescriften/hoe dat in zeelant op diuersche plaetsen hier voormaels een ruyme zee plach te wesene/oft een ree daermen die schepen bi onwe

der plach te berghen/daer nv een schoon landt is / dwelck seer vruchtbaer is/so vã greyne/corẽ eñ vã alderhande vruchten/dat daer op groeyende is /en de op die sommighe plecken zijn bedijct vele schoone dorpen/landtsteden ende heerlicheden / als dye Oude tonghe/nyeuwe tonghe/Zomersdijck/Mil therenisse eñ tlant van Oostuoorne/ghelijcmen in der heyligher scriftueren leeren mach int boec Samuelis. God maect arm ende rijck / hy vernedert den mensche/ende heft hem weder op. Suscitat de puluere egenum/et de stercore eleuat pauperem. Primo Regũ secundo.

Alsmen noch daghelicx in diuersche historien lesen ende beuinden mach/ dat soo waer een ruyme zee plach te sine/dat daer veel voorlants gegroeyt is / ende waer veel voorlandts plach te wesene/ werdt nv een groote diepte oft ruyme zee/ twelckmen daghelicx met ontspreeckelijcke groote costen weder staen moet / waer wt een ghemeyn spreeck woort coemt. Godt slaet eñ hi salt weder.

Noch salmen hier in dese teghenwoordighe cronijcke oock vinden/dwelck by een vergadert ende ghecopuleert is wt dye Hollantsche / Vlaemsche/ Brabantsche cronijcken/ende oock mede wt meer andere ghelooueliјcke schriften / Hoe ende in wat manieren die alder eerste Grauen in Hollandt ende Zeelandt gecomen zijn/Eñ hoe si met die Borsselsche Heeren dye ongheloouighe Denen ende Noremans wt Hollandt ende Zeelandt verdreuẽ hebben.

Prologhe.

Deerste graue vã Zeelandt eñ Hollant/dwelck een graefschap altijtsaen malcanderẽ annex heeft gheweest/eñ noch huyden sdaechs zijn / was ghenaemt Dierick/die eerst van cleynder machte eñ heerlicheden was/hoe wel dat zijn nauolgers nae maels veel landen steden eñ heerlicheden vercreghẽ hebbẽ. Eñ ouermits dat dese landen so vrucht baer eñ so wel ter zee ghelegen waren/is namaels die Hertoge vã Bourgoingnen die ter selfder tijt Hertoghe van Brabant eñ graue van Vlaenderẽ was/by huwelick eñ successie aen tgraefschap vã Hollandt/Zeelant eñ Vrieslant gecomen/dwelck also een rijc eñ eẽ Prince geworden is/alst noch op dẽ dach van huydẽ is/eñ noch toebehoort dẽ machtichsten eñ onuerwinnelicxsten Keyser Carolus/van Gods genade die vijfste vã dien name die.xxx graue van Hollant eñ Zeelandt. ẝc. wyen God altijt in geluck eñ salicheyt bewaren wil.

Ooc salmen hier in vinden van tgeslachte eñ linaige der Borsselsche heeren/welcke geslachte altijts in Zeelant die principaelste geweest zijn/ende naest den graue alcijt de meeste heerlicheden ghehadt hebben/alsmen noch op desen tijt sien mach/wt welcken geslachte van die moederlike side/zijn afcoemste heeft die Edele hoochgheboren eñ seer mogende Heere/Heer Maximiliaen van Bourgoingnen/Heerẽ van Beueren. ẝc. Tot wiens lof eñ eere wij desen tegenwoordigen arbeyt gedaen hebben. Ingheliicx hebben wij (dwelck wij hier in dese corte cronijcke bescreuen hebben) wt den scriften der voorgenoemde geleerde mannen/ende wt meer andere ghelouelike lieden eñ scriften/so wat

ter sonderlinct in Zeelant dese leste hondert iarē gebuert is/ eñ wes wij eensdeels beleeft hebbē / so wat polders oueruloept zijn / eñ wat landen daer desolaet drijuende blijuen/ hoe grotelick dattet tot sommige plaetsen aengegroept eñ bedijct is / wat groote vloeden ofte stormen wij in Zeelāt gehadt hebben/ eñ wat sonderlinghe oorloghen ter zee ge buert zijn binnen onsen tijden. Eñ eensdeels vāde grote alteratie van schepen eñ vischneringhe/ hoe die verandert is. Eñ vā die diepte der hauenē/ hoe die sommige verloopen eñ versant zijn/ die sommige bequaem gheworden zijn. Wat aenuechtinghe wij van onsen vianden ghehadt hebben/ ende wat schade in Zeelandt duer gront breecsel ofte afuallinghe geschiet is. Biddende eenen pegheliken die dit onse slechte plompe eñ stout bestaen sullen begeeren te lesen eñ te sien/ dat zijt doch in dancke willen nemen/ ofter pet in ghedwaelt soude mogē wesen oft wter oorden gheset dat si dat int beste willē interpreteren eñ corrigieren nae huerlieder goetduncken/ ofter oock pet tot huerder instructie ofte leeringhe inne ware/ dat si daer af God alleene den prijs ende glorie geuen/ biddende altoos om zijnder gratie ons te willen verleenen ende van alle quade bewaren. Amen.

¶ Waer toe historien oft Cronijcken oorbaer ende nut zijn om lesen.

Arcus T. Cicero die welsprekende Roomsche Oratuer seyt/dat historia een wtlegghinge is der saken die geschiet zijn / een getuygenisse des tijts/een licht der waerheyt/een leuen der ghedachtenisse/een meestresse des leuens/een vertellinghe des ouderdoms.&c.

Libro secundo de Orator.

Desgheliicx scrijft die weerdige leeraer sint Augustijn int derde boeck vander stadt Gods/dattet seer oorbaer ende nut is historien ende Cronijcken te lesen om veel saken wille. Ende dat bisonder om claer onderschept des tijts te hebbē/want daer die wils dwalinghe ende erroeren wt comen/ alsmen gheen claer onderschept der saken / des tijts / der personen oft der ghelegentheyt der landen eñ steden en weet/waer van men wt die historien eñ cronijcken die gherechte declaracie ende bescheet halen moet. Eñ in dese selue opinie Augustini consenteren eñ gheuoelen vele andere doctoren der theologien. Robertus Holcot scrijft in dat boeck Philobiblion/Cap.i. Waert sake dat God die Heere gebenedijt inder eewicheyt/ den sterffelike menschen met prouisie der scrifturen/boeckē/cronijcken ende historien niet voorsien en hadde/die vergetentheyt soude bedecken ende verduysteren alle eere/ glorie ende cierheyt der werelt/want also vele ghe leerde scrijuen/soo en zijn die historien niet alleene nut om lesen om diuersche saecken/als bouen ghe-

Libro tertio de ciuita.dei.

Philobiblion Cap.i.

mencioneert is/ maer zijn oock van noode (want ghelijckmen die ghesontheyt des lichaems onderhoudt met matelick te eten eñ te drincken / eñ met tamelick arbeyt/ Ende de siele welcke veel edelder is/ eñ costelijcker dan dat lichaem /ende alsoo tlichaem duer die siele leeft/ ende die siele door den geest als wordt die siele ghesont ghehouden door goede leeringhen eñ instructien /wantmen een eerlijc duechtsamich ende godvruchtich leuẽ leert wt vele goede exempelen ende instructien diemen in die historien ende Cronijcken beschreuen vindt / waer duere men van Godt hier opter aerden ghebenedijt wort.

Oock vindtmen in dye Historien ende Cronijcken hoe dye boose menschen altijt om haer quaet sondich vreeseloos leuen van God die Heere ghestraft zijn gheweest / want als wij cronijcken ende Historien lesen/ so hebbẽ wij Gods straffinghe ende gebenedidinghe al tijts voor ooghen/ Quia hominis oculus historie veritas est. Goede instructien vintmen in Cronijckẽ.

¶ Van die oude seden/ manieren/ ghewoonten/ eñ costumen der Zeelanders/ van haere cleederen ende habyten/ van spijs ende dranck/ soo si in ouden tijden pleghen te vseren. rc.

Plinius in naturali historia Lib. iiij. Cap. xv.

Ele diuersche historie scrijuers/ als Asimonius ende Plinius secundus/ scrijuen dat tusschen den armen van den Rijn eñ mare septentrionicũ siue germanicum oft die duytsche zee ligghen meer dan hondert eylandẽ/ vanden welcken dat Batauia dat edelste eñ beste is/ eñ heeft die vroomste mannẽ/ als Julius Cesar genoech in sine Comentarien bescrijft eñ betuycht onder welcke Batauia Hollant eñ Zeelant mede gherekent wort/ te weten vande wieliughe af tot aen tolie toe. rc.

Hollãt/ zeelãt eñ Vrieslandt woꝛt mede onder die eylanden van Batauia gherekent In commen. Cesa. lib. iiij.

Tusschen der mannen eñ der vrouwen en was gheen groot onderschept van cleeren/ wãt de mãs droeghen een clocke oft huycke/ ofte mantel bouen onder der kelen met eenen knop ofte haeck sonder mouwen seer enghe eñ nauwe om dlijf/ so datmen by na alle die leden mochte sien seer cort/ dat nyet dat dopper lijf bedect en was. Die sommige mans die naest die zee woonden droeghen vellen vã wilde dieren/ die doen ter tijt vele waren. rc. Ende die vrouwen droeghen langhe cleeren dunne aen tlijf met nauwe moukens eñ cleyne ploykens/ met lijnen doecxkens op haer hoofden onder die kele toe gespeit. Op die zee cant droeghen die vrouwen vele witte royde bonetten bouen haer doeckẽ tot een

Van die oude maniere vãde mans habiten

Die oude maniere van dye vrouwen habiten oft cleeren.

teeken datse gehŭlict waren/die ionghe maechdẽ droeghen veel lijnen bandekens/soo datmen huer hayr wel bloot sach.

Cornelius Batthus scrijft datmen int platte lãt binnen sinen tijt/van geen costelicheyt vã fluweel sattijn/damast/ ofte side en wiste te draghen/ noch mans noch vrouwen/dan die van edelen stamme geboren warẽ. Het gemeyn volc droech ter selfder tijt haer selfs gemaect laken/ eñ der vrouwen cyeragie was doen een gulden rieme om die middele van haer lijf/eñ schone ringhen. Die meyskẽs dat bouen alle andere natien te verwonderẽ staet/qua men onbesmet eñ ongeuioleerde maechdẽ in haer lieder echte. Eñ wast tsake datter eenich meyskẽs int wilt leuen/ oft int heymelick te schande ghecomen waren/die en conden tot gheenen tijdẽ inder echte comen/hoe schoon/hoe rijcke/ofte hoe ionck dat si was. Maer die maechden namen haer mãs als een siele/een leuẽ eñ een lichaem/waer wt men gemeynlick dat spreeckwoort in Zeelant noch seyt Man en wijf zijn twee sielen in een lijf. Verder en dochten si noch en begeerden si niet/eñ en pleghen niet te segghen/ waer is mijn man/maer/ waer is mijn echte/och hoe verre ist nu van daer. ¶ Voort plachmen in ouden tijden als Cornelius Tacitus/ eñ meer andere scriuen in neder Germanien/ ondẽ welcke men Hollant eñ Zeelant rekent/die bruyts op haren stoel te offeren alsse haer mans trouden een paer ossen/een getoomt peert/eenen schilt met een kuds oft eẽ sweert. Met dese giftẽ wert dat hy licht geuesticht in presentie vã die ouders eñ andere vrienden. Eñ si leerden hier wt die bruyt dat si met haren man moeste lijden eñ dooghen al dat hẽ

Het ghemeyn volc en plach in zeelant niet wtwendich noch costelick te gaen.

Die oneerbare meyskens plachmen te versmaden.

Adagium.

¶ Die bruyts plachmẽ in ouden tijden te begauen.

C

opcomen mochte. Eñ dat si quam als een ghesellin
ne van allen arbeyt/periculen/ende pelgremagien
tot haren man/ghelijc te leuen ende te steruen alst
van noode was/ende die sake dat eyschte in noode
Die kinderen werden van haer eyghen moeders ghesoocht eñ opgheuoedt.
ende strijde. Die kinderen werden van haer eygẽ
moeder opgheuoedt / ende het was voor schande
ghehouden dyese buyten besteden / wtghenomen
nootsake. Dye knechten ende dienstmaechden vã
den huyse pleghen met dye kinderẽ/met haer mee-
ster ende vrouwe aen een tafel te eten / als si gheen
gasten en hadden/dye si lieden tot allen tijden geer
ne ende vriendelycke outfinghen/ende tracteerdẽ
mildelick.

Haer kinderẽ en hylictẽ si niet wt voor dat si vol
wassen warẽ eñ sterc/op dat si vrome vruchtẽ voort
brengẽ mochtẽ. Hugo Buys scryft datmen in Zee
lant die ionghelingen gheen wijf noch huysvrou-
we en plach te gheuen voor datse tusschen die .xxx.
Die iongelinghen en plegẽ gheeuen baert te scheeren.
eñ .xl. iaren out waren. Die ionghelingen en moch
ten haren baert nyet laten scheeren (also Joannes
vander beecke scrijft) voor dat si eenẽ viãt des lãts
verslaghen/oft te minsten zijn wapen benomẽ had
den/om dat si souden weten dat haerder gheboor-
tẽ loon ware beschermenisse des lants / ende eere
haren ouderen.

Die spijse der voorvaders was seer simpel.
Haer spijse was voormaels simpel eñ slecht son-
der eenige bereydinge van cruydẽ ofte saussen son
der eenige leckerheyt/vã slechte potaige vã boonẽ
eerten/kolẽ/warmoes/ꝛc. haer broot was vã geer
ste/rogghe eñ tarwe/haer toespijse was caes / bo-
ter/eyeren/versch wey eñ melck/koyen/ossen/scha
pẽ eñ verckẽ vleesch/daer si alleen dẽ honger mede
mochtẽ verdrijuẽ. Eñ si droncken meest op t platte

lāt/als vele geleerde van Zeelāt bescriuē niet dan borne oft welle/dat is schoon water datmen wt puttē oft graftē haelde. Men plach in Zeelant in oudē tijdē luttel biers te drinckē/eermen met coggeschepē wt Hollāt in Zeelāt quā. Eñ die rijcxste vanden lāde die inde lātstedē woondē laefdē harē dorst / eñ harē dranc was vochticheyt vā gherste eñ hauere gesodē met schoon versch water. Mer die rijcke die naest ter zee woondē plegē winē te copē ō te drinckē.

¶ In zeelant plachmen veel borns oft waters te drincken.

Ten was voormaels geen schande als Cornelius Tacitus scrijft/eñ meer andere in dese landē dē geheelen nacht eñ dach ouer te drincken / eñ hadden haer wapenē by hen als si ghingen om te houeren/ oft om wijsheyt eñ grote sakē te tracteren/dwelcke God betert noch veel op het platte landt in Zeelandt onderhouden wort.

Van snachts ouer te drinckē wort noch in zeelant onderhouden.

Eens ter maent plegē si te vergaderē eñ raet te houdē tottē gemeynē lāts orbaer eñ profijt/eñ daer mocht een yeghelic vrij sprekē/eñ zijn goetduncken seggē sond verbuerē/waer wt die graue mettē edelē eñ wel geborē mās mannē/eñ die statē vandē lāde eē cōclusie eñ slot maectē/niet met auctoriteyt ō te gebiedē/mer om tvolc te ondwijsen/eñ in goede policie te onderhoudē/genoechdet der gemeynten wel/dat sachmen lichtelic aen haer lāghe glauien/ eñ geprickelde stauē/die si liedē aen malcāderē sinetē alst hē liedē genoechde. Eñ alst hē liedē nieten genoechde plegē si luyde te roepē eñ te ōsmadē. Jn desen raet mocht ooc eē yegelic zijn clachte doen/ eñ eē and vandē lijue aēsprekē. Si dedē scerp recht eñ iusticie/eñ ind boetē haddē si groot ondschept na ghelegētheyt des misdaets. Mer die ōraders eñ muytmakers plachmē sond vōnisse aen boomē te hangē

Alle maenden plachmē indē raet te vergaderen.

Die ouders pleghen seer scherpe iustitie te doen.

Inden strijdt pleghen si liedē als Cornelius Tacitus scrijft/Herculem haren god aen te roepē/dat was eer si van dat rechte gheloue in Christo wistē oft van dat goddelick woort zijns vaders/ oft inde heylighe prophetē/eñ apostelsche leeringe onder wesen waren.

Die zeelāders pleghen te stride te geen met lange glauien

Haer geweere dat die Zeelanders plegen te gebruycken op haer vianden / waren lange glauien/ geprickelde stauen/oft grote kudsen / langhe dagghen eñ sweerden/eñ grote schilden/si lieden en gebruycten geen harnasch noch ander geweere. Eñ als si lieden inden strijdt toghen op haer vianden/ namen si haer naeste maghen met wijuen eñ kinderen bi hē/om dat si ghetuygenisse geuen soudē vā haer vroomicheyt/want dit waren die beste getuygen eñ lofgeuers/tot huerlieder moeders eñ huysvrouwen quamen si ghelopen met haer bloedige leden/eñ dat wt te suyghen mettē monde/de vrouwen telden die wonden/eñ verblijden haer daer inne/dat haer kinderen eñ mans inden strijdt so ridderlick eñ vromelick hadden gheuochten. Eñ dye vrouwen pleghen ooc inden strijdt te stane/ eñ pleghen die mannen te vermanen met woorden dat si ymmers vromelijc eñ stoutelijc voor haer vrijheyt eñ landen vechten souden. Also dat hier wt de mās den strijdt wonnen/die si liedē anders verlorē souden hebbē/en haddē die vrouwen haer mans gheenen moet eñ courage gegeuen/ waerom die vrouwen in Hollandt eñ Zeelandt in groten prijse hier voormaels gheweest zijn. Eñ men plachse ooc somtijts tot meerder vasticheyt van eenige verbande metten steden in een onderpandt te nemen bysonder die edele ionckrouwen eñ houbaer maechden

Die vrouwen tooghen met haer mans inden strijdt.

Die vrouwen pleghen inden strijdt haren mans moet eñ corazige te gheuen.

te ontfanghē/eñ si en pleghē der vrouwen raet oft voorsienicheypt nyet te versmaden noch te verontweerden.

Ten tijden dat Vespasianus/ Titus / Domitianus zijn sone / Nerua eñ Traianus Keyseren van Roome regneerden/so en warē onder alle dē duytschen die onder den Romeynē subiectie warē geen vromer/cloecker eñ stouter vechtender ridderē eñ crijgers dan die Batauiers/ dat warē mede Zeelanders/Hollanders eñ Vriesen. Want also Cornelius Tacit. scrijft dat wien die Batauiers dienden waren versekert victorie te hebben van hare vianden so vrome eñ cloecke mannē warē ter selfder tijt die Zeelanders/Hollanders eñ Vriesen.

Tlof der Batauiers onder welcke mē de zeelanders eñ Hollanders te kent.

¶ Tbegrijp der Cronijcken vā Zeelāt int corte.

AEnmerct dit inhout/wilt na tgewin haken
Veel vreēdicheypts sal v hier int begin nakē
Binnen der cronijcke van zeelāt met corten vhale/
Inden eersten salt v het rechte bekin maken
Vanden ouderdom van dien sult ghi dē sin smakē/
Hoe lange tlant gestaen heeft int generale
Eñ wat zeelant eerst was int principale
Eer dattet bewoont was dat vindt ghi claer/
Eñ die steden ende eylanden altemale
Beuindt ghi expres ligghende hier ofte daer
Eñ wie dat met crachten ende neersten eenpaer
Zeelandt eerst wonnen ende ghingen bedijcken
Dat waren die Denen eñ Gotten voorwaer/
Ten liecht niet een hayr/ tsal so blijcken
Noch mencioneertmen binnen der cronijcken
Van alle die Grauen van zeelant bekent
Eñ vā die Borsselsche Heeren niet om verlijcken

Die zeelant hebben gehouden int regiment
Totter tijt toe ons keysers nu zijnde present
Als heer e eñ prince tot slants onderstant
Carolus die vijfste van dien name excellent/
Altijt vermeerder strijcx vroom eñ vailiant
Als bescermer naest god vã dit voorgenoemde lãt/
In payse houdende elck een bysondere
Noch sult ghi vinden inder cronijcken/want
Datter sonderlinge saken gebuert zijn vã wõdere
Overtast den sin/ic bent v een vermondere/
Ghi bevindt veel teghenspoets en tribulacie
Dat lant gheleden heeft/waer duere ist tondere
Overmidts tlijden der schaden van inundacie
Dus laet ons God bidden tot elcker spacie/
Om zijn goddelike gracie tot alder tijt
Dat Zeelant mach prospereren in zijn conversacie
Tot goeder eendrachtichept ter gemeyntẽ profijt/
Eñ dattet inder eewichept moet zijn bevrijt
Voor die handen der vianden vol onvramen/
Maer payselic mach blijven sonder haet oft nijt
Eñ hen in oprechte liefde genereren te samen
Dat ionne hi ons die daer leeft ende regneert
Inder eewichept/Amen.

¶ Totten liefhebbers der Cronijcken/ een ontschuldinghe.

Eminde lantslieden eñ vrienden v lieden si kennelick dat wij grote diligentie eñ neerstichept gedaen hebben int overlesen/ende ondersoeckinghe van vele diversche Cronijcken eñ ghescriften om te volbrenghen dit werck dat wij voor han

den hebben gehadt/daer wij qualiken toe hebben
comen gheraken/ouermidts datter van Zeelandt
hier voortijts luttel ghescreuen heeft gheweest/eñ
oock tghene datter gescreuen was/ al meest bi bran
de/eñ inundacien / oft anđ ongheluck vergaen is/
also dat wij hebben moeten duersoecken die scrifte
van oude gheloouelike mannen/die wij eensdeels
mondelinghe ghesproken hebben wat si in Zeelāt
by haren leuene van ouders tot ouders/vande ge-
legentheyt eñ oorspronghen van tlant van Zeelant
ghehoort ende eensdeels mede beleeft hebbē. En
de ouermidts dat dye cronijcke van Zeelant voor
desen teghenwoordighen tijt noyt alleene / oft op
haer seluen int licht en is gheweest/so en hebbē wi
sommighe daten des maents ende Jaers niet per-
fectelick moghen scrijuen/ghemerct dat onse voor-
saten eensdeels so negligēt zijn geweest/ dat si ons
gheen scriften achter ghelaten en hebben. Insghe
lijcx zijnder veel oude steden/landen eñ polders in
Zeelandt duer dinundacien vergaen/dat seer te be
claghen is. Insghelijcx zijn sommighe steden ende
ouderdommen in Zeelandt verbrandt/daer wij ve
le bescheets inne souden hebben moghen vinden/
Biddende daeromme alle beminders der cronijc-
ken oft historie lesers van Zeelant/indien si eenich
meer lichts oft bescheets connen oft weten voort te
brenghen/van tgeene dat in Zeelant soude mogē
geschiet eñ ghebuert zijn/ dat zijt souden willen int
lange scrijuen/dat wij int corte begrepen hebben/
ende onse simpelheyt/oft plompheyt van stijle ver
geuen/biddende oock den almogenden hee-
re ons allen te verleenen gheluck / wel-
uaert ende hier namaels salicheyt.

¶ Hier beghint die Tafel oft Register vander nauolghende Cronijcke.

Van die Antiquiteyten oft ouderdommen der landen van zeelandt. i. Cap.
Hoe zeelandt vande oudtste historiescrijuers bescreuen wordt. ij. Cap.
Hoe die Sycambrijnen eerstmael in Hollandt ende zeelandt quamen. iij. Cap.
Van die meeste oudtste wateren oft stroomen van zeelandt. iiij. Cap.
Wat zeelandt plach te sine achteruolgende sommighe oude cronijcken. v. Cap.
Van die oudtste eylanden van zeelandt / daer sommighe cronijcken af scrijuen. vi. Cap.
Hoe dat die Denen ende Gotthen zeelant eerst bedijct hebben. vij. Cap.
Wie alder eerst Tchristen gheloone in zeelandt ghepredict heeft. viij. Cap.
Van die oudtste hauenen en diepten van zeelandt die nu meest vergaen zijn. ix. Cap.
Vanden principalen oorspronc der steden van zeelandt. x. Cap.
Hoe die eylanden van zeelandt ghenoemt worden ende eensdeels verloopen zijn. xi. Cap.
Van sommighe eylanden van zeelant oft polders/ die onlancx bedijct zijn. xij. Cap.
Van sommighe hauens daer dye meeste harinck buyssen af plegē te varē/ en nu vgaen zij. xiij. cap
Van die grauen vā zeelāt/ wat yeghelijc in sinē tijt bedreuen heeft/ van die eerste graue. xiiij. Cap.
Hoe dat die Borsselsche heeren eerst in zeelant zijn ghecomen. xv. Cap.

Dye Tafel.

Van graue Dierick die tweede graue van zeelant ende Hollandt.ꝛc. xvi.Cap.
Van Graue Aernout dye derde Graue van Zeelandt. xvij.Cap.
Vā graue Dieric de.iiij.graue vā zeelāt. xviij.cap.
Vā graue Dieric die.v.graue vā zeelant. xix. Cap.
Vā graue Floris die.vi.graue van zeelant.xx.Cap.
Van graue Dierick die vijfste van dien name/ dye vij.graue van zeelandt. xxi.Cap.
Vā graue Floris die.viij.graue vā zeelāt.xxij.Cap.
Vā graue Dieric die.ix.graue vā zeelāt. xxiij.Cap.
Vā graue Floris/die.x.graue vā zeelāt.xxiiij.Cap.
Vā graue Dieric die .xi.graue vā zeelāt. xxv.Cap.
Van graue Willem die.xij.graue van zeelant / dye eerste van dien name. xxvi.Cap.
Vā graue Floris die.xiij.graue vā zeelāt.xxvij.cap.
Vā graue Willē die.xiiij.graue vā zeelāt.xxviij. ca.
Vā graue Floris die.xv.graue vā zeelāt.xxix.Cap.
Vā die.xvi.graue van zeelandt. xxx.Cap.
Van die.xvij.graue van zeelant xxxi.Cap.
Een corte summarie van dye eertshertoghen van Oostenrijck. xxxij.Cap.
Van graue Willem dye derde van dien name/ dye xviij.graue van zeelant. xxxiij.Cap.
Van graue Willem die vierde van dien name/dye xix.graue van zeelandt. xxxiiij. Cap.
Van dat beghinsel der groter pelgrimagie van onser lieuer vrouwen inden polder/inden eplande vā Walcheren beuoorden der stede vander Veere. xxxv.Cap.
Van vrou Margriete Keyser Lodewijck van Beyeren weduwe de.xx.grauinne vā zeelāt.xxxvi.ca.
Een corte summarie van dye genealogie van som-

22

mige hertogen vã Bourgoingnen.xxxvij.Cap.
Van hertoch Willem van Beyeren die.xxi. graue van zeelant. xxxviij.Cap.
Van hertoch Aelbrecht van Beyeren dye.xxij.graue van zeelant. xxxix.Cap.
Van hertoch Willem van Beyeren dye.xxiij.graue van zeelant. xl.Cap.
Van die Borsselsche heeren die ter selfder tijt in zeelant waren / als graef Willem int leuen was eñ hoe veel heeren daer waren xli.Cap.
Hoe vrou Jacoba hertoch Willems dochter voorgenoẽt die.xxiiij.graefuinne van zeelãt. xlij.cap.
Hoe hertoch Jan van Brabant die.xxv.graue van zeelant werdt. xliij.Cap.
Van eenen groten slach die in zeelant ontrẽt brouwershauen ghebuerde daer veel heeren eñ edelen wt zeelant verslaghen werden. xliiij.Cap.
Hoe dat hertoch Philips van Bourgoingnen eñ vrou Jacoba vereenicht werden. xlv.Cap.
Hoe hertoch Philips vã Bourgoingnen de.xxvi. graue van zeelant werdt. xlvi.Cap.
Hoe hertoch Kaerle van Bourgoingen die.xxvij. graue van zeelant werdt. xlvij.Cap.
Van die grote vailliantschap die heere Henric van Borssele heere vander Veere met zijn schepẽ op ter zee bedreuen heeft. xlviij.Cap.
Hoe dat vrou Marie vã Bourgoingnen die.xxviij graefuinne van zeelant werdt. xlix.Cap.
Hoe Maximiliaen eertshertoge van Oostenrijck / ter Veere in zeelant quam. l.Cap.
Hoe dat Vlissinghe in lant van Walcheren van die Sluysenaers ingheno men was. li.Cap.
Hoe dat Heere Philips van Bourgoingnen hee-

re van Beueren troude ioncfrou Anna vā Borsele eñ werdt heere vander Veere. lij. Cap.
Hoe Philips eertshertoge van Oostenrijc de. xxix graue van zeelant werdt. liij. Cap.
Van die groote vlote die wt Spaengnen quā met ioncfrouwe Janne dochter vanden Coninc van Spaengnen/dye bruyt van dye Eertshertoghe Philips voorghenoemt op Aremuyen in Zeelandt. liiij. Cap.
Hoe die Prince Kaerle van Oostenrijc te Ghendt gheboren werdt. lv. Cap.
Hoe hertoch Philips van Oostenrijc/Coninc van Spaengen wert/ende ghinck te schepe van Aremuen in Spaengnen. lvi. Cap.
Hoe Kaerle van Oostenrijck coninc van Spaengnen/Heere van dese nederlanden Keyser ghecoren wert/ende was die. xxx. graue van zeelandt lvij. Cap.
Van die ouercoemste wt Spaengnen in dese nederlanden des princen van Spaengnen Philippus van Oostenrijck die K. M. Karolus die. v. van dien name eenighe sone. lviij. Cap.

Alle andere nyeuwicheden ende ghescheidenissen/ die in dese cronijcke van Zeelant verhaelt staen sult ghi vinden elck op sinen tijt/inde ende onder die voorgenoemde Capittelen begrepen.

SOLI DEO GLORIA.

¶ Hier beghint die cronijcke van Zeelandt int corte.

¶ Vande antiquiteyten ofte ouderdommen der landē vā Zeelant/wt die oude historie scrijuers getoghen. ¶ Dat eerste Capittel.

Die oude historie oft cronijck scrijuers vā Hollant eñ Zeelant scriuen seer diuersch eñ twijfelachtich / aengaende vanden ouderdommen vā Zeelandt.

Zeelant hadde zijn beghinsel als Roomen ghestaen hadde.CC. iaren ende.xiiij.

Sommige scriuē dattet sine beginsel gehadt heeft als Roomen. CC. eñ xiiij. iarē gestaen hadde / in welcke tijt die heylige vroome vrouwe Judith leefde/ daer die onwedersegghelike scrifture der Bibelen af mencioneert/ eñ dat doen ter tijt int lant vā Belgien/dwelc men nv Henegouwe noēt/was een hertoghe genoemt Walachrius/een fel onghenadich tyran/die om zijn quaet leuē eñ tyrannie wt zijn eyghē lant vā Henegouwe verdreuē wert/tottē frontieren vandē waterē/aldaer hi doen een schip creech/ waer mede hi in een lant quā zeylen dat wilt eñ onbewoont was gelegen onder die landē eñ beecken vā Zeelant/de welcke Walach oft Walachrius(nae dat in sommighe Hollantsche Cronijckē verhaelt wordt) soude eerst dat eylandt van Walcheren bedijct/bewoont ende beseten hebben.

Walachrius heeft Walcherē eerst bedijct

Andere scrijuē dat dese Walach oft Walachrius een fortresse oft stercte int lant soude ghemaect hebben/daer namaels die stede vā Middelburch ghefundeert eñ getimmert wert. Waerō Hugo Floriacensis scrijft inde cronijcke van Lotteringe/dat dye

grauē van zeelant vā Walachrius huer afcoemste hebbē/Eñ datter noch vele andere eylandē van eenen Zalando bedijct zijn gheweest/waer af tgeheel lant zeelant genoemt wort. Eñ dat die selue Zalandus die giganten oft Ruesen wt Albien soude verdreuē hebben. Aldus is tscrijuē seer diuersch. Mer ghelijc Plato die Philosooph scrijft/so is alle oudt heyt met fabulen ghemengt.

Zalādo heeft veel eylanden in zeelandt bedijct.

Hoe Zeelandt vande historie scrijuers bescreuen wordt. Dat.ij.Capit.

IN Zeelant woont tlaeste volck der duytscher natien/eñ is een seer waterachtich lant. Vanđ sonnē opganc aen deen side/heeftet Hollāt/eñ Vlaenderē aende middach side/eñ aende Westside ouer zee Enghelant. Dit voorgenoemde lāt als Petrus Apianus ende Sebastianus Munsterus scriuē/ leyt geheel eñ al int water/eñ wort beschudt / beschermt / met cleyachtighe dijcken/om dattet soute zee water dē volcke datter in woont nyet schadelick oft hinderlic en soude wesen/so wanneer dye dijcken wel bewaert wordē. Eñ is (Gode lof)een seer vruchtbaer landt/ dat veel corens eñ greyns voortbrengende is / als Gerardus Nouiomagus eñ Hadrianus Barlandus schrijuen/Hoe wel dattet op veel plaetsen seer naect van boomen staet.

Zeelant leyde geheel eñ rōts omme int sout te water.

Insghelijcx is Zeelant populoes eñ rijc vā menigerhande vruchtē/mer seer slecht volc/ seer vreedtsaem teghen malcanderen/nyemant moeylijc ofte lastich/malcanderen seer getrouwe. Onder twelcke volc vintmer vele die godvruchtich zijn. Sommighe geneeren hem ter zee varende met schepen/ in vele vreemde diuersche landen om coopmanschap

zeelandt gheneert hē met schepen ter zee varende.

te doene. Andere geneerē hem met visscherien/ toe reedende grote schepē diemen buysen noemt/ diemen met twintich oft dertich mannē inde zee seynt/ elck nae zijn grootte/ om den harinck daer mede te vanghen/ den welcken harinc geuangen wesende/ men sout eñ pact in tonnen/ eñ wordt also in vele diuersche landen ghesonden eñ gheuoerdt. Desghelijcx zijnder noch ander visschers die theel iaer duere den dagheliicschen vaert varen wt om visschen/ met cleyne schepen/ diemen Pijnckē oft houcboots noemt/ daer mede dese landen eensdeels ghespijst worden/ wanter veel waterschepen zijn/ daermen den visch leuendich in houden mach/ eñ voerense tot wat plaetsen oft steden datmen wil/ daer alsdan den visch vercoft wort.

In zeelāt woonen veel diuerse visschers die hem lieden ter Zee generen.

Andere doen grote lant neeringhe/ seer neersteliken tlant bouwende/ om alderhande vruchtē daer op te zayene als alderley coren ende zaet/ ghelijck tarwe/ rogge/ gherste/ hauere/ boonen/ aerweten/ lijsaet eñ coolsaet. Noch zijnder ander die hē geneerē metter meeneeringe om mee te setten eñ te plantē daer menich schamel mensche zijn broot mede winnende is/ so wel kinderen als mans ende vrouwen/ dye welcke mee na datse tot perfectie ghecomen is van vele schamele mannen ghedoluen wort/ die wt diuersche landen alle iaer in Zeelant comende zijn/ om dye te deluen wter aerden/ na dat die selue mee ghedoluen is/ so wortse in stouen ghebrocht/ dwelcke groote huysen zijn/ daer toe gheordineert om de selfde mee te bereyden ende te drooghen. Maer eer dese mee bereydt is/ costse so grooten ghelt/ dat se menighen man bijster ende menighen man rijck maect/ wantse somtijts seer leeghe van prijse is/ en-

Zeelant is een vruchtbaer lāt van diuersche coren eñ greynen.

Mee te setten te planten/ eñ te bereyden is een grote neeringhe in zeelandt.

de slaet af/ende somtijts rijsse ende is seer hooghe van prijse.

¶ Hoe dye Sicambrinen eerstmael in Hollandt ende Zeelandt quamen.

¶ Dat.iij. Capit.

Voor die gheboorte ons salichmakers Jesu Christi.M.C.ende.lvi.iaren staken hẽ te samen dye Sicambrijnen / dyemen nv Vranckẽ noemt/ende quamen met veel schepen ouer dye zee / in meyninghe dat landt van Britannien te winnen / arriuerende aenden zeeuschen cust. Die Slauen dit vernemende hebben si sommighe schepen ghehadt daer si opter zee mede quamen inne totten Sicambrinen/haer verwinnẽde/veel volcx afslaende/berouende/ende haer schepen nemende/eñ zijn also weder tot Slauenburch ghekeert/dwelcke hier voormaels Vlaerdinghe was/maer nv (God betert) verre in dye Mase verdroncken/die welcke Slauen doen ter tijt hem gheneerden in die wouden/procreerende tsamen onder malcanderen veel kinderen/so dat si haer stroppen moesten/ende ghingen eensdeels woonen ouer die Mase/datmen nv zuydt Hollandt noemt. Andere toghen in zeelant/dwelcke doen een eylant was dye hem gheneerdẽ inde zee/maer die ouer die mase woonden gheneerden hem met koeyen/peerden schapen ende andere beesten.

Sicambrinen noemtmen nv die vrancken/ hadden eenen coninc genoẽt Menapij zijn nv gelde tschẽ cleefschen eñ luyckenaers. ecet.

Zeelandt was een eylãt voor Christus gheboorte.

¶ Vande meeste oudtste wateren ofte stroomen van Zeelandt/daer die cronijcken af scrijuen.

¶ Dat.iiij. Capittel.

Sommighe historien oft cronijckē verclarē eñ verhalen dat ten tijdē vā C. Julius Cesar/dwelck was voor Christus ons salichmakers geboorte. xlviij. iarē in Zeelant niet dan giganten eñ Kuesen en woondē/ Eñ dat doen ter tijt die duynē van Vlaenderen/Hollāt zeelant/eñ Vrieslāt tot veel plaetsen by een eñ aen malcanderen quamen. Petrus de Aliaco episcop? Cameracensis eñ meer andere cosmographen scriuen/ dat de Schelde altijt zijn vlucht eñ loop wt Picardien ghenomen heeft/eñ duer diuersche steden vā Picardien/desgelijcx door die stede vā Doornicke loopt oft vloept/duer Vlaenderen tot verschepschepden plaetsen/desgelijcx duer Brabant voorbi Hantwerpē/sinen cours nemende tusschē Brabāt eñ zeelant/hē also spreydende duer dye eylandē vā zeelāt oost eñ west/ eñ sichtent heeft hē tschelt duer vlieten oft weelen gespreyt/van zeelant nemende sinen cours oft loop tot in dye zee alsomen daghelicx sien mach.

In zeelāt pleghen gygantē ende ruesen te woonen.

Dwater van der Scheldt spreyt hē door diuersche eylādē vā zeelāt

Joannes Borsalus scrijft/dat doutste vloet water vā zeelant Tschelt was/eñ dwater datmen den Hont noēt/twelc nv ter tijt tusschē zeelāt eñ Vlaenderen vā Tschelt inde zee loopt/daghelicx grooter breeder/wijder eñ dieper geworden is/sichtent dat die duynen vande wielingen tusschē Vlaenderē eñ zeelant ghescheyden zijn/dat was ontrent den iare neghen hondert ende.xxxviij.

Zeelandt ende Vlaenderen was anner tē tijden vandē eersten keyser Otto.

Anno dñi.ix. C.et.xxxviij.

Dye alder oudtste cronijck schrijuers van zeelandt scrijuen dat die Schelt voor by Hantwerpen tusschē Brabant eñ Romerswale altijt duer zeelāt hē in diuersche plaetsen ghescheyden heeft/eñ also inde zee sinē cours oft loop ghenomen/voor by den

Koompot dẽ welcke Koompot/ten tijdẽ vandẽ Ko meynen/tsterckste vā zeelāt was/maer sichtent duer inundacien eñ gront braecselen vanden water vergaen. Eñ die Schelde is vā daghe te dage groter geworden duer tschepydẽ vanden duynen duer twater dat wter zee gecomen is / eñ van dopper water dat seer grof eñ groot wt tgeberchte ghecomen is also dat die stroomen seer sterc geworden zijn/ende dye diepten seer wijt ende breedt.

Het opper water ende zee water heeft veel diepten in zeelant ghemaect

¶ Wat zeelant plach te sine achteruolgende sommighe oude cronijcken. ¶ Dat.v.Cap.

Ornelius Gattus scrijft dat hi in warachtighe scriftẽ van zeelant geuonden heeft dat zeelandt ontrent Christus ons salichmakers tydẽ eñ lange daer na nz dan scorren eñ beeckẽ en was. Eñ dat die Schelt ter seluer tijt tprincipaelste water was/dat wt Picardien in zeelant sinen loop oft cours hadde / hoe wel datter veel waters wt sommige gheberchten herwaerts comende was. Die ander waterkens die in zeelant warẽ/en werden ter seluer tijt niet dan voor vlietẽ oft weelen gerekent/daermen alderhande visschẽ in vangende was. Hoe wel datter so grote diepten nyet en waren alst naemaels geworden zijn. Andere scrijuẽ dat nader hant de duynẽ verwaeyt eñ vā gront braecsel afgheuallen zijn duer tgroot opper water dat van bouen wt tgeberchte ouer dese beecken eñ schorrẽ geuloeyt is/sulcx dat twater vā bey de siden so geweldich eñ oueruloedich by lanchedẽ van tijden gecomen is/dat die duynen van dage te dage minder eñ cleynder geworden zijn/eñ de diepten ende stroomen seer vermeerdert.

In zeelāt was niet voormaels dan schorrẽ eñ beecken.

¶ Die meeste waterẽ in zeelant en pleghẽ niet dan vlieten eñ weelen te zijn.

¶ Vande outste eylanden van zeelant/daer som

mige cronijcken af schrijuen. ¶ Capit.vi.

Ermannus Polianus scrijft dat int iaer naerder geboorten ons salichmakers Jesu Christi.viij.c.eñ.xxviij. tlant vã Walcherẽ/Schouwen eñ tlãt vã Borselen de meeste eñ grootste landẽ vã zeelãt warẽ eñ best bewoont/maer op sommige plaetsen zijnse groter/lãger/breeder eñ wijder geweest danse nv (God betert) zijn/hoe wel dat zeelãt dicwils vã malcanderẽ gedijct eñ gepoldert is geweest/duer diuerse inundacien of grontbraecselen/ als Corneli.Gat.scrijft. Duyuelant/noortbeuelant/wolffaertsdijc/zuytbeuelant/dese eylandẽ (na dat wij in diuersche cronijckẽ vindẽ) zijn sichtent tiaer.viij.c.eñ.l.na der gebooten Christi bedijct mettet tlant vander Tholen.

Die outste eylanden vã zeelandt pleghen grooter ende breeder te zijn

Adrianus Barlandus (die een geborẽ zeelander eñ lector der groter vniuersiteyt oft hoger scholen van Louen gheweest is) scrijft dat binnen sinen tijden in zeelant.xvi.eylanden waren / aengaende vã nyeuwe landen oft polders/die binnen.cc.iaren oft meer bedijct zijn duer aengroeijnge oft aenwassinge van lande/sullen wij met Goods hulpe int veruolghen deser cronijcken scrijuen.

Veel nyeuwe eylanden zijn-der in zeelant bedijct.

¶ Hoe dat die Denen oft Gotten Zeelandt eerst bedijct hebben. ¶ Dat.vij.Cap.

Ornelius Gattus/een geborẽ zeelander in zijnder tijt medecijn der stede vanď Vere scrijft inde cosmographie bi hẽ getranslãteert/dat int iaer ons salichmakers Jesu Christi na der geboortẽ.vij.c.eñ.lviij.de Denẽ eñ Gotten in Zeelant sommige eylanden bedijct souden hebben. Also dese oude nauolgende veerskens wtwijsen/waer inne si hooghe berghẽ maecten als

men noch heden sdaechs voor ooghen sien mach in sommige eylanden/bisonder in Walcheren/Borsele/Noortbeuelant/Schouwen/zuytbeuelant/ende Duuelãt/ op die welcke bergen si vluchtende warẽ met haer beestẽ/om haer eñ die selue beeste te salueren vandẽ water/wãneer die vloet wter zee was comende als dwater wassende was/sulcx dat si op die schorren noch nergens vrij en souden hebbẽ geweest/eñ bleuen daer op die voorgenoemde bergẽ met haer beesten ter tijt toe/dattet water wederom ne ebbende eñ afgaende was/op dat si alsdan wederom souden mogen dijckẽ/dit deden si so dicwils eñ so langhe tot dat si tlant al bedijct hadden/alsoo besittende eñ bewonende tselue bedijcte lant/ so lãge tot dat si daer wt verdreuen eñ veriaecht warẽ/so ghi int veruolch vander cronijcken noch verhoorẽ sult/als blijct by dese naruolgẽde latijnsche veerskens/dye meer dan vier hondert iaren out zijn.

Dye Deenen maecten bergẽ in zeelant alsmen siẽ mach

Dye Deenen hebben zeelant bewoont ende eensdeels bedijct.

Insula cincta salo, cui Scaldæ flumen origo
  Pars est in Zeeland quam prius ædificant
Gentes Danarum restant vestigia quorum,
  Has tamen ad propria compulit hic Phrisia.
Nam tam lata fuit quam ab Elui flumine cepit
  Et fecit magnum nomen vbiq; suum.

Maer ten vloeyde er in dier tijt so hooge nyet alst nv daghelicx doet in Zeelandt /nae dat dye sommighe schrijuen/want dat water wt der zee soo ouervloedelijcken int landt nyet en quam/ouermitsdat dye gaten vander zee/so breet eñ wijt niet en warẽ alsse nv ter tijt zijn.

Ten plach in zeelant niet so hoge te vloeyen alst nv daghelicx doet.

Cornelius Gaurus scrijft dat oostwaerts vã Denemarckẽ veel eylãdẽ zijn/eñ daer is een eylãt in Denemarcken/dwelcmen Zeelãt noemt / daer dit

lant van zeelant alsō meest sinē naem af heeft wt den welcken eylande vā Denemarcke veel volcx quam met haer gebuerē/om dit lant vā zeelant by Vlaenderen te bedijcken/daer wij nv af scriuen.

¶ Wye alder eerst Tchristen gheloone in zeelāt gepredict eñ geleert heeft. ¶ Dat. viij. Cap.

Beda die waerdige priester heeft Ecclesiasticā historiā bescreuē de gestis Anglorū in.v.boeckē/waer in hi scrijft dat s. Willeboort den eersten bisschop van Wtrecht/ te Westcappele in Walcheren alsō eerst Tchristē gelooue geplant/gepredict/geleert/ghesticht/eñ tgeheel lant vā zeelant totten Christen gheloone ghebracht heeft/welcke stadt van Westcappele vandē water vergaen is/want daert doen ter tijt stont/is nv wel (God betert) anderhalf mijle verre inde zee. Eñ dese heylige man sinte Willeboort voorgenoēt sterf na der geboorten Christi. CCCCCC.XXXvi. iaer op den seuensten dach van Nouember/ als hy dat bisdō van Wtrecht hadde berecht eñ geregiert ontrent. Xl. iaren/eñ zijn lichaem wert gebrocht eñ begrauen in een clooster van sinte Benedictus oordē/gelegen op die Moesele int sticht vā Triere/dat hi binnen sinē leuē hadde gesticht eñ ghefundeert.

S. Willeboort heeft in zeelāt het ghelouue in Christo Jesu alder eerst ghepredict.

¶ Vande outste hauenen ende diepten van zeelandt die nv meest vergaen zijn. ¶ Dat. ix. Cap.

Die veranderinge der diepten eñ hauens zijn seer quaet om scriuen/ouermidts dat in zeelant dicwils alle vijftich oft hōdert iaren verlopen gecomen zijn/ouer innundacien oft lantbreeckinghe/waer duere dye stroomen verloopen als dicwils in onsen tijden geschiet is. Die vermaerste hauens eñ diepten daer die iro

rijcken af scrijuen zijn meest vergaen/om datse soo drooghe eñ ondiepe ghewordẽ zijn/ sulcx datse by lanckhept vã tijde tot diuersche plaetsen toe gedijct zijn. Alst blijckelick is int lant van Schouwen in zee lant ontrent dat Cartusers clooster Spon genoẽt/ ende elders ontrent Zierickzee.

Die outste eñ vermaerste hauens vã zeelãt zijn deel vergaen.

Eñ waer hier voormaels gheen diepten oft hauens en pleghen te wesene/daer zijn nu die diepste hauens ghewordẽ. Men leest oft men beuint niet dat in Walcheren ouer. cccc. iaren eenighe groote schepen quamen/oft datter eenighe grote hauens waren dan ter Sluys in Vlaenderen eñ te Westcappele in Walcheren/ dwelcke sichtent (God betert) vergaen is / achteruolghende dye oudtste zee rechten/dye meest houden eñ luyden opter Sluys ende Westcappele.

In Walcheren plach geen sonderlinghe diepte te zijn.

Die outste zee rechten vã zeelant luyden alder meeste op Westcappele.

Sommighe scrijuen dat Steenberghen een grote vermaerde coopstadt plach te wesene / so datter veel schepen arriueerden/die tgat vander goe ree/ (die welcke doen ter tijt dye beste ree was) inquamen/maer nu gheheel ende al vergaen is / eñ daer dye principael diepte plach te wesene/is nu die Ondetonghe/Somersdijck/Merhernisse/ende ander landt.rc. Eñ daer zijn meer ander polders bedijct.

Insghelijcx leestmen dat Dreyschere / dwelcke doen een eylandt ende polder op hem seluen was/ eñ meer dan ouer.c.iaren mede gedreuen heeft/dat doen ter tijt die principael hauene was/daer de scepen vã Zierinczee wt liepen oft voeren/wanneer si begheerende waren oost oft west te zeylen / Maer is sichtent wederom bedijct/alsmen metter huipen Gods noch hooren sal.

Op out Dreyschere plach eẽ schoon hauen eñ grote diepte te zijn.

Inde oude cronijckẽ vindtmen bescreuen dat de

admirael van Vranckrijcke duer Noortgouwe met veel schepen voor Zirinczee quam teghens grave Gwye.

Brouwershauen na dat wij in sommige cronijcken ende ghescriften beuonden hebben / plach een hauen te wesen / daer dat meeste bier wt Hollant inne quam / waer af dattet sinen name ghecregen heeft / dwelcke was eer dye stroomen ende wateren int lant so groot quamen. Ende in dien tyden plach men tselfde bier dat wt Hollandt te Brouwersha-uen aenquam / met schuyten oft cleyne scheepkens ouer die veerkens vanden eylanden te brenghen / Hoe wel datter nochtans gheenen sonderlinghen vaert binnen den lande van hueden oft coggeschepen en was / alst op den dach van huyden is. Ende aen brouwershauē is veel voorlants aengegroeyt ende ghewassen sichtent dien tijt.

Op brouwers hauē plach het meeste bier wt Hollant te comen.

Men beuindt in sommighe oude handtuestē oft priuilegien by diueersche grauen ende heeren van Zeelandt den steden oft dorpen ouer. CCCC. iaren ghegont ende ghegeuen / inde welcke handtuesten ende priuilegien van Maeswater ende Heydenzee gemencioneert wort / twelcke van geleerde ende ondersochte mannen van Zeelandt gheinterpreteert wordt / dat dye handtuesten ende priuilegien te dien tijden ghegont ende ghegeuen / gheen sonderlinghe groote schepen in Zeelandt en quamen / dan ter goeree / inden Briele / ofte in Noortgouwe / want Tveere gat oft dye wielinghe doen ter tijt so wel niet bekent en waren / om met schepē in te comen / alsmen inde grote cronijcke vā Vlaenderen / bysonder sien ende lesen mach.

In walcherē en pleghē sonderlinge geen grote schepen te comen.

Vanden principalen oorspronck der steden

van Zeelandt. ¶ Dat.x.Capittel.

Ornelius Tacitus een vermaert historie scriuer vanden Romeynen/bescrijft meest wat sommighe Keyseren in duytslandt bedreuen hebben / ende hoe Claudius den Keyser int wout sonder ghenaden gheweest soude hebben/twelcke wout vanden sommighe ghehouden wordt voor Hollandt / Zeelandt ende Vlaenderen. Ende dat Claudius dye Keyser sekere casteelen in Hollandt ghemaect soude hebben/achteruolghende die cronijcken vā Hollandt.

Andere geleerde suspiceren wt den namē der stedē van Zeelāt/dat de Romeynē sommige fortressen eñ casteelē van zeelant gemaect souden hebbē/vanden welckē dye sommige vanden watere vergaen zijn/ende vanden sommigen zijn sichtent steden gemaect/alsmen sien mach by Middelburch ende Romerswale/welcke nv steden ghewordē zijn.

Die Romeynē hebbē sommighe stercke castelen in zeelandt gehadt.

Andere scriuen datter een fortresse oft stercte in zeelant plach te wesene/die vanden Romeynen gesticht ende ghetimmert was/genoemt den Roompot/ontrent den welcken Roompot Tschelt hē oost ende west spreyde. Maer is nv ouer die.ccc. iaeren/ duer die groote afbrekinghe des lants vander zee vergaen/sulcx dat den Roompot nv ter tijt niet dā water ende zee en is/ghelijcmen dagelicx sien mach dat alle dye schepen die van Oosten oft Westē Zirinczee wter zee comen/tsi int wtuaren/oft int incomen den Roompot duer moeten passeren.

¶ Vanden oorspronc der stede van Mytelburch dwelcke die hoofstadt is van dat eylant vā Walcheren ende van Zeelandt.

MITELLIBVRGVM.

MIDDELBVRCH.

Hugo Floriacensis scrijft/na dat Zalandus teplāt vā Zeelāt gesticht hadde/dat hi dē middē int lāt eē burcht dede makē die welcke hi na sinen vaď Myrtellus noemde/vā welcke burcht namaels een eerlike stede gemaect wert/diemen nv Mittelburch noēt/ghelijc men ooc inde epistolē vā Erasmus Roterodamus lesen mach/dat dē name vanď seluer stadt in latijne is Mitelliburgū. Nochtans wortet vande ghemeyne lieden in duytsch Middelburch geheeten om dattet middenint landt van Walcheren ghelegen is.

In sommige Italiaensche cronijcken vintmen bescreuen int generale/als die Romeynen in haer meeste triumphe warē dat si maer drie burgen en haddē die seer vermaert warē/eenen in zeelāt daer nv Middelburch staet/den anderen in langedock Vrancrijc/daer nu Mompeliers staet/eñ dē derden in Spaengnien/daer nu Burgos staet. Maer hoe out dat dese stede vā Middelburch is/oft wiese eerst gefundeert eñ gesticht soude mogen hebbē/en cōnen wij niet sekers af scriuē/wātmen huydensdaechs brieuē binnē Middelburch vindt dattet een dorp genoēt was. In gelijcx isser binnen Middelburch tweemael groten brant geweest/sulcx dattet stadthuys op twelcke vele oude gesten eñ secreten vā Zeelandt warē/metter westside vander stede verbrande.

Middelburch is in sommige Italiaensche cronijcken bekent.

Terseluer tijt v̄brande het Augustinē clooster met half die stede. Binnē .cc. iarē daer na oft weynich min na dat die sommighe scriuē/v̄brande weder tderden deel vāder stede aende noortside/eñ dabdie/daer tal der outste librarie doen tertijt was/in zeelāt/v̄brande mede/mettet clooster vāden bogaerdē/dat onlācx getimmert was/eñ noch wel hondert heert steden. Binnē der stede van Middelburch heeft voormaels

Middelburch is tweemael verbrandt.

een burcht oft casteel gestaen / waer af men noch op den dach vā huydē die selue strate/den burch noemt Ende der stede principael wapen is noch eenen gulden burcht in een root velt.

Men vint in sommighe Vlaēsche cronijckē bescreuen als tgraefschap vā Vlaenderen eñ Walcheren/ annex aen malcanderē warē/dat die grauē haer habitacie ende woonstede te Middelburch pleghen te hebben.

Die grauē vā zeelandt hebben hier voormaels haer woonstede te Middelburch ghehadt.

Andere scrijuen dat hier voormaels die grauen vā Zeelant eñ Hollant te Middelburch plegen te woonen in tsgrauen stractkē/daer nv tclooster van sbacx grauen houe staet/dat wel eer sgrauē huys oft wooninghe gheweest is.

Men leest in sommige cronijcken dat int iaer ons salichmakers. M.c.eñ.xxi. te Middelburch een clooster vādē reguliers monickē was die men ter tijt vset werdē/eñ men stelde daer and weder in diemē noch premonstreyten noēt/die aldaer op den dach vā huydē noch zijn. Van welcke clooster bi coninck Willems tijden een Abdie gemaect werdt/eñ seer rijckelick bi hem beghiftet. Dye kercke vander Abdie is de oudtste hooftkercke van Middelburch/waer inne vele diuersche grauen eñ grauinnen van Zeelandt eñ Hollant begrauen ligghen.

By coninck Willems tijden en was Middelburch maer een woeste eñ onbewoonde lantstede met aerde wallen gesterct/ maer sichtent dat de steden vand Sluys/Brugghe eñ out Aremuen vergaen zijn / ist van daghe te daghe beter gheworden.

Middelburch in zeelant weēdmaerde coop stadt in veel lāden bekent.

Middelburch is een coopstadt die in vele diueersche landen seer vermaert ende wel bekent is/ als in Spaengnen/Vrancrijcke/ Portugale / Enghelant/ Schotlandt/eñ meer andere/bysonder om die groo

te dieptē/ eñ hauenē die nu daer onlācx gemaect is.

Ingheliijcx om die schoone ree die bp den oostdijc van Aremuen is/ alsso dat die schepen wt wat landen si souden moghen comen/ sonder sorghe eñ perijckel ligghen moghen/ sulcx dat Middelburch die principaelste hauen van Zeelandt is gheworden ende die vermaerste coopstadt/ wanter seer groote handelinghe is/ bisonder van coopmanschappe dier ghedaen wert/ vanden goeden die wt Vrancrijcke eñ Spaengien comende zijn na wtwijsen van dese nauolgende latijnsche veersken s.

Classifero portu, ac fida statione, carinis
  Mittelliburgum nobile conspicitur.
Vrbs populo, gazaq; potens, & amabilis extris
  Vix est in mundo clarius emporium.

Hoe rechte oft principael Aremuen vergaen is/ ende den oostdijck welcmen nu Aremuen noemt/ de ree van Middelburch is.

Aremuen als dye sommighe scrijuen is nu bycans int diepe (God betert) twelck duer gront braecselen ende afuallinghen vander zee ghelschiet is / daer hier voormaels een schoon ree ende hauene gheweest is/ totter welcke veel schone schepen pleghē te comen wt diuersche landen / want te Middelburch en was doen ter tijt maer een weel van een hauen / ende nergens nae so groote neeringe allser op Aremuen doen was/ welc Aremuen een schoon dorp was/ daer een schoon kercke stont ende een reguliers clooster/ dwelck verstelt werde/ ende werdt inden polder bider Vere ghefundeert/ daert noch op deser uren staet. — *Dat Aremuen is geheel door grontbraecsels vergaen.*

Aremupen heeft mede zijn singulaer heeren ghe- — *Die van Aremuen pleghen haer singulaer heerē te hebbē.*

hadt/vande welcke noch sommige int leuẽ zijn / dye vã een oude grote stãme eñ geslachte gheweest zijn/ eñ hier voormaels aen thuys vã Borssele eñ der Veere gehijlict dicwils zijn gheweest.

Die laetste eñ meeste afbrekinge die Aremuen ge leden heeft/was ten tijden van heer Gillis van Aremuen/int iaer. M.cccc.xxxviij. Nyeu Aremuen oft dẽ oostdijc vã Middelburch/is naerder hant seer op ge comẽ eñ een schoon dorp geworden/dwelcke onder de iurisdictie van Middelburch staet/daer nu ter tijt de principale hauene oft ree is van heel Zeelant.

¶ Vandẽ oorspronc der stede vã Ziriczee/welcke die hoofstadt vã teplãt vã Schouwen is in zeelãt.

Men vint inde Hollantsche cronijckẽ die wt vele diuersche autoren gecopuleert zijn be screuẽ/hoe dat Ziringus die sone vã Zalãdo van sinẽ broeđ wt Pannonien ṽdreuen wesende/is hi inde wterste eynden gecomen vanden lande/om zijn hanteringhe te doene/dwelc was derrinc moer wt die schorrẽ in zeelandt te deluene/ eñ in asschen te branden/welcke asschẽ men siedende was met sout water inde keeten/eñ also gesodẽ wesende/ worde schoon wit sout/waer duere men seyt (na dat dye sommige geleerde suspicerẽ) dat Ziringus voor genoẽt de cõste vã also tsout te makẽ int lãt vã Scouwen eerstmael geuondẽ eñ begonnẽ heeft/eñ also zijn se int lãt van zeelant aende sout neeringe ghecomen/ twelc noch daghelicx T ziericzee te Romerswale/ter Goes eñ op Aremuen die grootste eñ meeste neeringhe is van gansch zeelandt diemen ouer. cccc. Jaren ofte meer ghedaen heeft.

Ziringus was die sone vã zalando.

Tsout inde keten te siedẽ is eerst tot ziericzee beghonnẽ.

Andere scriuẽ dat dese Ziringus (na wien die stadt van ziericzee harẽ naem voert) hẽ zeer sterckelikẽ ter

ZIRIZYA.

ZIRICXZEE.

zee soude geneert hebbē/so met visscherien eñ ander zeeneeringe/eñ heeft aldaer een schoone woonstede

ghetimmert ende doen maken.

Ziringus heuet de stede vā ziericzee eerste ghefundeert.

Inde historie van Lotteringhe vintmen bescreuē dat Zalandus die stede van Middelburch ghesticht eñ ghefundeert soude hebben ende Ziringus die stede van Ziericzee.

Dat Ziringus oft Zierick dye stede van ziericzee ghefundeert ende ghesticht heeft bewijsen ons dese naeruolghende veersen / dye meer dan vijf hondert iaren out zijn/ende luyden aldus.

Int iaer acht hondert ende neghenueertich mede/
Was ghefundeert Ziericzee die stede
Bi eenen dye Ziringus ghenoemt was
Alsmen inde oude cronijcken las.
Doemen doctaue van onser vrouwen
Haers hemeluaerts begonste te houwen
Lotharius was keyser int rijcke machtich
Ende hertoch van Brabant dats waraechtich/
Somen vindt int clare ende wel besefte
Die sondaechs lettere was doen die f.

Noch gheuen daer af oock ghetuygenisse dese twee latijnsche veerskens/dye seer out zijn.

Construitur locus hic per quendam nomine Zieric
Fit post hoc oppidum nomen habendo suum.

Dese selfde stede/hoe wel datse lange gefundeert gheweest is/wordt nochtans eerst inde Hollantsche cronijcke bekent/ ende was een stercte van Zeelant int iaer ons heeren. M.cc.eñ.x.waer van die ondersaten haren rechten lantsheere bouen andere steden vā zeelant seer ghetrouwe gheweest hebben.

Die vā ziericzee hebbē haer lants heerē altijt getrouwe ghe weest.

Men leest in gheenderhande cronijcken datse hare stadt van eenigherande vianden verloren hebbē/ hoe seer si nochtans van graue Gwie van Vlaenderen beleghen waren/eñ hoe veel bloets datter voor Zirinczee te dier tijden ghestort was / nochtans bleuen si haren heere ghetrouwe totter doot toe.

Also dat si noch op den dach van hupden tot een tee-
ken voeren eenen rooden schilt met eenen swarten
leeuwe daer inne.

Men bevindt bi warachtighe scriften / gemerckẽ
ende oude fabrijcken/dat die grave van zeelant hier
voormaels binnen Zirinczee een schoon casteel ronts
omme wel bemuert ghehadt hebben/daer si haer re
sidencie hielden/wanneer si binnen die stede quamẽ/
twelcke metter tijt ỏgaen is/op de welcke erve noch
op den dach van hupdẽ staet een hups daer de burch
grave zijn hooghe vierschare houdende is / welcke
plaetse noch hedẽ sdaechs sgraven hof genoẽt wort/
ende lepdt op dmarct velt achter die monster kercke.

Inghelijcx vindtmen in sommighe Fransche ende
Vlaemsche cronijcken/dat die van Zirinczee die mee
ste schepen van dese neder landẽ ter zee varende had
den die doen ter tijt ter havenen quamẽ in outdrepf-
schere/daer na opte haven van westen schouwen/en
de naemaels op Gordendamme/ maer dpe schepen
zijnse al quijte geworden duer quade fortune der zee
sulcx datter.xviij.groote schepen inde zee op een iaer
bleven met volcke ende al datter inne was.

Die van Zieris zee plegen dye meeste schepẽ van dise landẽ ter zee var en de te hebben.

Zirinczee is dye outste rijcxste stadt van zeelandt
die haer seer gheneerende is met visscherie/lantnee-
ringe/soutneeringe/om wit clepn sout vã grof te sie-
dene/daerse menige grote hupsen eñ keeten toe heb
ben inden welcken men tsout siedende is. Inghelijcx
hebbẽ si noch de meeneeringe/daer veel lupdẽ mede
rijcke oft bijster gemaect wordẽ/ wantse groot gelt
costende is eerse geplãt/gewiet/ gedolven/eñ in sac
kẽ ghebrocht wort /waer toe grote hupsen ende sto-
ven gheoordineert zijn.

Vandẽ oorspronc der stede van Romerswal in
zupdtbevelandt.

IOannes Gorsalus wijlē deckē van zanden burch met meer and geographi noemē dese stede Romers wal/ofte Romers stercte/ waer wt si suspiceren willen eñ vmoeden/ dat ten tijdē van Julius Cesar dye Romeynen daer ontrent een fortresse oft stercte ghehadt hebben/ die daer gemaect was om dē capiteyn vā Brabāt Druon Antigon genoēt alsmē leest in Cōmenta. Cesaris lib. 4. mede te bedwinghē/om dat Brabāt dese voornoē de stede so na bi lach/sulcx datter maer Tschelt tusschē en liep/daer Brabāt eñ zeelāt mede gescheydē wordē Eñ dese stede van Romerswal voert een sweert in eē root velt voor haer wapen/waer wt men suspiceren wilt dattet een vandē outsten eñ stercxste steden van zeelant geweest is. Die sommige zijn vā een and opinie maer luyt seer fabuloos/aengaende vanden oorspronc deser stede/seggende/ dat dese stede harē naē soude hebbē van eenen weel/die daer ontrēt plach te wesene/daer nv de kercke staet/biden welcken weel eenē man woōde/Reymer genaēt/die daer eerst sou de begrepē eñ begonnen hebbē te stichten dese stede eñ daer een ghemeynte te vgaderen/ waer van dese haren naem soude hebben Reymersweel.

Die Romeynen plegē een stercte oft fortresse ontrent Romerswal te hebben.

Reymersweel plach ontrent daer nv dye kercke staet te.

Dese stede wort inde Hollantsche cronijckē bekēt int iaer. M.cc.eñ.xxx. Inghelijcx casteel oft slot van plaisance/Lodijcke genaēt/wiens heeren oft iōckers hier voormaels heeren vā Romers wal plegen ghe naēt te worden/eñ binnen dese stede gegoet waren. Maer naest die.cc.iaren eñ meer heeft de graue van zeelant die selue stadt beseten eñ hem toebehoort.

Dese stede plach hē seer sterckelikē te geneeren/so met keetneeringe/meeneeringe eñ lantneeringhe/ waer af si maer een behoudē en heeft/te weten / dye keetneeringe vandē witten soute te makē. Eñ de sel

ne stadt is bi menschē gedenckē seer gedestrueert ge weest vāden brande. Mer int iaer. M.ccccc.eñ.xxx. is dese voorgenoemde stadt bi na geheel eñ al v̄doruen geweest/ met veel dorpen/ want alle die dorpen met tcasteel vā Lodijc/ met alle die boomen eñ bogaerdē daer ontrent in dese laetste vloedē geinundeert eñ in gelopen zijn/ sulcx dat te beduchtē is indien tlāt niet bedijct en wort/ dat die ingesetene ten laetsten de ste de sullen moetē ruymen eñ desolaet laten blijuen.

Dat casteel vā Lodijc metten schoonē boomgaert zijn onlanex duer inundacien vergaen.

¶ Vander stede vander Tholen.

DJe stede vanđ Tholen wort onder die outste steden van Zeelāt gerekent/ hoe wel dat se aende Brabantsche side gelegen is.

Men vindt bescreuen dat dē tol van zeelant daer plach te ligghē/ daert noch den naem Tholēaf voert/ eñ dattet de outste gepreuiligeerde stadt vā zeelant geweest is. Maer heeftveel diuersche heeren gehadt/ want hier voormaels heeftse onđ de grauen van zeelant geweest/ daer na onđ graue Jan vā Henegouwe/ graue van Beaumōt vā Bolops/ die de selue stadt seer dede verbeteren. Ende fundeerde daer in een collegie vā Canonijcken dier noch huydē op den dach is. Naemaels is dese stadt weder onder tgraefschap van zeelant gecomen/ eñ tis een proper landtstedeken/ twelc hem seer wel geneerende is/ so met lantneeringhe eñ met mee te bereyden.

Der Tholen wort onder de outste stede vā zeelant gherekent.

¶ Vanden oorspronck der stede vander Goes / in zuydtbeuelandt ghelegen.

DJe cronijcken vā Hollandt die altijt annex den cronijcken vā zeelant geweest hebben en maken geen mencie sonderlinge vanden oorsprōc der stede vanđ Goes. Mer die zōmige scriuen dattet een beecke ofte schor plach te zijn eñ daerom plegenſ veel gansen eñ beesten te houdē

diemen aldaer vet makende ende mestende was.

Goes als dese tegenwoordige cronijcke begrepẽ was/was een stedeken seer proper eñ lustich rontsomme met boomen eñ boomgaerden beplant/ daer die inghesetene hẽ seer wel geneeren/ met de neeringe der keeten/om sout daer in te bereydene met mee stouen/daermen de selue mee in berept/eñ noch met lantneeringhe daer mede dat hem seluen seer geneerende ende behelpende is.

Ter Goes is een proper lustich lantstedeken in zuytbeuelandt.

Int iaer ons Heeren. M.ccc.eñ.ij.wert Goes inde cronijcken bekent/sulcx dattet van sommige een stedeken/vã andere een slot genoẽt wort. Eñ men vint bescreuen dat die Beyersche heeren dye voormaels grauen vã Zeelant souden geweest hebben dit stedeken sekere preuilegien eñ vrijheden vã iaermercten weecke martten souden gegont eñ gegeuen hebbẽ/ mits datse alle de dorpen vanden lande ontrent haer hebben om aldaer ter marct te comen.

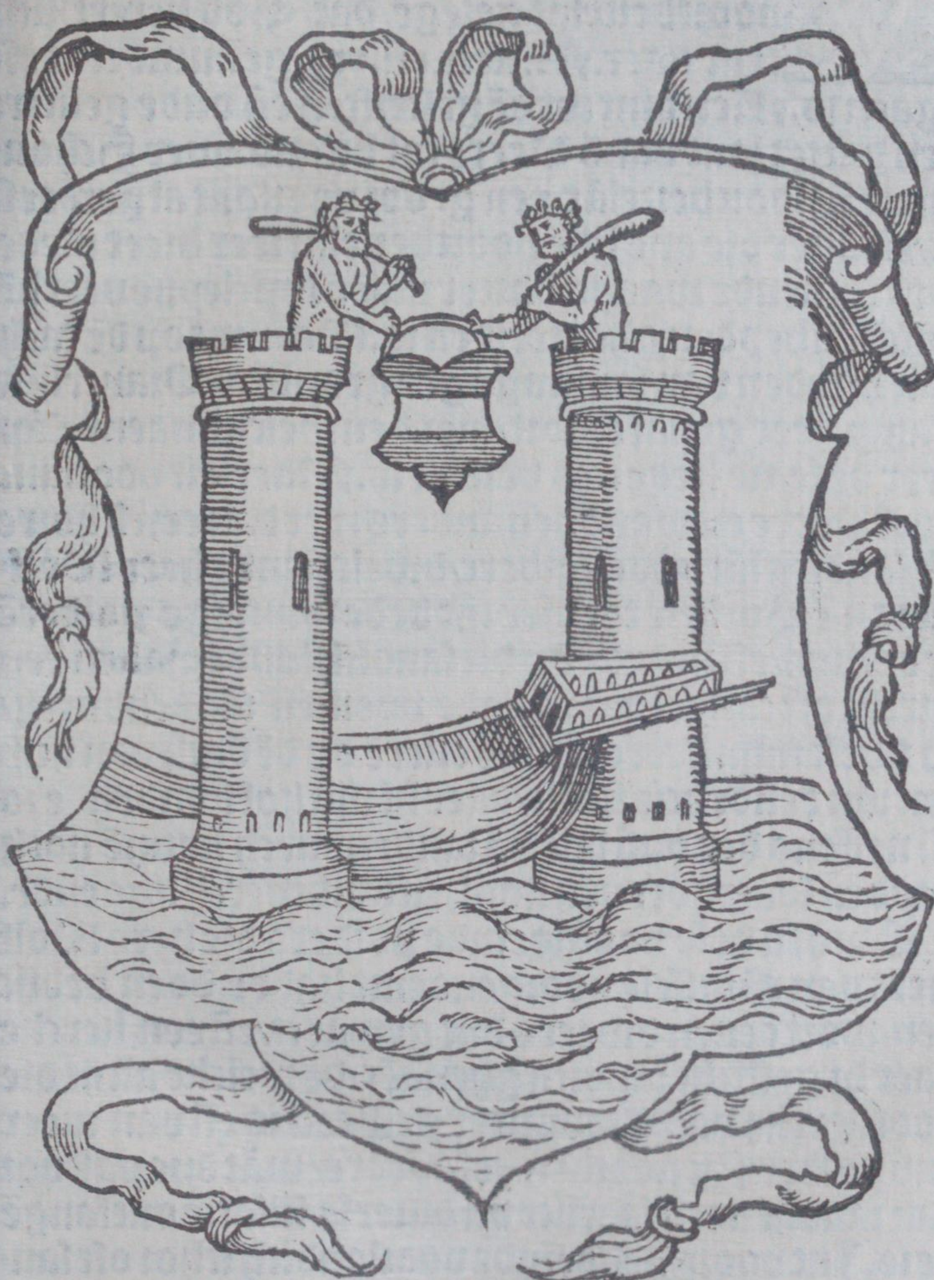
¶ Van sommige stedẽ die haer particulier heeren hebben/Eñ eerst van Sinte Martens dijck.

DIe stede eñ tlant van sinte Martens dijck is bedijct gheweest vandẽ Borsselsche heeren metter zuylen/ dye aldaer haer meeste residencie gehadt hebben/ op thuys dat si hier voormaels deden makẽ/ twelcke seer frap ende playsant is. Van welcke heerẽ oorspronc hier na int vuolgen deser cronijckẽ breeder gescreuẽ sal wordẽ.

Tlant eñ dye stede van sinte Martens dijc is bedijct ende gefundeert vã die Borsselsche heeren.

Tstedekẽ vã s. Martẽsdijc is een proper lantstedekẽ daer af die ingesetenẽ haer seluẽ generẽ met mee eñ lantneeringe/inde welcke stadt heer Floris vã Borssele metter zuylẽ die tot zijnre gesellinne hadde vrou Margriete van Berghen opten zoom een canonisie ghefondeert ende gesticht heeft/ ende seer rijckelijcken begaeft in sinen tijden.

VERIA.

DER VERE.

¶ Vanden oorspronck der stede vander Veere in Walcheren.

Veere heeft sinẽ naem alď eerst gecregẽ vā een dorp dwelck Campen genoemt was in noortbeuelāt gelegẽ/dat(God betert)sich tent tiaer. M.cccc.eñ.xxx. geinundeert eñ ỽgaen is. Men vint wt dẽ gescriften eñ oude gemerc ken dattet lant vanď Veere tot bicans ouer Schou-

¶ Der Veere wort ghenoẽt va datveer vā Campen in noortbeuelāt.

wen eñ noortbeuelāt een groot voorlant al geweest is/eñ ouer die anď side noortbeuelāt seer breet mede wtstreckende was/so datter maer een cleyne veerkẽ tusschen beyden gheweest en is. Waer wt op dẽ dach van huyden van sommige geographi in Vranckrijck Camp veer genaẽt wort/met den welckẽ naem Cāp ueer de selue stede wel bekent is. Maer dit voorlant vanď Veere en was doen anders niet dan een schorre oft sandich lāt onbepoldert/dwelc siende heer Wolf-faert vā Borssele tot dier tijt dede sommige polderẽ bedijcken/eñ hi dede op dit sandich landt maken een burcht oft casteel dat hi dede noemen zandenburch/ op twelc mijn heere van Beuerẽ op dẽ dach van huy den zijn residencie heeft/daer hi zijn hof houdende is eñ neffens der ouď salẽ vā zandenburch sietmẽ noch huyden sdaechs eenen hooghen zandtberch liggende.

Die kercke vā zandijck plech die hooft kerc ke vanď Vee re te zijn.

Binnen dese voornoemde polders die here Wolf faert van Borssele voorgenoemt hadde doen bedijc ken/wort eenen dweers dijc gemaect/eñ een kercke daer bi gesticht zandick ghenaẽt/de welcke altijt die hootkercke van Campueer geweest is eñ van meer anď polders beuoorden der Veere/ wāt dye pastoor van zandijc noch iaerlicx vā diuerse filiacie ontfangẽ de is. Int voorghenoemde voorlandich schor oft san-dich lant duerliep een cleyn weelken/waer duer van dage te dage veel volcx eñ visschers metter woonen quamen/so dattet een visschers vlecken gewordẽ is/ sulcx datter een capelle getimmert wert om dẽ dienst

Gods in te doene/bi welcke cappelle pleechtmen co men ſien/of de viſſchers wter zee duer dit weelkē qua men/waer duer men deſe Cappelle op zijn zeeuſche kijckgau noemde den welckē naem noch huden des daechs der cappellen bi gebleuē is. Eñ is alſo allenx kēs een dorp geworđē daer doe een prochie kercke in gemaect wort/int iaer. M.ccc.eñ.xxxij. Maer int ia re. M.ccc.eñ.lviij. is Cāpueer een ſtadt geworđē met poortē eñ torens bemuert eñ beueſticht/wāt de diep te begonſten te beterē/eñ tveergat is allenſkens wij der eñ dieper geworđē/ſo datter een ſchoon ree ghe worđē is/daer veel ſchepē zijn comen arriuerē/ſulcx dattet ſichtent na dat die hauene vā weſten Schou wen eñ vliete in noortbeuelant vgaen zijn/ die welc ke twee ſchoone viſſchers hauenen waren/ſeer op gecomen eñ een proper ſtede geworden is/daer gro te neeringhe vande viſſcherie is/als van buyſſen/viſ ſchers bootē/pijnckē eñ vā grote ſcepē als coopuaer ders/na wtwijſen deſe nauolgēde latijnſche veerſkēs

¶ Der Veere wert een ſtede ghefundeert met poortē eñ veſten.

Cepta fui quondam quo tempore rexit Hollandos
  Maſcula progenies o Ludouice tua.
Traiectuſqꝫ fui primum de nomine Campe,
  Sicqꝫ ego Zelando nomine Vera vocor
At nunc commoditas portus, ſtatio faciliſqꝫ
  Me faciunt celebrem multa per ora virum.
Me quoqꝫ nobilitat piſcatio piſcis haringi
  Multos prelauta conditione beans.

¶ Hexaſtichon in laudem Verię.

Multis nominibus celebratur, Veria quamuis
  Non multa oppidulum iugera connumeret
Mercurius dexter, dexter Neptunus & ipſe,
  Nempe huc diuitias mittit vterqꝫ ſuas.
Præqꝫ alijs florens generoſo principe, magna
  Cum laude attollit ſidera in alta caput.

¶ Van de ſtede van Vliſſinge in Walcheren.

Engaende dē orsprōc vand stadt vā flessin
ge/en connē wij niet sekers gescriuē/maer
vā dese stede Flessinge genoēt is/ dan som
mige scriuē eñ seggē/ dwelc seer fabuloos
luydt/dat int iaer nader geboortē Christi.vi.c.eñ.xx.
ten tijdē dat S.Willeboort int leuen was/eñ hadde
te Westcappel dat heylich Euangeliū eñ geloue chri
sti gepredict eñ gheleert/eñ hi quā doen op een woe
ste plaetse daer veel ongemaniert volcx woonde/eñ
hi predicte hē lieden daer/maer si en wouden zijn pre
dicatie niet hooren/doen ghinc die heylige man Wil
lebrordus vā daer met zijn discipulen/eñ liet daer een
flesse/noemende daerom dese plaetse flessinghe/om
dat hi zijn flessche daer gelatē hadde/eñ sichtent dien
tijt is dese plaetse Flessinge genoēt geweest. Eñ daer
af voerense noch een flessche in haer gemeyn wapen
Voorder en vinden wij niet sekers weerdich om scrij
uen/dan dat flessinge hier voortijts een visschers hie
ken geweest is/daer veel visschers plegē te woonen
eñ was tveerkē daermen in Vlaenderen ouer voer/
alst noch is/mer sichtent dat Westcappele so seer ver
gaen is/eñ die Hont daermen ouer na Brabāt vaert
so ruyme eñ diepe gheworden is/ heeft tdiepte voor
Flessinge van dage te dage beter eñ ruymer gewor-
dē/somen huydē sdaechs noch sien mach dat voor de
selue stede so felle water is/alst tot eenighe plaetsen
in heel Zeelandt is.

Den naem der stede vā flessinghe is seer out met seer fabuloos.

Van flessinge vaertmen een veer ouer nae tlant vā Vlaenderen.

Vlissinge wort inde cronijcken bekēt int iaer. M.
ccc.eñ.xcv.het heeft nochtās langhe tijt eē gepreuili-
geerde stede geweest/hoe wel dat si geen stercte ge-
hadt en heeft/danse binnen.xl.iaren herwaerts met
poortē/vesten eñ wallē seer gesterct is. Daer af heer
Adolph vā Bourgoingnen/Heere vā Beuerē/van-
der Veere.etc.den eerstē fundateur gheweest is/dat

Flessinghe is onlancx beuest met poortē eñ Wallen ghemaect.

ts optẽ dach vã hupdẽ een seer stercke stedẽ ghewo:
dẽ is/daermen grote coopmanschepe doende is/aen
gaende vã harinc/ vã visiche die daer groot eñ grof
ocht wort bi so menighen lasten/ sulcx datter veel
coplieden wt diuersche landẽ cõuerserende zijn/ om
desen harinc oft visch te copene/die dan in alle landẽ
gesonden wordt/Desghelijcx isser een groote vaert/
ypsonder op Enghelant ende Vranckrijcke.

CORTKENA.

CORTGENE.

Vanden oorspronck vant stedeken van Cortge-ne in Noortbeuelandt.

Heer Philips van Borssele/ heere vā Cortgene heeft dit stedekē gefundeert.

En tijden van hertoch Willem van Bey-
rē den.xxiij.graue van zeelant/was ee
ioncker Philips vā Borssele genoēt die vā
der linaige oft stāme der Borsselsche hee
ren was/eñ was rētmeester generael van bewestei
eñ oosterschelt ouermits dat hi veel ambachts endi
heerschappien in Emelisson/in noortbeuelant/in ze
lāt eñ elders hadde. Siende die seer wel gelegēthey
mercten/eñ vrijheden vā Emelisse hadt hijt gheerni
vande heerschappen gecoft/om een stedeken daer a
te maken/totwelcker meyninge oft begeerte/hi niei
toe en heeft connen geraken/sulcx dat hi ghinc sollici
teren aenden graue vā zeelant om eenige libertey tē
eñ vrijhedē te mogē vercrijgē/om een stedekē te fon
derē eñ op te makē/twelck hi vandē graue vercregē
heeft. So isser eenē schonē aenwas of schor aen noor

Cortgenen wert op eenē schoonen aenwas aē noortbeuelant ghetimmert.

beuelāt geweest/twelcke hē seluen toebehoorde dat
hi dede deluen eñ grauen om steen daer wt te makē/
eñ vanden seluē steen heeft hi de vesten eñ poortē vā
een stedeken ghemaect binnen eenen iare/daermen
seer neerstelijcken daghelicx huysen inne timmeren
de was/eñ wort ghenoemt Cortgene/om datter een
cleyn vgaderinge in was/eñ om die corte iegenheyt
Maer eert een volmaecte stede was/eñ dye kercke
ghetimmert wort/so hielden si die daer te Cortgene
woondē/haer prochie kercke int dorp vander Welle
dat daer bi in noortbeuelāt lach. Een iaer na dat dit

Corts na dat Cortgenē ghetimmert was so ist verbrāt.

stedeken getimmert was aldus/so verbranden alle
die huysen binnen dit stedekē van eenen bacouē/die
welcke huysen wederō opgetimmert worden/duer
tbehulp vā heer Philips van Borssele haren heere/
sulcx dat hi zijn gemeynte met gelde daer toe hielp/

behoudelsiken dies en woude hi niet datmen binnen dē vesten vā tstedeken vā Cortgene meer bacouens stellē soude. Corts daer na dede de voorgenoēde here Philips vā Borssele here vā Cortgene eē proper ca steel maken eñ een prochie kercke / daermen daghelicx ope seuen ghetijden in singhende was / die hi seer rijckeliken begaefde.

Tstedeken vā Cortgene wordt begonnen ghetimmert eñ volmaect int iaer ons Heerē. M.cccc.eñ.xiij. eñ inundeerde dē.ij.vloet weder anno. M.ccccc.xxxij.

Hoe die eylanden van zeelant genoemt wordē / eñ hoe si eensdeels verloopen eñ vergaen zijn / en de weder aenghegroept zijn. Dat.xi.Cap.

Adrianus Barlandus een geborē zeelāder eñ latijnsche lectoor inde vniuersitept van Louen / heeft gescreuē int latijne vāde gestē eñ princē van dese nederlandē / ingelijcx vā sommighe eylanden eñ steden van Zeelandt.

Na tgetuygenisse vā sommige oude eerbare liedē eñ scriften / Ingelijcx na oude gemerckē eñ schepene brieuē zijn die eylandē van zeelāt aen sommige plaetsen vandē watere afgebrokē / die namaels wederom aengewassen oft aengegroept zijn eñ weder bedijct Eñ ghemerct dat onse voorsatē so slap oft negligent int scriuē geweest hebbē / en heeft ons nyet mogelijc geweest / dat wij die iaren oft tijdē recht wel hebben connen vindē. Maer wij lieden hebbē die so na bi gebracht na ons beste vermuegen / so veel alst ons mogheliick eñ kennelic was / alsmen int veruolch der cronijcken wel sien sal.

Zeelande is in sommige plaetsen vandē watere afghebrokē die namaels weder aenghe wassen zijn.

Ter auontueren dat onse voorsatē so negligēt geweest hebben / is die cause vand afuallinge eñ desolatie vāden lande geweest. Eñ wederō die aenwassinge is dicwils onseker geweest / die seer dicwils in zee

VIVAT FAVSTA AC FORTVNATA ZELANDIA.

ZEELANDT.

lãt geschiet is/en is nz wel mogelic te scriuẽwaer wor eẽ gemeyn spreeck woort gecomẽ is/datmen in Bra bant eñ andere plaetsen segghende is.

Zeelandt gheen landt/ic houdet mettẽ heycant. Adagium.

Walcherẽ is dat outste eylant vã Zeelãt / waer in begrepẽ zijn drie schone stedẽ/als Middelburch/cãp ueer eñ Flessinge/met veel schone dorpẽ eñ heerliche den/als Gode lof schijnbaer is/liggende met duynẽ aendẽ watere/gelijc Hollãt eñ Vlaenderen doet / eñ is aen die anđ side met dijckẽ beschudt tegẽs twater maer tis seer afgebrokẽ/bysonđ aende side vã West-cappel dat tweemael ingedijct is/wãt oude Westcap pele nv verre int zee leyt/ daermen dagelicx die visch vangende is/maer die laetste inlage dattet binnẽ ge dijct was/en is noch geen hondert iarẽ geleden/daer breectet nv alle daghe meer af/so datter met houten kisten ende steenen voor gemaect is/daert by onder-houden ende wederstaen wort.

Walcheren. Walcheren is dat schoonste eylant vã zeelandt.

Aengaende de polders benoordẽ der Vere zijn bin nẽ vier hondert iaren bedijct/alsvorẽ geseyt is/daert nv vã dage te dage seer afbreect / twelcmẽ met grote costẽ resisterẽ moet õ tlãt te houdẽ. Out Aremuenen eñ tclooster dat te Mortieren stont / zijn mede vã gront braecselẽ afgebrokẽ. Eñ ouer .lxx. iaeren braect so seer tusschẽ den oostdijc eñ der Vere inne/datmen daer ee nen dijc innewaert leggẽ moeste/genaẽt het vinger-linc/twelc noch dẽ naem behouden heeft/ Maer sich tent is tusschen den oostdijc eñ der stede vanđ Vere/ so groten schor ende lant aenghegroeyt / ende dage-licx noch meer aengroeyende is/so dattet te vermoe-den is/noch soo groot te wordene/dattet hem seluen strecken sal tot aen dye Aremuyetsche poorte der ste de vander Veere.

Die polders be noordẽ der Ve re zijn binnen vier hondert iaren bedijct / eñ breken da-ghelicx af.

Tusschẽ Are-muen ende der Veere is gro-te aenwassin-ge van lande.

Ontrent Welsinghe ende Vlissinghe placht ooc

mede seer af te breken/ dwelc met groter diligentien eñ crachten van rijsen hoofden eñ grote steenen die men daer leggende is/ wederstaen wort.

Schouwen is een vandē aldˀ outsten eylanden vā zeelant/ liggende mettē duynē aent dwater/ ghelijck Walcherē doet. Dit lant is tot v̈scheyden plaetsen af geuallen eñ gebrokē vanden watere ghelijc by Bordendāme/ daert nv weder seer aenwast/ by zuytkercke daert noch dagelicx seer afbreect. Hier voormaels is ontrent zuytkercke wel een mijl lants streckende na noortbeuelant buytē gedijct/ sulcx dat doen ter tijt twater also nauwe eñ enghe was tusschen noortbeuelant eñ zuytkercke dat die vrouwen vā beyden sidē malcanderē ten bocstoc ouerwierpē/ wāneer si haer cleeren wasschende warē/ twelc nv niet dan een ruyme zee en is. Zuytkercke is wederō ingeleyt/ ende is aendē nyeuwen dijc so diepe dat die lantliedē sorgen datmen tlant vā Schouwen dweers duer sal moetē scheydē. Maer aende andˀ side noortwaerts/ is weder hier voormaels veel schoon landts bedijct/ als noortgouwen eñ tlant van dreysschere/ twelck schorrē waren/ die binnē anderhalf hondert iaren daer aen ghegroeyt eñ gewassen warē / dat nochtans te vorē een ruyme zee hadde gheweest/ daer de schepē vā Ziericzee in pleghē te comen eñ benoorden ouer mayen by dat schorrepers genoēt weder wt te varē. Ontrent Dreysschere beghintet wederō seer in te breken/ van grontbraecselē. Maer die polders vā Noortgouwen en hebbē geen noot/ wantse seer vastelic bedijct zijn. Ontrent Brouwershauen zijn veel polders onlancx bedijct alsoot schijnbaer is.

Wolffaertsdijc is een seer out eylant inˀ cronijckē van Hollādt bekent/ int iaer. M.cc.lxxxviij. sulcx dat doen alle die eylandē van Zeelāt inundeerdē/ Wolf-

Schouwen.

Tlant van Schouwen is een vāde oudtste eñ schoonste eylandē vā zeelandt.

Nota.

Ontrent zuytkercke breket dlandt daghelicx inne.

Noortgouwē is voormaels aent lant van Schouwen bedijct.

Tlāt vā dreysschere breect wederō door grōtbraecselē.

Wolffaertsdijck.

faerts dijc gheenen noot vanden watere en creech.

Sommige scriuẽ dat dit lãt die helft meerd plach te wesene aende westside na Walcheren/hoe wel dat tet nv so cleyne is/eñ plach hem te strecken ouer Are muen/daer doen ter tijt meer lants was dan nv tgeheel lãt vã Wolffaertsdijc groot is/op welc lãt na dat die sommige scriuen/twee schoon dorpẽ met twee casteelen plegẽ te staen/waer af deen genoẽt was Ter muyen/eñ dand Sabbinge/eñ noch een stede die de Piet genaemt was/vandẽ welcken wij den torẽ ghesien hebbẽ in onsen tijden/met meer stucken van oude timmeragie/eñ ooc die kercke/wãt den torẽ noch lange stont na dat die voorgenoemde Piet gheinnundeert was/so dat hi eerst om gheuallẽ is int iaer.M.ccccc.eñ.xij. inde maẽt vã September duer eenẽ groten storm van winde.

Een die Westside plach Wolfaerts dijc dye helft meerder te zijn dant nv is.

Die Piete plach int lant vã wolfaerts dijck te staen.

Aende oostside vã Wolffaerts dijc is wed een grote schor aengewassen/dwelc ten tijdẽ vã hertoch Jan van Beyeren/oom vã vrou Jacoba bedijct eñ bepoldert was met tdorp van honghersdijck.

Ter seluer tijt eñ te voren quamen die hueden ende coggeschepẽ int lant vã Wolffaertsdijc in dat groote weel tusschẽ den nyeuwen dijc eñ dẽ hongerdijcxken nyeuwen dijc/daerse nv buyten beyde die dijckẽ moeten in die oosterlansche hauene comen.

Ouer Cortgenẽ breectet aen Wolffaerts dijc duer die stercke ebbe eñ grontbraecselẽ seer daghelijcx af/Maer aen die westside daer die Piete hier voortijts gestaen heeft/wastet wederõ aen/mer ouermits dat dit lãt nv so cleyn is/eñ daghelicx so veel grontbraecselen heeft/ende veel lasts vanden watere lijdt/is te beducten dat dit lant qualic om houden wesen sal/eñ is seer swaer voor den ingesetenen desselfs lants dẽ dijc te houdẽ/want tselue lant geen drie mijlẽ int ron

Wolfaertsdijc is dat cleynste eylant datter te hants in zee landt is.

de groot en is/waer af men vā outs ghemeynlic seyt in rijme. Zuytuliet eñ schengen lopen beyde ō strēgē Hebbē haer ōmetē/willē Wolffaertsdijc noch op etē

¶ Vanden eylanden van Zeelandt die de meeste schade vander inundacien gheleden/ende meest lants verloren hebben.

Zuytbeuelant

Tgrootste eñ meeste eylant vā zeelāt plach zuytbeuelāt te sine.

Uytbeuelandt dat tvermaerste/grootste/ eñ breetste eylant vā Zeelant plach te wesene/daer twee proper stedē in gelegē zijn/ als Romerswal/eñ Goes/ende die meeste schōōste dorpē/heeft veel afuallinge gehadt vā lande aende Brabantsche eñ Vlaemsche side/ontrēt Baerlāt als tdorp vā Ostende/Stuuesant eñ Rillant/ ontrēt die dorpē Hāswaert/Nieuwelāde/eñ Theeraets kercke heeft zuytbeuelant veel aenwassinge gehadt binnē hondert iarē/wātter sichtēt veel diuersche polders eñ dorpen bedijct zijn/als Heynkēs sandt/ende meer andere. Men bedijct huydē op dē dach daer ontrēt int iaer. xv. c. xlviij. eenē grootē polder de Crape genaēt. Eñ ouermidts dat dese eylandē alleene sond duynen met haer dijcken int water ligghē/hebben si dicwils die meeste schade ghehadt bi diuersche inundacien/als wij lesen vā tiaer. M. cc. lxxxviij. van tiaer M. ccc. iiij. eñ van tiaer. M. cccc. xxxvij. so datter veel polders eñ dorpē te dien tijdē in zuytbeuelāt inundeerdē/nochtās is die schadelicste eñ hinderlicxste inundacie geweest die tlāt van zuytbeuelāt opt hadde/int iare. M. ccccc. xxx. den. v. Nouembris/ wāt doen ter tijt meer dorpē inundeerdē/dant in alle voorledē inundacien gedaen hadde/alst die heel ooswateringe metten dorpē genaēt Scoudee/Couwerue/Duuenee/Lodijc/dē brouc/die Creecke/Steēuliet/Craairtswairt/ Ouwaerdinge/Rillāt/Crabbēdijc/Meere eñ nyeuwelāde/de welcke noch al int water eñ inde zee drijuē.

Veelschoō dorpē eñ heerlicheden ouerulocyden in zuytbeuelandt.

de zijn/eñ andõs nu bedijct en is dã die stadt vã Romer
swal alleē. Int selue iaer.xv.c.xxx. inundeerdē die ses
prochien vãde outste polders vã Borssele welcke lant
hier voormaels eē vãde outste eñ meeste eylanden ge
weest heeft in zeelãt bedijct was aen zuytbeuelãt/als
Mõster/s.Katherinē/Oostkercke/Westkercke/wol
faer tsdorp/dē Deuic/waer in hier voormaels de herē
vã Borsele haer residēcie gehadt hebbē. Mer int iaer
xv.c.xxxi.indē somer werdense wedõ bedijct/te weten
dese voorñ ses prochien/de welcke wedõ daer na int ia
re.xv.c.xxxij.inundeerdē eñ bliuē noch alle ses drijuē
de. Int selue iaer indē somer zijn in zuytbeuelãt inde
oostwateringe veel poldõs eñ schone dorpē begõnē te
dijckē/als Nyeuwelãde/Meere/Crabbēdijcke/valc
kenisse/dē Grouc/Hãszwaert/Tbat/Killiãt/eñ meer
andõ schoõ heerlichedē. Int selfde iaer daer na den.ij.
Nouembris nae middernacht wast weder alsulcken
storm eñ hooge vloet/dat alle dese nyeuwe dijckē we
derõ duerbrakē/so datter veel volcx verdranc wijf eñ
kinderē sonder getal/wiēs sielen God outfermē wil
Eñ tdorp genaēt ter Meere bi Schondeeliep weder
in/so datter meer dan.l.personen bouē opt dac vandõ
kercken clommē/om daer op te sittē/eñ also haer lie=
der lijf te saluerē/die daer.v.dagē eñ.iij.nachtē sonder
eten eñ drinckē saten. Dit vñnemende mijn heere van
Bergē/heer Jã (saliger memorien) heeft derwaerts
een schip ghesonden/ om tvolck haer lijf te berghen.

Tlant vã Borsele aen zuytbeuelant is te haets desolaet door die inundacie.

Veel volcx verdranc door die hooghe vloet in zuytbeuelandt.

Cruninge met sõmige andõ dorpē in zuytbeuelant/
als Tbat/Inckelē oort/eñ dē Agger/zijn wedõ bedijct
gewordē eñ blijuē bedijct so men sien mach gode lof.
Mer dmeestedeel vã Oostwateringe in zuytbeuelãt
vloept noch alle getijde wt eñ in ontrēt Romerswale
Lodijcke/tot Perzicke dãme toe / gelijcmē sien mach.

Het meestedeel vã die oost wateringe in zuitbeuelandt is noch onbedijct

Vele gheloouelike personen/bysondere oude vir

maer de liedē in zeelant suspiceren eñ seggen/hadden die dijcken in sommighe eylanden eñ polders deser selfder tijt/so breet/hoge eñ dicke geweest/ alsse daer te voren waren ouer vijftich iaren/ eñ daer ontrent/ dattet te hopen hadde geweest/dat sommige landen so desolaet niet en soudē wesen/ alsse nv ter tijt God betert zijn. Hieromme behoort men sorghe voor die dijcken te draghen.

De zeelanders behoren sorge voor haer dijcken te draghē

Noortbeuelāt

Noortbeuelant is een vandē outsten eylandē van zeelāt/dwelc sond duynen met zijn dijckē rontom int water leyt. Dit lant als sommige scrijuē heeft mede veel afbrekingen vāden lande gheleden/ duer diuersche grontbraecselen/daert nv wederom aen groeyt noortwaert ouer bordendāme. Eñ tis so groot gheweest aende noortside ontrēt dorp vandē Weele/dat ter noch drie dorpen stondē met seuen hondert gemeten lants/welcke haer streckende waren na nyeuwe Cats ouer duyuelant.

Noortbeuelāt heeft diuersce inundacien geleden eñ was seer gemindert.

Sommige scriuen dat noortbeuelandt hē bycans aen duyuelāt gestrect heeft/so datter maer de Schelt alleene tusschē en liep. Dit selfde lant was gheinundeert int iaer. M.cc.lxxxviij. op sinte Aechten dach. eñ int iaer. M.ccc.iiij. op s. Katherinen dach/eñ heeft ghedreuē wel.xx.iaer/na sommige liedē opinie. Andere seggen dattet seuen iaer gedreuen souden hebbē.

Vliete is geinundeert geweest eñ lach geheel eñ al desolaet/dwelc de Graue selue siende is in proprem persone tselue comen doen bedijcken/makende daer een keete/ diemen sgrauen keete plach te noemen. Dit lant was so vruchtbaer als eenich lant in zeelant daer veel schoon dorpē in stonden/behaluen tstedekē vā Corgene/als Zwollekercke/Cāpe/ Wissenkercke/Geertsdijc/Welle/Emelisse/Cats/Soecke/Weele/met meer dyekens/die mede kercken oft cappellē

hadde als vliete/Hamerstee/Ghuptsterdijc en dier gheliic. Maer dye alder schadelicxste inundacie die dit lant opt gehadt en geleden heeft is gebuert int iaer M.cccc.en.xxx. op sinte Felix dach/opten welcke geheel zeelant inundeerde alsomen in dit dicht ende rijme sien mach.

Incarnatie vander hoogher vloet/ int iaer xv.c.xxx.

Op Leenaerts auont leedt zeelant groten druc/
Eolus blaest/Neptunus meest tongheluck.

En inden somer weder daer na/anno.xxxi.ist begonnen te dijcken/bysonder aende zuytside ouer Wolffaerts dijc daer die meeste noot was alsdoen/ maer ouermidts grote discordie en tweedracht met quaet regiment en toesicht (daer alle dinck by vergaende is) bleeft onbedijct/dat alsdoe wel helpelick geweest soude hebben waer duer dingeseten tlant ruymden so si eerst mochten en spreyden haer in alle die omliggende landen. Dit sien de die van Cortgenen en Cats / hopende dattet dlant namaels noch bepoldert soude werden/hebben die van haer seluen ronts om bepoldert en dierghelijcke die van Cats en nyeuwe Cats met eenen vasten dijcke. Maer int iaer. M.cccc.xxxij. den .ij. Nouembris snachts ontrent drie vren quam weder een onuerborgen wint wt den noortwesten/so dattet so hoge vloeyde/dat tstedeken van Cortgene/en die polder van Cats wederom inundeerden. En op die tijt verdroncken tot Cortgene op haer bedden veel diuersche personen beyde mannen vrouwen en kinderen/niet wetende vanden hooghen vloet/sommige salueerden haer lijf int hoochste van de huysen climmende/die daer bleuen sitten totter tijt toe dat dwater wechgaende was/en dye selfde worden van daer met schuyten ghehaelt.

Te Cats ende te Cortgenen verdranc veel volck inder hogher vloet in noortbeuelant

Te Cats meynden die lieden te landewaerts te gane op den dijc/siende dat den dijc aen dander side duer was/liepen si na eenen hoogen hil of werf/om tlijf te sal

ueren/mer si werdē (God betert) verrast/so dat dwa ter haer so sterckelikē tegens quā/datter meer dan. c en̄. i. personē verdronckē/onder mās/wijfs en̄ kinderen/behaluē die int platte lāt woonden/en̄ sicht ēt is heel noortbeuelant blijuē drijuende/dat seer te beclaghē is/alst noch opten dach vā huydē doet. Dit voorscreuen verdriet en̄ iammer vā dese hooge vloedē behooren die Zeelanders wel ter herten te nemē/want hi spiegelt hem wel die hem aen een ander spieghelt.

Innien Cats in noortbeuelant verdrank tvolc int platte landt.

Nota.

Duuelandt.

Duuelant is mede een vande outste eylandē van Zeelant/dwelc rontsomme sonder duynē met zijn dijcken int water leyt/dat mede veel lants ouer die zuytside en̄ westside ontrent thijken van Vianen en̄ westwaerts by Ouderkerckē duer grontbraecselē vlorē heeft. Maer aende oost en̄ noortside heeftet veel aenwassinge van schorrē en̄ lants weder ghehadt/want daer ontrent diuersche polders met twee dorpē/als Oosterlant en̄ beoostduuelant bedijct zijn. Duuelāt na dat die sommige scriuen heeft aende zuytside seer groot en̄ breet geweest/so datter tlandeken vā Staueniſſe bicans aen plach te streckē. Maer theeft grote schade inde voorscreuē vloedē int iaer. M. cc. lxxviij. en̄ int iaer. m. ccc. iiij. gehadt/tot welcke tijt veel lāts van Duuelant en̄ Staueniſſe buyten ghedijct wort.

Duuelātheeft veel aen wassinge van lande aende noort side.

Int iaer. M. cccc. ix. inundeerde tlandekē vā Staueniſſe/dwelck sichtent dier tijt niet bedijct en is ghe weest/het was een cleyn landeken.

Int iaer. M. cccc. xxx. den. v. Nouembris/inundeerde tgeheel lant vā Duuelant/behaluen eenē polder sheer Janslant genaēt. En̄ doen vielder een proper cappelleken om opten dijck ouer Zierinczee/op gouwe veer met dertich heertsteden/ twelc inden storm vanden eersten getijde was/ en̄ den dijc dreef mettē water wech. Int iaer. M. cccc. xxxi. wort Duuelant

weder beuersche op sint Ammen dach duer grote dili-
gencie eñ neersticheyt vanden hoochgeboren heere
heere Adolph vā Bourgoingnen/heere van Beue-
ren.rc.maer gouweneer wort buyten bedijct.

Duuelāt wert beuersche ende bedijct door hulpe van die heer van beueren.

Int iaer.M.cccc.xxxij.vloeyde Duuelant weder
inne/met dmeestedeel vandē lande/die vier bannen
als Oudekercke/Nieuwekercke/Cappelle/eñ Bot
landt/Maer die van beoostduuelant vā sheer Jans
lant eñ van toosterlāt/worden binnē der seluer maēt
weder beuerscht. Inde vasten daer na als Reynerus
Snoy doctoor in medecinen scrijft/quā heer Adolph
vā Bourgoingnen/ heere van Beueren voorñ we-
der seluer in persone aldaer blijuende tot dat lant be-
dijct eñ beuerscht soude wesen/geen gout/ gelt noch
siluer sparende. Eñ sorijdaechs voor Sincxen/wordt
tlant van Duuelant beuerscht eñ toeghedijct/dwelc
nu (Gode lof) so vruchtbaer wederom gheworden is
als eenich landt in Zeelandt.

Westuoorne oft lant vanð Goeree is een eylande
ken ligghende ouer tlant van Scouwen/recht ouer
Brouwershauene/daer een stedeken inne is genaēt
Goeree/liggende metter eender siden aendē duynē
aen dandð side rōtsom int water bepoldert/ dwelc bin
nē.lx.iaren.xxiiij.c.gemetē groot gheweest is/maer
en is nu niet bouen.xi.c.ghemetē groot/dwelc onder
die limiten van Zeelant mede ghereкent wort.

Westuoorne.

Tlāt vā Westuoorne heeft veel lants verlozen.

Oostuoorne welc alð naest westuoorne gelegē is
wort onð Hollāt gerekent/daer den Briele die hooft
stadt af is/welck eylandt seer groot is.

Oostuoorne.

Men vint in eē oude cronijcke wel.cc.iarē out we-
sende/te Cloetinghe in zuytbeuelāt bescreuē/ dat dye
stadt vandē Briele een zeeusche stadt gherekent is.

Philippus lant/was een eylandeken onlanex vā
heer Philips de bastaert vā Bourgoingnen bedijct

Philippus lāt.

twelc liggende is ouer sint Annenlant/eñ beoost du uelandt/een proper polderken met een schoon dorp daer inne/genoẽt Philippus lãt/dwelc een seer goet vruchtbaer landeken is geweest vã hauere/geerste/ eñ and̄ coren/maer theeft veel diuersche inundacien gheleden als int iaer. M.ccccc.eñ.xi.int iaer.m. ccccc. eñ.xxx.nochtans is telcken beuerst gheweest.

Int iaer. M.ccccc.xxxij. beuloepdet wederõ in/ eñ õ dat die dijckẽ so seer gebrokẽ warẽ/en ist nz beuerst

Tholen. Tlant vand̄ Tholen is een vandẽ outste eylanden van zeelandt/ waer inne een proper lantsteken staet Tholẽ genaẽt/dwelc lant bycans aen Brabant palẽ de is/so datter maer een veerken tusschẽ en is/ eñ tis een vruchtbaer lant vol dorpen eñ wel bewoont.

Sinte Marteus dijck. Tlant van s. Marteusdijc is een out lant onder dẽ eylandẽ vã zeelãt seer vruchtbaer/twelc geen schade geleden en heeft van dinundacie/eñ is vanden Borsselschen heeren wel eer bedijct geweest/ hoe wel dattet nv op desen tijt heer Maximiliaen vã Egmondt saliger memorien/graue van bueren dochter toebehoort/want daer gheen mans orie in dat ghesLachte en is int leuen.

Van sommige eylandẽ van Zeelant oft polders die onlancx bedijct zijn ende die minste schade ghe hadt hebben. Dat. xij. Cap.

En Milheerẽs in oosterschelt/eñ aen heer Adolphsplate die also genaẽt wort/omdat se heer Adolph vã Cleue/heere van Rauesteyn eerst bepoldert heeft / hoe wel datse nochtans gemeynliken genaẽt wort oolkens plate /

Tlant vã Somers dijck. zijn onlancx veel polders bedijct gheweest / met veel schone dorpen eñ vruchtbaer lants. Als tdorp genaẽt die oude tonghe/eñ tdorp genaẽt die nyeuwe tonge met een schoon dorp eñ polder genaẽt Sommersdijc

Herkingen eñ dier gelike. Inghelijcx isser noch aen een schone polder ghenaẽt Diericx lant/eñ een dorp genaẽt die stadt/met eenẽ schonen polder/met meer ander polders eñ dorpen tot twintich toe/waer van te lanc waer te schrijuen.

Dit lãt is gelegẽ rontsom met zijndijckẽ int water ouer beoostdupuelant/tusschen dwater van Steenberghẽ eñ der Goeree/allsmen inde Zeelãtsche caer te sien mach/die onlancx nyeuwelick gemaect is van M. Jacob vã Deuenter seer cõstelic.xc. Int iaer ons Heeren. M.cccc.Xlix. Dit lant is bycansso groot int begrijp als eenich eylant in Zeelãt/dwelc binnen. C lxxx.oft.xc.iaren meestendeel bedijct is. Mer deerste beghinsel is gheweest ten tijdẽ van hertoch Kaerle van Bourgoingnen.

Int iaer. M.ccccc.xxx.eñ.xxxij. heeft tlãt vanđ ton-gesschade geleden/so dat die dijckẽ ontrent Ooikens plate seer gebroken waren/die welcke onlancx daer na geholpen eñ gerestaureert zijn gheweest vanden heere van Molenbays dier Heere af is. Oolkẽs plate.

Sint Annen lant/moggers hil/kemshofstede ende meer anđ polders zijn mede aengegroeyt eñ aengewassen aen tlant van s. Martensdijc/dwelc binnẽ.lxx iarenherwaerts bepoldert eñ bedijct is/een schoon lãt seer vruchtbaer met diueersche polders daer een dorp in gelegen is/genaẽt Sint Annen lant/in twelcke een clooster van Cruys broeders ghestaen heeft/ dat nv vergaen is. S. Annen lãt. Woggerschil. Kemshofstede

Dit lant heeft inde laetste inundacie schade aende dijcken geleden/die corts daer na weder gheholpen eñ gemaect werden/eñ is ligghende recht ouer Vianen in duuelant/streckende bicans aent lant vander Tholen/datter maer een veerken tusschen en is.

Poortvliet/Vossemare zijn mede aenghewassen/ Poortvliet. Vossemare.

eñ om dlant vand Tholen gegroept eñ bepoldert eē
seer vruchtbaer lant/dwelc mede schade geleden he=
uet aen zijn dijcken vande inundacie/maer tlant van
Vossemare en is nyet ghesnundeert/noch en heeft
gheen sonderlinghe schade gheleden.

¶ Van sommige oude hauens oft steen daer dye
meeste harinck buyssen af pleghen te varen/ende
nu vergaen zijn.

¶ Dat.xiij.Cap.

Vdt Dreyssche re na dat vele diuersche au
thoren in Zeelāt scriuen plach de vmaerste
hauen eñ stee van tlant vā Schouwen te
wesene/daer alle de meeste menichte van
buyssen oft harinc schepē af plegen te varen/dwelck
naest die hondert iarē voor desen tegenwoordighen
tijt oft daer ontrent vergaen is. Van westen Schou
wen plegen veel diuersche coopuaerders oost ende
west te varē/dierghelike huedē/coggeschepen eñ an
der schepē/eñ meer harinck buyssen/ dan op dese tijt
vā eenighe hauenen in Walcheren af varende zijn/
dwelcke nu al vergaen is/ binnen vijftich iaren her=
waerts/om dat die hauene so versluymt ende te nye=
te ghegaen is. In westen Schouwen staet noch te de
ser tijt also schone lustige kercke/ alsmen op eenighe
dorpē in Zeelant veel vindt/eñ heeft een dreue vā bo
men aen beyde siden vāder straten ter kerckē toe ge
hadt/met veel schoone huysen/daer die fraeyste kel=
ders in waren/al haddet een stadt geweest/twelc nu
al te samen so vergaen is datter nauwe thien huy=
sen nu ter tijt en staen.

Vliete in noortbeuelant dwelc een visschers dijkē
was/plach ouer.lxx.iarē een schoon hauen te wesen/
daer meer buyssen af voeren/ dant nu vā eenige ha=

Oud dreyssche re ontrēt may en plach eē vā die vmaerste hauens te zijn van zeelandt.

Westen schou wē heeft voor maels eē schoō hauen eñ diep te gehadt.

Vliete.

neve in zeelant doet. So ist ghebuert datter inde harinc teelt dertich buyssen van daer geseylt zijn om den harinc te vangen/de welck inde zee ghecomen wesende/by storm en̄ onweder ghebleuē zijn/so datter niet een mensche te lande af en quā. En̄ dese.xxx. buyssen wtgeseylt wesende souder noch ontrent der nacht eenen anderen stierman met zijn buysse wtgeseylt hebben/ten hadde gedaen Treebaer oft alsment hier in Zeelant noēt Caluaer hayman/dat aendē stierman hē so seer strijckende was/so dat hi seyde. Geestken/waerschout ghi mi/ic sal lieuer thuys blijuen/en̄ die stierman niet wetende/dat dese.xxx. buyssen ghebleuen waren/is op dat pas thuys ghebleuen/en̄ heeft also zijn lijf behouden.

Ter Vliete heeft een schoon Cappelle gestaen die also groot was al hadt een prochie kercke geweest Inghelijcx heefter een proper casteel ghestaen daer Jonckers en̄ heerschappen doen ter tijt op woonden.

¶ Vande Grauen van Zeelandt/ wat een yeghelijck in sinen tijden bedreuen heeft/ende wyese geweest zijn/en̄ wie dye eerste graue was.

¶ Dat.xiiij.Cap.

Thomas van Anthiopaes den hoochberoēden historieschriuer/ende Joannes Auentinus Cronijckschriuer schrijuen/Dat daer nae ten tijden dat Hollandt ende Zeelandt begonsten in ciuiliteyt ende policien te comen/was den eersten Duytschen Keyser Carolus magnus/dese Keyser verloste de meest alle dese nederlanden vā der seruituyt der Deenen ende Gotten/Int Jaer acht hondert.xxxviij.na der gheboorten Christi/dye Denen ende Normans met groter macht in Zeelant

Pipinus Carolus magnus soon was dye eerste hertoch van Brabant.

Den eersten duytschen keyser was Carolus magnus/ en̄ doen begōste Vranckrijcke

quamen bysonđ int lant vā Walcheren op oude Are-
muen/eñ in Gorsele/bedriuende aldaer grote fortse
cracht eñ gewelt/meynende te leuē gelijc si int sticht
vā Vtrecht eñ in Hollant gedaen hadden/dwelcke si
verdoruen eñ gedestrueert hadden/waerō si daer wt
verdreuen waren. Dit siende ende hoorende die van
Hollant/Zeelāt/eñ Vrieslant/zijn aenden Keyser vā
Romen eñ coninc vā Germanien Ludouicus die op
die tijt was gecomē tot Nemegen/supplicerende om
behulp eñ bystandicheyt van hē te hebben/Horende
dese grote excessen die dese Denen eñ Normans de-
den die coninc/heeft hi in Zeelant gesondē veel eede
le eñ grote heeren wt Duytslant/om dye Denen eñ
Noormans wt Zeelant te vđdrijuen/twelc si ooc dedē
wāt die Deenen eñ Gotten na Normandien reysdē.
Daer na int iaer.viij.c.lxiij.ordineerde Kaerle de ca
luwe Keyser van Roomen Dieric sinē neue de ionc
ste sone vā Sigisbertus vā Aquitanien oft Gascoin-
gnen/geboren vanđ cronen vā Vrancrijc/wt dat ge-
slachte der Troianen/eñ begaefde hē met die graef-
felicheyt van Hollant eñ Vrieslant/ daer toe mettet
foreest van Zeelant/met alle sine toebehoorten/die de
eerste graue vā Zeelāt was. Dese graue Dieric had
de te wijue Gena/coninc Puppijns dochter van Ita
lien/daer die grote coninc Kaerle oude vađ af was/
eñ wan daer bi eenē sone die ooc Dierick hiet. Dese
graue Dieric regeerde met groten vrede/hi starf int
iaer.ix.c.iij.dē.vi.dach vā October/als hy sine landē
van Hollant Zeelant eñ Vrieslant hadde berecht on
trēt.xl.iaer. Eñ zijn wijf die grauinne starf corts daer
na opten.xi.dach van Januario/ende worden beyde
Tegmont int clooster begrauē vā sinte Benedictus
dat si ghefundeert eñ begaeft hadden met vele scho-
ne renten ende goeden.

Carolus Martellus werdt hertoch vā Brabandt int iaer vij.c.xx. Hy was oock graue van Namē eñ opperste here vant Parlement in Vrāc rijck.

Ludouicus de tweede duytsche keyser besadt dat rijcke na sinen vader Carolus magnus.xxv.iaer/ hi starf te mēe

¶ Primus come s Zeelādie.

¶ Ten seluen tijden was Zeelāmer tē foreest

Lotharius die derde duytsche keyser was int iaer.viij.c. eñ xli. hi regneerde.xv.iaer.

Ludouicus secundus de.iiij duytsche keyser was int iare.viij.c. ende lviij. hy regneerde.xxx.iaren.

Int iaer.viij.c.lxxviij.worde die heerlichept vā pōt hier na eerst begonnē ond coninc eñ kepser Kaerle de caluwe. Int iaer.m.lxxix.maecte kepser Henric de ter te van dese heerschappie vā Pont een graefschap/eñ wert geheetē tgraefschap vā Gelre/eñ graue Otto van Nassouwen was die eerste graue van Gelre.

Carolus caluus wt Gallia was int iaer viij.c.lxxviij. hi regneerde vi.iaer.

Men vindt in sommighe Vlaemsche cronijckē bescreuē/dat Vrieslant voor graue Diericx tijdē een coninckrijc was/als Hermānus Polianus eñ Boetius Dathus mede scriuē/Eñ dat Walcherē in zeelāt doen een graefscap was/dwelc graefscap vandē sommigē ond die subiectie vā Vlaenderen wort gerekēt. Twater vand Schelt totter Maze/eñ alle die eplandē binnē den dupnen liggende vande Maze tot Brabandt eñ Vlaenderen/worden onder Zeelandt gherekent.

Vrieslāt was een coninckrijc.

Walcheren in zeelandt was een graefscap.

Wat in dyen tijden voor zeelandt gerekēt wort.

Int iaer.viij.c.lxij. worde dat lant vā Vlaenderen gemaect een graefschap vā Kepser Carolus caluus/waer af deerste graue genaemt was Boudewijn.

Dye forestier vā Vlaenderē wort graue eñ die eerste graue was genoēt Boudewijn.

Hoe die Borsselsche heeren eerst in zeelant gecomen zijn/eñ wie datter noch vander linaige zijn.

Dat.xv.Capittel.

Conrardus episcop⁹ Parisiēsis/Ptolomeus Neapolitanus/eñ Joannes Zeneuen seer vmaerde historiescriuers scriuen/dat Lippolt een hertoge vā Zwauen vdreuen wesende duer fortse eñ gewelt vādē kepser vā Grieken Nicephorus genaēt soude gecomen zijn inde om liggende landē vā Germanien/die om sine vromichhept eñ duechdē wille gecregen heeft tot zijn ghesellinne ioncfrou Elizabeth vandē coninclike geslachte vā Hongarien des grooten Marots dochter/waer mede hi een graefscap te huwelikē creech in Pannonien/dats Hongerien. Dese graue soude gewonnen hebbē bi sine gesellinne ioncfrou Elizabeth voorñ.iij

Vā die borssel sche heeren af coemste.

Die borsselsce herē zijn eerst vā Pānonien gecomen.

sonen/eenē ghenaemt Lippolt die namaels prince va
Hongarien wert int geberchte/dē anderen Frederic
genaēt hertoch van Oostenrijc/ eñ den derden was
Vrancke genaēt/ waer af die eerste Borsselsche Hee
ren ghecomen zijn in Zeelandt.

Ludouicus was keyser eñ Coninck van Vrancrijck eñ heere vā Germanien.

Int iaer.viij.c.xxxviij.ten tijden vā Ludouicus key
ser van Romen/coninc vā Vrancrijc eñ heere vā Ger
manien/na dat die Denen eñ Noormans tlandt van
zeelandt/Vlaenderen eñ Borsselen heel eñ al verde=
strueert/dē rechten dienst Gods veracht/ eñ groote
moort/roortse eñ gewelt in zeelant bedreuen hadden
Die keyser Ludouicus die doen ter tijt te Nimmagē
was/dit horende/heeft veel heeren wt duytschlandt
nederwaert gesondē in zeelant/om tcristen ghelooue
te beschermen/ondr welcke die ouerste eñ principael=
ste capiteynē waren Dieric die neue was vandē key
ser voorñ/die daer na gheinstitueert wert om graue
te zijn vā Hollant eñ zeelant als vorē geseyt is. Eñ Lip
polt vā Zwauen/graue Vrancken sone voorñ. Dye
daer also vromelikē vochten teghens den Denen eñ
Normans/dat sise wt dē lande vlagende eñ verdrij=
de warē alle die gene die Tchristen ghelooue niet aen
nemenen wouden/eñ hebben also die zeelanders vā
der seruituyt der Denē eñ Normans vrij ghemaect.

Hoe dat dye Deenē wt zeelandt verdreuen waren.

Die keyser dit hoorende dat dese voorñ capiteynē hē
so vromelikē gehadt haddē/eñ die Denē eñ Normās
wten lande verdreuē hadden/heeft Lippolt gemaect
capiteyn generael om tlant van zeelant te bewaren
voor die viandē/eñ seer hoogelikē begaeft met goet
lant/eñ erue/bisonder bi zuytbeuelāt/int lant vā bors
selen/dat nv(God betert)corts bi menschens gedenc
ken inde leste inundacie int iaer.xv.c.xxxij.geundeert
is/Welcke grauens afcoemste van dier tijt af altoos
in zeelant geresideert heeft/daer af gecomen waren

Carolus crassus die vijfste duytsche keyser was. Int iaer .viij.c.en de.lxxxi.hi regneerde.xij.iarē

Arnulphus die.vi. duytsce keyser was int iaer.viij.c.xci. een Hertoch van Beyeren

die edelste/machtichste/eñ rijcste vān zeelant/ die nv op dese tijt als dese cronijcke begonnē was/bycāsge heel eñ al verstorven zijn/aengaende van mans orie welcke gheslachte der Borsselsche heeren/hier voor maels by huwelike eñ succesie bysonder die Borsel sche heeren vanđ linaige vander Veere aen groter stammen eñ heerlicheden ghecomen zijn/eñ hebben die edelste eñ mogenste altoos in zeelant gheweest/ sonderlinge binnē hōdert iar en/so datse aen coninck hertogens eñ aen grauens dochters gehuwelict ge weest zijn. Van welcke afcoēste aengaende smoeders side gecomē is/den seer edelen eñ hoochgeborē heere/heere Adolph van Bourgoingnen/heere vā Beueren/vanđ Veere.xc. Dese heer Adolph / heeft achter gelaten eenē sone genaēt Maximiliaen vā Bourgoingnen/die nv ter tijt heere van Beuerē vanđ Veere.xc.is. Eñ drie dochters waer af die outste is ghenaēt Anna vrouwe vā Borssu/ eñ cameraige/ die.ij. ioncfrou Jaqueline vrouwe vā Cruninge/die derde ioncfrou Anthonette/hertoginne vā Aerschot. Van svaders side is dese heer Adolph vā Bourgoingnen met zijn naghelaten kinderē voorghenoemt gesproten wt tconincrijck ende hertochdom van Bourgoingnen/alsmen int veruolghen der cronijcken noch horen sal/Ouermidts dat heer Adolph van Bourgoingnen vanden lesten mans orie was der Borsselsche heeren vander Veere/is heer Adolph voorgenoemt in alle die naghelaten goeden ende heerlicheden ge succedeert. Jnghelijcx inde meeste ende principaelste heerlicheden van Brigdamme/Want ouer hondert iaeren dye heerlicheden van Brigdamme met huwelijcken ende heerlicheden van Borsselen vander Veere ghecomen zijn alsmen hier nae noch breedere vinden sal.

van Zwauen eñ Vrancrijck verdreef dye Denen ende Normās vanden rijn/hi regneerde.xij.iaeren.

Ludouicus tertius dye.vij. duytsche Keyser was int iaer.ix.c. regneerde.x.iaer.

De borsselsche heeren vander Veere hebben altijt die edelste ende machtichste in zeelant geweest.

Conrardus de eerste vā dien name die.viij. duytsche Keyser was int iaer.ix.c.xiij. regneerde.vij. Jaren.

Bourgoingnē was een Conincrijck. Jnt iaer.cccc.xcix. als Albertus krantz beschrijft Jn hist. van. vandal.

Vande tweeste dochter van heer Wolfaert vā borsse le Margriete genaēt zijn gecomē heer Reynout vā breederoede in Hollant/eñ heer Wolfaert vā breede roede/heere van Cloetinge in zuydtbeuelandt in zee lant/alsmen hier na breeder vindē sal. Die heerē van Borsselen metter zuylen in haer wapen/zijn mede vā de outste eñ principaelste heeren van Borsselen geco men/welcke hier voortijts aen die grauinne van zee lant/Hollant/eñ Vrieslant gehuwelict geweest zijn/ die dwen ter tijt veel heerlicheden/landen/steden/dor pen eñ polders in zeelant hadden/so haer nacomelin gen noch huydē sdaechs doen/alsmen noch breedere int veruolghen horen sal. Van welcke afcoemste van smoeders side gecomen is heer Gheeraert vā Culen borch/eñ zijn nacomelingen eñ die hoochgeborē heer Floris van Egmont/graue van Bueren/ heere van Yselsteyn eñ van sinte Martens dijc in zeelandt/met zijn sone heer Maximiliaen van Egmont saliger me morien ende zijn drie ghesusters.

Heer wolfaert van Borsselen die.v. vā dien name hadde ij.dochteren.

Henricus primus genaēt anceps/ een hertoch vā saxen was dye.ix. duytsche keyser int iaer.ix c xx.hi regneerde.xvij.iaer.

Men en vint in gheenderhande Vlaemsche noch Hollantsche cronijcken dat in dese voorleden tijden/ als die landen van Zeelant eerst begonsten eenighe grote habitacien oft wooninghen/ oft stercten in zee lant gheweest zijn dan opt schelt by Schouwen den Roompot genaēt/Romerswal/eñ die burcht tot Mi telburch/eñ een grote stercte op die schelde ontrent Brabant daer nv sichtent den Agger bedijct is.

Zeelant en heeft in voorleden tijdē geen grote stercten gehadt.

Ander steden eñ gepriuilegeerde dorpen hebben nader hant haer hantuesten eñ priuilegien gecregē/ eñ also zijnse metter tijt op ghecomen.

Van graue Dierick die tweede graue van zeelant/Hollant eñ Vrieslant. Dat.xvi.Cap.

Secundus comes zeelandie

2 DIerick die tweeste van dien name werde die ij. graue van zeelant ende Hollant/eñ in bey

de die landen gehult voor een lantsheere. Maer dye Vriesen rebelleerdē tegens hē/ eñ en wouden hē niet ontfanghen/ waerō hi oorloge teghens den Vriesen aennam alsmen inde grote cronijcke lesen mach van Hollant. Dese graue hadde te wijue Coninck Lodewijcx dochter vā Vrancrijck geheeten Hildegaert/ daer hi aen wan eenen soon gheheeten Aernout/ eñ den eerweerdigen heere Engbert/ na eertsbisschop van Triere/ eñ een dochter geheetē Erlinde oft Alijt. Eñ als dese graue Dierick sine landen hadde ghereegeert ontrent.lxxxv.iaer/ eñ hi die Denen ende Normās verdrenē eñ die Vriesen bedwongē hadde/ starf hi int iaer ons Heerē.ix.c.lxxxviij.op den.vi.dach vā Meye/ eñ zijn wijf starf een weynich tijts daer te voren/ op dē.xi.dach van April/ eñ worden begrauē aen de noortside vanden choor int clooster tot Egmont.

Otto die eerste was die.x. duytsche keyser dede zeelāt eñ vlaenderen dat anners was doorgrauē eñ doorstekē welke nv een grote diepte is tusschē dese twee landen eñ dat watere is den hont genaemt Die eerste graue van zeelant ende zijn sone leefden eñ regneerden. c. eñ xx. iaren.

Dese twee eerste grauen te weten die vader ende die sone leefden eñ regneerden.C.ende.xx.iaren.

Dese graue Dierick vdreef in sinen tijdē met dye heeren van Borsselen noch sommige Denen eñ Normans die noch in zeelant gebleuē warē na dat die ander vlaecht warē eñ brocht die Vriesen ondr subiectie

Otto de tweede vā dien name was de. xi duytsche keyser/ hi regneerde.xxij.iaer. hy was int iaer ix.c.lxxiij.

In dese graue Diericx tijdē ordineerde eñ opsette de die Keyser Otto die.iij.die.xij.keyser van Romen die.vij.kuervorst eñ andr leden des rijcx int iaer.ix.c.lxxxiij. Albertus krantz die eerweerdige deken vanden dom vā Hamborch scrijft int boeck der historien vanden Wenden eñ zeesteden/ hoe gheweldich dye Deenen/ Zeelant/ Hollant/ Vrieslandt/ eñ Norman dien met schepen inghenomen hebben.

Otto.iij.die xij. duytsche keyser washertoch vā Saxē eñ bruynswijc was anno.ix.c lxxxiij. hi regneerde.ix.iarē W.de historiā Wandal.xxxv

Die Deensche historien vtellen/ bisondr Saxo grāmaticus/ Joannes magnus eñ Olaus magnus/ dat men alle comanschap diemen oostwaert tū vā noorweghen eñ Zweeden plach te doene nergēs anders

metten schepen vā coopuaerders en plach te comen eñ arriueren dan in Denemarcken te Wisbuij / al men noch aldaer aende oude fabrijcken sien mach.

Wanden alder eersten harinc vanck.

Den principaelsten harinc vanck daermen dē harinc in tonnē plach te leggen eñ te souten en was negens anders gemeyn dan op tlāt vā Schonen in Denemarckē. Eñ ter selfder tijt en was gheenē gemeynen vaert om met schepen vā oosten in dese neđ westersche landen te comen om coopmanschap te doen.

Van graue Aernout dye derde graue van zeelant. Dat.xviij.Cap.

Tertius comes zelandie.

Arnulphus ofte Aernout / graue Dierick sone was die derde graue van Hollant / Zeelant ende Vrieslant / hi hadde te wijue Lutgaert des Keysers Theophanes dochtere van Griecke, eñ was Theophanien suster des anderden keyser Otten wijf / daer hi bi gewan eenen sone Dieric genaēt. Dese graue hadde vele strijden tegēs die westuriesen int dorp van Wijnkel / daer hi doot bleef geslagen / als hi dat graefschap van Hollāt / zeelant / eñ Vrieslant hadde berecht ontrent vijf iaren / eñ leyt tot Egmont begrauē int iaer ons Heerē. ix.c eñ.xciij.op dē.xviij.dach vā September / eñ hi vwerf aendē keyser Otto dē derdē datmen die graefscappē vā Hollant / zeelāt / eñ Vrieslāt voortaen te leene houden soude vā dat keyserijc / eñ niet vanđ croonen van Vrancrijc / alst huydē sdaechs ghescheit. In dese graue Aernouts tijdē openbaerde een vreeselike Comete / eñ twas grotē eclipsis der sonnē / eñ die mane veranderde in bloet / daer warē ooc grote aertbeuingē / eñ een groot stuc viers als eenē toorn viel wter locht opter aerden bernende. Na desen quā een grote sterfte eñ pestilencie / dat den leuenden verdroot die dooden te begrauen / eñ storuen ghelijc met hem.

Henricus secūdus was dye xiij. duytsche keyser int iaer M.iij.hi was hertoch van Beyeren / hi regeerde.xxij. iaren.

zeelāt / hollāt / vrieslant wert een leen van tkeyserijck

Een vreeselike comete eñ eclipsis der sonnē eñ manē openbaerde.

Van Graue Dierick die vierde graue van zeelandt ende Hollandt. Dat.xviij.Capittel.

Dierick die derde vā dien name/ graue Aer-
nouts sone was die vierde graue van Hol Quartus co-
lant eñ zeelant/maer die vriesen en woudē mes zeelandie
hem nyet ontfanghen. Hi hadde te wijue
Vitelhilt hertoge Otten dochter vā Sassen de.ij.vā
dien name keyser van Roomen/daer hi aen wan ee-
nen sone/die na hē graue wert/eñ Floris zijn andere
sone was graue in oostvrieslant/eñ na ooc graue vā
Hollant eñ zeelant/Hi hadde eenē strijt tegen biscop
Adelboldt vā Wtrecht / dwelc was deerste oorloghe
tusschē Hollant/zeelant/eñ tsticht vā Wtrecht/eñ die
bisschop verloos dē strijdt.Daer nae haddē si weder Conrardus se
eenē strijdt bi Godegrouwē/eñ die verloos die Bis- cundus was de
schop mede eñ wort geuangē/eñ in Hollāt gebracht xiiij. keyser in
op dat grote slot van Ylelmont/daer hi drie iarē lach duytslant int
Daer na tooch dese graue Dieric met veel grote he iaer.M.xxv.
ren na Jerusalem/totten heyligē graue/daer hi zijn hi regneerde
offerande dede.Eñ int weder keeren claechde hi den xvi.iaer.
keyser Henrick die derde / hoe dat hi met dē Vriesen Henricus ter-
eñ bisschop geuaren hadde.Doen quā die keyser ne tius die.xv.
der eñ brochte met hē den hertoghe Godeuaert van duytsche key-
Ardennen/eñ versaemde een groot machtich heyr vā ser int iaer. M
volcke eñ quamen also in Hollant.De graue Dieric xl.eñ regneer-
dede den Bisschop halen wter geuangenisse/eñ dede de.vij.iaer.
hem mede varen met hem ende metten keyser Hen-
rick/ende hertoch Godeuaert van Ardennen/eñ to-
gen met groter macht van volcke in Vrieslant / daer
den bisschop niet wel toe en was/dat hi nv tegen den Een graue vā
Vriesen strijden moeste.Eñ doen dit groote heyr by zeelant eñ hol-
een begonste te comen/wort een also groten vreeselij- lant tooch met
ken stemme inder locht gehoort/oft eenē dōderslach macht in vrie
hadde geweest die daer riep/vliet ghi heeren vliet. slandt.

Eñ van dat vreeselike gelupt so werdẽ die Hollãders so seer veruaert dat si opten bisschop niet en dochten so dat die bisschop ouertooch in dat Vriessche heyr daer hi eerlikẽ ontfangen wert/eñ sloech mettẽ vriesen op dat Hollantsche heyr/daer veel volcx verslegen wert/so dat die bisschop van Wtrecht mettẽ Vriesen den strijt wonnẽ/eñ hertoch Godeuaert wert geuangen. Die keyser eñ graue Dieric van Hollant toghen herwaert eñ achterwaert na Haerlem/eñ ontboden weder een nyeu heyr vã Hollanders eñ Zeelanders so datter een machticht groot heyr versaemt wert/eñ togen weder op die Vriesen/comende tot Heylo aen dese side vã Alcmaer/daer quã die bisschop met dye Vriesen eñ hadden dẽ hertoch Godeuaert daer toe gedwongẽ/dat hi met dat Vriessche heyr moeste strijden/tegens graef Dieric vã Hollant/eñ tegens den Keyser/also dat daer seer vreeseliken geuochtẽ wert daer grote schade vã volcke aen beyde siden gebuerde/so dattet die Vriesen int laetste verlorẽ/eñ die bisschop wort seer gewõt/waer af hi corts daer na starf hertoch Godeuaert wert oec seer gewont/maer hy bleef te lijue. Daer nae tooch die Keysere met graef Dieric met haer versaemde heyr eñ met hertoch Godeuaert eñ wonnen al west Vrieslant/verslaende also vele volcx dattet ontellikẽ was/eñ dreuen al te groten roof wt/eñ brochtse tot zijnẽ onderdanicheyt. Dese graef Dierick sterf int iaer ons Heren. M.xxxix. als hi sine landen hadde gheregeert. xlvi. iaren/eñ wert tot Egmont begrauen. Eñ zijn wijf starf daer na int iaer. M.xliij. eñ leyt inden landen van Sassen begrauen by haren ouderen.

Die bisschop wort seer ghewont waeraf hi corts daer na sterf.

Sommige scriuen dat zeelant op dese tijt niet dan een foreest oft wildernisse en was/eñ begonsten seker sterctẽ van casteelẽ eñ wallen te maken/bisonder

Die ingeseten vã zeelãt begõsten sommige casteelen ende stercten te maken.

re int lant vã Scouwen eñ zuytbeuelãt ontrent borsel deplãt bi mõster/twelc nv geinundeert eñ vgaẽ is

Van Dieric die vijfste graue van Hollant ende Zeelant. Dat.xix. Capit.

Dierick die vierde vã dien name was de vijfste graue van Hollant Zeelant eñ Vrieslãt maer hi en hadde wijf noch kinderen. Dese graue Dieric was eẽs te Luyc in eẽ tournoyspel/daer hi dootstac indẽ steecspel des bisschops broeder vã luyc eñ van Cuelẽ/daer hẽ die heeren ouer den hals vielen eñ soudẽ hẽ vslagen hebbẽ/mer hi ontreet haestelick/eñ hẽ werden twee ridders af gheslagen. Eñ graef Dieric quã in Hollant te Dordrecht/daer hi alle die ouerlantsche schepẽ dede verbranden/want hi vboden hadde/datter gheen ouerlantsche schepen te Dordrecht comen en soudẽ. Eñ alle die coopliedẽ die vã luydic oft vã Cuelen waren werdẽ geuangen. Int iaer ons Heeren. M.xlviij. versaemdẽ die bisschop van Luydick eñ die bisschop van Cuelẽ een groot machtich heyr vã volcke die si neder sonden in Hollãt om te wreecken dat hẽ misdaẽ was. Daer quã die Marcgraue van Brandenburch met dat Luydicsche heyr/eñ met dat Cuelsche heyr aen eñ wan die stadt van Dordrecht bi vr aert der heerẽ vã binnen. Dit graef Dieric vnemende quã haestelikẽ met een cleyn menichte van volcke binnẽ Dordrecht snõ nacht bi hulpe eens ridders wt zuydthollant die heer Geeraert van Puttem hiet/binnen der steden wesende heeft hi zijn trõpet doen opsteken/eñ zijn bãnieren ontwinden/so datter veel volcx verslegẽ wert eñ veel toghẽ wter stadt so si best mochten/mer daer werden wel.cccc. edelre mannẽ verslagen vander ouerlantscher sidẽ/eñ des daechs soude hẽ graef Dierick gaen vlochten op die stadt boom/daer hi vã zijn

Quintus comes zeelandie.

Die Graue dede alle de ouerlantsche scepẽ tot Dordrecht verbranden.

Dordrecht was bi vraet ghewonnen.

viãdẽ in een cleyn straeckẽ met eenen fenijnden pijl in zijn lijf geschotẽ wert/daer hi af sterf binnen twee daghẽ daer na/dwelcke was op dẽ.xv.dach in Meye int iaer ons Heeren.M.xlviij.als hi dat graefschap had geregeert.ix.iarẽ/eñ wort tot Egmõt begrauẽ.

Walcheren in zeelant werdt ghewonnen.

Ten seluẽ tijden wort tlant vã ouerschelt Walcherẽ eñ Gheertsberge vã Boudewijn van Rijssel graue van Vlaenderẽ/eñ Robrecht sinen ioncxstẽ broedr met ghewelde ghewonnẽ/alsmen breeder inde grote cronijcke van Vlaenderen lesen mach.

Corts hier na also sommighe scriuẽ soumen begonnẽ hebben een vasticheyt oft fortresse in Schouwen in zeelãt te maken inde stede van Zierinczee/daer na maels die grauen van zeelant te woonen pleghẽ.

Henricus.iiij. werdt keyser/ int iaer. M. lvij. hi regneer de na zijns vaders doot.l.iaren eñ was de xvi. duytsche keyser.

Henrick de vierde des voorñ keysers sone/na dat hi een wijl tijts Rooms coninc hadde geweest/ wort hi eendrachtelic vandẽ seuen kueruorsten tot eenen Roõschẽ keyser gecorẽ/dwelc hi.xlviij. iaer regeerde

Ten tijden vã Waldismaris coninc vã Denemarcken die eerste vã dien name/dwelc was int iaer.M. lxxxviij.na Christus gheboorte/doen en quamẽ gheen schepen duer de Zont/want dese nederlandẽ en waren sonderlinge oostwaerts in Denemarckẽ niet bekent. Maer die wt Polen/Ruysslant/Oostlandt/Lijflant quamen al met haer coopmanschepen in Denemarckẽ. Eñ allencxkens werden dese nederlanden vanden oosterlingẽ bekent gemaect/ eñ also wederom wert oostlant van dese nederlanders bekent/soo datmen leerde wt dese landen in oostlandt varen/eñ wederom wt oostlant in dese neder landen.

Die zeelãders begonstẽ met schepen ander landen te soecken.

Van graue Floris die seste graue van Zeelant.
Dat.xx.Cap.

Hertus comes zeelandie.

FLoris die eerste vã dien name was die.vi. graue van Hollant zeelant eñ heere van Vrieslant

hi was eerst eē graue van oosturieslāt / eñ na graue Dieric zijns broeders doot / d ie sonď wijf eñ kinderē gestoruē was / worde hi graue van Hollant / zeelant / eñ heere vā Vrieslandt. Dese graue Floris hadde te wijue Gheertrupt des hertogen Heymans dochter van Sassen / daer hi bi wan Dierick die na hē graue wert / eñ noch drie sonen / als Aelbert / Floris eñ Peeter / die alle canonicken warē inde domkercke vā Utdick / eñ een dochter geheeten Machtelt / die coninck Philips wijf was / die eerste coninc vā Vrancrijc van dien name. Dese graue Floris hadde twee strijdē teghens die ouerlantsche heeren sine viandē int Jaer ons heeren. M.lviij. daer na noch eenē strijdt / waer inne hi geslagē worde int iaer ons Heerē. M. lxix. in een dorp geheetē Hemert / als hi dat graefschap van Hollāt eñ Zeelant hadde geregeert.xxiiij.iaren / eñ tgraefschap vā oosturieslant.xxij.iaren / zijn lichaem wert gebrocht tot Egmont int clooster / eñ worde begrauen bi graue Dieric zijn broeder. Na de doot van graue Floris regierde die graefschappē van Hollāt zeelant eñ Vrieslant vrou Gheertrupt sine weduwe wt den name vanden ionghen ioncker Dieric haren outsten soon twee iaer lanck.

In iaer ons Heeren. M.lxiij. nā dese vrou Gheertrupt te manne by cōsente eñ wille der eedelen eñ ghemeynē landē Robrecht de vriese graue Boudewijns vā Rijssels sone graue vā Vlaenderen. Eñ dese Robrecht de Vriese regeerde die graefscappē vā hollāt / zeelāt vā des iongen ioncheer Dierickx wegē.vij.iarē eñ wan bi haer twee sonē / als Philips die iōc sterf / eñ Robrecht de ionge Vriese / eñ drie dochterē als Aliht conninginne vā Denemarckē / eñ Geertrupt grauinne van Elsaten / eñ Maria Abdisse van Missenē / daer na sterf vrou Gheertrupt graue Dierickx moeder.

Die graue vā Vlaenderē regeert dz graefschap van zeelandt. &c.

¶ Een grote Aertbeuinghe wasser/ eñ mē sach twee sonnen int oosten

In graef Floris tijden was alte groten aertbeuinge/eñ men sach twee sonnen opgaen int oosten/ende die sterren eenen dach lanc schijnen.

Gouaert metten bult hertoch vā Loteringe eñ vā Brabant woude van dese graue Dierick voocht wesen/eñ besadt met gewelde tgraefschap van Hollant zeelant eñ Vrieslant/om welcke vooch die grote oorloge quā alsmē inde Hollātsche cronijcke lesen mach

¶ Van graue Dieric die vij.ste graue vā Hollant/ zeelant eñ Vrieslant/die vijfste van dien name.

¶ Dat.xxi.Cap.

Septimus comes zeelandie.

DIeric die vijfste van dien name worde dye vij.graue van Hollant/zeelant eñ Vrieslāt hi hadde te wijue Witelhilt hertoch Frede ricx dochter vā Sassen/daer hi aen wan floris die na hē graue wert/eñ een dochter die geheetē was Machtelt/hertoginne vā Orliens. Dese Graue Dieric hadde veel strijdē eñ oorlogen eñ moeptē/eer hi zijn vaderlike erue mochte vercrijgē/hi bedwanc die west Vriesen eñ oosturiesen tot sine onderdanicheyt/hi hadde ooc eenen swarē strijdt tot Yselmonde teghē bisschop Conraerdt vā Wtrecht/dien hi vinck op tslot van Yselmonde/eñ hi gaf den graue ouer al dat hi eñ sine voorsatenonrechtelikē beseten haddē.

Die Graue bedwanck / dye west vriesen/ eñ oost vriesen

Dese graue starf int iaer ons Heerē.m.cxij.opten xviij.dach vā Augusto/als hi dat graefschap vā Hollant Zeelant eñ Vrieslant hadde geregeert na zijns vaders doot.xxx.iarē/eñ worde tot Egmont int clooster begrauen/ eñ zijn ghesellinne die grauinne sterf daer na ende leyt begrauen bi haren man.

Heynricus die v. was de.xvij. duytsche keyser hi regeerde xx.iaer eñ starf te maestricht.

Inden iare ons Heerē.M.xcix/wonnen die christē Princen eñ herē dat heylich lāt metter stadt vā Ierusalē. Eñ hertoch Gouaert vā Lotteringe eñ Gillioen was die eerste coninc. In dese cruysuaert warē mede

sommige wt Zeelant vā die heerē van Borsselen/die grote prijs eñ eere aldaer behaelden / ende hieldent seer langhe met ghewelt.

Theylich lādt wort ghewonnen van Hertoch Gouaert van Lotteringhe.

In desen tijdē began eerst die oorden vandē Templieren daer die kersten princē eñ heeren seer toe geaffecteert wordē sonderlinghe in dese nederlanden/ daer die sommige Borsselsche heerē mede ingingen om die ridderlike oorden aen te nemē/ eñ doen begō de Zeelant rijcke eñ ciuijl te wordē. En dese templier heerē werden veel schoon heerlichedē eñ eruen ghegeuen in diuersche plaetsen in zeelant/als te Middelburch in Walcherē/in Sandijc bi der Vere/in noortbeuelant ontrent Gheersdijc/ eñ int lant van Scouwen/als Zierinczee/daermen noch die oude fabrikē eñ merckē af sien mach. Inden iare duysent eñ twintich began die oorden van sint Jans heeren.

De borsselsche heeren floreerden in zeelant.

Zeelāt begōst rijc ende ciuijl te werden

Die templiers Heeren haddē veel scone goede dingen ende heerlichedē in zeelandt.

¶ Van graue Floris die.viij.graue van Hollandt zeelandt ende Vrieslant. ¶ Dat.xxij.Cap.

Floris die tweede vā dien name worde dye achste graue vā Hollāt/zeelant eñ Vrieslāt eñ was Floris de vette geheetē. Hy hadde te wijue vrouwe Petronelle hertoch Dierick dochter van Sassen/Keyser Lotharius suster/ daer hi bi wan Dieric die na hē graue wert. Floris de swarte prince vā Kermerlāt/Symō eñ Hadewy grauinne vā Ghelre/hi bedwant die westuriesen tot sijne onderdanicheyt. Eñ hi sterf int iaer.M.c.xxiij.eñ worde tot Egmont int clooster begrauen/als hi dye voorgenoemde graefschappē hadde geregeert.xxxi iaren. Eñ zijn wijf Petronelle sterf corts daer na/ eñ leyt tot Reynsburch int clooster begrauen.

¶ Octauus comes zeelandie.

Lothari⁹ karo was tot desen tijdē die.xviij. duytsche keyser. Anno.M.c.xxvij. hi regeerde.xiij.iaren.

Int iaer.M.c.xxi.werden die reguliers vā Middelburch in Walcheren om haer quaet leuens wille wt den clooster vā bisschop Goedelbaldt verdreuē daer

hi weder premonstreyten van Hantwerpen instelde
dier noch zijn.

¶ Tclooster ofte dye abdie is dye oudtste hooft kercke van Middelburch.

Ten seluen tijdē was Middelburch maer eē dor
genoemt / daer dit clooster die hooftkercke af wa
eñ is noch die outste kercke van Middelburch.

In desen tijden worde zeelant seer betimmert b
dant in veel iarē te voren geweest hadde. Eñ daer b
gonsten veel schoon heerlichedē eñ vrijhedē te com
so dat de heeren vā Borsselen hebben begonnē ha
goet eñ heerlicheden in diuersche eylanden van ze-
lant te coopen ende spreyen.

¶ Daer worde veel vreedicheit inder lucht ge sien.

Int iaer ons Heerē. M.c.lxi. worden drie manē i
der locht ghesien / eñ inde middelste was een schoo
cruys. Des anderē daechs / sachmen twee sonnen e
daer warē twee pausen gecoren. Int selfde iaer ste
Joannes de tēporibus / eñ was oudt.ccc.lxi. iaren h
hadde gheweest wapentuer van Carolus magnu

¶ Van graue Dieric die.ix. graue vā Hollant / ze
lant eñ Vrieslant die.vi. van dien name.

¶ Dat.xxiij. Cap.

¶ Nonus comes zelandie.

D Jerick de seste vā dien name worde dye n
genste graue van Hollant / zeelant / eñ vri
slant / hi hadde te wijue vrou Sophia de
hertogen dochter vā Reynegem Palsgr
ne op dē Rijn / daer hi aen wā Floris die na hē grau
wert / Otte graue vā Benthē / Baldewijn bissho
vā Wtrecht / Dieric dōproost eñ na bisschop van W
recht / eñ Pelgrijm burchgraue / Sophia abdisse
fontanelle / Hadewy nonne eñ ioncfrou Petronell.
Dese graue was met zijn gesellinne met veel groo
edele heerē ten heyligē graue tot Jerusalē dat si w
nen bi verraet des Soudaens / heer Hugē van Sal
dijn / daer alte veel heydenē worden verslagen eñ g
vangen. Dese graue hadde grote oorloge tegen d

hertoch van Brabant/alsmen inde Hollantsche cro-
nijcke int lange lesen mach. Hi sterf int iaer. M.c.lxiij
eñ is Tegmont int clooster begrauẽ/als hi zeelãt ge-
regeert hadde.xxxvi.iaer. Eñ die grauinne Sophia
diende nae haers mans doot Gode eñ was milde te
gẽs den armen/si hadde tsint Jacobs in Galicien ge
weest/eñ driemael ten heyligẽ graue te Jerusalẽ/al-
daer si sterf/eñ worde begrauen inn duytscher hospi
tael. Jn desen tijdẽ was Fredericus Barbarossa die
eerste vã dien name eendrachtelikẽ gecoren vandẽ se
uen kueruorsten voor eenẽ Roomschen keyser/eñ re
geerde trijck met groter vromicheyt ende wijsheyt/
xxxviij.iaren lanck.

Die Graue vã hollant eñ zeelandt halp die stadt vã Jerusalem winnen

Fredericus .i. barbarossa wert keyser gecoren int iaer. M.D.Lij. regeerde .xxxviij. iaer / was een Hertoch van Swauen. Ende was dye. xx. duytsche keyser.

Joannes vã Leneuen scrijft dat op dese tijt zeelant
seere begonste te vmenichfuldigen van schoon fabri-
ken/dorpen/stercten eñ van casteelen/dier eensdeels
noch zijn/eñ eensdeels vergaen by ruine ofte inunda
cien op sommighe plaetsen.

Men vindt in sommighe cronijckẽ dat noortbeue
lant eñ tlant van Borsselen haer tot oude Aremuen
wtstreckende warẽ/so datter maer een cleyn veerkẽ
ofte waterkẽ tusschẽ en liep. Maer zuytbeuelãt (god
betert) heeft voor desen tijt diuersche inundacien ge-
hadt duer gront braecseleñ/eñ vele scadẽ geledẽ aende
side vã tlãt vã Borsselẽ/daer die herẽ vã Borsselẽ on
trent Monster by zuytbeuelant haer eerste residen-
cie ghenomen hebben/eñ ten lesten bi meer inun
dacien eñ afbrekingen van den lande gespreyt int lãt
van sinte Martensdijck/in Walcheren/int landt van
Voornen eñ elders. Eñ die heerẽ van Kenisse haddẽ
in dien tijden mede harẽ eersten oorspronck wt zuydt
beuelant/hoe wel dat si namaels int lant vã Schou-
wen haer residencie namen duer gront braecselen en
de inundacie vanden lande.

Noortbeuelant ende tlandt vã borsselen strectẽ hem bycãs tot oude Aremuen.

Die wils hebben in zeelant die dijcken ghebroken.

Int iaer. M.c.lxx. wast een so groten storm eñ ho ghe vloet/ datter veel dijcken in zeelant brakē/ so da ter veel eylandē inundeerden/ dwelcke gebuerde o den. xxiij. dach van September.

Ter seluer tijt werden in Noortbeuelandt aend noortside drie dorpē buyten ghedijct. Eñ corts dae na quā so groten aenwas van lande aende westsid dat aen die selue side weder drie dorpē bedijct werd Als Wissenkercke / Zwollekercke/ eñ Campen/ dy welcke bedijct werden vā de drie stedē/ int ouersticl als Campen/ Zwolle/ eñ Deuenter/ alsmen mercke mochte aende wapens die dese dorpen voerende w ren/ na die voorgenoemde drie steden/ eer tlandt va noortbeuelant laestmael inundeerde.

Den harinck vanc begonstmen eerstmael in dese nederlanden inden Brielo.

In desen tijden began men eerst inde Mase eñ o de zee strangē den harinc te vanghen eñ in tonnen t souten/ dwelcke sommige scriuen dattet eerst inden briele begrepē was. Eñ men en voer doē ter tijt me gheen andere schepen te haringe wt zeelant eñ Ho lant dan met cleyne scheepkens ghelijc nu die Slab baerts doen/ dat zijn cleyne scheepkens daer die va zierinczee eñ wt Hollāt mede te visschē varende zijn.

¶ Vanden graue Floris de derde van dien name/ die thienste graue van Hollant ende zeelant.

¶ Dat. xxiiij. Cap.

Decimus Comes zeelandie

Floris die derde van dien name worde dye thienste graue van Hollant eñ zeelant/ hy hadde te wijue vrou Ade/ coninckx Henricx dochter van Schotlant/ daer hi by gewa Dieric/ die na hē graue wert/ Willem gra ue van oostuieslant/ Floris domproost vā Utrecht/ Robrecht stadthouder van Kermerlant/ eñ vier doch teren/ als Beatris/ Elizabeth/ Alijt/ eñ Margriete/ grauinne van Cleue. Hi hadde veel oorlogen teghē

den bisschop van Wtrecht ende den Vriesen die hi al verwan. Eñ tegen graue Philips van Vlaenderen om dat hi tlant van Walcherẽ eñ meer eylandẽ van zeelant tegen dẽ wille van graue Floris besetẽ hadde eñ niet geerne afscheyden en woude/waerom graue Floris met den graue van Cleue eñ Ghelre met een groot armeye vã heyrcracht tooch int lant vã Vlaenderen eñ van Aelst/bernende eñ verdestruerende so seer tlant dat die graue van Vlaenderen teghẽs graue Floris te velde quã/daer eenẽ groten slach ghesle gen wert/datter aen beyde siden veel volcx verslagẽ wert eñ geuangen. Twelcke corts daer na bi toespreken van grote vorsten eñ heeren gedadinct wert / so dat graue Floris wederom gerestitueert soude werden tlant van Walcherẽ/eñ alle tgene dat onder zeelant behoorde/des soude graue Floris restitueren eñ wederkeeren dẽ graue vã Vlaenderẽ tlant vã Aelst.

Die graue vã zeelant tooch in Vlaenderẽ eñ verbrande tlant vã Aelst

Die graue vã zeelant gheeft den graue vã Vlaenderen weder tlãt vã Aelst dat hi hẽ afgenomẽ had

In desen tijden was den dijck bi hontsdamme in Vlaenderẽ van dopper water duergebroken/so dat tet rontsom Brugge int water stont/ so wel die boõgaerden alst tcoren lant/twelc die vã Vlaenderẽ niet en hebben connen stoppen/ouermits dat graue Floris/Walcheren eñ tgeene dat onder zeelant was wederom vandẽ graue van Vlaenderẽ ontfangen hadde/eñ eenen pays gemaect was/ mededooghen hebbende met die van Vlaenderẽ/heeft eenen seer grooten hoop dijckers wt zeelant in Vlaenderen ghesonden/om haer lieden te helpẽ. Eñ die zeelanders hebben tgat toegheedijct/ eerst met eenen hont/ die daer lach en huylde die werpẽ si int gat die op eenen hoogen hil was/daer na met rijs eñ steenen daer op / so dattet gat so gestopt is geweest / dat lant beuerscht wert/eñ twater dat int lant was/wert weder door de sluysen wtgelaten/dwelc die Vlaminghen nemmer:

De principael ste eñ bestedijckers woonen in zeelant.

De zeelanders comen de Vlamingen te hulpe om haer lãt te bedijcken.

meer sonder hulpe vanden zeelanders gedaen soude hebben/waerō tgat noch opten dach vā huyden ghenaēt wort hontsdamme/breeder blijckende inō groter cronijckē van Hollant eñ vā Vlaenderē. Die graue dit siende dat dit gat so vast bedijct was bi toedoene vandē Zeelanders/heeft dē zeelanders gegeuen om voor haer seluē te bedijckē alle tlant dat daer ontrent aenghe wassen was/met veel heerlicheden eñ preuilegien/dwelc die zeelanders bedijct hebbē. Eñ si hebben aldaer veel lāts bedijct ghewonnen eñ bepoldert/als Oi fourch ende meer ander stedekēs ende dorpen.

Den zeelāders wort veel lāts in vlaenderen gegeuē om te bedijcken.

Die stede vanden Damme is meest van die zeeusche dijckers eerst begonnē/want si haer meeste woningen daer pleghen te houden. Bi dese Floris tijdē werden Middelburch eñ Zierinczee seer groeyende eñ opcomendende van volcke/huysen/eñ ander timmeraigen. Eñ cregen sommige lopen oft kuerē van rechte bouen andere plaetsen/want si in dien tijden die vermaerste eñ principaelste van zeelandt waren daer die meeste heerlicheden eñ tmeeste volc in was.

Int iaer ons Heeren. M.c.xc. namen aen een cruysuaert na den heyligen lande keyser Frederic/die hertoch vā Zwauen zijn sone/Ridsaert die coninc vā Inghelant/Philips die coninc van Vrancrijc/Philips graue van Vlaenderen eñ dese graue Floris vā Hollant eñ zeelant/met Willem zijn sone/eñ toghen te samen duer Griecken daer si vromelijcken vochten/ so voort treckende tot Antiochien waert/op een cleyne riuiere die Saleph hiet/daer hem die Keyser reynighen soude inden water/so ist gebuert dat de stroom den Keyser vanden lande settende was/so dat hi aldaer verdronck/hoe wel nochtans hi seer wel conste swemmen. Eñ hi werdt tot Antiochien in sinte Pee-

Die graue vā zeelandt tooch met siven sone na Jerusalem eñ rheyluch lāt

Die keyser v. dronck int riuierken saleph

ters kercke begrauen. Ende graue Floris wort mede sieck eñ sterf corts na den Keyser/dwelc al geschiede int iaer. M.c.eñ.xc.als hi Hollant eñ zeelandt ghe regeert hadde.xxviij.iaer/ende worde bi des Keysers tombe begrauen/eñ vrou Ade zijn wijf starf daer na int Iaer. M.cc.eñ.viij.op den derden dach van Ianuario/eñ wert te Middelburch int clooster begrauen

Balde win de .ix.graue van vlaenderē was keyser vā Constantinobelen

In sōmige cronijckē vintmē int clooster/eñ in dye Hollantsche cronijcken staet/Inde abdie Cornelius Bathus scrijft/Int clooster tot Middelburch/eñ seyt dat doenter tijt tot Middelburch sonder tbagijnhof maer een clooster en was/dwelc namaels een Abdie wort/alsmen noch opden dach van huydē sien mach.

¶ Van grauē Dierick die.xi.graue van Hollandt eñ zeelandt/die.viij.van dien name.

¶ Dat.xxv.Cap.

Dierick dye.viij.vā dien name worde die.xi. graue vā Hollāt/zeelant/eñ heere vā Vriesslāt. Hi hadde te wijue graue Dierick doch ter vā Cleue/Alijt genaēt/daer hi aenwan twee dochteren/als Alijt eñ Ada/die eerste worde te manne gegeuen na haers vaders doot/vā haer moeder/graue Lodewijc van Loe/teghē wille eñ danc alle den landen eñ edelen van Hollant eñ zeelant. Dese graue hadde eenen strijdt teghen den Vlamingen int iaer. M.CC.eñ.v.dien hi wan/ende zijn wijf hadde op die tijt oock eenen strijt op die west vriesen/dien si mede wan. Hi hadde oock grote oorloghe teghens graue Otte van Ghelre/ende teghen den hertoghe van Brabant/eñ wan die stede van tshertogenbosch nemende met hem int weder keeren eenen grooten roof/waer duere hi vuolcht wert vandē hertoge vā Brabant tot Huesdē/daer eenen grotē strijdt geuiel so dat die graue van Hollandt.ꝛc. ghevangen wort/

Vndecimus comes zelandie,

De graue van zeelandt hadde oorloge tegēs den Hertoch van Brabant Ende den graue van Vlaenderen,

eñ moeste voor die schade die hi den hertoch vā Bra
bant gedaen hadde geuen drie duysent marcken sil
uers. Eñ ten lesten werden si vereenicht/ eñ die gra
ue sterf seer haestelijken/ eñ wort Tegmōt gebracht/
eñ int clooster begrauē/ int iaer. m. cc. iij. als hi sine lā
den hadde geregeert met grote oorloghē. xiij. iaren.

Ada graue Dierickx dochter/ die te manne gegeuē
was bi rade eñ toedoene van haer moed̃ graue Lode
wijc vā Loe/ mer eer si hē besliep sterf si binnēs iaers

Graue Lodewijc van Loe hadde oorloge tegen Hollant eñ zeelant.

So is Lodewijc de graue van Loe met groter macht
in Hollant gecomē/ begeerende te aenueerdē tgraef
schap/ seggende dat hi met sinē wijue Ada graue Die
rickx dochter vā Hollant na des vaders doot behuwe
lict hadde/ eñ is in alle steden vā Hollant geuaren/ be
geerende voor een rechte lantsheere ontfangē te we
sene/ dwelcke hē vanden heeren vā Hollant ghewey
gert is/ so dat si hē niet ontfangen en woudē/ seggen
de/ wij en willen niet geregeert wesen van eenē vreē
den heere/ die Hollant niet en bestaet/ dwelc si ooc al
toos wel hebben gehoudē/ Waer wt datter een gro
te oorloghe geresen is/ so dat graue Lodewijc vā Loe
met groter macht ghecomen is in Hollant/ eñ heeft
graue Willem graue Dierickx broed̃ wt Hollant ver
iaecht/ ō dat hi de weduwe dye graue Dierickx huys-
urouwe was/ zijn huysurouwe moed̃ met hē hadde/
eñ woude met crachte graue vā Hollant eñ zeelandt
wesen. Graue Willem wt Hollant comende/ is ghe-
ulucht binnen der stede van Zierinczee/ Soo ist ghe-
buert dat graue Willem by rade vanden heeren van
Zeelant met een groot machtich heyr van volcke ghe
comen is in noortholland/ ende is daer neder ghesle-
gen met zijn heyr tot Rijswijc. Eñ graef Lodewijck
lach met zijn v̄saemde heyr tot voorschotē/ eñ als si eē
weynich aldus te proncken ghelegen hadden/ tooch

Die zeelāders helpen dē graue met macht weder in Hollant.

heer Willē vā oosturieslant met zijn heyr tot Schaer
zenbossche/daer hē graue Lodewijc gemoetede met
sinen heyr/daerse alte seer vreeseliken geuochten eñ
gestreden hebbē. Mer graue Lodewijc wort ōuaert
als hi die Zeeusche woluen int heyr sach comen / eñ

Die zeeusche woluē dedē de graue vā Loe wt Hollande vluchten.

weeck wten velde/eñ quā tot Wtrecht/ zijn volck dit
iende hebben mede gewekē/eñ zijn al vliende gesla
gen/so dat si met groten hoopen inden Rijn eñ in de
Ijsl by Leyen geuallen zijn vā groter haesten/eñ zijn
ōdroncken. Haer wapen platen eñ haer helmen scho
ten si daer wt/worpende haer schilden van haer / om
dat si te bet wech souden geraken / sommige andere
zijn ōdwaelt/eñ in omwegen vermoept eñ vā groter
vermoepthept ōstict. Aldus is graue Lodewijc vā Loe
wt Hollant eñ Zeelant veriaecht/bi eens wijfs rade
om nemmermeer daer weder in te comen. Eñ graue

Die graue vā Oosturieslant wert gheweldich heere vā Hollant ende zeelant.

Willem vā oosturieslant graue Diericx broeder is al
dus geweldich heere van Hollant eñ zeelant gewor-
den/want die landē gheenen anderen heere hebben
en wouden/dan dese graue Willem/eñ ontfinck Hol
lant eñ Zeelant te leene vandē keyser vā Romen. In

Zierinczee begonst in fleure van schepen te comen.

dese tijden begonsten dye poorters binnē Zierinczee
groote schepen te timmerē eñ toe te reeden/de welc-
ke si in verschepdē landē deden seylen/om alderhan-
de coopmanschappen te doen/so dat si neeringe soch
ten/op dat die stadt verre bekent soude mogē wordē

Die graue vā zeelant hadde zijn woonstede te zierinczee

Eñ ter selfder tijt hadde die graue vā zeelāt zijn woō
stede binnen Zierinczee/ op zijn casteel dat seer play-
sant eñ groot was achter dye monster kercke / daer
noch tbegrijp is vande plaetse/de welcke plaetse op
den dach van huydē den graue van zeelant toe beho
ret/wantet opten dach vā huyden noch sgrauen hof
genoēt wort/als voren gheseyt is vanden oorspronc
der stede van Zierinczee.

Henricus. vi. keyser int iaer M.c.xc. was die. xxi. duytsche keyser eñ regeerde. vij. iaren dat roõ=sche rijck.
Nota.

Henrick die.vi. wort keyser gecoren doen zijn va
Fredericus verdronckẽ was/op dese tijt wort die t
van Gheervliet graue Willem vã oostvrieslant d
broeder vã graue Dierick gegont eñ ghegeuen o
drie hondert pont daer voren/mits condicien dat h
tgraefschap vã oostvrieslant van graue Dieric sin
broeder te leen houdẽ soude/waer mede dat dẽ pap
tusschen hem beyden ghemaect was.

¶ Van graue Willem die.xij.graue van zeelandt
eñ deerste van dien name. ¶ Dat.xxvi. Capi

Duodecimus comes zelãdie.

Jllem die eerste vã dien name/graue Di
ricx broeder/eñ oom van vrou Ada die ee
ste graue vã oostvrieslant was/worte me
groten arbeyt/moyten/periculen eñ oorl
ghen die.xij.graue vã Hollant/zeelant eñ Vrieslan
Hi verdreef met machte dẽ graue vã Loe wten land
hi dede oot grote stade den bisschop eñ sticht van W
recht die seer teghen hẽ opgestaen hebbẽ mettẽ gra
ue van Loe/hi hadde te wijue vrou Alijt graue Ott
dochter vã Gelre/daer hi bi gewan Floris die na h
graue worde/Otto bisschop van Wtrecht/ Dieric
stadthouder van Hollant/eñ een dochter abdisse vã
Reynsburch/eñ ioncfrou Richardis van Delft non
ne.Na die doot van zijn huysvrouwe nam hi een an
der wijf gheheeten Maria/hertoge Egmonts doc
ter van Lancaster/coninc Henric derde sone/ maer
en haddẽ geen kinderen te samen.Corts hier na is h
ghestoruen int Jaer.M.cc.xxiij.als hi die graefscha
pẽ vã Hollant eñ zeelãt geregeert hadde.xix.iaer/ e
tgraefschap van oostvrieslant.xxvi.iaer/eñ hi worde
tot Reynsburch int clooster begrauen bi zijn eerste
wijf Alijt/die starf int iaer .M.cc.xviij.

Ontrent desen tijt creghẽ die van Zõburch in walcheren haer eerste steetsche preuiligien/dye si noch hebben/ eñ was int iaere.M.cc.xxij.

Philipsbarbarossa was die xxij. duytsche keyser/int iaere.M.CC.ij. was een hertoge vã zwauẽ regeerde.x.iarẽ.

Jn desen tijden was een seer grooten dieren tijt o
uer alle dese nederlanden eñ duerde drie iaer.

Het was eenẽ dieren tijt. iij iaer lanc duerende.

In desen tijden begonste die heylighe Franciscus in Vranckrijc te stichten als hi.xxv.iaer oudt was der minderbroeders oorden. Guilielmus Parisiensis be gonste ontrent dese tijt mede die oorden vanden Au gustinē. In dese selue tijden began die oorden vandē preeckaers/oft Iacopijnen. Ende die oorden vanden vrouwen broeders oft Carmeliten. Eñ die oordē vā den Cruys broeders worde weder vnyeut/die by des keysers Constantijn die grote eerst begonnen wert.

Die vier biddende oordēs begonsten ontrēt desen tijt

¶ Van graue Floris de.xiij.graue van Zeelandt/ eñ de vierde van dien name.

¶ Dat.xxvij.Cap.

Floris de vierde vā dien name wort die.xiij. graue vā Hollant zeelant eñ Vrieslant/eñ Otte zijn broeder worde graue vā oosturie slāt/Dese graue Floris had te wijue vrou Machtelt hertoge Henricx dochter vā Lot teringen eñ van Brabant/daer hi bi wan Willem sinen nauolger/eñ Floris stadthouder van Hollandt/ Alijt grauinne van Henegouwe/eñ Margriete gra ue Hermās wijf van Hennenburch. Onder dese gra ue Floris tijden began die stede van Gorrickom. De se graue worde verradelijcken in een tornoye ghesla gen vanden graue van Cleermont/doen dede graue Dieric tlichaem van graue Floris opsnijden eñ tingewant wt doen/eñ tlichaem ballsemen. Ende hi is al so gebracht eñ begrauen tot Reynsburch int clooster Int iaer.M.cc.xxxij.als hi sine landen hadde gheregeert.xij.iaren. Machtelt zijn huysurouwe dye grauinne dede funderen ende stichten op haer eyghen hofstede dat clooster tot Loosduynen in Hollant van nonnen vander Cistertien oorden/Eñ starf daer na int Iaer.M.cc.lxvij.ende wordt in dat selfde clooster begrauen,

Decimus tertius comes zolandie.

Die stadt van Gorrickom aen tlant van Arckel begonste.

Otto quartus wert Roõ sch coninc gecorē int iaer. M. cc.ix. was die xxiij. duytsche keyser regneer de.iiij.iaer.

In desen tijden wort Otte die.iiij.hertoge vā Sa sen vande.vij.kueruorsten na coninc Philips gecor tot eenen Roomschē coninck eñ regeerde vier iare Albertus krantz scrijft in zijn boec der historien/dat Otto van Bruyswijcx tijdē meestendeel tlant vā P len/Denemarcken/Zweeden eñ Noortwegen tot Christen geloue bekeert wort. In desen tijden in d Braechtmaent was een so groten storm van wind tēpeeste eñ vloede datter veel dijcken in zeelant du braken/ende int beuersschen vanden lande werde veel lants buyten ghedijct.

Denemarckē/ zweeden/Polen ende Noorwegen werdē totten christen geloue bekeert

Ter selfder tijt vloeydet so hoge/dat lant in Vrie lant oueruloepde/eñ datter menich duysent mensch verdroncken. Hertoch Kaerle van Limburch eñ bra bant heeft in dese tijdē tgeheel lant van Bourgoi gnen ondr zijn subiectie gebrocht/dat lange van te v ren een coninckrijc is gheweest/eñ was onderdani den duytschen ende den Keyser.

zeelant had eē grote inundacie/ ende daer wert veel lāts buyten gedijct

Fredericus.ij. die.xxiiij.duitsche keyser/hy was int iaer M.cc.xiij.een hertoghe van zwauen regneerde.xxxvij. iaer.

Hier behoort die caer te van Zeelandt te stane.

Van graue Willem die.xiiij. graue van zeelan de tweede van dien name/was Roomsch coninc ende Keyser. Dat.xxviij.Capittel.

Decim⁹ quartus comes zelandie.

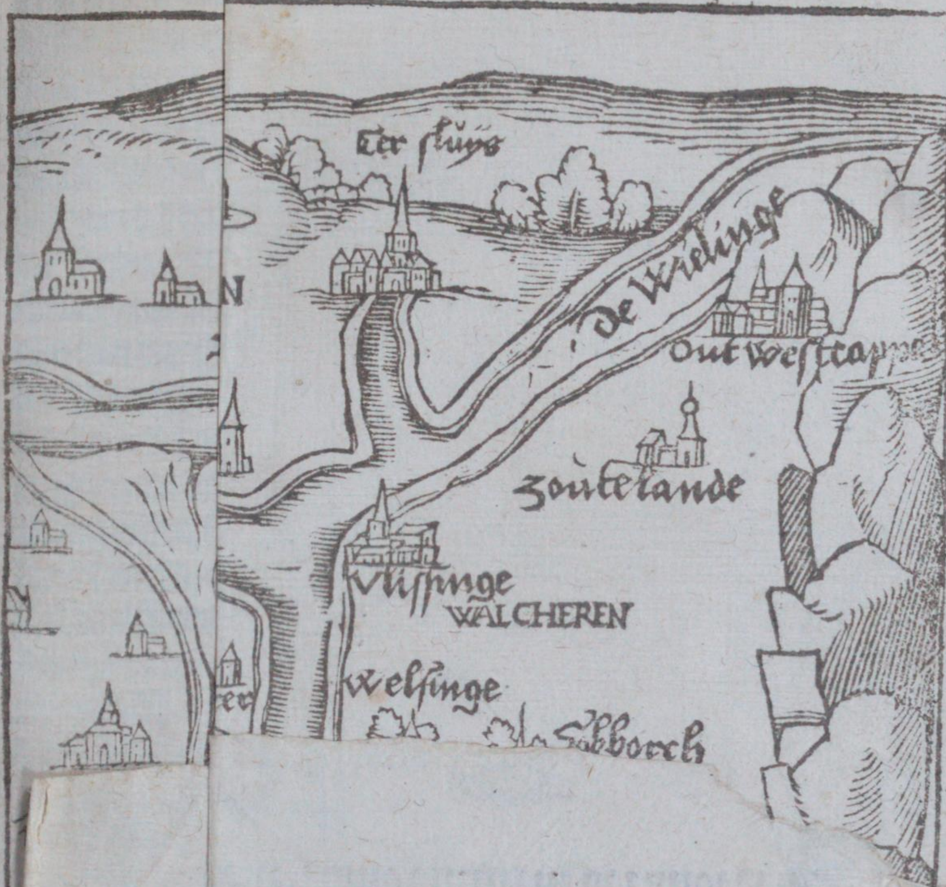

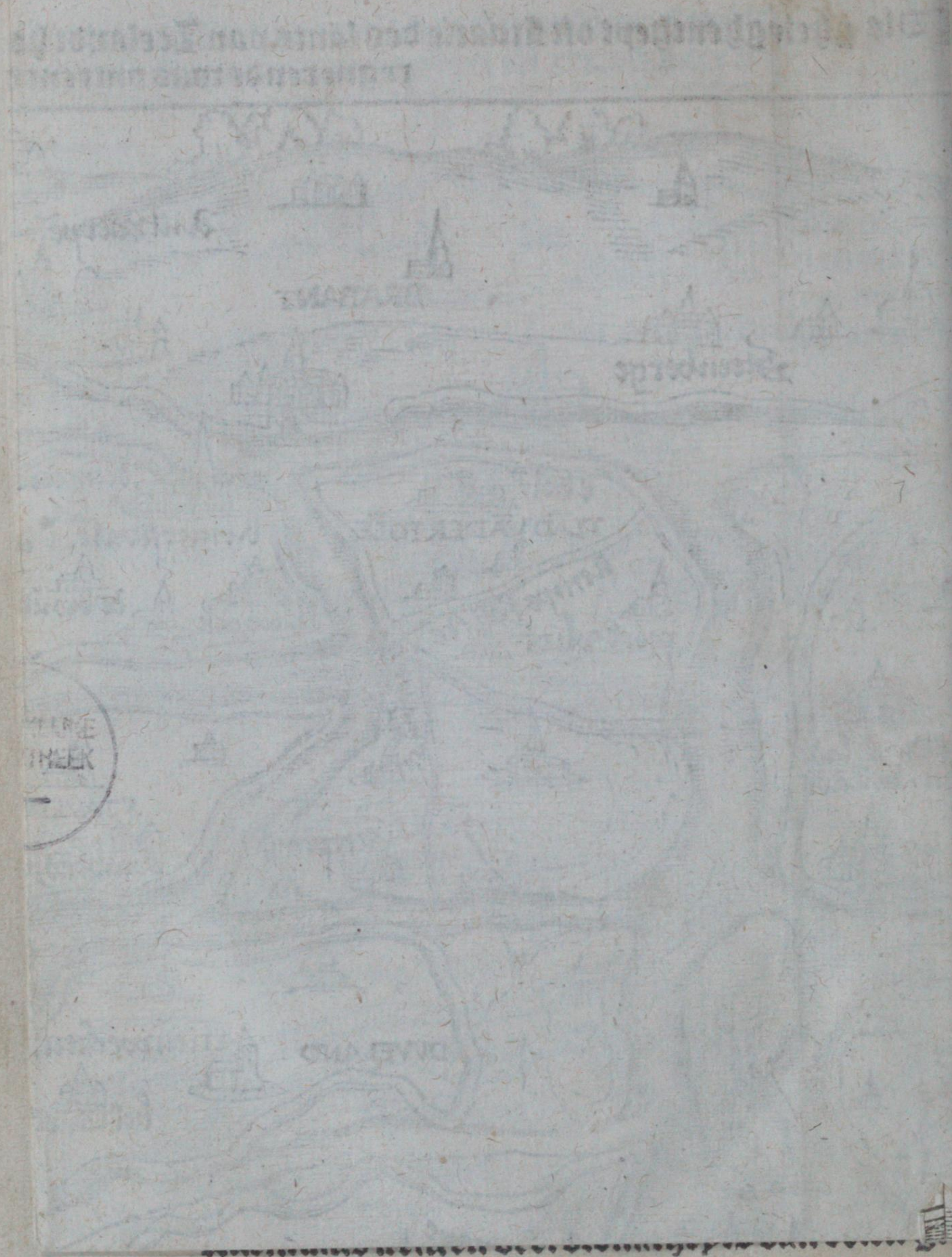
W Illem van Gods genadē die anderde gra ue van dien name/wort die.xiiij.graue va Hollant eñ zeelant/eñ heere van Vrieslan hi hadde te wijue vrou Elizabeth des her togen dochter vā Bruynswijc/daer hi eenē sone ae wan gheheeten Floris/die na hem graue wort.

Conradus quartus dye xxv. duytsche keyser/int iaer M.cc.l.

Vlricus Argentinensis episcopus ende Joannes Auentinus scriuen veel vromicheyts van desen gra

¶ Die ghele k/Coninc Willem Graue van Zeelandt/
trent.

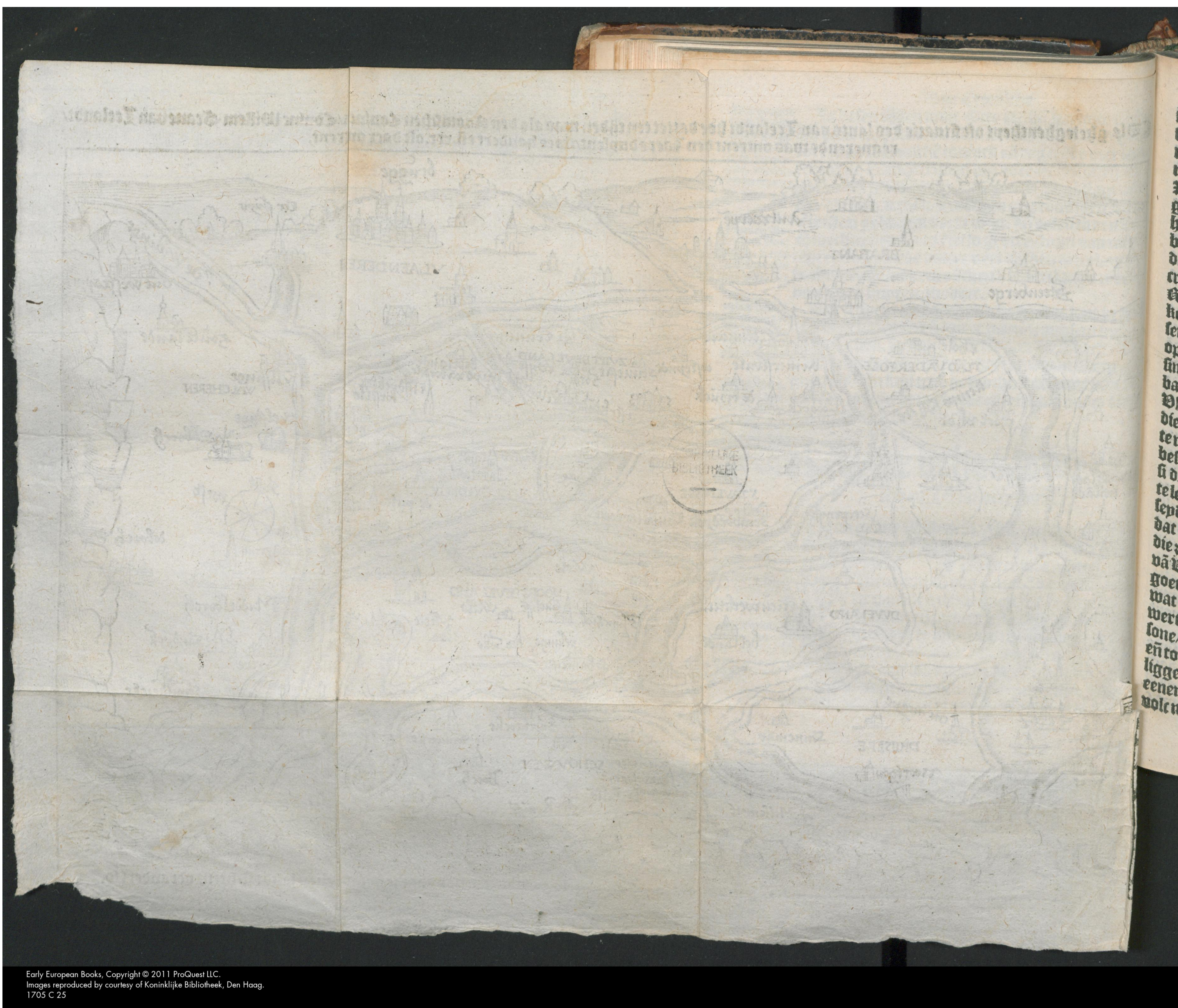

¶ Die gheleghentheyt oft situatie des lants van Zeelandt hoe dattet ten tijden was als den Roomschen Coninck/ Coninc Willem Graue van Zeelandt/ regnerende was ontrent den Jaere duysent/ twee hondert eñ. xxx. oft daer ontrent.

¶ [illegible] Leser nu ter tijt gesien hoe dat Zeelant nu ghelegen is so wildt sien hoe dat dit voorscreuen landt sichtent verandert is.

ge
h
ba
dc
cr
G
ke
sen
op
sin
ba
V
die
ten
best
si d
te le
sepd
dat
die z
vā
goet
wat
wert
sone/
eñ ro
ligge
eenen
volc

ue Willem/hoe dat hi na Conrardus die vierde/key
ser gecoren wort op sinte Michiels dach/als hi.xx. ia
ren out was/eñ dat hi een vroō strijdtbaer oorloichs
man was/twelc int iaer ons Heerē. M.cc.liiij. was.
Als hi tot eenē keyser gecorē was/dede hi heyruaert
gebiedē/eñ tooch met groter macht voor Aken/daer
hi.vi.wekē voor lach/soo dat si hē die stede op gauē/
behoudē lijf eñ goet/eñ haer rechtē. Aldus quā hi in
de stede/eñ wort daer gecroont met dye keyserlijcke
crone/op alder heyligen dach/vanden cardinalē van
Roomen/gecroont wesende/dochte hi hoe hi dat rijc
ke dwingen mochte/is getogen dē Rijn op voor key
serswaert/dat hi sterckeliken belach/dwelcmen hem
opgeuen moeste. Van daer tooch hi in Brabant/by
sinen oom dē hertoch van Brabant. Als hi nv in Bra
bant was/quā hē die bootschap dat die grauinne vā
Vlaenderen genaēt swarte Margriete ontboot alle
die heeren/die si mochte/eñ gaf hen soudie om zeelāt
te winnē. Eñ ghinc te rade met dē heeren hoe datmē
best aensetten soude/doen rieden daer die heerē dat
si dē coninc ontbieden soude/oft hi zeelant van haer
te leen ontfanghē woude. Als dit voor dē coninc quā
seyde hi/dat en waer geen recht/daer ic nv here ben
dat ic soude worden knecht/want Hollāt eñ zeelandt
die zijn vrij/eñ Vlaenderen houdtmen vandē coninc
vā Vrācrijc te leen/soude ic dan vā mijn vrij goet/leen
goet makē/dat en mach niet wesen/die grauinne we
wat si wil. Als dit die grauinne Margriete hoorde/
wert si seer toornich/eñ ontboot graue Gwye harē
sone/dat hi haesteliken te schepe ghinc met sinē volc
eñ toghe in Walcherē. Die coninc noch Thantwerpē
liggende bi sinē oom die hertoch vā Brabant/screef
eenen brief aen Floris den drossaet/dat hi haestelikē
volc met hē name/eñ toghe in Walcheren tot West=

Graue Wille van Hollāt eñ zeelant werde keyser gecorē/ eñ was de.xxvi. duytsce keyser

Coninc Willē werdt binnen Akē keyser gecroont.

¶ Margriete grauinne van vlaēderē woude dat de coninc zeelāt te leene ontfinc bisonder Walcherē

Graue Gwye quā met veel schepen wt vlaenderē om Walcheren in te nemen,

Dat Roõsche rijck heeft ledich ghestaen xxviij. iaer.

cappele/eñ blijuẽ daer stille ligghẽ in die duynen/tot dat die Vlamingen op tlant stoeghẽ. Als Floris dye drossaet tot Westcappele quã/sach hi dat Vlaemsche heyr in comen verbeydende tot dander alte male opt lant waren/tradt hi totten vlamingẽ inne met eenen stouten moede mettẽ zeelanders. Daer rees dẽ meesten strijdt/die ye daer te vorẽ ghesien was in zeelant/ oft in Vlaenderẽ/daer hen die Vlaminghen alte vromeliken weerdẽ/maer ten voorderde haer niet/wãt si verloren den strijt/eñ so onmanierlikẽ tschepe ghelopen/datse by duysent verdroncken/ende.xxij. duysent verslagen worden. Graue Gwye van Vlaenderen wort met sommige vã sinen heerẽ geuangen met xij. duysent mannen. Eñ geuangen wesende/ wordẽ si al moeder naect ontcleet/eñ tsamen bi coppelen gebondẽ/eñ met grote roedẽ gedreuen alsmen die schapẽ doet/daer pluctemẽ die Vlamingẽ groen aerwetẽ wten velde/die si aten eñ haer schamelheyt mede decten. Als dit coninc Willem verhoorde/ quã hi subyteliken vã Hantwerpen int zeelant tot Aremuen/daer hẽ Floris zijn broeder mettẽ geuangenen tegẽ quam Als die Vlamingen dẽ coninc sagen/ vielen si hem te voete/eñ baden hẽ om genade. Die coninck medelijdẽ hebbende met dat arme gemeyn volc/dedese met schepen al naect ouerseynden in Vlaenderen/Maer graue Gwye met die andere heeren bleuen geuanghen een iaer eñ ses weken lanc/eñ in Hollandt ghebrocht/op dat huys te Wateringhe. Graue Gwye wordt ghewont in sinen voet/de welcke wonde noyt en ghenas.

Die Vlaminghen verloren den strijdt tot Westcappel in walcheren.

Coninc Willem quam subyteliken van Antwerpen int zeelandt tot Aremuen.

Graue Gwye was een iaer geuanghen in Hollandt.

Dese hoochmoedighe strijdt ghebuerde op sinte Martens translatie inden Somer/den vierden dach Julij/Van welcker victorie coninck Willem God almachtich seer ghelooft eñ ghedanct heeft/Tot welc-

ken lof eñ eere gheordonneert is gheweest te West-
cappele een processie rontomme tlandt van Walche
ren alle iaren eens / nv ende totten eewigen daghen
dragende die kasse van sinte Willeboort als patroon
van Westcappele/welcke processie noch huyden des
daechs onderhouden wort/opten selfden dach vanđ
victorien/dwelcke was ipso die Translationis San-
cti Martini.

Alle iaer draget men noch processie om de victorie in Walcheren in zeelandt.

Maer dit Westcappel daer die cronijcke af men-
cioneert/is lange vergaen vanden zeewatere / duer
inudacien eñ afbrekinge eñ grontbraecselen. Ende
plach die principaelste outste zeestadt te zijn van zee-
lant/daermen die meeste neeringe van die zeeuaert
eñ visscherie plach te doene /daermen oock die outste
antiquiteyten plach te vinden diemen in alle dese ne
derlanden vant/bisondere in eenen ouden steen ghe-
houwen/als Gerardus Noviomagus int breede in
eenen latijnschen brief bescrijft. Eñ die sommige seg
ghen dat dien steen noch in nyeuwe Westcappel inde
kercke is.

Nota. Westcappel daermen hier af leest is sichtent door groote braecselen van der zee vergaen.

Dese voorscreuen coninc Willem gaf der stede vã
Middelburch die principale hantuesten eñ preuile-
gien die si noch te hants hebbẽ/eñ meer ander liber
teyten eñ vryheden/dan si oyt te voren ghehadt had
den/eñ begaefde haer seer rijckelijcke om haer stede
te repareren ende sterck te maken. Die van Middel
burch vercregen datmen nergens in zeelant hooghe
vierschare houden en mochte dan te Middelburch
eerst. Ende wat van criminale saken viele in wester-
schelt/oft op tplatte landt datmen dat in deser stede
rechten soude/ende die gheuangen op sgrauen steen
te brenghen.

Coninc Willem heeft der steden van Middelburch veel preuilegien ende vrijheden ghegeuen.

Inghelucken so heeft graue Willem oock seer rije
kelijcken begaeft dye Abdye binnen der steden van

Coninc Wille heeft de abdie van Middelburch seer begaeft.

Middelburch van erue eñ thiendẽ (daer in stellende geleerde mannẽ/om kercken te bedienen) die coninc Willem der abdien gegont eñ gegeuẽ hadde/in hollant/in zeelant/eñ in alle sine landẽ/op dat so wãneer eenige vã die kercken vacerende warẽ / den abt dan ter tijt wesende/soude mogen daer pastorẽ eñ cappellanen instellẽ na zijn believte/ dwelc noch opten dach van huydẽ also gheschiet. Dese voorscreuen coninck Willem stichtede ende fundeerde diuersche vrouwen

Veel vrouwẽ cloostersheeft coninck Willẽ doen funderẽ eñ stichten.

cloosteren in zeelant eñ Hollant/als tclooster vã zoetendale in Walcherẽ/Loosduynẽ in Hollant eñ meer andere/want hi hadde veel v. dochters die hi met geestelijcke goedinghen begaefde.

Int iaer. M.cc.lvi. opter octauen vã sinte Agnietẽ tooch dese edel coninc Willem met een groot heyr vã volcke tot hoschwoude/daer hi streedt tegẽ de westvriesen eenẽ groten strijdt/ opten ijse daer dese edele Roomsch keyser ter aerdẽ ghesllagen wort / so dat hi versmoorde in sinen helm. Eñ die Hollanders waren

Coninc Willẽ wert opt ijs in westvrieslant verslaghen.

daer also geslaghẽ/so dat van Alcmaer eñ van Delft niet meer dan vijf leuende mannẽ thuys en quamen nochtans brochtẽ si haer bannieren met hen thuys/ maer die vã Dordrecht en brochten maer drie leuende mannen thuys. Dese edel coninc Willem wordt al

¶ Eerstmael was coninck Willem heymelikẽ in eẽs Vriesen huys begrauen.

heymelic begrauẽ in eens Vriesen huys/daer hi niet lange en bleef ligghẽ/alsmen hier na in graue Floris tijden coninck Willems sone breeder hooren sal.

In coninck Willems tijdẽ was een so groten heyiaer dat noyt zijns ghelijc ghesien en was. Eñ in dat selue iaer vielẽ haghelsteenẽ wter locht daer onse here in gecruyst stont/daer in gescreuẽ stont Jesus Nazarenus rex Judeorum.

In Bourgoingnen schoordẽ eenen berch in een valleye.

Ten seluen tijden schoorde eenen berch in Bourgoingnen/in een valley/so dat daer onder versmoor-

ken by vijf duysent mannen.

In dese naeuolghende rijmen machmen int corte
sien wat coninc Willem in sinen tijt bedreuen heeft.

Graue Willem die tweeste van dien name bekent
Graue van Hollant/zeelandt/Vrieslant mijnioot
die.xiiij.graue/En bi ghemeyn consent
Wert hi Rooms coninck ghecoren het blijct bloot
Als hi.xx.iaer out was veel feyten groot
Van oorloghen bedreef hi teghens eender grauinne
Van Vlaenderen/die hi brochte in grooter noot
Ghenaemt swarte Margriete elck mocht bekinnen
Te Westcappel eenen slach sachmen hem teghens haer winnen/
Daer die Vlaminghen veel leets leden als zijn partie
In Vrieslant sachmen hem tbloet wt rinnen
Ter hoogher woude by strijdens geschie
Een iaer daer na wert hi begrauen inde abdie
Van Middelburch in zeelant/het staet so bekent
Alsmen screef.M.cc.als ick v helpe
Ende.lvi.oft daer ontrent
Inder eewichept moet hi resideren by God omnipotent.

¶ Van graue Floris die.xv.graue van zeelant/die vijfste van dien name. ¶ Dat.xxix.Cap.

Floris de vijfste van dien name/wort die.xv graue van Hollant/zeelandt/eñ heere van Vrieslant/oudt wesende een half iaer/ als coninc Willem zijn vader geslagen was/so dat Floris zijn oom als momboor hē in voochdien nā eñ regeerde tlant met ruste eñ mede wten naem vā den iongen graue drie iaer lanc. Dese Floris mōboor heeft den Zeelanders cueren eñ statuyten vā rechtē gegeuen/diese noch vele op desen dach op tplatte lāt eñ inde dorpen onderhoudende zijn. Daer na sterf de se Floris coninc Willems broed van eender quetsue re die hi Tantwerpen ontfinc in een tornopspel ende wort met groten weenē te Middelburch in zeelant in der abdie begrauen/opten.vij.dach van Meye.

Decimus quintus comes zelandie.

Floris momber gaf den zeelanders cuerē eñ statuyten.

Floris mōber is tot Middelburch in walcheren in dye abdie begrauen.

Hier na quā hertoch Jan van Brabant eñ nam de

Hertoch Jan van Brabant nam de vooch die aen vandẽ graue mer ten duerde niet lã ghe.

voochdie aen vanden iongen graue Floris/maer h
wort wt Hollant verdreuen/om dat zijn volck so str
was teghens die Hollanders/waerom dat die Ho-
landers gecoren hebben graue Otte van Ghelre o
voocht vanden ionghen graue te wesene. Eñ die he
ren van zeelant hebben tot eenen voocht ghecorẽ d
grauinne van Henegouwe/also dat die grauinne
voochdie heeft aengenomẽ. Eñ als graue Floris b
gonste out te worden/heeft die grauinne hẽ doen l
ren duytsch eñ wals. Daer na heeft den heeren va
Hollant gedocht schande te wesen dat si vã een wo
we beheert souden wesen/doen woudẽ die heerẽ v

Men vochte om die voochdie vandẽ iongen graue vã Hollant ende zeelandt.

Hollãt graue Otte vã Gelre met cracht houdẽ voo
eenẽ voocht/so dat die graue vã Gelre eñ die grau
ne vã Henegou eenen strijt vochtẽ op Voortnent z
daer die graue van Ghelre te bouen ghinc/eñ wo
met crachte voocht vanden ionghen graue/daer n
als dese ionge graue zijn iaren hadde/wort hẽ te w
ue ghegeuen Beatris graue Gwyens dochter va
Vlaenderen/daer hi bi gewan ioncheer Jan/die n
hem graue werdt/Ende noch drie sonen/als Dier
Floris/Willem/ende vier dochteren/ als/ Beatri
Machcelt/Elizabeth/ende Margriete/ die alle io
storuen/ende tot Loosduynen int clooster begrau

Witte die eerste heere van Hamstede graue Floris bastaert sone.

werden. Daer bouen hadde hi noch eenẽ bastaert
ne Witte ghenaemt/dye de eerste heere van Hams
de was/ daer af noch vanden ghestachte in zeelan
zijn leuende.

Op desen tijt regneerden eñ waren in fuere/dy
heerẽ van Borsselen metter zuylen/heeren van sin
Martensdijck/ende van sommighe polders eñ he
licheden int lant van Voorne. Heer Francke van
selen/die vanden ondersten heerẽ van Borsselen gh
comen was/heere van Monstere/ Heere Pauwe

van Borsselen/heere van Brigdamme ende van son te lande/Wolfaert van Borsselen/heere van die polders van Noortwalcheren/Landijck/ende van tdorpken vander Veere heeft altijt die edelste van wapenen in Zeelandt gheweest/maer noyt heere vā Borsselen by zuydtbeuelant. Heer Jan van Renisse/heere van Moermondt in Schouwen/heere Dadijn van Cruninghen in zuydtbeuelant. Dese voorghenoemde waren dye principaelste heeren op die tijt in Zeelandt/die de oorden des grauen droeghen/dwelcke doen ter tijt was eenen gulden halsbandt met Sint Jacobs schelpen/daer onder sint Jacob hangende.

Heere Pauwels vā Borsselen heere van Brigdamme/ was in Kuere

Wolfaert vā Borsselen de . van dien naē/ heere vanden noortpolders eñ vā Sandenburch was in Kuere.

Als graue Floris tot manne deghe gecomen was ende een huysurouwe ghetrout hadde/ende kinderen daer aen ghewonnen hadde/wordt hi Shertogenbossche ridder gheslaghen van hertoch Jan van Brabandt in eenen tornoy des dincxdaechs nae Derthiendach. Ende ridder ghesslagen wesende/regeerde hi selue sine landen/ende liet dye graue Otte van Ghelre weder tot sine lande varen/Maer hy beual Floris zijnre moyen sone/zeelandt te bewarene/soo dat dese heer Floris met die heeren van zeelant ende met heer Aelbrecht van Voorn tlant in vreden hielt/ ē doen wort die strijdt versoent die op Vootnentzee geschiede/om die voochdie van Hollant eñ zeelandt.

Graue Floris wort riddergeslagen vanden hertoghe van Brabandt.

Int iaer. M.cc.lxxxi. tooch graef Floris vā Hollāt met een groot mogende heyr vā volcke in westuriesland/om sinen vader coninc Willem te wreecken/comende met zijn volc binnen Alcmaer in meyninge des anderen daechs voort te varen/quamen die Vriesen met groter macht. Als graef Floris buyten Alcmaer was met zijn volc/die Vriesen streden so felijcken op die Hollanders dat si dat groote heyr vluchtich maken/ende dat dye Hollanders ouer stiere weercken/

Graue Floris tooch met veel zeelanders eñ Hollanders in Vrieslant om vechten.

so datse benedē Alcmaer bi Heylo quamē/maer doe
si geuoelden dē harden geest onder haer voeten we
pen si hen stouteliken ter weere eñ versloeghen o
trent.viij.c.Vriesen. Eñ vandē Hollanders bleeffe
vijf hondert verslagen/eñ dit geschiede op sinte W
leboorts dach.

Daer na ist gebuert dat de bisschop Jā vā Nasso
wen bisschop van Utrecht zijn lant niet en conste b
dwinghen/wāt heer Ghijsbrecht van Amstel besa
Vredelant eñ heer Herman van Woordē besadt d
huys tot Montfort eñ deden dē bisschop grote sch
de/doen sandt die bisschop aen graef Floris van H
lant om hulpe van hē/so is graue Floris vā Hollan
gecomen met een schoon heyr vā Hollanders eñ ze
landers met heer Costijn van Renisse/met sommig

Heer Costijn van Renisse here vā Kruermont wt scouwen in zeelāt wasdē ouerste capiteyn.

ander heeren wt Hollant eñ Zeelant daer/eñ bele
den Vredelant. Als graue Floris vā Hollant daer ee
wijl tijts voor ghelegen hadde/tooch hi in Holland
eñ liet heer Costijn vā Renisse met sommige and' he
ren wt Hollant daer voren liggen. Doen versaemd

Die hollāders eñ zeelanders wonnen den strijt/eñ namē h. Ghijsbrecht vā amstel ghevangen.

heer Ghijsbrecht vā Amstel een deel volcx eñ quā t
Loenen opter vecht om Vredelant te ontsetten. Al
die Hollanders eñ zeelanders dat vernamen/ lietē
den helft van dat volc voor dat huys liggē/eñ toog
met die and' helft ouer/bestrijdēde heer Ghijsbrech
van Amstel met zijn volc/daer hen die Zeelanders
te momeliken haddē/so dat si vsloegen ontrent. ix.
mannen/eñ heer Ghijsbrecht van Amstel wort dae
geuangē. Als dit Aernout zijn broeder vnam/so bo
hi Vredelant op te geuen/behouden zijn lijf eñ goe
Aldus wort dat huys opgenomen ongeschent/ end
heer Ghijsbrecht eñ Aernout worden in Zeelant g
uoert. Daer na quam graue Floris selue eñ belepd
Montfoort een iaer lanc dat hi seer quelde met gh

schutte/want hi hadde daer voor doen maken twee grote blijden/so dat si ten lesten dat huys opgauen/in graue Floris genade. Eñ die heere van Woorden wort met zijn gesellen in zeelant geuoert / eñ daer in geuanckenisse gelept/dwelcke die sake was / waerõ heer Ghijsbrecht vã Amstel ende heer Herman van Woorden mede ouer die vradenisse vã graue Floris warẽ. Hier na versaemde graef Floris een machtich heyr van volcke/eñ sloech neder in Westurieslãt tot Schellinchout/daer hi streedt teghẽ den Vriesen/eñ die Hollanders wonnẽ dẽ strijdt/eñ versloegen ontrẽt iiij. M. Vriesen. Doen tooch graue Floris tot hoeckhout woude/daer die Vriesen quamẽ met veel volcx eñ stredẽ teghen graue Floris/daer hen die heerẽ vã Zeelant al te vromeliken haddẽ/so dat si dẽ strijt wõne/eñ versloeghen bet dan. xxxviij. M. Vriesen. Aldaer eẽ out Vriese geuangẽ wort/ die zijn lijf gegeuẽ was om dat hi coninck Willẽs graf wijsen soude/dwelc ghewesen hebbẽde/dede graue Floris tgraf opdoen/eñ zijn vaẽ opgrauẽ/eñ tgebeente schoon waschen/ende in een schoon kiste legghen/die welcke so met groter eeren eñ reuerentien te Middelburch in zeelant ghebrocht werdt/eñ also inde Abdie begrauen/met groter solemniteyten/als dat een keyser eñ coninc toebehoort/Eñ hadde de landen geregeert. xxix. iaer/ende Troomsche rijc. viij. iaer. Van welckẽ coninc Willem is begonnen te maken int iaer. M. cccc. xlvi. een seer schone eñ rijckelike tombe eñ sepulture inde Abdie tot Middelburch in zeelant by heer Floris vã Schoõhouen/abt eñ prelaet aldaer.

Die zeeläders wonnen den strijt met graue Floris in Vrieslandt.

Coninck Willems lichaem is wertgeuondẽ

Te Middelburch in zeeläs is coninc Willem begrauen in een heerlike sepulture.

In desen tijdẽ van graue Floris was dat eylãt vã Dreyschere wel bicãs die helft meerder/dant op dese tijt is. Sommige scriuẽ/datter eenẽ polder aenlach genaẽt repers/die nv duer grontbraecselẽ geheel eñ

al sint zee is. Out Dreyschere was op die tijt die prin cipaelste hauen/daer die meeste visschers buyssen eñ ander vischschepẽ af voeren vã tlant vã Schouwen eñ daer de meeste coopuaders aen quamen.

¶ Van dinundacie dat alle die eylanden van Zeelandt inuloeyden/wtghenomen Walcheren ende Wolfaertsdijck.

In tiaer ons heerẽ. M.cc.lxxviij. op dẽ. xvi dach van Loumaent was in Hollandt een seer grote vloet/daer veel volcx verdranck God moet die sielen ontfermen.

Daer na op sinte Aechten dach inde maent vã Ille wast so groten storm eñ wint/dattet so hoge vloeyde dat die dijcken vã al de eylanden ouerulocydẽ sonder Walcheren ende Wolfaertsdijck.

Op s. Aechten dach was een grote storm eñ vloet in zeelãt

Tlant van Schouwen ouerulocyde aende noortside/eñ tlant van Dreyſſchere wort doen gescheydẽ/ eñ dmeesten deel buytẽ gedijct/ dwelc daer na meer dan. c. iaer bleef driuende. By oudt Dreyſſchere quã daer na so groten diepte dat die schepẽ vã Zierinczee haer meeste reede daer haddẽ die oost eñ westvoerẽ Noortbeuelãt ouerulocyde ter seluer tijt na dat sommige scriuẽ/so dreeft. xij. iaer wt eñ in aende noortside/mer de westside ouer tlãt vã Walcherẽ wert corts daer na bedijct/die heerscappẽ vã Cats vlorẽ doẽ ter tijt veel lãts dat buytẽ gedijct wort. De oostwateringe vã zuytbeuelãt ontrẽt that/Killãt eñ Cruningen vloeyde seer lãge wt eñ in eerse bedijct wort. Mer binnen zõmige iarẽ daer na werdẽ zõmige polders aennen de westside aẽt eylãt vã borsele wed bedijct/alsoheinkẽs zãt eñ meer andẽ. Duuelãt ouerulocyde mede op dese tijt/eñ vloos veel lãts twelc buytẽ gedijct wordt so wel aende westside als zuytside. Vã desen groten ende hooghen vloede mocht ghi hier den date vant

Alle die eylandẽ van zeelant ouerulocyden behaluen walcherẽ eñ wolfaerts dijck.

Veel lãts woꝛdet van die eylanden vã zeelant buytẽ gedijct.

laer vinden in dese naer volghende rijmen.
Op sinte Aechten dach hoort dese nyeumaer
Was zeelant duer twater verdoruen bijnaer

Incarnatio.

Int iaer. M.cc.xc. hadde graef Floris voorñ weder een grote oorloge tegẽs die Vlamingẽ/ wãt si corts daer te voren in meyninge warẽ te ouervallẽ tlãt vã Walcherẽ/ eñ alsó haer lieder schade te vhalen. Graue Floris in Engelãt wesende/ hebbẽ die Vlamingẽ een belech voor die stede vã Middelburch gemaect. Maer na dat sommige scriuẽ is graue Jan vã Henegouwen met die heerẽ van Borsselen/ eñ veel zeelanders gecomen om die stede van Middelburch ontset te doene/ eñ hebben alle die Vlamingen wt tlãt van Walcherẽ verdreuen. Graef Floris dit vnemende is hasteliken wt Enghelant gecomen te Vlissinghe in Walcherẽ/ twelc doen noch een dorp was/ eñ heeft te Vlamingen met groter heyrcracht vã zeelanders ontrent de plãt van Borssele achterhaelt/ so datter. xlviij c. Vlamingen werdẽ verslagẽ. Eñ dese oorloge quã toe/ õ dat coninc Willẽ die Vlamingẽ so seer geschoffiert had als hier vorẽ geseyt is so woudẽ si haer schade vhalen/ hebbẽ drie zeeusche schepẽ genomẽ/ eñ al tvolc ouerboort geworpẽ/ dwelc si swaerlic becochtẽ wãt h. Jan vã Renisse met h. Dieric vã breedenroede eñ veel zeelãders togẽ ouer in Vlaenderẽ in Calant/ daer. iij. m. vslagen werdẽ/ met dier geuangẽ wordẽ eñ dese. iij. m. vlamingẽ zijn geuangẽ eñ geslagen geweest vã. iij. c. zeelãds/ dwelc gebuert is int iaer. m. cc xcvi. eñ was op s. simõ eñ Judas auẽt. Corts daer nae wort graue floris te Camerijc vradẽ vã Geert vã velsen eñ vã eenẽ bisschop wt Enghelãt/ twee radẽ van des grauẽ weghen van Vlaenderen. Eñ die graue van Kuyck van des hertogen weghen van Brabant daer si ouer een droeghen/ dat die heere van Hamstel

Die Vlaminghẽ haddẽ Middelburch belegen/ mer nyet ghewonnen.

Die Vlamingen namen de zeelantsche scepen.

De zeelanders behaelden grote eere in Calant.

Grave Floris had veel vijãdẽ die hem van-gen wouden.

eñ die heere vã Woorden/souden graef Floris leuen
de vangẽ/eñ seynden hẽ ouer in Enghelant/mer he
is anders geuallẽ/ want Gheerit vã Velsen diend
met graef Floris/eñ en hadde geen wijf/doen vraech
de hẽ graef Floris oft hi een wijf hebbẽ woude/die h
hẽ geuen soude/hi soude hẽ daer also veel goets me
de geuen als hi wenschẽ woude/hẽ ouerste maken
van sinẽ houe. Dwelc Gheerit vã Velsen voor arch
nã/seggende/dat hi dat tot gheenẽ dage doen en sou
de dat hi graef Floris hoere soude tot eenen wijue n
men/waer op graef Floris antwoorde/eñ seyde. Ick
beloue v dat ghi nẽmermeer hebben en sult een wij
ten sal mijn hoere wesen. Eñ als dit langhe geleden
was/nã Gheerrit vã Velsen een wijf/eñ tooch wonẽ
op Cranenborch. Daer nae seynde graef Floris dese
Gheerit vã Velsen in Henegouwe om een bootscap
Eñ graef Floris tooch tot Geerrits wijf/eñ vcrach
tese/eñ sinẽ wille gedaen hebbende/is weder õ thuis
getogen. Doen Gheerit van Velsen te huys quã/so
en gemoetede hẽ zijn wijf niet / als si plach te doene.
Doen vraechde hi haer waerom si dat niet en dede/s
seyde al weenende. Heere/doen ghi wt teocht / hadt
ghi een goet wijf/maer nv hebdy een hoere/ dwelck
mi graef Floris gedaen heeft. Doen swoer Geerrit
van Velsen dat hi nemmermeer caproen op zijn hoot
dragen en soude/hi en hadde dat gewrokẽ. Dit was
die principael sake vã graef Floris doot. Eñ Geerit

Grave Floris wort geuangẽ van Geerit vã Velsen.

van Velsen nã graef Floris gheuangen by Middel
burch in Goplant/eñ voerden op dat huyste Cranẽ
burch/eñ vã daer op thuys ter Muyden/daer hi ver
radeliken vmoort was/alsmen int lange lesen mach
inde grote cronijcke vã Hollant. Als dit die hertoch
van Cleue vernam quã hi met groter macht in Hol.
lan/eñ tooch voor dat huys ter Muyden/daer Gee.

eit vā Velsen eñ die heere van Woorden/wordē bey de geuangen. Eñ haer worde aenghedaeu die alder swaerste doot/diemen eenige mensche aen soude mo ghen doen. Ingelijcx al dat hen ten neghende grade bestōt wort al gedoot/alsmen indegrote cronijcke int lāge lesen mach . Dese graef Floris regeerde Hollāt eñ zeelant.xlij.iaer lanc/eñ wordt te Reynsburch int clooster begrauē. Sijn huysurou sterf binnē den seluen iare/eñ worde mede te reynsburch int cloostere begrauen. Als dit al geschiet was/eñ die hertoch vā Cleue alle die vraders gedoot hadde / quā hi wonen indē Hage / eñ regeerde Hollant eñ zeelandt ter tijt toe dat graue Jan de sone van graue Floris wt Enghelāt quam/eñ regeerde Hollant eñ zeelant selue.

Gheerrit van Velsen eñ die here vā woordē wordē bey de gheuangen

Dabdissen clooster van Emelissen in noortbeuelant wort op dese tijt gesticht eñ gefundeert/dwelck nv duer inundacie getransporteert eñ ouergheset is int lant vā Walcheren/ontrent dē duynē/ daert noch optē dach vā huyden staet/genaēt Waterlooswer ue

Tclooster vā Waterlooswerue wordt wt noortbeuelāt in walcheren ghesticht.

Rodolphus graue van Habsburch/wort vande.vij kueruorsten tot eenen keyser ghecoren/na dat trijck langhe ledich ghestaen hadde.

Rodolphus eē graue vā habsburch werdt keyser gecorē int iaer. M.cclxxij.regneerde xix. iaer /ende was die.xxvij duytsche keyser.

¶ Vandē.xvi.graue van zeelant/Hollant/ eñ heere van Vrieslandt. ¶ Dat.xxx.Cap.

Hun vā dien name de eerste worde de sesthiē de graue van Hollant/zeelant eñ heere vā Vrieslant/hi was seer ionck als zijn vader grael Floris vmoort was/ eñ wort wt Enghelant gehaelt/so dat hi in zeelant aengecomen is/ daer hi lange onderhouden wort vā heer Wolffaert van Borssele/heere vander Veere/eñ van die noort polders in Walcheren. Hi hadde te wijue vrouwe Elizabeth/coninc Eduwaerts dochter wt Enghelāt deerste van dien name/maer si en hadden geen kin-

Decimus sextus comes zelandie.

¶ Graue Jan wort lāge ondhoudē vā here Wolffaert vā Borssele heere vander Veere

deren te samē. Als nu die Hollantsche heerē/die heer vā breedenroede/die heere vā Egmont eñ meer an dere/graue Jan met zijn gesellinne wt Engelant g haelt haddē/quamen si eerst in zeelandt aen. Eñ dy graue worde lange tijt met sinē wille onthouden o thuys tot Sandenburch by heer Wolfaert vā Bo sele heere vand Veere/binnē welckē tijt heeft grau Jan heere Wolfaert gegont eñ gegeuen zijn leuer lanc geduerende die heerlichept van Woerdē in Ho landt/om sekere diensten/ die heer Wolfaert grau Jan gedaen hadde. Maer na die doot vā heer Wol faert voorñ is die heerlichept wederom aen tgrael schap ghecomen. Die heeren wt Hollant en zijn nie te vreden geweest dat graue Jan also lange by hee Wolfaert in zeelant bleef(want heer Wolfaert de principalē raet vandē graue was/ eñ wiste zijn mee ste secreet)wouden hē met foortsen in Hollant hebb So ist gebuert datter een grote dachuaert te Rome swal in Zeelant soude gehoudē worden vandē heer van Hollant eñ zeelant/tot welcke dachuaert de gra ue meynde mede te comen/so wasser (nae datmen in sommige cronijcke vint)te Bergen op den zoom een heymelike conspiratie gemaect vanden hertoch van Brabant eñ van heer Jan van Kenisse meynende de graue vā zeelant mede te nemen/eñ te voerē in haer lieder gewelt in Brabant. De graue dit vernemend is subytelijken getogen op tcasteel van Loodijcke by Romerswal/daer hi eenen dach bleef eñ en is niet ter dachuaert gecomen/want hi van daer vertooch we derom met heer Wolfaert eñ met veel volcx vā wa penen na tcasteel van Sandenburch int lant vā Wal cheren byder Veere/ dwelcke doen ter tijt een dorp was. Corts hier nae wordt heer Jan van Kenisse by den graue ontboden/om te comen opt voorgenoem

Die heerlichz van Woerden woꝛt h. Wolf faert vander Veere gegeuē

Adolphus een graue vā Nal louwen was de .xxviij. duyt sche keyser re geerde .vi. iaer

De graue van zeelandt is opt casteel van Lo dijc getoogen

Die graue vā Zeelandt was le er langhe bi h. Wolfaert. van Borsele/ opt huys van Sandenburch

e casteel van Sandenburch/om hem te verantwoor
dẽ/maer hy en quã niet/waerõ hy gebannẽ wort wt
hollãt eñ zeelãt. Ghebannẽ wesende is hi op zijn ca
steel vã Moermãt in Schouwen gebleuẽ/dwelck hi
victaelgierde/eñ maectet stercmet mãnẽ vã wapenẽ.

Heer Jan van Renisse wort wt zeelant eñ Hollant ghebannen.

Hier na tooch graue Jan met heer Wolfaert van
Borssele/heere vander Veere in Hollant/ende qua=
nen eerst te Dordrecht / daer si bailiuwen ende hee
ren stellen wouden anders dan haer oude handtue=
sten in hielden/daer die van Dordrecht teghen wa=
ren/waerom een groot rumoer eñ twist quam in al=
le die steden van Hollandt. Die heere vander Veere
sprac voor den graue/waerom die heerẽ eñ gemeyn
te seer toornich worden op heer Wolfaert vã Borsse
le heere vander Veere. Die graue dit horende tooch
na den Hage/eñ ontseyde die van Dordrecht/ beue=
lende ioncker Jan Witte van Haemstedens sone dat
huys te Putte/eñ heer Claes van Cats lach tot Al=
blasserdam/eñ Alout die bailliu van Dordrecht lach
met veel volcx te Slidrecht/makende blochuysen op
dẽ dijc om also Dordrecht te bedwingẽ/ datter gheẽ
schepẽ comẽ en soudẽ. De graue screef aẽ de anđ stedẽ
dat si hẽ met dese sake niet moeyen en soudẽ/wãt dat
die vã Dordrecht nu gebuerde/mochte tauõt of mor
gẽ haer liedẽ mede gebuerẽ. Als die anđ stedẽ dit ge
hoort hebben/is heel Hollãt in roere ghecomen. Dit
siende heer Wolfaert vã Borssele heere vanđ Veere
is gewaerschout geweest/ eñ tooch mettẽ graue na
Schiedã/om also voort in zeelant te varẽ. Dwelc dye
Hollãders smorgẽs vroech gewaer gheworden zijn.
Die van Delft tooghen haestelijcken wt met groter
machte van volcke / met veel cleyne visch schepen/
met booten ende schuyten / ende onderhaelden den
graue/met den heere vander Veere / op dye Mase/

Albertus dye eerste vã dien name hertoch vã Oostenr. sc Rodophus sone was de .xix duytsche keyser/int iaer .m. cc. xcviii. regneerde .x. iaer

Heere Claes vã Cats was capiteyn.

Hollant was in roere tegẽs den graue.

brengende die graue metten heere vand Veere me
crachte eñ gewelt weder binnẽ Delft eñ leyden de
heere vand Veere op een groot steenen huys achte
die oude kercke. De gemeynte stont met groot ghe
wapent volc/voor dat huys. Daer wort heere Wol
faert vã Borssele heere vand Veere/vãbouẽ ter ve
steren wt geworpen/so dat hi doot gheslagen wort
van die daer voor thuys stondẽ. Die graue dit siend
mishaechdet hẽ seer/eñ geliet hẽ of hi daerom niet e
vraechde. Waer wt namaels grotẽ twist eñ oorloge
volchde tusschẽ dẽ Zeelantsche eñ Hollantsche heer

Graue Jan sterf sonder ridders naem oft sonder kinderen.

Dese graef Jan sterf int iaer ons heerẽ. M.ccc. sond
ridders naem/eñ sonder kinderẽ op sinte Martens
dach inden winter binnẽ der stede van Haerlem/ als
hi dat graefschap hadde geregeert vier iarẽ/eñ wo
de tot reynsburch int clooster begrauẽ/bi sinen va
ren/doen ghinc die wapen van Hollant eñ zeelant te
niete/eñ quam op den graue van Henegouwe.

Dat wapẽ vã zeelant eñ hollant quam op die graue van Henegouwe.

Henricus vã Lutzenburch wort int iaer. M.ccc.viij
van die.vij. kueruorsten tot Franckfoort keyser gecorẽ
Ptholomeus Lucensis scrijft dat hi vã eenẽ Jacopijn
met den heyligen sacramẽt vergheuẽ wort/die broe
ders vand seluer oorden segghẽ contrarie/ hi regeer
de vijf iaer eñ.viij. maendẽ. Anthonius vã Florensen
scrijft in speculo historiali/dat op dese tijt die vmaer-
de oorden vandẽ Templiers alle kerstenheyt duere/
op eender nacht den hals af gestekẽ wort/ wat die sa
ke was en wort vã niemant bescreuẽ/ dan dese histo-
riographus verantwoort dese oorden seere. Dese o
den hadde gestaen. C.lxxiiij. iaren. Dese Templiers
hebben veel diuersche huysen/heerlicheden eñ ande
re goedẽ in zeelant gehadt/wãt in dese oordẽ anders
niet dan edele oft ridders kinderẽ en waren. Si had
den veel goets int lant van Schouwen eñ een hups

Henricus van Lutzenburch/ wordt keyser ghecozen / int iaer. M. ccc. viij. hi was de xxx. duytsche keyser regierde. v. iaer ende viij. maenden.

ofte clooster binnen Zirinczee/daer namaels sint Jās heeren in quamen/dwelc nv op den dach van huyden der Predicaren clooster is:

Te Middelburch hebbē si mede een schoon huys gehadt ouer die Abdie/dwelc namaels die heerē vā Borssele/van Brigdamme costen/eñ stichten daer tclooster vādē tertianē/twelc voormaels inde duynē te duynhoec gestaen had/twelc si hebbēt gereformeert is so datter nv minrebroeders zijn. Ontrēt der Vere haddē si lieden mede veel eruē eñ lants/waer af buy ten der Verre een vrouwen clooster vandē Tertianē gesticht eñ gefundeert wort. In noort eñ zuydtbeue lant hadden si doen ter tijt mede veel goets/dwelck namaels tot Gods huysen oft kercken/eñ oock den armen mede ghedeylt eñ ghegeuen wort.

Die Heerē vā der oorden vā den Tēpliers hebben hier voormaels vele goets in zee lant gehadt.

¶ Van eenen groten storm/eñ seer hoogen vloet.

Int iare. M.ccc.iiij. op sinte Katherinē dach wast also groten storm eñ onweder/met so groten hooghē vloet/dat veel dijcken ende polders in Zeelant oueruloepdē. Walche ren was so seer oueruloept/dat die dijckē so seer ghe camponeert warē/dat die lantlieden den moet verlo ren gauē/so dat si de macht niet en hadden te dijcken daerom die graue selue int lāt vā Walcherē quā eñ heeftet met die Borsselsce heerē weder beuerscht eñ bedijct. Noortbeuelant was doen mede tot diuersche plaetsen in/aende noordtside/nochtans wertet corte linge daer na beuerscht eñ bedijct/maer daer werdt so veel lants buytē gedijct dattet scherp.vij. mylē int ronde groot bleef/waer wt namaels een spreecwoort quā datmen seyde/Het is so scherp als God noortbe uelant maecte. Ter selfder tijt werden twee dorpen aende noortside van zuytbeuelant buytē gedijct/sin te Michiels dorp/eñ hemerste. Eñ die heerschappē

Van een groo te inundatie of hooghe vloet/ op sinte Katherinen dach.

Dye Borssel sche heerē heb ben in zeelant veel polders ende eylanden doen verschen

Twee dorpen werdē in noort beuelāt buyt ē gedijct aen die noort sijde.

van Cats ver lorē wen wel.cc.ghemetē lants. Hier n
volcht dincarnatie eñ date vanden hoghen vloet d
op sinte Katherinen dach ghebuerde in desen rijn.

Incarnatie.

Katherijnen storm is seer tontsien
Zeelant leet last doen/siet/elck hoort bedi en.

Onlancx daer na quā een aenwassinge in noortb
uelant aende westside daer Campens nyeulant na
maels aengedijct eñ bepoldert wort/eñ aende zupt
de quā een schor daer Cortgenē ghesticht eñ ghefu
deert wert. In Wolfaertsdijc stont op deestijt aen
westside eē schoon dorp de Piete genaēt/de sommig
seggen dattet een lāt stadt geweest is/met noch dri
schone polders/die haer bi na aen Walcherē strectē
ouer Aremuen/de welcke twee polders buyten gh
dijct werden met een schoon dorp der Muyden ghe
naemt/maer die twee polders werden corts daer n
weder bedijct ende beuerscht.

¶ Die Piete was een landt stede / eñ lach aent lant van Wolffaerldijc

Zuytbeuelant was tot veel plaetsen inne wert corts bedijct.

Zuydtbeuelant was tot veel plaetsen inne/maer
twert corts beuerscht/hoe wel datter veel aende oos
side buyten gedijct wert/nochtans heeftet naderhā
veel aenwassingen gehadt alsmen wel sien mach.

Het eylandeken oft polderken van Stauenisse (na
dat die sommighe scriuen) wort seer gemindert ende
buyten ghedijct/twelcke doen so groot was dattet
bytās ouer noortbeuelāt/eñ aent tlāt vā Cats plach
te streckene/ende ouer duuelant.

In dese tijt openbaerde een groote Comete/daer
na volchde een grote aertbeuinghe/dat zijns ghelijc
niet veel gesien en was/die lieden liepen van vreesen
wt die steden ende vloden int velt.

Cornelius Battijus eñ meer andere scriuen / dat
men meer dan ouer.ccc.iaren wt die schorren die buy
ten den verdroncken eylandē van Zeelandt ghedijct
waren te liggene plach eenē somerdijc/eñ men plach

Men plach in zeelandt van moer asschē eñ sout watere / schoō wit sout te sieden.

daer een katkoen van darrinck wt te deluene / twelck men te noemen plach darrinc moer/eñ wort in asschẽ gebrant/welcke asschẽ men voerde eerstmael tot Zirinczee/eñ namaels tot Romerswal/eñ so voort in ander steden/van welcke assce met souten watere/ men goet wit sout siedende was inde southeeten/daer hẽ dese voorghenoemde steden mede plagen te geneeren/eñ was die meeste neeringe eñ hanteringe/ dye de luyden op die tijt inde steden van zeelandt deden/ welcke voorseyde asschẽ/men noch dagelicx siẽ mach in eenen groten hoop tot Zierinczee op schelmkiens.

Darrincmoer te deluẽ/eñ die assen te branden om sout te siedẽ was een groteneeringe in zeelandt.

¶ Van die.xviij.graue van zeelandt.

¶ Dat.xxxi.Cap.

IAn graue van Henegouwe die tweede vã dien name/wort die.xviij.graue vã Hollãt/ zeelandt eñ Vrieslant/hi was coninck Willẽs susters sone. Ouermits dat graue Jã deerste van dien name/sonder kinderẽ achter te latẽ ghestoruen was/so is tgraefschap van Hollant ende zeelant voorghenoemt aen desen graue Jan van Henegouwe ghecomen/ Hi hadde te wijue Philippe/ des grauen dochter van Lutzenburch /daer hy aen wan Jan sonder ghenaden graue van Oosteruant/ die tot Cortrijck verslagen werdt/Willem die na hẽ graue werdt/ Johan van Beaumont graue vã Bollops/Henric Canoninc van Camerijc/ende noch vier dochters die al seer hooghe gehuwelict waren / als Margriete grauinne van Atrecht / Alijt grauinne van Clermont/Marie grauinne van Borbonnoys eñ Machtelt vrouwe van Miele/hi hadde eenen groten strijdt teghens die Vlamingen eñ die graue van Vlaenderen wordt gheuanghen met veel volcx / als hier na breeder ghesept sal worden.

Decimus septimus comes zelandie.

Jan son der genade was graue vã Oosteruandt.

Int iaer.M.ccc.i. heeft dese graue Jan veel volcx

Graue Jan quā wt Henegouwe tegēs heer Jan van Kenisse.

volcx vā oorlogen v̄gadert eñ also in zeelant geuari
int lant vā Schouwen/teghens heer Jan vā Kenis
om dat hi des grauē ondersaten grote ouerlast ded
met branden eñ blaken/eñ heeft desen heer Jan va
Kenisse wten lande van zeelant v̄iaecht eñ verdreuē
eñ zijn huys Moermondt heel ter aerden geuelt ei

Heer Jan van Kenisse wert wt zeelāt veriaecht.

geslecht. Heer Jan vā Kenisse is getogē aendē keyse
Albertus/eerste vā dien name de.xxxi. duytsche key
ser op die tijt/alsmen in sommige cronijckē bescreuen
vindt. Eñ hi gaf den keyser te kennen/hoe dat grau
Jan de.xvi. graue vā zeelant sonđ kinderen gestorue
was eñ hoe dat graefschap een leen van trijc des key

Albertus dye eerste vā dien name was die xxxi. duytsche keyser/hi was oec eē hertoch vā Oostenrijc eñ regneerde x.iaren.

Die Heerē eñ edelen vā zeelant togē met den graue tot Nimmeghen biden keyser.

sers was/dwelcke graue Jan vā Henegouwe besadt
sonder vandē keyser te leene tontfangene. Die Key
ser Albertus is met volc van wapene af gecomē om
in dese neđ landen te treckene tot Nimmegē toe/gra
ue Jan dit horende/is dē keyser tegen getogen met
groten staet/met veel edelē wt zeelant eñ Hollāt/Eñ
by toespreken vāden bisschop van Cuelen is die gra
ue vā zeelāt mede te Nimmegen bidē keyser gecomē
Eñ graue Jan ontfinc weder zeelant eñ Hollant vā
den keyser te leene na ouder costume/daer alle dinc
wel gemaect wort/tusschē den keyser eñ den graue/
hoe wel nochtans hē heer Jan vā Kenissen seer ver=
maect hadde. Eñ de keyser is weder na Oostenrijck
getogen/van daer hi gheborē was. Dese graue Jan
heeft corts hier na ioncker Willem sinē outsten sone
ruwaert vā Hollant zeelant eñ Vrieslant ghemaect/
ende dede hem in alle steden hullen.

Heer Jan van Kennise gaf hē in dienste van den graue van Vlaenderen.

Heer Jan van Kenisse siende dat hi geen hulpe en
creech vāden keyser om Hollant eñ zeelāt te winnen
is hi aendē graue van Vlaenderē getogen/eñ heeft
hē met een grote armeye eñ volc van wapenē in zee=
lant gebrocht/waer teghens ioncker Willem graue

Jans sone voorgenoẽt stadthouder van Hollant eñ
zeelandt/met een groot heyr van volcke quã/eñ ver-
dreef dẽ graue van Vlaenderẽ wt zeelant/in Casant
treckende heeft daer veel Vlamingen versleghen eñ
geuangẽ/eñ is also weder in zeelant gekeert. Graue
Gwye van Vlaenderẽ is hem na geuolcht / met een
groot heyr van volcke in Walcherẽ/eñ nam Middel
burch met gewelt inne. Joncker Willem ruwaert vã
Hollant eñ zeelant quã weder met zijn heyr eñ vloos
twee striden op eenẽ dach/den eenẽ ontrẽt der Vee-
re/den anderẽ voor out Aremuen. Eñ ioncker Willẽ
quã wten strijde binnẽ Ziericzee/ want dat doen een
vaste stercke stede was/die harẽ lantsheere seer ghe
trouwe warẽ. Daer volchde hẽ graue Gwye na eñ
beleyde die stede vã Zirinczee ses wekẽ lanc/daer die
Vlamingen seyden onderlinge/wat sullen wij lange
voor dit crayenest liggen/latet ons af doen/so hebbẽ
wij gedaen/de welcke si seer quelden met geschutte/
met slingeren eñ andere instrumenten van oorloge.
Ten lesten nam ioncker Willem eenen stouten moet
met die vã Zierinczee/eñ deden der stadt poortẽ opẽ
intredende inden Vlaemschẽ leeger/hebben si grote
schade gedaen/vangẽde eñ verslaende meer dan .xv
c. Vlamingen/hoe wel den meesten hoop verslegen
was. Eñ dit geschiede int iaer. M.ccc.iij. op den eer-
sten dach vã Meye. Int selfde iaer tooch ioncker Wil
lem wt Zierinczee in Hollandt daer een bestant ghe
maect wort tusschẽ graue Gwye eñ die van Zierinc
zee van .vi. weken lanck / behoudeliken en mochten
dye van Zierinczee hẽ niet stercker maken/dan si wa
ren als graue Gwye daer vooren lach. Ende graue
Gwye tooch in Hollant/innemende meest alle de ste
den sonder Haerlem. Die hertoch vã Brabant wan
al zuythollant/sonder Dordrecht alleen/ doen beleyde

Graue Gwye wan Middel burch met cracht vã volcke.

Die vã zierinc zee waren haren heere seer ghetrouwe.

Graue Gwye wan ende destrueerde veel dorpen eñ steden in Hollãt

Die her toch van Brabandt was met graue Guye van Vlaenderen.

hi Dordrecht thien dagē lanc/ ten lesten schoot hi dat vier inde stadt/so dat deen helft wel verbrande. Dye van Dordrecht dit siende dat die stadt geschent was toghen si wt met alle huere macht / met heer Claes van Putte/eñ verdreuen dē hertoch vā Brabant wt zuythollant/eñ versloegen alle zijn volc/ brādende in Brabant tot Tshertogenbossche toe/daer si voor die stede lagen/die si bi nae altemael verbranden/eñ na men met haer also groten roof wt Brabandt/dattet onmogelikē te seggē was.

Die van Dordrecht bedreuē veel vaillantschap teghens den hertoghe van Brabant.

Daer na geuielt dat heer Jan van Renisse met die Vlamingen ter Goes gecomen is/om dat slot te winnē. Cornelius Aurelius Gauthus scriuet dat Goes op dese tijt maer eē groot dorp en was daer maer een slot oft stercte en stont/dwelckmen nv heet thuys van Oostende/toebehorende dē heere vā Poucques. Daer quamē die van Romerswal met ve le volcs/eñ versloegen die Vlamingen wel tot.xviij.c toe/eñ heer Jan van Renisse is qualiken met den liue ontgaen.

Die van Romerswalle deden der Goes ontset/eñ versloeghen dye Vlaminghen.

Daer na ginc dat bestant wt/eñ die van Zierinczee togē voor Middelburch eñ vsloegen daer veel Vlamingē/eñ namen Middelburch weder inne daer na togen si wed ongeschoffiert binnē Zirinczee daer si ioncker Willē ontboden dat si Middelburch weder ghewonnē hadden/eñ dat hi Tzierinczee quame.

Die van Zierinczee ōtwel dichden graue Guye Middelburch.

Ioncker Willē stadthouder vā Hollāt eñ zeelant tot Zierinczee comende tooch hi wt met dē poorters int lant/daer eenē grotē hoop vlamingē lach met heren Jan vā Renisse/die ioncker Willē al vluchtich maecte/eñ vsloeger vele. Also die latijnsche veerskē wtwijsen de welcke gemaect warē als dat belech voor Zierinczee was/ende accorderen metter historien. Hi ontfinc daer ridders name/eñ sloech daer veel ridders/ tot.xlviij.toe. Onder welcke ridder ghessagen was/ ioncker Willem Witte van Hemstede/ die graef Flo

ris van Hollandt bastaert sone was.

¶DE OBSESSIONE CIVITATIS Zi
riczææ quæ facta est Anno M.CCC.iij.

Zeelandt de titulo dum vult gaudere nouello,
Flandrus heros Guido restitit hoc cupido.
Sed partes Hollandt fere totę mox abigebant
Quas adigit proprio Vuitto miles domino.
Pandens Ziriczææ domino fidam fore fixæ
Cuius ad instar eas admonet esse probas.
Indignans opido totus fremit vt leo Guido
Quod bis septenis obsidet hebdomadis
Flammier a a borea gens Zeelandt preuaricata
Austro congreditur, protinus obstruitur.

¶In primo conflictu.

Dum sopor ædiles tenuit, currunt simul hostes,
Vt muros capiant, non sic, ab intro sonant
Plurima tela trahunt, vim vi de iure repellunt
Hostiles properæ terga dedere fugæ,
Credo ꝙ insultus talis non mansit inultus
Moerkerck finit ibi vulnere de iaculi.

Int iaer ons Heeren. M.ccc.iiij. des woonsdaechs voor palmen/ quā bisschop Guye vā Wtrecht graue Jans broeder met die Vriesen eñ Kermelāders/ met veel burgers van Wtrecht/ eñ quamē tot Hueringh oft Herkinge in duuelāt/ dwelc een dorp was op die tijt vast aen duuelant/ so dattet al een eylant was/ dat nv gescheyden is/ God betert/ duer inundacien. Die Hollanders eñ bisschops volc toghen int lant vā duuelandt/ meynende also Ziericzee te comen. Heer Jan vā Renisse dit ōnemende/ is subtijteliken met die Vlamingen mede in Duuelant ghecomen/ teghens den bisschop inder nacht/ so dat hi meest alle die Hollanders die daer ghecomen waren verslegen heeft/ ende dye Bisschop Guye gheuanghen/ dyen hy in Vlaenderen ghesonden heeft. De nacht wert so vreseliken doncker dat die een dē anderē nyet enkende.

Bisscop Guye van Wtrecht/ quam met die Hollanders de stede van Ziericzee te hulpe.

Bisscop Guye wert van heer Jan van Renisse geuangē inden slach.

In desen strijdt bleuen doot heer Willē van hoou Domproost tot Wtrecht/heer Willem van Haerlē heer Dierick van Zuylen/Claes Parsijn/eñ Zwee van Verrenuoort met.viij.M.mannē. Dese strijt gi sciede sonijdaechs voor palmsondach. Tsaterdaechs op dē Palm auent quā graue Gwye weder met d Vlaminghen voor Zirinczee/dwelck hi beleyde me groter macht tot des woondaechs inde paesch dagi Ter seluer tijt lach heer Claes Cats binnē Schoon houen/daer hi casteleyn was opt huys tot Schoon houen met sinē sone/van graue Gwye weghen va Vlaenderē/so dat heer Claes af quā vanden huyse om te besiene hoe dattet inde stede stont/daer vingi hem die poorters van Schoonhouen/eñ ontboden heer Witte van Hamstede/dat hi quame binnē schoo houen/si souden hem helpen dat slot bestormen/als dat heer Witte quam ende beleyde dat slot seer ster keliken. Daer werdt voren gherecht een grote bly om dat huys te bestormē/also datmen opgaf behou den lijf eñ goet/eñ si werden in geuanckenisse gelep Die heere van Cats worde geuangen met beyde si ne sonen. Doen dit graef Gwye vernā daer hi lach binnē Wtrecht/hoe dattet in Hollant ginc/nā hi ha steliken zijn volc met hē/eñ quam die Yssel neder/ eñ liet heer Jan van Renisse die stadt bewaren. Doen quamen die vā Dordrecht met heer Claes vā Putt eñ bestreden graue Gwye van Vlaenderen voor P selmonde/daer si lange tijt stredē om de ouerhant t crijgen/maer int leste verloos graue Gwye dē strij daer hi seer gewont wort/ so dat hi nauweliken me ten liue ontgaen is/eñ hē waren wel.iij.m. manner af gheslagen. Graue Gwye wt Hollant verdreuen wesende/eñ heer Willem van Hollandt noch binnen Dordrecht blijuēde/ vlaēdegraue Gwye also swarē

Heer Claes van Cats was met graue Gwye van Vlaenderen.

Graue Gwye verloos den strijt voor Yselmonde.

Graue Gwye wert wt Hollant verdreuē

hem van volcke/dat hi wel.cc.m.mannē bi hē hadde/
na datmen sept/daer hi mede quā eñ beleyde zierinc-
zee derdewerf. Eñ dede aende noortside stellen twee
grote blijden/ om die stede daer mede te bestormen.
Die blijdē waren so groot/datse steenē worpen dye
wie .c. pondē woegē. Eñ aende zuytside stont eē gro
te blijde/maer die vā Zierinczee haddē drie die groot
te blijden in haer stede/diemen opt sach/ eñ daermē
opt afhoorde seggen/waer mede si so grote schade te
den in dat heyr/also dat op een tijt de Vlamingē wor
pen eenē swaren steen binnē der stede/daer grote sca
de af quā. Doen was daer een meester ghenaēt mee
ster Willem/een smit binnē die stadt/die metter blij-
den so wel conste omgaen/eñ werpen/die daer seyde
haelt mi den steen/ic sal hē weder seynden/den welc
kē men in die schoe leyde. Eñ die meester wierpē op
die grote blijde die buytē stont/so dat si al in stucken
viel/eñ viel den meester een hant ontween. Daer na
dede graue Guye die hauen ouerdāmen/eñ vuldese
met coren eñ met stroo. Als Zierinczee aldus belegē
was/eñ ment in verre landen hoorde/quāt voor den
coninc vā Vrancrijc/die Philips dye vette hiet sinen
swager. Dese sandt sinen admirael in heer Willems
gehulp vā Hollant/met.ccc.eñ.l. groote schepen met
voor casteelen/wel toeghemaect/eñ vijf galeyen vol
volcx. Eñ des coninx admirael was maerschalc van
dat heyr. Doen screef die admirael aen heer Willem
stadthouder van Hollant eñ Zeelant/dat hi zijn volc
reede maecte/hi hoepte cortelinge bi hē te comen / al
so verre als hi weder eñ wint hadde / eñ woude Zie-
rinczee ontset ten/want het ware des coninx wille.
Doen quā heer Willem in Hollāt/eñ vsaemde alle de
schepen die hi mochte/eñ Witte van Hamstee quam
met zijn Vriesen eñ Kermerlanders / met een groot

Coninck Phi lips die vette/ vā Vrancrijc sterde sinē ad mirael graue Willem te hul pe eñ bystande

heyr wt Hollant/met harẽ schepen/eñ zijn gecomẽ
noortgouwe/daer sagen si dat Fransche heyr com
daer si hẽ seer in verblijden. Graue Guye hadde e
grote Catte voor Zierinczee doen stellen/daer hi d
stede seer mede bederf/eñ hi hadde ooc geslagen. v
groote blijden/daghelicx stormende aen de stede s
der op houwen.

Inden seluen iare op sinte Laureys dach/versae
de die admirael vã Vrancrijc met zijn heyr/eñ ioncke
Willem stadthouder van Hollant eñ zeelant/eñ he
Witte van Hamstee/met dat Hollantsche heyr/en
quamẽ geuaren door noortgouwen in meyninge
Vlamingen van Zierinczee te v̉driuen/oft doot te
uen. Die Vlamingen siende dat ioncker Willẽ qua
met so groten heyr/doen was de wint sterc zuytwe
eñ die Vlamingen maectẽ een groot schip toe/ dat
petten met peck olie eñ stroo/dwelck si ontstaken/
meyninge also ioncker Willems heyr te scheyndẽ
te verbrandẽ sonder eenighe weere. Maer God d
alle hertẽ kent/en laet dat recht int eynde niet v̉lo
eñ alst vol zee was/eñ die stroõ wederõ g inc/dede g
de wint mede om keerẽ/die eerst zuytwest was/ wo
noortoost/eñ ioncker Willẽ quã voor winde eñ vo
stroom/so dat si met haer eyghen strick gheuange
zijn gheworden / want tschip dat die Vlamingen
maect haddẽ om haer viandẽ te beschadigẽ/dat is
middẽ enő dat Vlaẽsche heyr gecomẽ / ouer die gh
hengenisse gods/daer die Vlamingẽ a te grotẽ sc
de by namẽ/so dat si nergẽs een grotẽ brãt ontwijc
en mochtẽ/so dat si ouer boort moestẽ springẽ/eñ v
dronckẽ bi menich hõdert. Vã dese wõderlike auo
tuere cregẽ die Hollanters/zeelãders eñ Fransoys
alte grotẽ moet om te vechtẽ/intreckende tot de V
mingẽ. Daer rees alte groten strijt/als opt gehoo

Doen die van zierinczee dye scepẽ by noort gouwen sagẽ/ waren si liedẽ seer verblijt.

Aenden wint hangt vele in bestormingen/ oft in battaelgien van oorloghe.

De windt veranderde waer mede dẽ strijde gewõnẽ was.

oft gesien en was. Daer was dat geruchte Hollant/
Hollãt/ die Franchoysen riepẽ Parijs/ Vrãcrijc/ Eñ
die Vlaminghen riepen Vlaenderen/ Vlaenderen/
dit duerde eenẽ haluen dach ende eenen nacht/ men
hoorde threkẽ der glauien/ tgeclãc der sweerdẽ/ twer
pen der steenẽ/ tclappẽ der armborstẽ/ eñ dat geruch
te der strijdende mannẽ was also groot datmẽt ouer
drie mijlẽ verre hoorde bescheydelic. Die Vlamingẽ
wonnẽ inden eerstẽ aenganc drie schepẽ. Doen maec
ten die Franchoysen vier vã droogen houte dat si de
Vlamingẽ in haer schepẽ worpẽ/ daer veel schepẽ af
branden/ so dat dẽ strijt duerde vandẽ middaghe tot-
ten daghe toe/ maer inden dagheraert verloren dye
Vlaminghẽ den strijt/ daer graue Guye geuanghẽ
wort/ eñ gegeuen dẽ admirael vã Vrancrijc/ voor de
schade die hi geledẽ hadde. Mer die admirael gaf hẽ
wederõ/ õ dẽ eersamẽ vad bisscop Guye vã Wtrecht
die in Vlaenderẽ geuanghẽ lach/ eñ dit was dẽ eenẽ
guie voor dẽ anderẽ Guye. In desen strijt bleuẽ doot
M. eñ. xlviii. c. Vlamingẽ/ eñ si lietender. xi. c. schepẽ/
eñ. x. costelike tenten eñ pauwelioenẽ. Daer worden
v. M. geuangẽ/ daer die Hollanders mede vlost wor
den/ die in Vlaenderẽ geuangen lagẽ gelijc teghẽ ge
lijc. Ingelijcx is wel te vermoedẽ dat de hollãders eñ
Franchoysen grote schade mede haddẽ vã harẽ volc.

Die hollãders wonnen den strijde voor zierizee met den zeelanders eñ franchoysen.

Die franchoysen verbrandẽ veel vlaẽsche schepen.

In desen strijde warẽ die vrouwen binnẽ der stadt
so neerstich om de viandẽ te wedstaen als de mãnen
Die clocke wort binnẽ der stadt geslegẽ/ om dat dye
Vlamingẽ de stadt woudẽ bestormẽ/ ter wijlẽ dat die
poorters aten/ eñ alle tvolc liep ter muerẽ/ de vrouwẽ
brochtẽ steenẽ eñ geschut aen/ om dat de mãs staende
soudẽ blijuẽ op der muerẽ. Eñ mẽ schoot daer so wree
selikẽ wter stede/ met so snellẽ geschutte datter so veel
Vlamingẽ doot bleuẽ/ datmer geen getal af en weet

Die vrouwen binnen zierinczee bedreuen veel vaillantschap in dit belech.

Eñ wanneer daer brant binnen der stede was/ lie-
pen die mouwen ten brande/ op dat dye mannen o
der mueren souden blijuen stane/ om die Vlamingen
af te weeren. Daer was doen ter tijt binnen der stede
so groten benautheyt/ dat die beesten tstroo vanden bo
den aten/ eñ tdack vanden huysen/ daer was ooc gro
ten honghet ende dieren tijt.

¶ Hier na volghen oude veerskens die in disen t
den ghemaect waren int latijne/ vanden ghene
diet selue beleeft hebben.

¶ De instrumento quod dicitur Cattus.

POstea terribilis trabibus fit machina celsis,
Quæ tegitur corijs, fortis & alta nimis.
Quam tu Guilhelme de iure magister habende
Soluis sulphureis arte tua iaculis,
In tantam flammam, quod visa fuit prope Schiedam,
Crematur foris heu, vox sonat intro meaus
Cattus deletur, hotheos nostrum miseretur
Qui leuat elisos, & medicatur ægros.

¶ De vltimo insultu.

DVm sic frustratur Flandrus subito meditatur
Villam supprimere continuante fame
Hinc tedio tactus se vertit ad impetus actus
Implet fossatum per segetes & humum,
Mœnibus & properat, sed villicus ilico iactat
More niuis lapides, missilis ac species.
Præterea calido coquitur medicamen aheno
Pultis feruescens spargitur & buliens
Hostes dant dorsum, stupidi fugiendo retrorsum
Nec veniunt muro tam prope decetero
Quod fuit ante graue fit sorte rotante suaue
Congestæ segetes, nanque cibant pecudes

¶ De conflictu in Goude flumine.

OPtat villica gens, Comes vt veniens adolescens
Ipsam saluaret, sed mora longa manet.
Tristes obsessi cogente fame quia pressi,
Sepe ferunt taciti proch lamazabachtani.

Expectat iuuenis donec veniat sibi classis
Bellica francigena, quæ daret auxilia.
Ecce venit quina Francorum parte galeida
Cum multis alijs nauibus egregijs.
Classeq; collecta per carbasa lentaq; vecta,
Perueniunt Goudæ flumine cum iuuene,
Concurrunt classes, hinc indeq; rutila cassis
Pixis valde tonat, ensis in arma sonat.
Hasta penetrabat, quasi nix telum volitabat
Sternit claua, iacit fundula, gestu ferit
Hinc strages, fluuium de sanguine fit rubicundum
Ac cæsos sepilit, longaq; pugna fuit
Nunc sub, supra modo stabat classis titubando
Et fuit euentus inde diu dubius,
Tandem Guidone viscato cum legione
Est pugnæ finis, leta fit inde nimis.
Inclyta mox villa quia saluificata sit illa
Hinc letania fertur ab ecclesia.
Hostibus insana clausis plebs clamat osanne
Nomine tu Domini dux benedicte veni
O quantum decoris meruisti villa fidelis
Stat tua nanq; fide tota salus patriæ
Belli materiam qui vidit sic canit illam
Calliopeia suo sed grauiore stylo.
Anno milleno trecentenoq; quaterno
Vespere Laurenti palma datur premij
Ergo Deum Patrem collaudemus nos quoq; prolem
Ac sanctum flamen, vox canat omnis Amen.

Als den strijt ghewonnen was so tooch heer Willem stadthouder eñ ruwaert van Hollant eñ Zeelant binnen die stadt vã Zierinczee met grote blijschap/ daer hẽ die bootschap quã/ dat in die duynẽ noch wel .xvi. c. mannen laghen dat al Vlamingen warẽ. Doen toghen die vã Zierinczee wt/ die indẽ groten strijt niet geweest en haddẽ/ meynende nv harẽ moet te coelẽ/ maer die Vlaminghẽ en wouden niet strijden/ eñ boden hẽ lieden op te geuen in heer Willems ghenade/

De vlaminghē gauen hem lieden op in heer Willēs genade.

Eñ aldus wordē si gebrocht binnē Zierincʒee eñ wo
dē in Vlaenderen gesondē/daer die Hollanders m
de vlost worden die in Vlaenderen geuangē lager
Nv is bisschop Guye van Wtrecht wt Vlaendere
gecomē tot Zierincʒee tot heer Willē van Hollant
nen neue/dien hi seer blijdeliken ontfinc/eñ daer na
tooch hi met die Hollāders om binnē Wtrecht te w
sen/mer heer Jan vā Renisse die binnē Wtrecht lach
ontsach verradenisse/tooch wter stadt met veel Vl

Heere Jan vā Renisse verdrāc inde ponte op de lecke bi Wtrecht.

mingen/eñ soude ouer die Lecke varē/daer de Pon
te gronde ginc/eñ verdronc met veel volcx/ eñ aldu
quā die bisscop binnen Wtrecht. Van deser groter v
ctorien danctemen God almachtich/eñ wort geinst
tueert een generael processie ten eewigen daghe di
men noch alle iare draecht ouer die brugge/ so aechs
na sinte Laureys dach/op den dach van huyden. Die
stadt vā Zierincʒee wort begaeft met sommige preu
legien eñ libertey ten om die grote vaillantschap eñ
vromicheyt/die si lieden in dese oorloge bedreuē had

Graue Jā dācte God vā deser grooter victorien.

den. Die oude graue Jan vā Henegouwe/vā Hollā
lant/zeelant/eñ Vrieslant/als hē die tijdinge quā da
heer Willem zijn sone die viandē also verwonnē had
de/was hi seer blijde/eñ dancte God duysentichfout

Int iaer. M.ccc.v. opten. xiij. dach vā December/
sterf graue Jan van Henegouwe/ graue vā Hollāt/
Zeelant eñ Vrieslant/als hi sine landē hadde ghere-
geert vijf iaer/ende zijn huysurouwe sterf corts daer
nae/ende werden beyde te Valencijne in Henegou-
wen begrauen.

De canonickē vander Tholē werden gheinstituert.

Binnen desen tijden als sommighe scrijuen heeft
dese voorgenoemde graue Jans tweeste sone/graue
Jan van Beaumont/graue van Sollops/sommige
Canoninckx prouens gefundeert eñ ghesticht binnen
der kercken vander Tholen in Zeelandt.

Als graue Jan vā Henegouwe voorñ graue van Hollant eñ zeelant steruē soude / heeft sinen .ij. sone graue Jan vā Beaumont / eñ vā Gollops heere ge maect vā sommige stedē eñ heerlicheden in Hollant eñ Zeelant / als vand Tholē / eñ vā dat aengewassen lant / vā die drie schorrē vannyeu Dreyschere / twelc hi aende oostside met het schoon lant vā sheer Jans lāt (twelc nv aen duuelant licht / dat alsdoen gescheppē was) dede bedijckē / dat voormaels gheinundeert gheweest hadde. Int iaer .m.cc.lxxxviij. op S. Aechten dach / dat sichtent dien tijt gedreuē had / eñ eensdeels lange te voren / dwelc vande sommige noch tlant vā Gollops genoēt wort. Doen ter tijt plach twater / de Gouwe te loopē tusschē teplāt van Dreyschere ende tlāt van Schouwen / dwelc nv al aen malcanderē bedijct is. Maer duer inundacie is tlāt vā Dreyschere sichtēt wed gescheydē tusschē sheer Jās lāt / dwelc mē nv nyeu Dreyschere noēt / alsmē int vuolgē horē sal.

Dreysschere welck langhe gedreuē hadde wort aen tlāt vā Schouwē bedijct.

¶ Een corte summarie vāde genealogie eñ geslachte der hertoghē van Oostenrijc / eñ hoe datse van den geslachten der grauen van Habsborch ghecomen ende ghedescendeert zijn. ¶ Dat. xxxij. Cap.

Die eerste grauē vā Habsborch zijn gesprotē wt hertoch Sigisbertus vā Austrasien als diuersche cronijckē eñ historien bescriuen / eñ alsmē breed vint inde Cosmographie vā Sebastianus Munsterus. Eñ die eerste graue was genaēt Otbert / hi was int iaer na ōs salichmakers Jesu xp̄i geboorte .vi.c.eñ.xxx. ten tijdē des grootē coninck vā Vrancrijck Dagobertus genaēt. Eñ sichtent zijn dese grauen van Habsborch altijt van mannelijcker stamme van geslachte altijt in duytschlant geweest.

De grauē van habsborch zijn eerst gecomen wt dz hertochdom van Australien.

Rodolphus een graue vā Habsborch eñ lantgraue in Elsaten / werdt Keyser int iaer. M. C C. lxxiij.

Die graue vã Habsborch ro dolphus was keyser.

Eñ wert vandẽ Paus Urbanus die vierde van dien name gecöfirmeert/eñ die paus eñ desen voorscreuen Keyser waren by malcanderen te Losanne/als dese veerskens wt wijsen.

Bis sexcenti septuaginta tres q́ȝ stetere
Anni,Losannæ dum Rex & Papa fuere.

Dat eertsher-tochdom van Oostenrijck quam aen den keyser.

Int iaer.M.cc.lxxij.quã dat eertshertochdom va Oostenrijc aen dẽ keyser voorghenoẽt/eñ hi begae der mede sinen sone Albertum/ van welckẽ men leest breeđ in cronicis Abbatis Urspringensis/ eñ in meer andere duytsche cronijcken. Eñ van desen Albertus hebben alle die hertoghẽ van Oostenrijc haer afcoẽste tot dẽ almogenste keyser Carolus die vijfste van dien name/ eñ sine broeder Coninck Ferdinandus. ende voort al haer Edele stamme.

Die eertsher-toghen vã Oostenrijc zijn vã Albertus de .i vã dien name ghecomen.

Albertus die genaẽt was die victorioste graue vã Habsborch/deerste hertoge vã Oostenrijc gecomen zijnde/van die grauen vã Habsburch wert Roomsch Coninc gecoren int iaer.M.cc.xcviij.ende was die sone van Coninck Rodolphus voorghenoemt.

Die keyser Albertus hadde eenen grooten kri dt tegens den graue van Nassouwen.

Dese keyser Albertus hadde eenen groten strijdt teghens graue Adolph vã Nassouwen / die Rooms coninc geweest hadde/maer was bidẽ kueruorstẽ af-geset/eñ was bi Worms indẽ slach vslagen / als dese nauolgende veerskens wtwijsen.

Anno milleno trecentis bis minus annis
In Iulio mense Rex Adolphus cadit ense.

Dese voorscreuẽ hertoch Aelbrecht vã Oostenrijc wert namaels vã sinen neue dien hi opgeuoedt hadde/die sone was van Rodolphus hertoge van Zwauen/die welcke genaẽt was Johan vã Zwauen / by verraderien ter doot ghebrocht/ eñ wert te Spiers begrauen int iaer.M.ccc.viij.in Meye.

Dese voorscreuẽ hertoch Aelbrecht hadde binnen

sinen leuene getrout tot zijn ghesellinne ionckrouwe Isabelle die dochter vā Menhardt hertoge van Carinthen/eñ graue vā Tyrol/biden welcken hi hadde xxi. kinderen/die. x. storuē in haer kintshept/maer de xi. quamen tot perfecten ouderdom.

Albertus die ij. van dien name eerst hertoghe vā oostenrijc hadde by zijn huysvrouwe. xxi. kinderen.

Otto die mannelike/coninc Albert voorscreuē sone/hertoch vā Oostenrijc na die doot van sinē vader troude hi ionckrouwe Anna die dochter van coninck Jan vā Bohemse/daer na troude hi ionckrou Isabelle die dochter van hertoch Stephanus van Beyerē hi sterf int iaer ons Heeren. M. ccc. ende. xl.

Otto eerst hertoge vā Oostē rijc troude coninc Jan van bohemēs dochter.

Albertus die derde vā dien name/hertoge vā Oostenrijc/troude tot zijn gesellinne ionckrouwe Isabelle die dochter vā Kaerle dye vierde keyser van dien name/Coninc vā Bohemen eñ Hongarien/sterf int iaer. M. ccc. eñ. lxxxiij. eñ leyt te Weenē begrauē. Dese hertoghe stichtede binnen sinē leuene/dye vniuersitept ende hooghe schole van Weenen.

Die vniuersitept eñ hoghe schole vā Weenen wert ghesticht.

Albertus die vierde vā dien name/hertoge vā Oostenrijc/sone vā Albert die derde/troude tot zijn ghesellinne hertoch Albrecht van Beyerēs dochter graue vā Hollāt eñ zeelāt/genaemt ionckrouwe Janne/waer bi hi ghewan eenē sone eñ een dochter/ hi sterf int iaer. M. cccc. ende. iiij. ende leydt te Weenen begrauen in Sinte Steuens kercke.

Albrecht die vijfde vā dien name/van Habsborch/eñ hertoch van Oostenrijck/sone van Albert die. iiij. voorgenoēt. Hi troude tot sine ghesellinne ionckrouwe Elizabeth/die Keyser Sigismundus/ Coninc vā Bohemen/eñ Hogariens dochter. Dese hertoch Albrecht succedeerde by huweliken nader doot Sigismundi dē keyser in dat coninckrijck van Bohemen eñ Hongarien / hi wert namaels Roomsch coninc gecorē ner hi en regneerde mer . ij. iarē in tselue rijc/hy sterf

Albertus de. v vā dien name eerst hertoghe vā Oostenrijc wert coninck vā Bohemen/ eñ van Hongarien naemaels keyser.

van dat melizoen/int iaer. M.cccc..xxxix. in Septen
ber/eñ leyt te Stoelwijssenborch begrauen/hi liet d
uersche sonen ende dochteren achter.

Leopold dye tweede vã dien name eertshertoge vã Oostẽrijc wert van dye Zwitsers verslaghen.

Leopold die tweede vã dien name/toegenaẽt dy
vrome sone vã Aelbert die vijfde voorñ hertoge va
Oostenrijc/eñ graue vã Habsborch troude ioncfro
Viride die dochter vã Barnabo hertoge vã Milan
bi de welcke hi gewan vier sonẽ eñ ẽe dochter/hi wa
ẽe vreetsamich prince/hi wert int leste vãde Zwitser
verslegẽ/eñ leyt begrauẽ int cloester tot coninckvel
Frederic toegenaemt die oude hertoge vã Oost
rijc/die sone van Leopold die vrome/liet twee docht
ren achter/Elizabeth ende Anna.
Willem hertoge van Oostenrijc/sone vã Leopol
voorgenoẽt troude eerst ioncfrouwe Janne dochte
van coninc Kaerle van Cecilien eñ Hongarien/mae
en heeft geen oyre naghelaten/hi leydt begrauen t
Weenen in Sinte Steuens kercke.

Leopold dye derde vã dien name eertshertoge vã Oostẽrijc troude hertoch Philips van Bourgoẽniens dochter.

Leopold toegenaẽt die houerdighe die derde va
dien name/hertoch vã Oostenrijck/troude ioncfro
Katherine/dochter vã hertoch Philips van Bour
goingnen/hi sterf oot sonder oyre/eñ leyt begraue
te Weenen bi zijn vooroudere in sinte Steuẽs kerck
Ernest sone vã Leopold eñ broeder vã Frederic
die outste voorñ hertoge vã Stier eñ Carinthen gr
ne vã Tyrol/eñ vã Habsborch/troude tot zijn geselli
ne ioncfrouwe Margriete hertoginne van Stetti
ge/vande welcke hi veel kinderẽ hadde/die meest a
ouerledẽ in haer ionchept/eñ na dat ouerlijdẽ der se
der huysvrouwe/troude hi een andẽ/ioncfrou Cui
burga genaẽt/die dochter vandẽ hertoch vã Masso
wen/bi die welcke vrouwe hi hadde.ix. kinderen. Va
die welcke negen die vier in haer ionchept storuẽ/e

Die sone van Leopold Ernest ghenaemt wert eertshertoge van Oostenrijck.

die andere quamen tot haren perfecten ouderdom

Als Albert/Leopold/eñ Frederic/eñ twee dochters/ deene ioncfrouwe Margriete ghenaẽt/ die hertoch Frederic vã Sassen troude/Eñ ioncfrou Katherine gesellinne van die Marcgraue van Badẽ/dese voor screuen hertoch Ernest leydt begrauen int clooster te Silgenuelt.

Albert die. vi. vã dien name/die toegenaẽt wasde goedertierẽ/hertoch vã Oostenrijc/sone vã Ernest vã yser/hertoch vã Oostenrijc voorgenoẽt/hi troude tot zijn gesellinne ioncfrou Machtilde/de dochter vã Louys Paltsgraue van dẽ Rijn/hi stichtede die vniuer siteyt van Friborch in Brisgau/ ouerleet sonder oire nae te laten/hi sterf int iaer. M.CCCC.L.

Die vniuersiteydt eñ schole van Friborch in Brisgau/ wert ghefondeert ende ghe sticht.

Leopold sone vã Ernest vã yser sterf in zijnd iuecht sonder oire na te laten/ eñ leydt begrauen ter Nyeuwer stadt in Oostenrijck.

Fredericus die derde vã dien name toegenaẽt dye vreedtsamige/Rooms keyser/eertshertoge van Oostenrijc/hertoge vã Stier eñ van Carinthen/ graue vã Habsborch eñ Tyrol/sone vã Ernest vã yser voor genoẽt. Dese hertoch Frederic/na dat ouerlijdẽ zijns ouders tooch hi in sine iuecht ouer zee in pelgrimaige ten heyligen graue/te Jerusalẽ/ hi was een wijs eñ seer perfect heere/hi hadde veel goede manieren eñ duechdẽ/hi wert na de doot vã Albertus voorñ co ninc vã Hongarien eñ Bohemen/ghecorẽ keyser int iaer. M.cccc.xl.eñ wert te Roomẽ keyser gecroõt int iaer.m.cccc.l.vã den paus Nicolaus/hi troude tot zijn ghesellinne ioncfrou Leonora die dochter van coninc Jan van Portugael/waer bi hi gewan drie sonen en de twee dochteren/die twee sonen/ Christoffel ende Johan ghenaemt storuen beyde in haer kintsheydt/ Maer Maximiliaen sinen eenighen sone quam tot perfecten ouderdom.

Fredericus de derde van dien name eertsher toge vã Oostẽrijc wert key ser.

Fredericus de derde van diẽ name eertsher toge van Oostenrijc tooch in zijn iuecht te Jerusalem.

Fredericus eertshertoghe vā Oostenrijc besadt dat key serijc.liiij.iarē

Dese voorgenoēde hertoch Frederic besadt dat key
serijc.liiij.iarē. Hi ouerleet int iaer.M.cccc.xciiij. he
bende eerst inne gestelt dat sine sone Roomsch conin
ghecoren ende ghecroont was/ ende leyt begraue
tot Weenen in Oostenrijck.

Maximiliaen eert shertoghe vā Oostenrijc troude die hertoghinne van bourgoengnē

Maximiliaen Roomsch coninc/ eñ eertshertogh
van Oostenrijc/hertoge vā Carinthen/vā Stier/lā
graue vā Elsatē/graue vā Habsborch/van Tyrol.x
sone vā Fredericus die derde keyser vā dien name
troude tot sine.xx.iaren die eenige geerfde dochter
ioncfrouwe Marie genaēt/hertoch Kaerls vā Bou
goingnen dochter/hertoginne van Bourgoingne
Brabant/Limborch/Lutzenburch/eñ vā Gelre/Gr
uinne van Vlaenderē/van Artoys / Paltsgrauinn
van Henegouwen/grauinne van Hollāt/Zeelant e
Vrieslant.xc. Dese voorscreuē coninck Maximiliae
gewan bi vrou Marie zijn huysvrouwe twee sone
eñ een dochter/deene Philips genaēt vā Oostenrij
prince van alle dese nederlanden/eñ eenē Franchoys
genaēt/die sterf in zijnder kintshept/die dochter wa
ioncfrou Margriete ghenaemt van Oostenrijc.

Van desen voorscreuē Maximiliaens Roomsche co
ninex eñ eertshertoge vā Oostenrijcke feyten eñ g
stē leestmen in diuersche historien eñ cronijckē / end
men sal oock bider hulpē Gods breed vā den seluē hie
na in dese cronijcke lesen eñ vindē. Eñ voorts vā Ph

Philips eertshertoge vā oostenrijc hertoge van Bourgoengnen wert coninck van Spaengen.

lips vā Oostenrijc coninck vā Spaengnen sone va
keyser Maximilaen van Oostenrijc/die bi huwelik
gecomen is aen tvoorñ coninerijc van Spaengnen
eñ voorts vā sinen sone Carolus de vijfste keyser v
dien name/eñ sinē broeder Ferdinandus Roomsch c
ninck van Bohemen eñ Hongarien salmen breede
int veruolch der Cronijcken vinden.

Van graue Willem die derde van dien name/

xviij. graue van Zeelant/diemen gemeynlic noemde de goede graue Willem. ¶ Dat .xxxiij. Cap.

Decimus octauus comes zelandie.

GRaue Willem die derde vā dien name sone van graue Jan vā Henegouwe voorñ worde die .xviij. graue vā Hollant/Zeelant/eñ Vrieslant/men hiet hē gemeynlic die goede graue Willem. Hi hadde te wijue vrouwe Johanna Philips des coninck suster vā Vrancrijc. Andere cronijcken gelijc die grote Hollantsche cronijckē vermanen dattet die outste dochter was vā hertoch Jan vā Lotteringen/Brabant/eñ van Lutzenburch/daer hy aen wan Willē graue van Oosteruāt zijn successuer Margriete hertoch Lodewijcx wijf van Beyerē keyser van Romen/Johanna grauinne vā Gulick/Philippa coninginne vā Enghelant/eñ ioncfrouwe Elizabeth. Dese graue Willē na dat hi eerst graue ghewordē was hielt hi in zeelant te Middelburch / eñ te Haerlē in Hollant acht daghē lanc vol hof/vā .x. grauen .c. baenrootsen/eñ .M. ridderen. Dese graue Willem dede die stede van Middelborch rontsomme wel sterc met eerden wallē makē/int iaer .M.ccc.eñ.xiij.

Ludouicus vā Beyeren was die .xxxi. duytsche keyser/hy heeft .viij. iaer geoorloocht teghen Fredericus vā oostenrijc/eñ hi regneerde .xxxiij. iaren.

¶ In dese tijt was te Middelburch in zelant open hof gehouwen by den graue, viif daghen lanck.

Jnt selue iaer worde bi desen graue ghefundeert eñ gesticht Tcolligie eñ Capittel van S. Pieters binnē Middelburch/eñ vāden graue rijckelikē begaeft

Die stede van Middelburch wert by dese grauens tijdē rötsom beuest

Binnen den tijde van desen graue is eerst dat geslachte der Ottomannē sterc eñ machtich gewordē biden Turckē. Van welcken geslacht den grotē turc die te hants regneert Solimanno genaēt gecomē is alsmen int lange in die Sybenburghers historie int hooch duytsche lesen mach/eñ inde pelgrimagie vā Bernardo Breydenbach.

Tcollegie vā s. Peeters binnē middelburge wert eerste ghefundeert.

Ontrent desen tijdē wort te Middelborch de kercke van Oostmunster eerst volmaect/inde eere eñ name vanden heyligē apostel S. Peeter/want binnen

Ottomannus wert ontrēt dese tijdē Turcs keyser.

Middelburch seer veel volcx quã om te woonen e
haer residencie al daer te houden.

Int iaer. M.ccc.xvi. opẽbaerde een vuaerlike gr
te comete daer eenẽ groten eñ lastigen dierẽ tijt na
volchde eñ grote pestilencie / bisond in Hollãt eñ ze
lant / so datter veel menschẽ van honger storuẽ / me
vant als sommige scrijuẽ die menschẽ opten wegh
doot liggẽ vã hõger / eñ sommige kinderẽ aen haer
moeders borstẽ die doot waren eñ die borstẽ gesog
hadden. Desen honger eñ dieren tijt duerde twee i
ren lãc. In desen tijt vanderde binnen Leyden in H
lant een stuc ghersten broots in eenẽ harden steen / w
welcke die gedaente heeft vandẽ brode / alsmen noc
voor oogẽ sien mach in S. Peeterskercke aldaer / me
hier na wertet weder eenen ouervloedigẽ goedẽ tij

Ontrent desen tijdt. Int iaer xiij.c.xx. wast eenẽ hooghen vloedt / daer veel dijcken in braecken.

Int iaer. M.ccc.xxiij. was een vrouwe in Zeelan
int lant vã Schouwen die so groot eñ sterc was da
se in elcke hant droech een vat Hãburger biers son
last daer af te hebbene / si was so groot van statuer
dat mannẽ vã middelbaer hoochte bi haer schenẽ al
kinderẽ te zijn / nochtãs was si vã clein ouds gebor

Een groote stercke Vrouwe in Schouwen.

Int iaer. M.ccc.xxiiij. in Nouember op S. Clemẽ
dach was eenẽ groten storm vã winde / donder end
blixem / dat dwater vloepde bouẽ alle dijcken / so da
ter veel menschẽ eñ beesten verdronckẽ in Hollãt ze
lant eñ Vrieslant / want Walcherẽ was tot .xv. stede
in tusschen Vlissinge eñ Aremuen. Ende daer werd
veel buyten ghedijct bi oude Aremuen.

Twater vloyde bouen alle dijckẽ eñ veel eylandẽ ouervloepden.

In Wolfaerts dijck ouervloepden twee polder
aende westside bi tdorp vãde Piete / eñ en zijn sichtẽ
niet weder bedijct / die welcke onlancx daer te vore
ingheweest haddẽ vande inundacie / int iaer. M. cc
iiij. op sinte Katherinẽ dach / eñ werden doen wede
bedijct / maer is sichtent weder inne ghelopen eñ bl

nen dijckende/onbedijct alst noch schijnbaer is.

Men vindt in sommige oude geste vā Zeelant bescreuē dat Hueringe oft Herchinge van duuelāt mede buytē gedijct wort daer na der hant dat grote schone lant vand Tonge/Somersdijc/eñ andere polders aē gedijct eñ bepoldert is/alsmen sien mach. Zuytbeuelant ouerliep mede aende side daermen na Brabant den Hont opuaert/maer aende side van dat lāt van Gorssele wort veel lants buyten ghedijct.

Kueringh een schoon polder ende dorp wert buyten gedijct welck aen Duuelant lach.

Noortbeuelant leet mede grote schade aende noort side aendē dijckē/dwelcke daer te voren aen nyeuwe Cats bepoldert was/eñ daer werdē twee schoō dorpē buytē gedijct/de Weeke eñ tmeest deel van Cats.

Tmecke deel van out Cats in noortbeuelāt werdt buyten ghedijct.

Int iaer. M.ccc.xxxv. dede dese voorgenoēde graue Willē den Baillu vā Dordrecht eñ zuytholläs iusticeren eñ executerē te Valencijne voor zijn doot bedde/om dat hi een scamel lātman zijn koe wter weydē onthaelt hadde/tegēs sinē danc/ Eñ die graue tooch selue metter handt tswaert wter schedyen/ende gaft dē buel inde hant. Int iaer. M.ccc.xxxvij. opēbaerde eē grote comete/eñ de goede graue Willē sterf int selfde iaer optē.vij.dach vā Junij/als hi zijn lādē had geregeert.xxxiij.iaer/eñ worde tot Valēcijne begrauē/eñ vrou Jāne zijn wijf begaf de werelt eñ worde een nōne tot Fontanile vander Cistercien orden/ eñ sterf int iaer.xlij.ende worde daer int clooster begrauen.

Die graue dede den baillu vā zuytholläs executeren.

Die Grauinne werde eē nōne

Van graue Willem die.xix. graue van Zeelant/ de vierde van dien name. Dat.xxxiiij. Cap.

Willē de.iiij. vā dien naē/graue Willēs voornā sone eerst graue vā oosturieslāt eñ vā henegou worde de.xix. graue vā Hollāt zeelāt eñ Vrieslāt/ hy had te wijue vrou Johāna die outste dochter vā hertoch Jā vā Loterijngē/Brabāt eñ Lutzēburch de derde vā dien name/mer si en haddē geē kinderē te samen.

Decimus nonus comes zelandie.

Dese graue hadde veel oorloghẽ eñ strijden tegẽ die ongelouige heydenen/eñ teghen die Pruyssen. Noch hadde de selfde graue Willem veel oorlog teghens den Bisschop van Wtrecht/eñ quamen t... mente velde/daer die zeelanders den graue te hulp quamen met langhe glauien alsmen in zeelant int lã draecht met gheprickelde stauen eñ lange dagghen daer si den bisschop vanden peerde sloeghen/ end wonnen den strijdt.

In dese tijden was in steure in zeelant heer Floris vã borsele die in zuytbeuelãt woonde. Eñ heer Simon vã Borsse le/ heere van Brigdamme/ Eñ warẽ bey de zeer strijdtbaer mannen.

De zeelanders wonnen den strijt tegẽs den bisschop van Wtrecht.

Int iaer.M.ccc.xlv.tooch dese graef Willẽ met v... le edelen eñ ridders wt zeelandt eñ Hollant in Oost urieslant ontrent Stauerẽ / want si hẽ rebel waren daer hi eenen grotẽ strijdt hadde/in welcken strijt d... graue verslagen wert/als hi sine landẽ hadde gere... geert ontrent.viij.iaren/ende wort tot Valencijne i... Henegouwen begrauen.

¶ Dye graue wort vanden Vriesen verslaghen.

In desen strijt warẽ verslagen die here vã breero... die heere vanđ Meruwen/die heere vã Anthongen die heere vanđ Veere/die heere vã Borssele sone b... zuytbeuelant/heere Floris die ionge genaẽt/die he... re van Wassenaire/heer Wolffaert van Romersw... heer Arent van Cruningẽ/eñ meer andere/wiens si... len God ontfermen moet. Dese strijt geschiede op ... Cosmas eñ Damianus dach. Eñ daer ghinc die w... pen van Hollant eñ zeelant anderwerf te niete/eñ ... ghecomen op die heeren van Beyeren.

Heer Wolffaert vã Borsele/heere vanđ Veere die.ij. vã dien name wort in Oostvrieslandt verslaghen.

Ten seluẽ tijden als Hugo Bruys scrijft hadde die stede vã Romerswal haer singulare heeren.

Int iaer.M.ccc.xlvi.was een grote aertbeuingh... in Hollant eñ zeelant opten tweedẽ dach van Janu... rio/daer een grote plaghe na quam.

Dat wapẽ vã Hollãt eñ zeelant ginc anderwerf te niete.

¶ Van tbeghinsel eñ oorspronc der groter pelgre... magien vã onser lieuer vrouwen inden polder/d... welcke pilgremagie bysonder bekent is dẽ zee va... rende lieden van Spaengnen/Portugael/Vran... rijck ende Bretaignen. ¶ Dat.xxxv.Cap.

MEn bevint by looffelike scriften/de welcke ter selfder tijt/by Pausen/Cardinalen/eñ Bisschoppē gecōfirmeert zijn/dat int iaer M.ccc.xl. als die goede heer Wolffaert vā Borssele/heere vanđ Veere/voorvaders eñ ouders veel diversche polders aende noortside vā tlant van Walcheren haddē doen bedijcken. Overmits dat de selve polders so vruchtbaer werdē/zijn daer veele diversche personen wt diversche landē in comen wonē hoe wel datter nochtans geen prochie kerck en was daer ontrēt/maer moesten al Tlandijc haer Sacramenten halē/dwelc seer moeplic eñ periculoos was om dattet so verre vā daer was/om dye ionghe kinderkēs wille/diemen al Tlandijc moeste doen doopē Ten lestē hebben die vāden polder consent vercregen vanden paus Clemens de.v.vā dien name/eñ dē bisschop van Wtrecht Joannes de vierde vā dien name om een prochie kercke te makē/daer de goede heere Wolffaert vā Borssele voorgenoēt een conveniente plaetse toe geordineert hadde om dye kercke te timmerē eñ te maken. Eñ alle gereetschap van hout eñ van steenē daer toe gecocht/so ist nochtans gebuert dat veel godvruchtige gelovelike lieden op eender plaetsen snachts eñ tsavonts dicwils veel grote lichten ghesien hebbē/op die plaetse daer die kercke nu gefondeert eñ gesticht is/dwelc al miraculoselick geschiede. Corts daer na was een devoot persoon aenmerckende die armoede van deser kercken/eñ datse die macht niet en had om eenige costelike beelden te doen makē/heeft gebrocht een bardekē oft tavereelken tot een schilders huys binnen Middelburch/begeerende datmen daer in een beeldeken van Maria schilderen soude. Tis gebuert niet lange daer na/dat ter een iongelinc ten huyse vandē voorñ schilder ge-

¶ Heer Wolffaert vā Borssele dye.ij. van dien naem heere vāde noortpolders vā sandenburch ende vander Veere ꝛc. dede dᵉ kercke indē polder funderen ende stichten.

¶ Tsnachts eñ tsavōts werdē veel lichtē ontrent den polder ghesien.

comen is/vragende dē meester na werc/waer op d
meester seyde dat hi niet sonderlinx te wercke en ha
de op dat pas dan te schilderē een Marien beeldek
in een tauereelkē/dwelc die meester dē iongheline
gewesen heeft/en̄ die iongelinc is bouē op den solde

Hoe dattet tafereelken van Marien beelde inde polderschekercke gecomen is.

gegaen/en̄ heeft dit beeldeken vā Marien volmaec
dwelcmen noch op dē dach van huyden inde polde
sche kercke sien mach. Alst tijt was om te eten / hee
die meester dē iongelinc af doen roepē om te come
eten/maer hoemē riep/en̄ hoemen socht/men en vā
dē iongelinc niet/noch men en hoorder noyt af wae
hi bewaren was. Die meester siende naet taueree
ken/hoe na dattet ghemaect was/vant dat al perfe
telikē volmaect was/ghelijct op dē dach van huyde
in dye polder staet / waer af dye meester met alle zij
huysgesinne seer verwōdert was. So ist gebuert da
dese persone die tauereelkē ten huyse vāden schilde
ghebracht hadde/is comen vraghen na dit tauereе
ken oft geschildert ende ghemaect soude mogen w
sen. So heeft die schilder desen persoon al vertoghe
ghelijct ghebuert was. Ende ghemerct dat die sch
der daer gheenen loon af ghegeuen en hadde / so e
wilde hi daer oock niet af hebben / meynende datte
duer die ghehengenisse Gods gheschildert was/e
by miracule volbrocht. En̄ die schilder heeft den pe
soon dat tauereelken gheleuert/twelcke met grote
eeren en̄ reuerentien inde kercke vanden polder ge

Veel miraculen zijn hier voormaels geschiet indē polder.

brocht wort/in welcke kercke sichtent veel miracul
geschiet zijn tot diuersche stonden vreemdt om te ho
ren ende te sien/Alsmen inde selue kercke int langh
lesen ende sien mach.

Inden polder is eens tsiaers geordineert eenē pr
peren ommegant op den dach vā onser vrouwen h
meluaert/daer alsdan dit tauereel met Marien bee

de omgedragē wort rontsom dē polder / daer alsdan die geheel octaue duere also veel versochs van volcke coemt dattet wonder om segghen is.

Int iaer. M.ccc.xlviij. wort alder eerst die prochie kercke ter Veere int dorp gefundeert eñ gesticht / eñ die paus Clemens van Auion heeft dese kercke met grote aflatē eñ pardoenē begaeft / men dede groote zeeneeringe binnē desen dorpe vanđ Veere also datter dagelicx meer eñ meer volcx metter wone quamē

De kercke vā der Uere wert gesticht eñ gefundeert / datte voren maer een cappelle en was.

Carolus die. iiij. werdt op dese selue tijt die. xxxij. duytsche keyser vandē seuen kueruorsten eendrachtelijken gecorē / Eñ tooch een wijl tijts daer na te Romen / daer hi alle die ongehoorsamige stedē ond zijn subiectie brochte. Ontrēt desen tijt was eē groot scisma te Romen / wāt die Italianē maecten eenen paus genaēt Urbanus de. vi. die welcke een Italiaen was eñ bleef te Romen residerende. Die Franchoysen coren eenen Paus genaemt Clemens die. v. die te Auion in Vrancrijcke bleef residerende. Vanden groten twist eñ discordie die wt desen schisma quā / lee stmen inde grote Cronijcke van Vlaenderen uut langhe.

Carolus de. iiij werd die. xxxij duytsche keyser / hi was conine van Behemen / hi regneerde. xxxi. iaren / ende. viij. maenden.

Van vrou Margriete weduwe wijlen des keysers Lodewijc van Beyeren / Grauinne van Zeelant ende Hollandt / die. xx.

Dat. xxvi. Cap.

Margriete keyserinne van Roomen / graue Willems voorñ outste suster / wort die. xx. grauinne van Henegouwen / Hollant / zeelant / ende Vrieslandt / Sij hadde te manne Hertoch Lodewijck van Beyeren / Keyser van Roomen daer si by wan onder meer kinderen Willem van Beyeren dyemen den dolle graue hiet / HEERE Aelbrecht van Beyeren / Lodewijck / Co-

Uigesima comicissa zelādie

Margriete vā Beyerē maecte haren soone willem Ruwaert vā Hollāt eñ zeelāt. &c

Dye hoecx eñ Cabbelliaus partien begonsten.

coninc van Cracouwen/eñ Otte vā Brandenburc
eñ een dochter die namaels coninginne vā Enghelā
wert. Dese grauinne regierde Hollant/Zeelant/ e
Vrieslant met groter wijsheit vijf iaer lanc. Daer n
maecte si bi rade vandē gemeynē steden van Hollā
eñ zeelant/eñ bi rade van harē edelen eñ heerē/ Wi
lem haren outsten sone Ruwaert vā Hollant Zeelā
eñ Vrieslant/Eñ hier voren soude hi zijnē moeder g
uen alle iare. x. duysent oude Vrancrijcsche schilder
Maer waert sake dat Willē haer sone dat ghelt nie
en betaelde/so soude alle voorwaerde doot ende va
gheenre weerdē wesen. Eñ hier af warē goede ge
gelde brieuē gegeuen. De keyserinne tooch in Hen
gouwe/dwelc si voor haer eyghē hielt/eñ Willē hae
sone bleef in Hollant. Als Willem Hollant eñ zeelan
een iaer geregeert had/docht hē die summe vande
pennighē te groot te wesen/is hi in Henegouwe g
togen/eñ droech zijnē moeder der keyserinne al th
uel eñ ruwaertschap vā Hollant eñ Zeelandt wed
op/eñ hi is in Beyeren ghetogē. Aldus stont Hollā
eñ Zeelandt onbewaert eñ sonder here een iaer lā
waerom grote tweedracht op stont in Hollāt/so d
ter grote bloetstortinge geschiede bysonder te Del
daer eē groot geuecht af quā/wāt daer eē verslage
wert die Claes van zweetē hiet / met. xviij. mannē v
sinen vriendē. Eñ die dese ouerdaet gedaen hadde
ghingē alle dage op die strate verlatēde hen op ha
magen als die heere vā Egmont eñ die heere vā A
kel met sommighe ander heeren.

Int iaer. M. ccc. li. bestont Hollant in twee parti
te staē. Die een partye warē die hoecx/daer die oue
ste af waren. Die heere vā Breeroe/die heere vand
Lecke/met die vander Bronchorst/met die stedē va
Leyden ende Amsterdam. Die ander partie hietme

Cabelliaus/daer die ouerste af waren die heeren vā Egmont/ dye heere van Arckel / heere Ghijsbrecht van Eemskercke met die stede van Delft/die stede vā Dordrecht eñ die stede vā Haerlem/daer den gemeynen landẽ groot ongeual af gecomen is. Dese partiẽ stichtẽ roof eñ brant in Hollāt/vingen eñ sloegen die een dẽ anderen doot/dat daer te voren noyt in Hollāt gesien oft gehoort en was.

De partien deden malcanderẽ grote soorse eñ ghewelt in Hollant. ꝛc

Die hollantsche heeren alsmen vindt bescreuẽ inde groote Cronijcke van Hollant/hieldent met graue Willẽ des keyserinnen sone. Die Zeelantsche heeren ende die meeste edelen wt Walcherẽ/dye doẽ ter tijt warẽ die heeren vā Borsselen met de heeren van Aremuyen/die doen ter tijt onder die heeren vā Borsselen gehijlict waren/hieldent met die grauinne van Zeelant Margriete die Keyserinne.

Die heerẽ van Borsselẽ eñ de heeren vā Aremuyen waren onder malcanderẽ gehijlict.

Daer na ontboden die vander Cabelliaus partie graue Willẽ dat hi weder in Hollant quame/eñ naẽt weder aen/al hadde hijt zijn moeder quijt geschoudẽ/ si woudẽ hẽ metter macht helpẽ houdẽ. Also dat si hẽ so veel boden sonden/dat hi heymelijc te Gorricom is gecomẽ/daer voeren die van Delft wte met die van Dordrecht/eñ brochtẽ hẽ binnẽ Dordrecht/daer hi gehult wert ouer recht ruwaert vandẽ lande / eñ doen brochten hẽ die van Delft inder nacht binnen Delft daer die Cabelliaus partie met de stede vā Delft seer wel te vrede mede warẽ. Als dit die hoecx partie sach zijn si getogẽ totter Keyserinnen clagende harẽ noot. Ter wijle dat die vander hoecx partije in Henegouwe byder Keyserinnen waren/ouerdroegẽ die vāder Cabelliaus partije met graef Willem dye ruwaert/ met Delft/Dordrecht eñ Haerlem/eñ zijn tsamen wt getogen ter neder worpende alle die Casteelẽ eñ slotẽ tot.xvij.toe/die der hoecx partije toebehoordẽ/ eñ

Ontrent desen tijde gaf vrou Margriet grauinne van Henegouwe van Hollāt/zeelāt/ ꝛc. die stede vā Dordrecht hare hantuesten vā stapel goet Eñ gaf die vā Middelburch eñ ziericzee vrijheyt daer af/ datse alle goet op ende af voeren mogẽ sonder ṽ stapelen.

braeckense neuen der aerden af.

Als dese bootschappe in Henegouwe quam/wa die keyserinne seer toornich/eñ verstoorde haer see op haren sone/ ende ontboodt hem waeromme da hi hem onderwandt van haer heerlicheyt. Die son graue Willem van Hollant ende zeelandt ontboo haer weder/datse zijn waer/eñ dat hi daer seghel e brief af ontfanghen eñ ghegeuen hadde/so dattet s verre quam dat die moeder ende dat kint malcande ren dach eñ tijt stelden om te strijden/dat seer te beclaghen was. Die keyserinne die moeder quam met veel volcx wt Henegouwen/ende haer dochter dye Coninginne van Enghelant stierde haer grote hulpe van volcke/insghelijcx die Zeelanders. Dye sone quam(dat seer te beclaghen was)met veel volcx van oorloghe wt Hollandt/Vrieslandt ende ander landẽ Al dit volck vergaderde tsamen te schepe opt water/ ende quamen malcanderen teghens in Walcheren/ tusschẽ oude Aremuen ende der Veere. Als si bi twingherlinck vander Veere quamen/bliesen dye trompetten op/ende begonsten malcanderen dapperlick te slane/so datter veel volcx verslaghen wert. Maer die Keyserinne met hulpe vanden Zeelanders wan den strijdt ende slach. Graue Willem siende dat hy den slach verloren hadde/beriep weder eenen anderen slach teghens zijn moeder dye Keyserinne te water in Hollandt tusschen den Briele ende sgrauensande. Aldaer die Keyserinne ende graue Willem weder teghens malcanderen te strijde quamen/daer was den slach so hardt ende wreedt/dat dye Graue den slach teghens zijn moeder wan/dwelcke was op sinte Martens dach indẽ Somer/int iaer. M.ccc.li. In desen slach was also veel volcx verslaghen dat dwater gheuerwet was vanden bloede. Daer bleuẽ ver

Die sone coft ten str[i]de tegens de moed

Tusschẽ oude Aremuen ende der Veere/ by twingerlinc geschi ede eenen groten slach te watere.

Die keyserinne wan dẽ eersten strijdt te water in Walcheren.

Die sone wan den. ij. strijdt teghens zijn moeder.

slaghen veel Edelen wt Zeelandt / als heer Costijn van Renisse / Maerschalck vander Keyserinnen armeye / Sommighe heeren van Borsselen van Brigdamme / Heer Floris van Hamstee met veel Zeelanders / God moet de sielen ontfermen / Die heere van Breeroc worde gheuangen.

Daer worde die oorloghe versoendt / ende die keyserinne behielt Henegouwe haer leuen lanck / ende Graue Willem bleef Ruwaert van Hollandt / Zeelandt ende Vrieslandt. Ter selfder tijt gaf heer Wolfaert van Borssele / heere vander Veere / sinen neue dat / der Veere ende die polder een onuersterffelicke leen wesen soude.

Die keyserinne ende graue van zeelant ende hollandt haer sone werden vereenicht.

Int selfde iaer van. Li. sterf die Keyserinne Margriete van Beyeren / grauinne van Henegouwe ende wort te Valencijne in Henegouwe begrauen / si regneerde thien iaren.

Int selfde iaer openbaerde een groote vreeselijcke Comete in September / ende daer na quamen sterke winden wt den Noorden / Ende daer was ooc een Eclipsis der sonnen wel. xvij. vren lanc dat noyt men sche desgelijcx gesien en had. Binnen dese graue Willems tijden vercregen die vand Goes in zuytbeuelant / sommighe liberteyten ende vrijheden als ander steden. Ende daer na wertet van dage te dage groter ghetimmert van huysinghen ende andere fabrijcken. Ende ghemerct dat si dorpwijs onbesloten saten / hebben si begonnen wallen vesten ende poorten te maken.

Een grote comete openbaerde.

Eclypsis der sonnen.

Goes.

Goes wert een stadt ende oock geprivilegeert

¶ Een corte summarie van die genealogie oft geslachte van sommige hertogen van Bourgoingnen totten tijden ons alder mogenste Keyser Carolus die v. van dien name / Ende hoe dat die leste hertoginne van Bourgoingnen aen dat eertshertochdom van Oostenrijc gehijlict is geweest. ¶ Dat. xxxvij. Cap.

Dye Wenden hebben dat co nincrijck van Bourgoingnẽ eerst in gestelt

Albertus krantz in historia Vandalorũ scrij[…] dat ten tijden doen die Vandali Vrancke[…] lant destrueerden/namen si haer vlucht [...] Galliã/dat nv Burgundia is eñ maecte[…] daer stercte eñ casteele inne/eñ hebbẽ dat conincri[…] vã Bourgoingnien eerstmael inghestelt/eñ zijn na[…] maels weder met.ccc.m.mãnen wt Bourgoingnie[…] getogẽ eñ namẽ Galliam Delphinaet inne. Hier [...] soect breeder in histo. Vand. rer. Alberti krãtz voori[…] Hoe wel Bourgoingnen hier voormaels een conin[…] rijc geweest is/als diuersche historien bescriuẽ/ so i[…] ist namaels gedescendeert op een hertochdom/end[…] graefschappe/eñ is nv te hants noch machtiger da[…] sommighe conincrijcken.

Joannes van Valois was co ninc vã Vrãc rijc eñ hertoch vã bourgoing gen.

Int iaer. M.ccc.xlix. eñ daer ontrẽt was in fluer[…] Joãnes vã Valois vã gods genadẽ de.i. vã dien na[…] de.xli. coninc vã Vrãrijc als diuersce cronijckẽ besc[…] uẽ/hi had vier sonen/waer af de ioncste genaẽt wa[…] Philips le hardy/Desen voorscreuen coninc bestai[…] van zijns moeders weghẽ dat hertochdom eñ grae[…] schap van Bourgoingnen/na dat ouerlijden vã he[…] toch Oddo van Bourgoingen.

Die hertoch vã Bourgoingnen hadde te huwel[…] ke gehadt ioncfrou Margriete van Male/Lodewij[…] van Malens graue vã Vlaenderẽ eenighe dochte[…] maer hi en liet gheen oirie achter. Na dat ouerlijde[…] vandẽ hertoch van Bourgoingen/gaf coninc Joa[…] nes voorscreuen dat hertochdom eñ graefschap va[…] Bourgoingnen sinẽ ioncrsten sone Philips le hard[…] die welcke troude ioncfrou Margriete van Malen grauinne van Vlaenderẽ/weduwe vanden hertoc[…] van Bourgoingnen/so wert dese Philips le hardy[…] hertoch van Bourgoingnen eñ graue van Vlaen deren/breeder blijckende inde Historie van Rober[…]

Philips le hardy troude ionc vrou margriet van malẽ gra uinne van Vlaenderen.

tus Sanguinus ende Johannes Bocatius.

Dese voorscreuen Philips le Hardy hertoch van Bourgoingnen/hadde by zijn gesellinne Margriet voorn drie sonē. Deerste was genaēt hertoch Jan vā Digion/eñ wert namaels hertoch vā bourgoingnē Die tweede was genaēt Anthonis hertoch vā Brabant/die derde genaēt Philips graue van Niuers.

Philippus le hardy voorn hertoch eñ graue van Bourgoingnen was die.xxix.graue van Vlaenderē hi ouerleet int iaer.M.ccc.lxxxv.dē.xxvi.dach vā april

Philipsle hardy was hertoge van Bourgoengnen ende graue van vlaenderē hadde.iiij.sonen.

Jan vā Digion/Philips le hardy outste sone wert hertoch van Bourgoingnen/ hi was die.xxx.graue vā Vlaenderē/hi troude tot zijn gesellinne ioncfrouwe Margriete hertoch Albrecht van Beyerē/graue van Hollant zeelant eñ Vrieslant dochter/waer bi dese hertoch Jan vā Bourgoingnen vercreech eenen eentghen sone/Philips diemen den goedertierē noēde/ende ses dochters.

Die outste sonē vā Philips le hardy Jan vā digion genaēt wert hertoch vā Bourgoingnen eñ graue vā vlaenderē.

Int iaer.M.ccc.xcvi. was dese voorscreuē hertoch Jan van Bourgoingnen geuangē vanden Turckē in Hongarien. Maer int eynde vanden iare wert hy vlost. Daer na was dese hertoch Jan vradelikē doot geslagē eñ vmoort te Monstreul/int iaer.m.cccc.xix.

Hertoch Jan vā Bourgoingnen wert verradelick doot ghellagen.

Philips die goedertierē hertoch van Bourgoingnen/sone van hertoch Jan voorn/ was die.xxxi.graue van Vlaenderē/Eñ na dat ouerlijdē zijnre nichtē vrou Jacoba van Beyerē/wert hi graue vā Hollant zeelant eñ Vrieslant/Eñ ooc na dat ouerlijdē vā hertoch Philips van Brabant sinē neue wert hi hertoch van Brabant/Hi troude tot zijnd eerster huysurouwen/ioncfrouwe Michiele/dochter van Kaerle dye vi.van dien name/coninck van Vrancrijcke/maer hy en ghewan gheen kinderen bi haer.

Philips de goedertierē hertoge van Bourgoengnen hadde.iij.ghetrou de wijfs.

Daer na troude hi tot sine gesellinne ioncfrouwe

T

Claude des grauens dochter van Heu/ si sterf ooc
sonder orie achter te laten.

Philips hertoge van Bourgoingnen had de diuersche sonen eñ dochteren.

Tusschē dese tijdē besliep dese voorñ hertoch Ph
lips diuersche ioncfrouwen / waer bi hi ghewan di
uersche sonē eñ dochters. Alsmen noch int veruolc
der cronijcken lesen sal. Dese voorscreuē hertoch ph
lips troude tot zijn derde huysurouwe / ioncfrouw
Jsabelle des coninex van Portugaels dochter/ wae
by hi gewan drie sonē/ waer af de twee storuē in hae
kintshept/ maer dē derden sone was genaēt Carolu
eñ succedeerde na douerlijden zijns vaders in alle s
ne landē eñ heerlicheden/ alsmen breeder int veruol
gen der cronijcken lesen sal in sine tijt ende iaren.

Kaerle vā Valois wert hertoch vā Bourgoingnen ende Brabāt eñ graue vā zeelandt

Kaerle vā Valois hertoch vā Bourgoingnen v
Brabant/ Limborch/ Lutzenborch/ eñ van Gelre/ gr
ue vā Vlaenderē/ Paltsgraue van Henegouwe/ gr
ue vā Hollant/ zeelant/ eñ Vrieslāt. ꝛc. succedeerde n
zijns vaders doot in alle die naghelaten landen zijn
vaders Philips van Bourgoingnen. ꝛc.

Hertoch kaerle van Bourgoingnen troude coninc Eduwaert vā Enghelant suster.

Dese hertoch Kaerle voorñ troude eerst ioncfro
we Elizabeth/ dochter vā hertoch Kaerle vā Borb
daer hi bi gewā eē eenige dochter iōcfrou Marie g
naēt. Daer na troude hi ioncfrou Margriete/ die s
ster van coninc Eduwaert van Enghelāt de vierde
van dien name. Van zijn gesten eñ feytē sult ghi bre
der vinden hier na int veruolch der cronijcken.

Maximiliaen Roomsch Coninck eñ eertshertoghe van Oostenrijck / troude iōcfrou Marie hertoginne vā bourgoingnen.

Maria van Bourgoingnen/ eenige erue eñ doc
ter van hertoch Kaerle voorñ succedeerde in alle la
den eñ heerschappien bi harē vader voorñ haer ach
tergelaten/ eñ tot hare. xxi. iaren wert si gehijlict b
cōsente vandē edelen eñ statē vanden landen aen de
hoochgeborē eertshertoge Maximiliaen/ Roomsc
coninc/ eertshertoge vā Oostenrijc/ hertoge van C
rinthen/ Paltsgraue van Elsaten/ van Tyrol eñ va

Habsborch keyser Fredericus eenige sone. Dese voorscreuē hertoginne gewan bi harē man den eertshertoge/twee sonē eñ een dochter. Van dese voorscreuē hertoginne vrou Marie eñ haren sone Philippus/ende ioncfrouwe Margriete salmen breeder vinden int veruolghen der cronijcken.

Philippus vā Oostenrijc die eerste vā dien name Maximilianus eñ vrou Marie eenige sone / troude ioncfrou Joanna/coninck Ferdinandus vā Spaengnen dochter/waer by hi gewan twee sonē/ Carolus/ eñ Ferdinaudus/eñ diuersche dochters/alsomen int breede hier na int veruolgen der cronijckē vindē sal.

¶ Philips vā Oostenrijc hertoch vā Bourgoingen troude iōcfrou Joanna coninck vā Spaengēs dochter.

¶ Van hertoch Willē vā Beyeren die.xxi. graue van Zeelant/eñ die.v. van dien name.

¶ Dat.xxxviij.Cap.

Willem de.v.vā dien name hertoch vā Beyeren worde bi cōpositie eñ cōsent vā zijn moeder/eñ ooc na haer doot die.xxi.graue van Henegouwe/Hollant/zeelant/eñ Vrieslāt hi hadde te wijue hertoch Henricx dochter vā Lancaster wt Enghelant/die een goede vrouwe was/ Hollandt eñ zeelant seer beminnende/maer si en hadden gheen kinderen te samen.

Vicesimus primus comes zelandie.

Jnt iaer.M.ccc.lij.openbaerde een vreeselijcke comete dē.xviij.dach van Braecmaent eñ binnē.xij.dagen daer na quam eenen so groten sterckē windt wt den noortwesten/so datter veel schepen bleuen/ende in zeelant veel dijck en duerbraken.

Boudewijn vā Brigdāme heere van soutelande eñ coukercke was in fluere ten seluen tijden.

Van noortbeuelant brac ter seluer tijt den dijc duere van een schip dat voor die Vliete lach / want doen ter tijt was die Vliete een groote hye van visschers/ daer veel schepen eñ buysen af voerē/ Eñ tselfde lāt van noortbeuelandt bleef van dese inbrekinghe van den dijcke/byeans een iaer lanck wt eñ in drijuende.

Noortbeuelāt brac den dijck duere/duer de steeckinge vā een schip.

Wolfaert vã Borssele de derde van dien name heere vand Vere eñ Sandenburch was in fleure ende hadde getrout een dochter vã die heere van Aremuen ioncfrou Margriete ghenaemt.

Eñ te Wissekercke stont de kercke int watere mee
dan een iaer/eñ de kercke wert vã haer oude plaet
versedt/op die plaetse daer nv dẽ toren staet/eñ me
hadde grote moyte eertmen conde gheuersschen/
dat Graue Willẽ voorgenoẽt selue quã in noortbeu
lant te Vliete/daer hi een keete dede maken/dieme
namaels sgrauẽ keete noemde/daer hi nacht eñ dac
wt eñ in ghinc totter tijt eñ wijlẽ toe dat hi tlant we
der beuerscht hadde. Eñ die voorgenoemde keete h
uet noch by menschen ghedencken ghestaen.

Den abt van Middelburch dede veel lãts in noortbeuelãt bedijcken met die heere van Romerswale ende die heere van Aremuen

Walcheren hadde op dese tijt mede grote schade
ontrẽt oude Aremuen/mer wert corts beuerscht/eñ
die dijckẽ werden weder gerepareert eñ ghemaect
maer daer was veel lants buytẽ gedijct ontrẽt Wel
singhen eñ oude Aremuen/eñ heeft sichtent daer o
trent veel grontbraecselẽ van lande gehadt/alsme
int veruolch noch lesen sal.

In out Westcappel in walcheren wordt veel lants buyten ghedijct.

Ter selfder tijt verloos oudt Westcappel veel lãt
dat buytẽ gedijct wert/eñ heeft noch daghelicx veel
eñ grote grontbraecselẽ gehadt waer duer men vee
lants verloren heeft/eñ wordt noch huyden sdaech
met grote costen onderhouden.

Tlant vã Schouwen hadde ter selfder tijt aen dy
zuytside grote schade aende dijckẽ/eñ heeft veel inla
ghen duer die grontbraecselen ghelept/alsmen noc
dagelicx doende is ontrẽt Borrendãme eñ zuytker

Int landt van Schouwen begonsten die hauen van tdorp vã westẽscouwen te verslijmen.

Westen Schouwen begonste ontrent deser tijt t
verslijmen/twelc een vandẽ principaelsten hauẽs e
reen van zeelant was/als hier voren vhaelt is / voo
coopuaerders eñ visschers neeringe/ mer ouermit
die inundacie van noortbeuelant/dwelcke so langh
dreef/begonste westen Schouwen te verslijmen.

Zuytbeuelant hadde dese tijt mede grote schad
aen zijn dijckẽ/aen die noortside/eñ ontrent het eplã

van Borssele / aldaer veel lants doen ter tijt eñ pol-ders buyten gedijct worde. Int selfde iaer was een so groten Eclipsis inde maẽt vã October van.xvij.uren lanc dat noyt mensche dier ghelike gesien en hadde.

Die polders aen zuydtbeue lant ontrende borssele verloren veel lants dat buytẽ ghe dijct wordt.

Int iaer.M.ccc.liij.was die polder vã het Oosterlant eerst begonnen te dijckẽ aen Duuelant vã heer Claes vã Borssele/heere van Brigdãme/eñ vã ioncker Henric vandẽ Abeele/eñ in dat iaer en wert niet bedijct dan die Vorssche/van toosterlant/eñ den sandeele. Maer tiaer daer na wert dat ander deel vant oosterlant gedijct met grote swaerheyt ende cost.

Heer claes vã Borssele heere vã Brigdãme Ende ioncker Henrick van den Abeele de dẽ die polders van oosterlãt bedijcken.

Int selfde iaer dẽ tweesten dach in Louwmaẽt sterf ioncker Claes van Borssele die welcke ridder was/ eñ een strijtbaer man/ Hi was die sone vã heer Wolfaert vã Borssele/heere vand Vere.xc.die.iij.vã dien name/ende leyt opt huys van Sandenburch begrauen by sinen voorouders.

Ioncker claes van Borsselen/ was dye sone vã heer wolfaert heere vã der Veere.

Ter selfder tijt hadde heer Claes van Borssele tot zijn gesellinne ioncfrou Janne vã Sandijc eñ van Senenberge/de welcke heer Claes van Borssele tcaste e sinte Laureys met die kercke eñ alle de boomgaerden daer ontrẽt gefundeert eñ gesticht heeft/ dwelcke namaels zijn sone heer Albrecht van Borssel/heer van Brigdamme volmaecte/eñ gaf tclooster vandẽ tertianẽ tot Middelburch veel heerlichedẽ eñ goets Dese tijt was heer Claes van Borssele die meeste here die int lant van Walcheren was/want hi was heere van Brigdamme/Loutelande/ Coudekercke ende heere vanden derden part vanden lande.

Heer Claes vã Borsselen heere van Brigdã me eñ iõcfrou Janne waren in Kerre.

Int iaer ons Heerẽ.M.ccc.lvij.sterf heer Claes vã Borssele heere vã Brigdamme voorgenoẽt/eñ was te Middelburch inder tertianen clooster begrauen/ dwelc hi eñ zijn voorvaders gefundeert eñ ghesticht haddẽ/dese heere liet achter eenen sone/die heere Al

Die heerẽ van Borsselen van brigdãme hebben der tertianẽ clooster vã Middelburch ghesti.ht.

146.

Heer Albrecht van Borsselen heere vā Brigdamme eñ iōcfrou Beatris zijn huysvrouwe waren in Vuere.

brecht hiet/de welcke succedeerde in alle sine vader
landē eñ heerlicheden/ hy hadde getrout iōcfrouw
beatrix/heere Boudewijn van Domborchs dochte
waer by hi ghewan eenen sone/ ghenaemt ionchee
Claes van Borssele/die tweede van dien name.

Int iaer.M.ccc.lviij.wort graue Willē zijnre sinn
quijte/eñ worde in sekere hoede gehoudē eñ gesed
opt hof indē hage/daer hi bleef.xix.iarē lanc/ tot da
hi afliuich wert.Nv zijn die vander hoecx partie ve
blijt/eñ ontbodē hertoch Albrecht sinen broeder/da
hi quame regierē zijns broedersheerlichept.Als he
toch Albrecht quā/wert ouergedragen met die gh
meyne stedē van Hollant/Zeelāt eñ Vrieslant eñ H
negouwe/dat hi ruwaert wesen soude vandē landē

Hertoch Albrecht vā Beyeren wert ruwaert vā Hollant eñ zeelāt.

mits zijns broeders wijf geuende iaerlicx.xij.m.schi
den/eñ daer soudē die twee partien als hoecx eñ ca
beliaus mede versoent eñ wel te vredē wesen/ dat h
niet lange en hielt/wāt hertoch Albrecht minde dy

Hertoch albert van Beyeren/ ruwaert van Hollāt eñ zeelant beminde die hoecx partie.

hoecx meer dan die Cabbeliaus / Eñ heer Reynou
vā Breeroe was Cancelier ten houe/eñ thof ghinc
al by hē wt/dat die Cabbeliaus seer moeyde / eñ ley
dē een lage op Castricomezāt also dat si heer Reynou
van Breeroe verlaechden eñ iaechden tot Castricon
inder kercken/daer hem die gebueren te hulpe qua
men/eñ beschudden hem zijn lijf

Int iaer.M.ccc.lxi.dē.xij.Januarij wast so grote
wint eñ so hoogen vloet/datter veel dijcken in zeelā
ouerulo eydē/maer werden corts daer na weder g

Veel Polders eñ eylandē die corts bedijct waren in zeelāt ouerulоeyden.

maect eñ gherepareert/Eñ alsdoen werden veel p
ders in diuersche eylandē van zeelant met veel lant
buyten ghedijct.

Int iaer ons heeren.M.ccc.lxiij. sterf vrou Jann
vā Sandijc eñ Seuenberge/die voormaels gesellin
ne geweest hadde vā heer Claes van Borssele/heer

vā Brigdamme voorñ (saliger memorien) op dē.xviij dach van Meye/eñ wort te Middelburch begrauen inder Tertianē clooster/daer nu de minrebroedsʒijn

Int iaer.M.ccc.lxv.wort Tʒandijck op den derden Sinxen dach die eerste processie oft ommeganck ghe houden/eñ was een van die eerste eñ meeste omme-ganghen van tlant van Walcheren.

Int iaer.M.ccc.lxviij.wort die stadt vanď Veere in Walcherē bemuert/beuest/eñ ghedoluen van mijns heeren poorte aen dye landtside/tot die Sandijcsche poorte dwelck costede na dat die sommighe scrijuen ij.c.ponden vlaems ende.xlviij.schilden. Veere werdt bemuert ende veuest.

Int iaer.M.ccc.lxxvij.smaēdaechs nae s.Martens dach inde winter wast so grotē storm eñ onweď dat ve le polders eñ eplandē in zeelāt inundeerdē/de polder met dat schoon dorp de Piete aen Wolffaerts dijck/ werte doē buytē gedijct/eñ en is tsichtēt niet weď be-dijct. Die muragie eñ kercke is noch bi menschēs ge-denckē gesien naď inundacien vā desen polď of Piete isser opt lāt eē hooch stael gebleuē/hoger dā daer on trēt ergēs was/so dat dābachts heerē cōsenteerdē o-uer veel iarē ō daer moer te deluē eñ asschē daer af te brandē ō wit sout vā de selue asschē te siedē/ waer wt veel oude personē/als dijckers eñ anď vstandige lie-dē seggē datter in zeelāt veel grontbraecselē eñ destru ctien vā anď landē naď hāt gecomē zijn/ouermits dat dē stroō so geweldelic daghelicx wter zee coēt/eñ ner gēs op breken en mach/ ofte zijn cracht vliesen / alsse in voorledē tijden plach te doene. Tot Westcappele wert ter selfder tijt veel lāts buytē gedijct duer grōt braecselē so datmē begonst de dijckē inwaerts te leg gen/eñ die huysen te verhuysen. Eñ die visschers eñ andere met haren schepen begonsten ander hauens te soecken/ende vertrocken also van daer. Den schonen polder eñ dorp de Piete aent lant van Wolf faerts dijc / eñ veel eplanden oueruloeyden. In zeelant zijn sichtent veel grontbraecselē eñ destructien van ander lan den ghecomen

Tgat te Bieruliet eñ. xvij. dorpē invlaenderen overvloeyden ter selfder tijt.

Ter seluer tÿt brac tgat te Bieruliet inne in Vlae
deren/eñ daer ontrent v̄dronckē.xvij.dorpē oft pr
chien. Eer die Gulieme/Nieuele/Roeselare/ die g
willige/Jsendÿcke/die Ellemare/sint Jans in de wo
stÿne/Opmaskercke/sinte Katherinē/Ten hamer
Schoondÿc/Gatenisse/sinte Nicolaus eñ Bierulig
met noch meer andere/alsomen inde grote cronÿck
van Vlaenderen int langhe lesen mach/alst blÿct b
dese rÿmen ende incarnatie.

Incarnatie.

Tlant te Bieruliet eñ.xvij.dorpen o wach
Eñ die Piete liepen in na sinte Martens dach.

Int iaer.M.ccc.lxxvij.op den.xv.dach vā April/ ste
hertoch Willem/graue vā Hollant/zeelant eñ Vrie
lāt der keyserinnē sone die lange vā zÿn sinnē beroo
geweest hadde/te Tanout in Henegouwe/eñ word
te Valencÿne begrauē/als hi sine landē had berech
ontrent seuen iaren/eñ binnen vier iaren daer nae
sterf vrou Machtilt zÿn wÿf / ende worde tot Reyn
burch int clooster begrauen.

Die collegie vā canonÿckē binnen zierinczee wordē gefundeert.

Int selfde iaer vā.lxxviij. wort binnen der kerck
van S. Lieuens monster in Zierinczee een Collegi
van Canonicken gheinstitueert eñ ghefundeert de
dÿssendaechs na die Paesch heylich dagen van he
toch Albrecht van Beyerē/graue van Hollant/ Ze
lant eñ Vrieslant.&c.eñ vā sommige rÿcke deuote pe
sonē/eñ worden seer rÿckelikē ter seluer tÿt begaef

Wenselaus coninc van Beemen wert keyser gecorē/ int iaer. M.ccc. lxxix. sone van carolus de.iiij. hi regneerde xxviij. iaer eñ sterf vāde pol pelsie by sinen broed eñ was de.xxxiij. duytsche keyser.

Int selfde iaer wort Wenselaus coninc van Boh
men Roomsch keyser gecorē/hi worde driemael bi
nē sinen leuen vergeuen/daer hi nochtans niet af e
sterf/want hi van sinen medecÿn meester D. Albic
telcken geholpen wert/eñ regneerde.xxij.iaer.

Int iaer.M.ccc.lxxx.was eē groot scisma eñ twe
dracht inder heyliger kerckē/dwelc duer de.xxxix. i
ren lanc/so datter vp wÿlen twee oft drie pausen oft

drie pausen op eender tijt warẽ. Welcke schisma dye keyser Sigismundus tot eendrachticheit brochte eñ Martinus die paus regneerde alleen/so dat die ander twee afgeset werden. Die hier breeder bescheet af begeert te hebbene/die lese Eneã Siluium de origine Bohemorum/daer sal hijt al opt lancste vindẽ.

¶ Van hertoch Albrecht vã Beyeren/die.xxij.graue van Zeelant/ende deerste van dien name.

¶ Dat.xxxix. Cap.

Albrecht deerste vã dien name/hertoch van Beyerẽ was lange ruwaert vã Hollãt/zeelant/Vrieslãt/eñ Henegouwe. Eñ na zijns broeders doot wert hi eerst gehult voor eẽ rechte lantsheere/dwelcke was int iaer ons Heeren M.ccc.xc. hi hadde te wijue Margriete des hertogẽ dochter vã Lotteringen/daer hi aen wan Willẽ graue van Oosteruant/Albrecht vã Beyeren die ionck sterf/Johan die bisschop vã Ludic wert/eñ vier dochterẽ. Die outste Katherine hadde eerst te manne hertoch Eduwaert vã Ghelre/maer niet beslapen/daer na nã si hertoch Willẽ van Ghelre eñ Gulic/si storuẽ sonder kinderẽ. Die ander dochter Joanna hadde te manne Wenselijn coninc Kaerls sone van Beemen/keyser vã Roomen/eñ si storuen sond kinder. Die derde Maria genaẽt hadde te manne hertoch Jan van Bourgoingnen/daer si bi wan Philips hertoch vã Bourgoingnen/eñ noch ses dochterẽ/als Margriete/Dalphine vã Vrancrijc/Katherine grauinne van Richemont/Maria hertoghinne van Cleue/Polent grauinne vã Poytiers/Agnes hertoginne vã Bourbõ/eñ Anna grauinne vã Betuoert. Die vierde dochter Johanna/hadde te man hertoch Albrecht vã oostenrijc/daer si eenẽ soon bi gewan/geheetẽ Albrecht na Roomsch coninc/ eñ ooc coninc vã Hongarien vã

Albrecht Albertinus secundus comes zelandie.

Johanna hadde getrout den keyser/ende coninck van beemen.

Maria hadde getrout hertoghe Jan van Bourgoingnẽ

Johãna hertoge Albrecht vã Beyerẽ dochter troude den hertoch van Oostenrijck.

wegē zijnre huysurouwen keyser Sigismundus doch
ter/ Eñ die hertoginne Albrechts wijf sterf in iaer. M
ccc.xcvi. eñ worde opt hof indē Hage begrauē inde
Cappelle/ daer na nā hertoch Albrecht zijn ander d
wijf geheetē Margriete hertoch Adolphs dochter
van Cleue/ maer si en haddē geen kinderē te samen
Dese hertoginne fundeerde dat clooster vanden J
coppijnen inden Haghe/ eñ si leyt daer begrauen.

Die stede van Romerswale quā onder die iurisdictie vā den graue van zeelandt.

Ter seluer tijt quā die stede vā Romerswale onder
subiectie eñ iusticie vā hertoch Albrecht van Beyer
graue van Hollant zeelant eñ Vrieslant.ɂc. wāt dae
te voren hadde dese voorñ stede haer singulare heer
gehadt. In dese tijt begonstmen die kercke van wes
munster binnē Middelburch eerst te stichten / ouer
mits dat tvolc int lant eñ inde steden so seer began t
vmenichfuldigē. Eñ daer en warē mede so veel ker
ken int lant niet/ alst nv ter tijt zijn.

Veel polders werden in zee lāt ontrēt tlāt van Wossemare ende s. Martēsdijc gedijct.

Binnen dē tijt vā desen hertoch Albrecht graue vā
zeelant dijcte heer Floris van Borssele metter zuyle
sommige polders aen tlant vander Tholen eñ Poo
uliet/ ghelijck Wossemare ende andere polders dae
ontrent Sinte Martensdijck.

Int iaer. M.ccc.xc. sterf heer Albrecht vā Borssel
H. vā Brigdamme optē dach vā H. cruys vheffing
eñ worde Tzobburch begrauen inden choor.

Die conste vā bussen te gietē wert geuondē

Int iaer. M.ccc.xciij. wort alder eerst die conste vā
bussen te ghieten geuondē inde stadt vā Ausburch i
hoochduytschlant van eenen moninc also sommigh
schrijuen/ dye welcke conste noyt voor desen tijdē ge
weest en hadde.

Sōmige nyeu we diepten begonsten in zee lant te comen

In dese tijden begonste die diepte ontrēt der sted
vanđ Veere van dage te dage seer te beterē/ so dat d
diepten van Noortgouwe ende van Dreyschere i
Schouwen begonnē al heel te verslijmen eñ vergā

so dat altaer grote schorrē gecomen zijn/die namaels bedijct werden/alsmen nv daghelicx sien mach. Ende tweergat worde van dage te dage groter/ wijder eñ breeder/ouermits die grote stroomen eñ vloedē dye daghelicx wter zee quamen/eñ mede om dat tzee wa ter veel ruymte creech van die geinundeerde landē. Desghelijcx tgat vande Wielinge/eñ daermen naer der sluys voer/was ter seluer tijt so ruym eñ diepe/ dat meest alle die schepē daer duer quamen met alrehande coopmanschappen/die bisonder in dese neder landē woudē wesen. Want op desen tijt eñ noch wel lxxx. iaer daer na/alle die schepē die wt Vrancrijcke/ Spaengien eñ wt andere diuersche landē in dese nederlandē quamen met haer coopmanschap/ die quamen alle inne ter Sluys eñ te Brugge in Vlaenderē dwelcmen noch op desen tijt sien mach/ dat Brugge die hooftstadt was van alle dese nederlanden/ daer alle die principale natien der Christenheyt warē/ alsmen noch eensdeels sien mach aen huysinghen/houē buersen/hallen/ende andere fabrijcken/die noch binnen der stadt van Brugghe zijn/waer af ghi breeder bescheet vinden sult inde grote Vlaemsche cronijcke Ende duer dese vindinghen vanden diepten begonsten metter tijt allencxkens dye schepen met haeren coopmanschappe duer dye Wielinghe ende Tweergat inne te comen.

Brugge eñ der Sluys in vlaēderen waren in fleure.

Ter seluer tijt haddē die vā Zierinczee een groote vaert met haer grote schepen in diuersche landen bysonder in Oostlandt/eñ in Denemarcken/Ende die van Zierinczee waren doen die principaelste dye eenighe schepen hadden vant graefschap van Zeelant ende van Hollandt.

Zierinczee hadde een groote vaert met haer lieder groote schepen.

Outrent desen tijden was in fluere heer Henrick van Borssele heere van Sandenburch ende vander

Heer Henrick van Borsselen was in fluere

Veere/met die noortpolders/die eerste vā dien na
hi sterf sonder huysurou te hebbē/waer duer hi gee
orie achter en liet/Eñ zijn broedꝰ ioncheer Wolfaer
van Borssele/de vierde vā dien name/succedeerde i
alle sine goedingen eñ heerlichedē na zijn doot. In d

Heer Claes vā Borssele die.ij vā dien naem was in fluere

sen tijdē was oec in fluere heer Claes vā Borssele d
ij. vā dien name/heer Albrecht vā Borsselen sone/he
re van Brigdāme/Zoutelande/Sinte laureys end
vā Coudekercke. Dese voorñ heer Claes nā tot zijn
gesellinne ioncfrou Marie vā Aremuen/ daer hy bi
gewan eenē sone ioncker Jacob van Borssele genaē
eñ drie dochters/deerste iōcfrou Hadewijc/de twee
ioncfrou Adelise/die derde ioncfrou Beatris genaē

Die heerē van Borssele warē in fluere van ghessachte.

Ter selfder tijt warē die heeren van Borssele als
sterc dat vandꝰ selfder linaige oft afcoēste int lant va
Walcheren. xvi. ridders woonachtich waren.

Ten seluen tijdē hadde hertoch Albrecht vā Bep
ren graue vā zeelant eñ Hollant/heer Claes vā Bo
sele voorñ die tweede vā dien name/heere van Bri
damme vercoft het geheel eylant van Duuelant i
Zeelāt/ten eewighē dage te besittene voor zijn eyg

Het eylāt van duuelant quā aen heer claes van Borsselen heere vā Brigdamme.

met alle die heerlichedē van dien eñ dye gerechtē v
hooge eñ leeghe vierschare inden seluē lande te m
gen bannen/wtgenomē van dootslagen eñ moordē
schot bede eñ vredebrake/de welcke die graue aen h
was houdende/want so wie vā dootslaghe in Duu
lant geapprehendeert wort/moet biñen rentmeeste
ofte sinen substituyt Trierinczee ter iusticie gebroch
ende gheexecuteert worden.

Int selfde iaer gaf hertoch Albrecht van Beperei

Die Duuelanders werdē vol vrij in hollant eñ in zeelandt.

graue vā zeelant binnen der stede vā Middelburch
heer Claes van Borssele/heere van Brigdāme/ da
alle die ingesetē van Duuelāt/ondersatē vā h. Clae
voorñ souden voortaen eñ ten eewigen dage wese

tol vrij/eñ dat alle die landē eñ heerlicheden duere vā den graue van Hollant eñ zeelant / eñ dat om sekere diensten die si den graue wel eer ghedaen hadden.

Heer Wolfaert vander Veere/heere vā Sanden burch/troude ter seluer tijt ionckrou Hadewijck dye outste dochter vā heer Claes van Borssele/heere vā Brigdamme voorñ/waer by hi gewan twee sonē dē eenen ioncheer Henrick genaēt/den anderē ioncker Albrecht/eñ twee dochters/deene ghenaēt ionckrou Marie/eñ die ander ionckrouwe Beatris genaemt.

Heer Wolf faert vander Vere eñ Sandenburch dye iiij. van dyen name troude heer Claes vā Borssele heere van Brigdamme dochter.

Int iaer. M.ccc. xcvi. tooch hertoch Albrecht graue van Zeelant met sinē sone die graue van Ooster uant met grooter macht van Hollanders eñ Zeelanders in Oostuieslant/teghēs die Oostuiesen/ dye hi int eynde bedwanc met hulpe vandē zeelanders eñ brochtse tot zijnder onderdanicheyt eñ subiectie.

Die graue vā zeelāt bedwāc die Oostuiesen.

Int iaer. M.ccc.xcviij.den. vij. dach in Februario/ sterf ionckrou Beatris/die dochter van heer Boudewijn vā Domburch/eñ was die huysurou van heer Albrecht van Borssele/ eñ leyt Tzobburch begrauē.

Ter selfder tijt gaf hertoch Albrecht van Beyeren graue van Hollant/zeelant/eñ Vrieslant/heer Willemen van Weldamme/eñ ioncker Lieuen van Spuulkercke eene willecore van rechtē om vierscare te bannen in haer ambochten eñ heerlicheden/als in Emelissen/Cats/eñ in Wolffaertsdijck.

Heer Willem van Weldamme vercrech vā den graue van zeelant eē willecure vā rechte

Int iaer. M.cccc.was in fluere heer Floris vā Borsele metter zyplen/die tot zijn ghesellinne hadde ionckrou Margriete die dochter vanden heere van Berghē op den zoom/daer hi by ghewan eenē sone heer Vrancke van Borssele ghenaēt/eñ een dochter Alienora genaēt. de welcke troude heer Jan van Burē.

Heer Floris van Borsselen met ter zyplen was in fluere

Dese heer Floris fundeerde eñ stichtede een canonie in S. Martensdijc.Eñ dese heer Floris vā Borsse

Die canonikē vā s. Martēs dijc werdē ge fundeert.

154

le voorn̄ was op die tijt heere van Voorne/van cla
vā sinte Martensdijc/van Euerswijc/eñ vā veel a
bachten eñ heerlichedē in zuytbeuelandt eñ in noo
beuelant. Int selue iaer worde Rupertus paltsg
ue vanden Rijn eendrachtelijcken van dye.vij. kue
vorsten Roomsch keyser ghecoren/eñ was die.xxi
duytsche keyser

Robertus paltgraue vanden Rijn wert keiser gecorē/ int iaer.M.cccc.i hi regierde.ix. iaer eñ.x. maē den/hi was de xxviij . duytsche keyser.

Int iaer.M.cccc.ij.sterf ionckfrou Marie van Ar
muen/heer Claes van Borssele huysurouwe/dwe
was op den.xij.dach van Meye.Eñ leydt begrau
te Middelburch int clooster vander Tertianē/dwe
ke nv der Minrebroeders clooster is.

Eenen groten storm eñ hooghen vloet.

Int iaer.M.cccc.iij.wast eenē grotē storm vā wi
de/eñ daer braken veel dijckē duere in Hollant end
Vrieslant.In desen storm quā een naect wijf/rou b
wassen zwemmen in Purmermeyr/eñ si worde gh
uangen/eñ in die stede van Edam gebrocht/gecle
wesende began si te eten broot eñ supuel/ende leerd
mede spinnē.Ten lesten wert si tot Harlem gebrac
daerse menich iaer leefde/eñ worde opt kerchof b
grauē/om datse dicwils dat heylighe hout des cru
ces sonder spreken reuerentie dede.

☞ Nota. Een monster uter zee.

Tamelanus die aldē campelicste keyser vā Tartarien regneerde in desen tijt/hinam in Orientem/ Persiam/ Armenien eñ Syrien/hi hadde den Turschen keyser Paiaset gheuangen.

Int iaer.M.cccc.iiij.op sinte Lucien dach indē wi
ter sterf die hoochgeborē vorst hertoch Albrecht gr
ue van Hollant eñ Zeelāt voorn̄/eñ worde begrau
inde Cappelle opt hof indē Hage bi zijn eerste wijf/al
hy sine landē had berecht als ruwaert eñ graue.xl
iarē.Int selue iaer op s.Lijsbettē dach wast eē so gr
ten storm vā winde eñ so hogē vloet/dat veel polder
in Zeelant oueruloepdē/eñ Cats nyeuwelant inu
deerde/doen ter tijt in noortbeuelāt/mer worde co
daer na beuerscht.In zuytbelāt oueruloepdē somm
ge polders/maer werdē indē somer daer na bedijc
Duuelant inundeerde te seluer tijt aende oostsid

Hertoch Albrecht vā beyeren graue van zeelandt sterf.

maer wort corts daer nae weder beuerscht. Eñ daer wort een grote schor eñ veel lants aende selue side be dijct vã heer Claes vã Borssele/heere van Brigdamme eñ van duuelant/met hulpe eñ toedoene vã theerschap vanden Abeele ioncker Henrick ghenaemt.

In zeelandt is undreerdē veel polders eñ eylanden.

In Vlaenderē braken die dijcken inne van de vier ambachten ontrent der Sluys ende Oosburch.

¶ Van hertoch Willē van Beyeren/die.xxiij.graue van Hollant/Zeelant/eñ Vrieslant/die.vi. van dien name. ¶ Dat.xl.Cap.

HErtoch Willē van dien name die.vi. hertoghe van Beyerē/ graue van Henegouwe worde na zijns vadersdoot/die.xxiij.graue van Hollãt/Zeelant eñ Vrieslãt/hi hadde eerst te wijue vrou Maria coninc Karles dochter vã Vrancrijc die seuēde vã dien naē/maer si sterf vroech sonder oirie achter te laten/daer na nam hi te wijue hertoch Philips le hardy dochter hertoch vã Bourgoin. daer hi eē eenige dochter aē wã vrou Jacoba genaēt.

Wilelmus tertius comes zelandie.

Int iaer.M.cccc.iiij.worde heer Adriaen de v. hertoch Albrechts sone in Papendrecht doot gheslagen Eñ heer Willem die bastaert zijn broeder worde dye eerste heere van Schagen met sinen toebehoren.

Die bastaerde sone van hertoch Albrecht wert in Papēdrecht doot geslagen.

Int iaer.M.cccc.vi.lach hertoch Willē voorñ voor Gasperen/eñ die sloten/Haghensteyn eñ Euesteyn xij. weecken lanc/dwelck was in eenen harden winter/maer si werden opghegeuen/ende afghebroken neuens der aerden.

Int selfde iaer den. xxij. dach van Meye quamen voor der Sluys in Vlaenderen eenen grooten hoop Enghelschen daer ouerste af was Coninck Henricx van Enghelandt broeder/met een groote vlote van schepen/ende comende in Casant verbranden si vele huysen ende deden groote schade.

Philips le hardy sterf ende werdt buyten Digion begrauen.

Int selfde iaer sterf Philips le hardy hertoch va
Bourgoingnen/graue van Vlaenderen / Ende zij
lichaē worde ten Cathusers buyten Digion in Bou
goingen begrauen.

Int selfde iaer worde hertoch Jan van Beverē
hertoch Willēs broeders Elect van Ludick/ vande
Luyckenaers v̄dreuen/om dat hi gheen priester w
den en wilde/daer een grote oorloghe af quam.

Corts hier na indē seluen iare worde hertoch Ja
van Digion/Philips le hardy sone hertoch vā Bou
goingnen/eñ die.xxx.graue van Vlaenderē/de we
ke troude ter seluer tijt hertoch Willē vā Beyerē gr
ue vā Hollāt eñ zeelant.xc.suster iōcfrou Margriet

Van die heeren van Borsselen die ter seluer tij in Zeelant waren/als graue Willem int leuē wa

Dat.xli.Cap.

Van dye meeste gherenommeerde heerē van Borsselen die in zeelandt resideerden.

Eer Floris van Borsselen/heer Wolfaer
van Borsselē sone was residerende te M
ster by zuytbeuelant/ende zijn meeste goe
eñ rijcdomme was ghelegen int lant va
Borssele/int lāt van Walcherē/eñ in diuersche plae
sen van zeelant/hi hadde een eenige ghetroude doc
ter Maria van Borsselen genaēt/maer hi hadde d
uersche bastaerden/als Jacob van Borssele/Boud
wijn van Borssele/eñ Wolfaert van Borssele / me
een bastaert dochter/die h. Lieuen van Cats troude

Heere Floris van Borsselen hadde diuerse bastaerden sonen eñ dochteren.

Heer Floris van Borssele metter zuylē die getrou
hadde die dochter van mijn heer van Berghē/wa
residerende in S. Martensdijc/wāt hi eñ zijn ouder
dat lant eerst bedijct haddē. Van sine heerlichedē e
goeden sult ghi int veruolch der cronijcken hooren

Die borsselsce heeren metter zuylen waren en sueere.

Heer Claes van Borssele heere van Brigdamme
die anderde van dien name/die ghetrout hadde ion
frou Maria vā Aremuen/was meest residerende S

Lauwereys op zijn Casteel/eñ binnen Middelburch op zijn huysingē/wāt sine heerlichept eñ goet meest int lant van Walcherē ghelegen was. Van desen sul dy breeder int veruolghen lesen.

Die Borssel-sche heeren vā Brigdamme/ resideerden in Walcheren.

Heer Wolffaert van Borssele heere vande noortpolders in Walcheren/heere vanđ Veere/die vijfste vā dien name/Hi hadde te wijue ionckfrou Hadewijc van Borssele/heere Claes van Borssele heere van Brigdammens dochter. Dese heeft altijt dye edelste van wapenē in zeelant geweest/maer noyt heere vā Borssele in zuytbeuelant/alsmen int vuolgē horē sal

Heer Philips van Borssele/ heere van Cortgenē was ter selfder tijt mede in fluere/alsmen int veruolgen horen sal/ eñ was vande linaige van Borsselen.

Heer Philips van Borsselen heere vā Cortgenen rētmeester van bewester schelt.

Int iaer. M.cccc.vi.had hertoch Willē van Beyerē/eñ hertoch Jan vā Bourgoingnen eenen groten strijdt tegēs die Luyckenaers/om dē Elects wille eñ daer bleuen veel Luyckenaers verslagē/alsmen in diuersche cronijckē lesen mach int langhe.

Int iaer. M.cccc.vij.op S. Clements auont als in diuersche cronijckē bescreuē wort/bisonder inde walsche/Brabantsche eñ Vlaemsche/wort hertoch Lodewijc van Orliens binnē Parijs in Vrancrijck verslegen bi toedoen vā hertoch Jan vā Digion/somen seyde. De cause bescrijft Robertus Gaguinus/eñ Blondus beyde vermaerde historie scriuers.

Dye Hertoch van Dorliens wert binnen Parijs versla-ghen.

Int iaer. M.cccc.viij.op den.v.dach vā Braecmaēt viel so groten hagel/ dat noyt mensche in Zeelant alsulckē grotē hagel gesien/noch van sulcx gehoort en hadde. Corts daer na quā eenen reghē/eñ het regende in Zeelant vier maenden lanck so dattet landt vol opper waters stont.

Eenen grootē haghel viel in zeelandt.

Inden selfdē tijden verleende hertoch Willem vā beyeren graue van Zeelant sommige dorpē in Zee-

Hemmigedorpen vercregen vrijheden van iaermerctẽ/eñ weecmarcten

lant iaermercten eñ weke marctẽ/ als tdorp vã Em
lisse in Noortbeuelãt/eñ nyeuwelãde in zuytbeuelã
Int selfde iaer tsonnendaechs voor sinte Michiels
dach was die heere van Parwijs met alle zijn volck
van graue Willem voorgenoemt verslaghen.

Hertoch willem vã Beyerẽ graue van zeelant maecte dẽ pays in Vranckrijck.

Int iaer. M.cccc.ix. tooch hertoch Willem vã Bey
eren met veel andere heerẽ in Vranckrijck/eñ maecte
met toespreken vã grote heeren dẽ zoen vanden doot
slach vandẽ hertoch vã Orliens / dwelc by toedoene
vandẽ hertoch van Bourgoingnen (somen seyde) ge
daen was/dwelc namaels qualikẽ verghinc/alsmen
breeder inde grote cronijcke van Vlaenderen lesen
mach/eñ in meer andere diuersche Cronijcken.

Heer Wolfaert dye. iiij. Heere vander Veere sterf.

Int selfde iaer sterf heer Wolfaert van Borssele/
heere vander Veere eñ van Sandenburch den .xvi.
dach van Louwmaent/die der Veere gefundeert eñ ge
sticht/mueren/vesten/eñ poorten daerom ghemaect
hadde / Eñ zijn lichaem wert buyten der Veere inde
Cappelle op thof van Sandenburch begrauen.
Na de doot van heer Wolfaert voorgenoẽt wort
heer Henrick sinen outsten sone/ heere vander Vee-
re/die doen noch ionck was.

Sigismundus coninc vã Hongarien eñ Bohemen werdt keyser gecoren int iaer. M.cccc.x. eñ was dye xxxv. duytsche keyser regneerde .xxvij. iaer.

Int iaer. M.cccc.x. wort Sigismundꝰ coninc vã Hõ
garien eñ van Bohemen eendrachteliken vande. vij
keurvorsten keyser gecoren tot Franckfoort. Dese key
ser dede eenen grooten cruysvaert met hertoch Jan
van Bourgoingnen op den Turck / met dye Bohe-
mers eñ veel edelen wt Zeelant.

Cortgenẽ wert beuuerdt eñ beuest binnen een iaer.

Int iaer. M.cccc.xi. dede ioncheer Philips vã Cort
genen rentmeester generael van gheheel zeelant op
dat aenwas ofte schor dat aen noortbeuelant gewas
sen was aen zijn gront bedeluen/om vesten te makẽ
wt de welcke grachten die tot die vesten gedoluẽ wa
ren dede hi steenen makẽ om een begrijp van een ste

de te makē/dwelk hi rontsomme dede bemuerē met poorten daer aen/dwelc al volbrocht wort binnē eenē iare/Eñ dese stede worde ghenoemt Cortgenen.

Int selfde iaer sterf heer Claes van Borssele/heere van Brigdamme/Zoutelande/Coudekercke/sinte Lauwereys/eñ van Duuelant den.xviij.dach van Maerte/eñ worde begrauen bi zijn ouders tot Middelburch inder Tertianen clooster/dat nv die minre broeders clooster is.

Heer Claess van Borsselen die,ij,sterf,

Ter seluer tyt gaf hertoch Willem van Beyeren graue van Zeelant/Hollāt eñ Vrieslant/die borgers van Ziericzee die vrijhedē oft priuilegien/so wie zijn lijf binnē zierinczee verbuerde/die en verbuerde vā zijn goedt niet meer dan.lx.ponden parasijs.

Van ziericzee.

Int iaer.M.cccc.xij.worde die pays gemaect tusschen hertoch Willem van Beyeren/graue van zeelant voorghenoemt/Eñ hertoch Reynout van Ghelre eñ Gulick/eñ die stadt vā Gorricom worde incorporeert eñ voort aē gemaect te wesen eē lit vā Hollāt eñ hier buyten bleef ghesoent heer Jan van Arckel.

Int iaer.M.cccc.xiij.was eenē grootē oploop binnē Wtrecht/daer heer Herman vā Lochorst Domdeken die ouerste af was/eñ verdreuē veel edele mannē eñ borgers wter stadt/maer bi toedoen van hertoch Willem van Beyerē worde dē twist te neder geleyt.

Eenen groten oploop was binnē de stadt van Wtrecht,

Ter seluer tyt was die heere van Brigdamme in stuere/bysonder in Zeelandt nae die doot van Heere Claes van Brigdamme sinen vader. Heer Jacob vā Borssele/H.van Brigdamme was doen heere van Duyuelant/Zoutelande/van Sinte Lauwereys eñ Stadthoudere van Henegouwe.

Heer Jacob vā Borssele heere vā Brigdāme was in stuere

Int iaer.M.cccc.xiiij.als diuersche cronijcken vermanen/begonste dat generael groote Concilium vā dye vijf natien der Christenheyt/van dye gheleerde

Tconciliū tot Constans in hoochduytsch lāt gehouden.

doctoren/bisschoppē/Prelaten/eñ andere gheleerde
mannē van Italien/Hispanien/Vrancrijc/Enghelāt
eñ duytschlant/In welcke cōcilium Joannes Hus eñ
Hieronimus de Praga te viere gecondemneert wor
den. Eñ wat in dit Consiltū gehandelt oft ghesloten
was/wort ons int lange bescreuē van veel geleerde
die daer present eñ teghenwoordich waren/als van
Eneas Syluius/die namaels Paus gecoren zijnde/
wort Papa Pius genaēt. Dese selfde Paus beschrijf
tet int boec de Origine bohemorū. Ingelijcx wordet
oock mede bescreuen van Albertus Krants inde hi
storie vanden Wenden alsmen daer int langhe lesen
mach/int elfste boeck.

Eneas siluius de orig. bohe.

¶ Albertus krants. lib. xi. de reb. vand.

Ter seluer tijt troude vrou Jacoba graue Willēs
eenighe dochter haren eersten man den hertoch vā
Tourepnen/Dolphijn van Vrancrijcke.

Vrou Jacoba troude haren eersten man.

Int selde iaer des woonsdaechs na die Octaue vā
Derthien dach verbrande bicans die halue stadt vā
Zierinczee int lant van Schouwen in zeelandt/ daer
groote ontsprekelijcke schade ghebuerde.

¶ Zierinzee was eenē groten brant.

Int iaer. M.cccc.xv. was dē groten strijt tot Aguin
court in Normandie/tussch ē dē coninc van Vrancrijc
eñ coninc Henric de vijfste vā dien name/coninc van
Enghelant/daer veel grote heren verslagen werdē
al met vgulden sporen/als Robertus Gaguinus int
lange bescrijft in sine historie/eñ alsmen int breede le
sen mach inde Brabantsche/Vlaemsche eñ Hollant
sche cronijcken/waer inne die heerē eñ edelen by na
me eñ toename ghenoēt worden/die daer te dier tijt
vslagen warē eñ geuangen. Als hertoch Anthonis
van brabant/die Conestabel vā Vrancrijc/die graue
van Niuers/die hertoch vā Alenson eñ meer andere
wel tot. iiij. M. toe/dese slach gebuerde dē. xxv. dach
van October/alsomen claerlijc sien mach in dit rijm

Den grooten strijt van Normandien ghebuerde ontrēt Aguincourt.

ken int latijne dwelcke in ouden tijden ghemaect is.
Anglia vincebat ibi bellum Francia flebat.

Incarnatie.

Int iaer. M. cccc. xvi. ontrent Paesschē quā die keyser Sigismundus in dese nederlandē als hi in vranc-rijc aenden coninc geweest hadde om na Enghelant te treckē/ eñ metten coninc van Enghelant te sprekē om beyde dese coningen tot eendrachticheyt te brenghen/ op dattet Conciliū dat doen te Constans was te beter voortganck hebben soude.

Sigismundus die keyser quā in dese nederlanden.

Hertoch Willem van beyeren graue van zeelandt voorñ/ horende dat dē Keyser in Hollāt te Dordrecht was/ tooch hē te ghemoete met. xvi. Ridderē/ eñ veel andere diuersche heerē wten lande van Zeelant/ eñ tooch met den keyser voorñ in Enghelant/ met grooten staet eñ heerlicheyt. De keyser langhe tijt in Engelant wesende/ siende dat hi dese twee coningē voorgenoēt niet en const vereenigen/ so hadde hi geerne htogen wt Enghelant/ maer dye wint en woude hē niet voeghē/ so wasser een Ridder/ die van graue Willems heeren was/ heer Philips van Cortgenen ghenaēt/ die dē Keyser eñ den graue van zeelant vtooch de vā die grote miraculē eñ beuaerden die daghelicx inden polder bider Veere in Walcheren geschieden Die Keyser eñ die graue vā Zeelant dit horende gelooften beyde geen vleeich te eten noch wijn te drinc ken/ eer si inden polder haer lieder pelgrimagie ghedaen hadden. Eñ God die alle dinghen machtich is voechde dē wint also/ dat die Keyser eñ de graue vā zeelant tschepe ghingen/ eñ voeren binnē. xxiiij. vren in Zeelandt. Dye Keyser Sigismundus met graue Willē volbrochten haer beuaert die si gelooft haddē onser vrouwen indē polder/ eñ dancten God almachtich van dier beneficien eñ weldadē. Die keyser vertreckende heeft oorlof aendē graue genomen/ waer

Hertoch Willem vā Beyeren graue van zeelant tooch in Enghelant metten keyser

H. Philips vā Borssele was in fluere.

Die keyser Sigismundus eñ die graue van zeelant deden haer beuaerde inden polder.

Dat concilium datmen noemt Sinodus constantiensis wort op dese tijt ghehouden vieriaren lanck.

ak hē die graue was eere eñ reuerencie bewijſende
om zijnd mildichept. Daer na is die keyſer wederom
in duytſchlāt in Zwauē getogē om Tconciliū te vo
derē/dat aldaer v̇gadert was/op dat grote ſchiſma
dat ſo lāge eñ menich iaer gheduert hadde/ſoude c
men ten goedē fine/dwelc de K. M. met alder hert
ſeer begheerende was/als hi lange gedaen hadde.

Tbeginsel vā die menichfuldichept des harinck te vangē in dese nederlanden.

Ten ſeluē tijden na dat die Deenſche cronijckē ve
manē heeftmen begonnē met die harinc buyſſen (di
alſdoen niet dan met telkēs bedect en warē) ſtercke
kē ter zee te varen/om dē harinc te vangen/eñ te ſo
tē/wantmen te voren al met cleyne ſcheepkēs ten h
ringe voer/diemen ſlabbaers noemde/eñ die meeſt
harinc vaert was in zeelant op out Dreſſchere map
genaēt/eñ ooc op Weſtenſchouwen/ eñ op Goere
eñ op oude Weſtcappel/welcke hauens nu te hant
God betert ſchier al vergaen zijn.

Int iaer. M.cccc.xvij. na dat vrou Jacoba des vo
noēde grauens dochter haren eerſtē man dē hertoc

Vrou Jacoba eerste mā wordet vergheuen met een panspier.

vā Thoureynē twee iarē tot eenen ghetrouden ma
gehadt hadde/eñ hi toecomende Dolphijn vā Vra
rijc was/wort hi met een Panſpſer vergeuē dwelck
hi aen doende was/als die grote cronijcke van Ho

Hertoch Willem von Beyeren graue van zeelandt sterf.

lant v̇maent eñ ſterf den tweeſtē dach inde goede w
ken. Eñ des maendaechs inde Pinxter daghen da
na ſterf die edele hertoch Willem graue van zeelan
Hollant/eñ Vrieſlant/als hi ſine landē. xiij. iaer ruſ
liken eñ vredelikē gheregeert hadde/eñ wort te Ca
nout in Henegouwen begrauē. Ter ſeluer tijt wort

Sommige polders eñ aengewassen lande wert aent lāt van Herkinge ghedijct.

ſommige polders aen tlant vā Herkinge bedijct va
heer Jacob vā Borſſelen heere vā Brigdāme eñ va
Duuelant/ Eñ die meeſte eñ principaelſte polder v
dat voorſcreuen lant wort genaemt Somerſdijc/al
noch Gode lof ſchijnbaer is. Eñ ſichtent is dit lan

van iare tot iare aenghewassen.

Int iaer. M.cccc.xviij. als hertoch Jan van Gepe-rē hoorde dat zijn broeder hertoch Willem ouerledē was/ resigneerde hertoch Jan van Geperen voorñ/ dat Bisdom vā Ludick/ dat hi. xxviij. iaer hadde beseten/ eñ troude tot eenē wijue vrouwe Elizabeth hertoginne van Lutzenburch/ weduwe van hertoch Anthonis van Brabant/ niet teghenstaende dat hi dpaken ende een gheestelick man was. Hertoch Jan van Geperen/ resigneerde dz bisdom vā Ludick.

¶ Hoe vrou Jacoba hertoginne van Geperē/ hertoch Willems eenige dochter/ grauinne van Hollant/ zeelant/ Vrieslant/ eñ Henegouwen wort dye vierentwintichste.

¶ Dat. xlij. Cap.

Jacoba hertoch Willems eenighe dochtere hertoginne vā Geperē wort die. xxiiij. grauinne van Hollāt/ zeelant/ Vrieslant/ eñ vā Henegouwe/ si hadde eerst te manne ghehadt binnē haers vaders leuē dē Dolphijn vā Vranckrijc/ daer na troude si in sgrauē Hage inde Capelle op hof met groter triūphe hertoch Jan vā Brabāt/ de iiij. vā dien name/ optē vierdē dach vā April/ eñ twas harē tweedē man. Cortshier na quā eenē grotē twist tusschē vrou Jacoba eñ dē hertoch vā Brabant/ so dat se vā een schepdē eensdeels/ om datse gheen dispensatie crijgē en condē/ wāt si malcanderē indē tweeden graet bestondē. Daer na nā si eñ troude harē derden mā hertoch Jan noch leuēde dē hertoch vā Clocester conინc Henricx broed vā Enghelāt/ eñ schepde mede vā hem ouermits sententie des stoels van Roomen. Na desen man/ troude si harē vierden man al heymelickē eenen Ridder wt Zeelant geheeten heer Vranck van Borsselen/ ende van alle haren mannen en hadde si nopt kinderen/ als hier nae ghesept sal worden.

¶ Vicesima quarta comitissa zelandie.

Vrou Jacoba troude haeren tweeden man hertoch Jan van Brabant.

Vrou Jacoba en hadde nopt kinderen.

Jnt selfde iaer belepde die hertoch van Braban
die stede vā Dordrecht/eñ dede Hollant veel schad
alsmen inde Hollātsche cronijcke int lāge lesen mac

Goeree in zeelant wert ghe heel verbrant.

Jnt selfde iaer wort die stede vander goeree va
hertoch Jans volc voorgenoēt geheel verbrant/e
tlandeken van Westuoorne ghepilgiert.

Jnt iaer.M.cccc.xix.inden Somer tooch hertoc
Jan vā Bourgoingnen te Monstruel in Vrancrij
op die Zone/om raet te houdē met dē Dolphijn va
Vrancrijc/om die Engelschen te wederstaen/daer
vradelic dootgheslagen wort inde presentie vande
Dolphijn vā Vrancrijc / daer namaels veel oorlog
na volchden/daer landen eñ steden om bedoruē w
den / Ende dat doode lichaem wordt tot Digyon
bourgoingnen begrauē int Carthuyser clooster/
somen int breede in diuersche historien lesen mach
als in Robertus Gaguinus eñ meer andere.xc.T
date des iaers muecht ghi hier in dit verskē merc

Hertoch Jan vā Bourgoingnen wort ver moort bi rade vanden Dolphijn.

Incarnatie.

Fit Leo mactatus fictiua pace ligatus.

Jn dese tijden waren die van Ziericzee bouen al
stedē eñ zeepleckē die stercste eñ machtichste vā gr
te schepen / daer men in dese nederlanden af wiste
sprekē/de welcke schepē in alle landen ouer zee voe
so dat die Hollantsche eñ waterlantsche schepē in d
se nederlandē niet so wel bekent en warē. Corts na
deser tijt heeftmen begonnen in zeelant op diuersch
plaetsen/als ter Veere/Middelburch/Westensch
wen eñ Aremuen mede schepē te timmeren/ diem
ouer zee in diuersche landē als in Vrancrijc/ Engh
lant/Schotlant/Noorweghē/Denemarcken/Oo
lant eñ Spaengnen met diuersche coopmanscapp
was seyndende. Dit siende die cooplieden vande lan
hebben begonnē die hauens van Zeelant mede te
soeckē met haer lieder coopmanschappe/die nochta

Die van zieric zee waren dye stercste vā scepen in dese ne derlanden.

Alle die steden van zeelāt ree den schepē toe eñ stierdēse in diuerse landen

De diepten in Walcherē wer dē in diuersce landē bekent.

daer te voren op der Sluys eñ Brugge te comē plagen/daer wen ter tijt die dieptē warē/eñ is so allenskens inde wyelinge eñ tweergat die meeste tocht vā schepen ingecomē/so datter in Zeelant dner die schepen grote hantieringhe van ghelde was.

Int iaer. M.cccc.xx. was in fluere heer Jacob van Borssele/heere van Brigdāme eñ vā Duuelāt/stadthouder van Berghē in Henegouwe/hi hadde te wijue vrou Anna vā Bossu/waer bi hi gewan twee sonē eenen ioncker Adriaen vā Borssele/heere van Brigdamme/den tweeden ioncker Jacob van Borsselen/heer e van Brigdamme/eude van Duuelant.

Heere Jacob van Borsselen heere vā Brigdamme troude ioncfrou Anna van Bossu.

Heere Jacob vā Borssele doude heere vā Brigdāme eñ van Duyuelant/deser twee ioncheeren voorn vader was so seere indē slach van Brouwershauē gewont/dat hi binnē drie daghē daer na doot was/ als hier na gesept sal wordē. Eñ sinen ioncsten sone ioncker Jacob vā Borssele heere van Brugdamme wort onnoselikē mede te Brugghe doot ghesleghen/sonder eenighe kinderen achter te laten.

Joncker Jacob vā Borssele wort te brugge doot ghesslagen.

Int selue iaer worde die stede van Leyden beleghē van hertoch Jan van Beyeren/eñ daer worden veel casteelē eñ huysen ter neder geworpē eñ vōdestrueert Ten lesten werdet gedadinct eñ de burchgraue van Leyen met die poorters hulden dē hertoch Jan voor eenē heere eñ voocht/maer die burchgraue van Leydē/heer Philips vā Wassenare moeste ouergheuē sine burchgraefschap eñ alle iurisdictie die hi daer binnen hadde als Schoutet/schepenen/eñ burghemeesters te settē/eñ sterf na in allende/want hi bi toewe ne vā heer Henrick vā Wassenare sinen outsten sone geuangē worde vanden ioncker vā Gaesbeecke/eñ lept tot Wijck te duerstede begrauē int clooster. Ten seluen tijdē was een groot schor eñ aenwas vā lande

Die polder vã hangers dijck wert af wolf faerts dijc gedijct.

aent oost eynde vã Wolfaertsdijc/twelc Jöcker He
tor van Voorenhoute van hertoch Jan van Beyer
voorñ eewelijc eñ erffelike cofte met diuersche liber
teyten eñ vrijheden/ eñ dedet met zijn mede hulper
aent lãt van Wolfaertsdijc bepolderẽ/daer namaels
een dorp met een kercke in gemaect wort ghenaem
Honghersdijck.

Int iaer.M.cccc.xxi.rebelleerdẽ die Oostvriesen
teghẽ hertoch Jan vã Beyeren eñ sloegen doot heer
Floris van Alcmaer ridder die daer gestelt was van
hertoch Willem van Beyeren om datte bewaren.

Int iaer.M.cccc.xxij.was een wter maten groten
storm vã winde op sinte Lijsbetten nacht/so dat vee
dijcken in braken in Hollant/Zeelant eñ Vrieslandt
bysonder den dijc tusschẽ sinte Geertrupt berghe eñ
die stadt vã Dordrecht/twelc wter maten een scho
koren lant was/daer veel edele eñ rijcke mannẽ wo
dẽ/dẽ dijc bleef rijende/datter bleuẽ verdronckẽ.lxxij
schone dorpẽ dat grote schade was/desgelijcx brac m
de inne dẽ dijc van Petten/ eñ dat heylich sacramen
wert geuischt/eñ weder inder kerckẽ tot Bergẽ ge
brocht/datmen nv heet dat heylich bloet. Van welc
ke hooghe vloet in dese nauolgende rijmen muech
ghi den date vant iaer vinden.

Den dijck by sinte Geertrupen berghe by Dordrecht brac duerdaer lxxij. dorpen o verloeyden.

Tweentseuentich dorpen isser met snelder spoet
Ontrent Dordrecht onder gegaen duer de hoocht
(des vloets

Een ander

Sacramenta.

Wieldrecht macht dwater seer beclaghen.

Int iaer.M.cccc.xxiij.tooch vrou Jacoba met som
mige heeren wt Henegouwen in Enghelant daer
haren derden man troude den hertoch van clocester
coninc Henricx broeder van Engelãt. Hier van heb
dy breeder bescheet inde grote cronijcke vã Hollãdt.

Int iaer.M.cccc.xxiiij.na dat hertoch Jan vã Bra

bant eñ hertoch Jan van Beyeren verleecken warẽ van zeelant eñ Hollant/sterf hertoch Jan vã Beyerẽ int selfde iaer op dẽ derthien anõt seer schielikẽ inden hage opt hof/eñ worde tottẽ Jacopijnẽ int clooster begrauẽ aende zuytside vandẽ choore/als hi die landen als momber eñ voocht van zijnre nichten ioncfrouwe Jacoba hadde geregeert.vi.iaren.

¶ Hoe hertoch Jan van Brabant dye.xxv.graue van Hollãt/zeelãt/eñ Vrieslãt wort. ¶ Cap.xliij.

Jan hertoch vã Brabant wort die.xxv.graue vã Hollant/zeelãt eñ Vrieslant/eñ wort ouer rechte lantsheere gehult/na dat vrou Jacoba in Engelãt ghetogen was/eñ den hertoge vã Clocester getrout hadde/hoe wel dattet die paus voor geen huwelic houden enwilde/om dat tet so na maesschap was/als meer cronijckẽ ůmanen

¶ Vicesimus quintus comes zelandie.

Hertoch Jan van Brabant wordt ouer rechte lantshere ghehult/als vrou Jacoba in engelant was

Int iaer.M.cccc.xxv.wordẽ die vã Schoonhouen belegen inde vastẽ van ioncker Jacob vã Gaesbeecke vã Abconde/vã Wijc/van Puttẽ eñ Strenen/stadt houder vã Hollant/zeelant/eñ Vrieslant/vã hertoch Jans wegẽ van Brabant/dẽ welcken die Hollanders ontfanghẽ hadden voor eenẽ momber eñ voocht des lants. Eñ die gemeyn stedẽ van Hollandt eñ zeelant lagender.xxiiij.weken lanc voren/sonder die van Ziericzee/Briele/Gonde/eñ Oudewatere/die saten stille/ende en moeydens haer niet. Die van Schoonhouen toghen wt met machte voor Rotterdam/daer si veel schepen namen met alderhande goet ghheladen die poorters quamen wt met machte metten banniere/eñ daer wort seer geuochten/ mer int eynde keerden die van Rotterdamme weder in haer stede/laten de haer banniere achtere ende veel dooden/dander keerden weder binnen Schoonhouen met victorie ende blijschappen.

Ziriczee/Briele/Goude ende oudewatere hieldent met vrou Jacoba.

Vrou Jacoba quā heymelic in mans cleede een wt Engelant.

Int selfde iaer alsmen voor Schoonhouē lach qu
al heymelike in mannē cleederē vrou Jacoba in hae
eyghē lant van Hollant/eñ worde ontfangen in dy
stede vā Leyden/ Oudewater/ Schoonhouē eñ Go
de/doen wert daer wed een groot rumoer indē land

Int selfde iaer zijn vergadert eñ versaēt geweest
hertoch Jan vā Brabāt/eñ hertoch Philips vābou
goingnen/die hertoch van Brabant maecte den he
toch vā Bourgoingnen ruwaert van Hollant / Ze
lant eñ Vrieslant. Die hertoch van Bourgoingne
hadde alle die stedē met hē sond die stedē vand Gou
de/Briele/Zierickzee/eñ Oudewatere. Dese vier ste
den hieldent met vrou Jacoba/daer een felle oorlog
wt rees/die welcke langhe heeft gheduert.

Hertoch Philips vā Bourgoingnē wert ruwaert van Hollant ende zeelandt, etc.

Veel steden in Hollandt verbonden hē tegens vrou Jacoba.

Int selue iaer verbondē hen te samē die steden v
Dordrecht/Delft/Haerlem/Amsterdam/teghē hae
rechte landtsvrouwe/die si hulde/eede eñ manschap
gedaen hadden gesworē eñ haer zegelen eñ brieue
daer af hadden ghegeuē/hertoch Willē vā Beyer
haer vader woude eñ begheerde dat si anders gen
heere kennē noch ontfanghen en soudē dan zijn een
ge dochter. Eñ bouen dese beloftē quamen die sted
te velde int dorp van Alphen om haer lantsvrouwe t
keerē/datse niet voorder int lant en quame/daer di
vand Goude/Oudewatere eñ Schoonhouē tege
quamen/eñ wonnen dē strijdt/daer worter vele do
geslagen eñ geuangē/ Eñ si quamen met die banie
ren vā Leydē/ Haerlē eñ Amsterdam met veel geua
gen weder binnen der Goude met groter victorien.

Die vniuersitept vā Louen in Brabandt worde gefundeert.

Int iaer. M.cccc.xxvi. (als die hoge geleerde Adria
nus Barlandus scrijft) heeft hertoch Jan vā Brabā
voorñ gesticht eñ gefundeert die vmaerde vniuersi
teyt eñ hooge schole van Leuen in Brabant/daer in
ne veele gheleerde mannē eñ doctoren ordinerende/

die alder eerst wt der Vniuersitept vā Cuelē gehaelt
waren/ eñ heeft veel borsen voor schamele clerckē ge
fundeert/ die welcke hi seer rijckelijcken ghedoteert
ende begaeft heeft.

¶ Van eenē groten slach die in zeelāt ontrēt Brou wershauene/ tusschen den hertoch van Cloucester vrou Jacoba man/ eñ hertoch Philips van Bour goingnen ghebuerde. ¶ Dat. xliiij. Cap.

In Dat voorñ iaer in Louwmaent op sinte Pon tiaens auōt ontrent der nacht was eenen groten strijt in Zeelant int lāt van Schou wen ontrent Brouwershauene/ so dat die hertoch van Clocester ouergecomē was met veel en gelsche schepen vā oorloge/ mepnende also zeelant in te nemē wt dē name vā vrou Jacoba/ ouermits dat hy haer tot zijn gesellinne genomen had/ daer ter sel uer tijt veel Hollanders vrou Jacoba te hulpe qua men/ bisonder die Kermelanders. Eñ hertoch Phi lips vā Bourgoingnen quā met veel volcx wt Vlaē deren/ Henegouwe eñ Brabāt/ eñ mettē meestē ede len eñ heeren wt zeelant den hertoch vā Clocester te gen. Die Engelsche opt lant getredē zijnde/ wordt alle geschut los gelatē/ dattet so dichte vlooch al had het haghelsteenē gheweest/ eñ twas eenē bitteren strijdt/ datter wel drie duysent Engelschen verslagē warē eñ veel geuangen. Hertoch Philips vā Bour goingnen als Ruwaert van zeelant/ Hollandt/ ende Vrieslant wan den strijdt.

Eenen groten slach gebuerde ontrent Brou wershauen.

Veel Hollan ders quamen vrou Jacoba te hulpe.

Hertoch Phi lips vā Bour goingnen wā den strijdt on trēt Brou wers

In desen strijt bleuē doot wt zeelant heer Jan van Renisse/ heer Jan van Hodenpijl/ heer Costen eñ h. Claes van Hamstede/ eñ heer Andries van Walmis/ ridderen/ heer Jacob van Borssele heere van Brigdā me/ duyuelant/ ende Zoutelande/ wort mede in desen slach ghewont/ daer hi binnen drie daghen af sterf.

Heer Jacob van Borsselen h. van Brigdā me wort ghe wont daer hy binnē drie da ghen af sterf.

Inden seluen strijt sloech hertoch Philips vā bou goingnen tot ridders veel diuersche zeelātsche heer eñ edelen/ouermits dat si haer so vromeliken eñ ee liken indē strijdt gehadt haddē/op haer vianden on tlant van zeelant te beschermē. Als heer Henric va

Heer Hendric vā Borssele heere vander Vere eñ sinē broeder met meer ander edelen werdē ridders geslagen in deser strijdt.

Borssele/heere vand Vere/ioncker Albrecht vā Bo sele/de broeder vā heer Henric voorñ/ioncker Adria van Borssele/heere vā Brigdamme/heere Vranck van Borssele metter zuylen heere vā sinte Marten dijck/eñ den heere van Praet met meer ander edelen wt Vlaenderē eñ Brabāt/daer die cronijcken ghee mētie af en makē. Eñ na dat heer Jacob vā Borssel heere van Brigdāme/van Duuelandt eñ Zoutela de ouerledē was is na hē gesuccedeert/heere Adria van Borsele heere vā Brigdāme sinen outsten son in alle die heerlichedē eñ goedē. Dese heer Adriaē va

Heer Adriaen van Borssele/ wert heere vā Brigdāme eñ van duuelant

Brigdāme/heeft tot zijn gesellinne getrout ionfro we Marie heer Floris vā borsselens eenige dochte vā Monster wt tlant vā borssele by zuytbeuelāt/ho wel datse te samē geē kinderē en haddē/nochtās heef hi Zubburch met veel andere heerlicheden met hae vercreghen.

Hertoch Jan van Brabandt graue van zeelant sterf/ doē hi .xij. iaer ghe regeert hadde

Int iaer .M.cccc.xxvij. sterf hertoch Jan van Bra bant/van Loteringe eñ van Limburch als hi sine la den gheregeert hadde .xij. iaren.

Ter seluer tijt so sommige scriuē dedē die vā seuen berge te weten die ballingen wt Hollant die vā Do drecht eñ die ondersaten vā hertoch Philips vā bou goingnen/groote foortse ghewelt eñ ouerlast/wae omme hertoch Philips voornoēt dye stede van Se uenberge dede belegghen/eñ sommighe steden va Hollant eñ zeelant waren met hem/eñ ooc die heer van borsselen/die doen ter tijt die principaelste end machtichste heeren van Zeelant waren ontrent .xii

yeken lanck. Eñ die heere van Seuenberghe was
doen teghen zijn ghemeynte / dye cause waeromme
n wort in loffelike cronijcken niet bescreuē / anders
an dat hi zijn ghemeynte seer schattende was. Dye
eere van Seuenberghe met zijn vrienden eñ vreem
e gasten toghē wter stadt/men en weet niet op wat
oorwaerde. Eñ die gemeynte ontfinghen hertoch
Philips van Bourgoingnen behouden lijf eñ goet/
nde haer rechten.

Die heere van seuēberge was teghēs zijn gemeynte

Hoe dat hertoch Philips van Bourgoingnen/ eñ vrou Jacoba zijn nichte vereenicht worden.

Dat.xlv. Cap.

P den vierden dach in Meye int iaer. M. cccc.xxviij. so zijn bi middele eñ tusschē spreken van eenige wijse eñ notabele personē bi een vergadert eñ vereenicht geworden hertoch Philips van Bourgoingnen eñ vrou Jacoba hertoghinne van Beyeren/ Eñ daer wort also ghedinct eñ wtgesproken/ als dat die hertoginne dede haren neue hertoghe Philips van Bourgoingnen hulden inden lande van Henegouwen/ Hollant/ Zeelant/ eñ Vrieslant/ voor eenen rechten ruwaert ouer die landen voorš. Eñ die hertoge stelde doen eenen stadthouder eñ regent der landen van Hollant/ Zeelandt ende Vrieslandt/ Heer Vranck van Borsselen/ Ridder/ Heer Floris soon van Borsselen/ dese Heer Vrancke was heer van Borsselen/ Zuylen/ ende sinte Martensdijck/ van Hoochstraten/ Euerswijck. etc.

Hertoch Philips van Bourgoingnen ende vrou Jacoba worden vereenicht.

Vrou Jacoba dede hertoch Philips van Bourgoingnē hulden in hollant zeelant eñ Henegouwe.

Heer Vrancke van Borssele/ heere vā sinte Martensdijck/ wert stadthouder vā zeelant

In dit selue iaer des vrijdaechs voor vastelauont was een alte groten aertbeuinge int lant van Cathelonien die langhe tijt duerde/ die welcke wel.xx. steden/ ende een schoone dorp ende Abdie destrueerde/

ē ter neď werp/dese eertbeuinge ginc voort tot Aqi
tanie/eñ gasconie eñ voort in Vrācrijc/daer na te M
peliers daer een stadt versanc vanď eertbeuinge g
heeten Territorie. Eñ op die stede daer die voorno
de stadt plach te stane/bleef eenē poel of water wa
in men gheenen gront vinden en conde / so diep wa
twoort water. Int lant van Mompeliers quā een
beer wten woude/ den welckē volchden een groo
menichte van serpentē eñ slangen/ dese quamē in
den eñ dorpē eñ dooden met haer venijn ontallijc
menschen. Die grote stadt vā Berselonē in Catelo
gne bleef ydel eñ leech staen sonď eenich volck/wa
die stadt was also gedestrueert vanď aertbeuingh
datter gheen menschē in en dorsten blijuē/maer lie
als rasende eñ verbaesde lieden/ niet wetende wa
si hen bergen soudē. Eñ die dit ghesien eñ vertelt
net was een Prior vanď Cathuyser oorden vāden
uente des dals Jesu/eñ heeft dit in gescrifte gelate
eñ aldus openbaerlick ūtelt int generael capittel
Pauopen in presentie vā veel eerweerdige vader
eñ prioren des voorñ oordens / die dat voort in all
hoeckē eñ landen des werelts condichden eñ ōbre
den/om die sondige menschen te trecken tot penite
tien ende beteringhe des leuens.

Een grote eert beuinghe isser gebuert / ende seer wonderlike dingē daer mede.

Jnt selue iaer twelc was inde oorloghe vā Seue
berge quamē sommige quaetwillige vandē Seue
berberchschē voorñ int eylandeken vā Westuoor
in zeelant/eñ brandē tgeheel landeken af/bedriuen
grote cracht foortse eñ gewelt. Maer die ingeseten
vant stedekē vander Goeree resisteerdense eñ hiel
tselue stedeken dattet met Goods hulpe nyet ve
brandt en wordt.

Die van seuēberge dedē dat landeken van der Goeree in zeelant foortse eñ ghewelt.

Op die selue tijt was ter Goes in zuytbeuelant e
grote opschote vandē cruysboge/daer mede prese

eñ tegenwoordich was vrou Jacoba met meer ande re heerẽ/daer vrou Jacoba dẽ papegay af schoot/ eñ coninginne werdt/waer af groote vruecht eñ trium- phe binnẽ der stadt vander Goes ghebuerde/so dat die vroukens wt den lande van veel dorpen quamen om die coninginne te beschencken/die si veel present- kẽs hebbẽ geschonckẽ/twelc vrou Jacoba seer aenge naem was/duer welcke ionste vrou Jacoba dẽ vrou kens gegeuen heeft nv eñ ten eewigen daghen den vrijen vlas thiende in sommige quartieren van zuyt beuelant tot een gratuiteyt.

Ter Goes in zeelande was een groten op schote metten cruysboghe.

Een vrije vlas thiende worde sommighe dorpen in zuytbeuelant gegeuẽ

Int iaer. M. cccc. xxix. cofte hertoch Philips van Bourgoingnen van graue Dierick van Namẽ/dat graefschap van Namen / met alle sine toebehoorten voor eenen sekerẽ penninc/voor dye welcke die stadt van Ghendt betaelde. Eñ hi worde aldaer ghehult eñ ontfanghen als een graue van Namẽ. Corts daer na sterf graue Dierick van Namen sonder kinderẽ.

Ter seluer tijt op den kersdach quã vrou Ysabelle des coninex dochter van Portugale ter Sluys aen/ met veel schepẽ van Zierickzee eñ van Middelburch/ Ende Hertoch Philips troude tot zijn gesellinne te Brugge op dẽ derthien auont die voorñ vrouwe Ysa belle/twelc eẽ seer rijckelike bruloft was/aldaer gro te triumphe bedreuen wort. Bide welcke vrouwe hi gewan drie sonen/die twee storuen seer ionc/eñ daer en is maer een te lijue ghebleuen Kaerle van Bour goingnen graue van Charloys ghenaemt.

Jonckrou ysabelle des Coninex dochter van Portugale wert met de zeelantsche scepen ter Sluys gebrocht.

Hertoch Philips troude ionc frou ysabelle voornoemt te Brugghe met groter triumphe.

Jn desen tijden troude heer Henrick van Borssele heere vand Vere/vã Sandijc eñ vãde noortpolders ter Veere op thof tot Sandenburch/tot zijn gesellin- ne ionckrou Janne van Halewijn/eñ van wtkercke/ daer hi aen gewan eenẽ sone ioncheer Wolffaert vã Borssele ghenaẽt/ eñ twee dochters/die outste ionc

Heer Henrick vander Veere troude ionckfrou ianne vã Halewijn.

frou Marie/die andere ionckfrouwe Anna genaemt
Int iaer. M.cccc.xxx. op den vierdē dach vand oo
maent sterf te Lueuē op de burcht hertoch Philips vā
Brabant/Lotrijc eñ Limburch / graue van sint Pol
eñ sterf sonder wijf eñ kinderen achter te laten/ende
die drie staten vandē lande ontfingen eñ hulden he
toch Philips vā Bourgoingnen voor haren rechti
heere eñ Hertoch vā Brabāt/Lothrijc eñ Limburch/
op den. v. dach van October/eñ tgraefschap vā Sin
pol quam op heer Lodewijc van Lutzenburch/ heere
van Adingen.

Hertoch Philips van Bourgoingnē wert ghehult voor hertoghe van Brabandt.

Int iaer. M.cccc.xxxi. werdē sommige aenwassin
gen eñ schorrē vā lande bepoldert eñ bedijct aent ou
dorp vā tlant vand Tholen van sommige Branban
sche heeren eñ cooplieden. Ter seluer tijt werdē oo
sommige polders bedijct aent lant van somersdijc vā
heer Adriaen van Borsselen / heere van Brigdāme

Sommige polders werdē bedijct aen tlant vand Tholen

Corts daer na dede heer Vrancke vā Borsselē me
ter zuylen sommige aenwas van lande mede bedijc
ken aen tlant vā sinte Martensdijck aen tschor dae
namaels sint Annen landt bedijct eñ bepoldert wo

¶ Hoe dat vrou Jacoba troude heer Vrancke van
Borsselen/heere van sinte Martensdijc in zeelan
haren vierden man.

Nt iaer. M.cccc.xxxij. troude vrou Jacob
haren vierdē man/heer Vrancke vā Bors
len al heymelic in haer camer inden Hage
Hertoch Philips dit vernemēde quā in Ho
lant eñ dede heer Vrancke van Borsselen vangē/ e
dede hem brengen opt huys tot Repelmonde/ soud
vrou Jacoba haren man weder crijgen/si moeste re
signeren eñ ouergeuen hertoge Philips harē neue
die grafschappē van Henegouwen/Hollant/zeelan
eñ Vrieslāt. Eñ die hertoge reysde met vrou Jacob

Vrou Jacoba trouthare vierden man heer Vrancke van Borsselen heer van sint Martensdyck.

eñ hi dede hē hulden eñ ontfangen als een rechte he re eñ naeste oore den voorñ landē/eñ daer mede was den paps gemaect/so dat vrou Jacoba harē man weder hadde/eñ bleef behoudende tlant vanđ Tholen/ vanden Briele eñ Oostuoorne/tlant van zuydtbeuelāt met alle die tollen van Zeelāt/Hollant/eñ mettet graefschap van Oosteruant in Henegouwen. Ende heer Vrancke troude vrou Jacoba openbaerlick tot sinte Martensdijc in zeelandt inđ kercken/maer si en cregē geen kinderē te samen/Eñ die hertoge gaf eñ maecte hem mede een broeder vanden guldē Vliese.

Ontrent desen tijden roofden die Engelsche dye vlote vā schepen die met wijnen geladē warē/om in Vlaenderen ter Sluys te varen/wantet doen ter tijt oorloge tusschen dē Engelschen eñ hertoch Philips van Bourgoingnen was/alsmen breeder inde grote Vlaemsche cronijcke lesen mach. Dye Enghelsce schepē roof den die vloodt die met wijnē geladē waren om ter Sluys te comen.

Hoe hertoch Philips van Bourgoingnen dye xxvi. graue van Hollandt/Zeelandt eñ Vrieslant wort/De eerste vā dien name. Dat. xlvi. Cap.

Philips van dien name die eerste/hertoghe van Bourgoingnen worde die. xxvi. graue vā Henegouwen vā Hollāt zeelant eñ Vrieslant als een recht warachtich eñ eenighe erfgenaem vā vrou Jacoba vā Beyerē. Hi hadde eerste te wijue vrou Michiel/coninc Kaerls die seste dochter vā Vrancrijc/maer si sterf ionc/daer na nam hy te wijue vrou Glaude des grauens dochter van Heu/ eñ die sterf corts daer nae. Doen nā hi te wijue vrou Ysabelle/coninc Jās dochter vā Portugale daer hi bi wā drie sonē/als prince Anthonis eñ Joost/die beyde ionc storuē/eñ int iaer. xxxiiij wā hi noch eenē sone genaēt Kaerle Martijn/om dat hi op sinte Martens auont gheboren was/als hier na ghesept sal worden. Vicemus sextus comes zelandie.

Int iaer.M.cccc.xxxiij.werdt dese voorn̄ hert och
Jan van Bourgoingnen in alle die steden van Zee
lant gehult als graue van Zeelant/ hi was binnē de
stadt van Middelburch in die Abdie gelogeert/ dae
hi wel.vi.weken lanc bleef. Eñ gaf die stede vā Mi
delburch veel liberteyten eñ vrijhedē die si nopt te v
ren gehadt en haddē. Van daer tooch hi tzierincxee e
so voort in ander steden van Zeelant/ daer hy al me
grooter triumphen ende eeren inghehaelt wort al
dat betaemde.

Hertoch Philips van bourgoingnē wort inde stedē van zeelant gehult

Ten seluen tijden quam hertoch Philips wede
binnen der stadt van Middelburch inde maent va
Martio/ daer hi groote clachte hoorde van dye va
Middelburch ouer Bartholomeus vā Biggenker
ke die voormaels den prince groten dienst ghedae
hadde/ waerom dat hi seere vanden prince bemind
was. Die hertoch horende vande grote foortse/ ghe
welt eñ ouerlast dat hi binnē den lande van Walche
ren bedreuē hadde/ bisonder die vā Middelburch/ he
uet hē doen apprehenderē eñ brengē inde abdie te
hooger vierschare/ daer hertoch Philips selue tegē
woordich was eñ sadt om iusticie te ministrerē. Ba
tholomeus die heerschap vā Biggēkercke was dae
staende/ eñ hē is geuraecht geweest vandē hertoge
oft hi gratie begheerende was oft recht/ waer op h
geantwoort heeft seggende. Ic begeere recht eñ ge
gratie/ daer den hertoch op seyde. V sal recht geschie
dē/ eñ is gerecht geweest op onser vrouwē annuntia
tien auondt in Martio/ voor de poorte vander Abdiē
als een edelman/ in presentie van hertoch Philips/
graue vā Zeelant. Eñ zijn lichaem wort gesonden te
Biggenkercke op zijn heerlichept eñ wort aldaer in
den choor eerliken begrauen.

Hertoch Philips dede te middelburch theerschap van biggenkercke iusticeren.

Int iaer. M.cccc.xxxiiij. op sinte Martens auondt

inde winter/worde binnē Digion in Bourgnen/geboren Kaerle van Bourgoingnen / diemen Kaerle Martijn noemde/om dat hi op sinte Martēs auont geboren was. Hi worde ridder geslagē op der vonte als hi gedoopt eñ kerstē gedaen wort. Eñ zijn vader maecte hem graue vā Charloys in Bourgoingnen eñ heere van Bethunē vā Castribilijn/eñ Arckel.

Hertoch Kaerle vā bourgoingnen wort geboren.

Ter seluer tijt/corts na datmen begonste dat concilium te Basel te houdē/is gestoruē keyser Sigismundus coninc van Hongarien eñ Bohemen/sine acten eñ gesten bescrijft int lange Leonardus Aretinus in sine historien alsmen aldaer int breede lesen mach.

Int iaer. M.cccc.xxxv. op den. xxix. dach van September warē inde stadt van Atrecht vergadert veel grote heeren eñ machtige princen geestelijc eñ weerlike eñ met groten arbeyt/moeyten/bedē eñ dreygementen worde aldaer ter neder ghelept doude viantschap tusschen den Coninck van Vranckerijcke ende Hertoch Philips van bourgoingnen ter cause van den dootslach gedaē aen Hertoch Jan vā bourgoingnen sinē vad bijdē Dolphijn des Conincx outste sone.

Den doot van Hertoch Jan van bourgoingnen wort gesoent.

Ter seluer tijt dede heer Heyndrick van borssele heere vander Vere diuersche groote schepen maecken die hy oost ende west ouer zee stierde met Diuersche coopmanschappen/ waer duere hi grootelicx geprofiteert heeft/sulcx dat hi daer mede groote heerliche den in Zeelandt conquesteerde. Ende heeft alsso dye stadt vander Veere in fluere ghebrocht so van schepen als van coopmanschappen.

Heer Hendric vander Veere dede veel schepen maecken om coopmanschap.

In iaer. M.cccc. xxxvi. op sinte Denijs dach sterf vrou Jacoba op thuys van Teylingen als si haer lā den in grooter tribulacien eñ oorloghen hadde geregeert.xix.iaer lanc/eñ worde begrauē inder Cappelle opt hof indē hage bi haren oudeuader hertoch Al

Vrou Jacoba starf op thuys teylinghen.

78.

brecht van Geyeren/so ghi breeder lesen moecht in de Hollantsche cronijcke.

Jnt selfde iaer vier daghen voor Pinxteren quam in Walcheren op oude Aremuyen een schip wt Enghelant gheladen met veel diuersche coopmanschappen om Thantwerpen inde merct te varen.

Een groot rumoer binnen der steden van Middelburch

Die Bailliu dede dat Schip van des Princen weghen arresteren ende alle tat volck te Middelburch in hechtenisse stellen. Die ghemeynte vander stadt dit vernemende braken die hechtenisse met ghewelt open/latende die Enghelsche los eñ quijte/ eñ dede haer schepen weder gheuen. Daer na quã een groot rumoer binnē der stede van Middelburch/so dat die ghemeynte teghens den Abt/ende den Rentmeester van bewester schelt/ende de wet opstonden. Dit vernemende heer Vrancke van Borsselen / Graue van Oosteruant/ende heer Henrick van Borssele heere vander Vere quamen heymelijcken met machte binnen Middelburch ende stilden die ghemeynte. Dye sommighe van dye de stadt regeerden ende van dye ghemeynte verliepent wt vreese/dye sommige worden ghrecht/ende dye sommighe inder hitten doot gheslagen.

Die rentmeester vã wester schelt wert op Aremuyen vã die schiepliedē gheslagen.

Jnt selue iaer in dye Hoymaendt/ den negensten dach op eenen maendach wesende/ was dye Rentmeestere van bewesterschelt op Aremuyen van dye Schiplieden doot gheslaghen welcke Jan Rijn ghenaemt was.

Heer Henrick van Borsselen Heere vander Veere / dedet staketten tusschen Brugge ende Damme

Jnt selue iaer inde maent van October quam die Heere vander Veere Heere Henrick van Borssele met veel Zeelanders ende Hollanders te schepe int Zwijn/dwelcke hi dede staketten tusschen der stadt van Brugghe ende den Damme / om dat te Brug

ghe gheen goedt wter zee comen en soude/Dye can-
se was/om dat die van Brugghe hertoch Philips vā
Bourgoingnen so ongehoorsaem waren.

Ter seluer tijt hadde die cruysvaert in Bohemer landt gheweest/daer nae toochmen met groter heyr cracht in Polen ende Pruyslandt dat dye Turck o-
ueruallen woude als Albertus Krants int boec van de historie vanden Wenden int langhe bescrijft.

Een grote cruysuaert in Bohemer lant ende Polen.

In desen tocht waren mede als sommighe scriuen veel heeren/ende Edelen wt dese nederlanden. Onder allen was mede ioncker Albrecht van Borsselen dye broeder van heer Henrick van Borsselen Heere vander Veere/Die inde bataelge ghequetst wort ende sterf int landt van Pruyssen inder stadt van Co
ninxberghe daer hi eerliken begrauen wert.

Int iaer. M. cccc. xxxvij. in dye Slachmaendt den vijfthiensten dach wast een so grooten storm dat veel polders ende die dijcken in Zeelandt inbraecken/hertoch Philips was doen ter tijdt te Middelburch/die nyet wel te vreden en was/so dat hy een bedeuaert tot onser lieuer Vrouwen inden Polder dede/altaer hy eene keersse offerende was/meer dan van hondert ponden wasch swaer/want het waeyde so seer ende het vloeyde so hooghe int landt van Walcherē dat dye dijcken tot dertich steden in waren. Desghelijcx oock die dijcken in Hollandt waren tot veel steden duerbroken/so dattet ghesaeyde coren al te nyete ghinck/daer eenen grooten dieren tijt na quam/ Maer corts daer nae cesseerde dat weer/ende het landt werdt wederomme ouer al bedijct/welcken grooten dieren tijdt hier in dese naeruolghende Kijmen betuyghet staet.

In desen tijde vander hoger vloet was hertoch Philips in zeelandt te Middelburch

Men mocht int selfde iaer sien van
menschen opter aerden
datter vele waren die begheerden
haer kinderen te steruen die bitter doot
Want den hongher was doen also groot
Een rogghenbroot moeste drie pont weghen
daer moestmen vier groot ende een half om geuen
Een schepel rogge was harde diere
Men cochtet om een goude riere
dit was den menschen swaer te lijden
God moet ons allen tsamen verblijden. Amen.

Een [illegible] vā de groten dieren tijt.

Dese dieren tijt duerde bi na een gans iaer lanc/als datter groot gebrec was vā corē ond dē armē/eñ des iaers daer na quā een grote sware pestilentie bysonder in Hollant/Zeelant/Brabant/int lant van Ghelre. Eñ voort den rijn opwaerts in hoochduytschlant datte volc sterf by grotē hopē in alle stedē eñ plecki[...]

Maer eenē die ren tijt volcht altijts gemeenlick een grote pestilencie.

Ontrēt dese tijden hadden die Engelschen grote oorloge teghēs hertoch Philips van Bourgoingnen Eñ die Engelsche quamen met .cc. schepen vol volc van oorloghen in Vlaenderē eñ destrueerdē het pla[t]te lant van Vlaenderen/also ghi breeder lesen muecht in dye groote cronijcke van Vlaenderen.

Int selue iaer van. M.cccc.xxxvij. quā hertoch Philips van Bourgoingnen met veel volcx binnē Brugge/daer een grote cōmotie ghebuerde/eñ ooc eenen slach vā die gemeynte tegens die hertoge huerliede prince/waer inne de heere vā Liledam verslagē wert breeder blijckende inde Brabantsche/Vlaemsche en Hollantsche cronijcken.

Albertus dye ij. vā dien naē eerstshertoghe van oostenrijc wort keiser ghecoren Int iaer M.cccc.xxviij ende was dye xxxvi. duytsche keyser hy regneerde twee iaren/hi was gecoren coninck van Hongariē ende bemen.

Int iaer. M.cccc.xxxviij. wort den eertshertoge van Oostenrijc Albertus die tweede van dien name den xxxvi. duytsche keyser gecoren/hi en regneerde nyet langer dan twee iaren.

Int selue iaer wort het reguliers clooster op oud Aremuen gesticht eñ volmaect van heer Gillis va[n]

Aremuen/dwelcke hi hoghelijken begaerde van lande eñ eruen. Dese heer Gillis sterf int selue iaer ende leyt inde Cappelle vandẽ dorpe begrauen/de welcke duer grontbraecselen eñ vanden oueruloepen vandẽ zee watere vergaen is/ Dese voorñ heer Gillis hadde binnen sinen leuene ghetrout tot zijn ghesellinne Anna van Borsselen/die dochtere van heer Henrick van Borsselen/vander Veere.&c.

Oude Aremuyen is gheheel duer grõtbraeselen vergaen.

Int selue iaer stont een swaer oorloghe op tusschẽ den Hollanders eñ Zeelanders mettẽ watersteden/ aen deen side. Eñ die oostersche stedẽ als Lubeec/Hãborch/Lunenburch/Wismer/Rostwijc eñ Zonde/dat welcke duerde drie iaren lanc/waer wt dattet byden hertoge geordineert was datmen schepẽ vã oorlogẽ wt Hollant eñ Zeelandt toemaken soude/daer Heer Henrick vã Borssele/heere vand Veere mede voer/ met sommige capiteynen/als die heere vã Loodijcke die ioncker Luyc vã Schengen/ diet dẽ oosterlingen also nauwe eñ bange maecten/datse in lange tijt op die zee niet comẽ en dorsten/waerõ de Hollanders eñ zeelanders bouẽ aen haer mersen gehangen hebbẽ besemen/seggende datse die zee schone gheueecht eñ suyuer ghemaect hadden van haer vianden.

Die Oostersce steden hadden oorloghe met die waterlansche steden.

Dat Conciliũ datmen noẽt Synodus Basiliensis duerde noch in dese tijt/dwelc te Basele in duytschlãt was/eñ duerde wel thien iaer lanc/waer in veel gheleerde mannẽ vergadert warẽ wt diuersche landen der Christenheyt/als Johannes Gerson vã Parijs. Hier af sult ghi breeder bescheet vinden int boeck de origine Bohemorum/ gemaect by Papa Pius.

Dat generael conciliũ werd te Basele in duytschlands gehouden.

Ter seluer tijt warẽ die zeelanders/bysondere dye schepẽ van Zierickzee/eñ die schepẽ van Westenschouwen so sterc ter zee alse opt in menigẽ tijden daer te voren geweest haddẽ. Eñ si begonsten doen bekendt

Die schippers vā zeelandt bi sonder die van ziericzee werden in Spaengen bekent.

te worden in Spaengnen/ eñ in Portugael te lysse boene/ want daer te voren was der Zeelāders vaert meest op Denemarckē eñ Oostlant. Eñ als die schepē van dese landē hier voortijts eerst in Spaengnen pleghē te varē / so plach al dat volc vandē schepenhēlieden eerstmael te biechtē/ eñ ten heyligē sacrament te gane/ eer si liedē die reyse aennamen/ wāt alsdoen wast een grote reyse gheacht vā hier in Spaengnen te varen eñ wederom te comē/ want die vaert wt zeelant alsdoen niet seer bekent oft ghemeyn en was.

Corts hier na wort die oorloge tusschen die oostersche stedē eñ die waterstedē te Coppenhauen in Denemarckē gedadinct/ eñ maecten .xij. iarē lanc bestāt met malcanderē/ so die Hollantsche cronijckē vermanē

Die van Middelburch destrueerdē tslot van Bigghenkercke.

In desen tijden toogē die van Middelburch wt in dē name van hertoch Philips/ eñ destrueerden tslot ofte tcasteel vā Bartholomeus van Biggenkercke staende tot Biggenkercke bi Middelburch/ om dye saken hier vorē verhaelt. Eñ alsdoen vercreech heer Henric van Borselē heere vanđ Veere van hertoge Philips van Bourgoingnen sommige heerlichedē eñ ambachten gelegen int lant van Walcherē gecōfisqueert van Bartholomeus heerschap van Bigghenkercke.

Heer Henrick van Borsselen heere vander Veere coste vele ambachscappen in Walcheren.

Int iaer. M. cccc. xl. wort die hertoch van Orliens wter gevanckenisse met hulpe van hertoch Philips ghelost/ daer hi in Enghelant in ghelegen hadde .xv iaer min eenen dach.

Die hertoch van Orliens wert wt dye vangenisse gelost.

Ontrent desen tijden begonstmen in Hollandt eñ Zeelant te hantieren die edele cruysboge eñ hantboge. Eñ die hertoch Philips graue van Zeelant heeft in sommighe steden van Zeelant daer broederschappen af ghemaect/ die welcke hi begaefde eñ vrijheyt gaf/ om datse met dese wapenen hen souden leeren

Men begonste in zeelant dye cruysboghe eñ den hantboge te hantieren.

verweeren teghen haer vianden.

Int selue iaer wort eendrachtelikẽ vã die.vij.kuer vorsten tot eenẽ Keyser gecoren dẽ edelen Eertsher-toge vã Oostenrijc Fredericus die derde vã dien na-me/die tot sine gesellinne ghetrout hadde Johanna des Coninck dochter van Portugale/dye suster van hertoch Philips van Bourgoingnen huysurouwe/ daer hi by gewan eenen eenighẽ sone Maximilaen genaẽt. Dese voorñ keyser regierde.lij.iaren/wiens acten eñ gesten bescrijft breeder Sabellicus/ende an dere hoochduytsche Cronijck scriuers.

Fredericus de iij.vã dien na-me eertsherto ge van oosten rijc wert keyser gecoren an no.M.cccc.xl was de.xxvij duytsche keyser/hi regierde liij.iaer.

Int iaer.M.cccc.xli.sterf die duchtige heere/heer Philips van Cortgenen Rentmeester generael van Zeelãt dẽ.xxij.dach van Hoymaent seer subijtteliken te Brugghe in Vlaenderen. Eñ zijn lichaem wort te Cortgenẽ gebracht/eñ begrauen inde Cappelle/Eñ hi heeft geen kinderẽ achter gelaten noch wijf/ eñ h. Vrãcke vã Borssele/graue vã Oosteruãt vercreech al die achter gelatẽ goedẽ die de h.van Cortgenẽ na liet

Heer Philips van Borsselen heer vã Cor genen sterf.

Ter seluer tijt wert die pays gemaect tusschẽ den hertoge vã Bourgoingnen eñ die stede van Brug-ge. Eñ die Bruggelingẽ haelden dẽ voorñ hertoge huer liedẽ heere binnen Brugge met groter solenni teyt/eere/eñ costelicheyt/ want doen ter tijt binnen Brugghe veel diuersche natien van cooplieden resi-deerden/eñ alsdoen arriueerden eñ quamen meest alle die schepen wt diuersche vreẽde landẽ ter Sluys in Vlaenderen.

Dẽ pays wert gemaect tusscẽ den hertoch eñ die van Brug ghe.

Int Jaer.M.cccc.xlij.wast eenen so droogen So-mere dattet gheen ses reysen en reghende tusschen Meye ende Bamisse/Ende die winter daer na/wast so grooten droochte eñ het vroos so sterck/dat de ri-uers beurosen totten gronde/ so dat die visschen by ghebreke van watere in vele plecken storuen.

¶ Een grote droochte was in dese neder-landen.

Eenen groten sneeu eñ hagel viel in Walchê ren.

Int iaer. M.cccc.xliij. dẽ eersten eñ derden Mey
viel so groten sneeu/ eñ diergelike den. x. so grooten
haghel dat diergelike in zeelant nopt gesien en was.

Heer Henrick vã Borssele heere vand Vere dede dẽ Agger in zuytbeuelãt bedijcken.

Ter seluer tijt dede heer Henrick vã Borssele/ hee
re vand Veere tschor eñ aenwas dat aen Suytbeue
lant ouer Brabant aengewassen was bepolderẽ eñ
bedijcken aen tlãt van zuytbeuelant/om dat hijt van
den hertoge van Bourgoingnen vercregen hadde/
ende wort ghenaemt den Aggher.

Ter seluer tijt werdẽ sommige polders bedijct aẽ
tlant van s. Martensdijc/eñ aen tlant vã scherpenisse
eñ aen dat lant van Schouwen/ ontrent Brouwers
hauen ende Sonnemeere.

In taer. M.cccc.xliiij. sandt Iacobus die eerste vã
dien name coninc vã Schotlant/zijn dochter Maria
genaẽt ouer zee hier in Walcheren met ioncker Luyc
van Schengen met veel heeren eñ edelẽ met diuerse

Die heere van der Vere trou de die coninck vã Schotlãts dochter.

schepen eñ arriueerdẽ ter Veere in zeelandt/de wel
ke ioncfrou Maria voorñ van die coninc van Schot
lant haren vader/heer Wolffaert van Borsselen tot
zijn huysurouwe toegesept was/de welcke dochter/
heer Wolffaert van Borsselen/ heer Henric vã Bor
selen heere vand Veere eenighen sone getrout heeft

Heer wolffart van Borsselen graue van Bochane/ troude des coninc dochtere van Schotlandt.

tot eenen wijue/met grooter triumphe op thof van
Sandenburch/waer mede hi vcreech tgraefscap vã
Bochane in Schotlant/ Eñ gewan aen haer eenen
sone Carolus genaẽt/ die te Leuen was om te stude
ren/eñ sterf tot sine. xiij. iarẽ te Leuen in Brabandt
seer subijteliken/eñ wert ghebrocht eñ begrauen op
thuys tot Sandenburch in Walcheren.

Int dit selue iaer regendet meest alle dage vã sint
Iansmisse tot Bamisse/dat coren eñ al die vruchten
meest bedoruen/dwelc in zeelant ghesayt was.

Int iaer. M.cccc.xlv. wort op sinte Andries dach in

December gehoudē die ordene vandē guldē Vliese/
eñ Topsoene/by hertoch Philips vā Bourgoingnē
graue van Hollant zeelant eñ Vrieslant/eñ heeft veel
heeren wt Hollant eñ zeelant het guldē Vlies gege-
uen/als heer Henric vā Borsselen heer vand Veere
eñ graue vā Groetevelt/eñ heer Adriaen vā Borsse
len/heere vā Brigdamme eñ vā Duuelant/eñ meer
andere heerē/welcke feeste gehoudē is gheweest te
Ghendt somen aen die wapens sien mach.

In dese tijdē en hadde hertoch Philips vā Bour
goingnen maer eenē getroudē sone/maer hy hadde
veel diuersce bastaerdē/als heer Cornelis b. vā bour
goingnen/heere van Beueren. &c. Anthonis die gro
te bastaert/graue vā Steenberge in Ardennē/Bou
dewijn heere vā Saleps/eñ sint Annen lāt/bisschop
Dauid eerstbisschop van Terrewanen/eñ hier nae-
maels bisschop van Wtrecht/Philips b. van Bour
goingnen/Admirael vand zee/die namaels bisschop
van Wtrecht werdt/eñ drie b. dochters/daer af dye
twee Abdissen waren/eñ die derde vrou Anna ghe-
naemt/welcke wert namaels gehylict aen den heere
van Brigdamme/si was vrouwe van Kanesteyn.

Hertoch Philips van Bourgoingnen hadde veel kinderē die veel scorrē eñ aenwassinge bedrijct hebben in zeelant.

Ter seluer tijt int iaer. M.cccc.xlvi. was heer Hen
rick van Borssele/heere vand Vere/admirael gene
rael in Vrancrijck/alsmen noch ter Veere in een out
glas sien mach inde groote kercke in dit rijm.

Heer Henrick van Borsel eñ heere vand Vere was Admirael in Vrācrijc.

Heer Henrick heere van deser stede
Dese glasen maken dede
Admirael generael des coninerijcx
Als hy op die zee van Vranckerijcx
M.cccc.Xlvi. men doen screef
Van de Bouclaer dit werck bedreef.

Rijme

Int iaer. M.cccc.xlviij. sterf die duechtsamige jōc-
vrou Marie van borssele/die huysurou vā h. Adriaen
van brigdāme/eñ wert tzu'dburch indē choor begra-

nen sonder eenighe oirie achter te laten.

Int iaer. M.cccc.xlix. dede Kaerle graue vā Cha lops in Bourgoingnien sone vā hertoch Philips v Bourgoingnen een ducl ants bedijckē/datmē noc heet Charlops neffens Rotterdamme ouer / Eñ h dede sommighe polders eñ aenwassinghē bedijcke aent lant van Zomersdijc/Eñ wert namaels tlant vander tonghe ghenaemt.

In zeelāt was een grote eert beuinghe.

Int selue iaer swoonsdaechs op sint Joris dach o dē.xxiij.vā April wast een so groten eertbeuinghe i Zeelant/dat noyt mensche diergelijc gehoort en ha

Int iaer. M.cccc. l. was Constantinus Paleol gus dē lesten griecschen keyser vā Constātinopole.

Die prouens der canonsie, van s. Martēdijck worden verbetert.

Ter seluer tijt dede heer Vrancke vā Borsselē gr ue van Oosteruant die Canonsie oft prouens tot s te Martensdijck verbeteren/so dat hijse eerliken va goede begaefde meer dan si lieden te voren ghe ha hadden.

Int iaer. M.cccc.lij. heeft Joannes Faustinus al eerst die conste van boecken te prenten geuonden Mens in hoochduytschlant.

Die conste vā boeckē te prenten wort eerst geuonden.

Int iaer. M.cccc.liij. ten tijden vandē keyser Frie ricus die derde heeft den grooten Turck Machum tus/nae dat hi die groote stadt van Constantinope lange belegen eñ bestormt hadde den.xxix. dach v Meye ingenomen met alle die landen/steden eñ s ten/daer ontrent in Griecken liggende. Die Keys Constantinus vā Constantinopelen is in dye vluc doot gebleuē/eñ zijn hooft is met een spiesse rontso me die stede gedregen. Die Turcken hebbē seer d Crucifix begect/si hebbē die maechdē eñ vrouwē g scoffiert grote tierannie eñ foortse bedrijuende / al ghi breeder lesen mucht inde historie van Anthon Sabellicus/eñ Robertus Ganguinus/ende in me

Die Griecksche keyser Constātinus is in dye vlucht doot ghe bleuen.

¶ Dye grote stadt van Constinopelē wert vanden turck ingenomen.

nderere cronijcken.

Int iaer. M.cccc.liiij. in dye Wedemaent was dye lach van Moerkercke teghens die van Ghent/daer oncker Cornelis b. van Bourgoingnen / heere van Beueren in Vlaenderen doot bleef.

Ter seluer tijt troude heer Adriaen vã Borsselen/ heere vã Brigdãme vã Duuelant/van Galmaerde an Somersdijc eñ van Zubburch iõcfrou Anna her och Philips b. dochtere Tzubburch op tcasteel / Eñ af dese voorñ ioncfrou Anna tot een duwarie huer euen lãc tlant vã Duuelãt/mits dattet na huer doot oederõ comen eñ keerẽ soude op heere Adriaen van Brigdãme eñ sinẽ nacomelingẽ. Dese heer Adriaen an aen vrou Anna b. dochter vã Bourgoingnen. ij ochters/ioncfrou Agnes/eñ ioncfrou Anna genaẽt ñ eenẽ sone ioncker Cornelis/die ionc sterf. Dese he e Adriaen vã Borsselẽ/heere vã Brigdãme was op ercamerlinc vã hertoch Philips vã Bourgoingnẽ ñ namaels vã hertoch Kaerle. Heer Adriaẽ vã Brig ãme eñ vrou Anna zijn huysurou stichten die colle ie oft canonisie van Zubburch/eñ datmẽ aldaer da helicx die. vij. ghetijden singhen soude inde kercke.

Heere adriaen van Brigdamme troude iõc frou Anna b, dochtere van Bourgoingnẽ

Die collegie van canonikẽ werdt zob-burch gesticht

Int iaer. M.cccc.lv. sterf h. Diepolth bisschop van Utrecht/doen wert weder ghecorẽ Ghijsbrecht van Bredenroe om bisschop te worden/waerom hertoch Philips van Bourgoingnen seer gestoort was / om at hi sinen bastaert sone Dauid bisschop makẽ wou e/daer groote oorloghe om quam.

Int iaer. M.cccc.lvi. werdt Dauid van Bourgoin nen hertoch Philips bastaert sone bisschop vã Wt-echt met prouisie vanden Paus / die eerst bisschop an Terrewanen was.

Bisschop Dauid werdt Bisschop vã Wtrecht bi prouisie vandẽ paus Die.lv. bisschop

Int selue iaer werdt Bisschop Dauid tot Wt-recht geintroduceert van hertoch Philips vã Bour

go ingnen sinē vader/daer hē heer Ghijsbrecht elec
van Wtrecht(die geen cōfirmatie vandē Paus Cal
tus crijghen en conste)selue metter handt leyde inie
Domkerc/eñ settede hē indē bischop setel/aldaer ve
grote heerē vgadert warē/wt Hollant eñ Zeelāt/a
graue Kaerle vā Charloys/des hertogē sone/Anth
nis vā bourgoingnen des hertogē b.sone/heer Ad
aen vā Borsselē/heere vā Brigdamme eñ vā Du
lant.xc.heer Wolffaert van Borsselē/heer Henric v
der Veere sone/heer Adolph vā Cleue/heer vā Ra
steyn/heer Jan vā Lannoy/stadthouder van Holl
heer Jan van Cruningen eñ meer andere/alsmen i
de grote cronijcke van Hollant lesen mach.

Veel edelen eñ heeren wt zeelandt.

Jnt selfde iaer haddē die Christenen grote victo
tegens dē groten Turc Machumet int coninc rijc v
Hongarien/daer.xxx. duysent Turcken verslagh
worden/breeder blijckende in diuersche cronijcken

Die Christenē hadden grote victorie tegen den grotē turc

Jnt selfde Jaer Ruymde ende tooch wt Vranck
rijcke coninc Karels die seuende/outste sone gena
Lodewijc die.xi.vā dien name/alsdoen noch Dolphi
van Vranckerijcke/ende quam in Brabant/daer h
vanden Hertoghe vriendelijcken ontfangen wordt
Ende de Hertoghe onthielt hem met grooter cost
ende staete vijf Jaeren lanck/tot dat Coninck Kar
zijn vader starf.

Lodewijc die xi.van dien name con.nc Karels die seuende outste sone vloot wt vrācrijck eñ quam in Brabandt.

Jnt Jaer.M.cccc.lviij.verbrande wederōme tm
ste ende tprincipaelste vander stede van Zierincz
ouer die zuytside vanđ stadt verbrande het Jacopi
clooster/dat baghijnhof/eñ daer ghesch iede onsp
kelike schade.Jnt selue iaer wordē sommige polder
inden lande van oostuoorne aent lant van voorne g
dijct dat daer aenghewassen was/vandē graue va
Oosteruant/die op die tijt meest indē Briele eñ da
ontrent resideerde/aldaer hi eens princen hof eñ t

Tprincipaelste vanđ stadt van zericzee verbrande.

sel houdẽde was voor alle edele eñ liedẽ van eerẽ. Hi was seer milde eñ liberael voor dẽ armen / nyemant weygerende / die yet van hẽ om Gods wille begeerẽ de was / dwelc een groot secours voor dẽ armẽ was.

Lofvandẽ graue van Dolter vant.

Int iaer. M. cccc. lix. ofte daer ontrẽt na dat Henricus steenhouwer. D. in medicinen / een vermaert cronijc scriuer bescrijft / datter veel putten eñ bergen in diuersche landen / als in duytschlãt eñ walschlant gevondẽ zijn daermen water in vant / wten welckẽ men sout ghinc siedẽ eñ bereyden / dwelcmen noch daghelicx sien mach te Saltzburch eñ te Lunenburch. &c.

Veel puttẽ eñ bergẽ worden gevondẽ daer men sout wth neerde.

Ter seluer tijt wordẽ veel landen gheuondẽ die te vorẽ nopt bekent en warẽ / bisonder Oost / west / zuyt eñ noordẽ / eñ Calicuten eñ groot Indien was ter seluer tijt seer onbekent. Men en wiste van gheene geneyne vaert te varẽ / noch in Portugale / noch in Canarien / ofte in Meremanderẽ / noch in lange tijt daer na int lant van S. Thomas / van daer tmeeste suycke re te hants coẽt / alsmen breeder in veel diuersche cosmographien lesen mach / als in Petrus Apianus / in Gemma Phrisius / Olaus magnus eñ meer andere

Veel landen wordẽ in spaẽ gnen eñ Portugael geuonden met ditter sche schepen.

Ontrent dese tijt als Christiernus vã Oldenburch die eerste vã dien name conînc vã Denemarcken eñ Noorwegen was / begonstẽ eerst die meeste schepen vã Oosten eñ Westen duer die Zont te varẽ / de welcke daer te voren niet dan met een cleyne quantiteyt plegen duer dye Zont te comen / die doen eerste ter Slups in Vlaenderen quamen. Eñ sommighe iaren daer na in Zeelant ter Veere / eñ so voort tot Amsterdam in Hollãt / dwelc gecomẽ is / na dat God almachtich de diepten vanden stroomen eñ waterẽ verleent heeft. Die schepẽ die van oosten quamẽ en wisten vã geen verder vaert westwaert te varẽ dan ter Slups ofte in Zeelant / eñ en wisten niet wed oostwaerts te

Sommige schepen begonnen vã oostẽ duer die zont te comen in zeelant

God almachtich verleent die diepten eñ neeringhen.

varen anders dan tot Coppenhauen in Denemarc ken. Wij hebben in zeelandt eñ in Vlaenderen bysonder ter Sluys eñ te Brugghe oude lieden genoech gekent diemen wel soude mogẽ gelouẽ/eñ noch een deels int leuẽ zijn/maer seer weynich/ die daer seyden dat haer voren stont eñ wel wisten/ dat voor Aremu en in Walcherẽ sonderlinge gheen grote schepen en quamen bouẽ.xx.in een geheel iaer/ dan haer lieden eyghen schepen die si daghelicx timmerden ende al so ouer zee sonden.

Luttel schepen quamen in zeelant inne dan die daer thuis behoorden.

Desgelijcx ter Veere in zeelant en quamen gheen andere schepẽ oft weynich dan die dẽ heere vand Veere oft binnẽ der stedẽ/oft binnẽ den lande vã Walcheren hoorden/wãt in deser tijt haddẽ dese landen seer weynich schepẽ. Eñ alle de coopmanscappẽ die in dese nederlandẽ quamẽ/werdẽ al meest met wtlãtsche schepen gebrocht/want die vrẽde landen sochtẽ dese landen eñ die wt dese landẽ sochten vremde landen/ende soe worden si onder malcanderen bekent.

In zeelant eñ Hollãt begõst men die eerste crauueel schepẽ te timmeren.

Ontrent dese tyden begonstmen in zeelandt ende in Hollãt eerst die crauueel schepẽ te maken daermen mede ouer zee voer om coopmanschap/want daer te voren en warẽ geen schepẽ in dese landẽ/daermẽ mede grotelicx om coopmanschap voer/dan met hulcken oft reezeylẽ/oft crapers/ dat waren die ghemeynste schepen diemen doen gebruycte ter zee om coopmanschap. Eñ de eerste crauueel schip dat in zeelandt was wert Tzierincxee ghemaect van eenen Bretoen ghenaemt Juliaen/ na wiens name tselue schip den Juliaen ghenaemt wert.

Die vã Westẽschouwen hadden veel schepẽ eñ visschers ter zee varende.

Ter seluer tijt waren die vã Westenschouwen seere sterc van schepẽ die in diuersche landẽ voeren / eñ deden grote neeringhe vã buyssen eñ andere visscherie neeringe. Eñ oude Mape in Dreyschere was d

[..]er tijt noch in stuere van buyssen eñ visscherie neer in [..]ghe/ dier ghelike Vliete in noortbeuelandt.

Alle andere vermaerde schepẽ die van oosten van westẽ/ eñ wt Vrancrijc quamẽ/ die quamen doen ter tijt ter Sluys/ eñ coften eñ vercoften alle haer coopmanschappen te Brugghe/ daer alle die stapel was vanden coopliedẽ wt alle landen.

Veel diuersche schepen wt vele landen quamen ter sluys in Vlaenderẽ

Int iaer. M.cccc.lx. sterf coninc Kaerle van Vrancrijc die. vij. van dien name/ Eñ hertoch Philips vergaderde veel princen eñ heerẽ wt dese nederlanden/ bisonder wt zeelãt/ als heer Adriaen vã Borsele/ heer Wolffaert van Borssele / graue van Bochane / van Campre/ die heerẽ vã Bredenroe/ heer Adolph van Cleue/ heere vã Rauesteyn/ eñ meer andere dye den Dolphijn wt dese landẽ in Vrancrijc brochten daer si bleuen tot dat dẽ Dolphijn coninck ghecroont was. Eñ doen werdẽ daer vele diuersche heeren Ridders gheslagen/ als die graue van Charloys/ heere Adriaen van Borsele/ heere van Brigdamme/ ende heer Wolffaert van Borssele graue van Bochane / ende heer vander Veere. ₰c.

Veel edele heeren wt zeelant eñ Hollãt troc ken in Vranc rijck.

Jn iaer. M.cccc.lxi. was grotẽ twist in Enghelãt/ so dat hertoch Eduwaert vã Jorc ghevangen nam/ Henrick die. vi. van dien name coninc van Engelant Eñ die coninginne zijn wijf met die prince vã Waels vloch tot haren vader Coninc Reynier van Sicilien ende dese Eduwaert worde met machte geweldich Coninck van Enghelant. Hier af vindt ghi breeder bescheyt inde historie van Polydorus Virgilius vrbinatis de gestis Anglorum.

Groten twist was in Engelandt/ eñ Eduwaert werde coninc vã Enghelande met ghewelt.

Ter seluer tijt cofte heer Henrick van Borsselen/ heere vander Veere vele eruen ende lants ende ande re houen vanden susterkens der Tertianen die buyten der Veere plaghen te wonen/ ende dede op tselue

¶ Tclarissen clooster werdt buytē der Veere ghesticht.

tlant eñ erue funderen eñ makē/een clooster van S[..]te Claren/dwelc daer noch op dē dach vā hudē stae[..]

¶ Hoe oude Aremuen vergaen is / ende nyeuw Aremuen(dwelc nv op dē Oostdijck is) tsichter ghetimmert is.

Nt iaer. M.cccc.lxij. brack oude Aremuen van dage te daghe vā grontbraecselen all[..] seer af/dat te diepte so na dē dorpe quā/da[..] men dicwils wat moeste buytē dijckē oue[..]

Veel diuersce vallen zijn ontrēt oude Aremuen geuallē

mits die vallē die daer vielen/so datmen veel schon[..] huysen eñ eruen afbrac. Eñ tvolc ghinc metter woo[..]ne innewaerts ontrent tdorp oft hye vande Mortie[..]re/so dattet metter tijt vergaen is. Eñ op dit Aremu[..]en stont doen ter tijt eē clooster vā Reguliers dat o[..] lanck getimmert was/Twelc doen vā heer Henric[..]

¶ Treguliers clooster wert indē polder gefundeert ende ghesticht.

van Borsselen heere vand Veere/eñ van heer Wol[..]faert vā Borssselen sinē sone getransporteert/ gefun[..]deert eñ gesticht is indē polder daert noch optē dac[..] van huydē staet. Eñ tsichtent heeftmen begonnē t[..] timmeren eñ metsen sekere huysen op dē oostdijc v[..] Middelburch daer metter tijt veel huysen aengh[..]

Nyeu Aremuen is opghecomen.

timmert zijn/eñ een schoon cappelle/ eñ is allo allen[..]kens een schoon dorp gheworden alsmen sien mach dwelc nv nyeu Aremuen is/daer grote neeringe is

Int iaer. M.cccc.lxiij. vinck ioncker Adolf vā Ghe[..]

Die sone vāgt den vader om zijn heerlchappie.

re sinen vad hertoch Arent van Ghelre eñ settede h[..] geuangen opt huys tot Bueren/daer hi ses iarē lā[..] geuangen lach / eñ ioncker Adolph zijn sone dede h[..] hulden in alle steden voor een gerechte heere eñ he[..]toch van Ghelre.

Ter seluer tijt wert die achterkercke vā westmun[..]ster te Middelburch inzeelant volmaect. Eñ herto[..]ge Philips vā Bourgoingnen hadde ter seluer tij[..] tot Middelburch ter hoger vierschare geseten/ me[..]

die wel geboren mans mannē van zeelandt/eñ gaf in dese voorš kercke van Middelburch een schoon glas als noch huyden sdaechs aldaer schijnbaer is.

Int iaer. M.cccc.lxiiij. stont op eenē grotē twist eñ tweedracht tusschē hertoch Philips eñ sinē eenigē sone de graue vā Charloys duer quade informatie haet eñ nijt vandē sommigen die bidē hertoge waren / eñ die graue moeste zijns vaders hof ruymen/eñ quam in zijn eyghē lant van Arckel in die stadt van Gorricom/eñ voorts inden Haghe daer hi blijdeliken ontfanghen wort.

Ter seluer tijt troude heer Anthonis hertoch Philips van Bourgoingnen b. soon ioncfrou Marie/here Jan van Vieuuille wt Artoys dochter / eñ creech daer mede te huwelic dat lant vā Beuerē in Artoys hi gewan bi sine huysurouwe zijn gesellinne eenē eenigen sone Philips ghenaēt/eñ twee dochters/ioncfrou Jaime/eñ ioncfrou Marie genaemt / maer dye ioncste ioncfrou Marie sterf in haer kintheyt.

Heer Anthonis dye b. sone vā Bourgoingnen / trouda ioncfrou Marie van Vieuuille.

Int selue iaer worde die graue van Charloys verenicht met sinen vader den hertoch/eñ dat by hulpe eñ groote versoecke vā heer Anthonis dye grote/ b. vā Bourgoingnen zijn broedē/quā die graue bi sinen vader/eñ gaf reden vā al tgene dat hē opgeleyt was vanden sommighē wesende int hof biden hertoghe.

Op dese tijt begonste eerst die graue van Charloys te bedijckē diuersche polders eñ aenwassingen van lande aen tlant vā Somersdijc/eñ de Tonge tot Nilheernis eñ de plate/tot welcke namaels heer Adolph van Cleue/heere vā Rauesteyn met veel polders dede bedijcken/als Oolkens plate.

Die graue vā Charloys begonste met sine mede hulpers veel polders te bedijcken.

Int selue iaer dede die Paus Pius die tweede vā dien name mètten Keyser Fredericus die derde van dien name een grote cruysuaert ordinerē om op den

Een groote cruysuaert op den Turck.

Turcke te reysen. Eñ heer Anthonis die bastaert va
Bourgoingnen tooch wt dese nederlandē / met vee
heeren eñ edelen na tlant van Griecken. Eñ eer da
tprincipael garnisoen bi malcanderē quam / sterf di
Paus Pius voorñ / twelck oorsake was dat de cruy
uaert achter bleef / eñ alle die heeren quamen wede
thuys van daer si lieden ghecomen waren / breede
blijckende in diuersche cronijcken.

Cheer Lodewijck vanden Gruythuyse wert stadthouder vā Hollāt eñ zeelande.

Int iaer. M.cccc.lxv. wert stadthouder vā Hollan
Zeelant eñ Vrieslant gemaect heer Lodewijc vande
Gruythuysen / wt Vlaenderen / die ghetrout hadd
tot zijn ghesellinne heer Henric van Borssele / heer
vander Veere dochter Maria ghenaemt.

Ter seluer tijt sterf seer subijtelic op dat huys va
Sandenburch dē .xx. dach van Meerte vrouwe Ma
rie grauinne vā Bochane in Schotlant / heer Wol
faert van Borssele heere vanđ Veere wijf / eñ wer
met grooter solennitept ende eeren ter Veere in dy
grote kercke inden choor begrauen.

Den slach te Montherri in Vrancrijck.

Ter seluer tijt dē .xvi. dach in Hoymaent / gheuie
dē groten slach te Montherry bouē Parijs in Vran
rijc tusschen dē coninc Lodewijc van Vrancrijc die .x
van dien name / eñ hertoch Philips vā Bourgoing
nen / eñ sinē sone die graue vā Charloys / daer die c
ninc dē slach verloos / eñ vloot binnē Parijs / breede
blijckende in Philippus comineus historie eñ ooc i
de grote Vlaemsche Cronijcke.

Int iaer. M.cccc.lxvi. sterf Tantwerpē vrou Eliza
beth grauinne vā Charloys / eñ haer lichaem werd
sinte Michiels inde Abdie vanden Premonstrepte
clooster met grooter eeren begrauen.

Eenen groten brandt binnen zierickzee.

Int selue iaer was een ontsichtelijken eñ afgrijsel
ken grotē brant binnē der stadt van Zierickzee / dat by
cans het derde part vander stede af brande / eñ doen

brande de monster kercke vā Ziericzee mede afdwelcke was op den Kersmisauondt / nae dat dit oude latijnsche veersken wtwijst int welcke men den datum vinden mach hier na volghende.
Cras cane Terribilis: non possum, cur? cadit ignis.

In dese selue tijden verdreuen die Luyckenaers haren bisschop heer Lodewijc van Bourbon daer naemaels veel leets eñ quaets af quam binnē tsticht vā Ludick / waer af ghi breeder lesen muecht / inde Brabantsche / Hollantsche / Vlaemsche ende meer andere Cronijcken.

Die Luyckenaers verdreuen haren bisschop.

Corts daer na maecte die graue Kaerle van Charlops den pays tusschen sinen vader hertoch Philips van Bourgoingnen ende den Luyckenaers.

Int iaer. M. cccc. lxvij. den. xviij. dach van Meerte sterf die duchtige duechtsamighe vrouwe / vrou Janne vā Halewijn / die in haer leuen ghesellinne hadde geweest vā heer Henric vā Borssele / heere vanđ Veere / graue vā Grotenelt. &c. eñ hadde den armen seer goet gheweest / wāt si mildelikē hen mede deylde / eñ haer lichaem leyt ter Veere inde groote kercke begrauen / in een schoon tombe voor theilich sacramēts huys / alsmen noch sien mach al verheuen.

Vrou Janne van Halewijn vrouwe vanđ Veere sterf.

Int selue iaer wan de graue vā Charlops de stadt vā Dijnāt int lāt vā Luyc / eñ worde geheel verbrant eñ vdestrueert. In desen belegere eñ strijdt voor Dijnāt was mede h. Henric vā Borssele / heere vanđ Veere met sinē sone heer Wolfaert van Borsselen / graue van Bochane / dye haer so vromelijcken hadden / ende so vele ooc bedreuen dattet wonder was / waer duere dye graue op die tijt hem liedē heeft geschonc ken veele costelijcke ende propere iuweelen / wt der Domkercke van Dijnant / Dye si ter Veere met groter triumphe in dye grote kercke ghebracht hebben

Die stadt van Dynant int lāt vā Luyc wert gewonnen eñ ghedestrueert

Heer Henrick van Borssele / here vanđ Veere eñ zijn sone waren mettē graue voor Dynant.

als thooft van sinte Perpetuus/eenē groten metal
candelaer/daermē vijf grote keerssen opstellē mach
eñ proper iuweelen vā gulden cappen/eñ dierghel
ke/dwelcke noch op dē dach vā huydē al in die voor
noemde kercke is/alsmen sien mach.

Westcappele/ Domburch eñ Vlissinghe comen onder dat huys vander Veere.

Ter seluer tijt creech heer Henrick vanđ Vere va
den Prince die drie ontsterffelike leenē van Walch
ren/als/Westcappel/Domborch eñ Vlissinge met a
le haer gerechtichedē eñ libertepten voor hē eñ sin
nacomelingen eewelick eñ erffelic te mogen banne
inde voornoemde heerlichedē hooge eñ leeghe vier
schare/achteruolghende die preuilegien biden Pri
ce verleent.

Hertoch Philips vā Bourgoingnen sterf te Brugge in Vlaenderen.

Int iaer.M.cccc.lxvij.op dē vijfsten dach vā Juni
sterf te Brugghe die mogende hertoch Philips va
Bourgoingnen/graue vā Hollant/Zeelant/eñ hee
re van Vriesiant.xc.als hi out was.lxxij.iaer/eñ sin
landen rustelick eñ vredelick geregeert hadde. xlvij
iaren/Sijn lichaem wort tot Digyon in Bourgoi
gnen gesondē/eñ buyten int Cathuysers clooster b
grauē by sinen vađ hertoch Jan van Dygion herto
ge van Bourgoingnen.Sine acten eñ gesten vindt
men in diuersche cronijcken van dese nederlandē in
lange bescreuen.Eñ worden properlic int latijne in
corte begrepen van Adrianus Barlandus in croni
cis ducum Brabantię.Ende dese nauolgende rijm
gheuen oock ghetuyge van hem.

Philippus die den goeden hertoch was ghenaemt
Wt die stamme van Bourgoingnen was hi gheboren
Heeft.xvij.landen te samen bi een versaemt
Ende was die.xxvi.graue vercoren
Van hollandt/zeelandt die landen te oorboren.
Ende sterf te Brugghe alsmen screef voor ooghen
Veerthien hondert ende.Xlvij.naert toebehooren
Den.xvi.dach in Junio moeste hi steruens pooghen

Om wiens doot sachmen veel droefheyts tooghen
God moet dye siele inder e ewicheyt lauen.
Tot Digyon bi zijn vooroudérs wordt hi begrauen,

Dit is dincarnatie vanden iare.

Juni sesthiene men bitterlick noot sach
Doen hertoch Philips te Brugghe doot lach,

Incarnatie.

Int iaer.M.cccc.lxviij.sterf die edele here Adriaen van Borssele die de laetste orie van mans gheslachte was vande heeren van Borsselen vā Brigdamme/ eñ was heere van Zubburch/ Soutelande/ Coudekercke/sinte Lauwereys/eñ van tlant Duuelāt/welcke geslachte eñ afcoemste meer dan.cccc.iarē in zeelāt geresideert haddē/eñ leyt Tzubburch begrauē indē choor in een schoon tumbe/de welck ena zijn doot dede maken vrou Anna van Bourgoingnen die huysurouwe van hem in sine leuene gheweest hadde.

Int selue iaer op dē.xviij.dach van Septēber sterf vrou Ysabelle die huysurouwe van hertoch Philips tot Arien/ bi die stede van sint Ommaers eñ werde by harē man begrauē tot Digyon in Bourgoingnē

Vrou ysabelle hertoch Philips[wedūwe sterf tot Arien

¶ Hoe hertoch Kaerle vā Bourgoingnen die eerste van dien name die.xxviij. graue van Hollandt/ Zeelandt/eñ Vrieslant wert. ¶ Dat.xlviij.Cap.

Karle deerste vā dien name/ hertoghe van Bourgoingnen/worte die.xxviij.graue vā Henegouwe/Hollant/zeelant/eñ Vrieslāt Hi hadde eerst te wijue eñ was hē vsekert vrouwe Katherine coninc Karels dochter die.vij.coninc vā Vrancrijc/die iōc sterf. Daer na nam hi te wijue hertoch Karels dochter vā Borbon Elizabeth genaemt/daer hi een dochter aen wan/geheetē Maria Nae dese nam hi te wijue vrou Margriete/ Coninck Eduwaerts suster die vierde/coninc vā Engelandt/ eñ daer en hadde hi gheen kinderē bi. Hi hadde veel oorloghē eñ strijden binnē sinen leuene/breeder blijc

Vicesimusseptimus comes zelandie.

Hertoch Kaerle hadde drie diuersche huisurouwen,

kende in veele nederlantsche cronijcken.

Ter seluer tijt hadde die schone plaetse vā weste
schouwen in Zeelant een wijl tijts in groten fluer e
neeringe geweest van coopuaringe eñ visscherie n
ringe eñ andere zeeuaert. Eñ twas een schoon eerl
ke plecke eñ dorp vol wooningen eñ wel betimmer
van huysen eñ kelders. rc. Eñ daer begonste een o
diepte voor de hauen te comē/ eñ de hauen begonst
te vslijmen/ so dat de principale outste eñ rijcste schi
pers met haer goet eñ schepen togē met der woon
tot Ziericzee/ sommige in Walcherē eñ elders. End
sichtent is die hauē versandt/ eñ de plaetse vergae
Eñ daer en zijn schier gheen huysen noch wooning
meer alsmen claerlick sien mach.

Noor swesten-schouwē quā een groo te on diepte dat die principael scip pers begonsten te verhuysen.

Int selue iaer eñ maent vā October reysde hert
ge Kaerle wt Lueuen met een groot ontellic heyr/ e
belepde die stadt van sint Truyen int lant van Luy
eñ bestormdese met allē seere. Die vā Ludic quame
wt met groter macht om die stadt te ontsetten/ ma
si werdē achterwaert ghekeert eñ veriaecht/ datte
ontrent drie duysent vslagen werden/ eñ si verlore
C. grote bussen met alle harē schat/ die si daer hadd
gebracht/ eñ daer werter vele geuanghē. Eñ die he
toch belepde eñ bestormde met allē seere die stadt v
sint Truyen/ maer si gauē haer op in sprincen hand
eñ moesten haer muerē/ poorten eñ toornē ter eerd
toe afbreecken. Noch gauen hen al oppe die stedē i
graefschap van Loon gelegen/ eñ moesten alle hae
poorten/ toorens eñ mueren ter neder leggen/ so da
ter nyemandt en was int gantsche sticht van Ludic
die hem teghens den hertoghe dorste setten oft reb
leren. Daer werden veel edelen wt Zeelant ridder
geslagen/ ouermits die vailliantschap die si liedē b
dreuen haddē/ als heer Wolfaert van Borssele gra

Hertoch Kaerle belepdē dye stadt van sint Truyen.

Drie grote orloghen haddē die Luycke-naers tegē her toch Kaerle vā Bourgoingnē

ne vā Bochan/Heer Jan van Cruningen/Aelbrecht van Schagen/Heer Jan Ruychrocx twee sonen/als Willem eñ Jan wt zuytbeuelāt/Joncker Luyck van Schengen/Lieuen van Cats/Joncker Jan vā Wissenkercke/eñ meer andere wt zuytbeuelant eñ noortbeuelāt/Floris des grauēs b.sone van Oosteruant/dese worde op der muerē ridder geslagen. Die hertoch vertreckende reysde voort eñ beleyde de grote stadt vā Luydick/maer die burgers quamen wt eñ baden grotelic om genade/eñ hi namse op mits cōdicien eñ voorwaerde/datse mede al haer poortē/torēs eñ mueren ter neder moestē leggen. Eñ hi quam inde stadt met hē brengende zijns wijfs broed die bisschop Lodewijc van Borbon genaēt/eñ settede hē in sinen setel/eñ swoeren hē voortaen hout eñ getrouwe te wesen als harē here eñ bisschop/somen int lāge lesen mach inde brabantsche cronijcke/waer af de incarnatie eñ date wāneer die stadt gewonnē was hier na volcht.

Veel ionckers eñ edelē wt zeelande werden ridders ghesla ghen.

Die stadt van Ludic moeste haer poortē eñ toorens neder legghen.

Elve in Nouember creech Kaerle Ludick.

Incarnatie.

Int selue iaer troude hertoch Kaerle zijn derde wijf vrouwe Margriete hertoch Ridtsaerts dochter van Jorc/coninc Eduwaert vā Enghelāt die vierde van dien name/suster/eñ die bruloft worde gehoudē inde stadt van Brugge met groter solenniteytē eñ feestē alsmen inde Vlaemsche cronijcke int lāge lesen mach

Hertoch Kaerle van Bourgoingnen trouwde zijn derde huysurouwe.

Int iaer. M.cccc.lxviij. inde maēt van October/op sinte Urselen dach was eenē groten storm wtē noortwestē/waer duer tzeewater seer hoge vloeyde/so dat ter grote schade geschiede aen die dijcken in Zeelant eñ Hollant/ als ghi horen moecht in dit nauolgende incarnatie ende date des iaers.

Ope zee die brochte den lande verlies/
Als alle maechden feeste wies.

Incarnatie.

Int selue iaer na deser feeste quam die Hertoghe op sinte Marie Magdalenen auondt in Hollant in

sgrauen Hage eñ worde daer/eñ voort in alle stede
eñ plaetsen die hẽ zijn heer vater achter gelatẽ hadd
ontfangen eñ gehult voor eenẽ graue van Hollant
eñ voort daer na in zeelant voor eenẽ graue vã zeelã
met groter eeren eñ feeste/maer eerst wert hy binn
Middelburch/eñ so voort van stede tot stede gehul
want die heerẽ wt Zeelant dẽ hertoge wt Vlaende
ren gingen halẽ eñ brochten hẽ also met groter triũ
phen te Middelburch/daer ghehult wesende/gaf h
der stede meer vrijhedẽ van marcten eñ andere preu
legien/dan si opt te voren gehadt haddẽ. Binnen de

Hertoch Kaerl van bourgoingnen wert te middelburch ende voort in alle die steden van zeelant ge hult.

se grauens tijden is Middelburch seer opgecomen
so met schepen die aldaer met groter menichte eñ o
verloedelikẽ gecomen zijn/ met coopmans goede
ouermits dat die ree voor Aremuyen eñ Middelburc
alle dage was beterende/so dat die coopliedẽ veel g
rieffelijker eñ met minder costẽ eñ schade daer in qua
men/dan ter Sluys in Vlaenderẽ/ want die diepte
ter Sluys begonsten te verlopẽ/eñ de coopliedẽ ve
trocken ooc metter woone/so Thantwerpen/te Be
ghen op den zoom/ eñ te Middelburch.

Heer lodewijc vande gruythuyse coste die heerlichheyt vã Hamstee int lant vã Scouwen.

Ter seluer tijt coste heer Lodewijc vanđ Gruythu
se stadthouder van Hollant/zeelant/eñ Vrieslant di
heerlichheyt van Hamstede int lant van Schouwen
eewelick ende erffelick met alle sine libertepten end
vrijheden.

Ter seluer tijt begonstemen dat schone eñ prope
stadthuys vã Middelburch te timmerẽ eñ te maker
waer af zijns gelijc in Hollãt noch in zeelãt niet en is
Int iaer. M.cccc.lxix. inde maent vã Junius trouđ
heer Wolffaert van Borssele/heer Henric vanđ Ve
re eenige sone graue vã Bochane ionckfrouwe Cha
lote van Bourbon graue Philips vã Monpensiere
die ioncste broeder vandẽ hertoch vã Bourbon doch

ter/waer hi bi gewan eenẽ sone Ludouicus genaemt
naer hi sterf in zijn kintschept/eñ drie dochters / dye
alle tot groot huwelick quamẽ/ alsmen int veruolch
der cronijcken noch breeder lesen sal.

Int selue iaer voor midtwinter waren ter Sluys int Zwijn wel. C. eñ. L. schepẽ met meerssen/binnẽ. xl jaren daer voren en hadde men so veel schepen daer niet ghesien teender reysen. Int selue iaer verbarnde die kerc vã Hulst in Vlaenderẽ vandẽ blixeme die wt der zee quã/eñ tgeschiede optẽ derthiendachsmorgẽs

Ter Sluys in Vlaenderen quamen int Swijn inne wt der zee meer dã C. meerssen schepen.

Int selue iaer troude heer Adolph van Cleue/hee re vã Rauesteyn vrou Anna b. dochter vã Bourgoing nẽ weduwe van wijlẽ heer Adriaen vã Brigdãme in de stede van Brugge/eñ quamen Tzubburch in Walcheren op thuys/daer si haer woonstede hielden.

Heer Adolph van Cleue he re van Raue steyn troude vrou Anna b. dochter van Bourgoingnẽ

Int selue iaer in Junio / was hertoch Kaerle te Middelburch daer hi ter hoger vierscharẽ sadt met mans mannẽ ofte leenmannen vã zeelant/daer hi selue personelic drie daghen ter weecke ter iusticie sadt in diuersche stedẽ in Zeelant/eñ hoorde alle partijen so wel den armen als den rijcken. Eñ hi dede te Middelburch op dẽ vierden dach in Wedemaent drie ge-broeders in zijnd presentie onthoofden/om datse een van sinen dienaers doot hadden ghesmeten/eñ daer was een susinghe onder tvolc/maer dye hertoch dat verhorende quã selue met een goege inder hant / eñ heeft dat rumoer beledt/alsmen breeder inde cronijcke van Vlaenderẽ lesen mach. Van daer tooch hy in Hollãt/eñ quã in sgrauẽ Hage/daer hi mede ter vierscharen sadt metten raet/om iusticie te administrerẽ daer een delinquant gebrocht wert/die voortijts een Canonic van sinte Donaes te Brugge van sinẽ lijue berooft hadde/die welcke ghehangen wert inde presentie van hertoch Kaerle.

Hertoch Kaerle van Bour-goingnen sadt te middelburch selue r hooger vierschare.

202

Int iaer.M.cccc.lxx.ſtonter eenẽ groten twiſt o
tuſſchẽ den hertoch Kaerle/eñ dẽ graue Ridtſaert v
Verwijc/ouermits dat hi veel ſchepẽ vandẽ Holla
ders eñ Zeelanders opter zee nam/eñ brachtſe in E
gelant. Maer die coninc vcreech die ſchepen wede
duer ſine capiteynen ende ſandtſe den Hollanderſe
de Zeelanders wederomme.

Graue Ridtſaert van Werwijc dede deſe landen groote ſchade ter zee.

Ter ſeluer tijt begannen tſtadthuys binnen de
ſtadt vander Veere te timmeren ende te maken.

Ter ſeluer tijt mineerdẽ die duynẽ ſo ſeere eñ da
was grote grõtbraeckel in Walcherẽ datmen de ke
ke vã out Weſtcappel moeſte innewaert int lant ſe
ten/eñ die ſelue kercke is te hants meer dan een m
le int zee/behaluẽ dat lant dat noch weſtwaerts wa
dwelc nv al(God betert)een ruyme zee is.

Die oude kercke vã Weſtcappel moeſtmen innewaert ſetten doorgront braeckelen.

Int ſelue iaer na dat heer Vranc vã Borſſele gr
ue van Ooſteruant heere van zuylen/S. Marten
dijc/Euerſwijc/heere van Voorne eñ Hoochſtrate
&c. ſinen baſtaert ſone heer Floris verſien ende gh
maect hadde heere van Cortgenen/van Emeliſſe
van Welle ende Pamelen/ende tot diuerſche plae
ſen veele ſchone dienſten/tclooſter vandẽ Carthu
ſers te Delft in Hollant ghefundeert eñ geſticht ha
de/met een proper huys ende cappelle voor.xx. oud
ſchamele mans diemen capoenẽ noemt eewelijck e
erffelijc buyten der ſtede van ſinte Martenſdijc/da
groot verſoec is voor die cortſe. Eñ na dat hy langh
ſiec inden Briele/int landt van Weſtuoorne gelege
had/is ten leſten zijn ſiele vã deſer ellendiger were
op ſinte Elizabeths dach inde ſlachmaent geſchep
Eñ zijn lichaem wert gebracht eñ begrauen binne
der kercken van ſinte Martenſdijck/by zijn voorv
ders. Eñ nae dat ouerlijden van heer Vrancke va
Borſſele graue van Ooſteruant voorñ is gheſucc

Heer Vranck van Borſſelen graue van Ooſteruant is na veele ſieckẽ ghe ſtoruen inden Briele.

weert inde principaelste heerlicheden eñ goedingen vandē voorñ heere Vrancke van Borssele / ionckrou Alienora van Borsselē/die eenige suster vā h. Vrancke voorñ/de welcke getrout hadde heer Jan vā bueren/waer bi si gewan een eenighe dochter/ionckrouwe Elizabeth genaemt. Dese ionckrouwe Elizabeth troude int iaer. M.cccc.lxxv. heer Geeraert die tweede sone van heer Jan van Culenburch / eñ si liet achter eenē sone heer Jaspar vā Culenburch ghenaemt eñ een dochter ionckrou Marie ghenaēt/alsmen int heruolch der cronijckē noch wel lesen sal.

Jonckrou Alienora van Borselen succedeerde in haer broeders heerlicheden.

¶ Vande grote vailiantschap die heer Henric van Borsselen heere vander Veere met zijn schepen vā oorloghen opter zee bedreef/tegens den graue vā Werwijck wt Enghelant. ¶ Dat.xlviij. Cap.

IN den iaer. M.cccc.lxx. als vorencorts nae paesschē indē Meye/dede hertoch Kaerle vā Bourgoingnen vele schepē vā orlogen toemaken die hi int zee stierde om te beletē dat die graue vā Werwijc niet so veel quaetsdoen n soude op de zee ond die schepē vā Hollāt zeelāt / eñ Vlaenderē/wāt hi veel schepē wt Hollāt eñ zeelāt gecomen had/maer die coninc dedese wederō met foort e vandē graue nemē/eñ sandtse dē Hollanders ende Zeelāders weđ thuys/dese voorñ graue vā Werwijc heroofde ter seluer tijt die vlote vā schepē die vā Rotzele wt Vrancrijc quamen/die in Zeelant/ Hollant/ eñ Vlaenderen thuys behoorden. Eñ ter seluer tijt vaser een Oosterlinck met zijn schip int zee/dat seer wel toegemaect was/ende die schipper was genaēt Hans voetken/dye vocht met zijn schip teghens dye Graue van Werwijcke schepen/ende hi nam een deel vanden voornoemde graue van Werwijck schepen/ want hē sommige zeelantsche schepē te hulpe quamē

Hertoch Kaerle van Bourgoingnen dede veel schepē toe maken vā oorlogen eñ stierdele int zee.

eñ werpen veel volcx vandẽ voorñ graue ouerbo
hier af muecht ghi breeder lesen inde vlaẽsche cron
ke. Die hertoch van Bourgoingnen ỽhoorende d
dese voorñ graue so sterc opt zee was/stierde hi he
Henric van Borsselẽ here vanđ Veere als Admiral
eñ opper capiteyn vanđ zee/met veel diuersce vrom
capiteynen wt Zeelant/als heer Floris van Borsse
b. van Oosteruant/heere van Cortgenen/ die hee
van Lodijcke/sommige heerschappẽ van Schenge
Jan van Boschhuysen/eñ Dierick van Poelghe
met.xxxviij.schepẽ van Aremuen also opter zee co
de heuet graue Ridtsaert van Werwijc vernome/
hẽ niet sterc genoech kennende/en heeft die zee ny
dorren houwen/so dat hi voorvluchtich geworden
meynende in Vrancrijc inde Seyne te treckẽ om h
pe eñ bystant te crijghen. Die heere vanđ Veere d
siende is hẽ na getogen/eñ heeft hẽ belet dat hi in
Seyne niet comen en mochte met zijn schepen/so d
hi hẽ geiaecht heeft in Normaudien/daer die Eng
schẽ opt lant liepen wten schepen. Heer Henrick va
Borsselẽ heere vanđ Veere voorñ als een vroom C
piteyn tradt met zijn volc mede opt lant/daer een g
te schermutsinge aen beyde sidẽ gheuiel/so dat he
Henric voorñ/graue Ridsaert vã Werwijc veel vol
af sloech/so dat hi den camp wan/eñ int schepdẽ st
hi des grauens schepen van Werwijc in brande/al
die inde hauene lagen/behaluẽ.x.vande meeste en
costelicste/die hi met groter eeren eñ triumphe in z
lant brochte/daer doen ter tijt die hertoch vã Bou
goingnen binnen der stede van Middelburch wa
die seer blijde daeromme was dwelcke ghebuerde o
onser lieuer vrouwen visitacien dach/op dẽ tweede
dach van Hoymaent. Corts daer na toghẽ dese sch
pen wederom inde zee/om te beletten dat dese grau

heer Heyndric van Borsselen Heere vander Veere/was ad mirael ende opperste capiteyn

Een grote scermutsinghe op slãt vã tsceeps volck.

Veel schepen wierden verbrandt vand'n graue vã Werwijck schepen

voorn in Engelant niet en soude mogē comē/so isser een onuerborgen storm van winde opgeresen/so dat heer Henric van Borssele/heere vander Veere geen zee met zijn schepen en heeft connen houdeu/maer moeste wederom in Zeelant keeren.

Ontrendt dese tijt begonstemen ter Veere eñ op Aremuen veele schepē toe te reeden eñ voeren in diuersche landē ouer zee met coopmanschappen/ende hier te voren plachmen ter Veere niet dan visschers neeringe te doen/eñ op Aremuen en dedemen meest anders niet dan lant neeringe/welc lant daer ontrēt nv meest door grontbraecselē vergaen is/eñ van inundacien/wāt ontrent Aremuen nv die meeste diepte is/daert lant plach te sine/want die heeren van Aremuen noch brieuen hebben/hoe veel hondert ghemeten lants si lieden daer ontrent verloren hebben.

Die heeren vā Aremuen hebben voormaels veel lants verloren.

Corts daer na quamē die zeelantsche schepē vā oorloghē weder int zee/tegēs graue Ridsaert van Werwijck schepē/met heer Henric van Borsselē huerlieder Admirael voorn/eñ heer Floris die b.sone vā oosteruant quā om recreacie aen tlant vā Enghelant tot voor Hāptoun/daer zijn de becingeldē hē sommige Engelschen vā graue Werwijc voorn vrienden/mer si vocht hē vromeliken daer duere/eñ quā wed tsche pe/breed blijckende inde grote Hollātsche cronijcke.

Dye engelsche haddē opt lant becingelt dē b. vandē here vā oosteruant here van Corgenen.

Ter seluer tijt quamē veel zeelantsche eñ Hollantsche schepē wter Bape wt Vrancrijc/die om sout geweest haddē. Eñ die graue van Werwijc schepē wer dent geware/eñ quamen met.xviij.schepē van oorloghen ter zee. Eñ die zeelanders eñ Hollanders namen dandē graue van Werwijc.xiiij.schepē van die.xviij. Eñ alle die hē ter weere stelden werpē si lieden ouer boort. Daer na quā des grauen van Werwijcx volck weder ter zee/eñ namen.vij.oft.viij.schepen van dese

Die zeelāders eñ hollanders namen dē graue vā Werwijc xiiij.schepen

landen/eñ verdroncken al dat volc datter in was.
Graue Werwijc dit verhorende passeerde hi ghe
luckelic met zijn schepē/eñ is also in Engelant ghec
men/daer hi veel fautoors eñ mede hulpers vĉreecl
so dat hi van vriendē so sterc geworde is/ dat hi dē co
ninc Eduwaert wt Enghelant vdreuen heeft/eñ di

Coninc Eduwaert quā wt Enghelant in dese landen.

Coninc quā mec.ccc.mannē geseylt int eylant vā Te
sele/van daer indē Hage/daer hi eerliken ontfangel
wert/eñ reysde voort in Brabant totsinē swager di
hertoge. Hertoch Kaerle hoorende hoe dattet in En
ghelant gestelt was/ontboot alle sine schepen thuy
waert/eñ dancte hoogeliken sinen Admirael/eñ dye
met hem gheweest hadden in sinen dienst
Int selue iaer den.xviij.dach Februarij troude heer
Jaspar van Culenburch Anthonis die b. van Bour
goingnen dochter/ioncfrou Janne genaēt te Brug
ge in sprincen hof/eñ gewan bi haer twee dochters.
alsomen breed lesen mach int veruolch der cronijckē
Int iaer.M.cccc.lxxi.wert teylant van Walcheri
seer gesterct/so van eerdē wallen blochuysen eñ and
re munitien ter oorlogen dienende tegens dē grau

Tlant vā Walcheren wordt seer sterck ghemaect.

Ridtsaert van Werwijck. Eñ ter seluer tijt wert een
groot stuc muers eñ veste gemaect aender stadt van
der Veere/eñ een poorte om des grauen van Wer
wijcx wille/dyemen noch op den dach van huyden
noemt die Werwijcxe poorte.
Int selue iaer ontrēt paesschē dē.x.dach vā Meer
te reysde die coninc Eduwaert weder ouer in Eng
lant van Aremuen wt zeelant/met veel schepen end
volc van wapenen/die hē hertoch Kaerle van Bour
goingnen zijn swager dede/eñ op dē Paeschauond
hadde hi eenē strijt tegē dē graue vā Werwijc eñ si
ne adherentē/daer die graue eñ zijn broed verslagen
warē/met veel grote heerē geestelijc eñ weerlic. Ei

de coninc Henric die seste wert weder geuanghē/eñ sterf inde geuanckenisse. Corts daer na worde in eenē strijt verslagen die Prince vā Waels/coninc Henricx eenige sone. Eñ coninc Eduwaert worde weder ghe weldich coninc vā Engelant/alsmen int langhe lesen mach inde grote cronijcke van Vlaenderē/hoe dat de sen slach toegegaen is/wantet daer int lange v̄haelt wort/hoe dese coninc Eduwaert wederom in Enge lant quam/also hi selfs te dier tijt bp sine missiuē aen die stadt Brugghe screef.

Coninck Henrick van Engelant die.vi.vā diē name sterf in de vangenisse.

Int iaer. M.cccc.lxxij. ontrēt sinte Agnieten dach sachmen een grote comete staen int oosten seer blinc kende met eenē langen steert menighē tijt/ daer veel oorlogē pestilencien/eñ dieren tijt na volchde.

Een grote Comete was ghesien inde locht int oosten.

Ontrent desen tijt dat die oorloge duerde tusschē den coninc vā Vrancrijc eñ hertoch Kaerle vā Bour goingnen/daer die grote cronijcke van Hollandt af vermanende is(want ter seluer tijt dye coninck Lode wijc die.xi.van dien name den hertoch vā Bourgoin gnen ontsept hadde)heeft die coninc van Vrancrijck gheordineert eñ doen maken veel schepen van oorlo gen onder dē welcken een was genoemt die Calom ne wanttet dat grootste oorloochs schip was datmē opt gesien hadde/eñ si waren altesamen wel versien van bussen eñ andere instrumenten van oorloge met veel volcx van wapenen/eñ seylden alle die zeecusten lancx in grooter menichten / ende het was inden tijt dat dye Hollanders ende zeelanders ten harinc voe ren. Ende si hebben op eenen tijt gheuangen gheno men achthien Hollantsche schepen / die bereydt wa ren ten haringhe te varen/daerse die stierluyden al leen af gheuangen namen/eñ sonden die ander met ten buyssen weder te lande / eyschende voor elcken geuāgen stier mā.C.Frāsche cronē vā goude sendēte

Dat grote scip de calomne genaēt wt vrancrijc was in zee

Die franchoysen namē veel hollantsche eñ zeelantsche buyssen.

dese geuangen/binnē Diepē/ter tijt toe dat si vā hae
vriendē gelost warē/die oorlochs schepen quamē o
een tijt seylē ontrent die Hollantsche custen tussche
Noortwijc eñ Catwijc/daer si zōmige arme visscher
vinghen/eñ voer dense ter zeewaert in/ die ghemey
Harinck buyssen wt Hollant eñ zeelant/die noch nie
bereyt en warē ten harinc te varē/dit vernemende e
quamen si niet gheerne opter zee/waerom datter e
groot rumoer eñ murmureringe indē lande vā Ho
lant eñ zeelant op gestaen is/Eñ die Hollanders he
ben ooc veel schoon schepē van oorloghē toegemaec
om dese zeeroouers eñ Franchoysen vand̄ zee te ver
driuen/ordinerende eenē capiteyn/geheetē heer Pa
wels vā Borssele/des heerē Henricx vā Borssele he
re vand̄ Vere b.sone/eñ bereyden hē/eñ haer schep
v̄siende met al dat hen liedē van noodē was/ eñ ind
zee comende/namē si haren cours na dese calōne toe
die op die tijt lach ond̄ die custen van Schotlant/de
welckē die Hollanders na zeylden/eñ quamē in scho
lant. Als die Capiteyn vand̄ Calomne ouersach dy
menichte der Hollantsche eñ zeelantsche schepē/to
ghē si haer zeylen op/eñ seyldē weder nae Vrancrij
eñ die Hollantsche schepē na huys toe. Eñ corts dae
na werter weder een bestant gemaect duerende to
tē.xv.dach vā April naestcomende Int. M.cccc.lxxiij

Een groot rumoer stont in Hollandt ende zeelandt op.

Ter seluer tijt wast eenē so schonen somer/eñ dae
was oueruloedichheyt (God si lof) vā alle vruchtē da
men den eersten dach van September binnen Mi
delburch in zeelandt/nyeuwen rijnschen most hadd
Ende die stoop coste.vi.groot.

Een schoonen somer wast de sen tijt mēdrāc nyeuwen rijnschen most inde maent van September.

¶ Hoe hertoch Kaerle van Bourgoinguen gra
ue van Zeelant die rebellicheyt der stede van Zie
ricze dede castijen.

In den seluen iare ontrent sinte Bartholo-
meus dach quamē binnē der stede van Zie
ricæe heer Jacob Janß van Middelburch
geboren/priester eñ prouisoor van tlant vā
Walcheren/eñ rentmeester des heerē vā Rauesteyn
eñ Machiel van Cattendycke balliu van Zierinczee
eñ vā tlāt vā Schouwen/in meyninge die ingeseten
vāderstadt te beswaren bouē de oude gewoontē met
nieuwe opsettē van excijsen/wt dē name des hertogē
eñ hieldē raet metten regentē der stede op dat raedt
huys/die gemeynte eñ ingesetene dat vernemende/
maectē eenen oploop eñ rumoer tegen dese twee cō-
missarissen/eñ quamē gelopen met pycken/kudsen/
messen/eñ sloegen dese twee doot als den prouisoor/
eñ dē baillu/eñ worpen haer lichamē ter vensteren
vander stadt huys wt indē strect. Die schoutet dit sien
de mettē burgemeesters eñ schepenē/warē seer ver-
uaert om mede geslagen te wordene/werp sine rech
ter roede van hē/eñ die burgemeester metten schepe
nē die slotelen vanð stadt voor der gemeyntē voeten
eñ begeerden genade. Diergelike vele vandē ouer-
sten vanð stadt maecten vrede eñ aliancie metter ge-
meyntē. Die poorters namē die roede eñ sluetelē op
eñ ordineerden wt dē gilden die outste eñ bequaem-
ste om die stede te regierē/eñ alle dingē in goeden sta
te te reformerē/ordinerende oock mede Jacob Pieter
Betten sone schoutet vanð stede/die ouer vier iaren
daer te voren vā hertoch Raerle schoutet aldaer ge-
ordineert was geweest/om recht eñ iusticie inð stede
te doene/om dat hi vanden Prince eñ vanden volcke
seer bemint was. Als die hertoghe weder wt Vranc
rijc gecomē was/eñ dit vernemen hadde/hoe wel de
aggrauacie eñ beswaringe vandē excijsen op die ste-
de eñ ingesetenen/bi hē niet geordineert noch inghe

Die van zierik zee rebelleerdē tegēs die prin ce prince ende sine commissa r.ssen.

Een groot ru-moer binnen zierinczee.

Die poorters namen die roe de eñ slotelē eñ ordineerdē wt den gilden re-genten.

ket en was/so was hi nochtās seer gram/eñ condem
neerde die stede mettē viere eñ sweerde gedestrueer
te werdene/eñ hi sandt daer twee van sinē princen e
heeren/Als die heere vā Rauesteyn / eñ heer Antho
nis die grote b. Heer Anthonis bleef binnē Middel
burch liggende/eñ die heere vā Rauesteyn tooch bi
nē Ziericzee/ eñ gaf dē poorters payselike ende vee
schone woordē. Doen quā die b. heer Anthonis voo
noēt mede daer met heer Henric van Borssele/heer
vand Veere met veel geselschaps eñ familie in gro
ter mogentheyt/eñ deden neerstelikē perscruteren
eñ ondersoeckē die maniere eñ oorsake vandē oplo
pe eñ rumoer. Den poorters wert verbodē op de ve
buerte vandē lijue/dat nyemant wt sinē huyse gae
en soude. Eñ aldus werdē si al heymelike geuange
eñ onthooft die de principaelste van desen oploop e
rumoer gheweest hadden/ eñ daer lieper noch w
meer dā .cc. wter stadt die v̊ueert warē dat hē mede de
gelijcx geschien soude. Dese voorñ twee heerē belo
den dē poorters vander stadt dat si bidē hertoghe
boreren eñ arbeydē souden om pays eñ vrede/op da
haer stadtnz gedestrueert en soude wesen. Die hert
ge heeft hē bereyt om te treckē na Zierinczee/dit ve
nemende die vand stede/ ghingen hē teghen alle d
gheestelike religieuse mannen eñ vrouwen/ alle di
priesters eñ clercken/eñ voort alle die ingesetene v
der stadt mannē eñ vrouwen/ionc eñ out/ die dē he
toge te gemoete quamē/ roepende alte samē grac
eñ genade van haer misdaet. Die hertoch siende da
groote leetwesen eñ den grotē rouwe die si liedē b
dreuen/heeftse in zijnder genadē genomen/op cond
cien/dat si zijn dienaers eñ soudenieren in haer sted
onthouden souden/eñ daer en tusschen soude hy op
sententie des doots daer si in ghecondemneert war

Henoch Kaer le sondt dē heere van Rauesteyn eñ dē here vander Were binnen Ziericzee.

Die principale beghinners vandē oploop werden onthooft.

Die van zierie zee betoonden een groot leetwesen tegens haeren prince.

nuitigeren eñ sachten in een ander maniere van satis- faectie eñ volweninge. Eñ dit geschietwesende tooch hi na Hollant/met heer Reynout van Bredenroede die inder geuanckenisse gelegẽ had/eñ visiteerde die stedẽ van Hollant als Delft/sgrauen Hage/Leyden Haerlem/Amsterdam/Goude eñ Dordrecht. Daer na quam die graue van Hollant eñ zeelandt hertoch Kaerle/weder binnẽ Ziericzee/al daer hi doen ter tijt die sententie vander misdaet gaf/ so dat hi die poortẽ vander stadt dede wter harren werpẽ eñ moesten al sulcken amende doen/ geuende alsulckẽ somme van penninghẽ/als hi van hen lieden begheerende was. Daer na is hi na Vlaenderen getrockẽ/ met hem ne- nende vier schone rijckelike siluere trompetten/met noch meer schone iuweelen/eñ sommige vanden rijc ken eñ beste vanđ stede/tot eenen onderpant/ter tijt toe dat si hem betameliken voldaen haddẽ vanđ mis daet voorñ/eñ den lesten penninck die si belooft had- den/betaelt hadden. Eñ liet daer noch liggen eenen capiteyn ghenaemt Garent van Ramste wt Zwauẽ met een garnisoen van ghewapende manmen / soo men breeder lesen mach inde Hollantsche cronijcke.

Hertoch Kaerle van Bourgoingnen nam de poorten vā van zierickzee in zijn gewelt

Jnt selue iaer werdt ghefundeert ende ghesticht die Collegie ende Canonisie binnen der stadt vander Veere/van Heer Henrick van Borsselen/heere van der Veere/Graue van Grampre inde hooftkercke van onser lieuer Vrouwen/ dye hi eerlijcken ghedo- teert ende begaeft heeft. Ende doen was dye selue Collegie der Canonicken in meerder quantiteyt dan si nu is/want die Canonicken van thof van Zanden burch zijn wter grooter kercken ghenomen ende op thof ghestelt.

Die canonisie ter Veere in walcheren wort ghefundeert.

Ter seluer tijt vercreech heer Henric van Borssele voornoemt heere vanđ Veere/ꝛc. die heerlicheyt van

Brouwersha-
uen quam on-
der thuys van
der Veere.

Brouwershauen met alle sine libertey tē eñ vrijhed
voor hē eñ sine nacomelinghen eewelick eñ erfelick
Int iaer. M.cccc.lxxiij. wast een alte drogen eñ he
ten somer alst in meenighen tijden gheweest hadde
Ter seluer tijt tooch heer Anthonis b. van Bour
goingnen hertoch Kaerls broeder/als ambassadeu
om biden coninc van Enghelant te treckene/ende h
wert vandē Fransche oorlochs schepē genomen me
alle die costelichept die hi mede hadde.

Als die hertoch van Bourgoingnen vā Ziericze
in Vlaenderē gecomen was heeft hi int beginsel vā
den iare. M.cccc.lxxiiij. een groot hof geordineert on
dē edelen heer Jan vā Chimay baentrootse te creer
eñ makē eenen graue/eñ als alle dinc inder stede vā
Brugge daer toe dienende berept was/quā die her
toge met grotē staet van Princē/heerē/eñ baenroot
sen/om dit werck te festieren. Indē eersten heer Ja
graue vā Marle desgrauen sone vā Simpol/daer na
heer Anthonis die bastaert graue van Steenbergē
welcke graefscap hē zijn broeder hertoch Kaerle o
lancx te vorē ghegeuen hadde/ daer na volchde hee

Die heerē vā
borsselen warē
in fleure.

Henrick van Borsselen heere vand Veere/graue vā
Granpre in Chāpaignen/eñ na quā heer Wolfaer
vā Borsselē zijn sone/graue vā Bochane/welc grae
schap gelegen is int tconincrijc van Schotlant eñ h
te huwelike gegeuē was vandē coninc vā Schotlāt

Die grauē gin
ghen met haer
sanguinē bon-
te mantels/eñ
met haer bon-
te bonetten.

met sine dochter/de welcke dese heer Wolfaert voo
noēt getrout hadde tot sinē echten wijue. Eñ dese vi
re gingē berept met haer sanguine bōte mātels/me
haer bonte bonetten als grauē plaghen te doene/e
tusschē dese viere ghinc heer Jan van Chimay bae
rootse/eñ daer na quā die hertoge met wtgenome
excellenthept eñ costelichept van precieusen gewad
eñ andere cierheden van goude/siluer/eñ costelijck

precieuse steenẽ dat zijn bonette scheen vol sterren te stane. Eñ die heeren geseté wesende elck na sinen sta te/wert daer een costelike eñ notabele relacie gedaẽ/ van meester Willem hugenet / Ridder eñ doctoor in beyden rechtẽ/des hertogen cancelier/een wtnemen de wel sprekende eñ geleert expeert man/dwelcke te lange waer te vertellen. Dese oratie geeyndt wesen de/wert die heere van Chimay voor dẽ hertoge ghe bracht in schijne eñ bereyt wesende als een graue eñ vallende op zijn knyen/eñ responderende op tghene dat hẽ ghewraecht wert/ gaf dye hertoge eenen cus voor dẽ mont/eñ ginc weder sittẽ tusschẽ die vier gra uen voorñ int middel. Eñ als die Cancelier des herto gen mogentheyt/liberaelheyt eñ edelheit een luttel gecõmendeert eñ ghelaudeert hadde/stonden si alle gelijc op eñ ghingẽ ter maeltijt/na den eten worden daer veel tornoyen eñ steecspelẽ met ander ridderli- ke oeffeningen met groter triumphen eñ feestẽ alle den dach duere gehouden met groter blijschap.

Heer Jan van Chimay wert van een baenrootse here ge maect een graue.

Ter seluer tijt sterf heer Aernout vã Egmont her toch vã Gelre eñ graue vã Zutphẽ/eñ leyt ter groy- en begrauẽ int lant van Ghelre/alsomen int langhe lesen mach inde cronijcke van Ghelderlant.

Corts hier na conquesteerde eñ wan hertoch kaer le van Bourgoingnen dat lant van Ghelre met gro ter costẽ/moeyten eñ arbeyt. Desghelijcx dat graef- schap vã Zutphen/eñ worde in alle stedẽ ghehult eñ outfangen voor eenẽ gerechtẽ heere eñ hertoge der voorß landen/dwelc hi ontfinc vandẽ Keyser Frede- rick den derdẽ tot eenen leen. Eñ hi nam die ionghe ioncker Kaerle van Ghelre geuangẽ dye acht iaren oudt was/eñ zijn suster ioncfrou Philippe/namaels hertoghin ne van Lotteringe/eñ seynde die tot Gent tot sine huysurouwe vrou Margriete/om daer opge

Hertoch Kaer le coquesteerde tlant vã Gelre

Ioncker Kaer le van Ghelre wert geuangẽ

214.

uoedt te wordene/ alsomen breeder lesen mach ind Brabantsche ende Vlaemsche cronijcke.

Den noortgouwen benoordē aent lant van Dreysschere / werdē sommighe palders bedijct.

Ter seluer tijt werden sommige grote schorrē op aen noortgouwe eñ benoordē aēt lant vā Dreyssch re gesūmt eñ aengewassen warē/ van heer Adolp van Cleue/ heere van Rauesteyn eñ van vrou Ann b.vā Bourgoingnen zijn gesellinne bedijct/want d lāt met die aenwassinge vā lande/desen heer Adolp van Cleue voorñ te huwelic gegeuē was vā hertoc Kaerle van Bourgoingnen met sine b.suster iōcfro we Anna van Bourgoingnen/ daer nu Dreysscher inne staet/eñ sichtent een schoon dorp ghewordē/ dwelcke heer Adolph van Rauesteyn/eñ vrou Ann van Bourgoingnen/een schoon huys van plaisanc hebben doen maken met schone lustighe boo.ngae den ende houen.

Ten seluen tijdē begannen te Middelburch op vesten ende poorten met die schoone gaelderie rou omme die stadt te makene.

Heer Henrick van Borsselen heere vander Veere sterf.

Int iaer.M.cccc.lxxiiij.na dat die vrome capiteyn heer Henrick van Borsselē heere vander Veere/A mirael eñ opper capiteyn vander zee/eerstmael va Vrancrijc/eñ namaels van dese nederlantsche zee/ h seer vaillantelijken eñ vromelijkē altijt gehadt hadd op sine vianden/ so wel te water als te lande/ eñ ve heerlichedē eñ and goedē gecōquesteert eñ vtrege hadde/so is ten lestē na vele eñ lange siecten zijn siel vā deser ellendiger werelt dē.xv. dach van Meerte op thuys van Sandenburch gescheyden. Eñ zijn lic aem wort ter Veere inde grote kercke met groter e ren begrauē in een schoon tumbe voor theylich sacra ments huys/alsmen opten dach vā huydē sien mach

Corts daer na wert heer Wolfaert van Borssele graue van Bochane die sone van heer Henrick va

Borssele voorn̄/ter Veere gehult voor eenē rechten erfheere van vads en̄ moeders side/ en̄ worde heere vandē Aggere/vā Vlissinge/Westcappel/Dōburch Gronwershauen/ en̄ meer andere heerlicheden/die zijn vader/heer Henrick van Borssele/s.m.hem achter ghelaten hadde.

Heer Wolffaert van Borselen die.v. vā die name wert der heere van der Veere.

Ter seluer tijt dede hertoch Kaerle vā Bourgoingnen die stadt van Nuycen by Cuelen berinnen/ende beleggen/en̄ benamse datse qualic water inde stadt mochten ghecrijgen/dat wt dē Rijn quā. En̄ hi heeft dese stadt een̄ iaer lanc scherpelic belept/alsmen in di uersche cronijcken int lāge lesen mach. Die cause des belechs en̄ hoe keyser Frederick die derde vā dien name/met die.vij. kueruorsten en̄ geledē des rijcx voor Nuys quamen teghens dē hertoge/ wort inde Cuelsche en̄ Vlaemsche cronijcke int langhe bescreuen.

Hertoch Kaerle van Bourgoingnen belepde die stadt van Nuycen.

Int iaer.M.cccc.lxxv. tooch heer Wolffaerdt van Borsselen/heer vand Veere/graue vā Bochane/als principael capiteyn met veel edelen vassalen/heeren ende heerschappen wt zeelandt/ als heer Jacob van Schengen ioncker Jacob van Cats/en̄ Anthonis vā Cats/sommighe heerschappen wt zuydtbeuelandt/ als heer Jan Ruychroer kinderen en̄ meer andere en̄ met groter menichte vā volcke wt Zeelant en̄ hollāt hertoge Kaerle te hulpe/daer hi twaelf maendē lanc voor Nuycen lach/daer si wonder bedreuen/ wandt die Keysere neder quam om dye stadt te ontsetten/ daer veel schermutsinghen ghesckyeden/Ende int eynde worden si vereenicht duer tusschen spreecken des legaets van Roomen ende andere heeren/ alsmen int langhe lesen mach in dye grote Hollantsche cronijcke.

Veel ionckers en̄ heerscappē wt zeelāt togē voor Nuycen.

Heer Wolffaert van Borselen heere vā der Veere tooch hertoch Kaerle te hulpe voor Nuycen.

Ter seluer tijt wordē sommige polders bedijct aen die aenwassinghe vandē polders van Somersdijck/

216

Veel diuersche polders werdē bedijct aēt lāt van Somers dijck.

eñ aen Melhernisse van hertoch Kaerle van Bour
goingnē/eñ heer Adolph vā Cleue/h. vā Rauestey
eñ vā sommige prelaten wt Brabant eñ Vlaender
als vanden abt van S. Michiels binnē Hantwerpi
vandē abt van Tongeloe eñ meer andere/daer con
daer na eē schoon dorp in gemaect wert / datmen n
die oude Tonghe heet ende nyeuwe Tonghe noem
Ter seluer tijt werdē sommige polders bedijct ae
dat lant van Oostuoorne van sommige Hollantsch
heerē/als van die heere van Putte eñ meer andere
Ontrent dese tijden also die groote cronijcke va

Heere Anthonis die b. van Bourgoingnē wert met groter eeren te romen ontfangē

Vlaenderē bescriuende is/ten tijdē vandē paus Si
tus was heer Anthonis b. van Bourgoingnen te R
men daer hi met groter eerē ontfangen was/eñ vee
Cardinalen eñ bisschoppen reden hē te gemoete/ e
de hi wert daer gelegittimeert/eñ alle die stedē va
Italien ontfinghen hem met groter eeren.
Ter seluer tijt voor paesschē deden die Fransche o
loochs schepen eñ sommige zeerouers die visscher
wt Zeelant eñ Hollandt grote schade/eñ namen di

Die franchoysche schepen eñ sommighe zeerouers dedē dē zelanders eñ hollāders grote schade.

principale stierlupdē/eñ ransoendense seer hooghe
maer ten lesten hebbē die Zeelantsche eñ hollātsch
visschers met subtijlheyt sommige zeeroouers gev
gen gecregē eñ hebbē haren meesten schat benom
eñ hebbense ter Goeree in Zeelant ingebrocht bre
der blijckende in die grote Hollantsche cronijcke.
Int selue iaer tooghen veele grote schepē wt Ho
lant eñ zeelant westwaerts om sout eñ andere coo
manschappē/eñ hadden sommige conuoper schepe
van oorlogen/eñ voeren westwaerts onbeschadich
daer si wesen wilden/om dat si so eendrachtelic bide
anderē bleuen/maer int wederom comen in dese la
den/werdē si meest al ghenomen vā die fransche oo
lochs schepē/waer af die principaelste vandē frāsch

schepen genoemt was die calomne/eñ die principael de cause vā huerlieder neminge was om dat si nyet coniunct biden anderen en bleuen / alsmen inde Hollantsche cronijcke breeder lesen mach.

Ter seluer tijt eñ voren was noch tcontoor van bewester schelt in zeelant te Wissenkercke gehoudē van Anthōis Jans die een Ridder eñ Rentmeester van bewesterschelt was/eñ raet van hertoch Kaerle van Bourgoingnen / Want die voorñ Rentmeester zijn habitacie eñ woonstede tot Wissenkercke in Noortbeuelandt houdende was/maer is namaels binnen Middelburch comen wonen aldaer hi gestoruen is/ eñ sichtent ist contoor tot Middelburch altijt gheble uen eñ gehouden.

Tcontoor vā bewesterschelt wert gehoudē in noordtbeuelant.

Int iaer. M.cccc.lxxvi.began die felle eñ grote orloge tusschē dē hertoge vā Bourgoingnen eñ Loteringen/metten Zwitsers/eñ den eersten strijt geuiel in die vasten voor tcasteel van Moeraert tusschē Zwitserlant eñ Sauoyen int geberchte/daer verloos die hertoge meest alle sine costelichedē/clepnodien/ cleederen/tapijtserien/alle sine bussen/ instrumenten vā oorloghē/artellerie eñ anders dat nyet te estimeren was. Eñ daer bleuē aen beyde siden verslagē bouen xvi. M. mannen. Die hertoghe vloot wten strijt/eñ quā in Loteringen. Dese historie van alle die gesten eñ acten des hoochdoorluchtigē hertoch Kaerle van Bourgoingnen heeft int lange gescreuē Philippus Comineus/alsmen int breede lesen mach int boec vā die gesten van Ludouicus die.xi.coninc vā Vrancrijc

Een felle oorloge hadde die hertoch van Bourgoingnē teghē die Swit sers.

Ter seluer tijt troude heer Frederic van Egmont heer Willem vā Egmonts sone graue van Bueren/ eñ heere van Yselsteyn ioncfrouwe Marie vā Culenburch/heer Gheert van Culenburch eenighe dochter/ende si ghewan bi hem eenen eengen sone/ ionc=

ker Floris van Yselsteyn ghenaemt.

Men wort sout van moer asschen dieme op den Piete wt delfde.

Ten seluen tijdē sootmen noch sout in zeelant va
moer asschē diemen brāde opt schor ouer Aremuen
op die Piete bewestē Wolfaertsdijc/ dwelcke moe
men dagelicx deluēde was/maer ouermits dat lan
so gemineert wert door dese deluinghe vandē moer
so ist vboden gewordē biden heere vandē lande. Eñ
al en haddet niet vboden geweest/het soude hē selu
vboden hebben/ouermits dat tsout so oueruloedeli
ken hier in dese nederlanden quā/ als grof sout / ba
sout/brauwaege sout/Lijsseboens sout/sint Hubens
sout/dwelc al gebrocht wort wt Vrācrijc/ Bretaing
ne eñ Spaengen/waer af dat in zeelandt eñ anders
goet fijn wit sout met sout water gesodē wort in ke
tē hier in Zeelant/dwelcmen al beter coop mochte le
ueren/dan tsout dat vā die moer asschē gesodē wert.

Int iaer. M.cccc.lxxvij. op dē derthien auont ghe
uiel dē derdē strijdt voor die stadt van Nanchij in Lo
Hertoch Kaerle van Bourgoingnē wert voor Nanchij verslaghen.
teringe oft Lorepnē/inden welckē dat die edele herto
ge Kaerle vā Bourgoingnen/verslagen werdt me
alle zijn volck/so datter weynich ontquamen.

Dese voorñ hertoch vā Bourgoingnen is gesto
uen/na dat hi die graefschappē van Hollāt/zeelandt
Vrieslant. &c. hadde geregeert. ix. iarē eñ. vij. maendē
eñ hi worde van vier ridderen binnen Nanchij ghe
brocht/eñ openbaerlikē getoont dē volcke. Eñ wert
aldaer begrauē tot Nanchij in sinte Niclaes kercke/
Hertoch Kaerle is te Nāchij begrauē in sinte Niclaes kercke.
eerlikē gelijc eenē hertoch toebehoorde in een loodē
vat. Daer was geuangen die graue vā Nassouwen
die graue vā Chimay/eñ heer Baldewijn die b. broe
der vandē hertoch van Bourgoingnen/die hē seluē
moeste tegēs die Zwitsers lopen/soude hi hebbē wt
geraect. Van desen slach wort in diuersche cronijckē
in duytsche bescreuē/bysonder inde Brabantsche eñ

Vlaemsche cronijckē. Eñ ooc in tlatijne seer supuerlijc daer af hebben gescreuē Anthonis Sabellicus/ende Robertus Gaguinus/eñ noch Adrianus Barlandus in Cronicis ducū Brabantię. Maer die geheele historie van alle die gesten deses voorscreuē hertoch van Bourgoingnen heeft int lange in Walsche ghescreuen Philippus Comineus.

Hier in dese naeruolghende latijnsche veerskens/ mucht ghi vindē den datū des iaers vā zijnder doot.

Karole magnipotens vndeuis belliger annis
Alter Alexander cuspidis orē cadis.

¶ Een andere.

Regum professo cecidit dux Karolus ecce.

Noch een rijm in duytsche vanden doot van hertoghe Kaerle bescrijuende tgetal des iaers.

Den leeu verraden/sonder ghenaden zijns tijts gheplaecht — Incarnatie.
heeft seuenthien landen ghelaten in handen van eender maecht.

Corts na douerlijden van hertoch Kaerle voornū/ resen veel oorloghen op aen alle sidē van dese nederlandē alsmen int langhe wel lesen mach inde Vlaemsche ende Hollantsche cronijcken.

Int selue iaer dē. xxvij. dach vā Septēber op sinte Cosmas eñ Damianus dach wast so grotē storm vā winde/eñ het en duerde maer. viij. urē/binnē dē welcken tijt twater so hoge vloeyde/datmē seyde dat binnē iarē so hoge niet geuloeyt en hadde in so cortē tijt/ dāt dwater stont Tantwerpē aen die burch kercke/ die schepē vlotedē op dē werf/tvierhooft eñ andrē cayē veel engelsche schepē die oot Tantwerpē met lakēs eñ andrē coopmanscap ter marct warē bedoruē mettē seluē storm/eñ de lakēs quamē in zeelāt eñ Vlaēderē gedreuē/die oude stadt vā Ostēde in vlaēderē verginc in bederf ter seluer tijt. Vele diuersche hollātsche/zeeusche/eñ Bartoēsche schepē verdoruē ter zee/waer af ghi breedē lesen mucht inde grote Vlaēsche cronijcke

Eenen grootē storm eñ hogē vloet.

In hondert iarē en vloeydet niet so hooghe in so cortē tijt alsmen doen seyde.

Westcappele in Zeelandt met vele diuersche po=
ders bi Brouwershauen oueruloepdē/eñ inde Oo
watering e bider Tonge eñ Nilheernis/maer si we
dē corts daer na bedijct eñ beuerscht. In Vlaendere
oueruloepdē veel schoone polders ter seluer tijt. I
noortbeuelant oueruloepde het meeste deel van C
pens nyeuwelant/tegen ouer der Veere in Walch
ren/eñ en wert daer na niet meer bedijct. Ontrent
Welsinge Kammekēs eñ Aremuen werden ooc ve
cleyne polders buyten gedijct. Diergelike in zuytb
uelant ontrent den hont eñ Stuuesande eñ Barl
werden ooc ter seluer tijt sommighe polders eñ ve
lants buyten gedijct. Int lant vā Schouwen ontr
Zuytkercke eñ Borrendāme wert ooc veel lāts bu
ten gedijct. Luttel eplandē van zeelant ghingē vrij t
seluer tijt/ofte si oueruloepden/ oft leden schade va
dien storm aen huere dijcken eñ zeebarmen.

In Vlaenderē oueruloepden veel polders ter seluer tijt.

Luttel eylādē vrij ghingē vrij vā die vloedt ter seluer tijt.

Van desen hoogen vloet muecht ghi den date de
iaers hier in dit naeuolghende rijm mercken.

Incarnatie.

Dat fortselike water vp Cosmas dach
dede den volcke bedriuen groot handtgheslagh

¶ Hoe vrou Maria van Bourgoingnen herto Kaerls eenige dochter na die doot haers vader die .xxviij. grauinne van Hollandt /zeelandt en Vrieslant wert. ¶ Dat .xlix. Cap.

Maria van Bourgoingnen worde na haer
vaders doot die .xxviij. grauinne van H
lant/Zeelant eñ Vrieslant. Eñ biden sta
vanden edelē eñ steden haerder landen e
hare naeste vriendē eñ heeren worde haer te man
gegeuē out wesende .xx. iaer den edelen eñ hoochg
borē vorst Maximiliaen eertshertoge vā Oostenri
Keyser Frederickx die derde van dien name eenigh
sone. Eñ hi werde gehult eñ ontfangen in alle huer
landen eñ stedē voor een recht oor eñ erfgename d

Vicesima octaua comitissa zelandie.

landen. Hi quã int selue iaer tot Bruessel in Brabãt/ ontrent sint Jansmisse met grooten state eñ heerlicheyt/alsmen in diuersche cronijcken van dese nederlanden int langhe lesen mach.

Int selue iaer dẽ.xviij.dach vã Augusto besliep eñ wert bruloft gehoudẽ van die eertshertoge eñ vanne Princesse vrou Maria vã Bourgoingnen inde stadt van Ghendt. In dit rijmken vindt ghi den dach des maents ende iaers.

Marie als bruyt in Ghendt tkeysers sone outfinck
Achthiene in Ougst den edelen ionghelinck.

Maximiliaen van oostenrijc troude Maria Hertoch Kaerles van Bourgoingnen enighe dochter.

Dese voorñ vrou Marie gewan bi harẽ man Maximiliaen eertshertoge van Oostenrijc eenẽ sone gheetẽ Philippus/eñ een dochter genaẽt Margriete eñ noch eenẽ sone die ionc sterf. Philippus wert gheboren te Brugge opten.xxij.dach van Junius/int iare.M.cccc.lxxviij. Corts daer na dat die eertshertoge van Oostenrijck Maximiliaen vrou Marie tot sine gesellinne ghetrout hadde/wort hi van heer Adolph van Cleue/heer van Rauesteyn/als gouuerneur vã dese neđ landẽ Ridder geslagẽ/hẽ dat guldẽ vlies om sinẽ hals geuende. Corts daer na wert weder die feeste eñ oorden vandẽ guldẽ Toysoene vandẽ eertshertoge gehoudẽ/diet doen gaf heer Wolfaert vã Borselen/heere vanđ Veere/graue van Bochane ende Grantpre/heer Willem van Egmont/die broeđ van heer Arent van Ghelre. Dese voorš heer Wolfaert van Borselen wert doen mede gemaect stadthouder van Hollandt/zeelant/ende Vrieslant/inde presentie vanden eertshertoghe.

Vrou Marie ghewan by haren man Maximiliaen. ij. sonen ende een dochter.

H. Wolfaert van Borselen heer vanđ Veere wort stadehouder vã hollant eñ zeelant

Int selue iaer den.xviij.dach van Meerte quã dye eertshertoge van Oostenrijc Maximiliaen voorñ te Zubburch in Walcherẽ om tlant van zeelandt te besweren/daer die statẽ vanden lande vã Hollant quamen/begheerende vandẽ eertshertoge dat hi in Hol

lankeerst soude willen comē na ouder vsancien eñ co
stumen/om tlant te beswerē/dwelc hē niet wel moge
lic en was/gemerct dat so auontuerlic inden lande va
Vlaenderē eñ andersins stont/want alle dage nyeu
we oorloghē opresen/om dat Vlaenderē so seere va
den Franchoysen gepilgeert eñ berooft wert. So i
met goeder causen eñ gemeyne cōsente geaccordeer
eñ geordineert bidē staten eñ edelē vandē lande me
ten stadthouder heer Wolfaert van Borsselen hee
vander Veere/dat die eertshertoghe binnē der stad
vā Middelburch alle die stedē van Hollandt eñ Ze
lant besweerē soude/inde presentie eñ teghenwoo
dichept vande gedeputeerde eñ staten vandē lande
daer oock by eñ mede warē die poorters eñ die ghe
meynte vañ stadt vā Middelburch/dwelcke also g
schiet zijnde/stropdemen ghelt vander stadthuys/b
driuende groote blijschap ende triumphe.

Maximiliaen vā Oostenrijc als graue van Hollant zeelāt eñ Vrieslandt beswoer alle de voorscreuē landen tot Middelburch in zeelandt wesende en presentie vā de gedeputeerde.

Int selue iaer ghingē die Geldersche stedē weder
ouer vāder obediencien des huys vā Bourgoingn
eñ namen tot eenen voecht eñ momber/graue Fre
ric van Moers/eñ worden viandē der landē vā Br
bandt/Hollant/eñ des lants van Cleue/welcke orlo
ghe twee iaren lanck duerde.

Int selue iaer den .xiiij. dach van Meerte sterf dy
duechtsamige vrouwe Charlote van Bourbon/gr
ue Philips van Mompensiers in Vrancrijc dochte
die welcke ghesellinne was van heer Wolfaert va
Borsselen/heere vander Veere/eñ graue vā Boch
ne. &c. eñ leydt begrauen inde cappelle van Sande
burch/wiens siele God moet genadich wesen.

Int iaer .M.cccc. lxxix. wast een so grooten oorl
ghe ter zee tusschen die Franchoysen ende dese ne
landen/ende namen veel schepen wt zeelant eñ Ho
landt. Daer waren mede veel zeerouers ende verl

pen boeuen opt water/ dye veel quaets deden/ daer dye Hollanders eñ Zeelanders mede veel schepẽ tegẽs deden toemaken wt elcke stede/ een yegelijc na si nen staet/ die si mede int zee sonden/ Maer ouermits dat tlandt van Hollandt so discoort ende tweedrachtich was vãder Hoecx ende Cabbeliaus partie/ so en bleuen die schepen wt Hollant ende wt zeelant nyet altoos by malcanderen/ dat seer te beclaghen was/ want die verloopen boeuen/ als Enghelschen/ Franchoysen/ ende Schotten die wen ter tijt opter zee waren/ namen alle die buysen wt dese nederlanden ontrent Scharenburch/ dwelcke op die frontieren van Enghelant eñ Schotlandt is/ so datter weynich ontquamen/ want alle die si creghen/ namen zijt al dat si hadden/ schip schat ende al datter inne was/ eñ sonden die arme visschers/ schippers/ ende stierluyden naect ende bloot thuyswaerts. Ende dese oorloghe ende zeerouinghe wordt noch op den dach van huyden in Zeelant ghenoemt die Scharenbursche reyse

Veel schepen werden genomen van diuersche vianden.

Die Scharenburchsche reyse dede veel scaden ter zee.

Int selue iaer den seuensten dach van Oostmaẽt/ gheuiel eenen grooten strijdt tot Blangijs by Terewanen tusschen dẽ Eertshertoge Maximiliaen met den Bourgoingschen/ ende coninck Ludouicus van Vranckrijcke die elfste van dien name/ met den Franchoysen/ daer veertich duysent Franchoysen verslaghen werden/ eñ die eertshertoge behielt dat velt.

Den slach van Blangijs by Terewanen.

Ter seluer tijdt hadden dye Franchoysen binnen Therenburch ofte Therewanen veel waghens met goede ghe laden die si meynden tot Hesdijn te voerẽ ende also voorts in Vranckerijcke. Maer dit vernam heere Philips van Bourgoingnen heere van Beueren/ ende heere Philips van Rauesteyn/ die cloeckelicken dye Franchoysen besprongen hebben int vertrecken/ eñ sloegen hem liedẽ af hondert glauien

en̄ si brochten alle die wagens met goede bimen sin
Omaers. Hier van leest die grote cronijcke vā Vla
deren/daer ghi int langhe vinden sult/hoe dat dese
slach van Glangijs toegegaen is/wantmen seer pe
fect daer inne vindt / en̄ hoe veele en̄ wat heeren w
Vrancrijc daer doot bleuen/en̄ wat heeren en̄ edele
daer gheuangen waren bi namen.

Veel heerē ble uen doot/ende daer werter ve le gheuangen.

Ter seluer tijt inde vasten dede heer Wolfaert vā
Borsselen heere vand Veere / stadthouder van Hol
lant/zeelant en̄ Vrieslant/een generale dachuaert te
Rotterdam houdē/om dat alle edelen/alle steden/en̄
staten vandē lande daer vgaderen soudē/wāt hi gee
ne eendrachtichept in Hollant tusschē die partien ge-
maect hadde/maer die cabeliaus partie quament be
letten/en̄ die ander steden en quamender niet. Heere
Wolfaert vā Borsselē.xc.stadthouder voorn̄ te Rot
terdam ouer tafel sittende quā een groot rumoer/ so
dat hi wederō na der Veere in zeelāt in zijn stadt was
vertreckende. Corts daer na alsmen in Hollāt vernā
dat die stadthoud heer Wolfaert vā Borsselē voorn̄
in zeelāt was/quā een groot rumoer indē Hage/van
der Cabbeliaus partie/die veel foortsen en̄ gewelts
op die hoecx partie bedreuē/daer si den stadthoude
mede warē betijende/en̄ quamen ontrent sint Jans
misse wt diuersche stedē van Hollant vergaderende
voor des stadthouders logijs indē Hagē/daer si alle
die glasen wten huyse smeten/slaende sloten en̄ coffe
ren open/en̄ veel van des stadthouders goet in stuc
kē/nemende met hem die stadthouders peerden wt
stalle. Heer Peeter lanchals van brugge vā sprince
wegē inden hage comēde heeft dese partien wat gh
stilt/breeder blijckende in die grote cronijcke vā Ho
landt/aldaer ghijt perfect lesen moecht.

Een groot ru-moer quā tot Rotterdāme/ so dat de stadt houder vtrac.

In dese schermutsinge en̄ violentie warē die oue

sten/heer Jan van Egmondt/heer Jan van Wassena naere baenrootsen/heer Philips vã Wassenare/heere Floris van Cortgenẽ/heer Claes van Romerswale/heere Lodewijc van Schengen/heer Jan vã Cats Ridderẽ/Lieuen van Cats/ Willẽ van Romerswale/ met meer edelen eñ schiltboortige mannẽ wt Hollãt eñ zeelant/alle vander cabeliaus partie.

Inde schermutsinge eñ violencie werde veel quaets bedreuen.

Corts nae die Scharenbursche reyse / reeden sommige steden wt Zeelant eñ Hollant/wten name van den eertshertoge Maximiliaen/eñ der princesse vrou Marie van Bourgoingnen een quantiteyt vã schepen van oorlogen ter zee toe/tegen die Franchoysen haer vianden/eñ alle andere zeerouers/eñ namẽ dat selue iaer dẽ Franchoysen een groot crakoen/eñ wel xviij. ander schepen van haren vianden breeder blijckende inde grote cronijcke van Hollant.

Inde scharenburchsche reyse waeren sommige schepẽ vã oorlogẽ wt dẽ stedẽ vã zeelãt.

Ter seluer tijt hielden die Zeelanders eñ Hollanders die zee veplich van alle rouers eñ dieuen. Eñ si leyden voor Diepen in Vrancrijc/verwachtende aldaer die Franchoysen met haer schepẽ van oorlogen Ten lesten als si niet wt en quamẽ/togen die Zeelanders eñ Hollanders aent lant in Vrancrijc/ eñ namẽ met hen eenen groten roof van beesten / als coeyen/ peerden/schapen eñ anders/eñ quamen weder ghe-ont tschepe.

Ter seluer tijt hadden die Zeelanders eñ Hollanders een bestant eñ verbont gemaect tsamẽ drie iarẽ lanc metten Oosterlingen/om datse die zeeroouers eñ die Franchoysen haer viandẽ ter zee soudẽ weder staen met schepen van oorloghen.

De zeelanders eñ hollanders haddẽ een verbont met den oosterlinghen ghemaect.

Int selue iaer op scheydinge der Apostolen dach/ inde Wedemaẽt op den middach quã die graue van Bochane/heer Wolfaert van Borselen heere vanđ Veere/stadthouder van Hollant/Zeelãt eñ Vrieslãt

226.

Grave Wolfaert van Borsselen heere van der Veere quam inden Haghe.

met veel gewapende mannē van zijn onderſaten w
Zeelant/eñ hē quamen te hulpen wel. vij. c. mannen
wt Hollant/veel heeren eñ edelē die vanđ Hoecx pa
tie waren/wiens namen eñ toenamē vindtmen bre
der beſcreuē inde Hollantſche cronijcke alſmen dae
int lange leſen mach. Eñ ſommige wt noorthollanđ
quamen hē mede te hulpē inden Hage/om zijn goed
met hē te nemene/die hi noch indē Hage hadde. Ei
die heere van Egmont/eñ die heere vā Waſſenare
eñ al dat vander Cabeliauſcher partie was/lieper
wten Hage elc zijns weechs na Leydē eñ Delft/end
voort ſommige vanđ Hoecſcher partie liepē tottē h
rē eñ haer wedpartie huſen/eñ bedrenē veel quaet
eñ onbehoorlicheyts vā roouen eñ andere foortſe
Maer die graue van Bochane heer Wolfaert va
Borſſelen/ſtadthouder voorñ/hē dies niet moeyer
de reyſde met alle zijn volc eñ huyſgheſin in zijn ſted
vander Veere met hem nemende zijn goeden / die h
inden Haghe ghelaten hadde / eñ bleef op zijn huy
van Sandenburch.

¶ Heer Wolfaert vā Borſſelen heere vander Veere/ reſigneerde ſtadthouderſchap van Hollandt eñ zeelandt.

Int iaer. M.cccc.lxx. reſigneerde here Wolfaer
van Borſſelē voorñ zijn officie van ſtadthouderſca
van Hollant/zeelant eñ Vrieſlant inde ſtede vā Go
ricom in Hollant/dwelcke ghebuerde inde preſent
eñ tegenwoordicheyt vandē eertſhertoge vā Ooſt
rijc/daer mede tegenwoordich warē heer Adolph v
Cleue/heer van Rauesteyn/die heere van Egmon
eñ meer andere heeren eñ edelen metten ſtaten va
den landen/de cauſe waeromme was/achteruolge
de die groote cronijcke van Hollandt/dat hi een ſe
goedertieren ſaechtmoedich man was/die de moe
te niet langer aen en ſtont. Eñ dye eertſhertoge va
Ooſtenrijck ſettede weder in zijn ſtede heer Jooſt v
Lalaing wt Henegouwen / om ſtadthouder te w

Heer Joos vā Laleyn wt Henegouwe wert ſtadthouder vā Hollāt eñ zeelant.

sen der landen voorschreuen/te weten/Hollant/Zeelandt/ende Vrieslandt.&c.

Ontrent desen tijden tijt verliepen wt Brugghe/ sommighe coopliedẽ ende poorters van schulden/ eñ quamen in Zeelant/eñ in sommighe ander plaetsen metter woonen/dat was dat eerste beghinsel vã die destructie van Brugghe ende Sluys/hier af sult ghi breeder bescheet vindẽ inde Vlaemsche cronijcke

¶ Hoe dat Maximiliaen dye Eertshertoghe van Oostenrijck met vele diuersche hueden eñ andere schepen wt Hollant in Zeelant nader Vere quam. ¶ Dat.l.Cap.

IN tiaer.M.cccc.lxxx.als voorsept is/in dye Oostmaent/was heer Wolffaert van Borselen heere vander Veere seer tegens den eertshertoghe Maximiliaen vermaect/eñ sonder cause betrocken/so datse te viere eñ te sweerde ontsept was der Veere/ouermits dat den eertshertoghe aenghebrocht was(dwelc hi selue contrarie daer na beuandt)dat die vander Veere alle dye knechten die binnen der stadt ghelept waren vanden eertshertoghens weghen/om die stadt te bewaren(want alle tlandt van Walcheren doen ter tijt vol knechtẽ ghelept was/om die partijschappen wille vander hoeck ende Cabbeliaus)doot ghéslagen hadden/Waer wt heer Wolffaert van Borsselen heere vander Veere/ met zijn drie dochters/zijn meeste eñ alder beste goet met zijn familie nae Ghendt gherepst is/beuelende heere Pauwels sinẽ bastaert broedꝰ(die doen ter tijt bailliu vander stadt was)zijn stede te bewaren vã als des van noode soude moghen wesen.Twelcke heer Pauwels vanđ Vere gedaen heeft/wel vꝰsiende dye stadt van alderhande munitien vã oorloge.Die eertshertoge Maximiliaen wt Hollãt met grote menichtẽ

Die stadt van der Vere was seer vermaect/ tegen dẽ eertshertoghe van Oostenrijck.

Heere Pauwels was ouerste gestelt van sinen broedꝰ h. Wolffaert vã Borsselen.&c. binnẽ der stadt vander Veere

van huedē eñ andere cleyne schepē in Zeelant na de
Veere comende/heeft heer Pauwels vander Veer
met aduijs eñ rade vā burgemeesters eñ schepenen
metter gemeyntē tsamen gheordineert/ datmen w
sendē soude eenē capiteyn met sommige wel spreke
de liedē den eertshertoge te gemoete/eer hi die sted
vander Veere soude beginnen te nakē/dwelc also g
schiet is/om te vernemē van wat sinne dat die Eer
hertoge soude moghē wesen. So is Petijt Salisaer
die opper capiteyn van alle die knechten was/die in
lant vā Walcheren laghē/gesonden na dē eertshert
ge/eñ hi is hē tegen gecomen in Zuytvliet daer hi d
eertshertoge vā deen boort totten anderen was so
kende. So ist gebuert dat hi ten lesten dē eertshert
ge int alder leste schip geuonden heeft/dien hi gro
te eere/reuerencie/obediencie/eñ ootmoedicheit b
wesen heeft. Die eertshertoge dit siende eñ mercke
de/heeft dē Capiteyn Petijt salisaert geuraecht/h
eñ in wat manierē alle dinghen binnē der stadt va
der Veere/eñ int lant van Walcherē stonden. Eñ
capiteyn verclaerde dē eertshertoghe dat hi ander
niet dan goet en wiste. Waer duere die eertshertog
seluer in persone binnē der stadt gecomen is/ als ee
goedertieren heere/die alle gheestē niet en geloof
gheen volc van oorloghe met hē nemende/so dat al
die schepē metten volcke voor die stadt bleuen ligg
de/ter tijt toe dat si vandē eertshertoghe antwoor
haddē. Binnen der stadt comende/werden hē die s
telen vand stadt van heer Pauwels vander Veer
metten burgemeesters eñ schepenē die hē te gemo
te quamen/gepresenteert eñ gegeuen in sine hand
eñ also gaende nader stadthuys/daer hi alle die g
meynte dede sweerē/hem goet eñ getrouwe te we
ne/stellende burgemeesters eñ wethouders na si

Dye eertshertoge vā oosten rijck was int leste schip dat int zuytvliet quam.

Die eertshertoge quam selue binnē der stadt vander Veere

wille/van daer gaende/is hi van stonden aen inden goudē molen in zijn herberge op die marct gecomen inquisitie doende met sinen rade vā alle saken die hē aengebrocht warē/eñ alle dingen ondersocht hebbē de/heeft hijt meestendeel al cōtrarie beuondē. Tsanderdaechs is die eertshertoge weder opt stadt huys gecomen/eñ heeft den nyeuwen raet ofte wet die hy des daechs te vorē gemaect eñ beeedt hadde/vlaten ontslaende alle die gemeynte van harē eedt dye si hē gedaen haddē. Eñ hi gaf heer Pauwels de bastaert vand Veere die slotelen vāder stadt wederom/beuelende hē de stadt te bewarē/alst hē bi heer Wolfaert sinen broeder beuolē was. Eñ gereetschap makende om te vtrecken is hē grote eere eñ reuerencie bewesen bidē wethouders eñ gemeynte/gheleyende hem met groter reuerentien eñ obedientien buyten der poortē vander Veere/als dat behoorlikē eñ betamelikē was/eñ die eertshertoge geboot den schepenen mettē volcke die met hē gecomen warē/yegelijc zijnd veerden na huys te trecken. Eñ hi na Middelburch treckende/is so voort na Vlaenderē te Brugge ghetogen/daer die princesse vrou Maria was.

Die eertshertoge heeft alle dingen ondersocht.

Heer Pauwels b. vander Veere werdt weder de stadt vander Veere ouerghegeuen vanden eertsherroghe in zijns broeders name te bewaren.

Int selue iaer wast eenen seer coudē winter/eñ hi duerde .x. weken lanck/eñ daer was grote armoede in zeelant/ouermits datse seer qualikē barninge consten gecrijgen/waeraf dit nauolgende rijmken ghetuych geeft/eñ die date des iaers mede.

Lanck/stranck/vorst/dieren tijt/coude snee
dede den menschen bedrijuen wee.

Incarnatie.

Int iaer .m.cccc.lxxxi. wōnē die hoecx partie de stadt van leydē in Hollant/mer heer Jan vā Berghen opt zoom in Brabant/eñ die Marcgraue vā Antwerpē heer Jan Kanst genaemt hebbē die selue stadt corts daer na weder ingenomen wt den naem vanden eerts

hertoghe van Oostenrijck.

¶ Dordrecht wert met subtijlheyt inghenomen.

Int selue iaer/op dē.vi.dach van April/is heer Jan van Egmont met weynich volcx met verdecte schepē binnē der stadt van Dordrecht gecomen eñ verdreef daer wt die vander hoecscher partije warē/daer sommige gheslagen werdē/eñ onthooft als die schoutet ende eenen borghemeester.

Die oordē vā den guldē vliese wert vandē eertshertoghe gehouden tot shertogēbosch

Int selue iaer dē.viij.dach van Meye was die feeste eñ oorden gehoudē vanden guldē Vliese inde stede van Shertogenbosch in Brabant bidē Eertshertoge van Oostenrijc alsmen int breede lesen mach inde Brabantsche cronijcke.

Ten seluen tijdē creech heer Walrauē van Bredenroede ioncfrouwe Margriete van Borsselen/ heere Wolffaert van Borsselē heere vander Veere middelste dochter met subtijlhedē eñ behendicheden die hy troude tot zijn gesellinne/waer bi hi gewan twee sonē/eenē ioncker Reynout genaēt nv heere van Bredenroede/den anderen ioncker Wolffaert genaemt heere van Cloetinghe.

Mahumet die grote Turc dede der christenheydt groote schade.

Int selue iare sterf den groten Turc Machumet/ alshi geregiert hadde.xxxiiij.iaren/ eñ die Christenheyt afgewonnē hadde twee keyserijckē/vier coninc rijcken.xx.lantschappen.cc.grote stedē/eñ volc sonder ghetal verslegen/wech geuoert eñ geuangen hadde waer van men int breede vindt in diuersche cronijckē bisonder in Anthonius Sabellicus inde historie van dē Venetianē/die seer veel van dese Turcx gestē ofte actē bescreuē heeft/alsmen daer int lange lesen mach

Int selue iaer geuiel eenē strijt opter zee/ tusschen die Engelschē eñ die Schotten/ daer veel volcx verslegen wert/maer het waren meest Engelschen.

Int selue iaer den.x.stendach van Meerte op sinte Gregorius dach verbrande in Walcheren optē oost-

dyck nyeuwe Aremuen heel af/ ende twas doen half vasten.

Int iaer. M.cccc.lxxxij. ontrent vastelavont/ reedt die Princesse vrou Marie van Bourgoingnen dye huysurouwe van Keyser Maximiliaen Eertshertoge van Oostenrijc met haren staet spelen/ ende haer peert stronckelde/ so dat si vanden peerde viel/ daer mede si haer seer quetsede/ mer si veynsde haer ende sloecht van monde/ eñ en wilder niet af ghesept hebbē/ haer bet gelatende dan haer te moede was. Corts daer na wert die Princesse siec eñ sterf te Brugge dē xxvij. dach in Meerte/ eñ worde aldaer begrauen in onser vrouwen kercke/ in een schoon tombe/ alsmen noch aldaer op dē dach van heden sien mach/ als si de landē van Hollandt/ Zeelant eñ Vrieslandt met alle haer andere landē hadde geregeert vijf iaren eñ elf weken/ breeder blijckende in dye groote Vlaemsche cronijcke. Vrou Marie van Bourgoingnen sterf te Brugghe.

Vander welcker vrou Marie/ princesse voorñ/ dese nauolgende rijmen haer leuen int corte seer suuerlic comprehenderen/ eñ ooc die date des iaers.

Maria van Bourgoingnen edel ende reyn
Eertshertoginne van Oostenrijck soet van manieren Rijm.
Princesse van dese nederlanden heel int ghemeyn
Van Vlaenderen/ Hollant zeelant/ onder haer bestieren
domineerde als grauinne niet om versieren
Vijf iaer ende elf weken ofte daer ontrent
Alsmen duysent vier hondert duer tscrijuen hoordecrieeren
Ende. lxxxij. heeftse haer leuen gheeyndt
den. xxvij. in Meerte te Brugghe bekent
Wiens doot men deerlick sach beweenen
God wil der sielen zijn eewighe glorie verleenen

Noch een ander dicht.

Dese edel moeder vol crachtigher weerden
Was denderden in April ghebrocht ter eerden.

Die eertsherto ge van oosten rijck werdt in zeelant eñ Hol lant als mom- ber voor sinen sone ghehult.

Int selue iaer inden Meye wordẽ in Zeelant/Hol lant eñ in sommige plaetsen in Vrieslant gehult dye eertshertoghe vã Oostenrijc Maximiliaen / als een rechte voocht eñ momber des lants zijns soons her- toge Philips/in dwelcke die statẽ eñ stedẽ van Vlaẽ deren/desgelijcx sommige steden in Brabant niet cõ senteren en woudẽ/waer wt een grote oorloge corts daer na volchde/tusschen dẽ eertshertoge vã Oosten rijc Maximiliaen eñ die Vlamingen/alsmen hier na hoorẽ sal/want die Vlamingẽ coren voor dẽ ionghen Prince vier voochdẽ van sinen naesten vrienden/ als dẽ bisschop van Ludick/heer Wolffaert van Borsse- le/heere vand Veere/heere Philips vã Bourgoing nen heere vã Beueren/ eñ heer Philips van Cleue/ heere van Rauesteyn / waer af ghi breeder bescheet lesen muecht in die Vlaẽsche eñ Hollãtsche cronijckẽ

Die Vlamin- gen coren den iongen prince vier voechden

Int iaer. M.cccc.lxxxiij. op dẽ.xvij.dach van Jille/ wast een ontijdich weer vã donder/blixem/reghẽ eñ opuloeden van waterẽ/tempeeste eñ storm vã wind datmen nauwelicx en kende den zomer voor den win ter/so dattet koren/wijngaerdẽ/eñ andere vruchten niet en quamen tot goeder rijpichedẽ. Eñ die munte ghinc doen met allen hoge/want eenẽ gouden guldẽ dede tsestich stuuers/eñ een vierijser vijf stuuers/ eñ dat coren was oock met alle diere.

Die munte ghinc seer hoo ghe.

Int selue iaer den.xxiij.dach van Loumaẽt/so was geraseert dat v̈bont van die drie leden des lants van Vlaenderẽ/eñ ter seluer tijt so lach die eertshertoge Maximiliaen van Oostenrijc int Zwijn ter Sluys/ wel met.c.eñ.l.schepen/veel schadẽ doende in Casant eñ ontrẽt tlant sint Tannen ter Muden/nemende ve le koepen/schapẽ/eñ alderhande victuallie eñ voer- dent al schepe/corts daer na track die eertshertoghe met alle sine schepen wech.

Ter seluer tijt sterf Coninck Lodouicus die.xi.van
iien name/coninc van Vrancrijck/welcke coninc in si
ien tijdẽ veel diuersche oorlogen hadde tegẽs herto-
ge Kaerle van Bourgoingnen/eñ teghen die eerts-
iertoge van Oostenrijc Maximiliaen voorñ/wiens
onincx gesten heeft int langhe bescreuen Joannes
Boccatius / ende Philippus Comineus / alsmen in
iaer historien lesen mach.

Coninc Lodouicus de elfste van dien name sterf.

Ten seluen tijdẽ dede heer Adolph van Cleue hee-
e van Rauesteyn dat schor eñ aenwassinge bepolde
ẽ eñ bedijcken/dwelc beoostẽ aen duuelãt gegroept
vas/annex duuelãt/daer corts daer na een dorp ge-
naect wert/genaemt Oostduuelant/dwelck nv een
choon dorp ende landt is.

Beoostduuelãdt werdt bedijct.

In desen tijdẽ was tusschen dẽ oostdijc vãMiddel
urch/dwelc nv Aremuen is/eñ tusschen der stadt vã
er Veere so grotẽ grontbraetsele/datmen daer een
ingerlinc leggẽ moeste/van sorghe dat lant daer in
ebrokẽ soude hebben/om dattet lant so seere vandẽ
vatere afghebrokẽ worde/ende gheen voorlant aen
en dijc en bleef/so datter bi menschens ghedencken
chippers gheweest zijn dye met een touwe oft lijne
incx den dijc gaende haer schepẽ van Aremuen tot-
er Veere toe getogẽ eñ gebrocht hebbẽ/ men mach
v sien eñ merckẽ watter sichtent voorlants aenghe-
roept ende noch daghelijcx aengroepende is.

Grote grondbraecsel waster tusschẽ der Vere eñ Aremuen

Veel voorlãts isser aenghegroept voor dẽ dijck tusschen Aremuen ende der Veere.

Int selue iaer sterf coninc Eduwaert die vierde vã
ien name coninc vã Enghelant wt dẽ geslachte vã
orcke/eñ hi heeft twee sonẽ eñ een dochter achtere
elatẽ/eñ die rechte erfgenamen werdẽ wt Engelãt
erdreuen. Eñ Carolus die.viij.vã dien name coninc
ã Vrancrijc/hielp met gewelt int rijcke vã Engelãt
enricus dye.vij.van dyen name/ welcke Henricus
eptimus troude conincx Eduwaerts voorñ dochter

eñ werdt coninc vã Engelãt/ alsmen int breede lesen mach inde historie van Enghelant bi Golfridus ende Polidorus Vergilius bescreuen.

Int selue iaer haddē die vander Sluys sommighe cleyne roeybargen met geschut eñ wapenē toeghemaect/ ghelijc oorloochs schepen/ eñ hadden daer veel geboeften/ eñ voerē dagelicx tzeewaert in door tswartegat/ eñ quamen also daghelicx in Zeelant eñ berookden eñ pilgeerden sommighe eylanden.

Tblochuys te Saeftinge wert ghemaect.

Int iaer. M.cccc.lxxxiiij. werdt een blockhuys bi Saeftinge op Tschelt opgeslagen aende Vlaemsche side op cloppers dijc/ dwelcke deerste beghinsel was vã die Vlaemsche oorloge tusschen dē eertshertoge van Oostenrijc eñ die Vlamingen alsmen inde grote cronijcke vã Hollãt int lange lesen mach. Eñ op deser tijt verliepen dye coopliedē van Brugge eñ vander Sluys met haer coopmãscap na Antwerpē/ na Berghē/ na Middelburch/ na Aremuen eñ der Veere/ daer si rustelic eñ vredelic haer hanteringe doen mochten.

Die van Middelburch eñ vã Aremuen / eñ der Veere deden sommighe blochuysen maken.

Ter seluer tijt dedē die van Middelburch/ Aremuen/ Veere/ eñ vã Vlissinge zōmige blochuysen ontrent haer stedē/ eñ op die oeuers vand zee eñ op die dijcken opslaen/ eñ leydend veel geschuts eñ gewapēt volc inne/ die daghelicx die vander Sluys wedestonden.

Die zeelãders begonstē sterckelick ouer zee in Schotlant eñ noortEngelandt te varen

Ontrēt desen tijt begonstē die zeelãders eē sterck vaert te soeckē ouer zee in schotlãt eñ noortengelant eñ ooc Yrlãt/ eñ theeft veel schippers eñ stierliedē hare leuē gecost/ eer si liedē dese landē eñ dieptē bekent warē/ ouermits die grote ondiepten eñ clippen/ die ontrent dese landen waren ende ligghen.

Ten seluē tijdē als die van Ziericzee eñ westenschouwen met haer schepē oost eñ west voeren/ quamen si meest tveergat inne / om datse Tzwijn / eñ dye stat vander Sluys nyet ghenaken en souden.

Hoe dat die stadt van Vlissinghe in Walcheren/
van die vanđ Sluys in genomen eñ ghepilgeert
wort/eñ hoe die schoutet inder kercken doot ghe-
smeten wordt. Dat.li.Cap.

INt iaer.m.cccc.lxxxv.dē.xvi.dach vā Meye
wert Vlissinge in Walcherē ingenomē/eñ
tgebuerde op dē eerstē Pinxter dach/ onđ
der hoochmissen van die vanđ Sluys/ende
ie Schoutet Wouter vā Domburch genaēt/wort in
e sacristie vanden Sluysenaers doot ghesmeten eñ
ilgeerdē die stadt nemende tbeste datse crijgen con-
en met hē/eñ zijn also wederom/na huys ghetogen
net hē lieden nemende veel schats eñ clepnodien/ eñ
beste dat si conden gecrijgē/si hebbē de pluymen wt
en beddē gedaen/vullende die tijckē weder met clep
odien/eñ si namen noch van die rijcste luden met hē
ieden geuangē/eñ rantsoendense/die stadt gebrant-
chat/sulckē gewelt eñ fortse bedreuē si ouermits dat
ie selue stadt ter seluer tijt niet en was besloten/ eñ
en was niet dan een bloot open lantstedekē nyet be
nuert noch bewalt/eñ ooc om dat heer Philips van
Bourgoingnen heere van Beueren huerlieder hee
e voor der Sluys ghelegen hadde.

Vlissinge werdet ingenomē by die vander Sluys,

Veel rijcke lieden vā Vlissinge werden ter Sluys geuangen geuoert,

Int selue iaer optē nieuwen iaersdach eñ 'sdaechs
aer na wast eē grote tēpeest eñ storm vā winde / dat
nt lāt vā Walcherē.xvij.molēs om waeydē/ter Vere
ē/eñ tot Aremuen achter die kerc.ij.eñ so voort. Eñ
esen storm duerde tot lichtmisse. Veel dijckē brakē in
ñ tlant lach verdronckē oft een zee hadde gheweest/
atter veel volcx eñ schepen v̉dronchen eñ bedoruen/
naer indē somer werdet tlant wederomme bedijct.

Eenen grooten storm eñ wint waeyde veele molens omme in walcheren,

Int iaer.M.cccc.lxxxvi.opten.xvij.dach van Lille
vert die eertshertoge Maximiliaen vā Oostērijc eē
rachtelikē vā die.vij.kueruorstē tot eenē Roōschē

Maximiliaen vā Oostenrijc wort coninck ghecoren,

Coninc gecorē tot Franckfort/inde presencie van sinn
vad. Hi was eē seer wijs/voorsichtich/cloec oorlocr
man/die welcke veel oorloghē in sinen tijden hadd/
nochtans was hi wter naturē meer tot pays eñ r
de genegē/dan tot oorlogē/want hi daer dicwils n
voorby en mochte. Hi was een liefhebber der gele
den/want hi seluer seer wijs/vernuft eñ geleert wa
Als Hermolaus Barbarus die vermaerde oratu
van Venegien vanden seluen ghetuycht/want hy
veel consten eñ ciuilitept besocht eñ gheleert was.

Int selue iaer dē.xviij.van Meerte was snoene
op dē middach eenē groten eclypsis der sonnen / d
uren lanck duerende dattet so doncker was/als ha
det auont gheweest.

Een grote sterfte binnen Bruessel in brabandt.

Int selue iaer na datmen in sommighe cronijck
vindt van Brabandt / storuen binnen der stadt va
Bruessele meer dan.xliiij.duysent menschen.

Ter seluer tijt namen die vand Sluys een groo
menichte van visschers wel geladen met vissche e
brochtense ter Sluys inne/ende die visschers wa
meest al wt zeelandt.

Int iaer.M.cccc.lxxxviij. in Mey werde dye sta
vā s. Omaers dē Franchoysen ouergheleuert/ma
corts daer na werdt weder Bourgoens.

Merten de swerte tooch in Enghelant.

Int selue iaer inde maent van Meye den.xv.da
tooch Capiteyn Merten de S[illegible]arte van Aremu
met veel volcx van oorloghen in Enghelandt / ma
hi wert corts daer na verslaghen.

Ter seluer tijt na dat heer Adolph van Cleue he
van Rauesteyn/eñ vrou Anna van Bourgoingne
vrouwe van Rauesteyn / het landt van Drie schor
seer verbetert hadden/ende die kercke rijckeliken
gaest haddē/so heeft deser seluer tijt die pastoor va
dē seluen dorpe oft polder/heer Jan Willemss gena

wt groter deuotien in dese selue kercke ten eewigen daghẽ daer gesticht alle dage te singen die.vij. getijden. Corts daer na is dese heer Jan Willemſ voorñ in noortgouwen in eenẽ anderẽ polder daer bi / staen de voor rechte inde vierschare doot ghesteken. Ende die dit delict ghedaen heeft / is bp iusticie ghestorwen eenen schandelijcken doot.

Int selue iaer na dat heer Wolfaert van Borsselen heere vand Veere / vandẽ Agger / Dõburch / Westcappele / Vlissinghe / Brouwershauen.ẋc. alle sine steden eñ heerlichedẽ.xv.iaren eerliken eñ rustelikẽ ghe regeert hadde / so is zijn siele duer lange cranckheden / den.xxix.dach van April inde stadt van Ghendt van deser ellendiger werelt gescheyden. Eñ zijn lichaem wert ter Veere in Zeelant gebrocht / eñ met grooter solemniteyt ende droefheyt inde Cappelle op thuys van Sandenburch begrauen.

Cheer Wolffaert van borselen heere vãder Veere sterf

Int iaer.M.cccc.lxxxviij.op dẽ eersten dach vãder maent vã Lille stont daer weder op eenẽ groten oploop eñ orloge tusschẽ dẽ Roõlschen coninc eñ die vlamingẽ / principalic die Bruggelingen. Eñ dẽ ouden raedt mettẽ raedt vanden Roomschẽ coninc werden geuangen geset op die oude halle. Eñ die Roomsche coninc wert indẽ seluen dage in een huessche geuanckenisse gehoudẽ op thuys van Cranenburch op dye marct te Brugge. Hoe behendelick eñ properlic dat die Roomsche coninc vã die vã Ghendt eñ vã Brugge gearresteert wert op dit huys van Cranenburch te blijuẽ in presentie van die neeringen eñ dekẽs van Brugghe / eñ hoe eñ in wat manieren die Roomsche Coninc ontsleghẽ wert van die van Brugge eñ van Ghendt / vindtmen int breede bescreuen / inde grote cronijcke van Vlaenderẽ / alsmen daer int langhe lesen mach / om twelcke dlandt van Vlaenderen wter-

Een grote discoort tusschen die Bruggelingen eñ dẽ Roõschen coninck.

Dye Roõsche coninc was te Brugge in eẽ huessche ghevanckenisse ghelet.

maten seer berooft/gebrant eñ ghedestrueert wer

Int selue iaer quā keyser Frederic neder met een
grooten hoop volcx wt duytschlāt om dē coninc sinē s
ne te verlossen/eñ na veel schaden wertet gedadinc

Keyser Frederic de derde vā dien name quā wt hoochduitslant in Vlaenderen.

Ter seluer tijt dedē die sluysenaers met haer roe
bargen grote schade op dat platte lant in Zeelāt/b
sonder in Borsselē/zuytbeuelant eñ noortbeueland
Eñ heer Floris van Borsselen/heere van Cortgene
eñ sommige andere ambochtsheerē van zeelant sa
neutrael. Tis gebuert dat sommige roepbargen bi
nē Ziericzee gheweest haddē om victaelge. Eñ dae
quā een somerulage dat die roepbargen meynden t
Cortgenen in te comen voor tonweder/die heere va
Cortgene dye wert dit geware eñ heeftse met crac
te wederstaen / datse niet inde hauene dorste comen
eñ zijn weder na der Sluys ghetogen.

Int selue iaer inde maēt van Meerte wert Piete
lanchals openbaerlijcken te Brugghe op dye mar
voor alle die vergaderinge der gemeynten gerech

Int selue iaer worde die baliu van Aremuen op
Jacobs nacht van die Spaengiaerdē doot geslage
waerom namaels een groot rumoer quā / want te
seluer tijt veel oorloochs volc liggende was / om ze
lant te beschermē voor haer viandē die sluysenaers

Die baliu van Aremuen wort van dye Spaēgiaerts doot gesmeten

Ter seluer tijt dede die Roomsche coninck veel d
uersche huen/roepbargen eñ coggeschepen vā oorl
ghen op Aremuen eñ Middelburch in Zeelandt to
maken/die hi daghelicx in Vlaenderen int Zwijn e
de int swarte gat stierende was.

Binnen den seluen iare inde Oostmaent wert C
sant berooft eñ gepilgeert vā heer Philips vā Bo
goingnen heere van Beuerē eñ admirael vand zee
eñ vanden stadthouder van Hollant/heer Joos va
Lalaing/heere van Montenghs/wten name vande

Cadsant wordt berooft eñ ghepilgeert vandē admirael ende vanden stadthouder.

Roomschen coninck/ende brochten dagelicx in Walcheren ontsprekelsike roouen.

Ter seluer tijdt beleyde die Roomsche Keysere/ Fredericus die derde vā dien name / Maximiliaens Roomsch coninck vader die stadt van Ghendt eñ dede daer daghelicx grote schermutsinghe voor / ende verdoruē het platte lant van Vlaenderē/ eñ die stadt vandē Dāme was ingenomē van heer Engelbrecht vā Nassouwen wt dē naem vandē Roōschen coninc/ hier af vindtmē breed inde grote cronijc vā vlaēderē.

Int selue iaer inde braecmaent tooch ope Roōsche coninc Maximilliaen voor die stadt vā Bieruliet met xij. M. mannē/ eñ die stadt wert seer scherp beleghē/ maer ouermits tgrote winter water en werter niet met allen bedreuen/ eñ die Roomsche coninck quam corts daer na binnen Middelburch in Zeelant.

Tbelech van Bieruliet biden Roomschē coninck.

Int selue iaer inde slachmaent op sinte Lijsbettē auont ontrēt middach tooch ioncker Frans van Breedenroede wter sluys/ eñ quā voor by Aremuen / daer hi wen met. xlviij. hueschepē liep duer eē nieu diepte om datmen zijn schepē vā dat blochuys vā Aremuen oft Middelburch niet beschietē en souden/ na Rotterdā toe (twelc geen scippers noch bekēt en was) eñ dat diep oft gat daer hi duer liep wort optē dach vā hedē noch genaēt ioncker Frās gat/ om dat hijt eerst geuōden heeft. Eñ snachts na sinte Lijsbets dach quam hi voor die stadt vā Rotterdā die hy innā met hulpe vā sōmige die daer in warē/ eñ alle die vand cabbeliaus partie warē wordē geuangē eñ wter stadt vdreuen.

Ioncker Frās van Breedenroede voor ver by Aremuen.

Int iaer. M. cccc. lxxxix. was een grote eñ sware pestilencie in Brabant/ Hollant eñ meer andere landē.

Een grote pestilencie in diuersche landen

Ter seluer tijt na dat heer Jaspar vā Culēborch lange in processen vā rechte gestaen had int hoge hof tegēs heer Frederick vā Egmont graue van Bueren

eñ heere van Ysselsteyn / want si liedē tsamen susters eñ broeders kinderē waren om die possessie van de lant van sinte Martensdijc in zeelant / so is ten leste heer Frederick van Egmont graue van Bueren i Zeelant gecomē / eñ heeft die stadt van sinte Martē dijc met behēdicheyt ingenomē / eñ is corts daer na tusschē sprekē vā zōmige grote personaigē gedadin

Hoe heer Philips vā Bourgoingnen heere v Beuerē / Anthonis die grote b. sone troude ionc Anna van Borsselen heere Wolffaert vā borsse outste dochter / waer mede die heere van Beuer voorn̄ vercreech alle die achtergelaten goedē va heer Wolffaert van Borsselen heere vand Veer Vlissinge / Westcappel / duuelāt. ꝛc. Dat. lij. Ca

Heer Philips van Beueren / troude ionckfrou Anna vā Borsselen.

Nt iaer. M. cccc. lxxxix. als vorē troude hee Philips vā Bourgoingnen Anthonis di grote bastaert van Bourgoingnen sone eñ was heere van Beueren / eñ and heer licheden in Vlaendernē eñ van tlant van Beuerien i Artoys tot zijn gesellinne iōcfrou Anna vā Borsselē H. Wolffaert vā borselē voorn̄ outste dochter / wae mede hi behouwelicte alle die goedē eñ heerlicheid van die borsselsche heerē vander Veere. Eñ gewa aen vrou Anna van Borsselen eenen sone ioncker A dolph / eñ twee dochters ioncfrou Magdalena end ioncfrouwe Charlote. Corts daer na quā heer Phi lips van Bourgoingnen / heere van Beuerē met gr tē staet eñ heerlicheyt met zijn huysurouwe vrou A na van Borsselen wt Vlaenderē / daer die bruloft g houdē was / eñ wert ter Veere eerlikē ontfangen e gehult / so voort in alle steden eñ heerlicheden / die bi der doot eñ ouerlijden van heer Wolffaert van Bo selen achterlaghelaten waren.

Heer Philips van Bourgoingnen wert ter Veere gehult.

Ter seluer tijt was die coninc van Vrancrijc / Car

lus die.viij.van dien name/toegesept tot zijn gesellinne ioncfrou Margriete van Oostenrijcke dochtere van Maximiliaen Roomsch coninc/eñ was seer ionc in Vrancrijc tottē coninc ghestiert/waer mede eenen stercken paps gemaect was tusschē dese twee princē Eñ dē Roomschē coninc voorñ was toeghesept ioncfrou Anna van Bretaingnen/ Maer ouermidts dat Coninc Kaerle vā Vrancrijc oorloge hadde met Bretaignen/so werdt den Roomschen coninex dochtere weder met vriendelikē accoort in dese landē gestiert. Eñ die coninc van Vrancrijck troude ioncfrou Anna vā Bretaingnen/waer mede dē paps gemaect wert tusschē Vrancrijc eñ Bretaingnen/alsmen int breede vindt beschreuē inde historie van Vrancrijck bi Rob. Gaguinus/Sigisbertus/Joannes Bocatius/ende meer andere.

Carolus dye viij. van dyen name wert coninc van Vrācrijc.

Die coninc vā Vrācrijc trouwde de hertoginne van Bretaignen.

Int selue iaer den.vij.dach van September op onser vrouwen auont wordē die Mechelers op Aremuen achter die kercke van Capiteyn Salisaert verslaghen/ouermits die grote fortse ende ghewelt dat si bedreuen hadden.

Veel Mechelers werdē op Aremuen achter dye kercke doot geslagen.

Ter seluer tijt als dat gheboefte vand Sluys seer getribuleert haddē die Zeelanders/eñ sagen dat die Zeelanders te scherp op haer hoede warē / om haer lledē te wederstaen/so zijnse int laetste met haer roepbargen eñ schepē van oorloge in Hollant onuersien gecomen tot Wijc opt zee/eñ hebbē aldaer een grote schermutsinge gehadt tegens die ghemeynte op die zeecant/want si haer seer ter weere steldē/maer daer en bleeffer niet te min veel verslagē/nochtās de ouerhāt hebbende/hebbense tdorp verbrant/eñ si namen sommighe schepen die van Oosten quamen/ eñ hebbense ter Sluys in Vlaenderen inne ghebrocht.

Int selue iaer werdet gedadinct tusschē den Room

Die soen ghe[illegible] tusschen den Roomschẽ co ninck ende die Vlamingen ge dadinct.

schen coninc eñ dat lant van Vlaenderen op middel
eñ wtsprake des coninex van Vrancrijc Carolus dy
viij. van dien name/eñ heer Engelbrecht vã Nasso
wen met sine heeren eñ rade. Eñ die van Vlaender
moesten grote emende doen/eñ die principale voor
setters werden geiusticiert. Eñ ontrẽt kermisse wer
tghelt afgheset/te weten/Eenen gouden gulden di
gedaen hadde.lxiiij.stuyuers/worde ghesedt op.xlij
stuuers/eñ die vier ijsers die gedaen hadden vijf stu
uers/worden die drie op vijf stuuers geset. Eñ voor
alle andere goude eñ siluere penninghen na aduen
te/daer een grote commotie om was in alle des prin
cen landen/eñ menich coopman werter mede verd
uen/alsmen int breede lesen mach in die Hollantsch
cronijcke.

Die Sluyse naers waeren buytẽ dẽ pays ghesloten.

Int selue iaer/na dat den pays tusschen den Vla
minghen eñ den Roomschen coninc gemaect was/e
die vander Sluys buyten gesloten waren/ quame
veel boeuen wt Hollandt eñ Zeelandt vander hoe
scher partijen binnen der Sluys / die daghelicx me
haer schepen wter Sluys quamen/endebedreuen s
so veel quaets ende ouerlasts binnen den lande va
Zeelandt/datmen van dat een eylant int ander nie
varen en dorste.

Die vander Sluys deden zeelandt grote schade te water eñ op platte landt.

Ende ter seluer tijt en mochte niet een huede oft
coggeschip van Are nuen tot Hantwerpen oft Be
ghen varen/si en moesten hebben hueden oft Koe
bargen diese conuoyeerden. Eñ dye vander Sluy
beroofden dat platte landt van Zeelandt so seere da
ter eenen ontsprelijcken dieren tijt nae volchde/so da
men eenen sack tarwen om thien schellinghen /end
een ey eenen haluen stuyuer / een pondt boters o
ses stuyuers/een pondt kaese om twee stuyers cost
ende alle dinghen daer nae.

Ten seluen tijden troude ionckfrou Maria die der
de dochter van heer Wolffaert van Borsselen/graue
van Bochane den hofmeester vanden Roomschē Co
ninck Maximiliaen/heer Merten van Polhaim die
men den schoonen Poel noemde/ ende behuwelicte
Baerlandt ende der Nisse in zuydtbeuelant met dese
dochter/ maer si en heeft gheen kie achter ghelaten

Int iaer. M.cccc.xc. op Maria Magdalenen dach
inde Hoymaendt smorghens ten drie uren voor den
daghe quam ioncker Frans van Bredenroede ende
heer Jan van Naeldwijc Ridder/meynende secrete-
lijcken met haer medehulpers tstedeken vand Goe-
ree in westuoorne inne te nemen/om Hollandt/Bra-
bandt ende zeelant daer mede te constringeren ende
te bedwingene. Die inghesetene vander Goeree dit
vernemende/voorsichtichepdt ghebruyckende / hoe
wel dattet grootelijcken tot haren achterdeele was
hebben haer thaenhuysen ende lijbanen/die buyten
der stadt stonden/selue afghebroken ende ghebrant/
Eñ die sluysen gheopent wesende/ hebben tlant vol
sout water ofte zeewater ingelaten/op dat de viandē
gheen belech int lant oft ontrent stedeken maken en
mochten/waer mede si tstedeken gepreserueert heb
ben/datter sonderlinghe geen schade oft hinder tste-
kē vandē viandē geschiet en is/daer si god af danctē.

Ioncker Frās meynde der Goeree in zeelāt in te nemē.

Ter seluer tijt werdē vandē schippers eñ stierliedē
vā dese nederlandē/bisond vā de zeelāders veel diuer
sche eylandē beuondē/die te vorē onbekent geweest
warē vā ons vooroudens westwaert/bisond deylant
vā Canarien eñ Neremanderē/ deylāt vā s. Obeus /
noortwaert in Yslāt eñ wilt Schotlant/In Zweeden
ende Noorweghen. &c. seer luttel schippers wt dese
landen/waren dese landen voorghenoemt seer onbe
kent in desen tijden.

Die stierliedē vā zeelant von den daghelicx veel eylanden/ die si liedē eer stemael niet en kenden.

¶ Hoe ioncker Frans wt Rotterdamme verdreu eñ achteruolcht wert tot tschor ontrent Dreyssch re in Zeelant genaemt Reepers/eñ hoe zijn volc meest al verslaghen werdt.

In tselue iaer dē.xvij.dach vā Junio geuie een schertmutsinge tusschē die van Rotte damme eñ dē stalmeester des Roomschē c ninckx heer Merten van Polhaim heere v Baerlant eñ der Nisse in Zeelant mettē Hollander eñ heer Jan van Naeldwijc worde gheuangē / dae veel volcx doot geslagen wert eñ verdronckē/ eñ h werde int leste gedadinct/maer ioncker Frans mo ste die stadt tegens sinē danc rupmen. Binnen dē s uen iare corts daer na meynde ioncker Frans wede met sommige schepē na der Sluys met sinē volck t varen/so ishē des Roomschē coninckx stalmeester m veel Hollanders eñ Zeelanders nageuolcht achte halende hē ontrent Dreysschere by Mape opt vee ghenaēt Reepers/daer ioncker Frans meynde o lant te loopen met zijn volck/eñ allso tontgane/ma tvolc dat hē veruolchde wt dē naem vanden coninc quā hem so groot eñ grof na te schepe/te peerde en te voete/datter wed eenē slachgebuerde/daer.ccc.m nen verslagē werdē/eñ iōcker Frans wert gequet eñ geuangen onbekent/niet wetende dattet ioncke Frans was/eñ hi is te Dordrecht ghebrocht daer h corts ghestoruen is ende begrauen inder kerckē va den Augustijnen.

Voor Rotterdamme ghe uiel een grote schermutsinge

Ioncker Frās wordt achterhaelt in zeelāt

Ioncker Frās wert gequetst eñ onwetende gheuangen.

Ter seluer tijt hadden die Deensche eñ duytssch hansen een stercke vaert tsamen met schepē op W cherē in Zeelant/want te dier tijt noch gheen sond linge vaert en was int Vlye oft op Amsterdam. E ter seluer tijt regneerdē veel zeeroouers die brieue van mercke hadden op sommige landē eñ steden/

Veel zeeroo uers warē opt zee die welcke brieuē vā merc ken hadden.

welcke die schepen vanden duytschē hansen namen maer si en dedē desen landen geen schade/waer afdie eene genaemt was Oloef Potter/eñ die ander was ghenaemt Hans voetken.

Ter seluer tijt begonsten die schepē wt Portugale in dese landen seer te frequenteren/eñ si namen haer meeste residentie binnē Antwerpen. Eñ die coninck vā Portugale stelde aldaer eenē factoor wt sinen name die alle sine goedinghe ontfinck ende regeerde. Die schepē wt Portugale begonsten in zeelant te frequēteren.

Ter seluer tijt na dat heer Adolph van Cleue heer vā Rauestepn ouerledē was/fundeerde eñ institueer de vrou Anna b. van Bourgoingnen/weduwe van heer Adolph van Cleue voorgenoemt die Canonisie vander nyeuwer kercken in Duuelant. Heere Adolph van Cleue.sts.kerk.

Int iaer.M.cccc.xci.inden beghinsel vander Hopmaent was die stadt vanđ Sluys belept wten name vandē Roomschen coninc Maximiliaen van hertoch Albrecht van Sassen. Eñ dye Engelschen met heer Philips vā Bourgoingnen heere van Beuerē/dye doen Admirael vanđ zee was eñ Capiteyn vā Vlaenderen laghē voor der Sluys wel met.C.schepen ofte meer ender cleyne eñ groot int Zwyn/daer laghen vier grote geweldige schepē met meersen/maer die reste warē meest hueden met ontallic gewapēt volck Corts daer na inde selue maent quamē op een nyeu int zwijn voor der Sluys/twaelf schoone oorloochs schepen vol volck wt Enghelant dē Roomschē coninc ter assistentie. Eñ si schoten dē eersten nacht dat si gecomen warē seer vreeseliken op die twee Casteelen/ maer corts daer na op den lestē dach vanđ Hopmaēt werdet gedadinct met condicie/dat die Vlaminghen veel ghelts gauē. Eñ die sommige instituers werdē gebann n/eñ die sommige geuanghen eñ ont oofe. Die stadt van der sluys was belept vanden hertoghe van Sassen.

Int selue iaer den.xxiij.dach van Julio wert West

Westcappele wert vő brandt eñ ghepilgeert vanden Sluysenaers.

cappele van die vand Sluys geheel verbrant eñ ge
pilgeert vande beste goedingen die si hadden/mae
die van Coudekercke eñ Zoutelande en worde nye
misdaen. Eñ si namē eenen grotē roof van Westcap
pele met hemlieden ter Sluys waert.

Eē grote sterf binnē der Sluys

Binnen dē seluē iare dē. xviij. dach vā Septembe
wert dē pays gemaect tusschē heer Philips van Ra
uesteyn die ter seluer tijt binnē der Sluys was/ende
tusschē den Roomschen coninc Maximiliaen. Eñ na
dat dē pays gemaect was/eñ alle ondeveeden ter n
der gelept waren/storuen binnen den seluen iare in
de stadt vander Sluys/meer dan. xxiij. M. menschē

Die hertoghe van Sassen quam wt hollant tot zierickzee.

Int selue iaer dwelc was in half Oostmaēt/de he
toch vā Sassen wt Hollant comende/is subijtelike
binnē der stadt van Zierincxee gecomē met grote m
nichte van volcke. Die cause was om dat die van Zi
rincxee wten naem van heer Adolph van Cleue heer
van Rauesteyn/die binnen Zierincxee zijn residenc
hadde in zijn eyghē huysinge ofte wooninge meest
deel die vand Sluys grote assistentie/so van victa
gie eñ ander munitien van oorlogen gedaen hadd
als die Vlamingē tegens die zeelanders oorloochd

Die hertoghe van Sassen quam te zierickzee binnen/ eñ nam die noorthauen poorte inne eñ maecte daer een sterc te al.

Eñ die hertoge heymelick met groot volc comende
die noorthauenpoort inne/die hi dede bewallen en
sterc makē/inde maniere vā een blochuys/wten na
me vandē Prince/om die stadt eñ burgers daer me
te dwingen/eñ heeftet so ghemaect dat die burger
vand stadt hem geuē moesten. xx. M. guldēs/dwelc
also gedaen wesende/ist gedadinct geworden/ eñ i
vtogen na Vrieslāt/daer hi namaels geschotē wer

Eenen groten brandt binnen Middelburch

Int iaer. M. cccc. xcij. opten. xxij. dach van Octobe
snachts ontrent die middernacht wast so grotē bran
binnē die stadt van Middelburch in Walcheren/da
dmeeste deel vand Abdien af brande/met dye alde
schoonste bibliotecke eñ outste boeckē van heel Ze

lant/dwelcke seer te beclagen was/eñ tclooster van
den boogaerdē dat niet lange ghetimmert en hadde
gheweest/eñ noch wel.cc.huysen/maer die Abdie is
weder veel schoonder opgetimmert nu ter tijt alsmē
wel sien ende denckē mach/danse te voren opt was/
want noch dagheliex alle dingen versubtijlt worden

Int selue iaer worde hertoch Kaerle van Ghelre
uter geuanckenisse gecoft vandē coninc vā Vrācrijc
eñ int lant vā Ghelre gebrocht daer hi ontfangen eñ
gehult wert voor een hertoch van Ghelre eñ graue
van Zutphen/alsmen int breede beuinden mach in
die Ghelderssche cronijcke.

Int selue iaer ontrent kermisse indē winter tooch
die Roomsche coninc Maximiliaen met veel ruyters
eñ knechtē in hooch Bourgoingnē/eñ heeft dat her
tochdom ter seluer tijt met ghewelt ingenomen/eñ
ond' zijn subiectie gebracht/dwelc die coninc vā Vrāc
rijc daer te vorē besetē had. Ontrent dese tijt hadden
die vā Antwerpē also veel cleyne scepē daermē mede
binnēs lāts voer/alsser eenige stadt inde nederlandē
eñ si begonstē sommige grote scepē te copē eñ stierden
se westwaert ouer zee in diuersche landē. Eñ si liedē
warē die eerste die de grote coggeschepē/hueden eñ
boyaerts begonstē te timmerē. ¶ Hoe hertoch Phi-
lips vā Oostērijc die.ij.graue vā dien naē/de.xxix.gra
ue vā Hollāt/Zeelāt/eñ Vrieslāt wert. Dat.liij.Cap.

Philips vā dien name die.ij.worde ontfangē
eñ gehult die.xxix.graue van Hollāt/Zee-
lant eñ Vrieslāt in alle stedē eñ plecken van
alle sine landē van sinē vader eñ moed' hem
aengecomē/als wesende een eenige soon vāden eertf
hertoge Maximiliaen vā Oostenrijc eñ vā vrou Ma
rie vā Bourgoingnen/eñ hi en was maer vier iaer
out als zijn vrou moeder/vrou Maria gestoruē was

Maximiliaen die Roomsche coninc nā dat hertochdom vā Bourgoingnen inne.

Wilelmus nonus comes Zelandie.

Int iaer. M.cccc.xciij. inde Hoymaent wert hetoc
Philiphs ontfangē eñ gehult in dese nederlandē. H
worde eerst te Romerswale in zuytbeuelant met gr
ter triumphen vā roeybargen eñ ander schepē ing
haelt/daer de alle statē eñ stedē van zeelāt present e
tegenwoordich warē/die den iongen Prince hertoc
Philips voorñ met groter eeren eñ reuerentien on
fingen. Eñ hi worde aldaer te Romerswale ghehu
wten name vā alle die stedē wt Zeelāt. Eñ daer we
die nyeuwe kuer van Zeelandt in presentie vande
Prince eñ alle die staten vanden lande vanden onde
saten van zeelant besworen.

Hertoch Philips vā Oostenrijck wert te Romerswale ī zeelant gehult wten name vā alle die steden als graue van zeelandt.

Ten seluen tijdē was in fluere heer Floris vā B
selen des heeren vā Oosteruants bastaert sone/ en
hi was heere vā Cortgene eñ Emelisse in noortbeu
lant/eñ heere van Pamele in Vlaenderē. &c. Hi ha
de getrout tot sine gesellinne iōcfrou Barbara he
Jan van Wassenaers tweede dochter/waer bi hi g
wan twee sonen/eenē ioncker Jacob vā Borsselen g
naēt die sterf/als hi van Parijs wter scholen quan
den anderē ioncker Vrancke van Borsselen/die hi
na heere van Cortgenen werdt.

Heer Floris vā Borssele heere van Cortgenē hadde twe sonen.

Ontrent dese tijt begonste men in zeelant eñ ind
Mase/te weten/indē Briele/eñ ter Goeree/eñ da
na in Westenschouwen/eñ in Walcherē alder eers
te timmerē visch schepen diemen hoeckboots noen
daermen dē visch mede vinck/eñ begonstese in ton
te souten/eñ also gesouten zijnde in diuersche lande
te voerē/want daer te voren en plachmen gheenē v
sche te vanghē/dan met cleyne pijnckēs/ eñ slabb
scheepkens. Eñ men plach den visch versch te verc
pen/ofte men plachse te vercopen al gedroocht/end
niet so men nu hedensdaechs doet/so ouervloedelik
te soutē/dan voor haer eygen eten/eñ voorts hier i

Den visch begonstmen seer menichfuldelicken in tonnen te souten.

dese nederlanden alleenlick ghebruyct te wordene.

Ten seluen tijden dede vrou Anna v. dochtere van Bourgoingnen vrouwe vā Rauesteyn/mettē voorñ heer Floris van Borsselen heere van Cortgene eñ an andere heerē veel lants dwelc aenghegroept eñ aen gewassen was aen tlāt vander tonge eñ aen Dierixlandt bepolderen ende bedijcken.

Veel diuersche polders worde aen somerdyc eñ die oude tō ghe bedijct.

In dese tijden haddē die van Zierixzee so stercken vaert met haer schepē op Rotzeele eñ in baye in Bretaingnen datse dat sout so oueruloedich brochtē met haer schepen datmen in Schouwen oft in Walcherē niet kelders oft pachuysen ghenoech en hadden om tsout in te legghē. Men cochte dat baysout te dier tijt om vijf pont grote Vlaems thondert eñ min. Eñ we begonste die deluinge vande moerasschen te vgaen.

Rotzeele.

Die deluinge vande moer asschen begonste te vergaen.

Binnen dē voorñ iare quā tot Egmont opter zee eē visch aen/lāt wesende acht vadē/eñ groot daer na.

Int iaer. M.cccc.xciij. sterf keyser Fridericus dye derde keyser van dien name/te Lijnts in Oostenrijc na dat hi zijn been hadde doen afsetten. Eñ zijn lichaē wert te Weenen in Oostenrijc be grauen/als hi dat keyserrijc geregeert had. xxxiiij. iaren eñ. x. maendē. Corts daer na wert Maximiliaen/die sone van Fredericus dē keyser/Roomsch Keyser gecoren vanden seuen kueruorsten/eñ regeer de trijcke. xxv. iaren/ in welcke tijt hi veel eñ grote oorloghē eñ geschillē had de. Ende hi regeerde met sinen vader als Roomsche Coninck acht iaren.

Maximiliaen die Roomsche coninc werdt keyser gecoren ende was dye xxxviii. duyt-sche keysere.

Int beginsel des regiments des keysers Maximi lianus tooch Carolus gibbosus die. viij. van dien na me/coninc vā Vrancrijc met groter heyrcrachte ouer gebercht in Italien/eñ heeft dat conincrijcke van Napels inghenomen/eñ is int iaer daer na weder in Vrancrijc ghetogen/breeder blijckende inde historie

van Anthonius Sabellicus eñ meer andere.

Int selue iaer was een grote afbreeckinge vã lan de in Walcheren in zeelãt benoorden die polders vã der Veere/eñ duer de selue grontbraecselen eñ verli singe vã lande wert ter seluer tijt daer ontrẽt buyt gedijct meer dan.cc.gemeten lants/sichtẽt is daer on trent dicwils eñ menichmael grote afbrekinghe van lande gheweest door grontbraecselen/datment dae noch dagelicx met rijsen hoofdẽ eñ inlagẽ de seluepo ders met grote eñ ontsprekelikecostẽ onőhoudẽmoe

Ten seluen tijdẽ dede vrou Anna b.d.vã Bourgoi gnen vrouwe van Rauesteyn/ eñ Boudewijn die b van Bourgoingnen haer broeder veel lants bepo deren eñ bedijckẽ dat in verschepden plaetsen aeng wassen eñ gegroeyt was/als aẽ tlãt vã sinte Martẽ dijck/aent landt van Scherpenisse/na detse sinte An nen landt hadden doen bedijcken eñ bepolderen/on trent Mogghersschil ende Remps hofstede.

Den sint Annẽ lant werdẽ 3ő mighe polders bedijct.

Ter seluer tijt was in sint Annen lant begonnent stichten tclooster vande cruys broeders binnen de dorpe/dwelcke clooster vã vrou Anna vã Bourgoi gnen/vrouwe van Rauesteyn/eñ vã Boudewijn b.van Bourgoingnen wel voorsien wort van goed ende van lande dat si daer toe gauen.

Tclooster vã den cruysbroe ders in sint an nen lant wert begonnen.

In dese tijden resideerde dese vrou Anna vã Bou goingnen/vrouwe van Rauesteyn/op Tcasteel va Zubburch in Walcheren met grotẽ staet eñ heerlic heden/onderhoudende meest alle die edelẽ van Ze lant/als die Ionckers van Borssele van Cortgener die iőckers vã Romerswale/die heerscappẽ vã Cat die heerschappẽ van Wissenkercke/die heerschapp van Sc?engen/die heerschappen van Hamstede/di heerschappen vanden Abeele / die altemael haer ed del mannen ende dienaers waren.

Int selue iaer den.x.dach Nouébris op s. Martens auôt wast so grotẽ tẽpeest vã winde eñ water/ eñ tsa uonts tusschẽ acht eñ.ix.vrẽ wast so grotẽ donder eñ blixẽ te lande eñ ter zee/ dat in zeelant veel coopuaer ders eñ visschschepen bedoruẽ ende verdroncken/ die om haer neeringhe ter zee voerẽ/ dat iammerlijc om hooren eñ sien was.

Int iaer.M.cccc.xcv.in Julio reysde Ridtsaert die men noẽde die witte Roose/ coninc Eduwaerts sone vã Engelant duer Hollant eñ quã geseylt om in En gelant te comẽ/ eñ zijn vaderlike erue te ontfangen/ eñ hi quã in Schotlant met zijn volc/ daer hi een wijl tijts bleef liggende. Coninc Henric die.vij.die zijn su ster te wijue hadde dit vernemende/ gaf hẽ een seker gast gelepe in Engelant te comen. Eñ die coninc ont hielt hẽ een wijl tijts in eerliken state/ maer duer ee- nige versmaethedẽ die hẽ bewesen werden/ reysde hi heymelikẽ wt Engelant/ eñ hi werde geuangẽ. Die coninc dede hẽ openbaerliken metten sweerde rech- ten/ na dat hi lange inde geuanckenisse hadde ghele gen/ eñ twas int iaer.xcix.als hi gerecht wert/ alsmẽ int breede lesen mach inde historie van Engelant/ de welcke Polidorus Virgil. Vrbin. bescreuen heeft.

Ridtsaerde die witte roose tooch nae En ghelant.

Des coninc sone vã Enge lant die witte roose genoemt wort in Enge lant ghe recht/ bi coninc Hen rick die.vij.

Int selue iaer/ den.v.dach van Meerte sterf ionck- rou Margriete van Haessel die moedere van Heer Floris van Borsselen bastaert sone vanden graue vã Oosteruant heere van Cortgene/ die tot een eewige memorie die kercke van Cortgenẽ begift eñ begaeft hadde/ om datmen ten eewighen daghen met.viij. priesters die seuen ghetijen singhen soude/ alle dage met drie singhende missen. Ende si hadde vele diuer sche prouens eñ aelmissen aldaer voor den arme lie- den ghegeuen ende ghefundeert.

Int selue iaer begonstmen weder te timmerẽ seer

sterckelsken in die Abdie binnen Middelburch/ dye
corts te voren v̄brant was. Eñ ouermitsdat dagelic
so veel schepē/so wel wt Vrancrijc als wt Spaengē
begonsten te comē/eñ die Engelsche coopliedē med
so wert die stadt alle dage fraper eñ rustigher betin
mert/aen vesten/mueren/poortē/ eñ aen tstadthuys
Eñ op dese tijt hadde die Schotsche nacie haren op
slach te Middelburch van alle haer coopmanschap

Die kapel vā den Schotten was te Middelburch.

Te deser tijt was Paus Alexander die.vi. vā dien
name/ende hi regneerde.xi.iaren.

¶ Hoe die grote vlote van.c.xxxv.schepē wt spaē
gnen quā met vrou Janne op Aremuen/de welck
corts daer na hertoch Philips troude tot sinē wiu

¶ Dat.liiij.Cap.

Int iaer.M.cccc.xcvi.dē.x.dach van Grae
maent quā die grote vlote van.C.eñ.xxx
schepē tot Aremuen in Zeelandt/met hae
brengende met grotē staet eñ heerlichept

Die grote vlote vā de spaensche scepē quā op Aremuen.

vrou Janne die outste dochter van Ferdinandus C
ninc vā Spaengnen/ die de bruydt was van hertoc
Philips voorñ/eñ daer quamen meer dan.xxiiij.M
mannē Spaengiaerden mede ouer/diemen die bla
we capkēs noemde/de welcke meest alle den winte
op Aremuen eñ int lant van Walcherē lagen/eñ dae
quā een siecte ond̄ die Spaengiaerts/datse meest v
armoede eñ catiuichept storuē/so datmen die somm
ge vant ligghē steruen/ eñ sommige voor die duere
doot liggende smorgēs vroech. Tesgelijcx vantme
die Spaengiaerdē in die lanthuysen inde schuerē e
op die misputtē liggen steruē/twelc so deerlikē dinc
was om aen te siene/ dattet niet wel te segghen en i

Ter seluer tijt heeft heer Jaspar vā Culēborch l
vā Hoochstratē eñ vā Borsselen in zuytbeuelāt in ze
lant drie dochters na gelaten/die outste ioncfrou E

sabeth hadde getrout heer Peeter van Lutzenburch heere van Fines. Die .ij. hadde getrout die graue vā Rimborch heere van Zuylen/ eñ vanden oudenhorē in Zeelant int landt van Gernisse / die ioncxste heeft ghetrout den heere van Pallandt.

Int selue iaer hadden sommige landē eñ stedē van Spaeugnen oorloge met die Bartoenē. Eñ op desen tijt was een so grotē vlote vā scepē wt Bretaingnen op Armuen in Walcherē / alst in menigen tijdē daer te voren geweest had. Die Bartoenē siende dat alle die schepē wt Spaengien voor Aremuen quamē / so hebbē alle die Bretoensche schepē haer anckers eñ seylē opgelicht/ eñ zijn met gelepe voor die Veere comen ligghen/ tot datse goeden wint creghen/ eñ tooghen doen na Bretaingnen het veergat wte.

Int selue iaer inde maent van Nouember troude hertoch Philips van Oostenrijc graue vā Hollant/ Zeelant eñ Vrieslant tot zijn gesellinne vrou Johanna des conincx Ferdinandus dochter vā Spaengien te Liere in Brabant met so luttel staets eñ triumphē als hi conde eñ mochte. Mer corts daer na wert een eerlike bruylost te Bruessel gehouden met grooter feesten ende genoechten.

Hertoch Philips vā oostenrijc troude vrou Janne de dochtere van Spaengien.

Int selue ia er inden Meye wast also onghetijdich weder van groot water eñ winde/ van dond eñ blixē alst in twintich iaren daer te voren gheweest hadde.

Ten seluen tijden was den landtprijs vanden Rethorisienen tot Antwerpen ghehouden / ende die vā Romerswale wonnen den tweeden prijs.

Den lantprijs vandē rhetorisienen was tot Antwerpē gehouden.

Binnen den seluen tijden dede heer Philips dye ioncxste bastaert sone vā hertoch Philips van Bourgoingnen de broed van vrou Anna van Rauesteyn/ bedijckē eñ bepolderē tgroote schor ouer sint Annen lant eñ duyuelant/ eñ deder een proper dorp eñ kerc

ke inne maken/dwelc genoẽt wort Philippus landt
eñ is tsichtent diuersche reysen gheinundeert eñ we
deromme bedijct gheweest.

Int selue iaer int leste van December quã hertoc
Philips Prince van dese neder landẽ met zijn suster
vrou Margriete vã Oostenrijck in Zeelant op Are
muen te schepe vã Bergen/eñ tooch vã daer na Mi
delburch/eñ hi was sommige daghẽ met vrou Ma
griete gelogieert inde Abdie vã Middelburch/eñ h
beual zijn suster vrou Margriete den Admirael va
Spaengien. Eñ hi heeft oorlof aen hẽ lieden genom
eñ reysde weder na Berghẽ in Brabant/eñ so voor
nae Bruessel.

Hertoch Philips nã oorlof aen vrou Margriete zijn suster.

Int iaer. M.cccc.xcvij. op dẽ. vi. dach vã Lille wer
vrou Margriete vã Oostenrijc keyser Maximiliaẽ
eenige dochter met die Spaensche vlote na Spaen
gien wt Zeelant vã Vlissinge geuoert met grotẽ st
te eñ heerlicheyt als bruyt vandẽ ionghẽ coninc va
Spaengien/eñ comende in Spaengien troude si a
daer tot harẽ man Don ioannes des coninc vã Spa
giens eenige sone/daer si eenẽ sone aengewan/ me
die vader eñ zijn ionge sone die prince storuen beyd
tsamen binnẽs tsiaers. Daer na quã vrou Margri
te wederom wt Spaengien in dese nederlandẽ bi h
ren broeder dye doen te Ghendt in Vlaenderẽ was
Hier af vint ghi bescheet in veel diuersche cronijcke

Ioncfrou margriete van Oostenrijc tooch van Aremuen in Spaengien met veel schepẽ ende troude al daer met den ionghẽ coninc vã Spaengiẽ.

Binnen den seluẽ tijden na dat heer Philips de b
sone van Bourgoingnen die schone polders/eñ da
schone lant van somersdijc eñ tdorp seer hadde doe
verbeteren/dede hi naemaels aen die aenwassingh
van lande meer polders ende landts bedijcken./ al
daer schijnbaer is.

Int selue iaer als dese Spaengiaerden diemẽ di
blau capkẽs noemde hier in dese landẽ geweest ha

den begonste te regnerē een al te wonderlīchē plagē/
ouer alle die landē/de welckenopt bi menschē gedenc
kē gehoort en was/ oft datter yemant af te sprekē wi
ste eñ was eerst gecomē van Napels/als die stadt vā
Napels gewonnē wert. Eñ dese siecte of plage wert
gemeynliken genoēt sint Jobs plage ofte siecte/ofte
die Napelsche oft Spaensche pocken.

l. Jobs plage ē siecte begonste eerst in dese ne derlanden.

Ter seluer tijt werdē veel schoon eylanden geuon
dē/Te wetē in Indien eñ Calcuten/die te vorē onbe-
kēt warē bi coninc Emanuels vā Portigaels volc eñ
costē/als van sine capiteynen Americo Vespucio/Lu
douico Vartamanno/Ferdinando Cortesio/Christo
phoro Columbo/eñ meer anđ met sine schepē die wt
Portugale voerē/alsmen in diuersche Cartē eñ Cos-
mographien sien mach/ eñ die meester dye dit landt
eerst vāt/was wt Vlaenderē/eñ waseen seer expert
Astronomijn/ghenaēt meester Jacob die Vlaminck.

Ontrent dese tijden inden April corts na Paesschē
was te Middelburch in Zeelant hooge vierscare ge
houden/ter plaetsen daer mense gewoonlic is te hou
dene/inde presentie van Boudewijn die bastaert vā
Bourgoingnen heere vā Gelkins plate eñ van sint
Annen lant in zeelant/heer Hector van Cruninge/eñ
alle die staten van zeelant/ eñ daer wert die kuere/te
wetē/die statuten eñ policien van rechte die si in Zee
landt ghewoonlick zijn op het platte landt te vseren/
ghemodereert ende ghereformeert / ende in alle for-
men ende manieren openbaerlijcken ghepubliceert/
alsmen huyden des daechs noch onderhoudende is/
aldaer oock present was heer Philips van Bourgoin
gnen/heere van Beueren.ꝛc.ende meer andere.

Tot Middelburch wert hoghe vierschare gehouden / eñ den nyeu wetscuer wert ghe approbeert.

Int selue iare den. xvij. dach van Oogst / waeren
drie Joden(die metter Spaensche vlote ouergheco-
men waren)ter Veere inde kercke kersten ghedaen/

Drie Joden werden te Vere kersten ghe daen,

de welcke gedaechde mannē waren / daer paters eñ maters af warē/heer Philips vā Bourgoingnen he-re van Beuerē de Prelaet van Middelburch/ Vrou Anna van Bourgoingnen vrouwe van Rauesteyn eñ vrou Annas vā Borſſelen vrou van Beuerē. Deſe voorñ vier Jodē quamen gelopen wt die ſchepē dye met vrou Janne wt Spaengien ghecomen waren hier voren ghemencioneert.

Ontrent deſe tijden begonſtē die van Domburch in Walcheren alď eerſt die zeeringe te doene/eñ lieten buyſſen eñ booten makē/om daer mede int zee te va-ren/gelijc ſi noch op dē dach van huydē doende zijn die daer te voren anders gheen neeringhe en deden dan lijndrapen ende lantneeringhe.

Jnt iaer. M.cccc.xcviij. na dat heer Philips vā Be-ueren/heere vanď Veere/Admirael vander zee/ende Capiteyn vande gaerde van Vlaenderē/hē ſeer trou-weliken eñ valiantelikē voor ſinē prince op die vian-den gehadt hadde. Eñ als hi die ſtede vander Veere ſeer verbetert hadde/aengaende van muerē/ veſten eñ poorten/ſo is hi te Brugge in Vlaenderen dē vier den dach van Hoymaendt van deſer ellendiger we-relt ghescheyden. Eñ zijn lichaem wert ter Veere in Zeelant ghebrocht eñ begrauē op thof van Zander-burch inde cappelle met groter droefheyt/eñ na zijn doot wordt admirael vander zee heer Philips die ba-ſtaert van Bourgoingnen.

Heer Philips vā Bourgoin-gnen heere vā Beueren ende vander Veere ſterf.

Philips b. vā Bourgoingnē heere van So-merſdijc wert admirael van-der zee.

Binnē den ſelfden iare dē.xi. dach vā September dwelc was tſanderdaechs na die Aremuyeſſche ker-miſſe verbranden op Aremuen. xxv. heertſteden/ eñ daer ghebuerde ontſprekelike ſchade.

Jnde ſelue tijt quam coninc Maximiliaen wederō vā Romē ongecroont vandē paus Alexander de ſeſte

Jnt iaer. M.cccc.xcix. waſt een groote oorloge tu

schen den hertoghe van Cleue eñ den hertoghe van Ghelre/ eñ Rhenen wert ghewonnen vanden cleefschen/ maer het wert daer na ghedadinct.

Een grootoorloge wast tusschen den hertoch vã Gelre eñ den hertoch van Cleue.

Int selue iaer wert geboren Alienora hertoge Philips eñ vrou Joanna eerste kint/ die namaels te manne hadde coninc Emanuel van Portugale sonđ kinderen van haer te hebbẽ/ daer na nam si te mãne Frãciscus van Valoys coninc van Vrancrÿcke.

Ter seluen tÿdẽ was die hoochgeleerde man in vele landẽ vermaert eñ bekent D. Erasmus van Rotterdam onthouden een wÿl tÿts van vrou Anna van Borsselẽ weduwe wÿlen vã heer Philips van Beueren/ ter Veere op thof van Sandenburch. Eñ ioncker Adolph vã Bourgoingnen heere van Beueren haer sone wert van D. Erasmo eñ D. Cornelio Bartho geinstitueert eñ geleert in goede consten eñ scriften/ dwelc wel aen hem scheen in zÿn leuen.

D. Erasmus van Rotterdã resideerde een wijl tijts ter Veere.

Ontrent dese tÿden begonstemen in diuersche steden in zeelãt seer veel hueschepẽ te timmerẽ daermẽ binnen lants mede vaert. Hier in dese nederlanden en plachmen daer te vorẽ met geen schepen binnens lants te varẽ dan met coggeschepen eñ schuptẽ/ wãt doen in zeelant seer weynich hueden warẽ/ wãt daer te voren hier in zeelant eñ Hollant en plachmen daer mede nyet te varen/ dan in Brabandt heeft men die huen eerstmael gheuseert.

Ter seluer tÿt en ghebruycte men geen specie/ dan die van Venegien quã/ eñ men cofte die specien eñ alle cruydẽ bicãs deen helft beter coop dannẽ nu doet Eñ die specerie die dagelicx wt Calcuten coẽt met die schepen van Portugale/ en was in dese tÿden in dese landen noch niet bekent.

Int selue iaer van. M. cccc. xcix. op sint Joris dach/ sterf die eerweerdighe bisschop vã Vtrecht heer Dauid b. sone vanden oudẽ hertoch Philips van Bour-

Bisschop Dauid b. vã bourgoingnen bisschop van Wtrecht sterf.

gonghnen/eñ hi hadde dat bisdom geregeert.xl.iar
hi sterf opt slot te Wijc te duersteden/eñ leyt daer b
grauē in die prochie kercke int middel vanden choo

Lodouicus de xij.vā dien name was coninc van Vrācrijc.

Ter seluer tijt wert coninc van Vrancrijck Lodou
cus die.xij.van dien name/ welcke coninc troude dy
achtergelaten weduwe vā coninc Kaerle die.viij.v
dien name/coninc vā Vrancrijc vrou Anna van Br
taingnen/bide welcke hi gewan een eenighe dochte
ioncfrou Glaude genaēt/de welcke die Dolphijn v
Vrancrijc namaels troude Franciscus genaēt wt da
geslachte vā Valoys/die namaels noch coninck va
Vrancrijc wert/die eerste vā dien name. Hier af vin
ghi breeder bescheet in Franciscus Gonadus histori
scriuer van die coninghen van Vrancrijcke.

In dese tijdē was in fluere coninc Hans/coninc v
Denemarckē/Zweedē eñ Noorweghē/vandē G
then eñ Wendē/ eñ hadde getrout tot zijn gesellin
ioncfrou Christina vā Sassen/ hertoch Frederick v
Sassen kueruorst dochter / waer bi hi gewan eene
eenigē sone/Christiernus genaēt/de.ij.vā dien nam
eñ een dochter Dorothea genaēt/die namaels trou
Joachim Marcgraue vā Brandenburch kueruor
Hier af heeft breeder bescreuen Johannes magnu
Episcopus Vpsalensis.

Henricus dye vij.vā dien name was coninc van Engelāt.

Ter seluer tijt was int leuē Henricus die.vij.vā d
name coninc vā Engelāt/die welcke getrout hadd
Margriete coninc Eduwaerts de vierde vā dien n
me coninc vā Engelāts dochter/waer bi hi had.ij.
nē/eenē Artur genaēt/eñ dandere Henricus die.vi
genaēt/eñ.ij.dochters/deene was de leste huysuro
van Lodouicus coninck van Vrancrijck/eñ die and
hadde den Coninck van Schotlant.

Jacobus die vierde vā dien name coninc vā sch
lant was ter seluer tijt int leuē/eñ hadde tot zijn ge

sime coninck Henricr de.vij.vã dien name/coninc vã Enghelant voorñ dochter/ waer bi hi gewan eenen sone Jacobus genaemt. Hier af sult ghi breeder vinden int veruolch der cronijckẽ/eñ inde Scotsche cronijcke bescreuen by Joannes Maior/ eñ sommighe anders.

Jacobus dye vierde vã dien name was coninc vã Scho= lant.

¶ Een corte summatie der cronijcken vã sommige geschiedenissen/ de welcke gebuert zijn in dese naeste.xl.iaren ofte meer/bisonder in Zeelandt/ ende beghint van tiaer.M.CCCCC.

Om sommige geschiedenissen bat te ṽstaen so sal hier eerst wat ṽmaent worden vante heeren ofte Princen die alsdoen noch in leuende lijue warẽ/ende wye die principael ste in dese nederlanden waren.

Philips vã Gods genaden die tweede vã dien name was op die tijt prince eñ heere van dese omliggẽde landen/als hertoch van Bourgoingnen/ vã Brabandt/Graue van Vlaenderẽ/Hollant/zeelandt/ eñ Vrieslant.xc. Hi hadde tot zijn gesellinne vrou Joanna coninc Ferdinandus vã Spaengien dochter/daer hi bi gewan twee sonẽ eñ vier dochters. Die outste sone was eerst hertoge/eñ graue van Hollant/zeelant eñ Vrieslant. Corts daer na wert hi coninc vã Spaengien/eñ daer na Keyser van Roomen. Die tweeste sone/Donfernandus wert coninck van Hongarien eñ Bohemen. Deerste dochter Alienora hadde eerst ge trout coninc Emanuel van Portugale. Die anderde dochter hadde te manne coninc Christiern van Denemercken/eñ was Ysabella genaemt. Die derde Maria ghenaemt/hadde te manne Coninck Lodewijck van Hongarien ende Bohemen. Die vierde Catherina ghenaemt/ hadde te manne den ionghen Prince van Portugale coninck Emanuels sone.

Philips van Oostērijc was prince eñ heere van dese neder landen.

Vrou Anna van Borsselen weduwe van wijlen H. philips vā Bourgoingnen was in fluere.

Ten seluen tijdē was in fluere vrou Anna van Bo selē weduwe van wijlē h. Philips vā Bourgoingn heere van Beueren/die op die tijt vrouwe was van Veere/Vlissinghe/Domburch/den Aggere/Brou wershauene/eñ meer andere heerlicheden.

Heer Hector van Cruninge heere vā Heenvliet was in leuen.

Ten seluen tijden was mede in fluere heer Hecto van Cruningen heere van Heenuliet eñ ander heer licheden in zeelant eñ van Oostuoorne in Hollant.

Ter seluer tijt haddē die duytsche hanssen seer gr te handelinge met schepē ouer zee stierende met alde hande coopmanschappen / eñ quamen ter seluer tij in dese nederlanden eñ begonsten eerst ter Veere t frequenteren eñ in andere plaetsen in zeelant. Eñ d Hollanders begonstē sterc van schepē te worden/ e si timmerdē dagelicx veel schepen/ eñ begonstē we metmenichte vā scepē door dezont te varē na Dansi in Oostlant/eñ quamen also weder in dese nederla den/maer die meeste grote schepen die wt Oostlan quamen/werden meest al ter Veere inghebrocht.

¶ Hoe dat hertoch Kaerle van Oostenrijc ons g keyser die.xxx. graue vā Hollāt/Zeelāt eñ Vrieslā inde stadt vā Ghen gheboren wert.

¶ Dat.lv.Cap.

Kaerle vā Oostenrijck Prince van dese nederlandē werdet ghe boren.

Nt iaerō heerē.M ccccc. wel eē scricke iaer was / so gelac vrou Johanna / de eertshertoge van o stenrijc huysurou t Ghendt in Vlaend ren vā haren eerst

sone Carolus genaemt tusschen sinte Peeters eñ sin te Mathijs dach in Lille/waer af grote vrucht ende blijschap bedreuen wert in alle dese nederlanden.

Van wiens gheboorte dese nauolghende Rijmen ghetuygenisse gheuen.

Int iaer ons salichmakers Christi ghebenedijt
Als vijfthien hondert werdt gheschreuen claer
Een scrickel iaer wast tot dier tijt
In Februario/tis ghebleken daer/
Tusschen sinte Peeters dach tis openbaer/
Ende Sinte Mathijs doen werdt bi rechte waerhede
Carolus gheboren/als Jonghe prince eerbaer/
De vijfste Keyser van dien name van manierighe zede/
Hertoch van Oostenrijck ende prince van Spaengnen mede
Sone van Coninc Philippus van Spaengnen vailiant/
Wiens gheboorte te Ghendt was binnen der stede
Waer dat veel triumphen was ghestelt ter handt
Tot zijn .xv. iaren wert hi ghehult ende ouer al bekandt
Voor die .xxx. graue van diuersche landen/
Als Hollandt/Zeelandt/ende oock Vrieslandt
De welcke hi duechdelick regeert als die verstande
Men sach hem tot leet van sinen vianden:
Int iaer dertich Roomsch Keyser coroneren:
Waer by ontloken waren veel druckighe banden
Te Bonnonien/alle triumphen bedreef men sonder cesseren
Sijn vianden sietmen hem al omme verneren:
God laet hem so prosposperen tot alder tijt
Dat hi inder eewicheyt met God moet zijn verblijt.

Ten seluen tijden was van Gods ghenaden dye eertshertoghe van Oostenrijc Maximiliaen die hondertste eñ .xxxviij. Keyser vã Roome eñ duytschlant. Maximiliaen vã Oostenrijc was die .C.xxxviij. keyser

Ten seluẽ tijdẽ was die bisschop van Wtrecht Fredericus die derde van dien name/des marcgrauẽ sone van Baden die .lvi. bisschop. Hi was Fredericus des keysers (die derde van dien name) susters sone/ alsmen int breede lesen mach int Latijne in een boecxken gemaect bi Hadrianus Barlandus van alle dye bisschoppen van Wtrecht.

Ter seluer tijt ontrẽt paesschen was die eertshe
toge van Oostenrijc eñ die coninc vã Engelant He
ricus die.vij.van dien name tsamen te Calis/ eñ co
municeerdẽ met malcanderen. Ende daer na is elck
Prince weder in zijn lant ghetoogen.

Op tselfde iaer/dẽ.xxiij.dach van Meye quã he
toch Philips van Oostenrijc met zijn Princesse vro
Johanna vã Ghendt wt Vlaenderẽ/eñ si quamen t
Vlissinghe aen/eñ van daer reysden si na Zubburch
daer si bleuẽ/eñ vernachten daer bi vrou Anna va
Bourgoingnen/vrouwe vã Rauesteyn/vã daer zij
si vertoghẽ na Westhouen/eñ so voort na der Veer
daer si quamẽ op tslot van Zandenburch/bi vrou A
na van Borsselen weduwe van wijlen heer Philip
vã Bourgoingnen/heere van Beuerẽ. Eñ si liede
visiteerdẽ met die gedeputeerde vandẽ lande de die
ten/dijcken eñ grontbraetselen van dat eylandt va
Walcheren.

Die Prince metten staeten van zeelant vi siteerden dye diepten eñ dijc ken van Walcheren.

Binnen dẽ seluen iare den.xxiiij.dach van Braec
maent wert dẽ tol van Persekenoort te Middelbur
eñ op Aremuen geleyt wt dẽ naem vandẽ Prince d
Eertshertoge van Oostenrijck/ ende heer Jan va
Berghen was ter seluer tijt generael ontfanger v
alle die tollen van Zeelant.

Ter seluer tijt haddẽ die van Zierictzee een groot
menichte vã schepẽ ter zee westwaert varende biso
der in Spaengnen/eñ op Lisseboenen/ eñ doen wa
Westenschouwen bi na geheel vergaen vã zijn coo
uaerders/eñ si en haddẽ niet dan vijf oft ses buysse
eñ drie oft vier hueschepẽ/eñ sommige pijnkẽ/ mae
tsichtent is dye hauen gheheel verslijmt / eñ veruu
met zandt God beter/datse nv(God betert)schepe
noch huysinghe en hebben.

Die van zierie zee hadden een menich te van schepen ter zee west waert va rende.

Int iaer.M.cccc.i.tooch hertoch Philips vã O
stenrijc/met zijn gesellinne vrou Joanna met grote

triumphen te lande duer Vranckrijc in Spaengnen/ Eñ in Vranckrijc comende werdt hi met groter eeren in alle stedẽ eñ vlecken ontfangẽ/ als oft die coninck selue in persone ghecomẽ hadde. Eñ die Coninc van Vranckrijc hadde Hostiagiers in dese landen gesondẽ alsmen int lange inde Vlaẽsche cronijcke lesen mach.

Hertoch Philips tooch met zijn gesellinne door Vrãcrijc in Spaengnen

Int selue iaer quã den tol van Persekenoort eerst ter Veere in Zeelant. Ter seluer tijt quamen veel diuersche schepẽ wt Vranckrijc eñ wt Spaengnen voor Cortgene ligghẽ/ om datse aldaer tolurij waren. Eñ daer quamẽ ter seluer tijt so veel schepẽ wt Spaengnen met araenge appels geladen/ so datmense beter coop cochte/ dan die zeelantsche appels te dien tijden.

Int selue iaer inden Meye op Sint Gallen dach wast eenen so groten vreeselijcken storm van winde wt dẽ noortwesten/ datter veel dijcken inne braken/ ende in zeelandt ghebuerde seer groote schade/ ouermits datter veel groote schepen bleuen/ dye welcke westwaert in Spaengnen gheweest hadden.

Eenen groten storm vã winde.

Int selue iaer troude dye hertoch van Sauoyen Philibert/ vrou Margriete des eertshertogen van Oostenrijcx suster/ ende si wert wt Vlaendsren ghevoert met grooten staet eñ heerlichept inde maendt van December in Sauoyen in dye stadt van Geneuen vanden Abt van Sinte Bertins/ ende werdt aldaer met groter triumphen ontfanghen/ maer si en hadde gheen erpe bpden voorghenoemde hertoghe van Sauoyen.

Ter seluer tijt costmen in zeelandt/ een half achten deel tarwen/ een vette gans/ een pondt boters/ ende eenen stoop pictaus tsamen om ses stuyuers. Ende het was eenen soo oueruloedighen tijdt/ aen gaende van lijftochte dat gheen mensche nv ter tijdt en leuet die alsulcken goedẽ tijt in Zeelandt beleeft heeft/

Eenẽ seer goedẽ ouervloedigen tijt was in zeelandt.

want ter seluer tijt was binnē Zierickzee die Fransche pittau so ouervloedich / alsmen inde taueerne ghin drincken/men gaf v kuere oft ghi wijn oft bier drinc ken wildet/want doen ter tijt die wijn ende dat bier ghelijcke veele golden.

Int selue iaer int beghinsel vandē somer/ alsmē in veel cronijcken vindt bescreuen/ vielen vter locht in hoochduytschlant/eñ int lant van Luyc veel cruycen op de mans eñ vrouwen cleederē van menigerande verwe bisonď op tlijwaet vande vrouwen/twelc hier voortijts meer gebuert is/te wetē dat bloet geregēt heeft int iaer.vij.c.lxxxvij.eñ int iaer.M.xiij. ontrent Rauennā eñ Parmam.Eñ bi keysers Otto tijdē vie lender bloedige crucen.Eñ tis te weten/datter so ve le vreemde dingē niet en geschien ten wort bi gescre te geuondē byden genen die auctentijcke historien le sen.Van deser ghelike leestmen veel in Cronica Cro nicarum/eñ in Fasciculus temporum.

Wonderlijcke dingen vielen vter locht.

Ten seluen tijden was Paus van Roomen Pius die derde vā dien name/eñ was die.cc.eñ.xxiiij.paus maer ouermits dat hem die doot so haestelikē ouer uiel/so en besadt tpausdom maer.xxx.daghē.Alsmen int breede bescreuē vindt inde historie vandē pausen ghelijck in Platina ende meer andere.

Pius die derde van dien name was paus.

In desen tijdē beuiel die eertshertoginne in Spai gien wesende van eenē iongen sone genaēt Domfer nandt/die namaels coninck van Hongarien eñ Bo hemen worde.

Int iaer.M.cccc.ij.wert dē pays gemaect tusschē coninc Lodowijc die.xij.van dien name / coninck van Vrancrijc eñ Maximiliaen den Roomschen keyser.

Den pays wert gemaect tusschē Maximilian dē key ser eñ den Coninc vā Vranc rijck.

Int selue iaer dē.xviij.dach van Hoymaendt stert ioncfrou Barbara van Wassenare/ die heere Florie van Borsselē heere van Cortgenē huysurouwe was eñ wert te Cortgenen begrauē indē nyeuwen choor

Int selue iaer quã hertoch Philips wederom wt Spaengien in dese nederlanden duer Sauoyen/ eñ Bourgoingnen in duytschlant/ eñ na dat hi langhe biden Keyser sinen vader hadde gheweest/ quam hi in dese nederlanden.

Binnen dẽ seluen iare quã hertoch Philips in zeelant/ eñ sadt tot Middelburch inde Abdie ter hooger vierschare met die mansmannẽ van Zeelant/ de welcke waren Anthonis Henricx vã Wissenkercke/ Joos vanđ hooge/ Jacob van Domburch/ Pieter blockvã Ysekendamme/ Henric Willems van Grijpskercke/ Wisse Jacops vã Zomerzee/ Willẽ vã Cats/ Henric Crabel/ Adriaen Poppens vanđ Hayman/ eñ hertoge Philips sadt selue van half Meye tot den ommeganc van Middelburch toe/ inde Abdie te rechte om iustitie eenẽ yegeliken te administrerẽ/ waer duere veel dootslagers wt tlãt van zeelant ruymden/ maer daer werter twee metten sweerde gheexecuteert in zijn presencie ende teghenwoordicheyt.

Hertoch Philips vã oostenrijc sadt ter hoger vierschare te Middelburch in dye Abdie.

Int selue iaer troude Artur sone van Henricus de vij. coninc van Engelant ionckfrou Catherina de iõcxste dochter van coninc Ferdinandus vã Spaengnen/ mer hi sterf corts daer na. Eñ int selue iaer daer nae troude sĩ bi dispensacie des stoels van Roomen den ioncxstẽ sone vandẽ coninc vã Enghelant voorñ Henricus genaẽt/ broeder van Artur voorñ/ eñ was dye viij. coninc vã dien name van Enghelant/ ende hi gegauen by haer een dochter Maria ghenaemt.

Int iaer. M.ccccc.iij. was Julius de tweede vã dien name na Pius doot/ paus gecoren/ hi had die geleerde seer lief/ eñ hi besadt dat pausdom thien iaren.

Julius die. ij. vã dien naem was paus van Roomen.

Binnen den selue iare indẽ Oogst op sint Pieters vanden auont v̄brande die geheel stadt van Harderwijc binnen drie vren/ so datter maer ses huysen staen

Eenen groten brandt binnen Harderwijck.

en bleuē/in welcken brant meer dan. xv.c. menschen/ so ionck eñ out verbranden ende versmoorden.

Eenen groten vorst was in zeelant seer langhe duerende.

Int selue iaer drie dagē voor sinte Pauwels bekeeringe dach vroost also seer datmen op s. Pauwels auont ghinck ouer dat ijs/ tot in sint Joos polder ofte aent tstelle ouer Aremuen.

Ontrent desen tijt haddē die zeelantsche stedē veel grote schepē ter zee varende in Spaengnen/ Vranckrijc eñ in Enghelant. Ziericzee hadde doen ter tijt so veel schone craueel schepē datmen in diuersche landē daer af wiste te sprekē. Diergelike der Veere/ Goes Cortgene eñ Goeree hadden mede sommighe clinckaerts eñ Noorweghe vaerders/ die si liedē in Noorwegen eñ Denemarckē stierdē. Cortgene eñ Vliete reeden ter seluer tijt buyssen ende pijncken ter zee.

Die zeelantsce steden hadden veel schepē ter zee varende.

Binnen der seluer tijt troude heer Lodewijc van Montfoort vrou Anna van Borsselē/ eñ worde doen ter tijt heere vand Veere/ Westcappele eñ Dōburch rc. Hi dede die stadt vand Veere seer verbeterē/ van mueren/ vesten eñ andere fabrijckē/ dye doen ter tijt begonnē warē/ eñ hi dede maken een schoon gaelderie aende water side/ met eenē schonē toren/ die noch optē dach vā huyden na hē genoēt wort Montfoort.

¶Die water scheepkens begonstmen eerst in zeelandt te maken.

Ter seluer tijt begonnē die water visch scheepkēs int lant van Walcheren eñ inde zeestedē/ daer de meeste neeringe van visscherie was/ seer op te comē/ wāt men alle daghe sulcke schepen timmerende was.

Die Canonikē ter Cappellen in zeelant worden eerste ghesticht.

Binnen der seluer tijt werdt eerst opgerecht ende ghefundeert Tcappittel eñ Collegie ter Capellen in zuytbeuelandt van vrou Anna van Bourgoingnen/ vrouwe van Rauesteyn/ eñ van heer Colaert vā Ihekercken/ ende andere ambachts heeren.

Int iaer. M.ccccc.iiij. tooch dye ertshertoge Philippus met sinē vader den keyser Maximiliaen met

groter heyrcracht/eñ cõquesteerde dat hertochdom van Ghelre. Eñ Kaerle van Egmondt hertoch van Ghelre was op die tijt in die stadt vã Aernhem also benaut/dat hi hẽ in handen vandẽ Keyser eñ den hertoch gaf/eñ quã met hem liedẽ in Brabant/alsmẽ int breede lesen mach inde Hollantsche cronijcke. Eñ als die eertshertoge Philips na Ghelderlant tooch voeren met hẽ wt zeelant veel ionckers eñ edelen/als die ionghe heere van Cortgenen/ioncker Vranck van Borsselen/Adolph van Cats/Arent van Hamste/ en de meer andere.

Ghelderland e swert bidẽ keyser Maximiliaen eñ zijn sone die eertsher toge geconquesteert.

Int selue iaer indẽ Meye maẽt quã die Princesse/ vrou Joanna des eertshertogẽ vã Oostenrijck huysurou ouer zee wt Spaẽgnen met veel schepẽ vã Ziericzee/eñ met veel schepẽ vã Spaengnen met groten state in Walcherẽ op Aremuen/eñ si wert tsanderdaegesmet roeybargen eñ huen met groter triumphen vanden Admirael heer Philips b. van Bourgoingnen na Brugghe gheuoert/want die eertshertoghe haer man/aldaer haer verbeydende was.

Int selue iaer sterf vrou Isabella coninginne van Spaẽgnen/eñ die landẽ bestowẽ op vrou Joãna haer outste dochter/wãt haer broed die prince vã spaẽgnẽ Joãnes/eñ haer outste suster die coninginne vã Portugale afliuich gewordẽ warẽ. Van dese coninginne Ysabella leestmen vã haer vailiantscap/hoe dat si selue in persone dat conincrijc vã Granatẽ vãde Saracenẽ eñ ongelouige turckẽ gewonnẽ heeft/doẽ haer man die coninc vã Spaẽgnen Ferdinãdus siec lach/ eñ heuet alle die ongheloouige wt dat conincrijc van Grenatẽ verdreuen alsomen int breede lesen mach in Aloysio Petro Alaris/Petro de Suisia Vertamanno eñ andere/die welcke die historien eñ Cronijcken van Spaengnen int langhe bescreuen hebben.

Dat Coninckrijc vã Spaengnẽ besterf op vrou Joanna huysurouwe vandẽ eertshertoghe Philips vã Oostenrijc

Ter seluer tijt was meester Adriaen Florisz va Wtrecht pastoor ter Goeree int landeken van Wel voorne in zeelant/daer hi selue een wijl tijts residee de en predicte/mer corts daer na worde hi schoolme ster vandē ionghen Prince hertoch Kaerle/sone va hertoch Philips/ daer na bisschop van Dartusen i Spaengnen/eñ Cardinael / eñ sterf paus ende Bi schop van Roomen.

Meester Adriaen Floris sone van Wtrecht was pastoor ter Goeree in zeelandt.

Ter seluer tijt sterf hertoch Philibert vā Sauoyi die man van vrou Margriete van Oostenrijck / de eertshertoge suster/eñ leyt int landt van Piemondt inde stadt van Geneue begrauē. Eñ vrou Margri te quam ter seluer tijt wederom tot Bruessel by hae ren broeder den eertshertoghe.

Binnen dē seluen iare op s. Bartholomeus nach te.x.vren was te Middelburch eñ op Aremuen end tot veel plaetsen in zeelant groote eertbeuinghe.

Een grote eert beuinghe was in zeelandt.

Binnen dē seluen somer quā tot Aremuen eē gro te Cracoen wt Lauante gezeylt daer drie Turcken i waren/die alle drie kerstē gedaen werdē te Middel burch in sinte Peeters kercke/vande welcke die kin deren binnen Middelburch noch int leuen zijn.

Int iaer .M.ccccc.v. sterf heer Anthonis die grot b. van hertoch Philips van Bourgoingnen/eñ ley begrauen te Tornehem in Artoys.

Ter seluer tijt na dat ouerlijdē van vrou Ysabell coninginne vā Spaengnen wert die eertshertogh van Oostenrijck Philippus/coninck van Castillien Leons ende Granaten van zijnder huysurouwen w ghen van haer successie.

Int selue iaer was tcoren in Zeelant so qualikē ge staen/datmen nau van hondert schouen een achten deel en dorsschede / om dat die muysen so seere tselu ghegeten hadden.

Die muysen verdoruen het coren in zeelāt

Int selue iare smorgens onð die prekinghe op den sonnendach vā half vastē verbrande bicans dmeeste deel van thuys eñ casteel van Sandenburch aen dye side daer nv die gaelderie staet/met veel schone camerē/eñ daer geschiede ontsprekelike schade/ want tot dier tijdt veel antiquiteyts op dat selue casteel was/ dwelck al verbrande.

Eenen groten brant op thuys van Sanden-burch ter Vee-re.

Int selue iaer op s. Martens auont inden winter/ sterf heer Lodewijc vā Montfoort heere vanð Vere/ die getrout hadde vrou Anna vā Borsselen weduwe wijlē heer Philips vā Bourgoingnen/heere vā Beuerē/eñ zijn lichaem wert ghesondē eñ begrauen te Montfoort in Hollandt bij zijn voorvaders.

Ter seluer tijt quamē in zeelant/bisonð die wielinge eñ tveergat inne veel diuersche schepē/te wetē/in de wielinge quamē veel Spaengiaerdē/Italiaensce frāsche eñ engelsche schepē. Eñ int veergat quamen veel Oostersche grote schepē vanð duytscer hansen die ter Sluys pleghē te comen/bisonder die schepen vā Lubeeck eñ van Danswijc quamē meest ter Veere/ ouermits dat die coopman vā Brugge eñ der sluys begonsten te vtrecken/eñ dat dese landen so veel scepen niet en haddē. Ter seluer tijt en toghē die oostersche schepē niet verder westwaert dan in zeelant / eñ daer coftense haer sout datse oostwaert voerden.

Veel schepen quamē de Wielinge inne/ als spaengiaerden Franchoysen/ eñ Engelschen

Binnen dē seluen iare den.ix.dach vā Meye wert dē eersten steen op Aremuen vande nyeuwe kercke/ oft Cappelle opten Oostdijck ghelept.

Die nyeu kerc op Aremuen/ worde ghefundeert ende begonnen

Binnen dē seluen iare dē.xx.dach van Meye sterf heer Floris vā Borsselē/heere vā Cortgene/eñ twas heer Vrancke van Borsselē heere van Oosteruandt bastaert sone. Eñ corts daer nae wert heer Vrancke van Borsselen des voorgenoemdē heer Floris sone ghehult ende ontfanghen voor eenen heere vā Cort-

gene/Emelisse/Welle/ende Pamele.

Ter seluer tijt eer dye Ertshertoghe in Spaengnen voer/maecte hi ouer alle sine landen pays / ende hy ordineerde stadthouder generael te zijn van dese nederlanden heer Willem van Croÿ heere van Chieuers eñ van Aerschot/welcke heere de landen wel in pays eñ vrede behielt ten besten dat hy mochte/wãt hi een wijs ende cloeck man was.

Heer Willem van Croy heere van Chieuers wert stathouder van dese landen.

Int selue iaer werdt die oorden vanden heerẽ van den gulden vliese vernyeuwet voor den ghenen diet te Bruessel niet ontfanghen en hadden / ende werdt te Middelburch inde Abdie ghehouden ende ghegeuen/alsmen op den dach van huyden noch sien mach aen die wapenen inden choor hanghende.

Het oordẽ van den guldẽ vliese wert te Middelburch vernyeut.

Binnen den seluen iare opten tweeden kerstdach quamen ter Veere wten naem vanden hertoch Philips Coninc van Spaengnen.xi.c.lantsknechten/die int lant van Zeelant ghelept werden / bysondere int lant van Walcheren/dwelc al vol gelept wert / eñ in Noortbeuelant/Schouwen/ eñ Zuytbeuelant / om metten coninc in Spaengnen te trecken. Eñ.viij. daghen na nyeuwe iaers dach/ was buyten der Veere op de weye bi tschutters hof openbaerlick een lantsknecht ouer die spiessen gheiaecht/om dat hi een ionge schamele deerne hadde willẽ vercrachten/ eñ een kint hadde gequetst. Eñ dese iustitie liet doen graue Wolf van Habsborch een ouerlander / dye doen een opperste capiteyn was/eñ die doode werde op tcloosters kerchof buyten der Veere begrauen.

¶ Hoe hertoch Philips van Oostenrijc/coninc vã Spaengnen ende Prince van dese nederlandẽ vã Vlissinge wt zeelant met zijn ghesellinne vrou Janne te schepe ghingen eñ voeren in Spaengnen.

¶ Dat.lvi.Cap.

Int iaer. M.cccc.eñ.vi.op den.x. dach van Louwmaent is dye eertshertoge Philippus als coninc vā Spaēgnen/eñ zijn huysurouwe vrou Janne die Coninginne van Middelburch op Aremuen met een roepbarsse gereyst eñ also met.xliij. schoonder schepē (die meest al van Zierczee warē) seer wel toegerust vā Vlissinghe wt Zeelant tseyle ghegaen. Eñ die coninc ghinc tschepe int schip dē Juliaen genaēt/daer schipper op was Jacob Cornelis Hubert/met alle zijn familie met groter triumphen eñ heerlicheyt/om na Spaengnen te varē. Int zee comende is corts daer na eenē grotē stormvā winde/sneeu eñ mist gecomē/also datse in groten perijckel gecomē zijn/niet wetende waer dat si waren/ so dat alle die schepē bi foortsen in Enghelant comen moestē/eñ arriveerdē inde west cōtreye. Eñ alle dye andē schepē warē meest van malcanderen versteken/ eñ sommige gebleuē. Als Henricus die.vij. van dien name/coninc vā Engelant vernam datse inde hauē van Weymuen in Engelant warē/so heeft de coninc vā Engelant veel edelē eñ heeren om dē Eertsherto ge eñ zijn coninginne te ontfanghen gesondē. Eñ hy quā met zijn coninginne bidē coninck van Engelant eñ die coninc heeftse seer eerliken ontfanghē/ daer si een deel daghen bleuē/van daer zijnse weder int zee comē/eñ geseylt na Spaengnen/eñ met storm eñ onweder inde Cronge gecomē/ daer si op ghingen/ eñ quamē te voet tot sint Jacobs in Galissien. Eñ de coninc Philips met die coninginne eñ alle tvolc voerē also voorts in Spaengnen.

Hertoch Philips vā Oostenrijc/coninc vā Spaenanen/ tooch met zijn huysurou tscepe na spaēgnē.

Die coninc vā Engelāt heeft onsen princeē zijn huysurou in Enghelant seer heerlicken ontfanghen.

Ter seluer tijt bleuen sommighe schepen van dese vlote ouermits vanden storm eñ onweder/ ende dye van Zierinczee leden die meeste schade.

Die prince hertoch Philips/ dede met zijn huysurou pelgrimagie tot sint Jacobs.

In dese reyse waren veel heeren ende ionckers we

In dese spaensche reyse wa-rẽ veel heeren wt dese neder landen.

dese nederlandẽ/als/die heere Jan van Nassouwe
Joncker Adolph vã Bourgoingnen heere van Be
uerẽ/ mijn heere dẽ Admirael heer Philips die b. so
ne vanden ouden hertoch Philips/ eñ meer andere
Van dese reyse vindtmen breeder bescheet inde vla
sche eñ Hollantsche cronijcken. Na dat coninck Phi
lips vã Castilien eñ zijn coninginne vrou Joanna/ i
Spaengnen warẽ gearriueert/so is die coninck va
Arragon Ferdinandus met dẽ hertoch van Neyge
met schonẽ state van heeren eñ edelen hẽ tegens ge
reden/eñ hebben hẽ met groter eerweerdichept on
fanghẽ/eñ zijn met groter triumphen gereyst na Ca
stilien/ende daer na zijn blijde incoemste ghedaen t
Bourges in Spaengnen.

Eenen groten val duergront braeckelen ghe bueerde ter Ve re.

Binnen den seluen iare op Maria Magdalene
dach smorgẽs te vier vren wast een so schoon weder
eñ so stille eñ so leege geebbet dat ter Veere teynde
die Oude strate door grontbraecsele een groot stuck
muers oft veste vã. vi. oft. vij. roedẽ lãc viel int wate
Int selue iaer was tcapittel vande minrebroeders
oorden te Roomen gehoudẽ/eñ corts daer nae in di
Braecmaẽt werden van alle die Coleten eñ gaude
ten die te Middelburch eñ Tziericzee waren minre
broeders gemaect/als noch op dẽ dach van hedẽ zijn
Binnen dẽ seluẽ iare als die eertshertoge Philips
gereyst was na Spaengnen/ bestondẽ die Ghelder
schen wederõ op die Hollanders eñ Brabanders te
oorloghẽ/bouen den pays die te vorẽ binnen tsiaers
gemaect was/eñ si quamẽ in Brabãt/hebbende hey
melikẽ succours vandẽ Franchoysen also die Vlaem
sche cronijc bescrijft. Eñ si hebbẽ Turnhout inde kem
pen in Brabant gespolieert/eñ si hebben sommighe
rijcke vrouwen met hẽ lie den geuoert eñ geransoẽt

Een vyeriche comete openbaerde.

Int selue iaer inde Oostmaẽt openbaerde inde

noortoosten een vreeselike Comete/hebbende eenen steert als een vierighe vlamme opgaende/eñ haren ondergant was meest int Westen streckende.

Int selue iaer nae dat hertoch Philips int coninck rijc vā Castilien eñ Granatē.ɽc.getroont was/ nyet lange daer na opten.xxvi.dach vā Braecmaent is hi haestelijken gestoruē inde stadt vā Burgos in Spaēgnen/eñ zijn lichaem wert begrauē totten Carthupsers buytē der stadt/eñ hi wasout.xxviij.iarē. Eñ na dat ouerlijdē van coninc Philips voorñ/so zijn alle de heeren eñ edelen die wt dese landen waren / met dye duytsche eñ nederlantsche knechtē weder in dese landen gecomen. Die grootste heerē quamē tscepe/mer dmeeste volc eñ die knechten quamē duer Vrancrijc ouer lant in dese nederlādē. Vā coninc Philips voorñ acten eñ gestē vintmen in diuersche cronijckē bescreuen/so wel int Latijne als in duytsche. Int latijne by Hadrianus Barlandus in Cronicis Brabātię ducū Coninck Philips vā Spaengien sterft te Burgos in Spaengnen.

In dese nauolghende rijmen muecht ghi dye date des iaers vinden.

Austriacus Pater,ac mater Burgundia Philippus
Rex vita functus condor in Hesperia.

¶ Een andere van Paulus emilius gemaect.

Laus Castellæ concepit dolorem.

Philippus van Oostenrijck een eenighe sone
Van Keyser Maximiliaen/Ende was die tweede
Graue van Hollandt/Zeelant/proper van persone
Van dien name/van goeden bescheede
Als hertoch van Bourgoingnen hi hem duechdelick leede
Heere van dese nederlanden/noch coninck bouen dien
Van Spaengnen van Castilien alle beyde
Tsinen.xxviij.iaren sachmen hem ouerlien
Tot Burgos in Spaengnen daert elck mocht sien
den.xxvi.dach Septembris aldaer buyten der stadt
Werdt hi begrauen/men sacht geschien
Int Cathusers clooster God gunne hem dat

Hy deelachtich moet zijn Gods opperste schat.

Int selue iaer was die auontuere vanden mee
groot/datmen .c. voor.xxx. schellingē gr coste/dwe
in menigen tijden daer te vorē niet gebuert en wa.

Ter seluer tijt begonste die nacie vandē Schot
ter Veere in Zeelāt harē opslach te makē/eñ quam
daer daghelicx met haer schepē met coopmans ge
dinghe gheladen/die daer te voren te Middelbur
ende te Brugghe pleghen te comen.

Ontrent dese tijden hadden die ouerslichtsche ste
dē (want si mede vā die duytsche hanssen warē/te w
ten Campen/Zwolle/eñ Deuenter) een stercke vaer
van schepen van Oost eñ westwaert te varen/alsse
eenige stedē oostwaert deden/ ende begonsten va
Westen Oostwaert te varē/dat was wt Zeelant
loopen na Lisseboene/eñ vā Lisseboenē door de Zon
na Danswijc/eñ also na Rye eñ Reuel in Lijflant/eñ
quamense weder in zeelandt/ende si waren vā de ee
ste die dese reyse eerst begonsten.

Eenen saechtē eñ soeten win ter.

Int iaer.M.ccccc.vij.wast een so saechten winte
alst in langen tijt hadde geweest/alle vruchtbaer b
men bloeyden inden April. Eñ die wijngaerden he
den groote loeten/die voghelen leyden eyeren/end
broeden haer ionghen.

¶ Hoe dat die prince hertoch Kaerle/die tweede v
dien name/na die doot Philips zijns vaders voor
die.xxx.graue vā Hollāt/Zeelāt/eñ Vrieslāt wo
de eñ prince van dese nederlandē. ¶ Dat.lvij.Ca

Tricesimus comes zelandie.

Kaerle vā Oostenrijc wert die. xxx. graue van zeelant.

Kaerle vā Gods genadē die tweede vā die
name/worde die.xxx.graue van Hollāt ze
lāt eñ Vrieslāt in alle stedē eñ plechē van
ne landē hē aengecomē vā sinē vad eñ mo
der/hi en was maer ses iarē oudt als zijn vad conin
Philips in Spaengnen gestoruē was/waeromme da

ut beuel des keysers Maximiliaens zijn grootuad/ ẽn wt gemeynen rade eñ consente vã alle sine heerẽ ẽn statẽ des lants eendrachtelijcke gecoren eñ gheno nen wort tot eenen momboor eñ voocht vrou Mar- griete eertshertoginne van Oostenrijcke zijn moye/ ende coninck Philips suster.

Vrou Mar griete worde regente van al le dese nederlã den.

Jnt selue iaer heeft die keyser Maximiliaen een lã ge durende oorloge gehadt mettẽ Venetianẽ/waer inne grote schermutsinge eñ slagẽ gebuert zijn. Eñ ter seluer tijt was die coninck Lodouicus die. xij. van den name met dẽ Keyser teghẽ die Venetianen/dier gelike die paus Julius. Die keyser heeft sommighe stedẽ in Italien dẽ Venetianen afgenomẽ. Als Vero na/Padua/Ternis/eñ meer andere. Dese gestẽ vint men int lange bescreuẽ in diuersche cronijcken. Ende int breede heeft daer af bescreuen Anthonius Sabel licus in die historie vanden Venetianen/alsmen daer int breede lesen mach. Jnt selue iaer als voorñ isoptẽ it, dach vã Roymaẽt quã vrou Margriete als geco- rẽ regente vã Hollãt/zeelãt/eñ vã al dese omliggẽde landẽ ter nyeuwer hauene in Vlaenderẽ om also na Middelburch te comẽ in tlãt vã Walcherẽ/eñ aldaer gehult te wordẽ wtennaẽ vã harẽ neue Kaerle eertl hertoge vã Oostẽrijc/coninc vã Castilien dẽ iongen Prince/so quamẽ haer teghẽ veel heerẽ eñ edelẽ/ als dẽ admirael heer Philips b. vã Bourgoingnen/hee re vã Somersdijc/eñ ioncker Adolph vã Bourgoin- gnen/heere van Beuerẽ/met die staten van zeelant/ eñ meer andere met roeybargen/eñ andere schepen van triumphen/om die Regente in Zeelandt te bren ghene/soo hebbense begonnen te schieten om trium phe te makene voor Nyeuwer hauene/eñ tvier is int buspoer ghestagen int Admiraels schip / sommighe sprongen ouer boort om gesalueert te zijn/maer veel

Vrou Mar griete die regẽ te van dese ne derlande quã in zeelandt.

Tvier quã int buspoer in des admiraels schip

volcx waffer geschent eñ versmoort binnẽ tselue schip eñ daer gebuerde grotẽ iammer eñ schade. Eñ dmeeste geluc was dat die heerẽ al tsamẽ in die Koepbarghen waren / so datse gheen letsele en creghen / noch nyemandt van haren geselschap.

Int iaer. M. ccccc. viij. den. xvi. Januarij sterf dye duchtige vrouwe / vrou Anna / b. dochter van Bourgoingnen / vrouwe vã Rauesteyn (na datse veel eylanden / dekẽs eñ polders in zeelant had doen bedijckẽ / eñ vele kercken / Canonisien / godsdiensten eñ andꝰ wercken vã charitaten gefundeert / gesticht / eñ vermeerdert hadde / tzobburch op haer casteel. Eñ haer hert wert tzobburch indẽ choor begrauen / maer haer lichaem wert te Bruessel geuoert / eñ inte minrebroeders clooster begrauẽ / waer duer inde landẽ van zeelant grootẽ rouwe bedreuẽ wert / om datse so wijselic eñ vreedsamelike geregeert hadde in haer leuẽ. Na die doot vãde voorñ vrou Anna van Bourgoingnen / vrouwe van Rauesteyn succedeerde heer Boudewijn die / b. van Bourgoingnen / eñ heer Philips b. van Bourgoingnen haer broeders in alle haer heerlichedẽ / behaluen int eylant vã duuelant / dwelc dat doen weder quã aen die heerẽ van Borsselen van Brigdamme daert eerst af gecomẽ was / eñ het is tgeslachte van vrou Anna van Borsselẽ vander Veere eñ haer nacomelingẽ daert noch optẽ dach vã hudẽ af beseten worden.

Vrou Anna de ba. van Bourgoingnẽ vrouwe van Raueſteyn sterf.

Duuelant quã weder aen dat huys vander Veere.

Ter seluer tijt was eẽ Fransche capiteyn genaemt Jan Chapperon / die welcke seer stercke opt zee lach eñ dede dẽ schepen van dese nederlandẽ groote schade / bisonder die vã Zierinczee. Ten lesten voer dẽ Admirael heer Philips van Bourgoingnen met. v. scepẽ vã oorloge wten naẽ vandẽ prince om dit schip van Jan chapperon int zee te soecken / maer Jan Chapperon ruymde die zee / eñ men en hoorde niet meer vã h

Jan Capprõ een Fränsche zee roouer was op tzee ende dede veel quaets.

Int selue iaer den.xiiij.dach Octobris wast eenen grotē storm wtten noortwesten/datter veel dijckē in ne braken/bisonder in Hollant int waterlāt/ eñ daer verdroncken veel menschen opten dijc tot Schaerdā eñ daer bleuen sommige schepen van zierizee.

Int selue iaer quamen twee schepen vanđ Veere wt die eylanden vā Canarien. Eñ het waren die eer ste schepē die wt zeelandt in Spaengnen in die eylan den geweest haddē/eñ si brochten beyde haer schepē ghe laden met Canarie suycker.

Ter seluer tijt tooghē die schippers Tantwerpen inde merct om haer suycker te vercopen/eñ si presen= teerdent dē suycker backers te geuē voor drie groot tpont/eñ si en wilden so veel niet voor tpont geuē/so dat dese schippers tselue suycker een half iaer bi hem liedē behielden/eñ vercoften te vastelauont daer na mer noch en condē si geen.iij. gr voor tpont gecrijgē

Ter seluer tijt was in fluere meester Pauwels vā Middelburch/wiens geleerthEyt / vanden gheleer= dē seer gheprésen wort/een seer expeert man inder A stronomien/medicinen/ende Theologien/ dwelck hi wel heeft bethoont in eenen boeck die hi gemaect he= uet Paulina gheintituleert. Eñ ouermits zijn grote scientie eñ gheleerthEyt wordt hi naemaels bisschop van Vrbmen in Italien. Meester Pau wels vā Mid delburch inzee landt was in fluere.

Int selue iaer was die keysere Maximiliaen hier in dese nederlandē eñ daer wort eenē pays gemaect tusschen die Ghelderschen eñ dese landen te Came= rijck/die niet seer langhe en duerde.

Ter seluer tijt troude heer Frācke vā Borsselē/hee re van Cortgene/ ioncfrou Catherina heer Jan Eg= monts dochter/maer si en cregē geen kinderē tsamē dan eenen sone die sterf corts na zijn doopsel. Die heere van Cortgene trou de heer Jan vā Egmōts doch ter.

Int iaer.M.cccc.ix.den.xxij.dach vā Wedemaent

op Marien Magdalenē auont quamē op Aremuen aen.xv.C.Engelsche crijchsknechten/ eñ tooghen in Ghelderlant/den Prince te diēste/ouermits dat dye Gheldersche onse viandē waren/ voor die stadt van Venlo/maer si en bedreuē niet vele/vā daer zijn si dē xx.Nouembris wederom gekeert/eñ also na Enghelant geuarē. In desen tocht warē veel edelē wt Zeelant/heer Floris van Egmont heere vā Ysselsteyn eñ van sinte Martensdijc/heer Vrancrijc van Borssele/ heere van Cortgene/die heerschappen van Cats/als ioncker Philips vā Cats/Willem van Cats/Adolph van Cats eñ Lieuen van Cats/ende ioncker Henrick Cornelis vander Veere/met meer andere.

Veel eylanden eñ polders braken in/eñ Stauenisse bleef drijuende.

Binnen dē seluen iare op sinte Cosmas eñ Damianus dach snachts wast een so grotē storm wt dē noortwesten eñ tuloepde so hooge/alst in menich iaren te vorē gedaen hadde/so dat sommige dijckē int lant vā Schouwen oueruloepdē/eñ in zuydtbeuelant brack Tnyeuwelāt by Wemelinge in/in Duuelāt ghingē inne/Beyeren/Vianen/met toosterlant/ eñ den ommeloop van Duuelandt/Stauenisse/ Moeckershil/ met.xl.parochien op die palen van Zeelant.

In zuydtbeuelant brack den dijck ontrent Nieuwelandt inne/desgelijcke Duuelandt

In noortbeuelant stont dwater bi na so hooge als den dijck dede/ dat veel volcx haer goet vluchteden/ nochtans en condemen niet gesien datse daer na den dijc hoochden/hoe wel dattet dicwils gesept wert vā veele diuersche personē/ datse dat lant niet verliesen en souden dan by die leechte vanden dijcke/daerom/ God betert hebben wij dit voor dat.

¶ Het water wes so hooge datter te Westcappel ouer de dijckē opt strate liep.

Te Westcappel brack mede in eñ was so hoogen vloet/dat dwater te veel steden in Zeelant ouer dye straten liep/waer duere datter veel huysen wech dreuen. Ter Veere op die kape/ ouer die noortside vander hauen dreuen sommighe huyskens af.

Bide oude Middelburchsche hauen liepen sommighe polderkens inne / maer si werden corts daer na beuerscht. Hoe wel dat die poldere van Stauenisse / die poldere ouer der Veere Campens nyeuwelãt tpolderken aen Wolffaerts dijck / Zich wt genaemt / ende Hontenisse nyet beuersche en werden noch bedijct / maer zijn (God betert) blijuen drijuende / eñ vãde sommighe zijn stellen ghemaect / daermen groote menichte van schapen ophoudende is.

Campẽs nieu welandt ende meer andere bleuẽ drijuende

Dits dincarnatie vande voornoemde hoge vloet.
Alsmen Stauenisse sach declineren tot nyet /
Sanck Zeelant een so harden liet.

Ter seluer tijt begonsten die zeelandtsche schepen seer af te gaen ende die Hollantsche schepen quamen iaerlicx meer eñ meer aen / als noch schijnbaer is.

Int selue iaer verloren die van Zierickzee veel grote schone schepen alleenlick bi storm ende onweder / maer sommighe oude schippers eñ stierlieden seggẽ datse te luttel eñ weynich volcx voerden / wantse veel schade begonsten te lijden / want si veel volcx verlorẽ tot diuersche reysen / eñ si en wildẽ met geen volc varen dan met haer eyghen volck. Ende ouermits dat se ter seluer tijt so veel schepen hadden / eñ tvolck begonste te minderen / so en condese al die schepen nyet vermannen.

Int iaer. M.ccccc.x. stonter een grote oorloghe op tusschen den Coninc van Denemarcken Coninc Hãs met den steden van Hollandt / Zeelandt ende Vrieslandt teghen die Oostersche zeesteden / als Lubeeck ende Rostwijck / met haren adherenten / waer af die stadt van Lubeeck dye principaelste oorloghe voerde / wt den name vanden duytsche Hassen / ende si deden malcanderen groote / veele / ende onuerwinnelijcke schaden / dat welcke twee iaeren lanck duerde.

Coninc Hans vã Denemarckẽ met die hollantsche zeesteden hãddẽ oorloghe met Lubeeck.

Nochtans die vā Lubec/also die Hollantsche cronij-
ke int breede bescrijft haddē aen die Hollantsche wa-
terstedē gescreuen/datse dat iaer met haer schepē in
Denemarckē niet en souden comen/noch ooc door d
Zont varē/dwelc tot groot achterdeel vandē Hollan-
ders geweest hadde/die Hollanders haddē.viij. sche-
pen van oorloge toegemaect/eñ voerē met dese oor-
lochs scepē eñ haer vlote vā coopuaerders inde zont
Die Lubeecsce schepen vā oorloge deden den Hollanders grote schade.
meynende dat des coninck vā Denemarckē schepē vā
oorloge reedt geweest haddē/alshi haer liedē toesep-
de/mer si en warē niet reet. Die lubeecsche scepē vā
oorloge quamē ond die hollātsche scepē inde zont/ eñ
hebbēse bi na al te samē genomē eñ te Lubeec innege-
bracht/alsmē lesen mach in die Hollantsche cronijcke.

Binnen den seluē iare inden Meye/dede vrou An-
na van Borsselen dē polder van toosterlant in duue-
lant weder beuerschen eñ bedijcken / die tiaer te vo-
ren inne gheuloept was.

Ter seluer tijt verloren die vā Ziericzee diuersche
Die van ziericzee eñ die Hollanders verlosen veel schepen/die de oosterlingenamē
schoone schepen die haer van die Lubeecsche schepen
van oorloghen opter zee ghenomen werden.

Binnen den seluē tijde ontrent sint Jansmisse was
ter Veere ouer die noortside bi nachte eenen ontsich-
teliken brandt/so datter meer dan.xx. huysen behal-
uen die keeten af branden.

Int selue iare quamē ter Veere so veel schepē van
oosten dattet wonder om scrijuē is/ so datter dicwils
smorgēs niet een schip voor der Veere en was/als dē
wint oost was lagender tsauonts dicwils vijftich oft
tsestich schepē/al oosterlingen oft ouerstichtse scepē.

Int iaer.M.ccccc.xi.opten.xiiij. Decembris was
so groten tēpeest van winde wten westnoortwesten/
eñ het vloeyde so hoge/dat de vijf ambachtē in Vlaen-
derē oueruloepdē tot Ghendt toe. Eñ in zeelandt so
oueruloepde sint Annen landt die Bommel/ die seer

langhe daer na bleef drijuende tot het iaer. M.cccc. xxvi. alsmen int veruolch noch lesen sal.

Ingelijcx oueruloepde Burch in Schouwen met eenē polder eñ prochie kercke/kloets kinderē genaēt die sichtent nopt bedijct en is geweest. Die koren polder eñ sommige polders ontrent Brouwershauen/ met tlandeken vander Goeree/ eñ sommige dorpen in zuyt beuelant eñ int lant vander Tholen.

Veel dorpens veruloepdē in zeelandt.

Ter seluer tijt troude ioncker Jan vā Bergē heere van Walepn in walsch Brabant heer Jan vā Bergens outste sone ioncfrou Charlote heer Philips vā Bourgoingnen heere vā Beuerens dochter / waer mede hi ten huwelicke gecreech dē Agger in zuytbeuelant/maer dese Charlote sterf corts daer na sonder orie achter te latē. Ter seluer tijt troude heer Adolph van Bourgoingnen/ heer van Beuerē / Tornehem Beuerie/Brouwershauene/Vlissinge. xc. tot zijn gesellinne ioncfrou Anna van Berghen / heer Jan van Bergēs dochter/daer hi aen gewan drie sonē eñ drie dochters. Die outste sone was ghenaēt Philippus/ die middelste sone was genaemt Maximilianus/die ioncste was Henricus genaēt. Van dese drie sonē isser noch een int leuē/genaemt Maximiliaen van Bourgoingnen/nv heere van Beuerē / vander Veere. xc. wien God spare in ghelucke eñ salichept / tot wiens prijs/lof/eñ eere dese corte Cronijcke gescreuē is. Eñ die dochters zijn noch alle drie int leuene / als ghi int veruolch der cronijcken noch wel hooren sult.

Heer Adolph van Bourgoingnen heere vā Beueren troude ióćfrou Anna vā Bergen

Binnen den seluē iare wast eenē so grooten vorst/ die drie daghē voor sinte Martensmisse began/ ende duerde. xiiij. weken lanc. Men ghinck van Aremuen tot Borssele toe in zuytbeuelant ouer dys een maent lanc/men quam met wagens vol goets gheladen vā Hantwerpen totter Goes in zuytbeuelant/ men reet

Men reedt wt zeelāt met wa ghens tot Antwerpē op dat ijs.

van nyeulandē ouer den Agger in Brabant/ eñ qua
also voort met wagens eñ peerdē ouer ijs in zeelant

Int iaer. M.cccc.xij.gingen alle die Ghelders
stedē wed ouer vandē huyse vā Bourgoingnē aendi
hertoge van Ghelre. Ter seluer tijt haddē die Ghe
dersche veel oorloghe met die Hollanders int ouer
sticht eñ ontrent Vrieslāt/ eñ die hertoch van Sasse
lach met heyrcracht in Westurieslant/ allsmen int la
ghe lesen mach inde Hollantsche Cronijcke.

Die Hamburgershaddē oorloghe teghens die Hollāders op zee.

Int selue iaer hadde die stadt van Hamburch oor
loge op tzee tegens die water stedē van Hollandt/ eñ
deden malcanderē grote schade/ met cleyn seynsche
pen eñ cogghescheppen/ so dat dye visschers dat iae
met sauecondiucten moesten varē/ ten lesten werde
ghedadinct.

Ter seluer tijt troude ionck rou Elizabeth van Cu
lenborch vrouwe van Borsselen in zuytbeuelāt heer
Anthonis van Lalayn/ heere van Montengijs/ ende
hy werdet doen graue van Hoochstraten.

Binnen dē seluen iare in Slaechmaent op den. xij
dach wast eenē onuerborgen tempeest vā winde w
den westnoortwesten/ soo datter te dier tijt veel sche
pen bleuen opt zee/ eñ veel volcx/ onder welcke warē
veel schepē van zierikzee. In desen seluē storm wayde
omme dē Pietschē thorē aen tlant vā Wolfaertsdij
die int water ghestaen hadde meer dan hondert en
de tsestich iaren.

Binnen den seluen iare verbranden die Ghelde
schen. xxij. grote schepen voor Amsterdam / ende he
was op sint Thomas dach. Corts daer na inde kers
daghen/ worde heer Jan van Wassenare vande Ge
derschen by Wtrecht in een clooster ghevangen.

Coninc Hans vā Denemarcken sterf.

Ter seluer tijt sterf te Coppenhauē in Denemarc
ken coninck Hans van Denemarcken/ Zweeden/ eñ

Noorweghen/Gotthen eñ Wenden/eñ na hem succedeer de sinẽ sone Christiernus die tweede van dien name.

Jnt selue iaer wast een so grotẽ vorst/datmen.xiiij daghẽ lanc in sommighe plaetsen ouer tsoute water ghinc/eñ dese vorst duerde ontrent neghen weken. Eenen groten vorst was in dese landen.

Ontrent desen tijt begonsten die van Antwerpen eñ van Dordrecht eñ sommige wt zeelant met grote guen eñ boyaerts ouer zee te varen.

Jnt iaer.M.cccc.xiij. sterf coninc Henrick vã Engelant/die.vij.van dien name/de welcke in sinẽ tijden veel wonders bedreuen hadde/alsmen inde Enghelsche cronijcke int langhe lesen mach.

Ter seluer tijt quã een cleyn scheepkẽ inne ter Veere in Walcheren ghenaemt die halue karre/eñ was wt Enghelant/Ende die capiteyn ghinc logeren int beste vander stadt/in een herberghe daer inghelsche cooplieden logeerden/eñ men meyndedattet al cooplieden gheweest hadden/so ist int leste wtghebrocht gheweest van eenen bootsman van dit selfde scheepken/dattet een zeeroouer was/eñ si worden alle ghevanghen die op dit scheepken waren/ende alle dye schult hadden werden onthooft metten capiteyn ende werden op raden ghesct. Dese capiteyn hadde eenen gouden halsbandt/ende in dit selue scheepken werdt noch veel gherooft goetsgheuonden dat veel schats weert was. Een zeerouers schip quã ter Veere inne gelijc een coopuaerder.

Binnen den seluen iare was een grote commotie/ende oploop binnen der stadt van Cuelen/so dat dye ghemeynte teghens die heeren opstont. Hier af moghet ghi breeder bescheet vinden in die Cuelsche cronijcke. Jn dit naeruolghende veersken vindet ghi de date des iaers/alst tselue ghebuerde. Een grote cõmotie eñ oploope was binnẽ Cuelen.

Ecce cadunt gladio supremi Colonienses.

284.

Jnt selue iaer dē vierden dach in Hoymaent/ was een grote schermutsinge op Aremuen ond die boots gesellen vande Engelschē eñ Franschoysen/ want er op die tijt veel schepē van beyde partien lagē. Corts daer na rees een grote oorloghe op tusschē die Fran choysen eñ Engelschen/ want coninc Henrick vā En ghelant die.viij.van dien name quā selue in person ouer wt Enghelant/ eñ wan die stadt van Terwan Eñ met hulpe vandē keysere Maximiliaen beleyd hi die stadt van Dornick/ die hi bedwanck. Eñ conin Henric van Engelant die.viij.van dien name voor dede daer binnen een groot casteel makē/ alsmē noch op dē dach van hudē sien mach. Jn dit belech vā Do nick was heer Frāc vā Borsselen/ heere van Cortge ne wt Zeelant/ de welcke veel vailiantschap dede.

Die coninc vā Enghelant be leyde met hulpen vanden k. Ma. die stadt van Dornick.

Jn dit selue iaer lagēter Veere veel schotsche sch pē/ eñ daer quamen ter seluer tijt ter Vere sommige clijnckaerts eñ anđ schepen met rapeseylē van Ham borch. Eñ om dat dye Hamburgers int voorgaend iaer vā.xij. hebbende oorloghe met die Hollanders een Schots schip ghenomen haddē/ so voerē sommi ge Schotsche schepē na Schotlant vanđ Veere. Ei si saghen buyten twijdom vanđ Veere een Hambu ger schip ligghē/ dwelcke si namen met hē lieden/ e voerdēt mede in Schotlant in recompense van hae verloren goedinghe/ dwelc si lieden int iaer voorled verloren hadden by die Hamburghers.

Leo de Medices wort paus van Roomen die.x.van dien name.

Binnen den seluē iare sterf die paus Julius die.t vā dien name. Eñ corts daer na wort weder in zijn st de gecorē Leo de medices/ de thienste van dien nam geboren van Florensen/ eñ was die.cc.eñ.xxvi.paus hi resideerde acht iaer.

Jnt selue iaer op sinte Pontiaens auont wort dy crake dat grote schip van brest wt Vrancrijc genom

eñ gewonnẽ van die Engelsche/met ses grote meers-
schepẽ/die lange in zeelant voor Aremuen ghelegen
haddẽ/op die zee/Eñ die Crake vocht seer lange met
dat grote schip wt Engelant genaẽt die regente/ten
lestẽ doen die Franchoysen sagẽ dat dese twee schepẽ
aen een warẽ/eñ dat zijt verlorẽ haddẽ/stakẽ si tvier
van binnẽ die Crake/so datse beyde verbranden.

Die grote cra-
ke van Brecht
wt Vrancrijc
dat groot scip
vocht teghens
dat grote schip
wt Enghelãt
die regente ge
naemt.

Ter seluer tijt als die voorñ coninc van Engelant
ouergecomẽ was in Vlaenderen/so is Jacobus de co
ninc van Schotlant/de vierde vã dien name met gro
ter heyrcracht van volcke in Enghelãt ghetogen/in
meyninge tlant in te nemẽ/daer die coninghinne Ca
therina/Coninc Ferdinandus vã Spaengnen ionck-
ste dochter/huysvrouwe van coninc Henric van En-
gelant quã den coninc vã Schotlant tegẽs ten strijde
eñ te velde/daer eenen groten slach gebuerde/so dat
die coninc vã Schotlant met veel volcx v̄slegen wert

De coninc vã
schotlãt wert
int velt met ve
le volcx versla
ghen vande co
ninghinne vã
Enghelant.

Jnt iaer.M.ccccc.xiiij.dẽ.vij.dach vã Meerte wer
den inder locht twee reghenbogen ghesien/staende
rugghe teghens rugghe.

Jnt selue iaer wert dẽ pays ghemaect tusschen co
ninc Ludouicus die.xij.vã dien name coninc vã Vrãc
rijc eñ Henricus die.viij.vã dien name/coninc vã En
ghelant/dye welcke coninck van Enghelant gaf den
coninc van Vrancrijc zijn suster Marie genaemt/die
hi troude tot zijn gesellinne/maer corts daer na is die
voorñ coninc van Vrancrijc gestoruen/so dat hi geen
oirie by dese vrouwe achtergelaten en heeft.

Binnen dẽ seluen iare den.x.dach vã Meerte was
den groten val op Aremuen aendẽ oostdijc op den.ij.
vrijdach inde vastẽ onder die misse smorgens te.x.vrẽ
eñ twas eenen sterckẽ zuytoosten wint/eñ seer leege
geebbet op twestende van Aremuen dat den dijc ach
ter af viel/eñ stortede.vi.oft.vij. huysen achteromme

De huysen vie
len int watere
op Aremuen.

tot bicâster haluer strate toe vā grōtbr aecsel/alsmē
aēde rijsen hoofdē sien mach ontrēt dat oude tolhuys

Int selue iaer inden Meye quā ter Veere een ver
uaerlic groot schip genaēt den Engel/dat dies ghe-
lijcke vā grootheyt daer te voren noyt in zeelant ghe
weest en hadde/eñ het quā wt den naem van coninck
Christiernus vā Denemarckē/die.ij.van dien name
coninc van Noorweghē/Zweeden/Gotten eñ Wen
den/die welcke coninc dit voorñ schip wel hadde latē
voorsien/vā volck/artillerie/ eñ al dat ter oorloghen
diende.Eñ daer was op dit schip eenē Capiteyn ghe
naemt Seuerijn vā Norenbun/eñ onder hē warē.v.
c.mannē/eñ quamē onsen prince tedienste.Eñ die co
ninc vā Denemarckē voorscreuē gaf dit schip met al
datter aen eñ in was onsen Prince tot eē gratuiteyt.

Binnen dē seluen iare op dē.xiij.dach van Maech-
maēt wert binnē der stadt vā Leyen in Hollandt een
kint geborē sonder hooft met ooghē eñ mont in dye
borst/die armen eñ handē aen zijn side geuesticht/ eñ
twas benedē rōt sonđ beenē of voetē eñ sterf terstōt.

Een kint sonđ hooft was te Leyen geborē

Ter seluer tijt hadde heer Joos vā Cruninge hee-
re van Heenuliet burchgraue vā zeelant tot zijn ghe
sellinne getrout ioncfrou Magdalena heer Philips
van Beuerēs dochter/daer hi een dochter aen wan/
genaemt Anna van Cruningen/maer die moeder eñ
dochter en leefden beyde niet langhe daer na.

Heer Joos vā Cruninghe troude heer Philips van Bourgoingnē heer van Beuerens dochter.

Int selue iaer werdē wten name vā onsen prince/
veel diuersche huen eñ seyescepē wt zeelāt indē Brie
le toeghemaect/daer op viceadmirael was capiteyn
Vermōte/eñ si werdē met veel geschut eñ oorlochs
volck/met veel Denē/ eñ Seuerijn vā Norenbun in
Vrieslāt gesondē om onse princēs viandē te bedwin-
gē/waer in die zeelantsche schepē vaillantscap bedre-
uen bisonder sommighe schippers van Ziericzee/als

Huge borstlap/Arent borstlap ende meer ander ver-
maerde schippers.

Int iaer.M.cccc.xv.dē.xvi.dach vā Meye/werdt
die iōge prince hertoch Kaerle vā Oostenrijc coninc
Philips sone wt Vlaenderē gehaelt vand Nyeuwer
hauē met veel diuersche roeybargē eñ meer andere
schepē vā triumphe vandē Admirael vāder zee heer
Philips b.vā Bourgoingnen/heere vā Somersdijc
eñ vā Zobburch/eñ vā heer Adolph vā Bourgoing
nen heere vā Beuerē metten statē/ eñ metten schut-
ters van sommighe stedē van Zeelant/die hē te ghe-
moet zijn gegaen/eñ hebben hē te Middelburch ghe
brocht met groter eerē eñ met processie/daer groote
genuechte bedreuē wert vā batemēt spelē/ eñ is also
opter stadthuys gecomē/daer hi vorē gehult werdt/
als eē rechte lantsheere eñ graue vā zeelāt. Eñ de sta
tē eñ regentē der stadt vā Romerswale eñ der Goes
warē op die tijt met haer schutterien eñ met die prin
cipaelste vāden stedē voorñ binnē der stadt van Mid
delburch/ontfangende eñ sweerende dē prince in alđ
formē eñ manierē hou eñ getrou te wesene/recht oft
de Prince in haer stedē gehult gheweest ware/Men
stroyder met groter blijschappē gelt vand stadthuis
Binnē eenē dach oft twee daer na tooch dye Prince
Tzobburch bidē admirael daer hi eerlikē ontfangen
werdt/daer na te Westhoue/eñ so voort opt huys vā
Sandenburch/bi h.Adolph vā Bourg.h.vā Beuerē
aldaer hi eenē dach was/van daer tooch hi weder na
middelburch inde abdie.Een weynich dagē daer na
is hi met roeybargen eñ anđ schepē daer hi mede ge
haelt was/getogē na ziericzee/daer hi eerlikē gehult
wert/eñ so voort na Hollāt/ daer hi oot in alle steden
ghehult wert voor eenen graue vā Hollandt/eñ dye
Admirael heer Philips bastaert vā Bourgoingnen

Ons prince de graue van zeelant werdt ter nyeuwerhauē gehaelt.

Ons prince karolus wert te Middelburch ghehult.

Die Prince tooch na zierie zee.

eñ heer Adolph van Bourgoingnen heere van Be-
neren conuoyeerden den prince tot in Hollant.

Sūmen dē seluen iare inde Hoymaēt/op den vier
den dach/quamē ter Veere acht schoon grote schepē
die de coninc van Denemarckē Christiern die tweede
van dien name coninc van Denemarckē/Noorwegē
Zweeden/Gotten eñ Vendē/die hi daer stierde met
veel edelē/metten bisschop van Dronten wt Noorwe
ghē/om te halen die suster van onsen G. Prince her-
toch Kaerle ioncfrou Ysabella ghenaemt/die den co
ninck toeghesept was tot zijn ghesellinne.

Die bisschop van Dronten quam wt Denemarckē/ter Veere in Walcheren.

Int selue iaer sterf coninc Lodewijc die.xij.vā dien
name coninc van Vrancrijc den eerstē dach van Lou-
maent/eñ lept tsinte Denijs begrauen bi vrou Anna
van Bretaingnen. Van dese coninck acten heeft Jo-
annes Bocatius eñ meer andere int lange bescreuē.

Ter seluer tijt was in fluere heer Jan vā Cappelle
Prelaet van Middelburch/die dabdie seer dede ver-
beteren met grote reparatien eñ timmeragien/hi de
de maken dē nyeuwen pant/eñ meer andere schone
huysingen eñ fabrijcken/allmen noch heden sdaechs
sien mach.

Int selue iaer dē.xvi.van Hoymaēt op sint Amen
dach voerde heer Philips/b.van Bourgoingnen ad
mirael ioncfrou Ysabella van Oostenrijc vand Vee-
re wt zeelant na Denemarckē/om te trouwen den co
ninck van Denemarckē Christiernus voorñ/met gro
ten staet eñ heerlichept/daer vele edelen/heeren/eñ
vrouwen mede warē/als die edele vrouwe van Chi-
may/die heere van Faeles/die heere van Cortgene/
die heere vā Castel/eñ meer andere/eñ si voeren met
drie schone schepē die van Ziericzee warē. Eñ dye su
ster van ons Prince ioncfrou Ysabella/die bruyt van
Coninc Christiernus voorñ ghinck te schepe met den

Joncfrou Ysabella bruyt vā coninck Christiernus ghinc te schepe om in Denemarcken te varen.

Admirael inde Juliaen vã ziericzee/daer schipper op was Jan Cornelis Hubert/met die andere.viij. schepen die de Coninc Christiernus hier in dese landẽ gesonden hadde. Eñ si zijn met groter eeren eñ triumphen ouer zee te Coppenhauen in Denemarckẽ ghecomen/daer die bruploft ghehoudẽ wort vanden Coninc eñ coninghinne voorñ. Die bruploft eñ feeste al met genoechtẽ eñ eerlichept volbracht wesende/is de Admirael wederom met zijn schepẽ na der Veere gezeylt/na dat hi alle dinc seer triumphelic beschict hadde/eñ oorlof aendẽ Coninc eñ Coninginne genomen hadde. Dese Coninc Christiernus ghewan bi zijn Coninginne vrou Ysabella voorñ drie sonẽ/die eerste Joannes/die.ij. Philippus/die derde Maximilianus ghenaemt/ende twee dochters/deene Dorothea/eñ dandere Christina ghenaemt.

Die bruloft vã den Coninc eñ coninghinne wert in Denemarckẽ te Coppenhauen ghehouden.

Int iaer.M.ccccc.xvi.den.xxiiij. dach in Lille sterf Coninc Ferdinando vã Arragon/Leons/ eñ Granaden eñ vã beyde Cecilien/vrou Janne coninc Philips wijfs vadr/eñ die landẽ quamen op Kaerle eertshertoge van Oostenrijck/zijn neue/coninck Philips sone/als gerechte successeur. Van dese coninck gesten vint men in die Spaensche cronijckẽ int lange bescreuen in Aloysio Vesputio Fernando/ende meer andere.

Coninc Ferdinandus van Spaengnen sterft.

Int selue iaer wert Franciscus van Valoys de eerste van dien name/coninc van Vrancrijck / eñ troude tot zijn gesellinne/coninc Ludouicus die.xij. van dien name coninc vã Vrancrijcx dochter Glaude genaẽt/ eñ hadde bi haer gewonnẽ vier sonen eñ een dochter hier af muecht ghi breeder bescheet soecken in Francisco Bonato/dye seer supuerlike int latine daer van gescreuen heeft.

Franciscus vã Valoys deerste vã dien name werdt Coninc vã Vrãcrijck.

Int selue iaer resigneerde eñ gaf ouer hertoch Joris van Sassen eñ Meyssen/in handẽ van onsen prin

te Naerle dat lant van Oostuieslãt om een somm
vã penningen/eñ wert daer gehult ende ontfange
voor eenen erfheere.

Binnen dẽ seluen iare na dat Fridericus de derd
van dien name bisschop vã Wtrecht seer out/eñ in
ne leden seer onmachtich ghewordẽ was/heeft hy
dispensatie des stoels vã Romen zijn bisdom geresi
neert heer Philips b. van Bourgoingnen/bisscho
Dauids broed/eñ hi nã zijn woonstede te Liere in br
bant/daer hi niet langhe en was hi en sterf.

Heer Philips ba. van Bourgoingnen heere vã Somerdijc wert bisschop van Wtrecht.

Int selue iaer quã h. Philips b. van Bourgoin
gnen met grotẽ state eñ heerlichept/met veel heere
eñ edelen/als heer Adolf van Bourg. heere vã B
ueren/die heere vã Faeles/die heere vã Brigdãm
eñ meer andere binnẽ Wtrecht/daer hi eerliken on
fanghẽ wert/om te wesen die. lvij. bisschop van W
recht. Van deser blijder incoẽst des bisschops Phili
pi voornoemt/heeft seer net int latijne bescreuen G
rardus Nouiomagus.

Binnẽ dẽ seluẽ iare wert h. Adolph vã Bourgoi
gnen heere vã Beuerẽ/vã Vlissinge eñ Brouwerh
uene. &c. gheordoneert eñ ghemaect een heere eñ ri
der vander oorden vanden gulden vliese/ende Adm
rael ende capiteyn generael vander zee.

Int selue iaer opten. ij. kerstdach wast so grotẽ t

Eenen groten storm eñ tempeeste.

peest vã winde wten westnoortwesten / dat veel po
ders in zeelant ouerulpedẽ/bisonder inde wateri
ge vã beoosterschelt. Diergelike ouerulpedet me
in Walcherẽ tusschẽ Aremuen eñ die Middelbursch
hauẽ bide olie muelẽ/dwelcmen qualic conde stopp
Eñ alle die eplandẽ vã zeelant ledẽ grote schade ae
haer dijcken/eñ daer bleuen veel schepen ter zee.

Int iaer. M. cccc. xvij. op die octaue van onsẽ vro
wen visitacie/quamen die Oostuieslen ouer die me

Geldersche noēde/eñ wonnē met gewelt de stadt vā
Asperē/eñ sloegēt al doot man/wijf eñ kinderē/ bey-
de geestelick eñ weerlick/maer daer bleuen vijfhon-
dert Ghelderschen versleghen / alsomen int langhe
lesen mach in dye Hollantsche cronijcke.

Binnē dē voorñ iare dē.xxvi.dach vā Hoymaent/
quā die prince hertoch Kaerle tot Middelburch daer
veel diuersche schepē vā Ziericzee/ wt Spaengnē eñ
andē diuersche landē al ghereet warē/om dē prince in
Spaengnen te voerē/om dat hi aldaer trijcke ontfan
gen soude/dwelc hē aen bestoruē was bider doot van
coninc Fernandus vā Spaengnen zijn grootuader/
maer die wint en wilde niet wayen/so dat die Prince
wel drie maenden lanck bleef ligghende te Middel
burch/verbeydende na den wint.

Ons prince hertoch Kaerle vā Oostenrijcke/ trac eerstmael na Spaengnē

Int selue iaer dē.xiij. dach van Graecmaēt began
eerst eenē noortoostē wint te wayen eñ sanderdaechs
ginc h. Adolf vā Bour.heer vā Beuerē als admirael
aldēeerst tscepe/in zijn eygē scip seer wel toegerust vā
al dz eē scip ter zee toebehoort/daer na volchde de prin
ce met alle zijn edelē eñ familie. Die Prince ginc tscepe
in eē nyeu schip dē Juliaen genaēt/ daer schipper op
was Jā Cornelis hubert/ alle sakē eñ gereetscap als
daer toebehoorde gesceept zijnde/zijn si met enē schonē
hoop scepē tot tgetal vā.l.eñ meer met noch.vi.schoō
scepē die int gelelscap vandē Admirael warē h. Adolf
vā Bourgoingnē/h.vā Beuerē.&c. van Vlissinge af
seylende/zijn si voor dē wint int zee gecomē/ondē andē
int zee wesende/is tvier gecomē in eē schoō schip vā zie
ricxee/waer op schipper was eē genaemt Sleuman/
twelc schip geladē was met veel schone peerdē/daer
veel palfeniers eñ ander volck in waren/ ende tvier
hier in gecomen zijnde/verbrandet seer subijtelic met
al datter in was/want men niet geblusschē en conde/

Die prince hertoch Kaerle voer met den Juliaen vā ziericzee eerstmale in Spaengnen,

Een schip van ziericzee onder die vlote quā tvier in dat vbrāde met peerden.

Maer ons prince met alle sine schepẽ hadde sulcke[n]
geluckigẽ wint/dat hi binnẽ acht dagen wt Zeelan[t]
ouer zee in Spaengnen seylde/daer comende wort h[i]
eerlikẽ ontfangẽ eñ gehult als recht erf coninck va[n]
Spaengnen in diuersche landẽ als gewoonlic was.
Die Prince na dat hi te Valiodelijt in Spaengnen ge
comen was/so is hẽ teghens gecomẽ Dom fernand[o]
zijn broeđ/die Conestable van Castilien/ die hertog[e]
Dalbe/eñ ander grote heeren/die welcke hem eerli
liken ontfinghen/eñ ouer al met hem reysden.

¶ Die prince wert in Spaengnen seer heerlicken ontfanghen.

Alle dinghẽ volbracht wesende soot behoorde/he
uet heer Adolph van Bourgoingnen heere van B[e]
ueren Admirael vanđ zee oorlof aendẽ coninc ghen[o]
men/eñ is met zijn schepẽ wederom met eenẽ bequa
men wint met groter eeren eñ triumphen den. xxiij.
dach van slaechmaent ter Veere in zeelant gecomen.

Den admirael die heere van Beueren/ quã met triumphẽ ter Veere inne wt Spaengnẽ

Int selue iaer conquesteerde coninc Christiernus/
die. ij. van dien name coninc van Denemarcken end[e]
Noorweghẽ dat conincrijc vã Zweeden door behulp
vanden bisschop van Opsalen/Gostonius genaem[t]
alsmen int breede bescreuen vindt in die historie va[n]
dẽ Gotten eñ Wenden/bescreuen by Joannes Ma[g]
nus Episcopus Opsalensis.

Die coninc vã Denemarckẽ/ wan dat Conincrijcke van Sweeden

Binnen den seluen iare begonstet te vriesen vie[r]
daghẽ na sinte Mertensmisse/eñ duerde drie weke[n]
na sinte Pauwels dach in Louwe/so datmen die wi[n]
ter liep ouer tveer van Zuytuliet tusschẽ Wolffaert[s]
dijc eñ Cortgenen. Men ghinc ooc ter seluer tijt oue[r]
Gouwe veer van zierickzee in Duyuelant ouer ijs/e[ñ]
ouer tveer tusschen der Goes eñ Wolffaerts dijck.
dwelc niet langhe en duerde. Men vant bi waracht
ge scriften in Noortbeuelant datmen binnen. L. iar[i]
te voren noyt ouer dese veeren gheloopen en hadde
Int iaer. M. ccccc. xviij. op S. Mathijs dach in dy[e]

Eenen groten eñ langẽ vorst.

Alle wert ons G. Prince Carolus van Oostenrijck heere van dese nederlandē gecroont coninc vā Spaēgnen inde stadt vā Valiodelijt in sinte Pauwels kercke met grooter heerlichept eñ triumphe. Alsmen int langhe lesen mach inde groote Vlaemsche cronijcke

Int selue iaer indē Meye dē.xviij.dach op den derdē cruysdach quā Domfernandus ons Princēs broeder eerst wt Spaengnen met.vi.schoonder schepen/ in dese nederlandē/eñ quā te Vlissinge in zeelant aen eñ so voort reysde hi tot Middelburch/ daer hy vandē Admirael heer Adolf van Bourgoingnen/ heere van Beuerē/die heerē officierē eñ schutters vā Middelburch eñ Aremuen seer triumphelikē ingehaelt/ eñ ontfangen wert. Eñ binnen twee daghē daer nae is hi na Bruessel in Brabant bi zijn moye vrou Margriete regente van dese landen getogen/ daer hi eerliken ontfanghen ende onderhouden was.

Domfernandus ons prince broeder quam wt Spaengnē in Zeelant.

Int selue iaer wert eenē pays eñ concordie gemaket tusschē den bisschop van Ludick Euerhard de la Marche/eñ zijn broeder heer Robert de la Marche eñ tusschen Brabant eñ dese landen/waer af groote blijschap was in Brabandt.

Binnen den seluē iare den.xxiij.dach vā Hoymaēt passeerden voorby Vlissinge twee schone grote Galeyen/die met costelike ware wt Italien gecomē waren/eñ noch wel.xxx.grote schepen met meerschē/ de welcke grote coopmanschap brochten/eñ si togē den hont op na Hantwerpen/ om haer goet daer te vercoopen/ende wederom ander te laden.

Twee Galeyen passeerden voor by Vlissinghe na Antwerpen.

Martinus Luther eñ veel diergelike menschen eñ ketters hebbē ontrent dese tijt haer leeringe begonnen te zaeyen/eñ te scriuen/die in dese landen ghesondē werden. Tegens dē welcken veel geleerde doctoren mondelinge gedisputeert hebbē/ als sommighe

Martinus Luther begonste eerst te scriuen.

legatē eñ commissarissen vandē Paus Leo die.x. do
toor Eckius/ Heronimus Empser eñ meer ander
Desgelijcx zijnd veel doctoren inder godtheyt/ dye t
gēs Martinus Luthers leeringe ghescreuē hebben
wiens boeckē noch int licht zijn/als D. Joannes Ro
fensis/episcopus. D. Jodocus Clycthoueus/D. Joa
nes Eckius. Jacobus Faber Stapulensis/Joanne
Cochleus ende meer ander/die te lanck waren om t
verhalen.

Een schoon nieu schip van Antwerpen voer int heylich lant.

Int selue iaer inden April voorledē doen voer Di
rick paes met een nyeu schip/dmeeste dat opt tot An
twerpen geweest hadde/eñ hadde daer gemaect gh
weest/eñ meynde na Jerusalē te reysen/eñ doen si o
theylich lant quamē/werden si al geuangē/want di
Turcken meyndē/eñ wilden seggē dat si al bespier
warē/maer si geraecten ten lestē wt/ met groter co
eñ si dedē volcomelic haer pelgrimagie / eñ quame
vā daer na Roomen/eñ so voorts ouer lant na huys
maer tschip ende die Capiteyn quam tsiaers daer n
tot Antwerpen met behouden reyse.

Een grote eñ generale pestilentie was in zeelant.

Int selue iaer in September began een generaa
pestilencie oft sterfte in zeelant/bisonder inde steden
daer dmeeste volc was. Eñ tziericzee storuen op de
tijt meer dan drie. M. personē. Te Middelburch ster
mede veel volcx. Eñ te Vlissinge storuē diuersche p
stoors eñ and priesters/die de heylighe sacramente
der kerckē den volcke administreerdē. Men cōste oo
qualic volc gecrijgen die dē siecken behulpelic warē
oft den doodē begroeuē. Ter Veere eñ tot Aremue
sterf meer volcx op een corte tijt dan te voren in twi
tich iaren ghedaen hadde.

Na dat die duechtsamige vrouwe/vrou Anna va
Borselē/weduwe wijlē heer Philips vā Bourgoi
gnen/heere vā Beuerē/mer namaels weduwe wijl

heer Lodewijc vā Montfort.xij.iaer lāc geweest had de/eñ die stadt vanđ Veere met harē raet wijselic eñ wel geregeert hadde/die stadt seer geaugmenteert/ eñ vā volcke/neeringe/timmeraige vā vestē/muerē/ poortē eñ torens vbetert had. Eñ vā Dōburch comē de daer si voor die pestilentie geulucht was/ is si niet lange siec wesende vā deser ellendiger werelt gescheiden dē.viij.dach vā December op haer huys buyten der Veere staende/aent Clarissen clooster/eñ werdt binnē der seluer weke daer nae met een eerlike eñ bequamelike rotuaert begrauē/opt casteel van Sanden burch/inder Cappellen bi haer voorouders/ eñ met haer is die leste orie van Borsselē vanđ Veere gestoruen/eñ te niete gegaen/die te vorē int lant van Walcherē meer dan bide.ccc.iarē in fluere geweest haddē vander duecht eñ lof deser edelre vrouwen Anna vā Borsselen heeft seer supuerlic int latijne bescreuē die hoochgeleerde D.Erasmus Roterodamus int tractaetken dat hi gemaect heeft van dese drie Annen.

Vrou Anna van Borsselen sterf eñ leyt begrauen in dye cappelle van Sadenburch.

Int iaer.M.ccccc.xix.op dē.xxiij.sten dach van Lou maent op sint Anthonis dach/wordt heer Adolf van Bourgoingnen heere van Beueren/vander Veere Vlissinge/Brouwershauene.rc. vrou Anna vā Borsselen voornoemt/ eenige sone gehult ter Veere voor tstadthuys als een recht erfheere van svaders ende moeders weghen/ ende daer was groote triumphe bedreuen/men stropde ghelt vander stadthuys/ende men bedreef groote blijschappe ende iolijt binnen der stadt. Eñ nyet langhe daer nae wordt hi eerlick ontfangē eñ ghehuldt in alle steden/ dorpen ende eylandē/ die hē van zijn vrou moeder Anna van Borsselen aenbestoruen waren/ als Duyuelant/Westcappel/Domburch/tlant vanden Aggere.rc.

Heer Adolf vā Bourgoingnē wert ter Vere gehult eñ ontfangen als ghe rechts heers.

Int selue iaer was tcoren (Gode si lof) seer goeden

coop/want men cochte den rogge in zeelant die veer
tel om.xviij.gr vlaems/eñ de tarwe om.xxiij.groot
die veertel:

Keyser Maxi miliaen sterfte Weenē in Oostenrijck.

Jnt selue iaer den.xxij.dach van Louwmaent/na de
Keyser Maximilianus tkeyserrijc met groter moe
ten eñ oorloge.xxxiij.iaer beschermt had/ eñ de land
van Brabant/Vlaenderē/Hollāt/zeelāt eñ Vrieslā
in vreden na zijn beste vermogē gestelt/eñ tot zijn o
derdō van.lxiij.iarē gecomen was/is hi na lange si
ten te Weenen in Oostenrijc gestoruen/eñ ter nye
wer stadt in Oostenrijc met groten staet bi zijn voo
ouders begrauen. Van die acten eñ gestē des edele
keysers Maximiliaens vindtmen int lange alleen
bescreuen int nederlantsche. Sommige geleerde al
Pyrkamerus eñ andere seggen/dat dese keyser Ma
ximilianus selue zijn res gestas int latijne bescreue
heeft/maer ten is noyt te voorschine gecomen. Ma
hoe eñ in wat manierē seer goduruchtelic eñ lydel
melick dese Prince zijn leuē geeyndt heeft wert ind
Vlaemsche cronijcke int lange bescreuen.

Ende dese rijmen gheuen daer af ghetuyge in o
den tijden ghemaect van hem.

In obitu D. Maximiliani distichon.

Gallos, Pannonios, Flandros, Geldrosq; subegi
Pace meis parta chara Virinia necat.

Maximiliaen sertshertoghe van Oostenrijcke/
Was Roomsch coninck ende Keyser mede
Was een gheleert man/eñ in oorloghen niemant zijns ghelijcke
Want hi veel vaillantschepen op zijn vianden dede
Alsmen screef vijfthien hondert na der manieren sede
Ende neghenthiene den achthiensten dach/
Van Meerte wast dat hi ouerlede
dat hi moeste betalen des doots ghelach/
Hi werdt begrauen daert elcke aensach
Binnen Nyeuwer stadt also wij lesen
God wil zijn siele inder eewichheyt ghenadich wesen,

Binnen dē seluē iare verlorē die van Ziericzee ter zee xviij. grote meerschepē met volck/eñ al dat daer in was/dat seer te beclagen was / maer daer bleuen noch twee schepē daer tvolc af gesalueert wert. Eñ ter seluer tijt verlorē die van zierikzee oock haer beste schippers/stierlieden/eñ piloten/die si lieden haddē dat was der stadt meer schade dan dye schepen dye si lieden verloren.

Die van zierie zee verlorē vele schepen ter zee.

Int selue iaer den. xxij. dach van Hoymaēt op sMarien Magdalenen dach onder die preeckē viel den pilaer een vande meeste van tsteenewerc van haer sundamendt in die kercke oft cappelle/die nyeu op Aremuen gemaect was/so dat al dat volc wt vuaernisse wter kercken liepen eñ daer bleef een out man doot.

¶ Hoe dat ons prince eñ here hertoch kaerle eertshertoge van oostenrijc eñ hertoch van Bourgoingnen/Coninc van Spaengnen/die. v. van dien name vanden. vij. kueruorsten Keyser van Roomen ghecoren wort. ¶ Dat. lviij. Cap.

Nt iaer. M. ccccc. xix. als vorē dē. xxviij. dach van Hoymaēt wert hertoch Kaerle coninc van Spaengnen. rc. vandē. vij. kueruorstē/ eendrachtelikē te Frācfort in hoochduitsch lāt tot eenē Roomschē keyser gecoren/eñ hi was dye v. keyser van dien name/eñ coninc van Spaengnen/ eertshertoge van oostenrijc/graue van Hollant/zeelant. rc. In wiēs tijdē eñ regnatie dese tegenwoordige corte cronijcke van zeelant meestendeel begonnē is te scriuen/eñ vuhaelt maer tgeene dat sonderlinc gebuert is/al ist bi al dien datter sommige van desen onuerwinnelikē keysers gestē eñ historien bescreuē zijn/so en bescriuē wij nochtans mer eē corte sōmarie van tgene datter sonderlinge in zeelant ghescied is/ binnē des keysers tijdē/ wien God goedē voorspoet

Ons prince coninc vā Spaengnen wert keyser gecoren/eñ hi was dye xxix. duytsche keyser.

gelut eñ salicheit ƀlene/eñ der armer gemeyntẽ goe de eendrachtichept/eñ eenẽ vastẽ pays eñ vrede. Als nv die tydinge in dese nederlandẽ ghecomẽ was/dat hertoch Kaerle voorñ keyser ghecoren was/so wert in Zeelant/Brabant/Vlaenderẽ/eñ Hollant grote blijschap ende triumphe bedreuen in alle die steden landen ende dorpen.

Groote triumphe eñ blijscap werdt in dese neder landen bedreuen.

Niet lange daer na indẽ harinc teelt wordẽ sommige buyssen oft harinck schepẽ/eñ ooc sommige coopuaerders wt Hollãt eñ zeelãt/wten naẽ vandẽ coninc vã Denemarckẽ opt zee genomẽ/eñ in Denemarckẽ te Coppenhanẽ gebrocht/waer duerdat heer Adolf vã Bourg. als Admirael vanđ zee/eenen ambassaet in Denemarckẽ gesondẽ heeft/eñ het wert aldaer ge dadinct/maer eert gedadinct wert haddẽ die Denen een buysse vanđ Veere mede genomẽ/eñ si waren ouer in de buysse gelopen/om tvolc te vermannẽ/mer ouermits den grotẽ storm dier opstac creghẽ die van der Veere die inde buysse warẽ die ouerhãt eñ brochtense ter Veere voor prisoniers inne/die aldaer bewaret werden totter tijt toe dat de ambassaet weder wt Denemarckẽ gecomen was. Die ambassaet gecomẽ wesende heeft mijn heer van Beuerẽ/als Admirael vanđ zee verclaert alle dinck goet te wesen/eñ dattet gedadinct was/waer duer heer Adolf vã Bourgoingnen/als Admirael/dye Deenen seer eerliken heeft doen cleeden/ende also weder in Denemarcken ghesonden.

Die harinck buyssen werdẽ vanden Denẽ beschadicht.

Int iaer. M.cccc.xx. op den eersten dach van Hoymaent quã die coninc vã Spaengnen/heere van dese nederlanden Kaerle van Oostenrijck/die corts keyser ghecoren was/wt Spaengnen/eñ arriueerde in Enghelant/daer hi eerlijcken ontfangen eñ getracteert was/van daer is hi te Vlissinghe met. xxx. scho-

De keyser quã wt Spaengnẽ tschepe in dese Nederlanden.

ne schepen aenghecomen/ daer hi eerliken van heer Adolf van Bourgoingnen heere van Beueren ende Admirael vander zee/met die regenten der stadt van Middelburch eñ metten staten vandẽ lande ontfangen wert/daer hi eenẽ nacht bleef/eñ tlander daechs vertooch sine M.nae Vlaenderen.

Binnen den seluen iare quam heer Maximiliaen van Bourgoingnen/Boudewijn die ba.van Bourgoingnen sone van Roomen / die bi prouisie vanden houe/prelaet van Middelburch gemaect wort/eñ hi worde daer abt van sinte Geleyns in Henegouwen

Jnt selue iaer tooch die K.M.Kaerle van Oosten rijc/coninc van Spaengnen eñ heere van dese neder landẽ/met groter triumphen eñ heerlichept voor Aken/daer hi den.xxij. dach van Braecmaent seer triumphelic die eerste keyserlike crone ontfinck/inde tegenwoordichept van veel grote heeren eñ edelen wt dese landen. Hoe triumphelick eñ met wat staten vã Princen eñ heeren wt dese nederlanden met namen ende toenamen die keyserlike maiestept met hem ge nomen heeft/doen hi na Aken tooch/ eñ met wat state eñ heerlichept die.vij.kueruorsten/ den keyser binnen Aken outfanghen ende ghecroont hebben/ vintmen int breede inde groote cronijcke van Vlaenderẽ bescreuen/also men daer int langhe lesen mach.

Die K.Ma. tooch na Akẽ met grooter triumphen.

Die keyser wert met groten staet ende heerlichept õtfangen binnẽ Aken.

Ter seluer tijt was in fluere Meester Niclaes Euerhardi ghebozen van Grijpskercke in Walcheren in Zeelandt een vermaert Doctoor inde rechten/alst aen zijn nae ghelaten schriften blijct / ende ouermits zijn groote geleerthept ende ciuilitept worde hy een deel iaren voor desen tijt President vanden houe vã Hollandt ghemaect/ende naemaels worde hi President van thof ofte Parlement van Mechelen/aldaer hy sterf.

Nicolaus euerardi was in fluere,

Ten seluen tijdē inde Wedemaēt hadde die coninc van Enghelant Henricus die.viij.van dien name/ eē seer costelick huys doen makē te Calis. Eñ de coninc van Enghelant daer wesende/is die coninc vā Vrācrijc by hē daer gecomen/eñ hebben met malcanderē gesproken. Daer na quā die K.M. ooc aldaer te Calis/eñ heeft metten Coninc vā Engelant gesproken/ Eñ daer na is elcke prince weder na zijn lant gereyst

Die coninc vā Engelant had de een costelic huys gemaect.

Int selue iaer inde Hoymaēt so verbranden te Romerswale in zuytbeuelant meer dan.ccc.huysen/ende daer ghebuerde grote ontsprekelike schade.

Int iaer.M.ccccc.xxi.indē Meye/quamē die Bartoenen op Aremuen so oueruloedelikē/als si in menigen tijden haddē gedaen. Eñ desgelijcx quamen ter Veere ooc.xij.Bartoenschē schepē in op die selue tijt soo datmen thondert vant Grouwaetgen sout coste voor.vi.oft.vij.ponden gr.vlaēs/ waer wt te suspiceren was/een toecomende oorloghe tusschen de K.M. eñ den coninc van Vrancrijc/ende inde maent vā Junio stont dye oorloghe op.

Men cost een hondert zouts in zeelāt voor vi pont groot vlaēs eñ min.

Int selue iaer inde Hoymaēt quā coninc Christiernus die.ij.van dien name/coninc van Denemarcken &c. die des K.M.suster vrou Ysabelle getrout hadde post gewijs/maer met.iij.oft.iiij.mannē ghereyst wt zijn patrimoniale landen/eñ quā tot Amsterledam/ eñ gaf hē aldaer bekēt/vā daer is hi te Bruessel bidē K.gecomē daer hi eerlikē ontfangē wert/ eñ bi de K. M.xiiij.of.xv.dagē geweest hebbende/eñ alle sine saken waeromme hi gecomen was/der K.M. geopent hebbende/is hy weder na zijn lande gh ereyst.

Die Coninck Christiern vā Denemarcken quā tot zijn lāt bidē keysere te Bruesse.

Ter seluer tijt als die coninck van Denemarcken voorñ hier in dese nederlanden was/so werden inde Zont ghehouden in Denemarcken meer dan.cc.hulcken ende andere schepen ter tijt toe dat die voorscre-

nen Coninck weder in zijn landt was.

Ter seluer tijt sandt die K.M. eē groot heyrcracht van volck voor die stadt vā Masieris / die hi dede be legghē/eñ int selue belech warē veel edelen eñ heerē vand oorden/als grauen eñ princen/als heer Henric graue van Nassouwen/heer Floris vā Egmont graue van Bueren/heer Adolf van Bourgoingnen heere van Beueren/ende meer andere. Die stadt van Masiers wort belept.

Binnen dē seluen iare werden die boeckē vā Martinus Luther eñ alle sine adherenten leeringe in hollant/zeelant/eñ in alle dese nederlandē des K.M. verboden. Die begeert te weten die cause waerom/dye lese Cronica Brabantię ducum Hadriani Barlandi daer sal hijt opt lancxste in vinden.

Int selue iaer int beghinsel vandē harinc teelt dede heer Adolf van Bourgoingnen/heere van Beuerē/eñ Admirael vand zee/wten name des K.M. schone oorloochs scheepē toereeden/die hi int zee stierde/om die buyssen eñ harinck schepē te bewarene datse gheen schade en creghē vanden Franchoysen die als doen viandē waren der keyserliker Maiesteyts. Als dese.viij.schepē int zee waren / so isser eenen grooten storm wten noortwesten subijtelikē opgecomen/dat Dierick Paes schip van Antwerpē dwelc den admirael vā alle die schepē was van oorlogen/ is ond Engelant op de Ree van Jarmuen met veel costelicx gheschuts van artillerie ter oorlogen dienende/gebleuē dat groot iāmer was. Daer verdroncken veel boots ghesellē/eñ die capiteyn daer af was in grotē perijckel van sinē lijue/te weten Joncker Willem vā Cats dit selue schip hadde eēs te Jaffa geweest in Turckie dwelc hier in dese landen selsaem is. Eñ die ander.vij schepē verstaken van malcanderē / sommige quamē in zeelant masteloos in/sommige hadden haer mastē

Men reede schepen van oorloghe toe om die buyssen int zee te bewaren.

Die schepē vā oorloghen der K.M. ledē grote schaden by storm ende onweder.

gekomen bouē af/so datter geen en was si en waren alle in grotē perÿckel geweest. Eñ daer bleef een va dese.vij.schepē/een cleyne iacht met volc eñ al/si ledi groote schade/behaluen een schip dat den admirae voorñ diende/ genaēt die Marie van Hantwerpen dwelcke een Fransch oorloochs schip ter Veere me groter eeren ende triumphe inbrochte.

Die stadt van Dornicke quā in handen ende onder dye subiectie der K. M.

Int selue iaer op sinte Andries dach den.xxx. dach Nouembris wert die stadt vā Dornicke gewonnen eñ ouergeleuert in handē vander K.M. Eñ den.xv dach Decembris wert heer Henric graue vā Nassou wen eñ heere vā Breda/binnē Dornicke ontfangen wten name vander K.M. Eñ die selue stadt is altijt sichtent dien tijt geweest onder die subiectie des voo screuen keyserlike maiesteyts.

Veel diuerse schepen toghē van Aremuen met die K. M. vā Spaengnē

Int iaer.M.ccccc.xxij.den.xxiiij.dach vā Meye t gen vā Aremuen met eenē noortoostē wint meer dan anderhalf hondert schepē/so Hollāders/Zeelanders eñ Spaengiaerts mettē Admirael van Spaengnen welcke schepē om die K.M. haren coninc voeren/die ouer lant duer Calis in Engelāt getogē was/aldaer hi drie wekē oft daer ontrent blijuende/seer eerlijckē by die Coninc Henricus die.viij.van dien name/ ont haelt eñ getracteert wesende/ siende dē wint bequa me/heeft die K.M. oorlof so daer toe staet aenden co ninc vā Engelant voorñ genomen eñ is tschepe ghe gaen/wāt alle die schepen sine M. daer verwachten de waren/eñ also vā Hamptoun wt Engelant seylen de/is hi binnen thien daghen in Spaengnen ghear riueert/daer hi met groter blijschappen ontfangen werdt.

Paus Leo dye thienste sterf.

Int selue iaer sterf Paus Leo die thienste / als hy tpausdom beseten hadde negen iaren eñ drie maen den, Doen worde weder ghecoren meester Adriaen

Floris van Wtrecht / Proost van oudemonster des
Keysers schoolmeester eñ hi behielt sinen naem ope
vi. maer hi en leefde niet langhe.

Meester Adriaen van Wtrecht werdt paus daer nae

Int selue iaer wonnen die Spaengiaerts met dat
crijchsuolck der K. M. die stadt ende dat stercke slot
ende casteel van Milanen.

Int selue iaer dē. xxi. Aprilis voorledē quā tot Eg-
mont aen eenē visch lanc wesende. lxxx. voeten. eñ zijn
dicte eñ grootte daer na/ na aduenante/ daer werdē
af gemaect meer dan hondert eñ. lx. tonnen visch son
der dat inghewant.

Ter seluer tijt inde maent vā December belepde
eñ wan die grote Turc Solimannus Keyser vā Con
stantinopolen die grote eñ stercke stadt van Rodes/
met alle die eylanden daer ontrent / alsomen int lan-
ghe leest inde groote cronijcke van Vlaenderen.

De grote stade vā Rodes met veel eylanden werdt vanden Turc gewonnen.

Binnen dē seluē iare haddē die Oostersche zeeste-
dē een grote oorloge metten coninc vā Denemarckē
eñ die coninc en wilde niet datter eenige schepē duer
die zont voorby Coppenhauen varē soudē/ eñ hi hielt
so die Zont besloten met zijn schepen van oorloghen.

Int selue iaer wast eenē seer dieren tijt/ men cofte
eenē sack tarwen in zeelant voor thien schellingē gro
ten vlaems/ ende veel schamel lieden aten broot van
gherste/ van boonen ende aerweten ghebacken.

Eenen seer dieren tijt was in zeelandt.

Int selue iaer voeren die buyssen wederōme met
conuoyeerschepen ter zee/ om dattet oorloge op Vrāc
kerijcke was. Ende die Hollantsche oorloochs sche-
pen/ bewaerden haer Hollantsche buyssen/ Ende die
Zeelantsche schepen van oorloghen/ bewaerden ha-
re buyssen elck quartier int sine.

Binnen den seluen iare sterf ter Veuren in Bra-
bandt by Bruessele op zijn Slodt heer Vrancke van

van Borsselē/heere van Cortgenen opten.xxij. dach vā Nouember/zijn lichaem wert gebrocht in een loden tombe wt Brabant/ eñ wert te Cortgene by zijn voorouders graf begrauen. Eñ heer Floris van Egmont heere van Pselsteyn/eñ graue van Buerē succedeerde in alle die achtergelaten goedē eñ heerlicheden/ouermits datter geen orie en bleef/ eñ heer Floris voorgenoemt was die naeste erfghenaem.

Die coninc vā Denemarckē quam met zijn familie ter Vere.

Int iaer.M.ccccc.xxiij.den eersten dach vā Meye quā die coninc van Denemarckē Christiern met zijn Coninginne zijn huysurouwe des K.Ma.suster met haer drie kinderen/ eenen sone Prince Joannes ghenaemt/eñ die outste dochter Dorothea/ die ionxste Christina genaēt/ter Veere aen wt Denemarcken/ met.xiiij.schoonder schepē eñ properen staet/ daer si seer eerliken eñ vriendelikē ontfangen werdē op dat huys van Sandenburch/van heer Adolf van Bourgoingnen heere van Beuerē eñ vrou Anna vā Bergen zijn huysurouwe/eñ si bleuen daer.viij.dagē lanc daer na tooch die heere vā Beuerē mettē coninc eñ sine coninginne na Mechelē/bi vrou Margriete regēte van dese landen / moye vande voorñ coninghinne van Denemarckē. Eñ vrou Margriete gaf den Coninck metter coninghinne een woonstadt te Liere in Brabandt/maer die kinderen bleuen int hof te Mechelen by die Regente.

Die coninc vā Denemarckē/ bracht ter Vere in.xiiij. schoone schepē wel toegherust.

Ter seluer tijt als dese coninck van Denemarcken ouer quā/so wasser ondr zijn vlote van schepē/een dat schoonste eñ grootste schip/als opt in zeelant quam/ dat hi selue hadde doen timmerē/eñ was genaēt die Marie/op tselue schip warē.v.c. mannen eñ thadde meer dan.v.c.stucken geschuts op dit schip quā eerst die Wielinghe inne/eñ also na der Veere/daert lach meer dan een iaer.Ten lesten wordet in Lauante ge-

sonden/maer het en quam noyt weder in dese landē.

Int selue iaer/eñ ooc in twoorgaende iaer waeren byden Admirael heer Adolf van Bourgoingnen here vā Beueren.rc. sommige Capiteynē bestel brieuē gegeuen tegēs die Franchoysen der K.M. vianden. Onder welcke Capiteynē eenen was van Ziericzee/ seer stout eñ onuersaecht diemen dē hofman noemde met een cleyn scheepken vā oorloge/ seer wel toeghe rust/eñ quā op die palen van Vrancrijc ontrent Bue nē/daer hi wten schepe met sommige vā zijn cōpaignie aen lant liep/eñ nam eenē Capiteyn dat een edel man was vā sinen bedde/die hier ter Veere voor prisonnier ghebrocht wert/met veel goets dat hi vandē Franchoysen ghenomen hadde.

Capiteyn hofman dede een broom feict in Vrancrijc aen landt.

Int selue ia er inde Oogstmaēt tooch des K.Ma. oorlochs volc in Champaignen/eñ Vermandoys eñ wonnē Noyon eñ Terreuane met meer andere stedekens eñ Casteelkens / maer si ghingen weder ouer corts daer nae aen die Fransche side.

Int selue iaer dē.xvi.dach in Herfstmaent quamē die Ghelderschē voor Leyden aen die leege side/ende brandē vast aen die stadt/eñ si toghē terstont weder om door dē Dortsche weert/eñ brantschatten sommighe dorpen/ende si namen veel ghevangenen.

Binnen dē seluen iare ontrēt sinte Martensmisse quamen veel crijschknechten vā Spaengiaerden te schepe wt Spaengnen/die meest int eylant van Walcherē vergaerden/daer veel geboefte toequā wt andere diuersche landē/eñ si laghen bicans den gheheelen winter in dit lant vā Zeelant/ bedrijuende onder die lantliedē grote foortse eñ ouerlast/so dat int leste dē.xx.dach vā Iille die lantliedē haer seluen sterc gemaect hebbē/eñ hebbense wtet lant van Walcheren verdreuen/eñ weder te schepe gheiaecht.

Veel geboefte vergaerde met dye spaensche knechten / int lant van Walcheren.

Die Oosturiesen quamē onder den graue van Hollandt ende zeelandt.

Int selue iaer gauen hē die oosturiesen ondē subie
tie der K. M. eñ onder dat graefschap van Hollant
Int selue iaer in Nouember wert die stadt vā Sl
ten in Vrieslant opgegeuen in K. M. name / eñ hee
Jan van Wassenare wert daer in zijn arme geschot
daer hi corts daer na af sterf.

Paus Adrianus sterf / ende Clemēs wert Paus gecoren

Int iaer. M. ccccc. xxiiij. nae dat Hadrianus die. v
t pausdom een iaer / eñ. xxxv. weken beseten hadde / s
is zijn siele van deser ellendiger werelt gescheydē o
den. xiiij. dach van September / eñ Clemens dye. vij
Paus van dien name werdt ghecoren op sinte Eliz
beths dach den. xix. van Nouember.
Ter seluer tijt gebuerde wonderlike dinghen / d
in dese nederlandē noyt te vorē gehoort oft gesien e
warē / so wel in Hollant / zeelant / als Vlaenderē eñ e
ders / wāt sommige geprofessede monicken / nonnen
eñ baghijnē liepē wt haer cloosters / eñ hingē de ca
pe op dē thuyn / eñ ghingen in and' landen woonen
daer die sommighe troudē / de sommige bleuē sonde
wijfs / die nonnen trouden mans. ꝛc.
In dit selue iaer gebuerde veel roouerie opter ze
eñ ooc te lande / bide welcke die lantman / die zeeman
eñ coopman heel arm ende beroyt werden / want dy
Franchoysen eñ Schotten oorloghe op dese lande
hadden.
Int selue iaer op den derden dach van Meye we
verbrande in Zeelandt in Zuytbeuelant een schoo
dorp Persick ghenaemt. Eñ corts daer na sondaech
voor onser vrouwen hemeluaerts dach verbrāde i
selue eylandt dat dorp van Persekendamme.
Ter seluer tijt / ouermits dattet oorloghe tussche
Vrancrijc eñ dese nederlandē was / so warender vee
hulcken eñ ander schepē wt dese landen in Spaeng
nen geuarē om grof sout te halē / de wint die schepe

alle den somer meest contrarie wesende/soo datse wt Spaenguen in dese nederlandē niet en hebbē mogē comen is eenē quaden tijt geworden/so datmen in dese landē twit gesodē sout dierder moeste coopen dan lxx. ponden groot vlaems thondert.

Twitgesondē soutgaelmen in zeelāt. lxx. pōt grote vlaems voor thondert

Int selue iaer dē. xvij. dach van April sterf heer Philips ba. van Bourgoingnen bisschop van Utrecht/ eñ in zijn stadt wert weder gecoren heer Henrick hertoge van Beyerē/des Paltzgrauē sone vandē Rijn.

Binnen den seluen iare werden ter Veere weder schepen vā oorlghe toegherust om die buysen te conuoyeeren. Eñ die Admirael daer Dieric vanđ meere capiteyn op was/die tweede reyse inde zee wesende/ ontrent acht daghē na Bamisse/ist so groten tēpeest van storme eñ winde int zee geworden dat tschip den Admirael genaemt in groot perijckel wesende sinen mast heeft moeten keruē/eñ de compaignie bouen af smijtē/so datse met groter noot ter Goeree ingheco-men zijn. Eñ al die int voornoemde schip warē ghingen bedeuaert tot onser lieuer vrouwen indē polder aldaer si die figuere van tschip brochten/alsmen noch sien mach.

Groot perijkel van stormē eñ onweder leden die schepē van oorloge int zee

In dit iaer wast tcorē eñ alle nuttelike dingē redelikē coop/maer dit iaer hadde eenē hardē oogst/wāt veel corens wert verslagen vanden donder eñ hagel

Int iaer. M. ccccc. xxv. dē achtsten dach van Februario tooch heer Adolf van Bourgoingnen heere vā Beueren/ende admirael vander zee/ als ambassaet van weghen des K. M. met grooten staet ende heerlichept in Enghelant/daer hi meer dan drie maendē was/wāt hi niet weder en keerde dan in Junio daer nae int beghinsel.

Heer Adolf vā Bourgoingnē heere van Beueren tooch in Engelant als ambassaet.

Int selue iaer nae dat in die maendt van October int voorleden iaer Coninc Franciscus van Vrancrijc/

die eerste vā dien name met groter heyrcracht selu
mede in persone wesende/met alle zijn heerē eñ edel
die stercke stadt vā Pauien in Lombardien belege
hadde/so is ten lestē op sinte Mathijs dach in Zille
der seluer stadt ontset gecomē vander. K. M. wegh
biden hertoch vā Borbon/heer Joorgien van Fron
berch/heer Niclaes vā Zalinis/vande Marcgrau
van Piskero/eñ meer and̄ ruyters eñ knechten/eñ
hebben in die selue battaillie dē coninc van Vrancrij
voorñ geuangen genomē metten coninc vā Nauarr
eñ hē in handē geleuert vand̄ K. M. met veel heere
eñ princen. Dese twee nauolghende latijnsche veer
kēs betogē die date des iaers als hi geuangen was

Die coninc vā Vrācrijc wert geuangē voor Pauien.

Occubuere Aquilæ tria lilia luce Mathiæ,
Diluculo Mathiæ Franciscus capitur Papiæ.

Die historie vandē slach van Pauien in Lombar
dien/hoe eñ in wat manierē die selue gebuert is vin
men seer supuerlick int lange bescreuē in die groote
cronijcke van Vlaenderen. Eñ ooc van Hadrianus
Barlandus seer net int corte int latijne begrepen in
Cronicis Brabantie ducum.

Jnt selue iaer indē Meerte was eenē so veruaerl
ken brant op die zeeke ond̄ die keeten buytē der stad
van Ziericzee/so dat meest alle die soutkeetē verbran
dē/met een groot huys daer drie roepbargen in lagē
eñ wel met. xxv. ofte. xxx. heertsteden/ in welcken brāt
ontsprekelijcke schade ghebuerde.

Eenen groten brant was tot Ziericzee ond̄ die keeten.

Jnt selue iaer int beghinsel vandē Meerte/so quā
die Wielinge inne in zeelant/die Spaensche vlote eñ
daer voerē dier tijt/wel. l. meerschepen vandē spaen-
sche vlote/tot Antwerpen den hont oppe.

Binnen dē seluen iare was in hoochduytschlandt
een beroerte eñ tweedracht van die boerē tegens die
princen heeren eñ vorsten/waeraf die Capiteyn was

Thomas Muntzerus met meer andere/ eñ dese waꝛẽ die pꝛincipaelste die dat herdoopen eerst vooꝛtstelden eñ opbꝛochtẽ/mer woꝛdẽ onlancx daer na vandẽ hertoch van Loreynen eñ den bisschop van Straetsburch/van hertoch Jorien van Sassen/vanden lantgraue van Hessen eñ van andere voꝛstẽ eñ heeren al tsamẽ verslagen. Sommige scriuen datter meer dan hondert duysent mannẽ/als nv eñ alsdan verslagen warẽ. Alsmen in diuersche cronijckẽ int bꝛeede lesen mach/int latijne in Hadꝛiano Garlando/in diuersche hoochduytsche histoꝛien:in Wilibaldo eñ meer ander

Een groot rumoer eñ vergaderinghe van boeren was in hoochduytsch landt.

Jnt selue iaer dede Adolf Hardinck/ rentmeester/ vã bewesterschelt met dẽ baillíu vã Vlissinge Victoꝛ vã sickele/eñ met haer adherentẽ sommighe polders aent lant vã de oude tonge bedijckẽ eñ mede aen Oelkẽs plate genaemt die Galithea/die tille/eñ die polder vandẽ bommel die langhe ghedꝛeuen hadde.

Den Oelkens plate werden sommighe polders bedijckt.

Jnt selue iaer inden Meerte/wert ioncker Jan vã Romerswale binnẽ Middelburch op tsgrauẽ steene geuangẽ ghebꝛocht vã Adolf Hardinc/rentmeester van bewesterschelt weghẽ/welcke ioncker Jan grote fooꝛtse eñ gewelt in Romerswale eñ zuytbeuelant eñ elders gedaen hadde. Corts daer na dat hi geuangen is geweest binnẽ Middelburch/so quã die pꝛocureur generael wt den Haghe met zijn dienaers/ende heeft desen ioncker Jan met hẽ geuangẽ geuoert/eñ heeft hem inden Haghe metten sweerde doen iusticeren/ende hi wert daer begrauen.

Jnt iaer. M.cccc.xxvi. ontrent Pinxterẽ/is de grote Turck Soliman keyser vã Constantinopelẽ gecomen met groot volck int coninckrijc van Hongarien/ eñ dede wter maten grote schade vã roouen bꝛandẽ eñ mooꝛden/eñ hi nam veel sloten eñ sterctẽ inne/ also dat hi tlant vã Hongarien meest al verwoeste eñ

Des Turcs volc dede grote schade int lant van Hongarien.

verderf. Ten lestē op den. xxix. dach van Oostmaent op sint Jans onthoofdinge is hē tegens gecomen Lodouicus die coninck vā Hongarien met groter heyrcracht/om dat Christen geloue eñ zijn lant te bescher men/daer eenē grotē slach gebuerde/so dat de coninc zijn vlucht nā in een valeye/ daer hi verslagen wert met menich duysent mannen vandē volcke des turcschen Keysers Solyman/want hi vā zijns selfs volc verraden was/die hi betroude eñ hē te velde gebracht hadden met weynich volcx. Hier is die coninghinne vrou Marie van Oostenrijc des K. M. eñ Domfernands suster weduwe gewordē vā coninc Lodouicus voorñ die si corts getrout hadde/eñ geen orie bi hē gewonnen. Dese historie hoe dat desen slach ghescхiet is/eñ hoe dat dese Christelike coninc Lodouicus voorñ zijn leuē geeynt heeft/wert in diuersche historien vertelt eñ twort int breede in die groote Vlaemsche Cronijcke bescreuē/alsomen daer int lāge lesen mach. Corts hier na is die Eertshertoge van Oostenrijcke Ferdinandus/Lantgraue vā Elsatē/graue vā Habsburch vā Tyrol. &c. des K. M. broed/gesuccedeert int coninc rijc vā Hongarien/eñ Bohemen bider doot vanden coninc Lodouicus voorñ / wāt hi getrout hadde des voorñ coninc Lodouicus suster vrou Anna/waer bi hi gewonnē heeft. x. kinderē/die meestendeel noch alle int leuē zijn. Te weten vier sonē eñ. vi. dochters. Die outste sone Maximiliaen genoēt Eertshertoge van Oostenrijc/die getrout heeft ioncfrou Ysabelle des K. M. dochter/waer af ghi int vuolch der cronijcken op sinē tijt noch lesen sult/die. ij. sone Philippus /dye iij. Ferdinandus/dye vierde Carolus dye noch al int leuen waren als dese Cronijcke voleynt was. Ende die namen der dochters zijn dese/ioncfrouwe Ysabelle die outste/die ghetrout hadde den Prince van dat

Lodouicus coninc van Hongarien werdt verslaghen.

Ferdinandus eertshertoghe van oostenrijc wert coninck vā Hongarien eñ Bohemen.

conincrijck van Polen Titus genaemt/ coninc Sigismundus van Polē eenige sone/ maer si en heeft geen orie ghecreghen bi den prince van Polen / want als si maer thien maenden gehijlict geweest hadde/ is si aldaer in Polen subijtelikē gestoruen. Die .ij. dochter Maria/ die .iij. Anna/ die .iiij. Catherina/ die .v. Magdalena/ die .vi. Leonora ghenaemt/ Den welckē God verleene een lanck ende salich leuen/ gheluc ē voorspoet. Hoe die doorluchtighe coninck Ferdinandus Eertshertoghe van Oostenrijcke/ ē zijn coninghinne vrou Anna te Pragen in Bemer lāt gecroont zijn met wat staet ē heerlichept/ vindtmen int breede bescreuen in die Cronijcke van Vlaenderen. Ende dye gesten ē feyten vanden voorn̄ coninc Lodouicus vā Hongarien/ ē wat int selue lant van Hongarien ē Bemen in sine tijden geschiet zijn/ ē inden tijden vā Ferdinandus / coninck van Hongarien voornoemt/ noch gheluckelick regnerende vindtmen int langhe beschreuen int latijne biden gheleerden Doctoor Ambrosius Ritius Domproost van Trenten/ ē in Ieronymus Gebuilerus/ ende in sommige andere hoochduytsche cronijcken.

Titus nb Coninc vā Polen heeft des Roomschen Coninccs dochter ghehadt.

Ferdinandus ende zijn coninginne werden te Praghen in Bohemen ghecroont.

Van dye crooninge ende blijde incoēste van coninc Ferdinandus Eertshertoghe van Oostenrijc voorn̄ ē van zijnd coninginne vrou Anna/ hoe si ghecroont wert/ met wat triūphen ē blijschap si ontfangē werdē in dat conincrijc vā Hongarien/ vindtmē int langs bescreuen in die grote cronijcke van Vlaenderen.

Ferdinandus eertshertoghe van oostenrijc wert coninck in Hongarien ghecroont.

Int beghinsel des selfs taers sterf die Coninginne vrou Ysabelle/ des keysers susters/ coninc Christiern die tweede vā dien name/ coninc van Denemarcken/ Noorweghen. &c. huysvrouwe/ nae langhe siecten/ te Zwijnaerde/ in Vlaenderen/ ende si wert in dye Abdie van Sinte Pieters te Ghendt met soo grooten

Die coninginne van Denemarcken sterf te Zwijnaerdē in Vlaenderē.

solemniteyten als daer toe staen begrauen. Van die edelheyt eñ duecht der seluer vrouwen Ysabelle / heuet seer supuerlick int corte in haer Epitaphium int latijne begrepen die gheleerde eñ eloquente heere/ Meester Cornelis schepperius/heere van Eecke.xc.

Int selue iaer wert een tractaet van payse gemaket tot Madrille in Spaengnen tusschē die K.M. eñ den coninck van Vrancrijck/ beslutende in haer veel contracten.

Binnen den seluē iare hadde coninc Christiern vā Denemarckē/Noorweghē.xc.voorñ.doen hi zijn residencie oft woonstede te Liere in Brabant hadde/zōmige capiteynē bestel brieuē gegeuē op alle sine viāden/als Capiteyn knijphof/eñ Roode Claes vā Amsterledam/de welcke Capiteynen seer wel toegerust met geschutte eñ volcke/zijn met twee oft drie schepē wt Zeelant int zee geslegen eñ wt Vlaenderē / doende den Oosterlingen die si int zee vondē grote schade nemende veel schepē met goeden vā dye Oosterische zeestedē. Eñ also ter Goeree in zeelāt incomēde/hebben si aldaer sommige goedē vercoft. Ten lesten zijn si vandē Hamburgers opt zee gecregē/ eñ te Hāburch ingebracht/eñ aldaer voor zeeroouers ge executeert.

¶ Capiteyn knijphof ende Roode Claes waren Capiteynen in dye oosterische zee.

Int selue iaer/tsondachs op halfuastē troude die keyser Kaerle die vijfste van dien name/coninck van Spaengnen/eñ heere van dese nederlandē/Coninck Emanuels van Portugaels dochter ionckrou Ysabella in die stadt vā Siuillien des smorgens vroech indē dageraert/met grote triumphe/cierlichevt/ eñ alder hande costelichept / alsmen int breede vindt in diuersche Spaensche cronijckē / In Petro de Suisia ende meer andere / bide welcke ionckrouwe Ysabelle sine maiesteyt gecregen eñ verwect heeft drie sonen ende twee dochters. Die outste sone Philippus genaemt

Die keyser Carolus die vijfste troude des coninck Emanuels dochter vā Portugale

prince vā Spaengnen/eñ eenē sone Fernandus ghe naēt/die sterf in zijnd kintsheyt/eñ noch eenē sone Jo hannes genaēt/die sterf als hi twee iaer out was/eñ die twee dochters namen zijn dese / ioncfrouwe Ysa belle/die eerste waer af men int veruolgē der cronijc ken noch lesen sal/die andere ioncfrouwe Janne ghe naemt/die sterf in haer kintsheyt.

Int selue iaer tsondaechs na sacramētsdach bedre uē des coninex schepē van Portugale op Aremuen in Zeelant grote vruecht eñ blijschap met schietē op die schepen eñ met dansen op die sweerden. Eñ die fac toor vā Portugale dede tot Antwerpen processie dra gen/eñ dede die grote clocke luydē/eñ een solemnele misse singhē om God te dancken eñ te louen / want die coninc vā Portugaels schepē hadden den Turck af genomen meer dan.c.schepē/die zijn Eylant nemē wilden/dat hi corts daer te voren gheuonden hadde.

Die factoor vā den coninc vā Portugale bedreef binnen Antwerpē grote triumphe eñ vrolicheyt.

Ontrent desen tijt waren begonnen tot Middel burch te makē veel schone huysen totter stadt behoef als die belance/thuys van Middelburch ende tsgra uen steen met meer andere.

Int iaer.M.ccccc.xvij.op den.vij.dach van Meye wert geboren die eerste sone der K.M. eñ der keyse rinne tot Valiodelijt in Spaengnen/eñ hi wert Phi lippus genaemt/waer duer in alle dese nederlanden grote vruecht eñ blijschap bedreuen wert. In wyens faueur eñ eere dese Rijmen hier nae volghende ghe maect zijn.

Des K.M.eer ste sone werdt geboren te Va liodelijdt in Spaengien.

Alsmen vijfthienhondert ende.xxvij.sach scrijuen/
den seuensten dach in Meye na trechte bedien
Was gheboren tot slants verblijuen
Philippus van Oostenrijcke dat edel engien
den eersten gheboren sone om elcx verblijen
Van onsen alder moghentichste Keyser Carolus eersame
Wiens gheboorte men in Spaengnen sach geschien

In die stadt van Valiodelijt als ionghe Prince bequame
Waer af al verhuecht was/ende in wiens name
dese nederlanden triumpheerden met grooter liberalicheyt/
God verleene hem hier voorspoet
Ende hier naemaels dye eewighe salicheyt.

Die machtige stadt van Roomen wert ghewonnen/ghespoliert ende berooft.

Int selue iaer indē Meye wert die grote eñ machtige stadt vã Roomen van des K. M. weghē gewonnen/gespolieert eñ berooft. Die Paus worde geuangen met .xvij. Cardinalen/daer opper capiteyn was die hertoch van Borbon/die na int bestormen vãder seluer stadt doot geschotē wert/daer veel onbehoorlike eñ wreede feytē van vrouwen eñ maechdē bedreuen werdē/alsmen int lange lesen mach in diuersche latijnsche historien/eñ in sommige Italiaensche Cronijckē/als Joannes Baptista Crosius/eñ Lodronus eñ meer andere. Eñ het wort int nederlants int breede verhaelt inde Vlaemsche cronijcke. Waer af dese twee latijnsche veerskens ghemaect zijn/beteekenende die date des iaers.

Altera post captos Gallos populiq; furores
Æstate, capta Roma cruenta fuit,

Die paus Clemens dye .vij. vã dien name/eñ dye K. M. zijn verenicht.

Corts daer na wert die paps ghemaect tusschen Clemens die .vij. Paus van dien name/eñ die K. M.

Des hertoghē volc vã Gelre quamē binnen Wtrecht/met iij.c. paerden

Int selue iaer den .vi. dach vã Augusto sandt hertoge Kaerle vã Egmont/hertoch vã Ghelre eñ graue vã Zutphen/binnē Wtrecht wel .ccc. peerde volc/wãtet binnē der seluer stadt niet wel en stont tusschē den biscop eñ die regetē mettē borgerē/eñ wordē int eynde sterc .x.c. oft .xij.c. knechtē/eñ si cregē met vraet die stede in/dese historie vintmē suuerlic int latijn bescreuē

Int selue iaer stierde heer Adolf vã Bourgoingnen heere vã Beuerē .ij. schone schepē wt op zijn selfs cost die hi nyeu had doen makē/wel toegerust vã artillerie eñ alrehande munitien ter oorloghē dienende met cloecke schippers eñ stierliedē met eenē capitein

genaēt Herry geborē vanđ Vere/om een nyeu lāt te
soecken/dwelc mijn heere dē Admirael vā dye K. M.
geschōckē was/si warē meer dā eē iaer wt altijts dit
eylant soeckende/dwelc si niet en constē vindē / waer
duere si die schepē vol goets gecoft eñ geladē hebbē/
om hier in dese landē te brengen/op datmen niet seg-
gen en soude datse te vergeefs wt gheweest haddē.

Int iaer. M.ccccc.xxviij. noch ooc int voorgaende
iaer indē winter en wayde dē wint niet seer veel west
hier in dese landē/eñ al wayde se hier west ten wayde
so elders niet/so datter niet veel schepē den seluē win
ter wt Spaengien in zeelant oft dese nederlandē en
quamē. Alle vruchten warē seer diere/als rosinen/vi
ghē eñ olie in dese nederlandē/ouermits dat die sche
pē van Westē niet comē en mochtē op huerlieder tijt
Eñ int leste vanđ palmweke wayde dē wint/ dat die
Westersche vlote ouerquā / doen cochte men tcruyt
half om niet/so dat de coopman veel aen zijn goet ver
loos/breeder blijckende in die Brabantsche cronijcke

Die windt en wayde vandē winter niet ve le west.

Int selue iaer op dē.vi.dach vā Meerte tswijdaechs
inde quatertemper/inde vastē quamen.xv.c. Gelder
sche knechtē van Wtrecht met veel burgerē vander
stadt eñ pilgierdē eñ beroofdē tsgrauen Hage vā sil
uer eñ gout met alle costelike iuweelen eñ habijten/
cleyn eñ groot/met alle andere goedinghē dat si dra-
ghen mochten/ eñ op dē derden dach des sondaechs
droegen si alle dat geroofde goet tschepe eñ voerdēt
na Wtrecht/sonder yemants wederseggen/nemen
de oock grote verdingen eñ brantschattingen vandē
dorpen ontrent den Haghe aendē Rijndijck staende
daer van si alte swaren goet ghecreghen dattet niet
wel te segghen en is. Van welcken hoop knechten
ende boeuen Marten van Rossem die ouerste Capi-
teyn ende leytsmen was.

Tsgrauen Hage in Hollant werdt vanden Ghelderische knechten ghe-pilgeert ende beroofet.

Ter seluer tijt hadde die van torije wt Vlaenderē sommige schepē ter oorloge varende/ daer sommige schepē wt Zeelant onder warē. Int zee comende isser een schip vanđ Sluys voor Diepē van zijn vianden sijnen mast af geschotē. Dit siende die vā binnen Diepē zijn gecomen wter stadt met diversche schepen ende boots van oorloghē om dit masteloos schip te ouervallen/ Maer Geerit van Meeckere/ ouerste Capiteyn vā die vander Sluys heeft sulcke feyten onđ die Fransche scepē bedreuē op dat pas/ dat hi een vanđ principaelsten Franche schepen diemen seyde dē admirael vā Diepen te wesen/ so beschoot met zijn gheschut/ dat tselue schip inden gront ghinc/ eñ alle tvolc meest verdranc/ daer veel ionckers eñ burgers kinderen van Diepen inne warē/ die meest al verdronckē. Die reste vanden fransche schepē dit siende/ hebben tmasteloos schip verlaten twelck noch also ter Sluys met triumphen in quam.

Capiteyn Geerit vā Meecke re bedreef grote vaili antscap opt zee met eē masteloos scip.

Ter seluer tijt inden Meerte wert dat eylant van Walcherē eñ die steden seer gesterct/ want daer werden veel lantsknechtē eñ volc van wapenē inghelept om tlant te bewaren/ om dat die coninc vā Vrancrijc dese landē weder ontsept hadde/ eñ men was seer sorgende voor die Engelschē/ so men int lange leest inde grote cronijcke van Vlaenderē/ Hoe dat die herautē vanden conninc vā Vrancrijc eñ van Enghelant der K. M. ontsept haddē/ maer Gode si lof het wert met goeder concordie ter neder ghelept.

Het eylant vā zeelant werdt seer ghefo ztifi ceert eñ sterck ghemaect.

Int selue iaer inden Meye so verbrande dat schone dorp vā Scherpenisse int lant van sinte Martēsdijck in zeelāt/ daer grote ontsprekelike schade gebuerde.

Tdorp van Scherpenisse in zeelandt int lant van sinte Ma rtensdijck verbrande.

Int selue iaer op dē eersten dach van Junio werdt die stadt van Wtrecht weder met behendicheyt ghewonnē van die Bourgoinschen wt des K. M. name/

hier af hebt ghi breed bescheet inde hollātsce cronijc.

Int selue iaer eñ maēt verbrande dat schoon schip dē Grādaris genaēt liggēde voor Aremuen op stroō geladē met coopmās goet dat in Italiē wesen wilde.

Int selue iaer dē .xvij. dach van Hoymaēt quā heer Adriaen vā Crop graue van Reulx wt Spaengien/ met .vi. c. spaengiaer dē te schepe op Aremuen in Walcheren/ eñ die knechten werden in Ghelderlandt op dye vianden ghestiert.

Int selue iaer wert dat grote insule oft eylant vā Pirou in nyeu Spaengien geuondē/ twelck eylandt men dat goude lant noēt ouermits dat tgout so ouervloedich daer inne is. Dit voorś eylant wert eerst vā die schippers wt Spaengien geuondē/ die veel duytschen by haer hadden/ dwelcke eylant nv onder dye Keyserlike Maiesteyt subiectie is.

Dat nyeu eylant vā Pyrou datmēdat goude lant noemt was vanden Spaengiaerts ghevonden.

Int selue iaer quā een schip vā Ziericzee in zeelant die Wielinghe inne/ eñ dese schipper was genaēt Anthonis mulor/ hi hadde met zijn schip bide anderhalf iaer op zijn reyse geweest/ hy hadde in een nyeu lant geweest in Affrica/ ghenaēt Caput viride/ daer noyt eenige schepē wt dese landē inne geweest hadden/ eñ hi bracht zijn schip vol souts eñ wijnē/ hi hadde daer meer souts gecocht om eenē ducaet/ dan hi in Gayen oft Bretaingnen copen soude om .xi. ducaten/ dit scip brochte die eerste Calcoetsche hoenderen in zeelant. Dese schipper tooch weder tiaer daer na mettē Grādaris die hier voren verbrant geweest hadde/ eñ weder vermaect was in zeelant op Aremuen na Spaengien/ maer hi en quam noyt weder.

Binnen dē seluen iare worde heer Floris van Egmont graue vā Bueren/ heere van Yselsteyn / wten name des K. Maiesteyts gehult in alle dat ouersticht eñ stichsche stedē eñ landen van ouerijssel eñ Sticht

Die steden vā ouersticht quamen onder die subiectie vanđ K. M.

van Wtrecht/als graue van Hollant ende een herto ghe van Brabandt.ꝛc.

Veel scepẽ wt zeelant eñ Hollant de welcke wt dese landẽ voerẽ/ werdẽ vanden Franchoysen ghenomen.

Int selue iaer warẽ veel schepẽ wt Hollant eñ Zeelant in Spaengien/eñ in ander landẽ ouer zee geuaren/die meest al van die Franchoysen genomẽ werdẽ ouermits dat die oorloge seer subitelikẽ opstac. Men beloofde schip ende goet weder te restitueren/maer dye cooplieden ende schippers en creghen nyet veel weder.

Int iaer. M.ccccc.xxix. den eerstẽ dach vã Zille quamen int conincrijck vã Ciuilien in Spaengien twee schepẽ wt die nyeu insulẽ van Pirou weerdich wesende hondert eñ vijftich. M. ducaten/in gout ghesteenten eñ peerlẽ/eñ ander costelic goet/ten profite vande K. M. eñ hondert duysent voor die cooplieden/welcke somme die cooplieden der K. M. leendẽ een iaer lanck om die lantsknechten daer mede te betalen.

Die K. Maiesteyt quã van Barselonien wt Spaengien in Italien.

Int selue iaer inde selue maent quã die K. M. Carolus die vijfste van dien name van Barselonien wt Spaengien/hi tooch ouer zee na Italien met hõdert galeyen/eñ.cc. grote schepẽ/ onder die welcke waren xxx. grote schepen die de coninc vã Portugale der K. Ma. ten dienste stierde/dye reste waren meest al wt Hollant ende Zeelant. Daer waren ter seluer tijt so veel schepen/dat die Keyserlike Maiesteyt met hem wt Spaengien ouerbrochte drie duysent peerdẽ eñ xx. duysent voetknechten/twee hondert sackẽ corens ende andere prouande. Hier af heeft ghescreuen in eenen seyndt brief in Spaensche meester Jan Baptista Groenwaldt.

Int selue iaer te midtsomer resigneerde ende gaf ouer heer Heurick van Beyeren/bisschop van Wtrecht zijn Bisdom in handen vanden Paus Clemens die.vij. na dat des Keyserlike Maiesteyts volck dye

stadt van Wtrecht inghenomen hadde. Eñ die paus gaf die gheestelijcke iurisdictie weder den eerbaren ouden heere/heer Willem van Enckeuoort wt Brabãt/Cardinael eñ bisschop vã Darthusen in Spaengien/ Ende hy dede possessie nemen by eenen substitupt/de welcke worde gheinstalleert ende gheordonneert te wesen die .lix. bisschop van Wtrecht/ ende hi bleef tot Roomen woonende. Eñ bisschop Henrick berechte dat bisdom ontrent vijf iaren in grooter tribulatien eñ oorloghe om des tweedrachts wille/ Hy wert namaels ghecoren te wesen bisschop vã Worms in hoochduptschlant.

Heer Willem van Enckenoordt worde bisschop van Wtrecht.

Int selue iaer in Hoymaendt op sint Jacobs auõt waren binnen Camerijck vergadert die moeder van den Coninck van Vrancrijc die coninghinne van Nauarre des coninck suster / vrou Margriete van Valoys/Vrou Louyse van Sauopen hertoghinne van Angolesme/ met diuersche heeren eñ edelen/eñ aen dander side veel grote princen eñ heeren wt dese nederlandẽ/als vrou Margriete moye des Keyserlikẽ Ma. Douagiere van Sauopen/eñ gouuernante vã dese nederlanden/die hertoch van Aerschot / dye bisschop van Ludick/die graue van Nassouwen/de graue van Buerẽ/dye heere vã Beuerẽ/admirael vand zee/noch drie Cardinalẽ/eñ diuersche bisschoppen eñ wijse mannen beyde gheestelick eñ weerlick/ hoe ende in wat manieren die pays ghesloten was tusschẽ dese twee princessen / ende met wat staet ende heerlichept die princen eñ heerẽ binnen Camerijc quamẽ vindtmen in de grote Cronijcke van Vlaenderen int langhe. Ende op den lesten dach vander seluer maẽt werdt den pays volcomelijcken ghesloten ende corts daer nae wtgheroepen in alle den steden van dese nederlandẽ daer groote blijschap omme was.

Den pays tusschẽ dẽ coninc van Vrancrije eñ die K. Ma. wort te Camerijck ghesloten.

Binnen dẽ seluen iare op dẽ.xxi.dach vã September quã Soliman die grote Turc/keyser vã Constantinopelen weder in Oostenrijc met.ccc.M.mannen/ eñ beleyde die stadt van Weenẽ in Oostenrijc/eñ bestormde die stadt nacht eñ dach drie wekẽ lanc sonder ophoudẽ. Eñ na veel bestormens eñ schertmutsinge is hi met schande eñ confusie op gebrokẽ op sint Gallen dach/achterlatende so geuangen eñ verslaghen ouer die tsestich duysent Turcken eñ Joden. Eñ int vertreckẽ nam hi met hẽ veel ionghe vrouwen ende maechdẽ die hi met hẽ geuangen nam/eñ reysde met groter schandẽ wederom na Constantinopelen/ende om zijn eere te bedeckẽ/eñ zijn volc te payen/dede hy den sinẽ te verstaen/dat coninc Ferdinandus heymelick bi hẽ int heyr geweest hadde/eñ hadde met hẽ gecomposeert/mitsdien dat die stadt van Weenen hem iaerlicx tribuyt geuen soude. Int vertreckẽ sandt hy veel diuersche ionghers in die stadt vã Weenen wel eñ seer rijckelijc ghecleet/hẽ lieden belastende datse dẽ heeren vã Weenen seggen soudẽ/dat sine meyninghe niet en was die stadt te beschadigen. Van desen swaren belech des voorñ stadt vã Weenen eñ van de destructie vã Hongarien eñ Oostenrijc vindtmen int lange in diuersche Cronijckẽ begrepen/eñ bisonder heeft daer af seer net int latijne int breede ghescreuẽ Jeronymus Gebuilerus/eñ het wert oock int corte verhaelt/inde groote Cronijcke van Vlaenderen.

De grote turc quã weder in Oostenrijcke/ voor die stadt vã Weenen.

De grote turc Solimã ooch met schanden vã weenẽ wt Oostenrijcke.

Jnt selue iaer den derdẽ dach vã October began in zeelant een wonderlike siecte/die wt hoochduytsch lant quã/daerse indẽ Meerte te voren began te regneren/eñ so voort in die Oostersche steden/ eñ duer tsticht vã Wtrecht eerse hier in dese landen quã/ ghe heetẽ die sweetende oft Enghelsche siecte/daer af vele menschẽ binnen.xxiiij.vren storuen/als si te veel eñ

Dye sweeten de siecte quã in dese nederlanden.

onmateliken warm gehoudē werden/ eñ die hē coel eñ niet te warm en hieldē behielden tleuen/ maer ten duerde in sommige stedē van zeelant niet langer dan xiiij. daghē/ eñ die siecte en duerde ten hoochstē maer xxiiij. vren. Die sommige en lagen bouē. x. ofte. xij. vrē niet/ daer wert veel volcx versuymt/ die al duer hitte versmoort werdē/ om datmense te heet hielt ligghen gedect/ want men eerst geen rechte remedie daer toe en conde geuindē. Daer warē sommige stedē eñ dorpen in zeelāt/ daer die siecte noyt en was. Dese voorñ siecte (na dat sommighe scriuen) en was anders nyet dan een gheessel eñ gifte Gods/ op dat wij onse sonden beterē souden eñ voort aen vā sonden wachten. Van deser siecte beginsel/ cause eñ oorspronc eñ de cure eñ remedie daer vā hebben veel geleerde mannē/ doctoren in medecinē bescreuen/ als Theobaldus fettich medecijn der stadt van Worms in hoochduytsch landt. Eñ D. Jacobus Castricus medecijn der stadt van Antwerpen ende meer andere.

Weeldi uersche personen werden verswijmt inde sweetende siecte.

Jnt selue iaer in December op sinte Nicasius auōt rees eenen groten storm van winde/ so dat in Zeelant tusschen Aremuen eñ Vlissinge vijf ofte ses hulcken bleuen/ daer bedorvē veel schepē ter zee/ eñ daer verdranc veel volcx. Voor Antwerpen bleuen drie huen met goet gheladē/ eñ daer sanc een Bretoens schip.

Jnt iaer. M.cccc.xxx. op s. Mathijs dach worde die Eertshertoge van Oostenrijc eñ coninc van Spaengien/ heere van dese nederlandē Kaerle die vijfste vā dien name vanden Paus Clemens die. vij. gecroont tot eenen Roomschen keyser in sinte Petronius kercke/ in die stadt van Bononien/ inde presentie vā veel grote heeren vorsten eñ princen gheestelick eñ weerlick wt gheheel christenheyt/ met also grote solemniteyten feesten eñ triumphen datmen tselue nyet wel

Kaerle de vijfste van dien name coninc van Spaengien eñ heere van dese nederlanden/ werde gecroōt Roomsch keyser.

wt spreken noch volcomeliken scrijuen en mach/ hoe
triumphelikẽ/ eñ metwat groter staet eñ heerlicheit
eñ met wat heerẽ eñ princen die K. M. zijn incoemste
binnẽ Bononien ghedaen heeft/ eñ hoe hẽ die Paus
Clemẽs met sine Cardinalẽ eñ bisschoppẽ ontfangẽ
heeft. Eñ van die solẽnelike eñ triumphelike corona
tie des K. M. voorñ/ eñ vã die triumphe eñ blijschap
die daer ter seluer tijt gebuert is/ heeft int latijne int
breede bescreuen Cornelius Agrippa. Eñ ooc vindt
ghi tselue inde cronijcke van Vlaenderen int corte.

De keyser quã duer Italiẽ in duytschlant eñ allo in dese nederlanden.

Int selue iaer opten. xv. dach van Junio quã die K.
M. met sinẽ broed Ferdinandus wt Italien in hooch
duytschlant met hẽ brengende zijn suster Marie dye
coninginne van Hongarien/ met veel groote heeren
eñ princen/ in die stadt vã Ausburch daer hy eerliken
ontfanghẽ wert vã die duytsche heerẽ. Eñ daer drie
maendẽ vertoeft hebbende/ is hi met alle sinen staet
in dese nederlanden af ghecomen.

Int selue iaer troude Franciscus van Valois dye
eerste vã dien name/ coninc vã Vrancrijc Alienora des
K. M. suster/ die te voren getrout hadde dẽ coninc vã
Portugale Emanuel/ eñ twas inde maent vã Augu-
stus/ waer af men groote triumphe ende blijschap
in Vrancrijck bedreef.

Eenen groten storm eñ tempeest.

Binnen den seluen iare den. v. dach vã Slachmaẽt
op sinte Felix dach wast eenen so groten storm wten
noortwesten/ eñ twas snoenens te. xij. vren so hooge
gheuloept/ dat dwater ouer sommighe straten ende
dijcken liep/ hoe wel dattet noch twee vren vloepde
daer na eert vol zee was. Eñ opten seluen sater dach
als sommighe scrijuen ouervloepden in Hollat/ Bra
bandt/ Zeelandt/ eñ in Vlaenderen vier hondert en-
de vier prochien/ nochtans leedt Zeelandt die meeste
schade met Hollandt als hier naer volcht/ alsomen in

Die schadelicste vloet die in menschens gedencken in zee lant is gebuert

desenaeruolgende Rijmen ende dichtẽ horen mach.

Alsmen screef duysent vijfhondert ende dertich
en vijfsten dach Nouembris/ twordt v ontdect/
oen ghebuerder iammer ende druck seer smertich
Ten tijden vanden Keyser Carolus die vijfste effect
Eenen groten hooghen vloet isser ghestrect
Ouer gheheel Zeelant duer tgroot mishaghen
Dachmen menich mensche weenen kermen eñ deerlick claghen

Eenẽ rijm vã den hogẽvloet in zeelant/ ins iaer. M. ccccc ende. xxx.

Dit is dye date des iaers vanden seluen vloet.

Luctificos fluctus attollit quinta Nouembris.

Vanden seluen vloet.

Amandus knecht gaf Zeelant een sober profijt
Twelck verloos veel landen op dier tijt.

Incarticis.

Een andere.

Hollant ende zeelandt wel beclaghen mach
Sinte Felix quaden saterdach.

In Walcheren ouerulioepden die dijcken tot diuer
sche steden. Den dijck tusschen die oude hauene van
Middelburch eñ Aremuen brack duere/waer af tlãt
daer ontrent eert beuerscht was/ wel drie weecken
lanck besouten was.

In Walchers ouerulioepdet tot diuersche steden.

Te Vlissinghe ouerulioepde een stuck van eenẽ to-
ren/ende die wal vander stadt brack mede duere/ so
dat dwater int lãt quam/mer het wert corts daer na
weder beuerscht.

Tot Vlissinge ouerulioepde eẽ stuc van eenen toren.

Den Westcappelschen dijck brack duere tot diuer
sche plaetsen/maer twert corts daer na beuerscht.

Ontrent der Veere/benoorden in Walcherẽ brac
den dijck ten twee steden inne/maer duer groote di-
ligencie van heer Adolf van Bourgoingnen/ heere
van Beueren werdt tlandt daer outrent binnen drie
ofte vier daghen beuerscht.

Benoordẽ der Vere brac oo c eenen dijc duere.

In zuytbeuelant ouerulioepde die heele oostwate
ringhe ende. xviij. dorpen. Ende die stadt vã Romer-
swale/dat huys van Loedijcke/eñ die sluys ter Creec
ke liep in.

Romerswale/ eñ dat huys vã Lodijcke liep inne.

Die Westwateringe dwelck eenẽ dijck is dweer duer tlant loopende/daer die stadt vander Goes i lept met veel schone eerlike dorpen ouerulopde m de. Eñ den dijc brack ontrent der Goes te drie stede inne/eñ daer vloepde wech een stuc vande ganspoo te/eñ tis met grooter cost eñ arbeyt corts weder b uerscht ghewordden.

Wolfaertsdijc ouerulopde.

Wolfaertsdijc was tot diuersche stedẽ ouerulop eñ die dijcken warẽ tot veel stedẽ inne/maer het ha de die meeste noot aende sluys/nochtans wast binn den seluen winter weder beuerscht.

Noortbeuelãt ouerulopde.

Die sluys te boomuliedt in Noortbelant brack inne.

Noortbeuelant brac eerstmael inne ontrẽt ter Lo ouer Wissenkercke/eñ tsanderdaechs brac die sluy te Boomuliet tusschẽ Emelisse eñ Cortgene in/so da tlant binnẽ drie daghen geheel eñ al int water ston Tstedeken vã Cortgene bekaypde hẽ seluen met som mige dorpen/als Cats eñ Emelissen. Dandere hoe ten datmẽ tlant daer na inden somer geuerscht soud hebbẽ/dwelc niet en geschiede/so dattet noch alle da ghe wt eñ in drijft/eñ en wort niet beuerscht.

Tlant vã Schouwen ouerulopde.

Tlant van Schouwen ouerulopte mede tot diue sche steden/eñ den dijc was aen die zuytside ontren Bordendamme/Burch eñ Hampste tot drie ofte vie plaetsen in/so dattet lant ontrent .xviij. dagẽ eert be uerscht was/wt eñ in dreef. Maer dye van Zierickze dedent beuerschen met grooter moeyten eñ costen Tlant leet die meeste schade eñ thadde den meeste noot aende zuytside/tusschẽ Bordendamme eñ zuyt kercke/maer aende noortside van Schouwen/ dae Noortgouwen eñ Dreysschere wel bepoldert zijn e was tlant noyt besouten.

Duyuelandt ouerulopde tot diuersche plaetsen so dat alle tlant eñ polders van Duuelant besoute worden/behaluen die polder van sheer Jans landt

maer die polder van beooſtduuelant eñ van tooſter lant wert binnẽ drie wekẽ weder beuerſcht/eñ die ander drie prochien met dmeeſte eñ tſchoonſte lãt vloepden alle dẽ winter wt eñ in. Den dijc brack in tot drie ofte vier ſtedẽ/ duer grontbraecſelẽ als op Vianẽ eñ Gouweueer/daer deerſte gethe meer dan.xxx. heert ſtedẽ met een proper cappelle wech in zee vielen.

Alle die polders vã Duuelãt ouervloepden behaluen ſheer Jãs lãdt

Jn ſinte Aimen lant ouerulopden/ſommighe polders eñ die dijcken braken mede in / maer het werde corts daer na weder beuerſcht.

Tlant vand Tholen eñ ontrẽt Scherpeniſſe ouer uloepdet mede/eñ die dijcken warẽ ſeer ghebroken/ maer ſi werden corts daer na weder ghemaect ende gherepareert.

Tlant vander Thoelen ouer uloepde.

Jnt lant van Borſſelẽ dwelc aen zuytbelãt bedijct is oueruloepdẽ ter ſeluer tijt ſes prochien/die den geheelen winter bleuen wt eñ in drijuende/ ouermidts die groote grontbraecſelen.

Ses prochien in Borſſelen in zuytbeuelandt oueruloepden.

Philippus lant oueruloepde mede/eñ die dijcken warẽ ſo ſeer gheramponeert / dat tlant dẽ geheelen winter wt ende in bleef drijuende.

Philippus lãt oueruloepde.

Jnt lant vãde oude eñ nyeu tonge werdẽ ſommige polders oueruloept/maer corts daer na weder beuerſcht/behaluẽ die polder vandẽ Gommel/vander Tille/eñ die Galathea/die corts daer te voren beuerſchet eñ bedijct waren/bleuen die winter eñ noch langhe daer nae drijuende.

Tlant vande oude ende nieuwe tonge ouervloepde.

Jn deſe nauolgende Latijnſche veerſkens muecht ghi den datum vinden vanden ſeluen vloet.

Anno terdeno poſt ſeſquimille, Nouembris
Quinta, ſtat ſalſis Zelandia tota ſub vndis.

Eñ in deſen voorſcreuẽ ſtorm eñ hooge vloet gheburde dat grootſte iãmer eñ verdriet in Zeelãt dat gheen penne dat en ſoude connẽ beſcrijuen/ wantter

Groot iãmer geſchieds in zeelant.

326.

ontsprekelike veel beesten verdroncke / als Koeyen / peerden / schape / verckens / ē andere beesten / die mette watere al daer hene dreue seer desolaet. Eñ dat meer is / daer werden veel schoon huysen eñ houe / stapele van tarwe eñ van rogge / vā gherste / van hauere / eñ andere greyn vand vloet wech gedreue. Eñ daer dreuen veel stouen wech met menich hondert bale mee / die al bedoruen eñ soncke. Maer dat meest te beclage is datter so menich mensche ionc eñ oudt verdroncke diemen niet gehelpen en conde als voren verhaelt is int lange / int capit. vande eylande vā zeelāt. Eñ daer waren so menich hondert mensche so manne eñ vrouwen die seer rijck waren / grote familie houdende / eñ groote dominacie hebbende / die dienaers eñ boden hielde / die namaels selue hebbe moeten diene / eñ vā huyse te huyse gaen mendicere eñ broot bidde / twelc seer verdrietelike was voor de ghenen die in weelde geseten hadden. Eñ metter woone comende in dye omliggende lande van zeelant / zijnse met groten hoopen ghestoruen / die sommighe van rouwe ende melancolie / dye sommighe van hongher ende commer / als veel menschen wel kenlick is.

Groot iāmer verdriet eñ armoede was in zeelant

Veel rijcke lie de weede arm in zeelant door inundatie.

Int selue iaer op Sinte Andries dach sterf vrouwe Margriete van Oostenrijck Keyser Maximiliaens dochter / regente eñ gouuernante van dese nederlanden ende werde begrauen int roo susters huys buyten Brugghe.

Vrou Margriete van Oostenrijcke sterf.

Inden seluen winter op s. Andries dach wast wed eenso groten storm wt den noortwesten in zeelant dat ter veel nyeuwe dijcken eñ ander kapkens duer braken eñ daer ghebuerde groote schade.

Int iaer. M. ccccc. xxxi. in Louwmaendt op derthien dach / die K. M. wesende tot Cuelen metten kueruorsten eñ veel grote heeren / als Princen ende vorsten /

worde aldaer eendrachteliken gecoren Domfernandus vanden seuen kueruorstẽ/ tot eenen Roomschen coninc/ eñ die keyser quã af met sinen broeder / eñ hy werde in die stadt van Aken gecroont / na oude ghewoonten/met grooter solemniteyten eñ feesten. Eñ binnen der seluer maendt quam die K. M. in dese nederlanden/den. xxiiij. dach vander maent voornoemt binnen der stadt van Bruessele.

Ferdinandus wert roomsch coninck ghecoren.

Binnẽ den seluen iare indẽ Meerte wert vrouwe Marie van Oostenrijc/coninginne eñ douagiere vã Hongarien/duer beuel des K. M. gemaect regente eñ gouuernante van Hollant/Zeelandt / Brabandt ende Vlaenderen. &c.

Int selue iaer tooch die coninc Christiernus dye. ij. van dien naem coninc van Denemarcken / Noorweghen. &c. wt Hollant/met. xij. schone schepen met. vij. M. lantsknechten eñ ander volc vã wapenen/ in meyninghe wesende om zijn patrimoniale landẽ in te nemen/eñ bi storm eñ onweder en is de coninc voorñ tot zijn meyninghe nyet ghecomen. Ende alle zijn schepen verstaken duer onweder in Noorweghen in die hauen van Ansloe ghenaemt/ daer die Coninc met sinẽ volc beleyt werdt van coninc Gostonius/ coninck van Zweeden/Gotthen eñ Wenden/eñ van dye. vij. Wendtsche zeesteden/eñ van Coninck Frederick van Denemarcken/ten lesten werdt hi alsoo benaut dat hy hem seluen inde handen van zijn vianden gaf/ ende zijn volck wert vrij ghelaten wt den lande te trecken/maer die knechten storuen meest al van honghere ende armoede eer si wt den lande quamen. Maer Coninc Christiernus voorñ worde geuangẽ gestelt/ int lant vã Holsten op een slot genaẽt Sonderburch daer hi noch te hants geuanghẽ is. Eñ ter seluer tijt als die voorñ Coninck Christiernus ouer voer bleuẽ

Cristiernus coninc van denemerckẽ tooch wt Hollãt na zijn patrimoniale landen.

Die coninc vã Denemercken wert in noorwegen geuanghen.

in die selue storm drie vã zijn meeste schepẽ wel met .iij M. knechten eñ wel .cccc. vrouwen. Die historie vã dese voorñ coninck gestẽ heeft int breede bescreuen Joannes Magnus Episcopus Upsalensis alsmen daer int langhe lesen mach.

Die graue vã hoorne troude ioncfrou Anna van Bourgoengien.

Ter seluer tijt troude heer Jacob graue vã hoorne tot zijn gesellinne ioncfrou Anna vã Bourgoingnen heer Adolf vã Bourgoingnen heere van Beueren/ eñ vrou Anna vã Berghẽ outste dochter / eñ en ghewan geẽ orie daer aen/ wãt hi maer een iaer daer na en leefde/ eñ hi was ooc veel sieck binnen tselue iaer.

Binnen dẽ seluen iare indẽ Meerte began heer Adolf vã Bourgoingnen/ heere vã Beuerẽ met grooter cost/ arbeyt/ eñ moeyte tlant vã Duuelant weder te bedijcken/ als Ouderkercke / Nyeuwerkercke eñ Cappelle die dẽ voorleden winter gedreuẽ hadden/ eñ mijn heere van Beuerẽ was daer altijt selue present eñ voor ooghẽ/ doende altijt sulcke neersticheyt/ dat lant indẽ somer op sint Annen dach in Hoymaẽt met groter blijschappẽ beuerscht eñ toegedijct wert

Duuelãt wert weder bedijct.

Ter seluer tijt dede heer Anthonis vã Laleyn/ heere vã Montengijs/ graue van Hoochstratẽ eñ stadt houder vã Hollant eñ Zeelant .xc. bedijckẽ eñ beuerschen met groter costen eñ moeytẽ dye .vi. dorpen int lant van Borssele die aen zuytbeuelãt bedijct warẽ

Borssele wert weder bedijct.

Men begonste dye oostwateringe van zuytbeuelant te bedijcken,

Binnen dẽ seluen iare worde bide K. M. eñ sinen raedt sommige cõmissarissen geordonneert om tlant van zuytbeuelant inde Oostwateringhe te doen bedijckẽ eñ beuerschẽ/ eñ hi gaf daer veel gelts toe õ dat te doen. Dit lant leyt teghẽ ouer Berghẽ optẽ zoom daer een schoon stadt inne leyt Romerswale genaẽt/ met menich schoon dorp. Eñ int dijckẽ als sommige scriuẽ quã onder die regenten eñ dijcmeesters grotẽ twist eñ discordie/ om dat yeghelic sinẽ sin volghẽ wilde/ want die slups ter Creecke die weelde so seere eñ

werdē so diepe/desgelijcx was tlant so leege datmen wt dese dijckaige scheede/dwelc God beteren moet.

Men began noortbeuelant mede te bedijcken/dat alle dē winter wt eñ in gedreuē hadde. Die vā Cortgene/Cats/eñ sommige andere hadden haer seluen bekapt op hope datse bedijct soudē werdē. Waer duere die K.M. dit voorñ landt seer behulsamich is ghe weest met sinē ghelde eñ schatte/om dat tselue landt bedijct soude mogen wordē. Eñ heer Floris van Egmont graue vā Bueren eñ heere van Yselsteyn ende van Cortgene/als meest in dit lant gheerft wesende/ dede grote diligentie so met gelde eñ sinē lijueom dit lant te helpene/maer ouermits (na dat die sommige scriuē) die principael hoofdē niet present en warē dier wel behoorde geweest te hebbē/so werter seer slappe likē gedijct/eñ dē stroom wert seer sterck eñ ghewel dich/so datmen sdaechs was makende dreef snachts weder wech/waer duere tlant is blijuē drijuende desolaet/maer Cats nyeuwelant wert bepoldert ende Cortgene bedijct om eenē gemeynē vloet te wedstaē

Ouermidts de slappicheyt en de tweedrachte bleef Noortbe uelāt onbedijct

Int selue iaer indē Oost ontrent sinte Lauwereys dach sachmen in Zeelāt een Comete met een vierige vlamme oft strale tot sinte Bartholomeus dach toe eñ si scheen alle auonde int noortwesten.

Een groote comete sterre gesien

Ter seluer tijt warē alle vruchten seer wel gewassen (God si lof) al wast tlant ouerulopt geweest/eñ daer tzee water inden winter daer te voren op dlant geweest hadde/waren alsο veel vruchten/ofter geen water op en hadde gheweest.

Int iaer. M.ccccc.xxxij. den.xvij. dach vā Loumaēt tooch die K.M. weder wt dese nederlanden in hooch duytschlandt te Reynsburch/daer hi een wijle tijdts bleef ligghende.

Int selue iaer op dē. viij. dach van April begonste

Die nieu hauē van Middelburch in zeelāt wert begonnē

men te Middelburch in zeelāt int lant vā Walcheren die nyeuwe hauē te grauen eñ te deluen/ vā Middelburch door die oude hauē tot aenden dijck alst schijnbaer is/ eñ dese schoon breede wijde hauē wert binnē twee iaer daer na geheel volmaect/ dwelck een prijselick werck is.

Jnt selue iaer ontrēt dē Meye/ quā die grote turc Solyman keyser vā Constantinopolen weder ouer met drie hondert duysent mannē / eñ quā in Hongarien om veel quaets te doene. Maer die grote turck vernemende dat die K.M. seluer in persone te velde lach met so grotē hoop vā wtgelesen vrome duytsche mannē/ brac hi haestelikē op/ eñ reysde achterwaerts na Turckien/ achterlatende veel geuangenē eñ gheslagen vā sinen volcke/ die meest Joden eñ versaecte christenē waren. Van desen tocht eñ heyruaert op dē Turc en lesen wij nopt dier gelijcke van peerdē/ ruyters eñ knechtē/ want alle die vorsten van duytschlāt eñ alle die steden des rijcx met menich duysent edelē eñ ruyters wt dese nederlanden toghē ter seluer tijt met die K.M. opwaerts/ hier af hebben veel geleerde mannen gescreuen/ als Jeronimus Gebuilerus/ Georgius Sabinus/ eñ meer andere.

Veel prīncen eñ heeren wt dese nederlandē dedē eenen toch opdē turc metdie. K. M.

Jnt selue iaer in Junio was een edelman in Walcheren wt Denemarcken ghebooren/ ghenaemt Thomas Holstein/ eñ hadde voormaels Camerlinck van die coninc Christiernus van Denemarcken geweest eñ hi hadde heymelick een schip ghecoft/ om den Coninck voornoemt in zijn landt te helpene/ horende dat die coninck zijn heere gheuanghen was/ soo heeft hy hem seluen openbaerlijcken met een sweert doorloopen / ende hy leefde noch eenen dach daer nae / ende nam zijn Sacramenten/ ende is allo van die quetsure duer onpacientichept/ dat hi tot zijnder meyninge

nyet comen en mochte/ghestoruen.

Ter seluer tijt in Junio troude ter Veere opt huis van Sandenburch heer Jan van Hennijn/heere vā Bossu/Gameraiges ende van Gleagijs/ridder vā den gulden Vliese/opperste Ridtmeester des Keyser liken Maiesteyts/vrou Anna van Bourgoingnen/ Douagiere van tgraefschap van Hoorne/heer Adolf van Bourgoingnen heere van Beueren ende vrou Anna van Berghen outste dochter/met grooter triumphen ende feesten. Waer vp hi ghewonnen heeft vi. sonen/waer af noch viere int leuen zijn/Te weten die oudtste Carolus ghenaemt/die tweede Maximilianus/die derde Anthonis/die vierde Jacob/eñ een dochter ghenaemt ioncfrou Marie van Bossu.

Heer Jan van Bossu / Ridtmeester der K. Maie. troude vrou Anna vā Bourgoingnē douagiere vā Hoorne.

Int selue iaer inden optoch/doen die keyserlijcke maiesteyt na Hongarien tooch/om te reysen na Weenen in Oostenrijc sterf van eender heeter cortsen die Prince van Denemarcken/Noorweghen/Zweeden Gotthen ende Wenden Joannes ghenaemt/coninc Christiernus die tweede van dien name/ coninc van Denemarcken.xc.eñ die coninghinne vrou Ysabella eenighen sone/eñ wert tot Reynsburch met grooter solemniteyten begrauen in sinte Peeters kercke.

Johannes dye prince vā Denemarckē swedē/eñ noorweghen starf te Weenen

Int selue iaer in die maent van Augusto sterf ioncker Henrick van Bourgoingnen heere Adolf van Bourgoingnen/heere van Beueren ioncste sone in hooch Bourgoingnen / meynende nae Spaengien gereyst te hebben/wesende int geselschap van heere Reynout van Chalon/prince van Araingen ende graue van Nassouwen.

Ter seluer tijdt was in Zeelandt tot diuersche steden dye gaue Godts vander pestilentien/soo dat te Ziericzee binnen drie maendē meer dan drie duysent personen storuen.

Eenen groten storm vā win-de eñ een hooghe vloet.

Int selue iaer den .ij. dach in slachmaent / tsnachts ontrent drie oft vier vren wast eenē so grotenwint eñ storm wt dē noortwesten/so dattet so hooge vloepde dat meest alle die eplandē van zeelandt weder ouer uloepden/bisonder die corts bedijct waren.

Die nieu dijcken in die oost wateringhe in zuytbeuelandt oueruloeyden

Inde oostwateringe vā zuytbeuelant was grote cost gedaen om tlant weder te bedijckē/dwelck doen weder oueruloepde / so dat alle die cost die ghedaen was/verlorē eñ voor niet was. Eñ in sommige nyeu polders van Tbadt/Inckelenoort/eñ Nyeuwelant verdrāc veel volcx/die in hutkēs eñ keetkēs woondē

Die.vi. dorpē inBorsselen oueruloedē weder.

In Borsselē oueruloepdē die.vi.dorpen die tiaers te voren beuerscht eñ bedijct waren. Eñ tis sichtent (God betert)als zuytbeuelant inde Oostwateringe blijuen driuende.

Noortbeuelāt ouerulopde weder eñ blijft onghedijct.

Cortgene eñ Cats in Noortbeuelant oueruloepdē mede/eñ daer v̄dranc veel volcx. Dese landen zijn blijuē drijuende alsmen wel sien mach.

Duuelant oueruloepde wederomme ontrent die oude diepten/eñ die drie prochien vloepden alle den winter wt eñ in/hoe wel dat die dorpen aende noort side mede schade hadden / nochtans werdense corts daer nae beuerscht.

Philippus lāt ouerulopde eñ blijft ongedijct

Philippus lant dat so dicwils beuloept eñ beuerschet werdt daer na/ bleef driuende alst noch huyden soaechs doet.Eñ alle die eplandē van zeelant haddē op deestijt grote schade/als Walcherē/Schouwen/ Dreyschere/Wolffaertsdijc/die Westwateringe vā zuytbeuelant/tlant vand Tonge/sint Annen lant/S. Martensdijc eñ tlant vand Tholē/maer si werdē binnen cortē tijt daer na met grootē arbeyt cost eñ neerstichept beuerscht eñ bedijct. In dese nauolgende rijmen muecht ghi die grote schade eñ iāmer horen die in zeelant ghescheit is biden hoogh en vloet.

Meest alle die eylanden ledē schade.

Alsmen screef vijfthienhondert ende .xxxij. daer an
den tweeden dach Nouembris noch bouen al
Ghincker een hoogher vloet dye menich man
Beclaghen mocht het waters geschal
In zuytbeuelant bleef drijuende het ghetal
Van seuenthien dorpen alst noch wel blijct
Ter Creecken en Loodijcke viel eenen grooten val
Borsselen ende Noortbeuelandt bleuen ooc onghedijct
Te Cats ende Cortgenen so die waerheyt ghelijct
Verdroncken veel menschen het was te beweenen
Die kinderkens inder wieghen bleuen door dwater verslijst
Ossen/peerden/koeyen/schapen/het bleefter al met eenen
al hadden eenighe herten gheweest van steenen
Sij moestent beschreyen dat groot verdriet
Het bleefter al huys/hof/goet/groot metten cleenen
Veel volcx tot diuersche plaetsen in zeelant tleuen liet
Laet ons God bidden dat ons sulcx nyet meer en geschiet
dat hy wil beschermen die zeelantsche palen
Ende dat hi ons met zijn ghenadige ooghen aensiet
dat hy ons onse schult nyet rechteliken en doet betalen
Ick sweert ghehenen dat hijt duer zijn gracie wil laten dalen.

Rijm.

Int selue iaer was binnen der stadt van Lubeec eē grote suysinghe tusschē den raet van Lubeecke eñ die gemeynte/den nyeuwen raedt hadde die Hollāders ontseyt te watere/eñ haddē sommige oorloochs schepen ter zee liggende inde Zont/eñ tusschē die hoofdē inde westzee/om die hollantsche schepē te nemen dye coopuaert voerē/die visschers en sochtē si nyet/haer ouerste capiteyn was genaēt Marcus Meyer. Ten lesten die Hollanders dit siende/hebbē int selue iaer in September toegerust .xxiiij. oorloochs schepē. Eñ die viceadmirael was genaēt Gheert van Meeckere/een vroom capiteyn/die met dese Hollantsche schepen ter zee varende/is ghetogen inde Zont/ eñ heeft met gewelt die Zont gehoudē/latende die schepē wt dese landē gins eñ weder om varen/daert hē lieden geliefde. Dye Lubeecsche schepē van oorloghen die

Die van Lubecke haddē oorloge ter zee teghen die Hollātsche schepē die int zee swerven.

vernemende zijn op die Elue getogen na Hamborch tot dat die Hollantsche schepē weder na huys trockē eñ twert int iaer daer na inde vastē ter neder gelept.

Jnt iaer.M.ccccc.xxxiij.indē Meerte ontrent half vasten tooch heer Adolf van Bourgoingnen heere vā Beuerē als een getrouwe heere eñ vorst na tlant vā Duuelant/om tselue lant weder te bedijckē/daer hi nacht eñ dach in persone bleef/geen gelt cost noch moeyte sparende/voor dattet weder beuerscht eñ bedijct was. Het was so desolaet/datmen gelept soude hebbē nemmermeer te moghē bedijcken/men soude veel grote heeren hebbē gheuonden die de excessiue costē niet en soudē hebben willē doen/die de voorscrenē heere van Beuerē dede/dwelc hi al gedaen heeft om zijn schamele ondersatē te helpen/daer si hē nemmermeer af voldancken en mogē. Eñ dit voorñ lant vā Duuelandt wert ter seluer tijt inden Meye tsorch daechs voor Pinxterē beuerscht eñ toegedijct/daer God af gelooft moet zijn. Eñ die voornoemde heere van Beuerē is weder met groter blijschap eñ triumphen na der Veere gherepst.

Duuelāt wert weder bedijct daer heer Adolf vā Bourgoingnen heere van Beuerē selue in persone was nacht ende dach.

Van die dijckinge/eñ van die inundacien die in dese iaren vā.xv.c.xxx.eñ.xxxij.in zeelant geschiet zijn eñ van die grote costē diemen in zeelant ghedaen heeft/om dat landt te beuerschen/heeft Adrianus Barlandus gescreuē seer supuerlick int latijne in zijn appendacie in Cronicis Brabantię ducum.

Ter seluer tijt corts nae sint Jansmisse was eenen veruaerliken brandt van donder ende blixem/dattet vier te Baerlandt in dye kercke quam/dye met veel huysen verbrande.

Jnt selue iaer inden harinck teelt/begannen eerst dye ouerdecken van houte inden buyssen van Hollant eñ Zeelant te maken/wandt alle die buyssen die

te voren waren/en hadden gheen ander ouerdecken dan van reepen en̄ een zeyl daer ouer van bains ghe maect met teelkens.

Ter seluer tijt in Graecmaent/nae dat heer Adolf van Bourgoingnen heere van Beueren weder wt Duuelant gecomen was/so haddē die visschers van Brouwershauene eenē seer vreemdē visch geuangē/ hebbende eenē muyl als een sweert/daer die oude hi storie scrijuers als Plinius in naturali histo. lib. xxxij cap. ij. en̄ meer andere af gescreuē hebbē/ die genoēt wort een sweert visch/wiens gedaente hangende is/ ter Veere opt huys vā Sandenburch/alsmē alsdaer noch optē dach vā hedē sien mach. En̄ dese voornoēde visch schoncken si heer Adolf vā Bourgoingnen/hee= van Beueren voornoemt.

Eenen won derliken visch worter geuan ghen.

Pli. lib. xxxij. cap. ij.

Int iaer. M. cccc. xxxiiij. inden Meerte/ op onser vrouwen auōt vgaderde seer haestelikē eenen grotē hoop van herdoopers vā mans en̄ vrouwen/ wt Zee lant/Hollant/en̄ ander landen/en̄ liepen ouer nacht en̄ dach na Haerlē/meynende daer duer te passeren/ en̄ allso na Munster in Westfalē te treckē/ maer den wech wert haer liedē belet/int swartewater int ouer sticht en̄ werdē alle geuangen/die vleyders vā desen hoop werden meest in Hollandt gherecht/ veel van dien ghebrant en̄ onthoost/maer die gracie begheer den/ende bekenden datse verleyt waren/ vercreghē remissie vanden houe van Hollant.

Veel herdoo pers vergader den wt Hollāt en̄ zeelandt, etc.

Int selue iaer drie daghen voor Sint Gillis dach/ wast eenen groten storm dat in Zeelant veel dijcken verdoruen/ende veel schepen int zee bleuen/daer veel volcx verdranck.

Eenen grootē storme waster in zeelant dat ter veel schepē int zee bleuen.

Indē seluē iare corts na de doot vāde paus Clemēs die. vij. wert weder te Roomen ghecoren voor Paus Paulus die derde van dien name.

Ter seluer tijt sterfte Bruessel in Brabant die eer weerdige heere/ die prelaet vā Middelburch in Zeelant heere Maximiliaen van Bourgoingnen/ heere Boudewijn die b. vā Bourgoingnens sone/ eñ wert te Middelburch in Walcherē in een loodē tombe gebracht/ eñ aldaer inde abdie begrauē. Dese voorscreuen prelaets edelheyt eñ geleertheyt wort seer gecōmendeert vā D. Erasmus Roterodamus/ eñ Hadrianus Barlandus. Hi heeft binnē sinen leuene groote reparacie inde selue abdie vā Middelburch doen maken/ een seer wijs eñ geschict heere. Hi heeft die schone tafel van schilderien doen makē/ die opten hoghē outaer inde kercke vāder abdien voorñ staet/ bi Jan van Maubeuze vermaert schildere ende constenaer datter alsulcke gheen en is in alle die Christenheyt.

Jannin Maubeuze een vermaerdt consteuaer in schilderien / plach te Middelburch eñ ter Vere te residerē.

Om welcke tafel te sien vā Antwerpen in zeelant gecomen is ooc een vermaert constenaer Albert durinc hoochduytsch/ die dese schilderie seer gecōmendeert heeft/ seggende dat hi sulcx in dese nederlanden nyet ghesien en hadde.

Veel scepē verdroncken by storm eñ onweder.

Int selue iaer op sinte Katherinē dach wast eenen so groten storm eñ tempeeste van winde / datter opt zee meer dan vijftich schepen bleuen met volck ende goet wt Zeelant ende Hollant.

¶ Die k. M. tooch in Aphriken voor Thunis met diuersche schepen.

Int iaer. M. cccc. xxxv. in midtsomer tooch die K. M. Carolus die. v. selue in persone met. c. Galeyen/ eñ. cccc. gheweldige schepen/ waer af die meeste ende grootste warē Hollantsche hulckē eñ sommighe wt Zeelant/ mettē coninc vā Tunis eñ met. xxx. M. lantsknechten van Barselonien af wt dat conincrijck van Spaengien ouer zee teghēs die Barbarossa die der Christenē viant was/ den seluen dagelicx veel schadē doende. Hi hadde dē coninc van Tunis verdreuen so dat die K. M. in Aphrica wesende/ met gheweldiger

haint in nā die fortresse eñ stercte de Goulette genaēt met .c. Galeyen eñ andere schepen. Die Barbarossa siende dat die K. M. dus victorieus was/verliet hi te stadt van Thunis/eñ is gheulucht. Welcke stadt als doen die K. M. innam met gewelt/stellende weder in zijn rijcke den verdreuē coninc vā Thunis. Ende daer werden bide K. M. eñ zijn volc wel .xx. M. Christenē verlost/die binnē Thunis geuangen satē. Eñ dye K. M. was behoudende de Goulette/stellende daer op volc van wapenē/om die te bewarē/eñ andere muni tien van oorloghē daer toe dienende. Dat ghedaen wesende/is die K. M. met groter triumphen eñ eere gecomē met zijn galeyen eñ andere schepē in Cicilien eñ voorts in Italien. In dese reyse eñ tocht warē vee le edelen/lantsknechten/schippers/stierliedē eñ ande re bootsgesellen wt Zeelant eñ Hollāt die grote vail lantschap bedreuē. Vā dese grote victorie des K. M. vindtmen int breede bescreuen in eenen sendtbrief in hoochduytsch/dē welcken Ferdinandus Roomsch co ninc. &c. selue heeft doen scriuen aenden princen ende vorsten van duytschlant int langhe.

Thunis in Aphriken werde ingenomen bi de K. M.

Veel geuangē Christenē werden verlost.

¶ Die K. M. tooch vā Thunis in Aphrijcken te schepe na Cecilien eñ so voort na Romen in Italien

Int selue iaer warender sommige herdoopers in dē Meye binnē der stadt van Amsterledam/die te sel ue stadt souden ingenomē hebben/en hadde die ghe meynte daer niet tegen gecomē/si haddē stadthuys al in genomen. Eñ daer bleuen doot .xxvij. mannē eñ veel werter geuangen/ wien therte leuendich wten lijue ghesneden wert/ als verraders toebehoort/die sommige metten sweerde gerecht/die sommige ghe hanghen/die vrouwen verdroncken, &c.

Int selue iaer so wert die nyeuwe hauē te Middel burch/die int iaer .xxij. daer te voren begonnen was eerst te deluen/met grote excessiue costen eñ moeytē duer grote diligencie eñ neersticheyt vanden heeren

Dye nyeu hauē te Middelburch in zeelāt wert duer ghe ſteken.

eñ Regenten der ſeluer ſtadt vā Middelburch (tweli
een prijſelic werc is) op ſinte Bartholomeus dach in
de Ooſtmaent duer geſteken eñ open gedaen / Alſo
deſe nauolghende rijmen wtwijſen.

Int iaer vijfthienhondert.xxxij.in April den achtſten dach
Waſt datmen dye nyeu hauen beghinnen ſach
Op Bartholomeus dach vijfthienhondert.xxxv. daer aen
Werdt die hauen open ghedaen.

Dē Dolphijn van Vrancrijc verdreef den hertoch van Sauoyen.

Int iaer.M.ccccc.xxxvi.in April quā die Dolphijn
van Vrancrijc eñ verdreef dē hertoch van Sauoyen
met zijn hertoghinne eñ kinderē wt huer lieder lant.
Corts hier na indē ſomer quā die K.M.met grooter
heyrcracht wt Italien eñ deſtrueerde tlant van Pro-
uencen/waer wt een grote oorloge rees tuſſchen den
Coninck van Vrancrijck/ende die K.M.

Binnen dē ſeluen iare den derden dach in Meye/
was eenen afgrijſeliken brandt binnen der ſtadt van
Delft in Hollant/ſo dat dmeeſte deel vander ſtadt af
brande tot ontrent neghen duyſent huyſen.

Int ſelue iaer wert veel lants van den Inckeleōort
met tdorp van Tbadt bepoldert ende bedijct aen tlāt
vanden Aggere.

Int ſelue iaer indē ſomer ontrēt ſint Janſmiſſe de
de die K.M.met Fridericus kueruorſt eñ Paltzgra-
ue vandē Rhijn ter Veere in Walcherē.xl. ſchoonder
ſchepē toe reeden eñ makē / om na Denemarcken te

Ter Veere in Walcherē werdē veel ſchone ſchepē ter oorloge toegereet

reyſen/eñ die ſtadt vā Coppenhauē dye doen ter tijt
ſtrangelic belegē was vandē hertoch vā Holſten ont
ſet te doene. Deſe ſchepē al bereedt weſende/ſo heeft
heer Adolf vā Bourgoingnen here vā Beuerē eñ ad
mirael vand zee/eñ Wolfgang broed vandē Paltzgra
ue met haer capiteynē liggen wachtē ter Vere in zee
lant na die vier duyſent lātſknechtē die voor dē Dam
me in Vrieſlant lagē/eñ aengenomen waren om me
de na Denemarcken te trecken/eñ Coppenhauē ont

set te doene. Maer ouermidts dat die Ghelderschen die binnē den Damme lagē die stadt so sterc gemaect haddē/ eñ haer met gewelt daer inne hieldē/ duer hulpe eñ succours vandē hertoch van Holsten voorñ/ so duerde dit belech vandē Damme so langhe/ dat dye knechtē so haest niet comen en mochtē/ eñ met dit lange vertreckē eñ wtsetten hebbē die vā Coppenhauē hem op moeten geuē/ ouermits den groten honger/ eñ ander gebreken die si hadden. Die broeder vandē Paltzgraue voorñ horende dat die stadt vā Coppenhauen opgegeuē was in handen vandē hertoch van Holsten/ is die reyse van Coppenhauē gestaect gheweest. Eñ de broeder vandē Paltzgraue voorñ is met alle zijn volc wederom na duytschlant gereyst/ bedāckende alle dē genē die den Paltzgraue sinē broeder/ eñ hem op die schepē van oorloghen gediēt hadden.

Coppenhauen die stadt wert opgegeuen/ in handen vandē hertoch van Holsten.

Binnē den seluē iare op sinte Michiels dach was heer Adolf vā Bourgoingnen heere vā Beuerē met heer Reynout vā Bredenroede al ghereet/ tot haer hebbende .iiij. m. mannē eñ lātsknechten dye vanden Damme in Vrieslāt gecomen warē/ wāt dē Damme in des K. M. handē gecomē was/ om met de selue scepē die nae Denemerckē geuaren soudē hebbē/ eenen tocht op Vrancrijc te doene/ wāt ter seluer tijt weder om oorloge was tusschē die K. M. eñ den coninc van Vrancrijc. Dese voorñ heeren drie of vier daghē met haer volc tscheep wesende/ hebben eens oft tweemale onder tseyle gheweest/ ende dye windt is hem lieden altijts contrarie gheuallen/ so datse langhe tijdt na den windt hebben moeten wachten/ ende daer en tusschen isser eenen grooten storm opghereſen/ ende seer winterlick gheworden/ so dat die reyse gestaect so geworden/ Die capiteynen eñ knechten worden af ghedanct/ eñ yeghelijc is na huys ghetogen.

Heer Adolf vā Bourgoingnē heere vā Beuerē/ eñ de heere vā Bredenroede waren ghereet ō in Vrācrijc te teylen.

Int selue iaer in October tooch Capiteyn Gheert vā Meeckere met veel schippers eñ zeelātsche boot gesellen wt int zee met ses schone schepē seer wel toe gerust wt dē naem des K. M. op zijns selfs buyt / eñ comende op die frontieren vā Vrancrijck / heeft dese voorñ capiteyn een schip vernomē / dwelc een Frāsch schip was / gecomen wt Brisilien / eñ heeft tselue scip aengerupst / eñ genomen / eñ twert ter Veere inghebrocht / eñ tgoet voor prijs vercocht / waer af wel vijftich duysent guldens ghemaect was.

Een schoō scip ghecomen wt Brisilien wert ter Were voor prijs inghebrocht bi Capiteyn Eeerit meeckere

Ter seluer tijt hadde heer Henrick graue vā Nassauwen / wten name des K. M. met grote heyrcracht die stadt van Peronen belept / in welckē belech mede was heer Maximiliaen van Bourgoingnen / nu ter tijt heere van Beueren. &c. admirael vander zee. &c.

Int selue iaer sterf heer Willem van Enckeuoort Cardinael van Darthusen eñ bisschop van Vtrecht eñ wert te Roomen begrauē / als hi dat bisdom gheregeert hadde ses iaren. Eñ in dit selue iaer quā Jorien des grauē sone van Egmont / die bisschop vā Vtrecht gecoren was / met grooten staet van volcke binnen Vtrecht / eñ wert inghelept eñ geconsacreert te wesen die tseStichste bisschop van Vtrecht.

Heer Jorien van Egmont wert bisschop van Wtrecht.

Int iaer. M. ccccc. xxxvij. inden April / so quā Franciscus die coninc van Vrancrijck in Artoys met. l. M. mannē / eñ wan die stadt van Hesdijn met dat stercke slot. Maer als hi vernam dat heer Floris vā Egmōt graue van Buerē / eñ die graue vā Reulx / met meer andere Bourgoensche heerē eñ knechtē quamē om hē te versoecken / so weeck hi wederom na Vrancrijc latende tslot wel bewaert met knechten eñ ruyters.

Ter seluer tijt werden van die K. M. eñ die coninc van Vrancrijck saulfconduicten ouer eñ weder ouer gegeuen / eñ werden openbaerlick in zeelant wtgele

Die visschers voeren ten harinc met saulfconduten.

sen op alle hauens daer visschers wt voeren eñ daer men gewoonlick is sulcke mandementen te publiceren eñ wt te roepẽ/om vrij eñ sonder sorge ten haringe te varẽ in alder manierẽ oft pays ware/so dat die eene dẽ anderen niet en soude moghen beschadigen/ dwelck also onderhoudẽ wert/eñ dat selue en hadde daer te vorẽ nopt in eenighe oorloghe geobserueert gheweest.

Int selue iaer op dẽ derden dach vā Meye so werde een bestant gemaect tusschẽ vrou Marie regente van dese nederlandẽ van weghẽ des K. M. haer broeder eñ den hertoch vā Holsten die coninc van Denemerckẽ was/eenẽ tijt van drie iaren lanc geduerende Om dwelc in zeelāt grote blijschap bedreuẽ was/om dat die schepẽ de zee vredelick mochten ghebruycken.

Binnen dẽ seluen iare inden Meye quā Jacobus die. v. vā dien name coninck van Schotlant in Vranc rijc met diuersche schepẽ eñ properen state biden Coninc Franciscus/die hẽ zijn dochter gaf tot een ghesellinne/eñ tooch daer mede wederom in Schotlandt/ daer si corts daer na ghestoruen is sonder eenige orie achter te laten.

Die coninc vā Schotlāt quā in Vranckrijck eñ troude Coninc Franciscus dochter.

Int selue iaer inde Hoymaēt was recht buytẽ dye Middelburchsche poorte/somen na Vlissinge reyst/ een maelfacteur gelogeert/dẽ welcken na gescreuen was wt Hollant van sommige officiers. Eñ die rentmeester vā Middelburch/Adriaen van Hertuelt genaemt quā den maelfacteur alleen tegen/meynende hẽ te vanghen/want zijn dienaers voor een andẽ duere ghelopen warẽ/so heeft die selue maelfacteur den voorñ rentmeester in sinẽ buyck gesteken/waeraf hi binnẽ drie oft vier daghẽ ghestoruen is. Die maelfacteur wert dies niet te min geuangẽ/eñ wert metter iusticie verwesen/eerst zijn hāt waer mede hijt tfaict

gedaen hadde/af ghehouwen te wordẽ/daer na zijn hooft vanden buycke gheweert/eñ tlichaem op een radt buyten Middelburch ter plaetsen daermen gewoonliken is sulcke te rechten.

Int selue iaer so wan heer Floris vã Egmont graue van Buerẽ heere van Ysselsteyn als ouer veltheere met die andere capiteynen der K. M. die stadt van Sintpol/eñ oor die stadt van Monstreul berouende eñ v̄brandẽde veel schoon dorpẽ inde omliggeñ landẽ

Die cardinael eñ bisschop vã Luyc Euerardus de Marche sterf.

Int iaer. M. ccccc. xxviij. in Lille maent/so sterf de Cardinael Euerardus de la Marche bisschop vã Ludick/daer na wert in zijn stede bisschop gecoren heer Cornelis vã Beuenberge/welcke bisschopdom heer Cornelis voorñ weder ghesigneert heeft/heer Joris van Oostenrijck/b. sone van Keyser Maximiliaen.

Capiteyn Frãs Gemen bedreef grote valiantschap ter zee met een huede

Int selue iaer in Meerte was een Capiteyn Frãs Gemen genaẽt die int zee sloech met een oude huede scip eñ met. xxviij. mannẽ wt Zeelãt/eñ nã voor prijs met subtijlicheyt een Fransch galeoen van oorloghe seer wel toegerust/met alle munitien vã oorlogen in de welcke waren. lxxij. mannẽ/ eñ brochtet ter Veere in Walcheren inne/ met groter triumphen. Eñ dese Capiteyn sloech weder in zee met dat galeoen dat hi voor prijs ingebrocht hadde int zee/daer hi grote valiantschap bedreef/so dat hi daer mede nam wel vijftien schepẽ. Maer int iaer daer na ghinck hi zijn bestellinge te buytẽ/eñ worde opter zee rouende/waer duere dat hi int eynde te Bremen gecregen wert/eñ met alle zijn volc geexecuteert voor zeeroouers.

Opten anderẽ dach ven Julio op onser vrouwen visitacien dach int selue iaer. xxviij. als voren/is ghestoruẽ Kaerle die hertoch van Ghelre te Arnhem eñ worde aldaer begrauẽ. Eñ daer na quã hertoch Willẽ vã Cleue int besit vã Gelre/maer ten duerde nyet

lange. Vā desen Maerle, hertoch vā Gelre eñ graue van Zutphen leestmen vele van sine acten eñ feyten in die grote cronijcke van Hollandt eñ van Ghelre.

Binnen dē seluen iare inde Oogstmaēt quā die coninc vā Vrancrijc duer dat ingheuē van God totten keyser geuarē/daer hi lach van Agamoens int landt van Prouencen wel met.lx.galeyen/eñ daer hebben si met malcanderē gemaect eenen eewigen pays eñ eñ zoen die eewich duerē soude. Die coninc bekende zijn schult eñ begeerde genade van die K. M. vā dat hi dē pays so dicwils ghebrokē hadde/hier voortijts tusschē hen beyden ghemaect eñ gheaccordeert.

Die coninc vā Vrancrijc/ eñ die K. M. quamen tsamen bi malcanderē in Prouencen.

Int selue iaer inde braechmaent was eenē groten storm in so corten tijt/dat noyt mensche diergelike en hadde beleeft/want den storm niet langer en duerde dan.v.uren/eñ in dien storm bleuē veel scepē in zeelāt

Voor die Veersche hauen was groot verdriet
Op sinte Cosmas eñ Damianus dach lestleden
Drie schepen haer masten kerfden/so siet/
Eñ drie werter inden gront ghetreden.

Veel scepē bleuē int lant vā Walcherē voor der Veere ende voor Arnemuyen

Int selue iaer in October so trac vrou Marie Douagiere vā Hongarien eñ Bohemen/ eñ gouuernāte van dese nederlandē met veele heerē eñ grotenstate te Compiengie in Vrancrijck tot haer suster vrou Leonora coninginne van Vrancrijc/wāt si malcanderen daer verscreuē hadden/ om met malcanderen te tracterē eñ te sprekē/eñ na dat si met malcanderē een wijl tijts geweest haddē/is elc weō na huis getrockē

Int iaer.M.ccccc.xxxix.quā heer Jan van Hennijn heere vā Bossu/van Gameraiges eñ Bleaghs/opperste Ritmeester des K. M. wt Spaengien cōmissie hebbende om grote menichten vā schepen toe te reedē om na Constantinopelē te varē/eñ toegerust zijnde gaf hi elcke bootsghesellle die op die schepē dienē wildē twee maendē solt op die hant/eñ hi cochte elcken

Op Vrenim en werden veel schoon hulckē toegereet ende voerē in Spaengien.

Veel potteboeuen werdē geuangen/ eñ op die schepē ghelept.

Veel schepen werden in hollant toegereet

bootgesellens cost tegens dē schipper/eñ beschicte so veel binnē den winter dat hi hier in zeelandt ghearriueert was/dat hi comēde ter Veere bi heer Adolf vā Bourgoingnen/Admirael vander zee zijn schoonuader.xliiij. Hollantsche hulckē eñ andere grote schepē toegereet heeft/eñ alle potte boeuē heeft hi doen oprapen eñ geuangen nemē/om in die schepē te brengē eñ also in Spaengien op die galeyen om te ropen gelept te wordē/also hē die K.M. last ghegeuen hadde. Dese voorñ schepen ghereet wesende/zijn na Spaengien gesondē/daerse dē.xij.dach vā Meerte arriueerden. Daer na is heer Jan van Bossu met h. Gheert van Assendelft Presidēt van Hollant eñ zeelāt. xc. eñ met den bailliu vanđ Veere Dominicus vandē nyeuwen houe/ eñ meer andere cōmissarissen na Amsterledam getogen/daer hi noch.lvi. schepen liet toereeden tot behoef der K.M. om mede na Spaengien te seynden. De welcke schepē gereet wesende/zijn van Amsterledam geseylt tot inde duyns ondř Engelant. Die admirael heer Adolf vā Bourgoingnen heere vā Beueren was met zijn schepē al gereet ter Veere in Zeelant om mede te seylen wachtende nergens na dan na dē wint/maer die reyse ghinc daer weder af/ouermits dat die K.M. subite brieuē ontfangen hadde/waer wt dat hi vernam dat hier in dese landē niet wel en stont/als te Ghent eñ int lant vā Ghelre/ende also zijn dese schepen wederomme thuys gecomen sonder yet te bedrijuen.

Binnen den seluē iare op dē Mey auont quamen alle die booten vandē groote schepē die in des K.M. dienst warē seer triumphelikē eñ wel toegerust met haer schippers/stierlieden/eñ die treffelicste vanden schepē van Aremuen ter Veere/om triumphelike te halen heer Adolf van Bourgoingnen/als admirael

vander zee/die heere vã Gossu/eñ heer Maximiliaẽ van Bourgoingnen/heere vã Tornehem/ comende wederom vanđ Veere Taremuen/zijnse die schepen gaen besien/daer doen ter tijt grote triumphe bedre uen wert/wãt alle die schepẽ lieten haer geschut los/ dat gedaen wesende hebbẽ die schippers mijn heere met alle sinẽ staet ter tafelen int schutters hof op Aremuen geleyt/daer si een eerlike maeltijt haddẽ wen bereydẽ/eñ maecten mijn heere dẽ Admirael met alle sinẽ state grote chiere/eñ tsanderdaechs dede mijn heere die admirael den seluẽ schippers weder grote chiere op zijn huys vã Sandenburch buytẽ der Vere

Die Hollandsche schippers haeldẽ den Admirael met grooter triumphen op Aremuen.

Int selue iaer inde maent voorß op dẽ.ij.dach sterf die Keyserinne vrou Ysabella te Toleten in haer kinderbedde/dochter van coninc Emanuel van Portugale/eñ wert met groter droefheyt begrauen int coninerijc van Granaten inde Cappelle daer Domfernandus die leste coninc vã Spaengien begrauẽ was

Die keyserinne vrou ysabella stert.

In dese nauolgende latynsche veerskens muecht ghi den datum vinden des iaers.

Poscit funereas vbi Cæsaris aula Cupressus,
Pulcher vernantes abstrahe Mai rosas.

Incarnatie.

Een ander in duytsch.

Int iaer.xxxix.wast dat verloos
Carolus ons Keyser zijn keyserinne
Die Godt ghenadich si altoos
Ende ons verleene eendrachtighe minne.

Binnen dẽ seluen iare was een grote cõmotie binnen die stadt vã Ghendt/tusschen dẽ heeren eñ de gemeynte/dwelcke die K.Ma. selue dede cesseren met scherpe iustitie/als ghi hier na sult hooren.

Een commotie binnẽ Gẽt

Int selue iaer den derdẽ dach in Meye werdẽ alle die schippers eñ bootsgesellen afgedanct eñ eerliken betaelt van heer Jan van Gossu voornoemt die inde Constantinopelsche reyse ghedient hadden.

Ter seluer tijt als twyp vanTbadt eñ dē Inckesen dorr aendē Agger met grote ontsprekelike costen be dijct eñ bepoldert waren/so dedē corts daer nae veel coopliedē van Hantwerpē eñ ander rentiers seer ve le lants bedijckē int lant vā zuytbeuelant aen de oost wateringe/eñ ouermitsdat dē dijc te lanc eñ te groot begrepen was/eñ te leeghe/eñ ooc niet met stroo be steken en was quā daer eenē grooten storm in Octo ber die vier oft vijf daghen duerde/ eñ den nyeuwen dijc ouerulloepde/so dat alle die costen daer aen ghe daen(God betert)verloren waren.

¶ Veel lants in zuytbeuelāt inde Oostwateringe bedijct dat corts ouer uloepde.

Int selue iaer den. xxiiij. dach vā October sterf te Buerē heer Floris vā Egmont/ graue van Bueren ende heere van Yselsteyn/ ende nae hem succedeerde zijn sone.

Heer Floris van Egmont sterf.

Op dē.xxviij.dach desmaents voorñ wast eenē so grotē dond eñ blixem/dat de blixē comende indekerc vāden Hage in Hollāt de selue kerc geheel ōbrant he- uet daer grote schade geschiede in siluer werck eñ in cappen. Eñ daer verbranden oock wel xl.huysen.

Int selue iaer in December quā die keyserlike M. wt Spaengien ouer lant duer Vrancrijc / daer hy in alle steden eñ passaigen/duer geheel Vrancrijc so eer liken ontfangen eñ ghetracteert wert/als oft die Co ninc van Vrancrijc selue gheweest hadde. Eñ so voor derwaerts comende na dese nederlanden is hi binnē der stadt van Parijs ghecomen op nyeuwen iaers a uont/ Int iaer. M.ccccc.xl. daer hem die Coninck van Vrancrijck verwachtende was/met alle sine edelen ende heeren/in een huys dat hi daer toe hadde doen maken/vol van alle properheyt eñ costelicheyt/ ende passerende duer die stadt/was in alle die straten daer die Keyserlijcke maiesteyt passeerde sulcke costelick heyt ende rijckdom te thoone gheset/ datmen tselue

¶ Die K. M. quā duer vrācrijc in dese nederlanden.

¶ Die K. M. was te Parijs in Vrancrijck seer heerlicken eñ triumphelicken ontfangē.

qualick soude connen gescriuen. Ende comende buy ten der stadt int selue huys daer toe gheordineert/ heeft hem dye Coninck sulcke reuerencie ende eere bewesen als sulcke princen ende heeren toebehoort/ eñ tsamen van diuersche saken ghetracteert. Daer nae oorlof ghenomen hebbende vanden coninc/ ende hem danckende van die eere eñ reuerencie dye hē be wesen is ghetogen nae Brabandt/ verselschapt met beyde die sonen vanden coninck van Vrancrijck/ dye Dolphijn eñ den hertoch van Orliens / dye sine M. gheleye deden tot Valencijne in Henegouwen / van daer zijn si weder na huys ghetogen. Eñ die Keyser like Maiesteyt is te Bruessel ghecomen op den. xxix. dach van Louwmaent. Corts daer nae inde maent van Iulle tooch die Keyserlike Maiesteyt met die Conin ghinne Maria zijn suster Douagiere van Hongari= en ende Bohemen/ Gouuernante vā dese nederlan den/ wt den name van haren broeder die Keyserlike Maiesteyt/ met veel heeren ende volck van wapenē in dye stadt van Gendt/ daer hi meer dan drie maen den lanck was/ selue in persoone sittende om iusticie te administreren daer sommighe onghehoorsamen gheiustificeert werden. Ende hi dede binnen Ghent maken een groot sterck casteel daer hi een garnisoen op dede legghen om tselue te bewaren alsmen noch op den dach van huyden sien mach. Die keyserlijcke Maiesteyt daer binnen blijuende / is dye Roomsche Coninck Domfernandus zijn broeder coninc vā Hon garien ende Bohemen aldaer by hem ghecomen dē seuenthiensten dach van Meerte / daer hi een wyle tijts blijuēde/ is hi ten lesten wederomme na duytsch landt ghetogen te Haghenoe / aldaer den rijcxdach ghehouden werdt/ ende is so voort wederom na Bo hemen ghereyst.

¶ Die K. M. quam binnen Ghent met vele volcx vā wapene.

Die K. M. dede een sterc casteel binnē die stadt vā Gent maken.

Int selue iaer op dẽ tweeden Paeschdach den. xij. Aprilis/wast so grotẽ storm eñ onweder/eñ het waeyde so seere dat veel menschen sulcx noyt ghehoort en haddẽ. Eñ den wint was zuytoost/ ter seluer tijt bleuen inde Zont eñ onder Denemarckẽ meer dan. c. eñ l. schepen/ eñ twaren meest Hollanders eñ van dese landen die herwaert eñ derwaert wesen wilden.

Veel schepen wt zeelant bleuen inde zont duer storm eñ onweder.

Binnen dẽ seluen iare eñ maẽt so sterf heer Anthonis van Lalayn heere van Montengijs/ graue van Hoochstraten/ heere van Borssele in zuytbeuelant in Zeelant/ die stadthouder van Hollant/ Zeelant eñ Vriesland hadde gheweest. xviij. iaer.

Int selue iaer werde generael Capiteyn eñ stadthouder van Vrieslant/ heer Maximiliaen vã Egmõt graue van Bueren/ heere van Yselsteyn eñ van sinte Mertensdijck in Zeelant.

Heer Maximiliaen van Egmont graue vã Bueren/ wert stadthouder vã Vrieslant.

Int selue iaer dẽ. xiiij. dach van Hoymaent/ voer heer Adolf van Bourgoingnen heere vã Beueren/ admirael vand zee/ eñ zijn sone Maximiliaen vã bourgoingnen/ heere van Tornehem met veel diuersche hueden eñ and booten/ so van Middelburch/ vander Veere/ van Aremuen/ eñ van Vlissinge/ seer eerliken toegemaect/ om te halen die K. M. vand nyeuwerhauen wt Vlaenderẽ in zeelant/ eñ die K. M. quam tsauonts ouer/ eñ bleef dien nacht rustende te Vlissinge in Walcherẽ/ met alle sinen staet/ tsanderdaechs vertooch hi na Westcappel/ op die zee stranghe/ daer hy aensach dwerck datmen daer makende was/ tegens die af brekinge vandẽ duynen/ also dat lant daer seer camperlick stont. Eñ van daer is hi te Middelburch gecomẽ/ daer hi maer eenen nacht en bleef rustende. Den. xvi. dach is hi geredẽ wt Middelburch te peerde/ duer Aremuen/ eñ is also ter Veere ghecomen op den middach/ op tcasteel van Sandenburch by heer

¶ Die K. M. quã wt Vlaenderẽ in zeelãt ende visiteerde die dijcken en de diepten.

Adolf van Bourgoingnen admirael vand zee / daer hi seer triumphelikē ontfangē was / logierende met eenen nacht op tselue casteel / van daer is hi getogen in zuytbeuelāt / eñ vā daer na Ziericzee in Schouwē eñ voorts na Dreysschere eñ Dunelāt / eñ so voort vā stede te stede / daer hē heer Adolf vā Bourgoin. voorñ met den heere van Bossu eñ sinē sone heer Maximiliaen van Bourgoingnen heere vā Tornehem met alle die staten vandē lande vā zeelant conuoyeerden met haer schepen tot Dordrecht toe in Hollant.

Ter seluer tijt wert stadthouder van Hollant ende zeelant wten naem der K. M. heer Reynout vā Chalons / prince van Orenges graue van Nassauwen en de heere van Breda.

Heer Reynout van Chalons prince van Orenges werdt stadthoudere van Hollandt eñ zeelant.

Binnen dē seluen iare inde braecmaēt is heer Adolf van Bourgoingnen / admirael vand zee heere vā Beueren. &c. cranc gewordē / die welcke cranchept meer dan twee maendē duerde / so heeft hi begheert te wesen te Beueren in Vlaenderē / meynende dat hē dye locht (aldaer hi geuoert wert) beter eñ gesonder soude zijn dan die zeeusche locht / maer laten hy en heeft geen beternisse geuondē / maer is altijt crancker ende crancker gewordē / so dat hi die volle sacramenten vā der kercke ontfanghen hebbende / is van deser ellendiger werelt ghescheyden den seuenste dach van December.

Heer Adolf vā Bourgoingnē heer vā Beueren sterf te Beuerē in Vlaenderen op zijn casteel.

Hier inne muecht ghi die date des iaers vinden.

Sole quaterdeno post sesquimille Decembris,
Septeno, moritur Beueris Veranus Adolphus.

Corts hier nae / na dat heer Adolf van Bourgoingnen heere van Beuerē voorñ ouerledē was / eñ die K. M. op die tijt int graefschap vā Namen was / om in duytschlant te treckene dede hi bi hē ontbiedē heer Maximiliaen van Bourgoingnen / heere van Torne

Heer Maximiliaen vā Bourgoingnen heere van Beuerē wordt admirael vāder zee.

hem/sone eñ successuer vā heer Adolf vā Bourgoin-
gnen voorñ/eñ instituerde hē te wesen Admirael eñ
generael capiteyn vander zee. Eñ corts daer na wert
de tlichaem van heer Adolf vā Bourgoingnen hee-
re van Beuerē saliger memorien geballsemt eñ hier
ter Veere gebracht/eñ met groten state eñ rouwe be
grauen/als een heere vander oorden toebehoort/op
tslot vā Sandē burch inde cappelle bi zijnvooruaters

Binnen dē seluen iare dē.xiiij. dach vā December/
eñ twas op eenen saterdach nader noenē/ontrent.ij.
uren was ter Veere in Walcherē principalic so groo
ten donderslach/dat noyt bi tsmenschen gedencken
dier ghelijcke ghehoort en was. Daer nae volchde ee
nen sterckē snellen blixem met eenē rooc so brandich/
al hadde die stadt int viere gestaen/maer subijtelikē
quam eenen grooten slach reghen/ dat den blixem
Gode lof/gheen schade en dede.

Eenē vernaer licken donder-slach eñ blixem was binnē der Veere.

Int iaer. M.ccccc.xli.na dat vrou Anna vā Bergen
weduwe wijlen heere Adolf vā Bourgoingnen/hee
re van Beueren seer ellendeliken meer dan een iaer
oft twee van diuersche cranchedē ghequelt geweest
hadde/hoe wel nochtans datse seer neerstelikē bider
natueren van haren medecijn D. Jason van Praet
onderhouden wert(wiens gheleertheyt eñ practij-
ke in zeelant wel bekent is)in alle haer cranchedē eñ
siecten seer patientich eñ verduldich wesende / ouer-
merckende dat die natuere altijdt crancker eñ cranc
ker wert/heeft minneliken begheert te ontfanghen
die sacramenten der heyliger kerckē/eñ datmen nae
haer doot geen grote pomperie makē en soude/so is
haer siele na lange siecten des lichaems den vijfthien
sten dach van Lille van deser ellendigher werelt ghe
schepden. Eñ corts daer na werdt haer lichaem met
een tamelike wtuaert by haren man heer Adolf van

Vrouwe Anna van Bergē weduwe wilē heer Adolf vā Bourgoingnē is nae groote crancheyt van dese werelt ge scheyden.

Vrou Anna vā bergē vrouwe vāder Veere kerk.

Bourgoingnen heere vā Generē saliger memorien inde cappelle opt hof van Sandenburch begrauen.

Int selue iaer tooch die K.M. in duytschlant/ende was een wyle tyts te Worms/eñ in Meerte so tooch hi na die stadt van Reynsburch met veel heeren ende vorsten/daer eenē groten ryckxdach was/eñ vergaderinge van veel groote heeren eñ princen. Tot welcke vergaderinge quamē met cōsente eñ wille des paus Paulus tertius/eñ des K.M. veel diuersche doctorē inder godheyt/eñ een legaet van Roomen Gaspar⁹ Conteranus ghenaemt met meer ander bisschoppē eñ prelaten/ die aldaer wt diuersche landen der Christenheyt ghesonden waren. Hier van heeft D. Joannes Eckius int latine int breede bescreuen.

Int selue iaer tooch de K.M. selue in persone met groter heyrcracht van volcke wt Duytschlandt / wt Italien eñ Spaengien/met diuersche schepē wt Hollant/Portugale eñ Spaengien tot dē nombre wel vā acht hondert oft bet/eñ met veel galeyen wt Italien eñ Spaengien/met twintich duysent lantsknechten ouer zee/ in meyninghe den Barbarossa / viant des Christen gheloofs int landt ende voor die stadt van Argillen met crachte te ouervallen/ tot welcker meyninghe oft begheerte die Keyserlike Maiesteyt niet en heeft connen ghecomen duer tempeest ende onweder/welcke tempeest op rees doen die Keyserlike maiesteyt meynde met zijn volck te landen / daer hi ontsprekelijcke schade gheleden heeft / soo aen schepen (want ter seluer tijt wel.cccc.schepen/so aen cleyne en de groote bleuen)ende volck. Onder dese vlote van schepen waren ses Hollanders ende twee Zeelāders die behielden haer schepen/eñ bedreuen groten vail lantschap / In dat een schip was Jan inde gans van Aremuyen/ende dat ander schip was van Zierickzee/

¶ Die K.M. tooch selue in persone met vele diuersche scepen na Argillē op den Barbarossa.

Die K.M. heeft ontsprekelike schade geleden aen zijn volc eñ schepē voor Argillen.

Dese schepē hebben die K. M. getrouwe geweest eñ hebben hē veel eeren bewesen/ waer duere si sommighe liberteyten in Spaengien van die K. M. vercregen hebbē die si noyt te vorē en hadden. Dese historie vint men noch bescreuē int latijne eñ duytsche vandē ghenen die daer present zijn gheweest.

Ter seluer tijt hadden die van Middelburch een groot proces tegens die vā Ziericzee aengaende die voorladinge vandē soute/ oft die hueden vā Middelburch eerst tsout ladē souden of die huedē van Ziericzee/ waer in die van Ziericzee succumbeerden/ waer duer geen huedē meer oft coopliedē van Ziericzee op Aremuen oft te Middelburch en quamen om sout te halen oft te coopē. Maer die coopliedē van Ziericzee lieten die schepē die geladen warē met zoute tsi Bartoenen oft andere ouer der Vere bi noortbeuelant comē liggen/ eñ daer werdet tsout dan vcoft eñ gelost/ twelc bicās eē iaer lācduerde. Dit siende die vā Middelburch hebbent gedadinct/ in sulcker manierē dat die vā Ziericzee op Aremuen eñ Middelburch soudē mogen comen halen eñ lossen als si lieden na ouder vsancien eñ costumen ghewoonlick waren te doene.

Veel Bartoensche schepē geladen met soute quamē voor der Vere haer sout lossen.

Binnen dē seluen iare in Horemaent troude ionckeer Jan van Vlaenderē heere van Praet eñ vander woestijne/ heer Lodewijc van Vlaenderen heere van Praets sone/ ionckfrou Jaqueline heer Adolf vā bourgoingnen heere van Beuerēs dochter/ welcke heer Jan binnen drie iarē daer na gestoruen is sonder oirie achter te laten.

Heer Jan van Praet heer vā der woestijne troude ionckfrou Jaqueline dye heere van Beuerens dochter.

Int iaer. M.cccc.xlij. den lestē dach van Loumaēt wert heer Maximiliaen van Bourgoingnen heere vā Beueren/ als rechte erfheere ter Veere ghehult/ daer doen ter tijt grote blijschap bedreuē was ende triumphe/ men stroyde veel ghelts beyde vā gouds

ē van siluer vander stadthuys voor eenē yeghelikē men stelde oxoen met wijne opter stratē diemen dye bodem in smeet/voor eenē yeghelikē diese begeerde te drincken. Corts daer na tooch dese voorn̄ heer Maximiliaen van Bourgoingnen/voorn̄ heere van Beuerē en̄ vander Veere.rc.in alle sine voorn̄ steden en̄ heerlicheden die hē zijn vadr s.m.hadde achtergelatē/ aldaer hi mede seer eerliken ontfanghen en̄ gehult werde als dat betaemde.

Heer Maximiliaen vā Bourgoingnen heer van Beueren wert in alle sine steden ghehult.

Binnen dē seluen iare troude heer Maximiliaen vā Bourgoingnen voorn̄ tot sine gesellinne iōckfrou Louise des hertogē vā Aerschots dochter tot Bruessel in Brabāt dē.x.dach vā Meye/en̄ corts daer na wert die voorn̄ vrouwe van Beuerē met groter eeren en̄ triumphen ter Veere in zeelant ghebracht en̄ aldaer eerliken ingehaelt/en̄ die bruylofte werde daer ghehouden/men bedreeffer grote triumphe en̄ costelicheyt/so vā tornoyen en̄ steecspeelen/daer veel diuersche heerē en̄ edelen toegeroepen waren die dese genoechten onder malcanderen bedreuen.

Int selue iaer dē.x.dach vā Hoymaent was buytē der Nollen van Veergat ontrēt het oosterhooft een schip van oorloge met.xl.mannē versteken/ dwelcke seer wel toegerust was om eenē stoot te wederstane maer ouermits dat die wint noortwest was/so en he uet nergens wech gemogen/ nochtās en wouden si niet te kennē geuen vā waer dat si waren / oft wat si begeerende waren/dwelcke heer Maximiliaen van Bourgoingnen heere vā Beueren en̄ admirael vāder zee te kennen ghegeuen wort/ waer wt men wat quaets presumerēde was/so heeft die admirael vier visch boots doen toerusten met geschut en̄ volc van wapenē/die tselue schip haeldē en̄ brochtent ter Veere inne. Dit schip was wt Denemarckē genaemt die

Een schip dat quā om t ande van zeelant te verspien were int veergat versteken.

Die admirael dede met vier visch boots gerust ter oorloge dat schip vā oorloge inhalē.

Gheldresche ioncfrouwe. Eñ ouermits dat die Ca-
pitepn Stiebage genaēt geen bestel brieuē en hadde
so wert hi met een van zijn mede ghesellē die opt lant
gecomen soude hebben om des lants stercten te ver-
spien ghrecht metten sweerde/eñ op raden gheset/
benoorden der Veere.

Capiteyn Stiebage wert ter Veere gerecht

Ten seluē tijden warē door die Zont geuarē meer
dan.c.hulcken wt Hollandt/eñ sommighe creueelen
wt Zeelant/oostwaert na Dansijc/Rije/ Reuele/ eñ
andersins. Die sommige die reet waren om wederō
te comen/werden inde Zont gestopt eñ ghehouden/
maer die meeste hulcken bleuē te Dansijc so haest si
dat vernamen/ter tijt toe dattet gedadinct wert.

Veelhollantsche hulckē warē door de zont geuaren ende werden eensdeels gehoudē

Binnen dē seluen iare den.xxiiij.dach des maērts
voorñ wert weder openbaer oorloge gheroepen tus
schen den coninck van Vrancrijck eñ die R. M.

Ter seluer tijt wert in zeelandt een vaenken lants-
knechtē gelept om tlant te bewarē eñ te beschermen
waer af ouerste capitepn was Ambrosi? vā Mechelē

Jnt selue iaer eñ maent quā monseur Longheual
wt Vrancrijck int lant van Gheldre by Merten van
Rossem eñ andere hoptlieden die aldaer eenē grotē
hoop ruptersen knechten biden anderen vergadert
hadden/eñ zijn so ouer die Mase gecomen bi Tsher-
togenbossche als vrienden. Eñ na dat si die Mase ge
passeert waren/eñ op den Brabantschen grant ghe
treden/so hebben si begonnē die lantlieden te beroo-
uen/die dorpen te brantschattē / eñ grote ouerlast te
bedrijuen/eñ so voorts comende hebben si tgheheele
platte landt bedoruen eñ verdestrueert/ tot Antwer
pen toe/daer si op sint Jacobs auondt in Julio voren
quamen/mepnende also de stadt met verraderie son
der wederstoot in te nemen/daer si ontrendt drie da-
ghen vooren laghen/maer duer voorsienichept ende

Die heere van Longeual wt Vrancrijck eñ Merten van Rossem vergaeren veel rupters eñ knechten.

goede toesicht der heeren eñ regenten vander seluer stadt/eñ die groote corage eñ moet vanden cooplieden eñ ghemeynte der seluer stadt/werden si wederstaen. Dye Capiteynen siende dat si tot huer lieder meyninghe nyet comen en conden om dye stadt in te nemen/zijnse met schanden vertrocken/stekende alle die wint moelẽs die op Sinte Willebrordts velt stonden in brande/voorby Lyere/groote schade doende/ hebben si oock Duffel gheheel verbrant/om dat si dye brugghe hadden af gebroken/eñ dat schone dorp Walem metter kercken werde gheheel verbrant om dat si die ponte hadden gheweert/so dat si ouer die riuiere niet en consten gheraken/ten eynde met grooten arbeyt zijn si ouer geraect/eñ comende voor Lueuen/ meynden si met behendicheyt die stadt te hebben inghenomen/maer duer cloecheyt vanden burghers eñ clerckẽ zijn si wederstaen/eñ met schandẽ die stadt laten staen/so zijnse ten lesten ghecomen int lant van Lutsenburch/daer si oock veel schade deden/so men in dye Brabantsche cronijcke int breede lesen mach.

Die heerẽ van antwerpẽ met veel coopliedẽ der seluer stadt hadden grote corage.

Duffel dat scon dorp in Brabãt wert verbrant

In dit naeuolghende dicht vindt ghi die date des iaers.

Rossems ghewelt heeft Brabandt ghestelt in bernende colen
Veel dorpen gheuelt/Gods dienaers ghequelt/ tblijft v verholen Incarnatio.

Ter seluer tijt quamen die Franchoysen ouer dander side in Artoys/ende verbranden veel dorpen ende lanthuysen/ende onder anderen soo bedoruen si dat stercke Casteel van Tornehem/den heere van Beueren toebehorende.

Ter seluer tijt dede heer Maximiliaen van Bourgoingnen heere vã Beuerẽ/admirael vander zee ter oorloghẽ wtreeden dat schip die Gheldersche ioncfrouwe ghenaemt/daer hier vooren afghesept is/en de stelder Jan inde gans van Aremuen Capiteyn op

Dese selue capiteyn int zee comende/heeft diuersche
Fransche schepē genomen die vol Fransche goedē ge
laden warē/eñ heeftse ter Veere inne ghebrocht die
voor goeden prijse vercocht waren.

Int selue iaer inde Herfstmaēt togen wten name
der K.M. de prince van Orenges/met die graue van
Buerē/die heere van Reulx/die heere vā Bossu/met
veel andere heerē eñ edelen met groter heyrcracht te
peerde eñ te voete/eñ hebben tlant van Gulick mee
stendeel af gheloopen ende ghedestrueert.

Die prince vā Orenges dede eenē tochduer tlant vā Gulic

Ter seluer tijt waren viandē der K.M. eñ sinē lā
den die coninc van Vrancrijc met zijn ondersaten/die
hertoch van Cleue eñ Ghelre/die coninc van Dene-
mercken eñ Noorwegen met zijn ondersaten.

Int selue iaer/na dat die coninc van Denemerckē
Noorweghē/hertoch vā Holsten Christianus die der
de van dien name/der K.M. patrimoniale landē ont
sept hadde/ eñ gecōfedereert eñ geallyeert was met
den coninc van Vrancrijc/so hadde hi doen toereedē
te Coppenhauen in Denemerckē.xx.schepē van oor
loghē/vier boyaerts/eñ sommige loosmans boots/
wel voorsien van als/op de selue warē wel.v.m.man
nen. Hi hadde oock mede doen voerē.iij.m.spadē/ drie
duysent breet ysers/eñ wel ses duysent schuppen/ di-
uersche toomen eñ sadelē van peerdē/met ander ge-
reetschap ter oorloghē dienende/zijn ouerste capitey
ne was genaēt heer Magnus gulden sterre/een rid
der wt Denemerckē. Die andere capiteyn was ghe-
naēt heer Christoffel van Dronten/ die hē vermeten
hadde met dese voorñ schepen eñ volc/ dat eylant vā
Walcheren in te nemē met die voorñ gereetschap die
dijcken op te deluen. Maer God die inder eewicheit
moet gelooft zijn (diet haestelic can veranderē eñ an-
ders sins schicken/dant die menschē proponeren ende

Die coninc vā Denemarckē de de te Coppen-hauen.xx.sche pen van oorlo ghe toereeden op zeelant.

Veel ghereet-schap hadden die viandē om die dijcken in Walcheren doorte steken.

voorſetten/en heeft dit quade voornemen nyet laten voortgaen/want ſo haeſt die ſchepen int zee quamen is die wint om gelopē/ſo dat ſi weder in Noorwegen moeſten lopen in een hauē die ghenaemt is Flecker ſoort. Eñ die voorſ ſchepen daer zijnde werdē ſo leck/ eñ van alsbehoeuende/eñ principalic victaelge/wāt ſi meyndē die reyſe volbracht te hebben binnen corte daghē. Die ſchippers eñ ſtierliedē ſiende die ſchepē ſo leck eñ tgebrec vā victuallien/en vmatē hen lieden met die ſchepē ſo niet in zee te comen. Die coninc van Denemerckē dit horende dat die voorñ ſchepen nyet verder en warē/eñ dat ſi van als gebrec haddē/heeft ſe weder tot Coppenhauē in Denemercken ontbodē eñ daer en tuſſchē werdet gedadinct. Aldus machmē ſien dat alle aenſlagē niet en gaen alſmen meynt/ eñ wel wilde/want God de Heere ſulcke ſakē haeſt ver anderen can. Niet te min haddē deſe ſchepen voorder waert gecomen ſi ſoudē tlant van Walcherē een grote vreeſe aengedaen hebbē / mer metter hulpē gods ſouden ſi den ſeluē hoop wel hebbē wederſtaen ende geweert/ſo ſi in voorledē tijden gedaen hebbē / doen ſi meer viandē hadden dan deſe. Maer God die Heere dieſe dus langhe gheſpaert heeft / ſalſe noch wel voorts bewarē/eñ voor alle vianden beurijen / ſo langhe alſt ſinen heylighen wille is.

Alle aenſlagen en zijn niet ſonder den wille Gods.

Jn deſen tijt was eenē ſeer couden winter eñ langē vorſt/eñ tijs was in zeelant meer dan.vi.weken lanc/ ſo datmen qualiken wt Zeelant in Brabant/Hollāt/ ofte Vlaenderen varen mochte.

Jnt ſelue iaer in December ſterf Jacobus die vijfſte vā dien name coninc van Schotlant/hi was die leſte mans oirie vā dat geſlachte/want hi en heeft geen oirie achtergelatē dan eē dochter/ die hi gewonnē heuet bide dochter vandē graue vā Guyſe vrou Eliza-

Die coninc vā Schotlant Jacobus die vijfſte vā dien name en heeft gene oirie achter ghelaten.

beth genaekt in Vrancrijc zijn huysfrou die hi troude na der doot van die dochter vanden coninc van Vräc rijck Franciscus.

Heer Maximiliaen vä Bourgoingnen/ als admirael van der zee/stierde vi. schepen wt in zee op haer eyghen buyt.

Int iaer.M.cccc.xliij.opten eersten dach vä Meye heeft die Admirael heer Maximiliaen vä Bourgoin gnen heere vä Beuerē/Capiteyn Gheerit vä Meec kere/Jan inde gans eñ meer andere capiteynē/met vi.schepen vä oorlogen wel toegerust int zee ghesonden op haer eyghē buyt/om die Franchoysen te crēc ken/die op dien tijt viandē der K.M.warē/eñ int zee gecomen zijnde/hebbē si noch drie schepē vä Middel burch geuondē die heer Jeronymus Sandelijn rēt meester van bewesterschelt te Middelburch hadde doen wtgesonden. Dese schepen vander Veere ende Middelburch gecomen zijnde/zijn tsamen in Vranck rijc inde riuiere vä Bordeaulx geseylt/daer si alle die Fransche vlote schadeloos gemaect hebbē met haer schepē/eñ hebben alle die Fransche schepen dye met wijnen vä Bordeaulx quamen om in Normandien te zeylen ōbrant/wtgenomen.xvij.schepē met wijnen eñ weet die si in zeelät ter Vere ingebrocht hebbē/eñ dat meer is/so zijn sömige capiteynē daer op tlät geweest mettē schippers eñ bootsgesellē/eñ hebbē dye clockē wter kerckē mede gebrocht ter Vere tot eē teekē eñ getuygenisse datse in Vräcrijc in viandē landē geweest hadden/eñ daer cracht eñ gewelt bedreuen

Die zeeläntsche schepē van oorloge hebbē de Fransche vlote vä Bordeaulx schadeloos geweest.

Die zeeläders hebben groote vailliantschap op dat lant vä Vrancrijc bedreuen.

Binnē desen seluē iare quä die K.M.wt Spaēgiē vä Barselonien ouer zee in Italien met.c.galeyen eñ ccc.grote zeylē/waer ond dat veel hollätsche hulcken warē/eñ met groter heyrcracht vä volcke/eñ quam dweers duer duytschlät/eñ so voorts comende dede hi inde Hoymaēt die stadt vä Dueren int lät vä Gulick beleggē/eñ hi wan die stadt met gewelt met zijn volck/doorslaende alle tcrijschuolck dat daer binnen

Die K.M.heeft de stadt vä Dueren met gewelt inghenomen.

was. Na dat die Cleefsche eñ Geldersche dat vernamen/quamē si al ond die K. M. subiectie. Dese historie vindy int breede bescreuen in diuersche historien eñ cronijcken/bisonder inde Ghelderssche cronijcke.
Sole quaterdeno, post sesquimille tribusq;
Carolus Augustus Gelros capit ense feroces,

Int selue iaer sandt die Admirael heer Maximiliaen vā Bourgoingnien heere vā Beuerē weder. x. schepē van oorlogē wel toegerust int zee vand Veere met veel vroom volcx wel gemānet/op haer lieder ep gē buyt/daer vice admirael op was Geerit vā Meerkere/eñ was ouerste vā alle die schepen/Joncker capiteyn Hammes/Joncker capiteyn Andries vander Cappelle/Joncker Adolf vā Hamste/eñ meer edelen wt zeelant/die mede capiteynen waren op die voorñ schepē. Int zee comende/en hebbē si gheen Fransche schepē geuonden. Eñ om datmen niet seggen en soude dat si te vͦgeefs wt hadden geweest/zijnse met een sekere quantiteyt vā volcke aen tlant geslagē in Vrācrijc/latende hueriieder schepē wel voorsien noch met volcke/eñ hebbē teylāt vā Bolynes seer vͦdestrueert nemēde grote brātscattinge/ vā daer scepdēde hebbē si vier Terneuf vaerders met visch gecregē eñ eenē spaēgiaert die vandē frāchoysen genomē hadde ghe weest/eñ hebbē dese vijf prijnsen ter Veere in zeelant ingebrocht/die aldaer voor prijnse vercocht waren. Die zeelantsche schepē vā oorloge namē tlāt van Bolines in Vrancrijc in.

Ter seluer tijt hoe wel dattet in Vrancrijc/ int lant vā Gheldre eñ Cleue oorloge was/datter geen fransche oft duytsche rijnsche wijnē comē en mochten in dese nederlandē / so warē nochtans so veel wijnen in zeelant te Middelburch die ouer zee wt Spaengien gecomē warē/meer dan opt wt Vrancrijck plegen te comen/so datmen in zeelant ter seluer tijt die Spaensche wijn beter coop dranck dan den Franschen wijn. Veel spaēsche wijnē quamē ouer zee tot Middelburch.

Ter seluer tijt sterf heer Joos vã Cruninge burch graue van Zeelant/eñ wert te Geeruliet int lant vã Voorne begrauen in zijn heerlichept.

Binnen dẽ seluen iare indẽ na winter in Loumaẽt wast sulckẽ grotẽ vorst datmen die zee in vijf maendẽ qualiken conde gebruyckẽ/eñ men liep ouer sommige veeren/in Gorinsse. Indẽ seluen vorst liep menich mensche met pijpẽ eñ trommelẽ van Aremuen ouer tijs tot aen sint Joos lant datmen die stille heet. Ter seluer tijt beurosen sommighe schepẽ int ijs voor die nyeuwe hauẽ van Middelburch / onder dye welcke warẽ twee Portugiesen gheladẽ met vijgen/eñ werden eensdeels ouer ijs ontladẽ met menichte vã volcke eñ te Middelburch met waghens ghebrocht.

Eenen groten strangen winter wast/ende het vroos ontrent.v.maenden.

Int iaer.M.cccc.xliiij.inde Loumaent quã ter Vere aen een grote vlote vã Schotsche schepen met diuersche cooplieden eñ coopmanschepen/ond de welcke sommige warẽ die int herwaertscomen sommige Enghelsche schepẽ geuonden hebben eñ die ghepilgieert/maer twas te dier tijt oorloge tusschẽ die Engelschen eñ Schotten/maer die K.maiestepts landẽ saten neutrael/in dese voorñ oorloge vandẽ Enghelschen eñ Schotten/nochtãs en wilde die K.M.nyet op sinẽ stroom yemant hebbẽ beschadicht. Cortsdaer na is weder een clachte gecomẽ dat die Schotten zõmige Engelschen eñ ooc schippers van Hantwerpẽ gepilgieert haddẽ. Om daer in te versiene heeft dye K.M.alle de Schotsche schepen/cooplieden/scippers bootsgesellen ter Veere doen arresteren. Niet lange daer nae dẽ achtsten dach van Meerte lach voor der Veere een schoon Enghels schip vã nyeu casteel dat gecomen was vã Berghen opten zoom/vol geladen met coopmans goet/so ist gebuert datter heymelikẽ xviij.oft.xx.bootsgesellẽ bp auonde wter Veere ghe-

Een grote vlote van Schotsche schepẽ quã ter Veere inne

gaen zijn/van die op die Schotsche schepen waren gearresteert/eñ hebben te voren behendeliken eenẽ boot van een schip buytẽ der hauene vand stadt wen brenghen/eñ si zijn met desen boot aent boort vandẽ Engelsman gecomen/wel wetende datse goede chiere gemaect haddẽ/so datse droncken warẽ/eñ lagen en sliepen/gheen wake houdende. Aldus aen boort comende/hebben si tschip ouervallen/die sommighe dootgeslagen/eñ die sommige geuangen geset/den ancker af smijtende hebbẽ si tseyl op ghehaelt/eñ zijn also bi doncker eñ ind nacht tveergat wt geseylt/brẽgende dit schip metten volcke dier in gheuangen saten in Schotlandt/daer tschip eñ goet voor prijs vercoft/ghepaert ende ghedeylt werdt.

Die Schotsce bootsghesellen hebbẽ voor der Veere een Engels schip ouer uallen ende in Schotlant geuoert.

Binnen vier daghẽ hier na dede die K. M. met sinen rade alle die Schotsche cooplieden/schippers eñ bootsgesellen die buyten eñ binnẽ der Veere waren in hechte vã vangenisse setten/eñ al haer lieder goet werde geconfisquiert eñ vercoft tot behoef vandẽ enghelsman die vanden Schotten op dye stroom voor der Veere ghenomen was.

Int selue iaer stierde die coninc vã Enghelãt Henricus die. viij. van dien name wt Engelant veel volcx eñ andere munitien vã oorloge/eñ dede die stadt vã Buenẽ eñ Monstreul beleggẽ met grote heyrcracht

Die coninc vã Engelant dede dye stadt van Buenen met grooter heyrcracht beleggẽ

Int selue iaer inden Meye tsondaechs voor Pinxter quã die coninck Joannes van Portugales vlote van schepẽ ter Veere in Walcheren inne/die meynde die Wielinge ingecomen te hebbẽ/eñ die windt was noortwest/so datse te leeghe vielen/eñ moesten tveergat in comen. Alle dese schepen tot. xvi. toe waren geladen met specerie/ten was niet te estimeren wat dese schepẽ weert warẽ. Eñ daer was een schoon groot schip onder die vlote/dat driemael in Indien geweest

Die vlote van den coninc vã Portugalens schepẽ met specerie quamen ter Veere inne.

hadde. Die goedingen zijn hier ter Veere gelost / eñ na Antwerpē so gesonden aendē facteur vanden Coninc voorñ. De selue facteur heeft dese voorñ schepen weder met coopmanschappen wt dese landē geladen eñ voeren weder in Julio vand Veere na Portugale

Binnen dē seluē iare inde maent voorñ werdē dye Schotten openbaerlikē in alle dese nederlandē daer men gewoonlikē is publicatie te doene / gedeclareert vianden der K. M. Corts daer na die schotten ter zee comende / hebben si den volcke wt dese nederlanden veel schaden ghedaen ter zee.

Die heere van Beuerē als admirael tooch selue in persone int zee met diuerse schepē wt dese landē.

Corts hier na dē. xiij. Junij tooch heer Maximiliaen vā Bourgoingnen selue in persone vand Veere als admirael vander zee / met sinē b. broed h. Philips van Beuerē heere vā Fontenes Ridder / met veel edelen eñ Capiteynen met. xx. schoonder schepē van oorlogē / seer wel toegerust vā volcke geschut eñ andere munitien vā oorloge. Desgelijcx quamē die vā Middelburch eñ wt Vlaenderē myn heere die admirael voorñ met haer schepē te dienste / eñ na dat heer Maximiliaen vā Bourgoingnen als admirael vand zee met alle dese schepē tseyle was gegaen / so is inden admiraels schip vā Middelburch vuier gecomen duer thuspoeder / so dat tschip werdt brandende / eñ berste vā groter foortsen / so dat alle tvolc vā dien scepe verbrādē eñ vdroncken wel tot. c. personē toe / daer God die sielē af ontfermē moet. Eñ heer Maximiliaen vā Bourgoingnē here vā Beuerē voorñ / als admirael tooch na de hooftdē met alle die andē schepē vwachten de die ouercoēste vandē coninc vā Engelāt dat hi vā Doouere na Calis comē soude / twelc lange rees eer die coninc ouerquam / want die admirael vander zee voorñ met zijn schepen / eñ die Engelsche schepen vā oorloghe bleuen nacht eñ dach wel een maent lanck

Die admirael lach met sinen schepē ontrent een maent tusschen die hoofdē van Enghelant eñ Vlaenderen

ſint zee tuſſchē Guenen eñ Dooueren inde hoofdē tot dat die coninc van Enghelant ouerghecomen was.

Int ſelue iaer werdt in zeelant/ende ouer alle dese nederlandē ter plaetſen daermen gewoonlick is publicatie te doene/een vaſt beſtant wtgeroepē tuſſchē die K. M. landē eñ hertoch Chriſtianus van Holſten de welcke doen ter tijt coninc vā Denemarcken ghenaemt wert/als die de ouerhant gehoudē hadde int conincrijck van Denemercken.

Int ſelue iaer tooch die K. M. ſelue in perſone met x. M. peerdē eñ. xx. m. voetknechtē om eenen toch in Vrancrijc te doene/eñ deſtrueerde veel ſlotē eñ caſtelen in Champaigne eñ quā ſo voorwaerts tot op. xx. mijlē na die ſtadt vā Parijs/die ſeer grote vreeſe haddē/want ſi binnē der ſtadt alle de ſteenē wter ſtraten meeſt genomē haddē/die ketens voor die ſtraten waren geſpannē/al trijckſte volc vloot wt die ſtadt/eñ de clerckē mede/ſi haddē huer kerken begonnē te begrauē bp Montfaulcon om daer een hoop volcx ghelept te hebben/maer het werde corts daer na gedadinct.

Die K. M. tooch ſeluer in perſone met vele ruyters ende knechten op ſi ne vianden in Vrancrijc.

Binnen deſen ſeluē iare in Junio quam die coninc vā Engelant/Henricus die. viij. ouer tot Calis/met heer Maximiliaen vā Bourgoingnen heere vā Beuerē voorñ als admirael vanđ zee/daer hē die coninc grotelikē af bedancte. Daer na is mijn heere die admirael weder na huys gecomen in Zeelant/latende alle die ander ſchepen daer ligghen/om den coninck weder in Enghelant te conuoyeeren.

Die coninc vā Engelant Henricus die. viij. quā ſeluer in perſone met ſine ſchepen van Doueren tot Calis.

Binnen vier daghen daer na tooch die coninc van Enghelant ſelue in perſone/voor die ſtadt van Guenen/ende en iſſer niet eer afghescheyden voor dat hij ſe in ſine handen ghecregen heeft/maer hy lach daer wel ſeuen weecken ofte mee voren/ende noch en wan hijſe niet met ſtormender oft vechtender hant/eñ na

dat hi die selue stadt gewonnen hadde/ tooch hi weder na Enghelant inde maent van October.

Den pays wert wergemaect tusshe de K. M. eñ den coninc van Vrãcrijc

Int selue iaer inde Braecmaent wert weder eenen paeps ghemaect tusschen die K. M. ende den coninck van Vranckrijck / waer af grote blijschap was in dese nederlandẽ. Maer tusschen den coninc van Engelãt ende Vranckrijck bleeft noch oorloghe.

Corts hier na inde slachmaent quã die coninghinne van Vrancrijc des K. M. suster te Bruessel in Brabant met veel grote princen eñ heerẽ wt Vranckrijck/ aldaer grote triumphe eñ feeste gehouden wert.

Veel schepen werdẽ gestopt wt dese neder landen/ by dye oorlochs schepen van Engelant.

Int iaer. M. ccccc. xlv. in Loumaent tooghẽ veel scepen wt Hollant/ Zeelant/ eñ van Antwerpẽ wt Brabant na Vrancrijc om wijnẽ te halen/ eñ ouermits dat tet oorloge was tusschen Vrancrijc eñ Enghelant so laghẽ die Engelsche seer sterc opt zee met veel schepẽ van oorloghe/ eñ hielden meest alle die schepen wt dese landen die na Vrancrijc varen wildẽ. Die K. M. dit verhorende/ sandt mijn heere vã Molenbays als ambassaet in Enghelant aendẽ coninc/ waer duer die coninck beuolen heeft datmen die schepen met goeden ghaladen soude ontslaen eñ laten varen.

Een frãs schip van oorloghe werdt op Aremuyen inghebrocht vã een enghels schip.

Corts hier na werdt in Zeelandt op Aremuen een Fransch schip van oorlogen ingebrocht voor prijs by eenen Enghelsman/ meynende met dit schip eñ volc/ die in getale warẽ van. lxx. mannen die op tselue scip waren/ in Enghelant te comene. Maer het werde belet ouermits dat die clachte quã / dattet een schip vã Zierickzee hadde willen beschadigẽ opter zee/ ten had de geweest dat die van Zierickzee hẽ lieden so vromelicken gheweert haddẽ/ tselue Fransche schip so afhoudende/ waer duere dat dese Fransche Capiteyn met alle dye Franchoysen te Middelburch op tsgrauen steen geuangen gebrocht is. Eñ ouermits datmẽ be

uant dat si bouen haer bestel brieuē gedaen hadden/ so is die sententie wt den houe ghecomen datmense soude executerē/twelck volbracht soude hebben ghe weest/en haddet duer dē brant geweest die te dier tijt opghinc/want alle dinghē berept waren om den Ca pitepn op tschauot met noch een ofte twee te brengē. Eñ te wijle datmen daer ouer besich was/is dē brāt opgegaen binnen Middelburch/so dat dye executie van dese Franschopsen wtgestelt was/ouermits dat= men te seer beroert eñ becommert was metten bran de/want men voor een argher was beduchtende.

Eenen brande was binnē Mid delburch als men den Fran schen capiteyn executerē soude

Hier en tusschē zijnder wederom brieuen wt dē houe gecomen/datmen die sakē wtstellen eñ vertreckē sou de. Dit heeft vast so lange geresen eñ gemerret/dat int eynde die peste ondē dese geuangen Franchopsen gecomen is/so datse al op.ix.ofte.x. na gestoruen zijn op den steen. Dit geschiet wesende/zijn die.ix.ofte.x. die te lijue gebleuen warē veruaert geworde eñ heb ben gesocht eenē middel om eenen Franschman los eñ vrij wter geuangenisse te gecrijgen/op dat hi in Vrancrijc thuys comende/daer soude mogen vertel= len/hoe eñ in wat manierē dattet met haer liedē sou= de mogen staen/so ist gebuert datse gheloot hebben/ wie vā haer allen soude in een doot kiste gaen liggē/ recht oft hi doot ware/eñ laten hē vande Cellebroe= ders nae tkerchof draghē. Tlot is geuallen op eenen Franschman die seer blijde was/eñ ouermits dat die peste onder haer was/so ist lichtelikē geconsenteert/ dat si haer eyghē dooden soudē kisten/als si gedaen hebbē/eñ daer is quansuys een vā haren volcke ghe storuē/waerom dat si een kiste begeerdē te hebben/ daer si den seluē ingeleyt hebbē/dien tlot toegeuallē was/die als die Cellebroeders hē hebben comen ha= len also stille gelegen heeft/oft hi doot gheweest had.

Een lose voor stellinge van de geuangen frā choysen om ee nen zijn lijf te saluerē binnen Middelburch

de/si hebben hē na tkerchof om te begrauen gedragē op tkerchof wesende by tgraf/heeft hi die kiste open gesmeten mettē handē eñ wt die kiste gesprongen eñ op tkerchof gebleuē om hē seluen zijn lijf te salueren Dit siende die Cellebroeders eñ dier ontrent waren zijnse veruaert gewordē/meynende dat die dode verresen ware/en wisten wat seggen/ maer die wter kiste gecomen was/wiste alle dinghen wel/ ende hy is also bi nachte na Vrancrijck ghetogen.

Binnen dē seluē iare costmen thondert vande mee in zeelant int lant vā Schouwen voor drie pont groote vlaems/waer duer menich mensche in zeelāt rijck werdt/ende menich man bijster.

Een groote drooghte was in zeelant/ dat het binnen .xvi weken niet ve le en reghende

Inden seluē iare indē somer wast so grote droochte dattet nauwelick binnē.xvi.weken en regende. In sommige pleckē storuen die beestē vā dorste. Eñ daer na quamen veele felle eñ strange heete contagieuse cortsen. In sommige plaetsen groote pestilentien/ In Spaengien eñ Portugale wast so dierentijt / datter veel menschen van hongher storuen.

Inden seluē somer hadde die coninc van Vrancrijc veel galeyen wt Italien/cracoenen eñ andere grote schepen ter zee toegemaect/om dē coninc vā Enghelant te crencken/eñ heeftse na Engelāt gesondē/mer die coninc van Enghelant was voorsichtich/eñ dede zijn frontierē bewarē/so dat die coninc van Vrancrijc den Engelschen geen grote schade gedaen en heeft.

Binnen dē seluen iare den.xvij.dach vanđ Oogstmaent was so grooten brant te Brouwershauen int landt van Schouwen datter meer dan.ccc.huysen af branden / twelcke eerst quam wt een pachuys daer cameren van bussen in laghen.

Intiaer.M.ccccc.xlvi.in Loumaēt was die K.M. met zijn suster die Coninginne Douagiere van Hon-

garse/eñ Bohemen.rc.regente eñ gouuernãte met veel diuersche Princen eñ heerẽ in die stadt van Wtrecht/daer die oorden vandẽ gulden Topsoene ghehoudẽ wert/daer heer Maximiliaen van Bourgoingnen heere van Beuerẽ.rc.admirael eñ generael capiteyn vander zee ontfinc van die K.M.tguldẽ vlies met groter heerlichept ende triumphen.

Die oorden vã den guldẽ top soene wert binnen Wtrecht ghehouden.

Int selue iaer dẽ.xi.dach van Meye quamẽ in Zeelãt die Wielinge inne sond wederstoot drie Galepen van oorloge/die dẽ Coninc vã Vrancrijc diendẽ/ende warẽ vanden Engelschen in zeelant gesaecht/ die hare anckers voor Aremuen werpen/ende bleuen daer acht dagẽ liggende/so datter veel volcx inghinc/ om die te besiene eñ tvolc dier inne warẽ. Binnẽ acht dagen daer na zijnse weder wech getrockẽ/niet langhe daer na werter een vanden drie galepen van die Engelsche schepen van oorloghe ghenomen.

Die fransche Galeyen quamẽ die Wielinge in zeelãt in.

Binnẽ dẽ seluẽ iare was eẽ bestãt gemaect tusschẽ dẽ frãchoysen eñ dẽ engelschẽ/mer ten duerden niet lãge

Int selue iare regneerdẽ veel diuersche zeerouers op zee/onder anderẽ wasser een zeerouer Cornelis vã Calis genaemt/die onder tdecsel vandẽ Schottẽ vele schadẽ opter zee dede/nemende eñ berouende dye visschers van harẽ vissche eñ cleederẽ. Dese zeerouer voornoẽt int zee wesende/heeft zijn scheeps boot wegesonden met.ix.ofte.x.mannen daer inne/aen boort van eenẽ visscher/die si geheel berooft hebbẽ/ so van visch als vã cleederen. Hier en tusschẽ isser eenen groten storm vã winde opgeresen / so datse verstekẽ zijn geweest van tvoornñ schip/ten eynde drie oft vier dagẽ herwaerts eñ guntswaerts int zee gheworpẽ zijnde/zijnse tveergat in gecomen met een visch pijncke/ onder den welcken een seer cranck was van honger ende dorst so dat hi binnen eenen dach daer nae sterf.

Veel diuersche zeerouers waren op der zee die de visschers beschadichden.

Die reste gekent zijnde vandē visschers die si berooft hadden/aen die cleederē vanden visschers die si ghenomen haddē/zijnse al tsamen in hechte vā vangenisse gelept/eñ die schuldich beuondē waren bi haer eyghen confessie/werden ghehangen tot.vi.toe/ die reste ghegeesselt ende ghebannen/als die daer toe bedwonghen hadden gheweest.

Gheen dierder tijt wast in zeelant eñ alle dese nederlanden.

Int selue iaer wast eenē seer dierē tijt in dese nederlanden/dat noyt in veel menschē gedenckē dier gelijc geweest en had/men cost dē rogge in sommige plaetsen dierder dan die tarwe/men cofte in zeelant daermen ghewoonlick is tarwen broot te eten eenē sack tarwen voor.xij.s.groot vlaems eñ meer.

Die K. M. hadde in duytslant oorloge tegēs die heerē ende steden die indē smalcaltsē bōt waren.

Binnen dē seluē iare wast grote oorloge in hoochduytschlant tusschē die K.M.eñ tusschen sommighe vorstē eñ steden die int smalcalsche bondt warē. Die K.M.lach selue in persone te velde met veel ruyters eñ knechten tegens die voorñ vorsten eñ steden. Ten lesten quā ooc heer Maximiliaen vā Egmont graue van Bueren/heere vā Ysselsteyn eñ vā sinte Mertēs dijck in Zeelant/als generael eñ ouerste capiteyn wt dese nederlandē/met veel ruyters eñ voetknechten/ dweers duer Duytschlant der K.M.te hulpen. Dit siende die voorñ vorsten eñ stedē die int verbont waren dat hē die K.M.so vailliant in sinē leegher hielt/ eñ so machtich was/begonste die eene vorē/die andere na tot onderdanicheyt der K.M.te comen/eñ vielen van malcanderē af. Eerst die steden/ daer na dye vorsten eñ heeren/alsmen int breede lesen mach inde historie die daer af gescreuen is int lange van die oorloghe vā hoochduytslant vanden alď mogensten K. Carolus die vijfste van dien name.&c.

Iaeraintle;
Ad de quaterdenis annos sex his quoq; mille
Quingentos, subigit Germanos Cæsar in ense.

Binnen dē seluen iare dē.xvi.dach van Julio was heer Adriaen van Crop/heere vā Reulx/heer Maximiliaen vā Bourgoingnen/heere van Beueren.&c. admirael vand zee/eñ M. Cornelis schepperus heere vā Eycke gecommitteert wten name vā die K.M. eñ vā vrouwe Marie gouuernāte vā dese nederlanden/om in Walcherē in zeelant sommige stercten eñ fortressen te doen maken/eñ ter seluer tijt worde begonnē te maken een sterc onwinlic casteel te Blancx hoecke by Rammekijns in Walcheren ghenoēt Zeeburch/alsmen noch sien mach. Dat stercke casteel van blācbers hoecke in Walcheren in zeelant worde begonnen te maken.

Int selue iaer dē derden dach Augusti/ wert in zeelant tusschē Vlissinge eñ zuytbeuelant op dē hont eenē ontsichtelikē grotē visch gheuangē met grote menichte vā schuyten/dat dier ghelike noyt ghesien en is geweest van lengte/dicte eñ swaerte/in Hollandt/Zeelant/Vlaenderen ofte Brabant.

Binnen dē seluen iare dē.xvij.dach vander voorñ maent tusschē.x.ofte.xi.vren snachts/ wast een groot onweder vā donder eñ blixem in Brabant ontrendt Mechelen/so dat den blixem sloech in eenē toren dye vol buspoeders was/so dat den toren wert berstende eñ vier daer wt comende heeft die stadt bi na geheel geschenct/daer grote ontsprekelike schade gebuerde eñ daer bleuen meer dan.ccccc.personen doot. Grote schade gheburde binnen Mechelen in Brabāt van den blixem eñ donder.

Int iaer.M.ccccc.xlvij.inde maent vā Louwe sterf Henricus die.viij.coninc van Engelant vā dien naē/ Eñ inde Zille maent daer na/wert sine eenighe sone Eduwaert out zijnde neghē iaren oft daer ontrent/ met groter eerē eñ solemniteyt gecroont binnē Lonnen coninc van Engelant/die seste van dien name.

Int selue iaer indē Meerte sterf Franciscus vā Valoys deerste coninc van Vrancrijc van dien name.

Binnen dē seluen iare den.xxiiij.dach vand maent

voorñ quã die K.M.suster die coninginne Douagie
re vã Hongarien/vã Bohemen.ꝛc.Regente eñ gou
uernante vã dese nederlandẽ/vand nyeuwer hauen
wt Vlaenderẽ alder eerst in zeelant te Vlissinge aen/
daer haer heere Maximiliaen vã Bourgoingnẽ/h.
vã Beuerẽ.ꝛc.admirael vand zee met zijn schepen eñ
boots eerlikẽ gehaelt had/eñ is voort van Vlissinge
na Middelburch gereyst ter Veere op thof vã San=
tenburch daer si eerlikẽ ontfangen eñ ingehaelt wert
vã mijn heere eñ vrouwe vã Beuerẽ als eẽ coningin
ne toebehoort. Eñ aldus in Walcherẽ wesende/heeft
si dat stercke casteel Zeeburch genaẽt/dat corts daer
te vorẽ ontrent Rammekijns begonnẽ was/op blãc=
kershoec geuisiteert/eñ die dijckẽ eñ dieptẽ gemerct
eñ oversien/twelc al ghedaen wesende is si weder o=
uer in Vlaenderen na Brugghe ghetogen.

Die coningin ne Douagiere vã Hongarien die regente vã dese nederlanden was in zeelant in walcheren.

Int selue iaer in April bedijcte Adolf vã Bourgoin
gnen heere vã Cappelle eñ Wackene/eñ Jeronymꝰ
Sandelijn heere vã Herentout/rentmeester van be=
westerschelt in zeelant/eñ sommige ander ambochts
heerẽ daer ontrent aen tlant vã zuytbeuelant ontrẽt
sherreus kercke eñ Heynkẽs sande/die oude polder
die voormaels eer se geinundeert was/plach genaẽt
te zijn zeeluisse/eñ heeft seer lange duer inundacie een
grote scaperie geweest/eñ nv sichtent datse bedijct is
geweest/is si genaẽt die Craye/twelck god si gelooft
een seer vruchtbaer lant is/eñ si hebben goet profijt
ghedaen diese bedijct hebben.

Veel lants met eenẽ schonẽ polder wert aẽ dat lant van zuytbeuelãt bedijct

Int selue iaer int leste vandẽ April/dede die K.M
eenẽ groten tocht met veel ruyters eñ knechten/int
lant vã Sassen/daer die K.M.selue in persone was/
eñ creech geuangẽ hertoch Hans vã Sassen/een vã
den.vij.kueruorstẽ. Waer in die K.M.eñ alle zijn vole
principalic die ruyters grote vaillantschap bedreuen

Die K.M.selue in persone dede eenẽ toch met veel ruyters eñ knechten int lant vã Sassen.

hebben/daer na is die lantgraue vã Hessen in handẽ vã die K.M. selue ghecomen. Dese historie heeft int spaensche bescreuẽ een ridder wt Spaengien/in een cleyn tractaetkẽ/eñ is Ludouicus ab Auila genaemt eñ is sichtent wten spaensche int latijne geset bi Guilhelmus Malineus/eñ is geintituleert de bello Germanico Caroli quinti imperatoris/waer in men vindẽ eñ lesen mach tbeginsel eñ eynde vã deser oorlogẽ want dese voorscreuen Ridder die oorloghe heeft helpen handelen wt den name der K.M.

Binnen den seluẽ iare den eerstẽ dach van Meye tooch heer Maximiliaen van Bourgoingnen heere vã Beuerẽ eñ vand Veere.xc. admirael vander zee/ wt Walcherẽ vand Veere met properẽ state om dye possessie te nemen van tstadthouderschap van Hollant/Zeelant/ende van Wtrecht/daer toe hi van dye K.M. gheordineert was.

Heer Maximiliaen vã Bourgoingnen heere van Beueren/ wert stadthouder van hollãt eñ zeelant.

Binnen dẽ seluẽ iare dedẽ die Schottẽ grote ontsprekelike schade ter zee/op die K.M. onderlaten/eñ schepẽ/waer duere geordineert wert datmen schepẽ toemakẽ soude in Zeelãt/Hollant/eñ Vlaenderẽ vã der K.M. wegẽ om die buyssen eñ visschers te cõuoyeren/twelc also ghescheide/eñ daer en waren gheen buyssen vanden harinc teelt beschadicht/maer si quamen rustelick ende vredelick thuys.

Die schottẽ dedẽ den dẽ schepen wt dese nederlanden groote schade.

In dese tijdẽ dat die Frãchoysen eñ engelschẽ tegẽ malcand oorlochdẽ quamẽ seer luttel bretoensche oft fransche schepẽ in Zeelant met wijnen/ want alle die wijnen wt Vrancrijc comende/werden meest met oosterssche schepen eñ wt dese landen ouer ghebrocht.

Ter selue tijt gheuiel eenẽ grooten slach tusschen dẽ Engelschen eñ Schotten/so datter veel volcx aen beyden siden verslagen werdt/eñ die Engelschen behieldẽ het velt/want God gaf huerliedẽ die victorie

Eenen groten slach gebuerde tusschen die engelschen eñ de Schotten.

gemerct dat die Schottē wel drie tegens een waren maer door eenen loosen roep die onder die Schotten quam namen si alle dye vluchte/ende int vlien zijnse gheslagen.

Int iaer. M.ccccc.xlviij. indē April wast so coude eñ ongetijdich weder/alst in menigē tijden geweest had de/het sneeude inde goede weke eñ inde paeschdagē meer dant van alle den winter ghedaen hadde.

Die coninc vā Vranckrijc Henricus die tweede sandt veel schepē eñ volc ouer zee in scotlandt.

Int selue iaer hadde die coninc van Vranckrijc Henricus die.ij.vā dien name doen toe makē eñ reedē een groote quantitept van schepen/eñ veel diuersche galepen vol rupters eñ knechten eñ ander gereetschap ter oorloghē dienende/eñ sandt dese voorñ schepē na Schotlant/de welcke duer dye hoofden passeerdē in Junio/waer af die zeelanders grote vaer eñ sorghe hadden voor eenen aenslach int eylant van Walcheren/maer de selue schepen voeren payselijken duere/sonder stoot dye Schotten te hulpe.

Int selue iaer in die maēt van Augustus stierde de gouuerneur eñ regenten van Schotlant haer ionge coninginne eñ princesse ioncfrou Marie genaēt/ Coninc Jacobus die.v.van dien name/coninc vā Schot lant eenige dochter/out vijf iaer oft daer ontrēt met sommige van de se voorñ schepen achter Enghelant duer die westersche zee na Vranckrijc/daer si seer eerliken ontfanghen wert/eñ si was noch in Vranckrijcke doen dese Cronijcke volepndt wert.

Die prince vā Hongarien eñ Bemen tooch in spaengien/ eñ troude des K. M. eenighe dochter.

Int selue iaer sandt die K. M. Carolus dye.v.van dien name wt hoochduptschlant / Maximiliaen van Oostenrijc/prince van Hongarien eñ Bohemen/die outste sone van Ferdinandus die Roomsch coninck/ broeder vander K. M. voorñ duer Italien ouer zee/ int conincrijcke van Spaengien met groote state eñ heerlichept/eñ troude int conincrijck vā Spaengien

ionckfrou Ysabelle dochter vā Carolus die vijfste keyser van dien name.

Int selue iaer inde maēt van September quam te K.M. met grotē staet eñ heerlicheyt wt hoochduytslant in dese nederlandē in Brabant/ na dat hy grote oorlogē eñ lange daer geresideert hadde/ eñ zijn viāden ondr zijn subiectie ghebracht hadde/ eñ veel discordie eñ tweedrachticheyt daer neder geleyt/ met hē brēgende geuangē tot Bruessel in Brabāt hertoch Hās van Sassen/ eñ Philips dye Lantgraue van Hessen. Hertoch Hans vā Sassen wert in hueslicher geuanckenisse gehoudē reysende daer die K.M. reyst/ maer die Lantgraue wert op tslot vā Oudenaerde geleyt in Vlaenderen/ eñ daer na te Mechelen ghebrocht.

Die K. M. quam met den geuangen hertoch vā sassen/ eñ den lantgraue van Hessen wt Duytslant te Bruessel.

Int selue iaer dē. xxiij. Decembris sterf te Bruesselle in Brabant die edele eñ hoochgeboren heere/ heer Maximiliaen vā Egmont graue vā Bueren/ heere vā Yselsteyn eñ van sinte Martensdijc/ een vroom eñ cloec capiteyn/ die sinen heere die K.M. in diuersche oorloghen eñ aenslagen getrouwelic ghedient heeft hi was die leste mans orie vā eender side van dat geslachte van Borsselē metter zuylen/ wt zeelāt gesproten vā heer Vrancke van Borsselē graue van Oosteruant/ zijn lichaem wert geuoert eñ gebracht te Graue/ daer hy begrauen werdt seer solemnelijcken nae zijn behoorte bi zijn voorouders.

Heer Maximiliaen van Egmōt graue vā Bueren/ ende stadthoudere van Vrieslant sterf te Bruessel in Brabant.

¶ Van die ouercoemste wt Spaengien in dese nederlanden des Princes vā Spaengien Philippus van Oostenrijc des K.M. Carolus die. v. vā dien name eenige sone eñ successuer. ¶ Capit. lviij.

Philippus van Oostenrijc gesworen Prince van Spaengien eñ gerechte erfheere ende Prince van dese nederlandē/ Carolus die. v van dien name keysers eenige sone/ na dat.

Die prince vā Spaengien heeft getrout gehadt Coninck Jans van Portugaels dochtere.

hi.xxij.iaer van zijn kintshept af int Coninckrijcke van Spaengien gheresideert hadde / getrout hebbende Coninc Jans vā Portugale die derde van dien name dochter/bide welck e hi ghewonnē eñ verweckt heeft eenen sone/nu die ionghe prince van Spaengien wesende/so is zijn huysurouwe die princesse afliuich ghe worden/eñ ghestoruen. Eñ na haer doot duer tbeuel eñ gebot der K. M. zijn vader/is die prince wt Spaengien ghecomen van Barselonien met diuersche schepen eñ galeyen/eñ is gearriueert te Genuen in Italien/daer hi seer eerliken ontfanghen werdt / eñ alsoo voorts comende na dese nederlanden/is hi in Italien eñ Duytschlant in dye stedē eñ plecken daer hi duer gepasseert is seer eerlikē eñ triumphelikē ontfangē/ eñ grotelick beschoncken eñ begaeft van die heeren eñ regenten der stedē eñ oock van sommige grote heeren eñ vorsten/als vā hertoch Mauricius vā Sassen ende vanden Paltzgraue vanden Rijn.

Seer eerliken eñ triumphelikē is die prince van Spaengien in Italien eñ in Duytschlant ontfangē.

Int iaer. M.ccccc.xlix. in Lille / zijn veele diuersche heeren ende Princen/als heer Philips van Croy hertoch van Aertschot/die prince van Schimay/die heere van Hoochstraten/Die Heere van Brabanson en de meer andere die te lanc zijn om scriuen / met meest alle die benden van dese nederlanden met vier of vijf hondert ruyters / den Prince van Spaengien voorghenoemt te ghemoet ghereden/sommige in duytschlandt/sommighe int landt van Limborch / hem brenghende ende conuoyerende tot in dese nederlanden/ ende so comende na die stadt van Bruessel/ daer dye keyserlike maiestept zijn vader was/zijn hem die heeren ende ghemeynte van Bruessel te ghemoete ghereden ende ghegaen twee mijlen verre / ende alsoo triumphelijcken inneghebrocht al in een coluere vā cleedinghe wesende / op lantsknechts ghewijs / dye

Veel princē eñ heeren wt dese nederlanden / zijn den prince vā Spaengien te gemoet ghetogen.

Regenten ende officiers vander stadt zijn meest al int root fluweel/roodt cramosijn/ofte side ghecleet ghe-weest/ende hebben hem also met grooter eeren ende triumphelichept inde maent van Meerte inde vasten by die K.M. ghebrocht.

Inde Meerte is de prinse vā Spaengien te Bruessel gecomen.

Corts daer na dat die prince te Bruessel gecomen was/ is subijtelijcken ghestoruen dye hoochgeboren edelen heere Philips van Croy/hertoch vā Aerschot graue van Beaumont in Henegouwen/zijn lichaem wert met grooter solemniteyten begrauen te Auen-nes in Henegouwe bi zijn voorouders.

Int selue iaer den vierden dach van Meerte sterf heer Floris van Schoonhouen/prelaet van Middel-burch/de welcke in sinen tijden veel schone fabrijckē eñ timmeraigen inde selue Abdie hadde doen makē/ als aldaer inde kercke inden choor schijnbaer is/ende oock opt huys van Westhoue in Walcheren.

Int selue iaer inden Meye/nae dat ons prince Phi lips van Oostenrijck ghecomen was inde stadt van Bruessel/so isser grote feeste gehouden geweest drie ofte vier weecken lanck van steken/van tornopen en de dier ghelijcke spel/daer veel grote heeren/als her toghen/Princen ende grauen waren/daer staken en de tornoyden die wtlantsche heeren teghens dese ne derlantsche heeren/daer inne die nederlantsche hee-ren groote eere ende prijs behaelden.

Veel triumphen van tornoyen eñ steeckē metter lancien is te Bruessel gelchiet.

Corts daer na/ die feeste ende triumphe wel ende gheluckelick vergaen zijnde/ is de keyserlike Maie. met dye prince sinen sone/ eñ beyde zijn susters vrou Alienora douagiere van Vrancrijcke/ende vrou Ma rie Douagiere van Hongarien.ɫc.met groten staet/ eñ heerlichept in Vlaenderen ghereyst/eerstwerf te Ghendt/eñ daer na voort in alle die principael stedē van Vlaenderen/daer hi den Prince sinen sone voorñ

376

De Prince vā Spaengien is in Vlaenderē eñ in Artoys seer heerliken ontfanghen eñ ghehult.

in elcke stadt dede huldē eñ ontfangen als gerechte lantsheere eñ zijn successuer/voor die.xxxi.graue van Vlaenderē/eñ so voorts na tlant van Artoys/daer hi ooc in alle die principael stedē desselfs lants ghehult eñ ontfangen wert voor huerlieder gherechte lantsheere eñ prince van dese nederlanden. Van daer int lant van Henegouwen/daer ooc diergelike in alle de principale steden van Henegouwe gedaen wert.

Van daer is die K.Ma.met sinen sone den Prince voorñ/eñ met alle sinen staet weder na Bruessel ghecomen eñ van daer na Bijns in Henegouwe in welcke stadt des K.M.suster vrou Marie douagiere vā Hongarien een costelic nyeu paleys ghetimmert heet/eñ heeft die K.M.haren broed eñ dē Prince sinē sone voorñ seer triumphelikē ontfanghen/met alle sinen staet. Aldaer sulcke cieragie/costelicheit eñ vremdicheyt getoont is geweest meer dan men soude int corte connē ōhalen/grote triūphe wasser vā stekē eñ tornoyen te peerde eñ te voet/eñ is corts hier na weder nam Bruessel gherepst met al sinen staet/daer hi niet lange stille gelegen en heeft/ mer is corts na dye stadt vā Mechelen gecomē met den Prince sinē sone voorñ/eñ beyde zijn susters Alienora eñ vrou Marie daer die Prince eerlic ingehaelt is gheweest eñ worde daer ghehult eñ ontfangen voor een geerfde lantsheere. Daer na is die K.M.met zijn sone dye Prince voorñ/eñ met beyde die coninginnen met grotē staet eñ heerlicheyt na Antwerpē gecomē om aldaer zijn intreye te doene. Eñ genakende dye stadt is hemliedē die gemeynte tegens ghecomen al int roode eñ wit/ op lantsknechts wijs gecleet/wel.iij.M.sterc te voete. Die cooplieden eñ regenten der stadt voorñ zijn te peerde opgeseten elc om costelicste eñ schoonst/al int violet fluweel met goude borduer werck. Daer heb

Die K.M.eñ die prince werden seer triumphelijcken te Bijns in henegouwe ontfanghen.

Die ōtfanginge vandē prince vand stadt vā Antwerpē ginc alle landē eñ steden te bouen.

ben si den prince ontfanghen so eerlick eñ triumphelick als opt heere oft Prince opter eerden ontfanghẽ is geweest. Maer daer was ter seluer tijt sulcken reghen/eñ daer viel so veel waters wten hemel/ als in menighẽ tijden daer te vorẽ ghedaen hadde/so dat alle die costelike cleederen meest bedoruen warẽ. Binnen Antwerpen comende/so warẽ die straten daer te Prince voorñ duer passerende was/met groten schonen poortẽ/met diuersche historien vā schilderien/ so verciert (welcke poorten elcke natie vanden cooplieden hadde doen makẽ) elck om costelicste/ met die interpretacien der schilderien in elcke begrepẽ/dat wõder om scriuen ware/die costelichept die daer getoõt was. Men stacker te peerde/men tornopder/ groote triumphe eñ excessiue costen werden aldaer gedaen.

Veel schone poorten eñ costelike schilderien waren op die straten vā Antwerpẽ gemaect.

Daer na wert die Prince gehult eñ ontfanghẽ als gerechte lantsheere eñ hertoge van Brabant/ vande regenten eñ ghemepnte der stadt/ hẽ beschinckende met schone giften/so als een Prince toebehoort. Dese stadt heeft alle andere stedẽ te bouẽ ghegaen in costelichept eñ costen/so men mach lesen in eentractaetkẽ gemaect bi Meester Cornelius Grapheus.

Grote triumpheeñ excessiue costen werdẽ om dẽ Prince gedaen ons gheerfde lantsheere binnen Antwerpen.

Int selue iaer ontrent desen tijt quamẽ die Wielingeinne bp storm eñ onweder.xi.galepen die te Diepẽ in Vrancrijc toegemaect waren om voor Buenen te liggen so dat die Engelsche geen toeuaert hebbẽ en souden om die selue stadt te victaillerẽ eñ succurrerẽ want die Engelschen die selue stadt noch in huerlieder handen hadden/ eñ het was alsdoen noch oorloghe tusschen Enghelant eñ Vrancrijck/ maer si moesten bi storm eñ onweder ontrent.xij.oft derthien dagen in Walcheren stille liggen. Daer en mochte npemant vā hemlieden aen lant comen sonder oorlof vā die officiers eñ regeuten van tlandt van Zeelant.

Die frãchopse galepen mepnden voor Buenen te varẽ eñ quamen door storm eñ onweder in zeelant.

Na dat die K. M. met sinen sone den Prince sommighe daghen binnen Antwerpen gheweest hadde / is sine maiesteyt met zijn suster vrou Alienora met schonē staet weder na Bruessele gereyst. Die Prince met vrou Marie Douagiere van Hongarien. &c. met schonen state zijn ghetogen na dye stadt van Berghē op den zoom / daer hi ooc seer eerliken ontfanghē wert;

Heer Mathijs heesewijc wert prelaet vā Middelburch in zeelant.

Int selue iaer ontrēt desen tijt wert heer Mathijs vā Heesewijc prelaet eñ abt vā Middelburch gecorē een seer wijs eñ gheleert heere / wien God in sine regieringe gratie / gheluc / eñ prosperiteyt verleene.

Int selue iare dē. xx. dach Septēbris op s. Matheus auont hebben die edelen eñ staten van Zeelandt / sommighe roeybargen eñ andere huen toe doen maken om den Prince voorñ in Zeelant te halē. Die principaelste eñ die hoofsteden van Zeelant hebben elck haerlieder schepē bisonder gehadt met wimpelē / vanen eñ dier gelike vercieringhe eerlick toegemaect / daer ooc present was heer Maximiliaen van Bourgoingnen heer van Beuerē. &c. met zijn eyghen schip seer costelic toegerust / die smorgēs te. vij. vren al gherect te Berghē lagen / om dē Prince onsen geerfden lantsheere te ontfangen. Die Prince voorñ op thooft comende zijn hē toegecomen heer Maximiliaen van Bourgoignen voorñ / als stadthouder vā Hollandt ende Zeelandt / dye Prelaet van Middelburch / heer Jan van Cruninghe / met dye staten van Zeelandt / hem seer eerlijcken ontfanghende / hebben hem willecoem gheheeten.

Dye prince in zeelant comende is vandē admirael seer heerliken ontfanghen.

Dat ghedaen zijnde is die Prince tschepe gegaen / nae Rommerswale in een roeybaerge / om dat hy te eer ouer wesen soude. Heer Maximiliaen vā Bourgoingnen / heere van Beueren. &c cet. eerst ouer ghecomen zijnde heeft den Prince op den gront van Zee

lant wesende/wt dē name van alle dye statē van Zeelant weder willecome gheheeten tot drie reysen toe.

Die van Romerswale eñ der Goes zijn met huer lieder schutterien/elck properlick ghecleedt na huer lieder staet met die gemeynte al meest in een cleedinghe/in scho onder ordinancie ghegaen/ende dye processie wter kercken comende/is hem seer properlick teghen ghecomen/ende hebben den Prince met sinē staet properlick ende solemnelick inder kercken ghebracht/daer hem die Prelaet van Middelburch seer eerlijcken ontfanghen heeft/ende dye Prelaet heeft den dienst ghedaen. Den dienst ghedaen zijnde is de Prince met sinen staet/ende die staten van Zeelandt voor tstadt huys ghecomen/op dye plaetse daer toe gemaect/daer op gegaen zijnde/heeft hē die Prelaet van Middelburch openbaerlikē voor alle tgemeynte den eedt afgenomen/eñ wert gehult voor die .xxxi graue van Zeelāt. Dit gedaen zijnde/is gecomē mee ster Peeter vereycke audiencier vandē secretē raet/der K. M. tot desen gecōmitteert/wten name vandē Prince voorghenoemt/heeft die edelen ende ghedeputeerde/dyestaten ende alle die ghemeynte wt den name van Zeelant int generale den eedt ooc afgenomen gelijcmen dat ghewoonlick is van doene. Hier na stropdemen ghelt/men bedreeffer groot iolijt ende vruecht/opter stadthuys was een bancket gereet daer de Prince hē wat vmaect heeft eñ gebāketeert.

Die prince werdt te Romerswale i zeelant seer solemliken i[illegible] d kercken ontfangē.

Dye staten eñ gedeputeerdē vā zeelant hebbē den Prince te Romersw[illegible]le eet ghedaen.

Daer hebben dye heeren eñ edelen open hof ghehouden/die staten des landts dier ghelijcke noodende den staet des princes voorñ eñ eenen yeghelick die daer gheliefde te comen.

Die maeltijt gedaen zijnde heeft die Prince weder gereetschap doen maken om tschepe te gaen. Doen hebben dye officiers ende inghesetenen des stadts van

Nae der maeltijt tooch dye prince wedere met dye roeybaerssen na breegen in Brabāt

Romerswale den prince een requeste ende supplica-
tie ouergegeuē vāde desolatie der stadt eñ des omlig
gende lants. Dye Prince alle saken ouermerckende
heeftse een goede eñ mildelijcke antwoorde gegeuen

Daer na die roepbaergen ende schepen ghereedt
zijnde/heeft heer Maximiliaen van Bourgoingnen
ꝛc. heere van Beueren.ꝛc. met dye Edelen ende statē
van Zeelandt oorlof ghenomen aen den Prince/ dye
weder na Bergen is geuarē/van daer na Breda/eñ
also voort na den Oudenbosch om in Hollant te varē

Die heere van Beueren tooch dē seluen dach met
zijn schip/in Walcheren op zijn casteel van Zanden-
burch/met hem brengende den Prince van Piemont
eñ sommige andere heeren/daer si seer eerliken ont-
haelt werden/binnen twee daghen daer nae is heer
Maximiliaen van Bourgoingnen heere van Beue
ren voorñ met die heerē die hi mede gebrocht hadde/
in zijn schip gheuaren na Dordrecht in Hollant/daer
hi den Prince ons gesworen lantsheere met vrou Ma
rie Douagiere van Hongarien seer eerliken ontfan-
gen heeft. Na dat die Prince te Dordrecht ontfangē
eñ gehult was/so heeft die coninginne vrou Marie/
douagiere vā Hongarien.ꝛc. met die stadthouder vā
Hollant/heer Maximiliaen vā Bourgoingnen/hee
re van Beueren.ꝛc. met dē Prince voort in alle die ste
den van Hollant gereyst/daer hi ouer al blijdelic ont
fangen wert eñ gehult voor die.xxxi. graue van Hol-
lant. Eñ so voorts is die prince gereyst in sommighe
steden in Vrieslant eñ int sticht van Wtrecht/ eñ also
voorts duer Ghelderlant eñ wert ouer al seer eerlic
ken ontfangen eñ gehult voor een gerechte lantshee
re/eñ successuer van sinen vader die K.M.

Die prince vā Piemōt eñ an dere heerē qua men met den admirael ter Veere.

¶ Die prince tooch met dye coninginne do uagiere van Hongarien in alle dye steden van Hollandt.

Dese landē al duer gereyst hebbende/eñ alle sakē
volcomelic volbrocht hebbēde is hi wed bi sinē vader

die K. M. gecomẽ/te Bruessel in Brabant/wien god die heere een lanc leuẽ/ghelucc eñ weluaert verleene eñ sinen ondersaten pays eñ vrede inder eewichept/ Amen.

Int selue iaer dẽ. xix. dach Nouembris troude ter Veere opthuys vā Sandenburch heer Jan vā Cruninge heere vā Heemuliet ionckrouwe Jaqueline vā bourgoingnen/heer Adolf van Bourgoingnen sali gher memorie heere van Beueren dochter.

Heer Jan van cruninge trou de iõcfrou Jaquiline van Bourgoing

Int selue iaer eñ maent sterf te Roomen die Paus Paulus die derde vā dien name/ die te Romen negẽ iaren tpausdom besetẽ hadde.

Daer na dẽ eersten dach Decẽbris troude te Bruessel in Brabant/heer Kaerle vā Croy hertoch van Arschot/Prince van Simay/graue van Beaumont. &c. ionckfrou Anthonette vā Bourgoingnen/heer Adolf vā Bourgoingnen s. m. heere van Beueren ionckxste dochter. In dese bruloft was die K. M. die Prince zijn sone/eñ beyde die coninginnẽ zijn susters. Daer was groten staet eñ triumphe/ sulcx als in menige tijden daer te voren in eenighe bruloften gheweest hadde.

Die hertoch van Aerschode troude ionckx Anthonette vā Bourgoingnẽ

Int iaer. M. ccccc. l. in Lille bet dan een maent/nae dat den paus Paulus die derde gestoruẽ was/ wert te Roomen eenen paus gecoren/ die ghenaemt was Joannes/ Cardinael de monte/maer hi werdt in dye electie vernaemt eñ geheeten Julius die derde.

Int selue iaer in April wert eenẽ paysgemaect tusschen dat conincrijc vā Engelant/eñ dat conincrijc vā Vrancrijc. Eñ dat graefschap van Bolonoys quam weder in handen van Henricus dye tweede vā dyen name coninc van Vrancrijc/om een sekere somme vā penninghen. Ter seluer tijt werde die pays tusschen Enghelant ende Schotlant ghemaect.

Dẽ pays were gemaect tusschẽ den coninc vā Vrancrijc eñ den coninc vā Enghelant/eñ den coninc vā Schotlant.

Ter seluer tijt deden die Schotten die schepen wt

dese landen grote schade ter zee/ Waer wt die K. M. alle zijn zeesteden duere dede publiceren dat nyemat nv voort aen ter zee varen en soude / hy en soude zijn schepen seer wel doen versien en bewaren van volcke en geschut daer toe dienende.

Ter seluer tijt inden Meerte waren toegerust ter Veere in Zeelant acht ghweldige schepen van oorloghen/ wel ghemant en versien/ die den geheelē somer int zee gheweest zijn/ ende hebben veel diuersche prijsen inghebrocht in Zeelant.

Int selue iaer inden harinck teelt wert den harinc so oueruloedich int zee gheuangen/ dat sommige schepen veruulden en versoncken/ ouermidts die groote menichte en last vanden harinck/ die si hadden geuāgen/ en sommige schepē moesten haren harinc ouergeuen/ oft si soudē vuult hebben. En sommige Fransche buyssen vinghē teender reysen met een vlete soo vele harincx dat si twee schepen daer mede vuldē/ gode si lof/ die alle dinghen so oueruloedich gheeft.

Int selue iaer int beghinsel van December is ghecomen een ambassadeur wt Schotlāt tot Bruessel te houe bi die coninginne vā Hongarien/ gouuernante vā dese nederlandē wten name vander K. M. haren broeder/ Aldaer na vele en grote disputacien en allegatien/ ouer beyde siden eenen vasten eewigen gheduerigen pays gesloten/ getracteert en ghemaect is tusschen tconincrijc van Schotlant/ en de K. M. landen van herwaerts ouer. De welcke pays corts daer na in alle dese nederlanden openbaerliken ghepubliceert is gheweest.

Ter seluer tijt die K. M. in hoochduytschlandt tot Ausborch wesende/ heeft sine maiesteyt van vele grote saken met vele diuersche princen ende heeren ghetracteert. God gheue datse al tot eenen goeden eyn:

de comen moghen/wyens Maiesteyt God een voorspoedich ende lanck leuen ende salicheydt verleenen wil/ende ons allen pays ende vrede inder eewicheyt Amen.

¶ Conclusie der Cronijcken.

Eminde leser wilt danckelick aenueerden
Dese Zeelantsche cronijcke int corte ghewrocht/
Ons plompelick scriuen cleyn van weerden
Om die ten besten te keeren zijt toch bedocht
Een ionstich herte heeftet volbrocht
Cleyn zijnde van consten wt ionsten effect
Des lants geschiedenissen heeft hi duersocht
Ende die memorie van dien is v ontdect
Ter eeren ons keyser dien wij zijn subiect
Carolus als onuerwinnelick Prince coen
Vanden voornoemden lande reyn onbevlect
Ende den Admirael/stadthouder van dien als vroom baroen
Heer Maximiliaen cloeck int sayoen
Wt den huyse van Bourgoingnen edel gheboren
Ende alle die staten van zeelant om wel voldoen
Edel van machte daer toe zijnde vercoren
Eerbare lesere wij bidden als voren
Isser yet ghemist zijt toch content
Nyemandt en wil hem in onse plompheyt stooren
Maer neemtet danckelick duer Christum omnipotent
Hier mede neemt dese Cronijcke een eyndt.

¶ Hieronymus.

Legant prius,& postea despiciant,ne videantur non ex iudicio sed ex od ; præsumptione ignorata damnare.

¶ Gheprent Thantwerpen binnen die Camer poorte inden Mol/by die Weduwe van Henrick Peetersen/Int iaer. M.CCCCC.ende.li. den vijfsten dach van September.

Volat irreuocabile tempus

